॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੀਪੁਰਾਣ-ਟੀਕਾ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ

ਬੁਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਙ੍ਘਨ੍ਤਿ-ਆਦਿਨਾ ਯਾ ਪਕਾਸਿਤਾ।
ਭਦਨ੍ਤਬੁਦ੍ਧਘੋਸੇਨ, ਮਾਤਿਕਾਟ੍ਠਕਥਾ ਸੁਭਾ।
ਤਸ੍ਸਾ ਹਿ ਲੀਨਪਦਂ ਵਿ-ਕਾਸਨਕੋਯਮਾਰਮ੍ਭੋ॥

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਵਿ**ਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ। ਕਥਂ? ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ...ਪੇ॰... ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦) ਏਵਮਾਦਿਨਾ। **"ਚੇਤਸਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੀਸੁ ਵਨ੍ਦਨਾਸੁ ਚੇਤੋਵਨ੍ਦਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਦਿਵਸੇਨ ਕਾਯਾਦੀਹਿ ਪਣਾਮਕਰਣਂ ਵ**ਨ੍ਦਨਾ,** ਗੁਣਵਸੇਨ ਮਨਸਾਪਿ ਤਥਾਵ ਕਰਣਂ **ਮਾਨਂ,** ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾਦੀਹਿ ਪੂਜਾਕਰਣਂ **ਪੂਜਾ,** ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ ਕਰਣਂ **ਸਕ੍ਕਾਰੋ,** ਤੇਸਂ। **ਭਾਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਧਾਰੋ, ਅਧਿਕਰਣਂ ਵਾ।

ਥੇਰਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ, ਤੇਸਂ ਵਂਸੋਤਿ **ਥੇਰਵਂਸੋ,** ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਦਾਯ ਤਸ੍ਸ ਵਂਸਸ੍ਸ ਪਦੀਪਭੂਤਾਤਿ ਥੇਰਵਂਸਪ੍ਪਦੀਪਾ, ਤੇਸਂ **ਥੇਰਵਂਸਪ੍ਪਦੀਪਾਨਂ।** ਅਸਂਹੀਰਤ੍ਤਾ **ਥਿਰਾਨਂ।** ਵਿ**ਨਯਕ੍ਕਮੇ**ਤਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ, ਆਰਮ੍ਭਾਨੁਰੂਪਵਚਨਮੇਤਂ। ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਤੇ ਥਿਰਾ ਏਵ। ''ਬੁਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸੀਹਾਨਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਪਯੋਜਨਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਹਿ ਪਣਾਮਕਰਣਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਨਿਵਾਰਣਂ ਪਯੋਜਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾਨਂ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਪਣਾਮਕਰਣਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਞ੍ਞੁਤਾਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸੀਹਾਨਞ੍ਚ **ਨਮੋ** ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਥ ਵਾ **"ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਚੇਤੋਵਨ੍ਦਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ **"ਨਮੋ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵਾਚਾਵਨ੍ਦਨਾ, **"ਕਤਞ੍ਜਲੀ"**ਤਿ ਕਾਯਵਨ੍ਦਨਾਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ ਅਭਿਧਾਨਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਾਮੋਕ੍ਖ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਾਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਧਾਨਂ। ਸੀਲਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਧਾਨਂ ਆਦਿਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਲੇਯ੍ਯਪੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਆਹਾਰੋ ਮੁਖੇਨ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨਿ ਫਰਤਿ, ਏਵਂ ਯੋਗਿਨੋਪਿ ਚਾਤੁਭੂਮਕਂ ਕੁਸਲਂ ਸੀਲਮੁਖੇਨ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮੁਖ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਵਾ **ਮੁਖਨ੍ਤਿ** ਉਪਾਯੋ, ਤੇਨ **ਮੋਕ੍ਖਪ੍ਪਵੇਸਾਯ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਮੁਖਂ ਉਪਾਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਹੇਸਿਨਾ ਯਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਸੀਲਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਏਸਿ ਗਵੇਸੀਤਿ **ਮਹੇਸਿ।**

ਸੂਰਤੇਨ ਨਿਵਾਤੇਨਾਤਿ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਸੋਰਚ੍ਚਂ? ਯੋ ਕਾਯਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੪੯) ਸੂਰਤੇਨ, ਨੀਚਵੁਤ੍ਤਿਨਾ ਮਾਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਕ੍ਖਿਪਨਭਾਵੇਨ ਨਿਵਾਤੇਨ। ਵਿ**ਨਯਾਚਾਰਯੁਤ੍ਤੇਨ** ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੇਨ। ''ਸੋਣਤ੍ਥੇਰੇਨ ਯਾਚਿਤੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **"ਸੂਰਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਿਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਅਲਜ੍ਜਿਨਾ ਵਾ ਯਾਚਿਤੇਨ ਵਣ੍ਣਨਾ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਏਵਰੂਪਗੁਣੋ ਥੇਰੋਵ, ਯਾਚਨਵਸੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਆਦਰੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਨਾਮੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਨਾਮੇਨ। ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਸੁਭਤੋ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਸੁਭਤੋ, ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸੁਭਤੋ ਚ **ਸੁਭਂ।**

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਆਵਿਕਤਾ ਹਿਸ੍ਸ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ…ਪੇ॰… ਤੁਣ੍ਹੀ, ਏਵਮੇਤਂ ਧਾਰਯਾਮੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥੇਵ ਯਾਵਤਤਿਯਾਨੁਸਾਵਨਕਥਾਵਸਾਨੇ ਅਥ ਖੋ ਉਦ੍ਦੇਸਕਾਲੇ ‘‘ਆਵਿਕਤਾ ਹਿਸ੍ਸ ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਦਾਨਂ। ਤਤ੍ਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਗਤਂ। ਉਪੋਸਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇਪਿ ਏਵਮੇਵ ਆਗਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਛਾ ਆਗਤਸੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਏਕੇ। ਕਥਂ? ‘‘ਆਵਿਕਤਾ ਹਿਸ੍ਸ ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਦਾਨਂ। ਤਤ੍ਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤੀਤਿ ਏਤਂ ਉਦ੍ਦੇਸਲਕ੍ਖਣਂ ਇਧਾਪਿ ਖਨ੍ਧਕੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਤ੍ਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਅਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਇਧ ਨਿਦਾਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਉਦ੍ਦੇਸਕਾਲੇ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਪਿਚ ‘‘ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸੋ’’ਤਿ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋਪਿ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ…ਪੇ॰… ਆਵਿਕਤਾ ਹਿਸ੍ਸ ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਪਾਠਵਸੇਨ ਆਗਤਂ ਨਿਦਾਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ਪਾਲ਼ਿਂ ਇਧ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਤ੍ਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ…ਪੇ॰… ਧਾਰਯਾਮੀ’’ਤਿ ਨਿਦਾਨਪਾਲ਼ਿਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ‘‘ਤਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸੋ’’ਤਿ ਉਦ੍ਧਟਪਦਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸਲਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਏਵਮੇਤਂ ਧਾਰਯਾਮੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਉਪਰਿ ਚ ਖਨ੍ਧਕੇ ਚ, ਅਥ ਖੋ ਉਦ੍ਦੇਸਕਾਲੇ ‘‘ਆਵਿਕਤਾ ਹਿਸ੍ਸ ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਦਾਨਂ। ਤਤ੍ਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸੋਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਨ ਨਿਦਾਨਂ।

ਸਵਨਾਣਤ੍ਤਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਨਵਕਤਰੇਨ ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਯੁਤ੍ਤਮੇਵ। ‘‘ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਕੇਨ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋਵ ਆਣਤ੍ਤਿ, ਨ ਉਦ੍ਦੇਸਕਸ੍ਸ। ਇਧ ਨਵਕਤਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਥੇਰੋਪਿ ਪਨ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤੁਂ ਲਭਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **“ਥੇਰਾਧਿਕਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਨਵਕਤਰੋ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਚੇ? ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੂ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯਥਾ ਚਤੁਵਗ੍ਗੇਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪਵਾਰਣਅਬ੍ਭਾਨਾਨਿ ਸਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਏਵਂ ‘‘ਅਤਿਰੇਕਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗੇਨ ਇਮਂ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਅਤਿਰੇਕਵਚਨਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥਂ ਸੂਚੇਤਿ, ਕਿਂ ਤਨ੍ਤਿ **“ਚਤੁਵਗ੍ਗਾਦਿਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਤੇਹਿ ਏਵ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਕਥਂ? ਚਤੁਵਗ੍ਗੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪਵਾਰਣਾ…ਪੇ॰… ਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗੇਨ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਦਸਵਗ੍ਗੇਨ ਅਬ੍ਭਾਨਕਮ੍ਮਮਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਚਤੁਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗੇਨ ਕਰਣੀਯਾਨਿਪਿ ਦਸਵਗ੍ਗੇਨ ਕਾਤੁਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਤਿਰੇਕੇਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਂ, ‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਊਨਤਰੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਮੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਤਿਰੇਕਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗੋਤਿ ਚੇ? ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਚਤੁਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਛਸਤ੍ਤਅਟ੍ਠਨਵਵਗ੍ਗੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚ, ਦਸਵਗ੍ਗੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਏਕਾਦਸਦ੍ਵਾਦਸ…ਪੇ॰… ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚ ਦੀਪਿਤਂ। ਊਨਤਰੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਂ ਪਾਕਟਤੋ। ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਨ ਅਤਿਰੇਕਵੀਸਤਿਅਨਤਿਰੇਕਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ **ਵਜਿਰਬੁਦ੍ਧਿਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਲਿਖਿਤਂ। ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ‘‘ਲਿਖਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਵਜਿਰਬੁਦ੍ਧਿਤ੍ਥੇਰੇਨਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਸਚੇ ਅਨੁਪੋਸਥੇਪਿ ਵਟ੍ਟੇਯ੍ਯ, ‘‘ਉਪੋਸਥਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਨ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਪੋਸਥੇ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਜ੍ਜੁਪੋਸਥੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ **“ਉਪੋਸਥਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਪਚ੍ਛਿਮਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾ ਏਵਾ’’ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਵਾਰਣਾਦਿਵਸਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ ਕਤਂ। ਉਦ੍ਧਂ ਪਕਤਿਉਪੋਸਥੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਕਤਿਚਾਰਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ **ਇਦਮ੍ਪਿ**।

"**ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ''ਤਿਵਿਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਚੇ? ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਿਵਿਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਪਰਿਸਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ''ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਪਬ੍ਬਤਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਪਾਸਾਣਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਪਿਚ ''ਤਿਵਿਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਙ੍ਗੇਸੁ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਮੇਵ ਪਹਾਨਙ੍ਗੇਸੁ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਦਿਸਮੁਦ੍ਦਜਾਤਸ੍ਸਰੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤਸੀਮਾਤੋ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਨ ਵਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਸੀਮਤ੍ਤਾਤਿ ''ਵਿਪਤ੍ਤਿਸੀਮਾਯੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਚੇ? ਸੇਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਨਦਿਯਂ ਸੀਮਾਯ ਬਦ੍ਧਾਯ ਉਦਕਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਮਾਗਤਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ਤਂ ਨਦਿਂ ਅਞ੍ਞੋ ਕਤ੍ਵਾ ਤਲਾਕੇ ਕਤੇ ਸਚੇ ਤਸ੍ਸਾ ਸੀਮਾਯ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟੇਯ੍ਯ, ਸੀਮਾਤੋ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਨ ਵਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਏਵਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਸੀਮਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਕਾਰਣਂ।

ਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਰਹੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ **ਏਕਵੀਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸੁਖਨਿਸਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਨਿਸੀਦਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਾਕਾਰੇਨ ਨਿਸੀਦਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਿਯੋਜਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਜ੍ਝੇ ਠਤ੍ਵਾ ਦਿਯਡ੍ਢਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਯੋਜਨਂ। ਕੋਣਤੋ ਹਿ ਕੋਣਂ ਤਿਯੋਜਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੀਮਾ ਚ ਅਸੀਮਾ ਹੋਤਿ। **ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਾਮਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਨਾਮੇਹਿ ਚ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਰਾਸਿਕਤਂ ਪਂਸੁਪਿ ਰੁਕ੍ਖੇਸੁ ਜਾਤੇਸੁ **ਸੁਦ੍ਧਪਂਸੁਪਬ੍ਬਤੋ** ਹੋਤਿ। **ਗੁਲ਼ਪਿਣ੍ਡਪਰਿਮਾਣੋ** ਥੂਲਤਾਯ, ਨ ਤੁਲਗਣਨਾਯ। **ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕੁਟਸਰਾਵਾਦੀਸੁ ਰੋਪਿਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਤਙ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਭੂਮਿਯਂ ਰੋਪਿਤੋ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਨਵਮੂਲਸਾਖਾਨਿਗ੍ਗਮਨਂ ਪਨ ਅਕਾਰਣਂ। ਖਨ੍ਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਰੋਪਿਤੇ ਪਨ ਏਤਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। **ਸੂਚਿਦਣ੍ਡਕਪ੍ਪਮਾਣੋ** ਕਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਿਪਰਿਮਾਣਮਤ੍ਤੋ। "**ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲੁਬ੍ਬੇਧੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਬ੍ਬੇਧੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, "**ਗੋਵਿਸਾਣਮਤ੍ਤੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਣਾਹੋ। ''ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਗੋਵਿਸਾਣਪਰਿਣਾਹੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਖੁਦ੍ਦਕੋਪਿ ਮਹਨ੍ਤੋਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ ਏਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਜਾਤਸ੍ਸਰੇ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵ ਉਦਕਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਗਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਠਿਤਿਭੂਤਂ ''ਜਾਤਸ੍ਸਰੇ ਸਮ੍ਮਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਨ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ''ਨਦਿਯਾ ਸਮ੍ਮਤਾ, ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਸਮ੍ਮਤਾ, ਜਾਤਸ੍ਸਰੇ ਸਮ੍ਮਤਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਲੋਣੀ ਨ ਗਹਿਤਾ। **ਬਦ੍ਧਸੀਮਂ ਵਾ ਨਦਿਸਮੁਦ੍ਦਜਾਤਸ੍ਸਰੇ ਵਾ ਅਨੋਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਨਦਿਯਾ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਵਾ ਜਾਤਸ੍ਸਰੇ ਵਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੭) ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਣੀ ਨ ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਾਤਿ ਚੇ? ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਾਵ। ''ਯੋਪਿ ਨਦਿਂ ਵਾ ਸਮੁਦ੍ਦਂ ਵਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਉਦਕੇਨ ਕਤੋ ਸੋਬ੍ਭੋ ਏਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਜਾਤਸ੍ਸਰੋਯੇਵਾ''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਜਾਤਸ੍ਸਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਵੁਤ੍ਤਾ। ''ਯਾਵਤਿਕਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਗਾਮਂ ਅਞ੍ਞੋ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਸੀਮਾਸਮ੍ਮਨ੍ਨਨਕਾਲੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਸਮ੍ਮਨ੍ਨਨਕਾਲੇ ਆਗਨ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ।

ਅਗਮਨਪਥੇਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕਦਿਵਸੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਬਦ੍ਧਸੀਮਾਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

"**ਸਮਨ੍ਤਾ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਚੇ? ਯਤੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਪਕਤਿਵੀਚਿਯੋ ਓਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਪ੍ਪਿਯਭੂਮਿ, ਤਤ੍ਥ ਠਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਾਦਿਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਅਡ੍ਢਮਾਸੋ **ਅਨ੍ਵਡ੍ਢਮਾਸੋ**, ਅਡ੍ਢਮਾਸਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨੁ। **ਯੋ ਪਨ ਕੇਨਚਿ** ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੇਨਪਿ **ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਅਕਤੋ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

“ਅਞ੍ਞਂ ਤਤ੍ਤਕਂਯੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਪਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕੋਪੇਤੀ”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਨ ਕੋਪੇਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ **ਉਪਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ,** ਤਂ ਪਨ ‘‘ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਅਞ੍ਞੋ ਏਕੋ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪੋ ਉਪਚਾਰਤ੍ਥਾਯ ਠਪੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ**ਞ੍ਹਿ ‘‘ਅਞ੍ਞਂ ਤਤ੍ਤਕਂਯੇਵਾ’’ਤਿ ਪਦਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞੋਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਸੀਮਾਯ ਉਪਚਾਰਤ੍ਥਾਯ ਠਪਿਤਂ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਥੇਰੇਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਪਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਲਿਖਿਤਂ।

“ਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਨਾ ਲਹੁਕਾਪਤ੍ਤਿ”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਭਾਗਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਆਰੋਚੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ ਦੇਸਨਾਗਾਮਿਨਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ **ਸਮੁਚ੍ਚਯਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** ‘‘ਸਭਾਗਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਆਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਵਿਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਆਵਿਕਰੋਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਆਵਿਕਤਾ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਟਾ ਪਨ ਨ ਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੨) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਸਙ੍ਘੇਨ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ...ਪੇ॰... ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ ਲਭਤਿ, ਏਵਂ ਤੀਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਅਞ੍ਞਂ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਕੇਨਾਪਿ ‘‘ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਆਭੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ ‘‘ਸਾਮਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਭਾਗੋ ਏਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਵਿਸਭਾਗਸ੍ਸ ਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਭਣ੍ਡਨਕਲਹਸਙ੍ਘਭੇਦਾਦੀਨਿਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਅਵਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਆਭੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਮੇਵ। **“ਯਦਾ ਅਞ੍ਞਂ ਸੁਦ੍ਧਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਕਂ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਦਾ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ”ਤਿ** ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਲਹੁਕਸ੍ਸੇਵ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ **ਸਮੁਚ੍ਚਯਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਭਾਗਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਪਨ ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਪਨ ‘‘ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋ’’ਤਿ ਪਦਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਦੇਨ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਾਪਿ ਇਮਿਨਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **“ਯਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘ਚਾਤੁਮਾਸਿਨਿਯਂ ਪਨ ਪਵਾਰਿਤਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਨੁਪਗਤੇਨ ਵਾ ਛਿਨ੍ਨਵਸ੍ਸੇਨ ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਵਸ੍ਸੇਨ ਵਾ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **“ਅਨੁਪਗਤੇਨ ਵਾ ਛਿਨ੍ਨਵਸ੍ਸੇਨ ਵਾ**”ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵੁਟ੍ਠਵਸ੍ਸੋ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਅਨੁਪਗਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਅਨੁਪਗਤੋ’’ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਤੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਾਯ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਬ੍ਬੇ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਗਤੇ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਆਰੋਚੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਞਤ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਾਭਾਵਾ ਵਗ੍ਗਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। ਪਵਾਰਣਾਯਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ – ਸਚੇ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਉਪਗਤੇਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯ ਉਪਗਤਾ ਥੋਕਤਰਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਸਮਾ ਚ, ਸਙ੍ਘਪਵਾਰਣਾਯ ਚ ਗਣਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਘਪਵਾਰਣਾਵਸੇਨ ਞਤ੍ਤਿ ਠਪੇਤਬ੍ਬਾਤਿ। **“ਏਕੋਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਨਾਗਤਭਾਵਂ ਞਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪੋਸਥਂ ਸੀਮਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

“ਕਿਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚ”ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਞਤ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਪੁਰੇਤਰਮੇਵ ਕਰੀਯਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਕਿਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾਤਿ। ਤਥਾਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤੋ ਕਰੀਯਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਨੇਤਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਾਤਿ ਚੇ? ਨ, ਯਥਾਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ, ਪਰਪਦਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਙ੍ਘੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਾ ਠਪਨਕ੍ਖੇਤ੍ਤਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖੇਤ੍ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਾਦਿਕਰਣੇ ਆਪਤ੍ਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਨ ਹੋਤਿ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮਾਕਰਣਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਨ ਸਾ ਕਮ੍ਮਪਰਿਯੋਸਾਨਾਪੇਕ੍ਖਾ ਏਤ੍ਥਾਗਤਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ‘‘ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਆਰੋਚੇਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਪਠਮਮੇਵ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਾਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਚ੍ਚਯਂ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਸਰਾਪੇਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਕਤਂ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਕਤਂ ਅਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਚ੍ਚਯੋ। ਤੇਨੇਵ ਉਭਯਾਪੇਕ੍ਖਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਕਤਂ, ਨ

ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਿਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚ’’ਮਿਚ੍ਚੇਵਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਅਕਤਪਕ੍ਖੇ ਤਾਵ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਆਰੋਚਨਕ੍ਕਮਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪਰਤੋ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਸੋ ਆਵਿਕਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਚ, ਕਤਪਕ੍ਖੇ ‘‘ਅਸਨ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ।

‘‘ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਚਤੂਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਚ, ‘‘ਉਪੋਸਥਕਰਣਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਸਙ੍ਘੇ ਬਹਿ…ਪੇ॰… ਅਦੇਨ੍ਤੇਨ ਛਨ੍ਦੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਪਿ ਪਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਛਨ੍ਦਦਾਨਸਮਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਪੋਸਥਕਰਣਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਸਙ੍ਘੇ ਬਹਿ ਉਪੋਸਥਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਗਤਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਧਾਨਘਰਵਾਸਿਨੋ ਪਧਾਨਘਰਂ ਪਵਿਸਿਤੁਕਾਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਗਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਛਨ੍ਦਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਸਙ੍ਘੋ ਸਨ੍ਨਿਪਤਤਿ, ‘‘ਮਯ੍ਹਂ ਛਨ੍ਦੋ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਧਾਨਘਰਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪੇ ਪਯੋਗੋ। ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਞ੍ਚਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਨ੍ਤੇਸੁ ਏਕਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤੁਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਛਨ੍ਦੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵਚਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਵਿਯ। ‘‘ਥੇਯ੍ਯਸਂਵਾਸਕੋ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੬੫) ਵਚਨਤੋ ਸਾਮਣੇਰੇਨ ਆਹਟਾਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕੋਪੇਤੀ’’ਤਿ ਚ, ‘‘ਸਚੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਛਨ੍ਦਂ ਦਤ੍ਵਾ ਬਹਿਸੀਮਾਗਤੋ ਪੁਨ ਪਵਿਸਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਛਨ੍ਦਗ੍ਗਹਣਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋ ਸੀਮਾਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਛਨ੍ਦਦਾਨੇ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਚਨੇ ਇਦਂ ਪਯੋਜਨਂ – ਪਠਮਂ ਸਮਗ੍ਗਭਾਵਂ, ਦੁਤਿਯਂ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਧਾਤਬ੍ਬਭਾਵਂ, ਤਤਿਯਂ ਛਨ੍ਦਹਾਰਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟਮੋਚਨਂ ਦੀਪੇਤੀ’’ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੧੬੪) ਚ ਲਿਖਿਤਂ। **ਬਿਲ਼ਾਲਸਙ੍ਖਲਿਕਾ**ਬਦ੍ਧਾਵ ਹੋਤਿ ਅਨ੍ਤੋਗੇਹੇ ਏਵ ਸਮ੍ਪਯੋਜਨਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ ਸਾ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਥਾ ਸਾਪਿ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਤਰਥਾ ਵਿਸੇਸਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਗਹਿਤਂ।

‘‘ਨ ਹਿ ਤਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਇਦਮ੍ਪਿ ਹਿ ਉਭਯ’’ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਸੇਸਾਨਿ ਥੇਰੇਨ ਆਣਤ੍ਤੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਥੇਰੇਨ ਵਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਕੇਨ ਵਾ ਞਤ੍ਤਿਟ੍ਠਪਨਕੇਨ ਵਾ ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਚ, ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਾਦੀਨਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਾਦਿਸਾਨਿ ਪਯੋਜਨਾਨਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਕਿਂ ਇਮਿਨਾ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਞ੍ਚ **‘‘ਇਦਮ੍ਪਿ ਹਿ ਉਭਯ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **‘‘ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਪਾਦੇ ਵਨ੍ਦਾਮੀ’’**ਤਿ ਗਣਵਸੇਨ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤੇਨ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ।

ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤੀਤਿ ਸਙ੍ਘੇਨ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਗ੍ਗਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਯਸਾਮਗ੍ਗਿਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਦੋਸੋਤਿ ਚੇ? ਤਂ ਨ, ਉਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਸਵਨੇਪਿ ਸਮਗ੍ਗਭਾਵਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸਾਮਗ੍ਗਿਂ ਦੀਪੇਤਿ ਸਵਨੇ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਏਕੀਭੂਤਭਾਵਤੋ।

ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨਾਦਰਿਯਵਸੇਨ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਏਵ ਅਲਜ੍ਜੀ ਹੋਤਿ, ਨ ਇਤਰੋਤਿ। **ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਗੂਹਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲਜ੍ਜਾਯ ਪਰਿਗੂਹਨ੍ਤੋ ਅਲਜ੍ਜੀ ਨ ਹੋਤਿ, ‘ਕਿਂ ਇਮਿਨਾ’ਤਿ ਅਨਾਦਰਿਯਵਸੇਨ ਪਰਿਗੂਹਨ੍ਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਚ ਲਿਖਿਤਂ।

‘‘ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ‘‘ਛਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਮੇਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ ਹਿ ਸਚੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਾਪਤ੍ਤਿਕਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਉਪੋਸਥੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਿਹਿਭਾਵੇਨ ਵਾ ਸਾਮਣੇਰਭਾਵੇਨ ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਿ ਹੋਤੀਤਿ।

ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਚਰਿਯਾ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਭਾਰਿਕੋ ਕਿਰ ਆਚਰਿਯੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? **ਯਾਵਤਤਿਯਾਨੁਸਾਵਨਾ** ਨਾਮ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਚਨਂ। ਤਥਾ ਪਾਠੇ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਕੇਵਲਂ ‘‘ਯਾਵਤਤਿਯਂ ਅਨੁਸਾਵਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਮੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ **‘‘ਯਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਸੋ ਆਵਿਕਰੇਯ੍ਯਾ’’**ਤਿ ਇਦਂ ‘‘ਸਚੇ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨਾ, ਆਵਿਕਰੋਥਾ’’ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ। **‘‘ਅਸਨ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’’**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ। **‘‘ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ ਖੋ ਪਨਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਤਿ ਵੇਦਿਸ੍ਸਾਮੀ’’**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਮੇਵਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਿਰ।

ਅਪਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਿਤ੍ਥੇਰੋ ਕਿਰ। **ਏਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਅਨੁਸਾਵਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਵਚਨੇਨ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਅਨੁਸਾਵਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਦੀਪਿਤੰ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਥੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਚੇ? **"ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

"ਸਰਮਾਨੇਨਾ"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਸ ਸਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ** ਵਾਤਿਆਦਿ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨੰ ਕਿਰ। ਸਙ੍ਘੁਪੋਸਥਕਰਣਤ੍ਥੰ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਚੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਆਵਿਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਗਣੁਪੋਸਥਕਰਣਤ੍ਥਞ੍ਚੇ ਗਣਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਗਣਮਜ੍ਝੇ। ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚੇ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੋਸਥੰ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੇ ਆਵਿਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ, ਏਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲੰ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਏਵਾਯੰ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਸਤਿਪਿ ''ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਆਰੋਚੇਥਾ''ਤਿਆਦਿਵਿਧਾਨੇ ਗਣੁਪੋਸਥੇਪਿ ਸਾਪਤ੍ਤਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥੰ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਅਨਾਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋਵ ਚੇ ਕਰੋਤਿ, ਅਯੰ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦਾਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਵਿਕਰਣਤੋ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨੰ ਕਿਰੇਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਕ੍ਕਿਕਾ। ਅਞ੍ਞਥਾ ''ਗਣਮਜ੍ਝੇ ਵਾ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤੇਸੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਆਰੋਚਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਤਕ੍ਕੋ। ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੋ ਹਿ ''ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਮੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਆਵਿਕਰੋਤਿ ਨਾਮ, ਉਭਤੋਪਸ੍ਸੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨੰ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੋ ਗਣਮਜ੍ਝੇ ਆਵਿਕਰੋਤਿ ਨਾਮ, ''ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਆਰੋਚੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੇ ਆਵਿਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। **ਸਚੇਪਿ ਵੇਮਤਿਕੋ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਕਤੇ ਯਾਵ ਵੇਮਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਾਵ ਸਭਾਗਾਪਤ੍ਤਿੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤੁੰ ਲਭਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਪੁਨ ਨਿਬ੍ਬੇਮਤਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬੰ ਵਾ ਨ ਵਾਤਿ ਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯੰ, ਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਦੇਸਿਤੇ ਪਨ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ **ਇਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਕਲਸਙ੍ਘੇ ਸਭਾਗਾਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਨ੍ਨੇ, ਵੇਮਤਿਕੇ ਚਾਤਿ ਲਿਖਿਤੰ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੧੬੯-੧੭੦)।

ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਰਾਜਿਕਕਣ੍ਡਂ

੧. ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਧ ਪਨ ਠਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਕਮਭੇਦੋ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਥਂ – ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋ, ਪਹਾਨਕ੍ਕਮੋ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਕਮੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਰਾਜਗਹੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਯੋ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ, ਤਂ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋਵ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਪਠਮਂ ਪਾਰਾਜਿਕੁਦ੍ਦੇਸਂ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੁਦ੍ਦੇਸਂ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਅਨਿਯਤੁਦ੍ਦੇਸਂ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੁਦ੍ਦੇਸਂ। ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਵਿਭਙ੍ਗਞ੍ਚ ਤੇਨੇਵ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਤਯੋ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤੁਂ ਵਿਨਾ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸੇਖਿਯਧਮ੍ਮੇ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਭਾਗਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵੀਸਤਿਖਨ੍ਧਕੇ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸਨ੍ਤੋਗਧਾਨਂ ਵਾ ਸਰੂਪੇਨ ਅਨੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਂ ਖਨ੍ਧਕੇ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਏਤੇਨ ਖਨ੍ਧਕੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੋ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋ**। ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਖਨ੍ਧਕਤੋ ਪਨ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਤਦਾ ਪਰਿਵਾਰੋ ਵਿਸੁਂ ਪਾਲ਼ਿ ਕਤੋ, ਇਮਮੇਵ ਵਚਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨ ਖਨ੍ਧਕਂ ਪਰਿਵਾਰੇਪਿ ਆਰੋਪਯਿਂਸੂ''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾ)। ਅਪਿਚ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੯) ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਥੇਰੋ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗੇ ਏਵ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿ ਨਿਰਵਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਖਨ੍ਧਕਪਰਿਵਾਰੇ ਅਨ੍ਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਸਿ। ਗਣਸਜ੍ਝਾਯਕਾਲੇ ਪਨ ਤਦਾ ਖਨ੍ਧਕਪਰਿਵਾਰਾ ਵਿਸੁਂ ਪਾਲ਼ਿ ਕਤਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ **ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋ**।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸੋ ਪਠਮਦੇਸਨਾਤਿ ਚੇ? ਨ, ਉਪੋਸਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੩) ''ਯਾਨਿ ਮਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਨੇਸਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੁਜਾਨੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ, ''ਯਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੪) ਵਚਨਤੋ ਚ। ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਆਪਤ੍ਤੀਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਸਵਟ੍ਠਾਨਿਯਤ੍ਤਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸੀਲਸਂਵਰਕੇਨ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਪਹਾਨਕ੍ਕਮੋ**ਪੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ''ਤਾਵਦੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਕਰਣੀਯਾਨਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ। ਤਥਾ ''ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੫; ਵਿਭ॰ ੫੦੮) ਵਚਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨਸਿਕ੍ਖਨੇਨ **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ**ਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯਥੁਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨਾਪਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਏਵਮਿਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਕਮੇਹਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਾਨਮੇਤੇਸਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ** ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਂ ਯਂ ਸਾਧਾਰਣਂ, ਤਂ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਏਵ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ''ਯਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਛਨ੍ਦਸੋ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ। ਯਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ (ਪਰਿ॰ ੨੦੧-੨੦੨) ਪਰਿਵਾਰਵਚਨਂ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਕਮਤ੍ਤਯੇਨ ਯਂ ਪਠਮਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਾਰਾਜਿਕੁਦ੍ਦੇਸੇ ਪਠਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਪਾਰਾਜਿਕਂ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਦੇਸੇਤੁਕਾਮੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੋ ''ਤਤ੍ਰ ਸੁਦਂ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੩) ਵੇਸਾਲਿਯਮੇਵ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਸਿ।

ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਵਿਧਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਥਂ? ''ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯਾਥਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੯, ੪੩) ਏਵਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਅਨੁਦ੍ਦੇਸਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਸਰੂਪਤੋ ਆਗਤਾ ਪਞ੍ਚ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ **ਸਉਦ੍ਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ। ਸਾਪਿ ਦੁਵਿਧਾ ਸਪੁਗ੍ਗਲਾਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸਭੇਦਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤੋ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਹ, ਵਿਨਾ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਸਾ **ਸਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸਾ**। ਇਤਰਾ **ਅਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸਾ**।

ਤਤ੍ਥ ਸਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਅਦਸ੍ਸਿਤਦਸ੍ਸਿਤਾਪਤ੍ਤਿਭੇਦਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਦਸ੍ਸਿਤਾਪਤ੍ਤਿਕਾ** ਨਾਮ ਅਟ੍ਠ ਪਾਰਾਜਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ ਅਸਂਵਾਸੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੯, ੪੪, ੮੯, ੯੧, ੧੬੭, ੧੭੧, ੧੯੫, ੧੯੭) ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋਵ ਤਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਦਸ੍ਸਿਤਾਪਤ੍ਤਿਕਾ** ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਆਗਤਾ ਸਤ੍ਤਰਸ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾ ਧਮ੍ਮਾ। ''ਅਯਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪਠਮਾਪਤ੍ਤਿਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਆਪਨ੍ਨਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਂ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੮੩, ੬੮੭) ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਆਪਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ।

ਤਥਾ ਅਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸਾਪਿ ਅਦਸ੍ਸਿਤਦਸ੍ਸਿਤਾਪਤ੍ਤਿਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਾ। ਤਤ੍ਥ **ਅਦਸ੍ਸਿਤਾਪਤ੍ਤਿਕਾ** ਨਾਮ ਸੇਖਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਾ **ਦਸ੍ਸਿਤਾਪਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਾਪਿ ਦੁਵਿਧਾ ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਕਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਕਭੇਦਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਕਾ** ਨਾਮ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸਟ੍ਠਿਮੁਸਾਵਾਦੋਮਸਵਾਦਪੇਸੁਞ੍ਞਭੂਤਗਾਮਅਞ੍ਞਵਾਦਕਉਜ੍ਝਾਪਨਕਗਣਭੋਜਨਪਰਮ੍ਪਰਭੋਜਨਸੁਰਾਮੇਰਯਅਙ੍ਗੁਲਿਪਤੋਦਕਹਸਧਮ੍ਮਅਨਾਦਰਿਯਤਲਘਾਤਕਜਤੁਮਟ੍ਠਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਦਸਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਕੇ ਮਿਸ੍ਸਾਮਿਸ੍ਸਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਤਤ੍ਥ ਉਪਯੋਗਭੁਮ੍ਮਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਏਕਂਸੇਨ **ਮਿਸ੍ਸਾ**। ਅਵਸੇਸਾ **ਮਿਸ੍ਸਾ ਚ ਅਮਿਸ੍ਸਾ** ਚ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ** ਤਾਵ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਨਿਯਤੇਸੁ ਉਪਯੋਗੇਨ ਮਿਸ੍ਸਂ, ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯੇਸੁ ਕਰਣੇਨ ਮਿਸ੍ਸਂ, ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨਪਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਸਾਮਿਕਰਣੇਹਿ, ਊਨਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੇ ਭੁਮ੍ਮੇਨ, ਮੋਹਨਕੇ ਉਪਯੋਗਸਾਮਿਭੁਮ੍ਮੇਹਿ। ਯਸ੍ਮਾ ''ਵਿਵਣ੍ਣਕ''ਨ੍ਤਿ ਭਾਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਕਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਣ੍ਣਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਯਦਾ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਮਿਸ੍ਸਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਸੇਸੁ ਪਠਮਾਨਿਯਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਏਵਮਾਗਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵਾ, ਦੁਤਿਯਾਨਿਯਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਣੀਤਭੋਜਨਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਮਜ੍ਝੇ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਏਵਮਾਗਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵਾ, ਦੁਬ੍ਬਚਕੁਲਦੂਸਕਸਂਸਟ੍ਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਕੇਵਲਂ ''ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਆਗਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵਾ, ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਮਜ੍ਝੇ ਆਗਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਯ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਅਮਿਸ੍ਸਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕਤੁਵਟ੍ਟਨਦ੍ਵਯਸਂਸਟ੍ਠਦੁਤਿਯਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਬਹੁਵਚਨਂ, ਇਤਰਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਏਕਵਚਨਮੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਥਾ **ਉਪਯੋਗੋ** ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ, ਤਨ੍ਤਵਾਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਚ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇਨ ਮਿਸ੍ਸੋ, ਅਭਿਹਟਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਕਰਣੇਨ, ਰਾਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਕਰਣਸਾਮਿਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇਹੀਤਿ ਉਪਯੋਗੋ ਤਿਧਾ ਮਿਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ। **ਕਰਣ**ਞ੍ਚ ਕੁਟਿਕਾਰਮਹਲ੍ਲਕਦੁਤਿਯਕਥਿਨਦ੍ਵੇਭਾਗਨਿਸੀਦਨਸਨ੍ਥਤਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਕਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਛਸੁ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇਨ ਮਿਸ੍ਸਂ, ਪਠਮਤਤਿਯਕਥਿਨਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਪਾਦਕਨਿਸੀਦਨਕਣ੍ਡੁਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਉਦਕਸਾਟਿਕਦ੍ਵੇਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਸਾਮਿਨਾ ਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕਰਣਂ ਦੁਵਿਧਾ ਮਿਸ੍ਸਂ ਹੋਤਿ। ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਦ੍ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਦਨਾਵਸਥਪਿਣ੍ਡਮਹਾਨਾਮਗਰੁਲਹੁਪਾਵੁਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਕਰਣਵਿਭਤ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਅਮਿਸ੍ਸਾ, ਅਚੇਲ੍ਕਏਲ਼ਕਲੋਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਸਾਮਿਵਿਭਤ੍ਤਿ ਕਰਣਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਮਿਸ੍ਸਾ। ਅਤਿਰੇਕਪਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਾਮਿਵਿਭਤ੍ਤਿ ਅਮਿਸ੍ਸਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਕੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ –

ਪਞ੍ਚਧਾ ਚ ਤਿਧਾ ਚੇਵ, ਦੁਵਿਧਾ ਚੇਪਿ ਤਥੇਕਧਾ।
ਭਿਨ੍ਨਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਪਞ੍ਚ, ਸਬ੍ਬੇਕਾਦਸਧਾ ਸਿਯੁਂ॥

ਏਵਂ ਤਾਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਉਦ੍ਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਞ੍ਞਾਸੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਤਿਸਤੇਸੁ ਨਵੁਤਿਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਕੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਕਾਨਿ ਅਤਿਰੇਕਸਟ੍ਠਿਦ੍ਵਿਸਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਕਰਣਾਨਿ ਤਿਂਸੁਤ੍ਤਰਾਨਿ ਦ੍ਵਿਸਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਅਮਿਸ੍ਸਪਚ੍ਚਤ੍ਤਕਰਣਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸੁਤ੍ਤਰਾਨਿ ਦ੍ਵਿਸਤਾਨਿ, ਮਿਸ੍ਸਪਚ੍ਚਤ੍ਤਕਰਣਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਤਿਂਸਤਿਯਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਮਿਸ੍ਸੋਪਯੋਗਕਰਣਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਿਸ੍ਸਕਰਣਾਨਿ ਚੁਦ੍ਦਸ, ਅਮਿਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ, ਮਿਸ੍ਸਾਮਿਸ੍ਸਕਰਣਾਨਿ ਦ੍ਵੇ, ਅਮਿਸ੍ਸਾਨਿ ਦ੍ਵੇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਕੇਸੁ ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕਦੁਬ੍ਬਚਕੁਲਦੂਸਕਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯਕਥਿਨਅਭਿਹਟਕੁਟਿਕਾਰਮਹਲ੍ਲਕਵਿਕਪ੍ਪਨਦ੍ਵਯਦ੍ਵੇਭਾਗਛਬ੍ਬਸ੍ਸਨਿਸੀਦਨਸਨ੍ਥਤਏਲ਼ਕਲੋਮਾਤਿਰੇਕਪਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਤਨ੍ਤਵਾਯਅਚ੍ਚੇਕ ਪਞ੍ਚਤ੍ਤਿਂਸੇਸੁ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਦੁਤਿਯਾਨਿਯਤਪਣੀਤਭੋਜਨਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯੇਸੁ ਮਜ੍ਝੇ ਅਤ੍ਥਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਉਦ੍ਦੇਸਾਨੁਦ੍ਦੇਸਦੁਕਂ, ਸਪੁਗ੍ਗਲਾਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸਦੁਕਂ, ਪਚ੍ਚੇਕਦਸ੍ਸਿਤਾਪਤ੍ਤਿਦੁਕਦ੍ਵਯਂ, ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਕਦੁਕਂ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਕੇਸੁ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਭੁਮ੍ਮਦੁਕਂ, ਸਯੋਪਨਾਯੋਪਨਦੁਕਂ, ਅਯੋਪਨਮਜ੍ਝੇਯੋਪਨਦੁਕਂ, ਏਕਾਨੇਕਵਚਨਦੁਕਨ੍ਤਿ ਨਵ ਦੁਕਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵੰ ਤਾਵ ਸਉਦ੍ਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਞਤ੍ਵਾ ਸੇਸਵਿਨਯਪਿਟਕੇ ਯਾ ਕਾਚਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਨੁਦ੍ਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਪਦਭਾਜਨਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿਵਿਨੀਤਵਤ੍ਥੁਪਟਿਕ੍ਖੇਪਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧਾ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ''ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਖਯਿਤੇ ਆਪਤ੍ਤਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਸ੍ਸ (ਪਰਿ॰ ੧੫੭-੧੫੮), ਵਟ੍ਟਕਤੇ ਮੁਖੇ ਅਚ੍ਛੁਪਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੭੩) ਏਵਮਾਦਿਕਾ ਪਦਭਾਜਨੇ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾਪਤ੍ਤਿ **ਪਦਭਾਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ** ਨਾਮ। ''ਨ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਤਿਕਾਮਯਾ ਕੁਟਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਯੋ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੮੫) **ਅਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ** ਨਾਮ। ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਾਪਟਿਸਲ੍ਲੀਯਨ੍ਤੇਨ ਦ੍ਵਾਰਂ ਸਂਵਰਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਯਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੭੭) ਏਵਮਾਦਿ **ਵਿਨੀਤਵਤ੍ਥੁਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ** ਨਾਮ। ''ਸਙ੍ਘਭੇਦਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੧੫) ਏਵਮਾਦਿ **ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ** ਨਾਮ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਗ੍ਗਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞੀ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ, ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ ਅਸਂਵਾਸੋ। ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਜੀਵਮਾਨਕਸਰੀਰੇ ਲੋਹਿਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ, ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ ਅਸਂਵਾਸੋ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਏਕਸ੍ਸ ਛੇਜ੍ਜਕਾ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ, ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚੇਵ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਏਕਵਤ੍ਥੁਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਟ੍ਠਾਪਤ੍ਤਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇ ਭਗਵਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੩੨੩) ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਾਨਂ ਸਙ੍ਘਭੇਦਕੋ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ...ਪੇ॰... ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਇਦਮੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਸਾਧਕਂ ਹੋਤਿ। ''ਪਣ੍ਡਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ, ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਸੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੦੯) ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਨ ਉਪਜ੍ਝਾਯਾਦੀਨਂ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਣ੍ਡਕਾਦੀਨਂ ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਤੋ ਸਿਯਾ ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ ''ਨ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਥੇਵੇ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੬੬, ੬੭, ੭੮, ੭੯) ਏਵਮਾਦਿਕਞ੍ਚ **ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸਿਕ੍ਖਾਪਦ**ਮੇਵ ਨਾਮ।

ਖਨ੍ਧਕੇਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਦੁਕ੍ਕਟਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਾਨਿ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ** ਨਾਮ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ ਦੇਸਾਪੇਹੀ''ਤਿ (ਚੂਲਵ॰ ੩੪੫) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਕ੍ਖਣੇ ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਕ੍ਖਣੇਪਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। ''ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕੇ ਦੇਸਾਪੇਹੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸੇਸਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕਾਨਂ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਜਾਨਂ ਸਙ੍ਘਭੇਦਕਾਨਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਖਨ੍ਧਕਵਤ੍ਤਾਨਿ, ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਾਨਿ ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਤਂ ਉਪਾਲਿ ਮਯਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਆਗਨ੍ਤੁਕਵਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਏਵੰ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਖੋ ਮਯਾ ਉਪਾਲਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ''ਤਿਆਦਿ। ''ਯਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਨਚ੍ਚਂ ਵਾ ਗੀਤਂ ਵਾ ਵਾਦਿਤਂ ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ , ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੮੩੪) ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਨਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਵਾ ਗਾਯੇਯ੍ਯ ਵਾ ਵਾਦੇਯ੍ਯ ਵਾ, ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਜਾਤਂ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਂ ਵਾ **ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ** ਨਾਮ। ਛਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪੇਤਂ ਛਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਦ੍ਦੇਸਾਰਹਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ **ਅਨੁਦ੍ਦੇਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ** ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਪਞ੍ਚਹਿ ਉਦ੍ਦੇਸੇਹਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਵਿਸਭਾਗਤ੍ਤਾ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਾਨਂ ਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਦ੍ਵਯਂ ਅਸਭਾਗਾਪਤ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ, ਨਾਨਾਵਤ੍ਥੁਕਾਪਤ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਵਿਨੀਤਵਤ੍ਥੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਞ੍ਚ ਅਦਸ੍ਸਿਤਾਪਤ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ, ਅਦਸ੍ਸਿਤਵਤ੍ਥੁਕਤ੍ਤਾ ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਸ੍ਸ, ਅਦਸ੍ਸਿਤਾਪਤ੍ਤਿਵਤ੍ਥੁਕਤ੍ਤਾ ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ''ਦੁਵਿਧਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਾਨੁਦ੍ਦੇਸਭੇਦਤੋ''ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਮਾਸਤੋ ਪਕਾਸਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ ਤਾਵ –

''ਕਾਰਕੋ ਇਧ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਅਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਭਾਵਤੋ।
ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਤ੍ਥੁਬ੍ਬਵਿਧਾਨਾ-ਭਾਵਤੋ ਚ ਆਦਿਤੋ ਯੋਪਨੇਨ ਸਹਾ''ਤਿ॥ –

ਅਯਂ ਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯੇ ਤੇ ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਕਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਸੇਸਾ, ਤੇਸੁ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਕਮ੍ਮਵਤ੍ਥੁਪੁਗ੍ਗਲਪਯੋਗੇ ਅਪੇਕ੍ਖਾਯ ਭਾਵਤੋ ਕਾਰਕੋ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਤੇਸਂ ਸਾਪੇਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, **ਇਧ** ਪਨ ਪਾਰਾਜਿਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ **ਅਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਕਾਰਕੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ**। ਯੋ ਪਨ ਕਾਰਕੋ ''ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਉਬ੍ਭਤਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੪੬੨, ੪੭੨, ੪੭੫) ਵਿਯ **ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਤ੍ਥੁਬ੍ਬਵਿਧਾਨਾਭਾਵਤੋ** ਕਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਅਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਯਮਾਨੋ ਸੇਸਦੁਤਿਯਾਨਿਯਤਪਣੀਤਭੋਜਨਂ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯੇਸੁ ਵਿਯ ਮਜ੍ਝੇ ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ''ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਪਨ...ਪੇ॰... ਓਭਾਸਿਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੫੩) ਵਿਯ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਤ੍ਥੁਬ੍ਬਵਿਧਾਨਾਭਾਵਤੋ ਏਵ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਯਮਾਨੋਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਤ੍ਤਿਂਸੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਵਿਯ ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਤ੍ਥੁਬ੍ਬਵਿਧਾਨਾਭਾਵਤੋ ਏਵ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਤੋਵ **ਯੋਪਨ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਹ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਏਵੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਯਮਾਨੋਪਿ ਸੋ ਯਸ੍ਮਾ ''ਯਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਦ੍ਵੇ ਏਕਮਞ੍ਚੇ ਤੁਵਟ੍ਟੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਾਚਿ॰ ੯੩੩) ਆਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਪਰਪ੍ਪਭਵੰ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਨ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਏਕਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਾਪਤ੍ਤਿਪਿ ਪਰਪ੍ਪਭਵਾ ''ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੯) ਵਚਨਤੋਤਿ ਚੇ? ਤਂ ਨ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਜਾਨਨਤੋ। ਅਨੇਕਿਸ੍ਸਾ ਏਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਏਕਿਸ੍ਸਾਤਿ ਨਿਯਮੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਏਵੰ ਇਧ ਨਿਯਮੋਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਲਮ੍ਬੀਮੁਦੁਪਿਟ੍ਠੀਨਂ ਕੁਤੋ ''ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੫) ਵਚਨਤੋ ਤੇਸਂ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਛੇਜ੍ਜਂ ਸਿਯਾ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੮੧) ਚ ਪਰਿਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨੇਨ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੋ।

ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਤਿਣ੍ਣਂ ਉਦ੍ਧਂ ਨ ਸਮਨੁਭਾਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਸਙ੍ਘੇਨ ਸਙ੍ਘਂ ਏਕਤੋ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਨਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਆਦਿਤੋਵ ''ਭਿਕ੍ਖੂ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਏਕੋ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤਯੋ ਵਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੧੮) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਨ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ''ਅਨੁਵਤ੍ਤਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ ਨਿਦਾਨਵਿਰੋਧੋ। ਪਞ੍ਚਸਤਮਤ੍ਤਾ ਹਿ ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਯਂ ਪਨ **ਸਤ੍ਤਸਤਿਕਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** ''ਸਙ੍ਘੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਚੀਨਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨੇਯ੍ਯ ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਤਾ''ਤਿਆਦਿ (ਚੂਲਵ॰ ੪੫੬) ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ''ਉਬ੍ਬਾਹਿਕਾਯ ਇਮਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਵੂਪਸਮੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਵਿਧਾਨਂ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਰਣਮੇਵ ਵਾ ਤਤਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਤਿ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਕਮ੍ਮਾਰਹਾ ਕਮ੍ਮਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਕਮ੍ਮਾਰਹੋਤਿ ਲਕ੍ਖਣਂ। ਨ ਚ ਤਦਾ ਸਙ੍ਘੋ ਤੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਕਾਸਿ। ਭਜਾਪਿਯਮਾਨਾ ਤੇ ਕਮ੍ਮਪਤ੍ਤਭਾਵੰ ਭਜਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਕਰਣਵੂਪਸਮਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘੇਨ ਕਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਪਤ੍ਤਾ ਏਵ ਹਿ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ। ''ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਯਾਵਤਤਿਯਂ ਸਮਨੁਭਾਸਿਤਬ੍ਬਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੧੮) ਵਚਨਤੋ ਤੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਵਿਧਾਨਂ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਰਣਮੇਵ ਕਮ੍ਮਂ ਹੋਤੀਤਿ ਚੇ? ਤਂ ਨ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਜਾਨਨਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਏਵ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਮ੍ਮਾਰਹਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਦੋਸਾਗਤਿਵਸੇਨਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨ ਹਿ ਪਾਚੀਨਕਾਦੀਨਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਅਧਿਕਰਣਵੂਪਸਮਸਿਦ੍ਧਿ ਵਿਯ ਤੇਸਂ ਸਮਨੁਭਾਸਨਕਮ੍ਮੇਨ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਸਿਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਨਾਮੇਸਾ ਪਠਮਂ ਅਨੁਮਤਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾਵ ਕਰੀਯਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮਕਰਣੇ ਪਨ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਪਰਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਬਹੁਤਰਾਵ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

''ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਬਾਹੁਲ੍ਲਨਯੇਨ ਲਦ੍ਧਨਾਮਕਂ ਸਕਪਯੋਗੇਨ ਵਾ ਪਰਪਯੋਗੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਕਮਗ੍ਗੇ ਵਾ ਪਰਮਗ੍ਗੇ ਵਾ ਪਰਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਕਮਗ੍ਗੇ ਏਵ ਪਵੇਸਨਪਵਿਟ੍ਠਟ੍ਠਿਤਉਦ੍ਧਰਣੇਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਕਂ ਪਟਿਸਾਦਿਯਨਵਸੇਨ ਸੇਵੇਯ੍ਯ, ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ ਅਸਂਵਾਸੋਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਪਵੇਸਨਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਏਕਂ ਵਾ ਪਟਿਸੇਵੇਯ੍ਯ, ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ 'ਸੋ ਚੇ ਪਵੇਸਨਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਪਵਿਟ੍ਠਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਠਿਤਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਉਦ੍ਧਰਣਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੮) ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਮਤੇਨ ਚਤੂਸੁਪਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਯੇਵ ਏਵੰ ਵਦਨ੍ਤਿ – ਆਪਜ੍ਜਤੁ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿ, ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਂਭਾਗਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ

ਪਾਰਾਜਿਕਾਪੱਤਿਯੋ, ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾਪੱਤਿਞ੍ਚ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਗਹਟ੍ਠਕਾਲੇ ਮੇਥੁਨਾਦਿਕਂ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾਪੱਤਿਂ ਏਕਮਨੇਕਂ ਵਾ ਪਟਿਕਰਿਤ੍ਵਾਵ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਰਾਪੱਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਗਹਟ੍ਠਕਾਲੇ ਸਾਪੱਤਿਕੋਵਾਤਿ। ਅਨਿਮਿਵਞ੍ਚਅਜਝਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥੇਵ ਆਪੱਤਿ। ਵੁਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨਾਹਿ ਪਨ ਅਸੁਜ੍ਝਨਤੋ ''ਪਯੋਗੇ ਪਯੋਗੇ ਆਪੱਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨ ਵੁੱਤਂ। ਗਣਨਪਯੋਜਨਾਭਾਵਤੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਵੁੱਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਪਦਭਾਜਨੇ (ਪਾਰਾ॰ ੫੮) ''ਆਪੱਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਚਨੇਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਯੁੱਤਿਞ੍ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਮਾਤਿਕਾਯਮ੍ਪਿ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵੇਯ੍ਯ, ਪਾਰਾਜਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੱਤੁਬ੍ਬਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਵਚਨਮ੍ਪਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹਿ ਆਪੱਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਗਣਨਞ੍ਚ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਅਨਵਸੇਸਵਚਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਸੇਵ ਆਪੱਤਿ, ਨ ਪਵਿਟ੍ਠਾਦੀਸੁ। ਤਮੇਵੇਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਯਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਆਪੱਤੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੪) ਪਾਰਾਜਿਕਾਪੱਤਿਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦਾਨੁੱਦੇਸਵਚਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਮਾਤਿਕਾਯਂ ''ਪਾਰਾਜਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੨, ੪੪) ਪੁਗ੍ਗਲਨਿੱਦੇਸਵਚਨਂ ਤੇਨ ਸਰੀਰਬਨ੍ਧਨੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਭਬ੍ਬਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ। ''ਆਪੱਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਦਭਾਜਨੇ ਵਚਨਂ ਅਨਿਮਿਵਤ੍ਥਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ ਅਸਂਵਾਸਸ੍ਸ ਸਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਥੇਯ੍ਯਸਂਵਾਸਕਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਸਂਵਾਸਂ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੋਪਿ ਥੇਯ੍ਯਸਂਵਾਸਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ''ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁੱਚਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਅਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਞ੍ਚੇ ਸੁਦ੍ਧਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮਾਨੋ ਅਨੋਕਾਸਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਕੋਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵਦਤਿ, ਆਪੱਤਿ ਓਮਸਵਾਦੇਨ ਦੁੱਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੮੯) ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਦਭਾਵਤੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਸੋ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ''ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁੱਚਤੀਤਿ, ਤੇਨ ਪਦਸੋਧਮ੍ਮਂ, ਸਹਸੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਜਨੇਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਪੇਸੁਞ੍ਞਾਦਿਞ੍ਚ ਜਨੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੩੯)।

> ਨਿਦਾਨਾ ਮਾਤਿਕਾਭੇਦੋ, ਵਿਭਙ੍ਗੋ ਤਨ੍ਨਿਯਾਮਕੋ।
> ਤਤੋ ਆਪੱਤਿਯਾ ਭੇਦੋ, ਅਨਾਪੱਤਿ ਤਦਞ੍ਞਥਾਤਿ॥ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੪੩-੪੪) –

ਅਯਂ ਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਦਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁ (ਪਾਰਾ॰ ੨੪ ਆਦਯੋ)-ਮੱਕਟਿਵਤ੍ਥੁ (ਪਾਰਾ॰ ੪੦ ਆਦਯੋ)-ਵਜ੍ਜਿਪੁੱਤਕਵਤ੍ਥੁ (ਪਾਰਾ॰ ੪੩) ਚਾਤਿ ਤਿਪ੍ਪਭੇਦਵਤ੍ਥੁ ਇਮਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ **ਨਿਦਾਨਂ** ਨਾਮ। ਤਤੋ ਨਿਦਾਨਾ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ...ਪੇ॰... ਅਸਂਵਾਸੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੪) ਇਮਿਸ੍ਸਾ **ਮਾਤਿਕਾਯ ਭੇਦੋ** ਜਾਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਯਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੪) ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ''ਸੱਚਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞੱਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਇਤ੍ਥਿਯਾ, ਨੋ ਪੁਰਿਸੇ, ਨੋ ਪਣ੍ਡਕੇ, ਨੋ ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੇ ਚਾ''ਤਿ ਮੱਕਟਿਪਾਰਾਜਿਕੋ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਲੇਸਂ ਓਡ੍ਡੇਤੁਂ ਸੱਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਲੇਸੋਕਾਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਇਦਂ ਵੁੱਚਤਿ, ਮੱਕਟਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਨਿਦਾਨਾ ''ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਯਪੀ''ਤਿ ਮਾਤਿਕਾਯ ਵਚਨਭੇਦੋ, ਨ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਏਵ ਮੇਥੁਨਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ **ਵਿਭਙ੍ਗੋ ਤਨ੍ਨਿਯਾਮਕੋ** ਤਸ੍ਸਾ ਮਾਤਿਕਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਨਿਯਾਮਕੋ ਵਿਭਙ੍ਗੋਤਿ। ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਹਿ ''ਤਿਸ੍ਸੋ ਇਤ੍ਥਿਯੋ, ਤਯੋ ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾ, ਤਯੋ ਪਣ੍ਡਕਾ, ਤਯੋ ਪੁਰਿਸਾ। ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਯਾ ਤਯੋ ਮੱਗੇ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਮੱਗੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੫੬) ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਲੇਸੋਕਾਸਂ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਨਿਯਮੋ ਕਤੋ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ਯਦਿ ਏਵਂ ਸਾਧਾਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਸੇਨ ਵਾ ਲਿਙ੍ਗਪਰਿਵੱਤਨਵਸੇਨ ਵਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਮ੍ਪਿ ''ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੱਤੁਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਤਦਵਚਨੇਨ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੇ ਠਿਤਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ ''ਨਾਹਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਕਰਣਕਾਲੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਸਿਕ੍ਖਾਪਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇਨ ਪਾਰਾਜਿਕਾ ਹੋਮੀ''ਤਿ। ਵੁੱਚਤੇ – ਯਥਾ ਵੁੱਤਂ, ਤਥਾ ਨ ਵੱਤੁਬ੍ਬਂ ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਤਥਾ ਵੁੱਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਞ੍ਚਾਨਿਟ੍ਠਂ। ਇਦਮਪਰਮਨਿਟ੍ਠਂ ''ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਾਧਾਰਣਾਨੇਵ ਨਾਸਾਧਾਰਣਾਨੀ''ਤਿ। ਅਪਿਚਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਂਯੇਵ ਉਪਜ੍ਝਂ ਤਮੇਵ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ ਤਾਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਙ੍ਗਮਿਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੯) ਵੁੱਤਂ। **ਤਤੋ ਆਪੱਤਿਯਾ ਭੇਦੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਵਿਭਙ੍ਗਤੋ ''ਅਕ੍ਖਯਿਤੇ ਸਰੀਰੇ ਪਾਰਾਜਿਕਂ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਖਯਿਤੇ ਥੁੱਲਚ੍ਚਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੭੩, ਪਰਿ॰ ੧੫੭) ਆਪੱਤਿਯਾ ਭੇਦੋ ਹੋਤਿ। **ਅਨਾਪੱਤਿ ਤਦਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਵਿਭਙ੍ਗਤੋ ਯੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਆਪੱਤਿ ਵੁੱਤਾ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨਾਕਾਰੇਨ ਅਨਾਪੱਤਿਭੇਦੋਵ ਹੋਤਿ। ''ਸਾਦਿਯਤਿ, ਆਪੱਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ, ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਅਨਾਪੱਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਅਸਤਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ''ਨਿਦਾਨਾ ਮਾਤਿਕਾਭੇਦੋ''ਤਿ ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਸਮਾਸਤੋ ਵੁੱਤਤ੍ਥਾ ਹੋਤਿ। ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਂ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਪਠਮਪਞ੍ਞੱਤਿ ਤਾਵ ਪਠਮਬੋਧਿਂ ਅਤਿੱਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞੱਤਾ, ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸੁਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਵਸ੍ਸਿਕਕਾਲੇ ਪਞ੍ਞੱਤਾ ਚ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੁਮਹੱਤਂ ਪੱਤਕਾਲੇ ਪਞ੍ਞੱਤਾ, ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਞੱਤਿ ਬਾਹੁਸੱਚਮਹੱਤਂ ਪੱਤਕਾਲੇ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੱਕਟਿਪਾਰਾਜਿਕੋ ਯਥਾ ਮਾਤੁਗਾਮਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁੱਤੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਿਤ੍ਥੀ ਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਥਾ ਇਧਾਪੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ''ਸੱਚਂ, ਆਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਯਾ, ਨੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਯਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੧) ਆਹ। ਤਤਿਯਪਞ੍ਞੱਤਿ ਲਾਭਗ੍ਗਮਹੱਤਂ ਪੱਤਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ''ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੩) ਵਚਨਤੋ, ਵੇਪੁੱਲਮਹੱਤਮ੍ਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਇਮਂ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਉਪਾਦਾਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਤਂ ਕਾਲਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞੱਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਯੋ ਪਨਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਪਦਂ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਨਿਯਮਪਦਂ। **ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਵਚਨਂ। ਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾਮਕੋ, ਯਾ ਭਗਵਤਾ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ ਸਿਕ੍ਖਾ ਵਿਹਿਤਾ , ''ਏਤ੍ਥ ਸਹ ਜੀਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਯੋ ਚ ਸਾਜੀਵੋ ਵੁੱਤੋ, ਤਂ ਉਭਯਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋਵ ਹੋਤਿ। ਕਦਾ ਪਨ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ? ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਤਦੁਭਯਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਤਦਜ੍ਝੁਪਗਤੱਤਾ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਸਹ ਜੀਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਾਵ ਸਿਕ੍ਖਂ ਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਪਾਰਾਜਿਕਭਾਵਂ ਵਾ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਵੁੱਤਂ **ਅਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸਾਜੀਵਂ ਅਵੀਤਿੱਕਮਨ੍ਤੋ ਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ, ਤਂ ਉੱਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵੁੱਤਂ। ਨ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਂ ਅਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ, ਕਾਮਵਿਤੱਕਾਦਿਬਹੁਲੋ ਵਾ ਏਕਚ੍ਚਂ ਸਾਵਸੇਸਂ ਸਾਜੀਵਂ ਵੀਤਿੱਕਮਨ੍ਤੋ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ।

ਉੱਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਨ ਚਤੁੱਕਂ ਲਬ੍ਭਤਿ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸੀਲਾਨਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨ ਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਅਚਿੱਤਕਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿੱਕਮਨ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਕਾਮਵਿਤੱਕਾਦਿਬਹੁਲੋ ਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਨਿਰਾਪੱਤਿਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਨ ਚ ਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਅਨਵਸੇਸਂ ਆਪੱਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਉਭਯਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਸਾਜੀਵਞ੍ਚ ਅਵੀਤਿੱਕਮਨ੍ਤੋ''ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉੱਕਟ੍ਠੋ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਸਿਯਾ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਨੁੱਕਟ੍ਠਂ ਵੱਤੁਂ ਯੁੱਤੋਤਿ ਚੇ? ਨ, ''ਤਤ੍ਰ ਯਾਯਂ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਵਚਨਵਿਰੋਧਤੋ, ਉੱਕਟ੍ਠਗ੍ਗਹਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇ ਸਤਿ ''ਸਿਕ੍ਖਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੱਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਿਕ੍ਖੱਤਯਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬੁੱਕਟ੍ਠੋ। ''ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪਰਤੋ ਵਚਨਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਵ ਵੁੱਤਾਤਿ ਚੇ? ਨ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਭਬ੍ਬੱਤਾ। ਨ ਹਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ, ਸਾਜੀਵਞ੍ਚ ਅਵੀਤਿੱਕਮਨ੍ਤੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਿਤੁਂ ਭਬ੍ਬੋ, ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਂ ਅਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ, ਸਾਜੀਵਞ੍ਚ ਵੀਤਿੱਕਮਨ੍ਤੋਯੇਵ ਹਿ ਪਟਿਸੇਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਾਜੀਵੋ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਮੇਵ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਇਤਰਸਿਕ੍ਖਾਦ੍ਵਯਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਤਤ੍ਰ ਯਾਯਂ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਵੁੱਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਙ੍ਗਾਹਕੋ ਸਾਜੀਵੋ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵੋਤਿ ਵੁੱਤੋ। ਇਤਿ ਸਾਜੀਵਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ ਸਿਕ੍ਖਾਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਨਤ੍ਥਮੇਵ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਸਿਕ੍ਖਂ ਅਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ''ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਤੇਨ ਵੁੱਚਤਿ ਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੫) ਵੁੱਤਂ। ਤੇਨ ਏਕਮੇਵਿਦਂ ਅਤ੍ਥਪਦਨ੍ਤਿ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਉਪਸਮ੍ਪਦੂਪਗਮਨਨ੍ਤਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਿਕ੍ਖਨਾਧਿਕਾਰੱਤਾ ''ਸਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਚ ਵੁੱਚਤਿ। ਯੋ ਏਵਂ ''ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੋ, ਤਾਦਿਸਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਪਰਭਾਗੇ ਸਾਜੀਵਸਙ੍ਖਾਤਮੇਵ ਸਿਕ੍ਖਂ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਦੁੱਬਲ੍ਯਂ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਕਿਨ੍ਤੁ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿੱਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਇਦਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਲਕ੍ਖਣਂ ਸਾਧਾਰਣਂ ਯਦਿਦਂ ''ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ਖੀਣਾਸਵੋਪਿ ਸਾਵਕੋ ਆਪੱਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਅਚਿੱਤਕਂ, ਤਥਾ ਸੇਕ੍ਖੋ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਪਨ ਸਚਿੱਤਕਮ੍ਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਮਿਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਂ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਕੇਵਲਂ ਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਉਭਯਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਚਾਤਿ ਸਰੂਪੇਕਦੇਸਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ''ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤ੍ਵੇਵ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਉੱਕਟ੍ਠਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਨੁੱਕਟ੍ਠਾਨਂ

ਗਹਣਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਮੇਵ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁੰ ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਵਚਨੇ ਪਰਿਹਾਰੰ ਵਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਪਨ੍ਨੋਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਚ ਵਤ੍ਵਾ ''ਯੰ ਸਿਕ੍ਖੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ, ਯਞ੍ਚ ਸਾਜੀਵੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਮਟ੍ਠਕਥਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਯ ਏਵ ਗਹਣੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਤ੍ਤਾ, ਸੀਲਾਧਿਕਾਰਤੋ ਚ ਵਿਨਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਸੀਲੰ ਸਮਾਦਿਯਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸੀਲੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਯੰ ਸਿਕ੍ਖੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਵਿਭਙ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ)। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਮਾਸਤੋ ''ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕਿੰ ਇਮਿਨਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨੇਨ ਪਯੋਜਨੰ, ਨਨੁ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਸੰਵਾਸੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ''ਯੋ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਾਦਿਕੋ ਕੇਵਲੇਨ ਸਮਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤੇਨ, ਪਟਿਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਚ ਮੇਥੁਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿ। ਯੋ ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪਾਰਾਜਿਕੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ, ਯੋ ਵਾ ਪਕ੍ਖਪਣ੍ਡਕਤ੍ਤਾ ਪਣ੍ਡਕਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਤਦੁਭਯੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਣ੍ਡਕਭਾਵਪਕ੍ਖੇ ਚ ਪਣ੍ਡਕੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਵਤ੍ਥੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਤਰਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਖੇ ਵਤ੍ਥੂਤਿ ਸਿਦ੍ਧੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਖੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਣ੍ਡਕਭਾਵਪਕ੍ਖੇ ਪਣ੍ਡਕਤ੍ਤਾ ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਸੋ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਾਯ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਮੁਖੇਨ ਪਰਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਜਾਤਗ੍ਗਹਣਨਯੇਨ ਮੇਥੁਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਸੇਵੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਕੁਤੋ ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਯੰ ਨਯੋ ਅਪਣ੍ਡਕਪਕ੍ਖੰ ਅਲਭਮਾਨਸ੍ਸੇਵ ਪਰਤੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਰੂਪਸਤ੍ਤਾਨੰ ਕੁਸਲਾਦਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਭਵਙ੍ਗਵਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਤਿਪਿ ਅਮਰਣੰ ਵਿਯ ਪਣ੍ਡਕਭਾਵਪਕ੍ਖੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਸੰਵਾਸੰ ਵਾ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਕਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਯ। ਨ ਚ ਸਹਸੇਯ੍ਯਾਦਿੰ ਜਨੇਤਿ । ਗਣਪੂਰਕੋ ਪਨ ਨ ਹੋਤਿ ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁੰ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਵਿਯ। ਨ ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ। ਇਤਰਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਪਕ੍ਖੇ ਹੋਤਿ, ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸੋ। ਕਿਮਯੰ ਸਹੇਤੁਕੋ, ਉਦਾਹੁ ਅਹੇਤੁਕੋਤਿ? ਨ ਅਹੇਤੁਕੋ। ਯਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਤਸ੍ਸ ਅਪਣ੍ਡਕਪਕ੍ਖੇ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ ਸਹੇਤੁਕਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ। ਪਣ੍ਡਕਭਾਵਪਕ੍ਖੇਪਿ ਕਿਸ੍ਸ ਨਾਨੁਞ੍ਞਾਤਾਤਿ ਚੇ? ਪਣ੍ਡਕਭੂਤਤ੍ਤਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਪਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਵਿਯ।

ਅਪਿਚ ''ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨੰ ਦੀਪੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੰ ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵੰ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ ਗਾਮਾ ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਾ ਵਾ ਅਦਿਨ੍ਨੰ...ਪੇ॰... ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ ਸੁਗਤਚੀਵਰਪ੍ਪਮਾਣੰ ਚੀਵਰੰ ਕਾਰਾਪੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

"ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਯਪੀ"ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿੰ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਪਗੇਵ ਪਣ੍ਡਕੇ, ਪੁਰਿਸੇ ਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ । ਅਯੰ ਤਾਵ ਮਾਤਿਕਾਯ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ।

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਬੇਲਟ੍ਠਸੀਸਾਨਨ੍ਦਾਦਯੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਚ ਆਪਤ੍ਤਿਆਪਜ੍ਜਨਤੋ ਚ ਕਸ੍ਮਾ ਮਹਾਵਿਭਙ੍ਗੇ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯੇਵ ਆਗਤਾਤਿ? ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਯ ਸਰਣਗਮਨੂਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗਭਯਾਤਿ ਉਪਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ। ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਬ੍ਬਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਪਿ ਭਗਵਤਾ ਪੁਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ਵਾ ਵਿਮਤਿ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

''ਅਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮੰ ਵਗ੍ਗਕਮ੍ਮ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੮੭) ਵਚਨਤੋ ਕੁਪ੍ਪਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਅਕੁਪ੍ਪੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਕੁਪ੍ਪਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਏਕਚ੍ਚੰ ਨ ਠਾਨਾਰਹੰ, ਯੇਨ ਅਪਤ੍ਤੋ ਓਸਾਰਣੰ ਸੁਓਸਾਰਿਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਠਾਨਾਰਹੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਦਿ ਏਵੰ ''ਠਾਨਾਰਹੇਨਾ''ਤਿ ਇਦਮੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਇਮਿਨਾ ਅਕੁਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਤੋਤਿ ਚੇ? ਨ, ਅਟ੍ਠਾਨਾਰਹੇਨ ਅਕੁਪ੍ਪੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਨੇਤੇਹਿ ਏਕਤੋ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ – ਕੇਵਲੰ ਤੇਨ ਅਕੁਪ੍ਪੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਯਮ੍ਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ, ਠਾਨਾਰਹੇਨ ਚ ਅਕੁਪ੍ਪੇਨ ਚ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਯਮ੍ਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ, ਕੁਪ੍ਪੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ।

"ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੋ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਞ੍ਚਾਤਿ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। 'ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, 'ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ'ਤਿ ਇਦੰ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। ''ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਲਿਖੀਯਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੰ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਲਕ੍ਖਯੇ। ਓਪਕ੍ਕਮਿਕੇ ਪਣ੍ਡਕਭਾਵੋ ਆਰੁਲ਼੍ਹਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਪਕ੍ਖਪਣ੍ਡਕੋ ਅਪਣ੍ਡਕਪਕ੍ਖੇ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਡਕਪਕ੍ਖੇ ਨਾਸੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੧੦੯) ਲਿਖਿਤੰ।

''ਬਿਨ੍ਦੁੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਚੇ ਨਿਵਾਸੇਤਿ, **ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਕੋ** ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵੀਮੰਸਿਤਬ੍ਬੰ। **ਲਿਙ੍ਗਾਨੁਰੂਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਾਮਣੇਰਾਰਹਸ੍ਸ ਸੰਵਾਸਸ੍ਸ ਸਾਦਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਰਾਜਭਯਾਦੀਹਿ ਗਹਿਤਲਿਙ੍ਗਾਨੰ ''ਗਿਹੀ ਮੰ 'ਸਮਣੋ'ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਵਞ੍ਚਨਚਿਤ੍ਤੇ ਸਤਿਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਵਞ੍ਚੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਚ ਤੇਹਿ ਸੰਵਸਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਚ ਅਭਾਵਾ ਦੋਸੋ ਨ ਜਾਤੋਤਿ। ''ਯੋ ਏਵੰ ਪਬ੍ਬਜਤਿ, ਸੋ ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਏਵੰ ਕਾਤੁੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਏਵੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਾਮਣੇਰੋ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ''ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਚ ਲਿਖਿਤੰ। ''ਰਾਜਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਚੀਵਰੰ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਸੰਵਾਸੰ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਕੋ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਪੁਨ ਸੋ 'ਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਿੰ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਸੁਲਭਤਾਯ ਵਾ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਮਾਨਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਸੋ ਸੰਵਾਸੰ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਤਾਵ ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸੰਵਾਸੰ ਸਾਦਿਯਤਿ ਚੇ, ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਇਤਰਥਾ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਏਕੇ।

''ਨਾਭਿਪਰਾਮਾਸਾਦਿਨਾ ਜਾਤੋ ਤਥਾਰੂਪੰ ਪਿਤਰੰ ਘਾਤੇਤਿ ਚੇ, **ਪਿਤੁਘਾਤਕੋ** ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਯੋ ਪਨ ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗੇਨ ਸੀਲਵਿਨਾਸੰ ਪਾਪੇਤਿ, ਨ ਸੋ **ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਦੂਸਕੋ** ''ਤਿਣ੍ਣੰ ਮਗ੍ਗਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਿੰ ਪਨ ਏਕਤੋਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਦੂਸੇਤ੍ਵਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਦੂਸਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਿ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪਨ ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਿਕਾ, ਮਾਤੁਪਿਤੁਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤਿਕਾ, ਲੋਹਿਤੁਪ੍ਪਾਦਿਕਾ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਅਨਾਗਤੰ ਵਿਨਯਧਰਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

''ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨) ਵੁਤ੍ਤੰ ਮਰਿਯਾਦੰ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ ਸਙ੍ਕੇਤੋਵ, ਇਧ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ''ਮੇਥੁਨਸੰਵਰਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਪਨਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਲਿਖਿਤੰ। **ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਤੰ ਤੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ, ਸਿਕ੍ਖਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ। **ਸਾਜੀ**ਵਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਤਦਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਮੇਥੁਨਸੰਵਰਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਗੁਣਸਮ੍ਮਤਾਯ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਮਤਾਯ ਤਨ੍ਨਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਲੋਕਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਵਿਕਮ੍ਮੰ ਤਤ੍ਥ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਸਾ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਯਞ੍ਚ ਸਾਜੀਵੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵੰ ਅਪ੍ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਆਣਾਯ ਹਿ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਉਪਤਿਸ੍ਸੋ। ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਵਿਕਮ੍ਮਪਦੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਪਦਸ੍ਸ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਵਾ ਪਰਿਵਾਰਕਭਾਵੇਨ ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਸ੍ਸ ਏਕਚ੍ਚੰ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਵਿਕਮ੍ਮੰ ਅਕਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯਾ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ **"ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਸਬ੍ਬੰ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਵਿਕਮ੍ਮੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ

ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਪਠਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਨਿਯਮਤ੍ਥਂ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਂ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਤਂ ਨ, ਕਸ੍ਮਾ? ਅਤ੍ਥਾਨੁਕ੍ਕਮਾਭਾਵਤੋ। ‘‘ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਯਂ ਸਿਕ੍ਖਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਂ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ, ਯਞ੍ਚ ਸਾਜੀਵਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਚੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨਂ।

‘‘ਸਿਕ੍ਖਂ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯਾ’’ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਥਂ **“ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ”ਤਿ** ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਵੇਸਨਂ ਨਾਮ ਅਙ੍ਗਜਾਤਂ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਜਾਤੇਨ ਸਮ੍ਫੁਸਨਂ। **ਪਵਿਟ੍ਠਂ** ਨਾਮ ਯਾਵ ਮੂਲਂ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਕਤਕਾਲੋ ਵਾਯਾਮਕਾਲੋ। ਸੁਕ੍ਕਵਿਸਟ੍ਠਿਸਮਯੇ ਅਙ੍ਗਜਾਤਂ **ਠਿਤਂ** ਨਾਮ। **ਉਦ੍ਧਰਣਂ** ਨਾਮ ਨੀਹਰਣਕਾਲੋ। ਵਿਨਯਗਣ੍ਠਿਪਦੇ ਪਨ ‘‘ਵਾਯਾਮਤੋ ਓਰਮਿਤ੍ਵਾ ਠਾਨਂ **ਠਿਤਂ** ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਵੇਸਨਪਵਿਟ੍ਠਉਦ੍ਧਰਣਕਾਲੇਸੁਪਿ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿਯੇਵ। **ਸਾਦਿਯਨਂ** ਨਾਮ ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਵਾਸਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਂ।

ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗੇ ਏਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਇਦਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਨਿਦਾਨ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਵਿਨਯਧਰਪਞ੍ਚਮੇਨ ਗਣੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੫੯) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਧ ਤਤਿਯਾ ਸਹਯੋਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੀਸਤਿਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਚੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ, ਪਞ੍ਚਮੋ ਵਿਨਯਧਰੋਵ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਚੇ ਵਿਨਯਧਰੋ, ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਕਮ੍ਮਂ ਕੋਪੇਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਪਰਿਵਾਰਾਵਸਾਨੇ ਕਮ੍ਮਵਗ੍ਗੇ (ਪਰਿ॰ ੪੮੨ ਆਦਯੋ) ਯਂ ਕਮ੍ਮਵਿਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ। ‘‘ਕਥਂ ਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਾ ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਤੋ ਵਾ ਸੀਮਤੋ ਵਾ ਪਰਿਸਤੋ ਵਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਅਯਂ ‘‘ਪਰਿਸਤੋ ਵਾ’’ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਚੇ? ਨ, ‘‘ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਰਿਸਤੋ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਵਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੮੭) ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਰੂਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪਾਲਿਵਸੇਨੇਵ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਯਮੁਖਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੋਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ‘‘ਅਙ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਆਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਙ੍ਗਾਨਙ੍ਗਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਧ ਪਨ ‘‘ਅਙ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਸ੍ਮਾ? ਸਮੁਟ੍ਠਨਾਦੀਨਂ ਪਰਿਵਾਰਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਧਾਪਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨਙ੍ਗਾਨਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨਾਭਾਵਤੋ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਅਨਙ੍ਗਤ੍ਤੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਤਾਯ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਅਨੂਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਬ੍ਬਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਙ੍ਗਾਹਕਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ‘‘ਕਿਰਿਯਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਕਾਯਵਾਚਾ ਸਹ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਅਕਿਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵਿਨਾ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ ਭੂਤਾਰੋਚਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਤ੍ਤਾ, ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਙ੍ਗਨ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਜਨਕਮ੍ਪਿ ਏਕਚ੍ਚਂ ਬਾਹੁਲ੍ਲਨਯੇਨ ‘‘ਕਿਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥੇਵ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇਪਿ ‘‘ਸੋ ਚੇ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ, ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾਪਿ ਕਿਰਿਯਾ ਵਿਨਾ ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਨ ਹੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਜਤ੍ਤਾ, ਵਿਕਾਰਰੂਪਤ੍ਤਾ, ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਚ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤਮਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਰੂਪਂ, ਇਤਰਂ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਂ ਵਿਯ ਜਨਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਇਤਰਂ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਸਤਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਤਜ੍ਜਨਕਂ ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ ਏਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਜਨਕਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਜਨੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਾਦਿਯਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇ, ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਭਗਵਾ ‘‘ਕਿਂਚਿਤ੍ਤੋ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੩੫) ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨ ਕਿਰਿਯਾਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਥ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਵਾ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਵਾ ਕਾਯਾਦਿਭੇਦਾਪੇਕ੍ਖਮੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਯੋਜਨਂ। ਤੇਸੁ **ਕਿਰਿਯਾ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਕਾਯਾਦੀਨਂ ਸਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਭੇਦਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਯੋਜਨਂ। **ਸਞ੍ਞਾ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਙ੍ਗਾਨਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਯੋਜਨਂ। ਤੇਨ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਿਰਿਯਲਕ੍ਖਣੇ ਵਾ ਅਕਿਰਿਯਲਕ੍ਖਣੇ ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਂ, ਯਤੋ ਵਾ ਕਿਰਿਯਾ ਵਾ ਅਕਿਰਿਯਾ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਂ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਙ੍ਗਂ ਵਾ ਅਨਙ੍ਗਂ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਕਿਨ੍ਤੁ ਯਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ‘‘ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਂ, ਇਤਰਂ ਅਨਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ **ਸਚਿਤ੍ਤਕਂ** ਹੋਤਿ, ਤਦਭਾਵਾ **ਅਚਿਤ੍ਤਕਂ,** ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਾਵਜ੍ਜਤਾਯ ‘‘ਲੋਕਵਜ੍ਜਮੇਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਨ੍ਤੁ ਸਾਵਜ੍ਜਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਂ ਲੋਕਵਜ੍ਜਂ, ਏਕਚ੍ਚਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਯੋਜਨਂ **ਚਿਤ੍ਤਲੋਕਵਜ੍ਜ**ਗ੍ਗਹਣਂ। ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਲੋਕਵਜ੍ਜ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਨੋਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗਨਿਵਾਰਣਪ੍ਪਯੋਜਨਂ **ਕਮ੍ਮ**ਗ੍ਗਹਣਂ।

ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਕਿਰਿਯਲਕ੍ਖਣਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਤਂ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗਨਿਵਾਰਣਪ੍ਪਯੋਜਨਂ **ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕ**ਗ੍ਗਹਣਂ। ਯਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਂ ਏਕਚ੍ਚਂ ਅਵੇਦਨਮ੍ਪਿ ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਂ ਏਤ੍ਥ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ **ਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕ**ਗ੍ਗਹਣਂ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਞ੍ਹਿ ਸਚਿਤ੍ਤਕਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ‘‘ਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਤਿਵੇਦਨ’’ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਂ ਅਚਿਤ੍ਤਕੇਨਾਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ‘‘ਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਤਿਵੇਦਨ’’ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਸਾਧਕਸੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ (ਪਰਿ॰ ੩੨੪), ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਪਰਿ॰ ੪੭੦)। ‘‘ਸਚਿਤ੍ਤਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਦੀਪਨਂ, ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਦੀਪਨਂ, ਅਚਿਤ੍ਤਕਂ ਵਤ੍ਥੁਅਜਾਨਨਂ, ਨੋਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਾਜਾਨਨਂ। ਇਦਮੇਵ ਤੇਸਂ ਨਾਨਾਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੬੧-੬੬ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ) ਲਿਖਿਤਂ।

ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯਂ ਤਾਵ ਗਣ੍ਠਿਪਦਨਯੋ – ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇਤਿ ਸੁਰਾਪਾਨਾਦਿਅਚਿਤ੍ਤਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਚਿਤ੍ਤਕੇਸੁ ਪਨ ਯਂ ਏਕਨ੍ਤਮਕੁਸਲੇਨੇਵ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਉਭਯਂ **ਲੋਕਵਜ੍ਜਂ** ਨਾਮ। ਸੁਰਾਪਾਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ‘‘ਸੁਰਾ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਪਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਿਵਨੇ ਅਕੁਸਲਮੇਵਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਸ੍ਸਪਿ ਲੋਕਵਜ੍ਜਤਾਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਇਮਂ ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਚ **ਵਜਿਰਬੁਦ੍ਧਿਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਲਿਖਿਤਂ – ‘‘ਇਧ ‘ਸਚਿਤ੍ਤਕ’ਨ੍ਤਿ ਚ ‘ਅਚਿਤ੍ਤਕ’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਚਾਰਣਾ ਵਤ੍ਥੁਵਿਜਾਨਨੇ ਏਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਜਾਨਨੇ। ਯਦਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਜਾਨਨੇ ਹੋਤਿ , ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਲੋਕਵਜ੍ਜਾਨੇਵ ਸਿਯੁਂ, ਨ ਚ ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਲੋਕਵਜ੍ਜਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਥੁਵਿਜਾਨਨੇ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਸੇਖਿਯੇਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਜਾਨਨਮੇਵ ਪਮਾਣਂ, ਨ ਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤਵਿਜਾਨਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਸੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਸਚਿਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਲੋਕਵਜ੍ਜਂ, ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਚਿਤ੍ਤਕਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਚਿਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਚ ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਰਾਪਾਨਾਦਿਲੋਕਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਯਸ੍ਸਾ ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਲੋਕਵਜ੍ਜਾ ਨਾਮਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ’’ਤਿ ਹਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਅਚਿਤ੍ਤਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਨ ਹਿ ਏਕਂਸਤੋ ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਯ ‘‘ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ’’ਤਿ ਵਿਸੇਸਨੇ ਪਯੋਜਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਅਨਿਯਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨਿਯਮਵਸੇਨ ਏਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਨਂ ਪਨਾਤਿ ਪਨ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਾਦਿਕਾਰਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਕਿਰਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਠਿਤਂ ਸਾਦਿਯਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੮) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਂ ਕਥਨ੍ਤਿ ਚੇ? ‘‘ਸਾਦਿਯਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਿਰਿਯਾ ਏਵ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ‘‘ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ, ਪਚੁਰਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ‘‘ਕਾਯਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਉਬ੍ਭਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਿਕਾਯ ਲਬ੍ਭਤਿ ਏਵਾਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਂਸਨ੍ਦੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ‘‘ਦੁਨ੍ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਦੁਨ੍ਨਯੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦) ਵਦਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਮੇਵ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸੁਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਾਵੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਨ ਅਕ੍ਖਰਵਚਨਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **“ਅਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਨਾਥੋ ਸਰਣਂ ਅਵੋਚਾ”**ਤਿਆਦਿ।

ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਗਾਮਾ ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਾ ਵਾਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ ਗਾਮੋ, ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ, ਗਾਮਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ, ਗਾਮਸੀਮਾ, ਗਾਮਸੀਮੂਪਚਾਰੋਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਗਾਮਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਆਰਞ੍ਞਕਸੀਮਾਯ ਏਕੰ ਅਗਾਮਕੰ ਅਰਞ੍ਞੰ, ਸੰਵਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੰ (ਪਾਚਿ॰ ੧੮੦ ਆਦਯੋ) ਏਕੰ, ਸਗਾਮਕੰ ਏਕੰ , ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਯ ਏਕੰ, ਗਣਮ੍ਹਾਓਹੀਯਨਕਸ੍ਸ (ਪਾਚਿ॰ ੬੯੧) ਏਕਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਅਰਞ੍ਞਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਗਾਮੋ ਨ ਗਾਮਪਰਿਹਾਰੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਲਭਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਗਾਮੋ ਨ ਗਾਮਕਿਚ੍ਚੰ ਕਰੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਞ੍ਞੰ ਨ ਅਰਞ੍ਞਪਰਿਹਾਰੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਲਭਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਞ੍ਞੰ ਨ ਅਰਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਸਮ੍ਮਨ੍ਨਨਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ''ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੪) ਏਤ੍ਥ **ਗਾਮੋ** ਨਾਮ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਚੇ, ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਚੇ, ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋਕਾਸਤੋ ਅਨ੍ਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਉਦੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ''ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੭੮) ਆਗਤੋ। ਸਾਸਙ੍ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ''ਅਨ੍ਤਰਘਰ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੫੪) ਆਗਤੋ ਅਨਾਸਙ੍ਕਤੋ। ਯਥਾਹ ''ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਗੋਚਰਗਾਮੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੫੪)। ਤਥਾ ਅਨ੍ਤਰਘਰਪ੍ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸੇਖਿਯਾਨੰ ਅਯਮੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਯਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਏਕਾ ਗਾਮਨ੍ਤਰੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੮੭) ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯਮੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ''ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯਾ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਯੇਸੁ **ਪੁਰਾਣਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ** ''ਉਪਚਾਰੰ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ ਲਿਖਿਤੰ, ਤੰ ਵਿਕਾਲੇ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਆਚਿਣ੍ਣੰ ਨਯੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਮਾਦੇਨ ਲਿਖੀਯਤਿ, ਨ ਪਮਾਣੰ। ਯੇਸੁ ਚ **ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ** ਵਿਕਾਲੇ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਪਾਚਿ॰ ੫੧੩) ''ਗਾਮੰ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਲਿਖੀਯਤਿ, ਸਾ ਪਮਾਦਲੇਖਾ। **ਉਪਚਾਰੰ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਾਠੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯੰ** ''ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੧੨)। ਇਧ **ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਮ੍ਪਿ** ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸਨ੍ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪਚਾਰੰ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਵਿਕਾਲਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ)।

ਯੰ ਪਨ **ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇ** ''ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਗਾਮਨ੍ਤਰਾਧਿਕਾਰੇ ਏਕੇਨ ਪਾਦੇਨ ਇਤਰਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੰ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੇ, ਉਪਚਾਰੰ ਵਾ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੰ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ, ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਚ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ''ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇ, ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਅਧਿਕਾਨਿ , ਕੇਵਲੰ ਲਿਖਿਤਕੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਲਿਖਿਤਾਨਿ। **ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇ** ''ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਚਾ''ਤਿ ਪਦੰ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਤਰੰ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ''ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੯੨) ਹਿ ਪਾਲ਼ਿ । ਤਥਾ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੯੨) ਵਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ''ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨੰ ਏਕੇਨ ਪਾਦੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੰ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ। ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਸਕਗਾਮਤੋ...ਪੇ॰... ਏਕੇਨ ਪਾਦੇਨ ਇਤਰਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇ ਵਾ ਉਪਚਾਰੇ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੰ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੯੨) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ ਚਸ੍ਸ ''ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੰ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਉਪਚਾਰੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਨੁਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਚ ''ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੰ 'ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯਾ'ਤਿਪਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਏਕਚ੍ਚੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੰ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੰ 'ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤਿਯਾ'ਤਿ ਵਚਨੇਨਾਪਿ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ – ਵਿਕਾਲੇ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਾਨੰ ਏਵ ਵਸੇਨ ਉਪਚਾਰੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਇਤਰਥਾ ਯਥਾ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ 'ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤਿਯਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਤਤ੍ਥਾਪਿ 'ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮੇਕੋ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ ਉਪਚਾਰੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਨਤ੍ਥੰ 'ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੰ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਯੰ ਪਨ **ਅਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨੰਯੇਵ ਉਪਚਾਰਨ੍ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ''ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਪਅਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਦੀਪਨਤ੍ਥੰ ਉਪਚਾਰੰ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਪਾਲ਼ਿਵਿਸੇਸਮਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ''ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਧ ਉਪਚਾਰੋ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ ਯਥਾ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤੰ ਉਪਚਾਰੰ ਪਠਮੰ ਪਾਦੰ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯੰ ਪਾਦੰ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਸੇਸਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ। **ਪੋਰਾਣਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ''ਉਪਚਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਗਾਮਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ''ਏਕੇਨ ਪਾਦੇਨ ਇਤਰਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ''ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਪਾਠੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਇਮੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਵ ਗਾਮੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤ੍ਥੰ ''ਗਾਮੋ ਨਾਮ ਏਕਕੁਟਿਕੋਪੀ''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯੨) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਸਤਿਪਿ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਤਿਕ੍ਕਮੇ, ਉਪਚਾਰੋਕ੍ਕਮਨੇ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਰਾਮਤੋ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯਤੋ ਵਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸੇਯ੍ਯਤੋ ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਵਾ ਤੰ ਗਾਮੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਰਾਮਪਰਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ, ਉਪਚਾਰਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ ਗਾਮਪਚ੍ਚਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਪਨ ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੪) ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋਵ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋਕਾਸੋਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ''ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋਕਾਸੋ। ਤੇਸੁ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਤੇਚੀਵਰਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਹਾਰੰ ਨ ਲਭਤੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪੪)। ਕਿੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ, ਯੇਨ ਅਯੰ ਗਾਮੋ, ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਚ ਇਧ ਅਞ੍ਞਥਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਤਥਾਤਿ? ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ 'ਭਗਵਤਾ ਤਿਚੀਵਰੇਨ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸਮ੍ਮੁਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ'ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ ਚੀਵਰਾਨਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੩) ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਹਿ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੪) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਰਘਰਸਞ੍ਞਾ, ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨ ਚ ਉਦੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ''ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਚੀਵਰੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੭੮) ਚ ''ਸਭਾਯੇ ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਮੂਲੇ ਵਾ, ਹਤ੍ਥਪਾਸਾ ਵਾ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਪ੍ਪਿਯਭੂਮਿਯੰ ਵਸਨ੍ਤੋਯੇਵ ਹਿ ਕਪ੍ਪਿਯਭੂਮਿਯੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚੀਵਰੰ ਰਕ੍ਖਤਿ। ਸਾਸਙ੍ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਪਨ ''ਯਸ੍ਮਾ ਯਤ੍ਥ ਗਾਮੇ ਚੀਵਰੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ, ਤੇਨ ਗਾਮੇਨ ਵਿਪ੍ਪਵਸਨ੍ਤੋ ਚੀਵਰੇਨ ਵਿਪ੍ਪਵਸਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਗਾਮਸੀਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਗਾਮਸੀਮਾ ਗਾਮੋ ਨਾਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਕਾਲੇ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੫੧੩) ਵਚਨਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨ ਗਾਮੋ। ਕਿਨ੍ਤੁ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਤਿ ਲੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ''ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਘਰੂਪਚਾਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋਕਾਸੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਤਿ ਸਿਦ੍ਧੰ। ਤਦਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਘਰੂਪਚਾਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਤਿ **ਕੁਰੁਨ੍ਦਟ੍ਠਕਥਾਯੰ, ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯਮ੍ਪਿ** ਵੁਤ੍ਤੰ । ਉਪਚਾਰੋ ਹਿ ''ਗਾਮੋ ਏਕੂਪਚਾਰੋ ਨਾਨੂਪਚਾਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਦ੍ਵਾਰੰ, ''ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੋ ਏਕੂਪਚਾਰੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਤੰ ਪਮਾਣੰ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋਕਾਸੋ''ਤਿ **ਅਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ **ਕੁਰੁਨ੍ਦਿਯੰ, ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯਞ੍ਚ**। ਤਥਾ ਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ''ਅਜ੍ਝਾਰਾਮੋ ਨਾਮ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਾਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਆਰਾਮੋ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੋ। ਅਜ੍ਝਾਵਸਥੋ ਨਾਮ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਵਸਥਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਆਵਸਥੋ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ''ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਤਿਯੋ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ ਉਪਚਾਰੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

''ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੰ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਵਿਸੇਸਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚ ਪਠਮੋ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ ਗਾਮੋ ਏਵ, ਦੁਤਿਯੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਗਾਮਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦਖੀਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧੋ ਉਪਚਾਰੋ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਉਪਚਾਰੋ ਯਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਚ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤਿ।

ਗਾਮਖੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਾਮਸੀਮਾਯ ਚ ਲਕ੍ਖਣੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਉਭਯਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕੰ। ਤਤ੍ਥ ਗਾਮਸੀਮਾਯ ਗਾਮਭਾਵੋ ਸਾਸਙ੍ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਗਾਮਸੀਮੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਕਟ੍ਠਤਿਣਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦਿਅਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਵਨਚਰਕਾਨਂ ਵਲਞ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਂ। ਇਮਸ੍ਸ ਗਾਮਸੀਮੂਪਚਾਰਭਾਵੋ ਉਦੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ, ‘‘ਅਗਾਮਕੇ ਅਰਞ੍ਞੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੯੪) ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਖਨ੍ਧਕੇ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੭) ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਭਗਵਾ ਗਾਮਨ੍ਤਵਾਸੀਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸੀਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਯਂ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੭) ਵਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਦਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ‘‘ਅਗਾਮਕੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸੀਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨ ਵਿਹਰਤਿ, ਕੇਵਲਂ ਨਾਵਾਯਂ ਵਾ ਥਲਮਗ੍ਗੇਨ ਵਾ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸੀਮਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਏਕਕੁਲਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ , ਸਤ੍ਥੇ ਚੀਵਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਵਾ ਪਚ੍ਛਤੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੮੯)। ਇਦਮੇਵ ਅਰਞ੍ਞਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਆਰਞ੍ਞਕਸੀਮਾਯ ਏਕਂ ਅਗਾਮਕਂ ਅਰਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਅਗਾਮਕੇ ਅਰਞ੍ਞੇ ਅਦ੍ਧਯੋਜਨੇ ਅਦ੍ਧਯੋਜਨੇ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੪੧੪) ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਂ **ਸਂਵਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਏਕਂ ਅਗਾਮਕਂ ਅਰਞ੍ਞਂ** ਨਾਮ।

ਪੁਰਿਮੇਨ ਪਨ ਸਘਰਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ, ਇਮਿਨਾ ਤਮਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਗਣਮ੍ਹਾ ਓਹੀਯਨਾਧਿਕਾਰੇ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੯੨) ‘‘ਅਗਾਮਕੇ ਅਰਞ੍ਞੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਰਞ੍ਞ’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਅਰਞ੍ਞਂ। ਤਂ ਪਨੇਤ ਕੇਵਲਂ ਗਾਮਾਭਾਵੇਨ ‘ਅਗਾਮਕ’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਵਿਞ੍ਝਾਟਵਿਸਦਿਸਤਾਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਆਰਞ੍ਞਕਂ ਨਾਮ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕਂ ਪਚ੍ਛਿਮ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੫੪; ਪਾਚਿ॰ ੫੭੩) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਦਂ ਆਰਞ੍ਞਕਸੇਨਾਸਨਂ** ਨਾਮ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਬਹਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋਕਾਸਤੋ ਬਹਿ ਸਰੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਰੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਵਿਹਾਰੇ ਕੁਨ੍ਨਦਿਸਮਾਕਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਅਰਞ੍ਞਂ ਨਾਮ। ਤਥਾ ‘‘ਗਣਮ੍ਹਾ ਓਹੀਯਨਕਸ੍ਸ ਏਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਂ ਅਰਞ੍ਞਂਵ। ਇਦਂ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਗਾਮਕਭਾਵੇਨ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਦਸ੍ਸਨੂਪਚਾਰਵਿਜਹਨੇ ਏਕਮੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ‘‘ਸਂਵਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਏਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਨ ਅਦ੍ਧਯੋਜਨੇ ਅਦ੍ਧਯੋਜਨੇ ਏਕੇਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਓਰਂ। ਇਤਰਾਨਿ ਤੀਣਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਓਰਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਂ ਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਪਰਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਾਨਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਵਿਧੇ ਗਾਮੇ ਯੋ ‘‘ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦਖੀਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯੨) ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ ਉਪਯੋਗਂ ਗਤੋ, ਕੇਵਲਂ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋਕਾਸਤੋ ਅਪਰੋ ਏਕੋ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮਾਤਿ ਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਚੇ ਗਾਮਸ੍ਸ ਏਕੋ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ ਕਪ੍ਪਿਯਭੂਮਿਸਮਾਨੇ ਉਪਚਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਪਗੇਵ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋਕਾਸਤੋ ਏਕੋ। ਸੋ ਪਨ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਅਜ੍ਝੋਕਾਸਤ੍ਤਾ ਚ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਗਾਮਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿਂ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦੁਤਿਯਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਸਙ੍ਖਾਤੇ ਗਾਮੂਪਚਾਰੇ ਵਸਨ੍ਤੀ ਆਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤੀ ਗਾਮਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ। ਤਾਸਞ੍ਹਿ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਰਞ੍ਞਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ‘‘ਤਾਵਦੇਵ ਛਾਯਾ ਮੇਤਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਸਾ ਤਯੋ ਚ ਨਿਸ੍ਸਯੇ, ਅਟ੍ਠ ਚ ਅਕਰਣੀਯਾਨਿ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੦) ਵਚਨਤੋ। ਅਰਞ੍ਞਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ, ਵਿਕਾਲੇਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ (ਪਾਚਿ॰ ੫੦੮) ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾਰਾਮਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਾਦੀਨਂ ਕਪ੍ਪਿਯਭੂਮਿਭਾਵਵਚਨਤੋ ਚ ‘‘ਏਕਾ ਗਣਮ੍ਹਾ ਓਹੀਯੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਗਾਮਕੇ ਅਰਞ੍ਞੇ ਦੁਤਿਯਿਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨੂਪਚਾਰਂ ਵਾ ਸਵਨੂਪਚਾਰਂ ਵਾ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ (ਪਾਚਿ॰ ੬੯੨) ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਕ੍ਖਨ੍ਧਕਨਯੇਨ ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦਖੀਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨੀਯਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚੀਵਰੇ ਸਤਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮੋਧਾਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਗਾਮਕਂ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਯ ਏਕਂ ਨਾਮ ‘‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬਂ, ਯਾ ਵਸੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੧) ਵਚਨਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਤਾਯ ਹਿ ਅਰਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯੇ ਸਤਿ ਅਨ੍ਤੋਆਵਾਸੇਪਿ ਦੁਤਿਯਿਕਾਯ ਦਸ੍ਸਨਸਵਨੂਪਚਾਰਂ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਧਿਕਾਰੇ ‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੪) ਏਤ੍ਥ ਯਂ ਠਾਨਂ ਠਪਿਤਂ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯੋਪਿ ਕਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ।

ਤਾਸਞ੍ਚ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯਂ ‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚਾ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਗਾਮਗਾਮੂਪਚਾਰੇਸੁ ਫਰਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਦੁਤਿਯੇਸੁ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਾਦੀਸੁ ਤਾਸਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਭੂਮਿਕਤ੍ਤਾ ਨ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਸੀਮਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਫਰਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਗਾਮਗਾਮੂਪਚਾਰਂ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿ’’ਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਤਾਵ ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਗਾਮਭੇਦਂ, ਅਰਞ੍ਞਭੇਦਞ੍ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ **‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਗਾਮੋ ਨ ਗਾਮਪਰਿਹਾਰਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਲਭਤੀ’’**ਤਿਆਦਿਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ‘‘ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਯੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਭਾਵੇਨ ਯਕ੍ਖਪਰਿਗ੍ਗਹਭੂਤੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਗਾਮੋ ਨ ਗਾਮਪਰਿਹਾਰਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਲਭਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ‘‘ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਚ ਨਗਰਂ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਕਾਲੇ ਸੁਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ ਯਕ੍ਖਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੮੪; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੫੦) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੋ ਪਨ ਪਟਿਰਾਜਚੋਰਾਦੀਹਿ ਵਿਲੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਕੇਵਲਂ ਭਯੇਨ ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤੋ ਸਘਰੋਵ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਗਾਮਭੂਤੋ, ਸੋ ‘‘ਗਾਮਨ੍ਤਰੇ ਗਾਮਨ੍ਤਰੇ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੮੩) ਵੁਤ੍ਤਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਜਨੇਤਿ, ਵਿਕਾਲੇ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਂ, ਸੇਖਿਯੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਜਨੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯੋ ਪਨ ਗਾਮੋ ਯਤੋ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ ਪੁਨਪਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਮਾ ਏਵ ਅਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਸੋ ਪਕਤਿਗਾਮਸਦਿਸੋਵ।

ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਞ੍ਞਂ ਨ ਅਰਞ੍ਞਪਰਿਹਾਰਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਲਭਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੋ ਏਕੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮ ਅਗਾਮਕੇ ਅਰਞ੍ਞੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾ ਏਕੂਪਚਾਰੋ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨਾਨੂਪਚਾਰੋ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੯੪) ਏਤ੍ਥ ਯ੍ਵਾਯਂ ਨਾਨੂਪਚਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਪਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰਨਾਮਕੋ ਗਾਮੋ, ਯੋ ਵਾ ਸਤ੍ਥੋ ਨਾਤਿਰੇਕਚਾਤੁਮਾਸਨਿਵਿਟ੍ਠੋ, ਸੋ **ਅਤ੍ਥਿ ਗਾਮੋ ਨ ਗਾਮਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੋਤਿ**। ਨ ਹਿ ਤਂ ਠਾਨਂ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਗਾਮਸੀਮਾਯ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਲਞ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਅਰਞ੍ਞਂ, ਤਂ **ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਞ੍ਞਂ ਨ ਅਰਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੋਤਿ** ਨਾਮ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਆਰਞ੍ਞਕਸੀਮਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ‘‘ਗਾਮਾ ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਾ ਵਾ’’ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਗੋਨਿਸਾਦਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋਪਿ ਗਾਮੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਚੇ ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਏਕੋ ਗਾਮੋ। ਨੋ ਚੇ, ਉਪਚਾਰੇਨ ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਕਾਨਿਚਿ ਤਾਨਿ ਘਰਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਉਪਚਾਰਪ੍ਪਹੋਨਕਂ ਠਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਦੂਰੇ ਦੂਰੇ ਕਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਕਾਲੇ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸੇ ਉਪਚਾਰੋਵ ਪਮਾਣਂ। ਅਨ੍ਤਰਘਰਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸੇਖਿਯੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਗਾਮਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਚ ਘਰਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਂ ਪਮਾਣਂ, ਉਪੋਸਥਾਦਿਕਮ੍ਮਾਨਂ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤਂ ਪਮਾਣਂ, ਆਰਞ੍ਞਕਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਘਰਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਨ੍ਤਰਤਾ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਨੋ ਪਟਿਭਾਨਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਾ।

‘‘ਯਮ੍ਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇ ਏਕਂ ਪਦੇਸਂ ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸੁਂਗਾਮੋ ਹੋਤੂ’ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦੇਤਿ, ਸੋਪਿ ਵਿਸੁਂਗਾਮਸੀਮਾ ਹੋਤਿਯੇਵਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪੭) ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨਤੋ ਤਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਗਾਮਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ਏਵ। ਸਚੇ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰੋ ਵਾ ਦੇਵਕੁਲਂ ਵਾ ਸਭਾ ਵਾ ਗੇਹਂ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੇਵਲਂ ਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤਕਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਗਾਮੋਤਿ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਤਿ। ‘‘ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ ਗਾਮੋ’’ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਚ ਠਾਨਂ ਇਤਰਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਵਾ ਉਪਚਾਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਕਾਲੇ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਂ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਨੋ ਚੇ, ਅਰਞ੍ਞਂ ਵਿਯ ਯਥਾਸੁਖਂ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਚੇ ਆਰਾਮੋ ਵਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸੇਯ੍ਯਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੋਵਾ ਹੋਤਿ, ਲਦ੍ਧਕਪ੍ਪਮੇਵ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯੋ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਗਾਮਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਾ। ‘‘ਅਰਞ੍ਞਂ ਨਾਮ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚ ਅਵਸੇਸਂ ਅਰਞ੍ਞਂ ਨਾਮਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯੨) ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇ ਸਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਗਾਮਮੇਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਂ ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਂ, ਤਤੋ ਪਰਞ੍ਚ ਅਰਞ੍ਞਂ ਨਾਮ, ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇ ਅਸਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਗਾਮੂਪਚਾਰਮੇਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਵਸੇਸਂ ਅਰਞ੍ਞਂ ਨਾਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵਂ ਸਤਿ ‘‘ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਰਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੨੯) ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੇ ਅਗਾਮਕੇ ਅਰਞ੍ਞੇ ਗਣਮ੍ਹਾਓਹੀਯਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਯ ਫਰਣਂ ਵਿਕਾਲੇ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿਵਿਨਯਵਿਧਿ ਸਮੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਨ ਸਮੇਤਿ।

‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮੂਪਚਾਰਂ ਅਵਸੇਸਂ ਅਰਞ੍ਞਂ ਨਾਮਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੪) ਵੁਤ੍ਤੇ ਗਾਮੂਪਚਾਰਤੋ ਪਰੋ ਅਰਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧੇ ‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥੋ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਨ ਅਰਞ੍ਞਭਾਵਪ੍ਪਸਙ੍ਗਭਯਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ, ਗਾਮੂਪਚਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਸਤਿ ਹਿ ਗਾਮੇ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਤਵ ਮਤੇਨ ਅਰਞ੍ਞਭੂਤੋ। ਕੁਤੋ ਦਾਨਿ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ। ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਪਿ ਚੇ ਅਰਞ੍ਞਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਰੋਵ ਗਾਮੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਗਾਮਸ੍ਸ ਅਰਞ੍ਞਭਾਵਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ ਚ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਗਾਮਾ ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਾ ਵਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਪਿ ‘‘ਗਾਮੋ’’ ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਗਾਮਸ੍ਸ ਅਰਞ੍ਞਭਾਵਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਂ ਅਵਸੇਸਂ ਅਰਞ੍ਞਂ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ, ਅਰਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਜਾਨਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਅਰਞ੍ਞਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ’’ਤਿ ਨੋ ਲਦ੍ਧਿ। ਗਾਮੂਪਚਾਰਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਹਿ ਇਧ ਗਾਮੋ ਨਾਮ। ਯਦਿ ਏਵਂ ‘‘ਗਾਮਸ੍ਸ ਚ ਅਰਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ‘‘ਅਰਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਨ ਪਠਮਗਾਮੂਪਚਾਰਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਰਞ੍ਞਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਹਿ ਬਾਹਿਰਇਨ੍ਦਖੀਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਗਾਮੂਪਚਾਰਂ ਅਰਞ੍ਞਂ ਨਾਮ। ਗਾਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਚਨੇ ਪਯੋਜਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਪਾਕਟਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਦੁਤਿਯਗਾਮੂਪਚਾਰੋਵ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਭਾਵੇਨ ਅਪਾਕਟਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਚੇ ਅਰਞ੍ਞਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਰਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਸੁਬ੍ਯਤ੍ਤਤਰਂ ਅਰਞ੍ਞਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ਚ ਨ ਹੋਤਿ।

‘‘ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ’’ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਯਂ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਵ ਅਰਞ੍ਞਂ ਗਾਮੂਪਚਾਰਸ੍ਸ ਵਿਭਙ੍ਗਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਅਰਞ੍ਞਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਵੁਤ੍ਤਕਮੇਵ, ਅਰਞ੍ਞਤੋ ਪਰਨ੍ਤਿ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ਚੇ, ਨਨੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਪਠਮਮੇਵ ਇਦਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਨਿਯਮਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ? ਅਰਞ੍ਞਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ‘‘ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ’’ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ, ਇਨ੍ਦਖੀਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋਤਿ ਪਨ ਏਵਂ ਵਚਨਪ੍ਪਯੋਜਨਂ। ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਾਮਸ੍ਸ ਯ੍ਵਾਯਂ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ ਉਪਚਾਰੋ’’ਤਿ **ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਮਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਥਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਚੇ? ‘‘ਅਰਞ੍ਞਂ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਪਦਂ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਮਾਤਿਕਾਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤੋ ਤਯੋ ਅਤ੍ਥਵਸੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਅਰਞ੍ਞਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਮੇਕੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਮੇਕੋ, ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਉਪਚਾਰੋ ਵਿਨਯਾਧਿਕਾਰੇ ਸਪ੍ਪਯੋਜਨੋ ਦਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੋ, ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨੋਪਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੋ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਨੁਸਙ੍ਗਪ੍ਪਯੋਜਨਮੇਕੋ ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

‘‘ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਘਰੂਪਚਾਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ’’ਤਿ ਇਦਂ ਭਗਵਾ ਤਯੋ ਅਤ੍ਥਵਸੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਭਾਸਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਮੇਕੋ, ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਧਿਕਾਰੇ ਅਯਮੇਵ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਮੇਕੋ, ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੋ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਗਾਮਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਸਕਿਚ੍ਚਕੋ ਉਪਚਾਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਮੇਕੋਤਿ ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕੇਕਪਦੁਦ੍ਧਾਰਣੇਨ ਤਯੋ ਅਤ੍ਥਵਸੇ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਥਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੪) ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇ ਸਤਿ ਗਾਮਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਅਸਤਿ ਗਾਮੂਪਚਾਰਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਮਜ੍ਝੇ ਆਰਾਮੇ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਸਮ੍ਮਨ੍ਨਨਕਾਲੇ ਅਯਂ ਨਯੋ ਅਤਿਵਿਯ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਉਭਯਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਾ ਉਭਯਤ੍ਥ ਉਭਯਂ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ‘‘ਅਨ੍ਤਰਾਰਾਮੇਸੁ ਪਨ ਆਚਿਣ੍ਣਕਪ੍ਪਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਨ੍ਤੀ’’ਤਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਅਨ੍ਤਰਘਰਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸੇਖਿਯਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਰਾਮੇਸੁ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਰਾਮੋ ਨ ਗਾਮਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾ ਰੁਹਤੇਵਾ’’ਤਿ ਏਕੇ। ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਗਾਮੂਪਚਾਰਸ੍ਸ ਗਾਮਸਙ੍ਖਾਸਭਾਵਤੋ ਤਾਸਂ ਇਮਾਯ ਦੁਤਿਯਾਯ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਜ੍ਝਾਰਾਮੋ ਪਨ ਗਾਮੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸੇਯ੍ਯਾਦਿ ਵਿਯ ਕਪ੍ਪਿਯਭੂਮੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ, ਤਥਾਨਾਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਚ।
ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਗਾਮਸਮ੍ਬਨ੍ਧ-ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਾਵਨੇ॥

ਗਾਮਗਾਮੂਪਚਾਰਾ ਦ੍ਵੇ, ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਇਧ ਤਾਦਿਨਾ।
ਸੀਮਾ ਸੀਮੂਪਚਾਰਾ ਤੁ, ਅਨੇਕਨ੍ਤਾਤਿ ਨੁਦ੍ਧਟਾ॥

ਉਪਚਾਰਾ ਚ ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬਾਹਿਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਬ੍ਬਸਾ।
ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤ-ਭੇਦਾ ਚੇ ਚਤੁਰੋ ਸਿਯੁਂ॥

ਅਯਞ੍ਚ **ਉਪਚਾਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਗਿਲਾਨੇਨਪਿ ਆਰਾਮੇ ਆਰਾਮੂਪਚਾਰੇ ਛਤ੍ਤਂ ਧਾਰੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੭੦) ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਬਾਹਿਰੇ ਉਪਚਾਰੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਬਾਹਿਰੋ ਉਪਚਾਰੋ ਨਾਮ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ, ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਤੋ ਵਾ ਏਕੋ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ। ‘‘ਅਜ੍ਝਾਰਾਮੋ ਨਾਮ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਾਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਆਰਾਮੋ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੋ। ਅਜ੍ਝਾਵਸਥੋ ਨਾਮ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਵਸਥਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਆਵਸਥੋ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੫੦੬) ਪਨ ਉਪਚਾਰਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਉਪਚਾਰੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੋ ਉਪਚਾਰੋ ਚ ਨਾਮ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ ‘‘ਅਜ੍ਝਾਰਾਮੋ, ਅਜ੍ਝਾਵਸਥੋ’’ਤਿ ਵਾ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਨ੍ਤੋ ਏਵ ਆਰਾਮੋ, ਆਵਸਥੋਤਿ ਵਾ। ਤੇਸੁ ਬਾਹਿਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਉਪਚਾਰੇਸੁ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਧਿਕਾਰੇ ‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੪) ਏਤ੍ਥ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੂਪਚਾਰੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਬਾਹਿਰੋ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਿਤਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਬਾਹਿਰਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸਾ ਗਾਮਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਠਾਨਭੂਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਉਪਚਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਦ੍ਵਯਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਇਧ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਪਾਰਾਜਿਕਵਿਭਙ੍ਗੇਯੇਵ ਪਠਮੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਸੋ ਬਾਹਿਰੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਠਮੇਨ ਚ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਬਾਹਿਰੋ ਉਪਚਾਰੋ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਚ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਬਾਹਿਰਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੋ ਉਪਚਾਰੋ ਲੇਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਉਪਚਾਰਾ ਇਧ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਦੇਸਨਾਲੀਲਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਨਯੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਸਮ੍ਮਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਤਤ੍ਥ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਇਤਰਥਾ –

ਅਸਮ੍ਬੁਧਂ ਬੁਦ੍ਧਮਹਾਨੁਭਾਵਂ।
ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਨਯਤ੍ਤਤਞ੍ਚ।
ਯੋ ਵਣ੍ਣਯੇ ਨਂ ਵਿਨਯਂ ਅਵਿਞ੍ਞੂ।
ਸੋ ਦੁਦ੍ਦਸੋ ਸਾਸਨਨਾਸਹੇਤੁ॥

ਪਾਲ਼ਿਂ ਤਦਤ੍ਥਞ੍ਚ ਅਸਮ੍ਬੁਧਞ੍ਹਿ।
ਨਾਸੇਤਿ ਯੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯਞ੍ਚ।
ਅਨਿਚ੍ਛਯਂ ਨਿਚ੍ਛਯਤੋ ਪਰੇਹਿ।
ਗਾਮੋਤਿ ਤੇਯੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਸੋ॥

ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਮਹਾਜਨੇਨ।

ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁ।
ਅਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਵਿਮਤਿਂ ਅਕਤ੍ਵਾ।
ਆਚਰਿਯਲੀਲਂ ਪੁਰਤੋ ਕਰੋਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ, ਗਾਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਪਚਾਰੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਇਨ੍ਦਖੀਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ· ੯੨) ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਗਾਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਉਪਚਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਘਰੂਪਚਾਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਿਕਾਲੇ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਗਾਮਨ੍ਤਰਅਪ੍ਪਵਾਸਸਮ੍ਮੁਤਿਆਦੀਸੁ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਗਾਮੂਪਚਾਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ।

ਅਤ੍ਤਤੋ ਏਕਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਸਦ੍ਦਂ ਸਙ੍ਖਾਤਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਯਤਿ। "**ਆਦਿਯੇਯ੍ਯਾ**"ਤਿ ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਅਵਹਾਰਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਪਦਂ। ਠਾਨਾਚਾਵਨਵਸੇਨ ਚ ਖੀਲਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਕਾਮੇਤ੍ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਠਾਨਾਚਾਵਨੇ ਯਥਾ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਧੁਰਨਿਕ੍ਖੇਪਾਦਿਂ ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾਵ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਇਹਾਪੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

''ਅਸੁਕਂ ਨਾਮ ਭਣ੍ਡਂ ਅਵਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਏਕਾਸਯਤ੍ਤਾ "**ਏਕੇਨਾਪੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਆਣਤ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਂਵਿਧਾਵਹਾਰੋ ਨਾਮ ਏਕੋ ਅਵਹਾਰੋ ਪਰਿਹਾਯਿਤਬ੍ਬੋ।

ਓਕਾਸਪਰਿਕਪ੍ਪੇ ਠਾਨਾਚਾਵਨਾਯ ਗਹਿਤਮ੍ਪਿ ਓਕਾਸਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ ਰਕ੍ਖਤਿ। ਓਕਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮੋਵ ਪਮਾਣਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੇਨ ਗਹਿਤੇਪਿ ਹੋਤਿ ਏਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਉਦ੍ਧਾਰੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਠਾਨਾਚਾਵਨਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਦ੍ਧਤਮਤ੍ਤੇ ਅਵਹਾਰੋ ਸਕਲਸ੍ਸ ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਅਤ੍ਥਸਾਧਕਵਸੇਨ। **ਉਦ੍ਧਾਰੇਯੇਵ ਰਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਵ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਤਨੇ ਨ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਅਤ੍ਥਸਾਧਕਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

''ਪਥਬ੍ਯਾਰਾਜਪਦੇਸਰਾਜਾਦਯੋ ਬਹੂ, ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ 'ਰਾਜਾਨੋ'ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਬਹੁਵਚਨਂ ਕਤਂ, ਇਦਂ ਪਨ ਏਕਂ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਰਾਜਾਨੋਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਪਨ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਮੇਵਾਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਮਨਕਾਲੇ ਮਗ੍ਗਸੋਧਨਾਧਿਕਰਣੇ ਅਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਖੇਤ੍ਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਲਤਾਚ੍ਛੇਦਨਾਦੀਸੁ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਮੇਵ। ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮਤ੍ਥਕੇ ਜਾਤਲਤਾਦਿਚ੍ਛੇਦਨੇ ਸਹਪਯੋਗਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ''ਏਕਭਣ੍ਡੇ ਏਵਂ ਭਾਰਿਯਮਿਦਂ, 'ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਏਕਪਸ੍ਸਂ ਗਣ੍ਹ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਏਕਪਸ੍ਸਂ ਗਣ੍ਹਾਮੀ'ਤਿ ਸਂਵਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਉਭਯੇਸਂ ਪਯੋਗੇਨ ਠਾਨਾਚਾਵਨੇ ਕਤੇ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਂ ਵਾ ਆਣਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ ਨ ਹੋਤਿ , ਆਣਤ੍ਤਿਕਂ ਵਾ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੇਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ **ਵਿਨਯਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਲਿਖਿਤਂ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਲਿਖਿਤੋ।

ਕਾਯਵਾਚਾਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਯਸ੍ਸਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਿਯਾ।
ਤਤ੍ਰ ਵਾਚਙ੍ਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂਵ, ਕਮ੍ਮਂ ਨਸ੍ਸਾ ਵਿਧੀਯਤਿ॥

ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯਾਦਿਕਂ ਯਞ੍ਚੇ, ਯਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤੁਯਂ ਭਵੇ।
ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਤਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਕਮ੍ਮਮੇਕਂਵ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ॥ (ਵਜਿਰ· ਟੀ· ਪਾਰਾਜਿਕ ੧੩੧ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ)।

ਦੁਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਥਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵਜਾਨਨਮੇਵ ''ਇਦਂ ਰੂਪਂ, ਅਯਂ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ, ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ''ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ''ਤਿਆਦਿ, ਏਵਮਿਧ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚੇਤੇਤ੍ਵਾ ਏਕਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਭਾਵਾ "**ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਗ੍ਗਹ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੁਖੁਮਅਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਕਲਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਏਤ੍ਥ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤੋ ਵਿਯੋਜੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਖਣਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ, ਸਨ੍ਤਤਿਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਅਦ੍ਧਾਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕਾ। ਕਥਂ? ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਉਪਕ੍ਕਮੇ ਕਤੇ ਲਦ੍ਧੁਪਕ੍ਕਮਂ ਜੀਵਿਤਦਸਕਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਦੁਬ੍ਬਲਸ੍ਸ ਪਰਿਹੀਨਵੇਗਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਨ੍ਤਤਿਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਯਥਾ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਜਵਨਵਾਰੇ ਜਵਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਦ੍ਧਾਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਸਨ੍ਤਤਿਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਅਦ੍ਧਾਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਂ ਅਪਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਏਵਂ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਯੋਜੇਤਿ।

"**ਇਮਸ੍ਸ ਪਨਤ੍ਥਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਆਵਿਭਾਵਤ੍ਥਂ "**ਪਾਣੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਹਿਤਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਪਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਪਯੋਗੋ,** ਕੋ ਸੋ? ਸਰੀਰੇ ਸਤ੍ਥਾਦੀਨਂ ਗਮਨਂ ਪਹਰਣਨ੍ਤਿ ਕਾਯਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਹਿਤਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਪਰਸਰੀਰੇ ਸਤ੍ਥਪਾਤਨਂ। **ਦੂਰੇ ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੂਰੇ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਸਮੀਪੇ ਵਾ। ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੁਤ੍ਤੇਨ ਪਹਾਰੋ **ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੋ। ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਪਯੋਗੇ। **ਯੋ ਕੋਚਿ ਮਰਤੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਹਾਜਨਸਮੂਹੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਯਸ੍ਸੂਪਰਿ ਸਰੋ ਪਤਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਜੀਵਿਤਮਰਣਂ ਕਾਤੁਂ, ਨ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਜੀਵਿਤਮਰਣਂ। **ਆਣਾਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਹਿਤਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਾਧਨਂ। ਤੇਨੇਵ ''ਸਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਨ ਸਾਵੇਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ· ੫੪) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਣਤ੍ਤਿਨਿਯਾਮਕਾ**ਤਿ ਆਣਤ੍ਤਿਕਪ੍ਪਯੋਗਸਾਧਿਕਾ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤੇਸੁ ਏਵ ਆਣਤ੍ਤਿਪਯੋਗੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ।

ਰੂਪੂਪਹਾਰੋਤਿ ਏਤ੍ਥ –

''ਮਮਾਲਾਭੇਨ ਏਸਿਤ੍ਥੀ, ਮਰਤੂ''ਤਿ ਸਮੀਪਗੋ।
ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਸਚੇ ਯਾਤਿ, ਹੋਤਿ ਸੋ ਇਤ੍ਥਿਮਾਰਕੋ॥

ਭਿਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ ਸਚੇ ਯਾਤਿ, ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਮਾਰਕੋ।
ਅਨਤ੍ਥਿਕੋ ਹਿ ਸੋ ਤਸ੍ਸਾ, ਮਰਣੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ॥

ਵਿਯੋਗੇਨ ਚ ਮੇ ਜਾਯਾ, ਜਨਨੀ ਚ ਨ ਜੀਵਤਿ।

ਇਤਿ ਜਾਨਂ ਵਿਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ, ਤਦਙ੍ਗਿਕੋ ਹੋਤਿ ਮਾਰਕੋ॥

ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚੇ, ਯਾਤਿ ਜਾਨਂ ਨ ਮਾਰਕੋ।
ਅਨਤ੍ਥਿਕੋ ਹਿ ਸੋ ਤਸ੍ਸਾ, ਮਰਣੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ॥

ਹਾਰਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭੇਦਤੋ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਏਕਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਤ੍ਥਞ੍ਚ ਤਂ ਹਾਰਕਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਤੇਨ ਥਾਵਰਪ੍ਪਯੋਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ** ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਾਦੀਸੁ ਪਯੋਗੇਸੁ। **"ਇਤਿ ਚਿਤ੍ਤਮਨੋ"**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾਪਿ ਇਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਨ ਤਾਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ਪਨ ਆਗਤਂ ਇਤਿਸਦ੍ਦਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ **ਇਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਮਰਣਸਞ੍ਞੀ ਮਰਣਚੇਤਨੋ ਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਮਰਣਂਯੇਵ ਵਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਛਪ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ। ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਪ੍ਪਯੋਗੇਸੁ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਯ ਸਤ੍ਤਮਾਯ ਸਹ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਆਣਤ੍ਤਿਕੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤਹਿਪਿ ਚੇਤਨਾਹਿ ਸਹ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਸਦ੍ਦਾ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੇਕਕ੍ਖਰਭਾਵਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਤਕੇਹਿ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਦਵਸਾਨਕ੍ਖਰਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾਯ ਸਤ੍ਤਮਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਆਣਤ੍ਤਿਕਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਧੇਵ ਸਙ੍ਗਹਨ੍ਤਿ ''ਇਤਿ ਜਾਨਾਮਿ, ਇਤਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਦੇ ਕਥਨ੍ਤਿ ਚੇ, **"ਇਤਿ ਜਾਨਾਮੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਕੇਵਲਂ ''ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾਯਾ''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ) ਵਚਨਤੋ ਮਨ੍ਤ੍ਤਾ ਮੋਮੂਹਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਂ। ''ਅਤੀਤਕਾਲੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਦਤਿ, ''ਯੋ ਤੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤਿ, ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਰਿ॰ ੧੬੫) ਵਿਯ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਪਿ ''ਇਤਿ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੯੫, ੧੯੭) ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਾਤੁਘਾਤਕਪਿਤੁਘਾਤਕਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤਕਾ ਤਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਂ ਆਪਨ੍ਨਾ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਦੂਸਕੋ, ਲਮ੍ਬੀਆਦਯੋ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਂ ਆਪਨ੍ਨਾ ਏਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕੁਤੋ ਚਤੁਵੀਸਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾਜਾਨਨਤੋ। ਮਾਤੁਘਾਤਕਾਦਯੋ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਧਾਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਏਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਲਮ੍ਬੀਆਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਨ ਲਭਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਉਪੋਸਥਾਦਿਭੇਦਂ ਸਂਵਾਸ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਉਪੋਸਥਪ੍ਪਵਾਰਣਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਸਂਵਾਸੋ ਨਾਮ ਏਕਕਮ੍ਮਂ ਏਕੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸਮਸਿਕ੍ਖਤਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੫, ੯੨, ੧੭੨, ੧੯੮) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਿਵਿਧੇਨਾਪਿ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਨਿਸਿਨ੍ਨਪਰਿਸਾਯ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੫੪) ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਪ੍ਪਵਾਰਣਾਸੁ ਏਵ ਆਗਤਂ, ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਚ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸੇਸਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨਤ੍ਥਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਆਚਰਿਯਾਪਿ ''ਸੇਸਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਆਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਂ ਅਮੂਲਕੇਨ ਪਾਰਾਜਿਕੇਨ ਚੋਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ, ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇਨ ਚੋਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਸਹਸੇਯ੍ਯਾ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਚਰਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। **"ਯਥਾ ਪੁਰੇ ਤਥਾ ਪਚ੍ਛਾ"**ਤਿ 'ਏਕਕਮ੍ਮਂ ਏਕੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸਮਸਿਕ੍ਖਤਾ'ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸਂਵਾਸਸ੍ਸ ਅਭਬ੍ਬਤਾਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣਂ ਪਕਿਣ੍ਣਕਂ – ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ ਅਸਂਵਾਸੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਨ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ ਅਸਂਵਾਸੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਨ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਸਂਵਾਸੋ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਨ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਪਕ੍ਖਪਣ੍ਡਕੋ ਅਪਣ੍ਡਕਪਕ੍ਖੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਣ੍ਡਕਪਕ੍ਖੇ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੋ। ਸੋ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਨਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਨ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਨਾਮ। ਨ ਹਿ ਅਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਸੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਅਪਣ੍ਡਕਪਕ੍ਖੇ ਆਗਤੋ ਕਿਂ ਅਸਂਵਾਸੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਹੋਤਿ। ''ਅਭਬ੍ਬੋ ਤੇਨ ਸਰੀਰਬਨ੍ਧਨੇਨਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੨੯) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਅਸਂਵਾਸੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੪) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੇਨ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਸੋ ਏਵ ਅਭਬ੍ਬੋ। ਨਾਯਂ ਅਪਾਰਾਜਿਕਤ੍ਤਾਤਿ ਚੇ? ਨ, ''ਬਜ੍ਜਤ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਟਿਬਲੇਨ ਸਙ੍ਘੋ ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੨੬) ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਯਥਾ ਅਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਸਾਵਿਤਾਯਪਿ ਕਮ੍ਮਂ ਰੁਹਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਿਸੇਸੋ – ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬੋ ਏਵਂ ਚੇ ਕਮ੍ਮਵਾਚਂ ਸਾਵੇਤਿ, ਸਙ੍ਘੋ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞੀ ਏਵ ਚੇ, ਕਮ੍ਮਂ ਰੁਹਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਥਾਤਿ ਨੋ ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਆਚਰਿਯੋ।

ਗਹਟ੍ਠੋ ਵਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯੋ ਵਾ ਪਣ੍ਡਕੋ ਵਾ ਕਮ੍ਮਵਾਚਂ ਸਾਵੇਤਿ, ਸਙ੍ਘੇਨ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ''ਸਙ੍ਘੋ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ ਸਙ੍ਘੋ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੇਨਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੨੭) ਹਿ ਵਚਨਤੋ ਸਙ੍ਘੇਨ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ ਸਙ੍ਘਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨ, ਸਙ੍ਘਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਿਤੇਨ ਵਾ ਏਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਸਙ੍ਘੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਗਹਟ੍ਠਤਿਤ੍ਥਿਯਪਣ੍ਡਕਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ। ਅਯਮੇਵ ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮੇਸੁ ਯੁਤ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਿ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੋ ਕੋਚਿ ਨਾਸੇਤਬ੍ਬੋ, ''ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਦੂਸਕੋ, ਅਯਂ ਨਾਸੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੧੪-੧੧੫ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਨਂ) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇਨ ਏਵ ਸੋ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਵ ਸਹਸੇਯ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਤਾਦਿਸਂ ਜਨੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਓਮਸਨੇ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਹੋਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੋ ਨ ਨਾਸੇਤਬ੍ਬੋ, ''ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ, ਤੇਨੇਵ ਸੋ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਹਸੇਯ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿਆਦਿਂ ਨ ਜਨੇਤਿ, ਕੇਵਲਂ ਅਸਂਵਾਸੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣਪੂਰਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਏਕਕਮ੍ਮਏਕੁਦ੍ਦੇਸੋ ਹਿ ਸਂਵਾਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸਮਸਿਕ੍ਖਤਾਪਿ ਸਂਵਾਸੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸੋ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਪਦਸੋਧਮ੍ਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਨ ਜਨੇਤੀਤਿ ਕਾਰਣਚ੍ਛਾਯਾ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਯਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਏਕਕਮ੍ਮਾਦਿਨੋ ਸਂਵਾਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਅਸਂਵਾਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ, ਪਦਸੋਧਮ੍ਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਨ ਨ ਜਨੇਤਿ। ਤਥਾ ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋਪਿ ਏਕੇਚ੍ਚੋ ''ਯੋ ਨਾਸੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਕਾਰਣਚ੍ਛਾਯਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਗਹਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਪਿਚ ''ਉਭੋ ਨਾਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਦੂਸਕੋ ਨਾਸੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੬) ਵਚਨਤੋ, ''ਮੇਤ੍ਤਿਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਨਾਸੇਥਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੮੪) ਵਚਨਤੋ ਚ ਯੋ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਵਿਜ੍ਜਕੇਨ ਅਨੁਵਿਜ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਪਰਾਜਿਤੋ, ਸੋਪਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਵ, ਨ ਓਮਸਵਾਦਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਜਨੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਕਚਤੁਕ੍ਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਥਿ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਕੋ ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਕੋ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਕੋ ਚੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਚ, ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਕੋ ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ। ਤਤ੍ਥ ਤਤਿਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਕਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਹਿ ਯਾਵ ਨ ਲਿਙ੍ਗਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤਿ, ਕਾਸਾਵੇਸੁ ਸਉਸ੍ਸਾਹਾਵ ਸਮਾਨਾ ਸਾਮਞ੍ਞਾ ਚਵਿਤੁਕਾਮਾ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਤੀਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਏਵ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨਾਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਭਗਵਤਾ ''ਨਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਕਦਾ ਪਨ ਸਾ ਅਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਹੋਤੀਤਿ? ਯਦਾ ਸਾ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਾਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਭਗਵਤਾ ''ਯਦੇਵ ਸਾ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਾ, ਤਦੇਵ ਸਾ ਅਭਿਕ੍ਖੁਨੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੪)। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਨ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਾਮਞ੍ਞਾ ਚਵਿਤੁਕਾਮਾ ਕਾਸਾਵੇਸੁ ਅਨਾਲਯਾ ਕਾਸਾਵਂ ਵਾ ਅਪਨੇਤਿ, ਨਗ੍ਗਾ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਿਣਪਣ੍ਣਾਦਿਨਾ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਕਾਸਾਵਂਯੇਵ ਵਾ ਗਿਹਿਨਿਵਾਸਨਾਕਾਰੇਨ ਨਿਵਾਸੇਤਿ, ਓਦਾਤਂ ਵਾ ਵਤ੍ਥਂ ਨਿਵਾਸੇਤਿ, ਲਿਙ੍ਗੇਨੇਵ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਸੁ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਲੁਞ੍ਚਨਾਦਿਵਤਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਲਿਙ੍ਗਂ ਵਾ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਤਦਾ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਾ ਸਲਿਙ੍ਗੇ ਠਿਤਾਵ ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਤਂ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਸਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਕ੍ਕਨ੍ਤਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਯ ਪਚ੍ਛਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਤਿ। ਸੇਸਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਮੇਵ ਲਭਤਿ, ਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਯਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਸਕਾਵਾਸਾ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਸਾ ਆਗਤਾ ਨ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੪) ਵਚਨਤੋ ਯਾ ਪਠਮਂ ਵਿਬ੍ਭਮਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ

ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਸਾ ਆਗਤਾ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਙ੍ਗੀਤਿਆਚਰਿਯੇਹਿ ਪਨ ''ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੩੩) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਪੁਨ ਸਾ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਂ ਨਾਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਭਗਵਤਾ। ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਏਵ। ਪਕ੍ਖਪਣ੍ਡਕੀਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਏਵ। ਇਮਂ ਨਯਂ ਚਤੂਸੁਪਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਰਹਂ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ।

ਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਕਣ੍ਡਂ

੧. ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤਾਤਿ ਸ੍ਵਾਯਂ ਦੁਬ੍ਬਲਵਤ੍ਥੁਕਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਆਕਡ੍ਢਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ, ਸੁਪਿਨੇ ਉਪਟ੍ਠਿਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦੁਬ੍ਬਲਂ। ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇਹਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਵਿਸਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾਵ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤਚੇਤਨਾਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਸੁਪਿਨੇ ਉਪਟ੍ਠਿਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦੁਬ੍ਬਲ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਨੇਕਨ੍ਤਂ, ਨ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਰਮ੍ਮਣਾਯ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਵਾ ਅਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ **ਦੁਬ੍ਬਲਵਤ੍ਥੁਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਹਦਯਵਤ੍ਥੁਕਤ੍ਤਾਤਿ ਨੋ ਤਕ੍ਕੋਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੨੩੬-੨੩੭) ਆਚਰਿਯੋ। ਅਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵੋ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਅਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਭਾਵਨਾਪਭਵਾਯ ਅਤਿਰੇਕਬਲਵਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਭਾਵਨਾਬਲਸਮਪ੍ਪਿਤਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਅਤਿਭਾਰਮ੍ਪਿ ਕਰਜਕਾਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇਨੇਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਮ੍ਪਿ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤਿ, ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਅਨਪ੍ਪਿਤਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤਂ ਕਰਜਕਾਯਂ ਆਕਾਸੇ ਲਙ੍ਘਨਸਮਤ੍ਥਂ ਕਰੋਤਿ। ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਂ ਅਨੁਮਾਨਕਰਣਂ? ਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਆਨੁਭਾਵੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਠਪਨਲਙ੍ਘਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਪਕਤਿਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਂ ਵਿਯ ਅਸਂਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਨਿਕ੍ਖਮਨਤ੍ਤਾ ਚ ਵਤ੍ਥਿਸੀਸਂ, ਕਟਿ, ਕਾਯੋਤਿ ਤਿਧਾ ਸੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਪਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਾ। ਸਪ੍ਪਵਿਸਂ ਵਿਯ ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਚ ਵਿਸੇ ਠਾਨਨਿਯਮੋ, ਕੋਧਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਨ ਠਾਨਨਿਯਮੋ, ਰਾਗਵਸੇਨ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ ਨੋ ਤਕ੍ਕੋਤਿ ਆਚਰਿਯੋ।

"ਦਕਸੋਤਂ ਅਨੋਤਿਣ੍ਣੇਪੀ"ਤਿ ਇਦਂ ''ਓਤਿਣ੍ਣਮਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਚੇ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਠਾਨਤੋ ਪਨ ਚੁਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਉਪਕ੍ਕਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਕ੍ਕਂ ਠਾਨਾ ਚਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਸੇਨ ਦਕਸੋਤੋਰੋਹਣਂ ਨਿਵਾਰੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਥਾਪਿ ਅਧਿਵਾਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਅਧਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਦਕਸੋਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਨਿਵਾਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ **"ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਠਾਨਾ ਚੁਤਞ੍ਹਿ ਅਵਸ੍ਸਂ ਦਕਸੋਤਂ ਓਤਰਤੀਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਂ ਸਮੇਤੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਕਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਾਰਕੋ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਭਾਵਤੋ ਕਾਰਕੋ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਤਸ੍ਸ ਸਾਪੇਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਕਥਂ? ਕਣ੍ਡੁਵਨਾਦਿਅਧਿਪ੍ਪਾਯਚੇਤਨਾਵਸੇਨ ਚੇਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਣ੍ਡੁਵਨਾਦਿਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੇਥੁਨਰਾਗਵਸੇਨ ਊਰੁਆਦੀਸੁ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੂਸੁ, ਵਣਾਦੀਸੁ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਵਤ੍ਥੂਸੁ ਚ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯਾ ਸਤਿਪਿ ਨ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ ''ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਮੋਚਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੬੩) ਵਚਨਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਇਧ ਕਾਰਕੋ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਅਞ੍ਞਥਾ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਂ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਕਾਰਕੇ ''ਚੇਤੇਤਿ ਨ ਉਪਕ੍ਕਮਤਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੬੨) ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਵਿਰੋਧੋ। ਤਥਾ ''ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਾਯ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ''ਤਿ ਭੁਮ੍ਮੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਪਿ ਸੋ ਏਵ ਵਿਰੋਧੋ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥਨਿਯਮਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਵਚਨਕ੍ਕਮਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਾ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਾਭਾਵਤੋ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥਨਿਯਮੋ ਨ ਕਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਕਤੇ ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਾ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਉਪਕ੍ਕਮੇ ਅਸਤਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਦ੍ਵੇ ਆਪਤ੍ਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ? ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥਾਦਿਭੇਦੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪੇ ਰਾਗੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਅਙ੍ਗਜਾਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਆਰੋਗ੍ਯਤ੍ਥਾਯ ਨੀਲਂ ਮੋਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਾ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪੇ ਏਵ ਰਾਗੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇ ਪੀਤਕਾਦੀਨਂ ਮੋਚਨਵਸੇਨ ਨਵਾਤਿ ਦਸ। ਏਵਂ ''ਸੁਖਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਨਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਵਸੇਨਾਤਿ ਰਾਗੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਵਸੇਨ ਸਤਂ। ਏਵਮੇਵਂ

ਵਚ੍ਚਪ੍ਪਸ੍ਸਾਵਵਾਤਉਚ੍ਚਾਲਿਙ੍ਗਪਾਣਕਦਟ੍ਠਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਸੁ ਚ ਸਤੰ ਸਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਪਞ੍ਚਸਤੰ। ਯਥਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪੇ ਪਞ੍ਚਸਤੰ, ਏਵੰ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰੂਪੇ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਰੂਪੇ ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਵਾ ਕਟਿੰ ਕਮ੍ਪੇਨ੍ਤੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

“**ਓਤਿਣ੍ਣੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾਸ੍ਸ ਸੇਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤੇਨੇਵ ‘‘ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਰਾਗਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। “**ਵਿਪਰਿਣਤੇਨ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਧਿ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਸ੍ਸ ਵਾਯਾਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। “**ਸਦ੍ਧਿ**”ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਪਦੰ ਸੰਯੋਗੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਸੋ ਚ ਸੰਯੋਗੋ ਸਮਾਗਮੋ। ਕੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ? ਵਿਪਰਿਣਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਪਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾਦਿਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। “**ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾਸ੍ਸ ਵਾਯਮਤੋ ਫਸ੍ਸਪ੍ਪਟਿਵਿਜਾਨਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਵਾਯਮਿਤ੍ਵਾ ਫਸ੍ਸੰ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਹਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਤਿਵਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਪਰਿਣਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ** ਯਕ੍ਖਾਦਿਨਾ ਸਤ੍ਤੋ ਵਿਯ। ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਵਾ ਏਤੰ ਕਰਣਵਚਨੰ, **ਓਤਿਣ੍ਣੋ** ਵਿਪਰਿਣਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਕੂਪਾਦਿੰ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਰਾਗਤੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੰ ਉਪਗਤੋਪਿ ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਵਿਪਰਿਣਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਤਮੇਵ ਰਾਗੰ ਓਤਿਣ੍ਣੋ। ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮੀਪੰ ਵਾ ਆਗਤੇਨ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਪਗਤੇਨ ਵਾ। ਏਤੇਨ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਸਾਰਤ੍ਤਤਾ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਵਿਰਤ੍ਤਤਾ ਵਾ, ਸਾ ਇਧ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ।

ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਾਹੰ ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥੇਨ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕੋ ਕਾਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਨ ਭਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨੋ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਵਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾਦਿ। ਵੇਣਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕੋ ਅਭਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨੋ ਕੇਸਲੋਮਨਖਗ੍ਗਦਨ੍ਤਗ੍ਗਾਦਿਕੋ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਲੋਮੇਨ ਲੋਮੰ ਫੁਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪੀ**”ਤਿ। ਤੇਨ **ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ** ਵਾ...ਪੇ॰... **ਪਰਾਮਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਾਨਮ੍ਪਿ ਸੇਸਲੋਮਾਦੀਨੰ ਅਙ੍ਗਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ‘‘ਫਸ੍ਸੰ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਤਦਤ੍ਥਜਾਨਨਤੋ। ਫੁਟ੍ਠਭਾਵੰ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਫਸ੍ਸੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਨਾਮ, ਨ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ। ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ ਇਧ ਫਸ੍ਸਪ੍ਪਟਿਵਿਜਾਨਨੰ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ‘‘ਨ ਚ ਮੇ ਲੋਮਘਟ੍ਟਨੇਨ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ‘ਨ ਫਸ੍ਸੰ ਪਟਿਜਾਨਾਮੀ’ਤਿ ਅਨਾਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞੀ ਸਿਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਵੇਣੀ ਨਾਮ ਕਹਾਪਣਮਾਲਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ, ਤਤ੍ਥ ‘ਵੇਣਿੰ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਕਹਾਪਣਮਾਲਾਦਿੰ ਏਵ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਲੋਮੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵੀਮੰਸਿਤਬ੍ਬੰ।

ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਕਦਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਸੀਦਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਆਯਾਚਨੰ **ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਯ ਸਿਖਾਪਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਮੇਥੁਨੁਪਸੰਹਿਤੇਯੇਵ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। “**ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਸੀ**”ਤਿ ਵਚਨੰ ਪਨ ਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਅਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਵਤ੍ਥੁਨਾ ਮਿਸ੍ਸਵਚਨੰ, ਪੁਰਿਸਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਚ ਇਤ੍ਥਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ, ਇਤਰੰ ਪਾਕਟੰ। ਯਦਿ ਤਮ੍ਪਿ ਜਨੇਤਿ, ਕਥੰ ‘ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਸੀ’ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਨ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੰ ਜਨੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਕੇ, ਤੰ ਨ ਯੁਤ੍ਤੰ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਾਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਧਿਵਚਨਤ੍ਤਾ। ‘‘ਮੇਥੁਨੁਪਸੰਹਿਤਾਹਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੮) ਮਾਤਿਕਾਯੰ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਮੇਥੁਨੁਪਸੰਹਿਤਾਹਿ ਓਭਾਸਨੇ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤਿਯਾ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤਿਯਾ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੰ, ਇਤਰੇਹਿ ਓਭਾਸਨੇ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤਿਯਾ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੰ, ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤਿਯਾ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਏਕੇ, ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਤ੍ਥਾਹ – “**ਸਿਖਰਣੀ**”ਤਿਆਦੀਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਤਿਵੇਦਨ’’ਨ੍ਤਿ

ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਦ੍ਵਿਵੇਦਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਰਾਗਵਸੇਨ ਅਯਂ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਪਟਿਘਵਸੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਗਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਕ੍ਕੋਸੋ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਦ੍ਵਿਵੇਦਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਤ੍ਤਕਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋਭਾਸਨੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯਾਤਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਜਾਨਨਸਮਤ੍ਥਾਯ। ਪਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਤ੍ਤਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾਯ ਵਣ੍ਣਭਣਨੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ''ਯੋ ਤੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਦਾਨਂ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ''ਅਤ੍ਤਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾਯ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਯਾ ਮਾਦਿਸਂ ਸੀਲਵਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਏਕੇ। ਪਞ੍ਚਸੁ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਸਬ੍ਭਾਵਾ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋਵਾਤਿ ਏਕੇ, ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਦ੍ਵਯੇ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗੇ ਵਿਯ ਯਕ੍ਖਿਪੇਤੀਸੁਪਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਤ੍ਤਕਾਮਵਚਨੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਪਨ ਨਾਗਤ''ਨ੍ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੨੯੫) ਲਿਖਿਤਂ। ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੋ ਪਨ ਪਣ੍ਡਕਗਤਿਕੋਵ।

ਅਤ੍ਤਕਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਲਂਵਚਨੀਯਾਤਿ ਨ ਵਚਨੀਯਾ, ਨਿਵਾਰਣੇ **ਅਲਂ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਅਲਂਵਚਨੀਯਾ **ਨਾਲਂਵਚਨੀਯਾ**। ''ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਵੀਮਂਸਤਿ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੦੫) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵੀਮਂਸਨਪਯੋਗਾ ਏਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਤ੍ਥ ''ਇਤ੍ਥੀ ਨਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥੀ, ਨ ਯਕ੍ਖੀ ਨ ਪੇਤੀ ਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾ। ਪੁਰਿਸੋ ਨਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸੋ, ਨ ਯਕ੍ਖੋ ਨ ਪੇਤੋ ਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ''ਮਾਤੁਗਾਮੋ ਨਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੫) ਇਤ੍ਥਿਵਵਤ੍ਥਾਨਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਇਧਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥੀ ਏਵਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਮੇਥੁਨਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਇਤ੍ਥਿਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਪੁਰਿਸਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਕਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਯੇਸੁ ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਸਂ ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕਤਾ''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ)। ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ਚ ਪਣ੍ਡਕਯਕ੍ਖਿਪੇਤਿਯੋ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਵਤ੍ਥੁਕਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ, ਪਣ੍ਡਕਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੋ ਚ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਵਤ੍ਥੁਕੋਵ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਾ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸਅਮਨੁਸ੍ਸਪਣ੍ਡਕਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਪੁਰਿਸਾਦਯੋ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁਕਾਵ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਦਸ੍ਸਨਸਭਾਵਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਕੁਟਿਕਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਿਂ ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤੇ। ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਯਦਤ੍ਥਾਯ ਪਵਿਟ੍ਠੋ, ਤਂ ਕਥੇਤੁਂ ਲਭਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਪਞ੍ਹਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵਤ੍ਤੇਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮਂ ਯਾਚਿਤੋ ''ਉਪਕਰਣਂ, ਮੂਲਂ ਵਾ ਦਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਯਾਚਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ? ਵਟ੍ਟਤਿ ਸੇਨਾਸਨੇ ਓਭਾਸਪਰਿਕਥਾਦੀਨਂ ਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਏਕੇ। **ਤਿਹਤ੍ਥਾ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਡ੍ਢਕਿਹਤ੍ਥੇਨ ਤਿਹਤ੍ਥਾ। "**ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤੋ ਮਞ੍ਚੋ**ਤਿ ਪਕਤਿਵਿਦਤ੍ਥਿਯਾ ਨਵਵਿਦਤ੍ਥਿਪ੍ਪਮਾਣਮਞ੍ਚੋ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਇਤੋ ਚ ਨ ਸਞ੍ਚਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਤੁਹਤ੍ਥਵਿਤ੍ਥਾਰਾ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਅਕੁਟਿਯਾ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ ਉਲ੍ਲਿਤ੍ਤਾਵਲਿਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ''ਉਲ੍ਲਿਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵੋ...ਪੇ॰... 'ਛਦਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੋ'ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਮਿਦਂ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਯਸ੍ਮਾ ਮਤ੍ਤਿਕਾਮਯਭਿਤ੍ਤਿਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਉਲ੍ਲਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਅਵਲਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਉਭਯਂ ਵਾ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾ ਘਟਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ ਏਵ

ਵਿਨਾਪਿ ਭਿਤ੍ਤਿਲੇਪੇਨਾ''ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਥਮ੍ਭਤੁਲਾਪਿਟ੍ਠਸਙ੍ਘਾਟਾਦਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਸਿਯਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ''ਉਪੋਸਥਾਗਾਰਮ੍ਪਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਵਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਵਾ ਸਾਮਣੇਰੇਹਿ ਵਾ ਏਕਤੋ ਵਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਤਿ ਏਵ। ਕਸ੍ਮਾ? ''ਅਤ੍ਤੁਦ੍ਦੇਸ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਲਿਖਿਤਂ।

ਇਦਂ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਰਾਜਿਕਂ ਵਿਯ ਨਿਦਾਨਾਪੇਕ੍ਖਂ। ਨ ਹਿ ਵਗ੍ਗੁਮੁਦਾਤੀਰਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਸਨ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਂ ਮੁਸਾਵਾਦਲਕ੍ਖਣਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਾਸਿਂਸੁ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਞ੍ਹਿ ਤੇ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਂਸੁ। ਨ ਚ ਤਾਵਤਾ ਪਾਰਾਜਿਕਵਤ੍ਥੁ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਤਕੇਨ ਪਨ ਲੇਸੇਨ ਭਗਵਾ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਦਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ। ਨ ਹਿ ਨਿਦਾਨੇ ''ਅਦੇਸਿਤਵਤ੍ਥੁਕਾਯੋ ਸਾਰਮ੍ਭਾਯੋ ਅਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਪ੍ਪਮਾਣਿਕਾਯੋ''ਤਿ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਮਾਣਮਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋਵ ਨਿਦਾਨਾਪੇਕ੍ਖੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਰਮ੍ਭੇ ਅਪਰਿਕ੍ਕਮਨੇ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਪ੍ਪਸਙ੍ਗਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਂ ''ਵਿਭਙ੍ਗੋ ਤਂਨਿਯਮਕੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਭਙ੍ਗੋ ਨ ਨਿਵਾਰੇਤਿ। ਤਥਾ ਮਹਲ੍ਲਕੇ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਮਾਤਿਕਾਯਂ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਏਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾਤਿ? ਏਵਮੇਤਂ। ਕਿਂ ਨੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਭਿਨੇਤਬ੍ਬਾ ਵਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾਯ, ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਵਤ੍ਥੁ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਂ, ਕੀਦਿਸਂ? ਅਨਾਰਮ੍ਭਂ ਸਪਰਿਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿ। ਇਤਰਞ੍ਹਿ ''ਸਾਰਮ੍ਭੇ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਪਰਿਕ੍ਕਮਨੇ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਪ੍ਪਸਙ੍ਗਵਸੇਨ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਥੁ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਰਮ੍ਭਂ ਅਪਰਿਕ੍ਕਮਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਰਮ੍ਭਂ ਸਪਰਿਕ੍ਕਮਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਰਮ੍ਭਂ ਸਪਰਿਕ੍ਕਮਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਾਰਮ੍ਭਂ ਅਪਰਿਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿ ਬਹੁਵਿਧਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਹੁਵਿਧਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਥੁ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਂ ਅਨਾਰਮ੍ਭਂ ਸਪਰਿਕ੍ਕਮਨਂ, ਨੇਤਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਿਮਤ੍ਥਿਕਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾਤਿ ਚੇ? ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤਿਪਞ੍ਞਾਪਨਹੇਤੁਪਰਿਵਜ੍ਜਨੁਪਾਯਤ੍ਤਾ। ਵਤ੍ਥੁਅਦੇਸਨਾ ਹਿ ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤਿਪਞ੍ਞਾਪਨਹੇਤੁਭੂਤਾ। ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤਿਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਅਕਤਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਗਿਹਿਪੀਲਾਜਨਨਂ, ਅਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਪਰਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਭੂਤੋ ਚ ਸਾਰਮ੍ਭਭਾਵੋਤਿ ਏਤੇ ਵਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾਪਦੇਸੇਨ ਉਪਾਯੇਨ ਪਰਿਵਜ੍ਜਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਕੁਟਿਕਰਣਤ੍ਥਂ ਗਿਹੀਨਂ ਵਾ ਪੀਲਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਸਾਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁਕੁਟਿਕਰਣਤ੍ਥਂ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਹਿ ਵਤ੍ਥੂਨਂ, ਮਾਤਿਕਾਯ ਪਕਾਸਨਾ।
ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤਿਹੇਤੂਨਂ, ਤੇਸਂ ਏਵਂ ਪਕਾਸਿਤਾ॥

''ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਦੇਸਨੁਪਾਯੇਨ, ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਯੋ।
ਵਜ੍ਜਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਂ ਤਸ੍ਮਾ, ਸਾਰਮ੍ਭਾਦਿ ਜਹਾਪਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਕੁਟਿਕਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਵਿਹਾਰਕਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਿਰਿਯਾਮਤ੍ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਅਕਿਰਿਯਮੇਵੇਤਂ। ਤਂ ਦੇਸਨਾਅਕਰਣਵਸੇਨ। **ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਾ ਅਨਭਿਨੇਯਜਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਆਯਸ੍ਮਾ ਛਨ੍ਨੋ ਚੇਤਿਯਰੁਕ੍ਖਂ ਛੇਦਾਪੇਸੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੬੫) ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਇਦਮ੍ਪਿ ਨਿਦਾਨਾਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵਿਹਾਰਕਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਦੁਟ੍ਠਦੋਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਮਮ ਵਨ੍ਦਨਾਦੀਨਿ...ਪੇ॰... ‘ਘਟਿਤੇਯੇਵ ਸੀਸਂ ਏਤੀ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਕਂ ਵਨ੍ਦਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਰਿਵਾਰਾਵਸਾਨੇ ਉਪਾਲਿਪਞ੍ਚਕੇ ‘‘ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਵਨ੍ਦਿਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਰਿ॰ ੪੬੭) ਵੁਤ੍ਤਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ‘‘ਪਚ੍ਛਾ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਪੁਰੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਨ੍ਦਿਯੋ’’ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੬੮) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ ਇਮਿਸ੍ਸਂ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਂ ‘‘ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯੁਪਗਮਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੁਤ੍ਤਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਪਨ ਏਵਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ – ਅਵਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਚੋਦਨਾਯ ਚੋਦੇਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ ‘‘ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਚੋਦਨਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਆਪਤ੍ਤਿਆਪਜ੍ਜਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਮਮ ਵਨ੍ਦਨਾਦੀਨਿ ਨ ਕਰੋਸੀ’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ।

ਕਤੂਪਸਮ੍ਪਦਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਰੁਹਤਿ, ਤਂ, ਪਣ੍ਡਕਾਦਯੋ। **ਠਪਨਕ੍ਖੇਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਂ, ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਞ੍ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧਂ ਪਵਾਰਣਾਠਪਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕੇ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ...ਪੇ॰... ਤੇਵਾਚਿਕਂ ਪਵਾਰੇ’’ਤਿ **ਸੁ**-ਕਾਰਤੋ ਯਾਵ **ਰੇ**-ਕਾਰੋ। ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਠਪਨੇ ਪਨ ‘‘ਸਙ੍ਘਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਵਾਰੇਮਿ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟੀ’’ਤਿ **ਸਂ**-ਕਾਰਤੋ ਯਾਵ ਅਯਂ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੋ **ਟਿ**-ਕਾਰੋ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਏਕਪਦੇਪਿ ਠਪੇਨ੍ਤੇਨ ਠਪਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਉਪੋਸਥੇ ਪਨ ਇਮਿਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਕਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ **ਰੇ**-ਕਾਰੇ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੇ।

ਦੁਟ੍ਠਦੋਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਞ੍ਞਭਾਗੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਯਥਾ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸੇਦਂ ਸੋਵਣ੍ਣਮਿਤ੍ਯਤ੍ਰ ਸੁਵਣ੍ਣਵਾ ਅਨੇਨ ਸੁਵਣ੍ਣੋ ਇਤ੍ਯੁਚ੍ਚਤੇ। ਤਂ ਪਟਿਮਾਯ ਸਰੀਰਂ, ਸਿਲਾਪੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਛਗਲਕਸ੍ਸ ‘‘ਦਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਂ ਨਾਮਂ ‘‘ਦੇਸੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਥੇਰਂ ਅਨੁਦ੍ਧਂਸੇਤੁਂ ਥੇਰਸ੍ਸਾਪਿ ਅਪਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁਂ** ਨ ਥੇਰਂਯੇਵ। **ਲਿਸ੍ਸਤਿ ਸਿਲਿਸ੍ਸਤਿ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੇਨੇ**ਵਨ ਅਤ੍ਥਤੋ। **ਈਸਕਂ ਅਲ੍ਲੀਯਤੀ**ਤਿ ਲੇਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਲਿਸਸੇਲਛਕੋਲਅਲ੍ਲੀਭਾਵੇ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਈਸਕਂ ਅਲ੍ਲੀਯਤੀਤਿ ਲੇਸੋ’’ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਦੇਸਲੇਸਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਨ੍ਨਾਨਾਕਰਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਸਂ ਲੇਸਮਤ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯਾ’’ਤਿ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਦਸ ਲੇਸਾ ਜਾਤਿਲੇਸੋ’’ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੯੪) ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ **ਆਵਿਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਨਿਯਮਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਮੇਤ੍ਤਿਯਭੂਮਜਕਾਨਂ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ‘‘ਛਗਲਕਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਗੋਮਹਿਂਸਾਦਿਕਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਮੇਤ੍ਤਿਯਭੂਮਜਕਾ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਨਾਮਲੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਲੇਸਾਦਿਂ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਿਯਮਤ੍ਤਾ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ ਤਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਛਗਲਕਸ੍ਸੇਵ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਤਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ, ਯੇਨ ਸੋਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਲੇਸੋ ਚ ਨਾਮ ਲੇਸੋਵ, ਨ ਜਾਤਿਆਦਿ, ਯੇਨ ਸੋਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਏਵਂ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਇਧ ਚ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਿਨੋਪੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਚ ਅਮੂਲਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸਿਕ੍ਖਂ ਯੋ, ਨੇਵ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ।
ਗਚ੍ਛੇ ਵਿਨਯਵਿਞ੍ਞੂਹਿ, ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਤਂਵ ਸੋ॥ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੪੦੮)।

ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਿਣ੍ਣਂ ਉਦ੍ਧਂ ਕਮ੍ਮਾਰਹਾ…ਪੇ॰… ਕਰੋਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਇਮਞ੍ਚ ਇਮਞ੍ਚਾ’’ਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਵਾ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਲਿਖਿਤਂ।

ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਦੁਬ੍ਬਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ **ਦੁਬ੍ਬਚੋ। ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ** ਨ ਸਹਤਿ।

ਦੁਬ੍ਬਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਗਮਨਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਨਾਮਮਤ੍ਤਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਪਾਠੋ। ‘‘ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਕਿਰਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਛਾਦੇਤਿ, ਛਨ੍ਨਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਭਾਗਮਤ੍ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਅਵੇਰਿਸਭਾਗਮਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਵਤ੍ਥੁ ਚੇਵ ਗੋਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਂ ਅਸੁਚਿਮੁਚ੍ਚਨਂ। ਗੋਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਂ ਤਾਯਤੀਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ, ਸਜਾਤਿਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਗਂ ਬੁਦ੍ਧਿਂ, ਵਚਨਞ੍ਚ ਤਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਤ੍ਥੁ ਚ ਸਜਾਤਿਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਸਜਾਤਿ** ਨਾਮੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਾਵਿਸਿਟ੍ਠਭੂਤਾ ਕਿਰਿਯਾ, ਨ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਾਦਿ। **ਨਾਮਞ੍ਚੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇਨਾਪਨ੍ਨਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਾਮਂ।

ਪੁਨ ਆਗਤਾਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੇਨ ‘‘ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾ ਧਾਰੇਨ੍ਤੂ’’ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾ ਅਤਿਰੇਕਾਨਂ ਵਾ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੇਨ ‘‘ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਧਾਰੇਨ੍ਤੂ’’ਤਿ ਏਵਂ ਆਰੋਚਨਵਿਧਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਵਤ੍ਤਭੇਦਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦਞ੍ਚ ਅਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਵਕਤਰਂ ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਂ ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਮੂਲਾਯਪਟਿਕਸ੍ਸਨਾਰਹਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਸਾਦਿਯਨੇ, ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਨਿਸੀਦਨੇ, ਓਵਦਨੇ, ਕਮ੍ਮਿਕਾਨਂ ਗਰਹਣੇ ਚਾਤਿਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਭੇਦੋ ਹੋਤਿ। ਦਸ੍ਸਨਸਵਨਵਿਸਯੇਸੁ ਅਨਾਰੋਚਨੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਵਸਨੇ ਚ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਹਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਮਨੇ ਚਾਤਿਆਦੀਸੁ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਹੋਤਿ। ਨਾਨਾਸਂਵਾਸਕੇਹਿ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਾਭਾਵਤੋ ਤੇਸਂ ਅਨਾਰੋਚਨੇ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨ ਹੋਤਿ। ‘‘ਦ੍ਵੇ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਨ੍ਤੋ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਵਤ੍ਤੇਨੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤੇਨ ਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚਿਤਂ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਕਾਲੇ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾਵ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਨ ਸਮਾਦਾਨਕਾਲੇਪਿ ਸੋ ਚੇ ਤਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਿਵਾ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾਪਿ ਯਦਿ ਏਵਂ ਅਤੀਤਦਿਵਸਂ ਹੋਤਿ, ‘‘ਅਰੁਣੇ ਉਟ੍ਠਿਤੇ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਪਿਚ ‘‘ਵਿਹਾਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਂ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਚੇ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਹਾਰਸੀਮਾਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ‘‘ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਾਰੋਚਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਤ੍ਤਭੇਦਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** (ਚੂਲਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੭) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਹਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਵਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕਂ ਵਾ’’ਤਿ।

ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਪਰਿਵਾਸੇ ਪਨ ਸਚੇ ‘‘ਮਾਸਮਤ੍ਤਂ ਅਸੁਦ੍ਧੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੋ ਪੁਨ ਊਨਂ ਵਾ ਅਧਿਕਂ ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਪਰਿਵਾਸਦਾਨਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਪਰਿਵਾਸੋ ਨਾਮ ਉਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਆਰੋਹਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾਪਿ ਓਰੋਹਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ।

ਸਮੋਦਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਮੂਲਾਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਚੇ ਅਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿ, ਮੂਲਾਯ ਪਟਿਕਸ੍ਸਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਗਹਿਤਪਰਿਵਾਸੇਨੇਵ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਬ੍ਭਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾਪਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਯੋ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਯੋ ਚ ਉਭਯਤ੍ਥ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਦਿਵਸਵਸੇਨ ਪਰਿਵਾਸੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। ''ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵਾ''ਤਿ ਚ ''ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਮਿਂ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵਾ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੧੬੬ ਆਦਯੋ) ਚ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਂ ਆਪਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸੁਦ੍ਧਿਕਦਿਟ੍ਠਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕੋ ਛਾਦੇਤਿ, ਏਕੋ ਨ ਛਾਦੇਤਿ। ਯੋ ਛਾਦੇਤਿ, ਸੋ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਦੇਸਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ''ਉਭੋਪਿ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਕਾਰਾਪੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੧੮੧) ਵਚਨਤੋ ਯਂ ਕਞ੍ਚਿ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤੇਸੁ ਗਤੇਸੁ ਵਾ **ਅਗਤੇਸੁ** ਵਾ **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਊਨੇ ਗਣੇ ਚਰਣਂ, ਅਨੁਟ੍ਠਹਨਂ ਏਕਰਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਗਣੇਨ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸਂ, ਸਚੇ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇਨ ਸਙ੍ਘੋ ਵਸਤਿ, ਸਚੇ ਸੋ ਪੁਰੇ ਅਰੁਣਮੇਵ ਕੇਨਚਿ ਕਰਣੀਯੇਨ ਗਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਮਾਨਤ੍ਤੇਪਿ ਏਵਂ ਜਾਤੇ। ''ਅਯਞ੍ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਗਣਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾਵ ਵਸਿ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਊਨੇ ਗਣੇ ਚਰਣਦੋਸੋ ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ ਵਾ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੭) **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਆਰੋਚਿਤੇ ਮੁਹੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਗਤੇਪਿ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਸ੍ਸ, ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਚ ਪਕਤਤ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਸਨਂ ਉਦਕਪਾਤੇਨ ਵਾਰਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਨੂਪਚਾਰੇਪਿ ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਪਾਠਵਿਚਾਰਣਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – "**ਨਵ ਪਠਮਾਪਤ੍ਤਿਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਯਾਵਤਤਿਯਕਾ**"ਤਿ ਇਦਂ ਸਭਾਵਨਿਯਮਵਚਨਂ। ਤੇਨ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨਿਯਮਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਕਚ੍ਚਾਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਤੋਪਿ ਹੋਤਿ ਅਕਮ੍ਮਤੋਪਿ, ਨ ਏਵਂ ਆਪਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਞ੍ਞਤਰਂ** ਵਾ **ਅਞ੍ਞਤਰਂ** ਵਾਤਿ ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾਨਮ੍ਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਕ੍ਕਮਭੇਦਾਭਾਵਦੀਪਕਵਚਨਂ। **ਯਾਵਤੀਹਂ, ਤਾਵਤੀਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਹਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਅਰੁਣਵਸੇਨ। "**ਜਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜਾਨਨਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਕਾਮਾ ਪਰਿਵਤ੍ਥਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਕਾਮਾ ਪਰਿਵਤ੍ਥਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਵਸਤਾ ਅਕਾਮਾ ਪਰਿਵਤ੍ਥਬ੍ਬਂ, ਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਲਿਙ੍ਗੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਵੁਤ੍ਥਪਰਿਵਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਰਿਵੁਤ੍ਥਪਰਿਵਾਸੇਨੇਵ ਪਰਿਵਾਸਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਇਤਿਵਾਰੇਨ ਆਦਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾਵ ਛਾਰਤ੍ਤਂ, ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਲਿਙ੍ਗੇਨ ਉਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਮਾਨਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਪਰਿਵਾਸੇ ਵਿਯ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਚਿਣ੍ਣਮਾਨਤ੍ਤੋ। ਚਿਣ੍ਣਮਾਨਤ੍ਤੋਵ ਅਬ੍ਭੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਇਤਰੋ, ਨ ਪਰਿਵਾਸੇ ਵਿਯ ਮਾਨਤ੍ਤਾਰਹੇ, ਪਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਞ੍ਚ ਚਰਨ੍ਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਲਿਙ੍ਗਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਸਤਿ ਚਿਣ੍ਣਮਾਨਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ, ਪੁਨ ਭਿਕ੍ਖੁਮਾਨਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚਿਣ੍ਣਮਾਨਤ੍ਤੋਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਬ੍ਭੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਯਤ੍ਥ ਸਿਯਾਤਿ ਯਸ੍ਸਂ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਸੀਮਾਯਮ੍ਪਿ ਵੀਸਤਿਗਣੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਅਤ੍ਥਿ। **ਏਕੇਨਪਿ ਚੇ ਊਨੋ ਵੀਸਤਿਗਣੋ**ਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਊਨੋ ਚੇ। ਨ ਹਿ ਵੀਸਤਿਗਣੋ, ਸਙ੍ਘੋ ਚੇ ਊਨੋ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਏਕੇਨਪਿ ਚੇ ਊਨੋ ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ, ਚਤੁਵਗ੍ਗਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਦਸਵਗ੍ਗਪ੍ਪਸਙ੍ਗਨਿਵਾਰਣਪ੍ਪਯੋਜਨਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਏਕੇਨਪਿ ਊਨੋ, ਨਟ੍ਠੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਵਿਨਯੇ ਅਪ੍ਪਕਤਞ੍ਞੁਨੋ ''ਯਥਾ ਅਤਿਰੇਕਚਤੁਵਗ੍ਗੋਪਿ ਸਙ੍ਘੋ ਚਤੁਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯੇ ਕਮ੍ਮੇ 'ਚਤੁਵਗ੍ਗੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਦਸਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯੇ ਕਮ੍ਮੇ ਅਤਿਰੇਕਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਦਸਵਗ੍ਗੋਪਿ 'ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਦਸਵਗ੍ਗੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਊਨੋਪਿ ਚਤੁਵਗ੍ਗਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਦਸਵਗ੍ਗਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗੋਵਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇਸਂ ਮਞ੍ਞਨਾਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ "**ਏਕੇਨਪਿ ਚੇ ਊਨੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਵੀਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਚੇ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਨਪਿ ਚੇ ਊਨੋ ਅਪ੍ਪਕਤਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਨਪਿ ਚੇਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਯਂ ਤਤ੍ਥ ਸਾਮੀਚੀ**ਤਿ ਵਚਨਂ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ''ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਵਾਸਂ ਦੇਤਿ, ਮੂਲਾਯ ਪਟਿਕਸ੍ਸਤਿ, ਮਾਨਤ੍ਤਂ ਦੇਤਿ, ਅਬ੍ਭੇਤੀ''ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਆਵਿਭਾਵਕਰਣਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਤੇਸੁ ਅਯਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਸਾਮੀਚਿ ਨਿਯਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਰਾਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਅਨਿਯਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਕੇਨਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਤਂ ਸਾਮੀਚਿਮਕਰੋਨ੍ਤੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਨਿਯਤਕਣ੍ਡਂ

੧. ਪਠਮਾਨਿਯਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨਿਯਤੇ ਆਦਿਤੋਵ ਇਦਂ ਪਕਿਣ੍ਣਕਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਇਦਂ ਅਨਿਯਤਕਣ੍ਡਂ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਤਤ੍ਥ ਅਪੁਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋਤਿ ਚੇ? ਨ, ਗਰੁਕਲਹੁਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾਪਤ੍ਤਿਰੋਪਨਾਰੋਪਨਕ੍ਕਮਲਕ੍ਖਣਦੀਪਨਪ੍ਪਯੋਜਨਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ''ਸਾ ਚੇ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ 'ਅਯ੍ਯੋ ਮਯਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਚ ਤਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ'''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੪੪੬) ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਗਰੁਕਾਯ, ਲਹੁਕਾਯ ਚ ਆਰੋਪਨਕ੍ਕਮਲਕ੍ਖਣਂ, ''ਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨਾਰੋਪਨਕ੍ਕਮਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਲਕ੍ਖਣਦੀਪਨਤੋ ਆਦਿਮ੍ਹਿ, ਅਨ੍ਤੇ ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ, ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਕਥਂ ਨ ਤਾਵ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਯੇਸਮਿਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਤੇਸਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਅਨ੍ਤੇ ਗਰੁਕਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਗਰੁਕਲਹੁਕਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਏਵ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤਿ ਉਭਯਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ। ਯਾ ਤਤ੍ਥ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਲਹੁਕਾਪਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਸਾਪਿ ਗਰੁਕਾਤਿ ਕਥਿਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਰਹਸ੍ਸਾਦੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਗਰੁਕਾਨਂ ਏਵ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿਪਿ ਏਕੇ। ਏਵਂ ਸਤਿ ਪਠਮਾਨਿਯਤਮੇਵਾਲਂ ਤਾਵਤਾ ਲਕ੍ਖਣਦੀਪਨਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਕਿਂ ਦੁਤਿਯੇਨਾਤਿ ਚੇ? ਨ, ਓਕਾਸਨਿਯਮਪਚ੍ਚਯਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਨਿਵਾਰਣਪ੍ਪਯੋਜਨਤੋ। ''ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਆਸਨੇ ਅਲਂਕਮ੍ਮਨਿਯੇ''ਤਿ ਓਕਾਸਨਿਯਮਤੋ ਹਿ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੇ ਓਕਾਸੇ ਇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਨ ਵਿਕਪ੍ਪਿਤਨ੍ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ਹੋਤਿ। ਤਂਨਿਵਾਰਣਤੋ ਦੁਤਿਯਾਨਿਯਤਮ੍ਪਿ ਸਾਤ੍ਥਕਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਓਕਾਸਭੇਦਤੋ, ਰਹੋਭੇਦਦੀਪਨਤੋ, ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸ੍ਸਾਦਭੇਦਦੀਪਨਤੋ। ਓਕਾਸਨਿਯਮਭਾਵੇ ਚ ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸ੍ਸਾਦਭੇਦੋ ਜਾਤੋ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਨਾਨਾਤ੍ਤਜਾਨਨਞ੍ਚ ਸਿਯਾ ਤਥਾ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਭੇਦਦੀਪਨਤੋ। ਨਾਲਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇਪਿ ਹਿ ਓਕਾਸੇ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇਪਿ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਯ ਵਾਤਪਾਨਕਵਾਟਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਦੀਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਕੇਸਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋਪਿ ਨਯਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਮੁਖਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਂ – **ਓਕਾਸਭੇਦਤੋ**ਤਿ ਅਲਂਕਮ੍ਮਨਿਯਨਾਲਂਕਮ੍ਮਨਿਯਭੇਦਤੋ। ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚਂ ਨਾਲਂਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਵਾਤਪਾਨਾਦਿਨਾ ਅਨ੍ਤਰਿਤਤ੍ਤਾ , ਉਭਯਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਏਕਚ੍ਚਂ ਨਾਲਂਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਵਿਜਾਨਤਂ ਅਜ੍ਝੋਕਾਸਤ੍ਤਾ। **ਰਹੋਭੇਦਦੀਪਨਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਹਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਪਿ ਰਹੋ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਭੇਦਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸ੍ਸਾਦਭੇਦਦੀਪਨਤੋ**ਤਿ ਮੇਥੁਨਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾ, ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਤਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਭੇਦਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਇਧ ਆਗਤਨਯਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਇਦਂ ਕਣ੍ਡਂ ਪਰਿਹੀਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਕੇ, ਤਂ ਅਨੇਕਨ੍ਤਭਾਵਦੀਪਨਤੋ ਅਯੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਉਦ੍ਦੇਸਾ ਸਨ੍ਤਿ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। ਤਾਸਞ੍ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਬ੍ਭਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਿਕ (ਪਾਚਿ॰ ੬੫੮) -ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕ (ਪਾਚਿ॰ ੬੭੫) -ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਵਿਸੇਸੋ ਪਾਰਾਜਿਕਵਤ੍ਥੁ, ''ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਂ ਵਾ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯ, ਕਾਯਂ ਵਾ ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਉਪਸਂਹਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੭੫) ਵਚਨਤੋ ਸਾਦਿਯਨਮ੍ਪਿ, ''ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਵਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੭੫) ਵਚਨਤੋ ਠਾਨਮ੍ਪਿ, ''ਸਙ੍ਕੇਤਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੭੫) ਵਚਨਤੋ ਗਮਨਮ੍ਪਿ, ''ਛਨ੍ਨਂ ਵਾ ਅਨੁਪਵਿਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੭੫) ਵਚਨਤੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਵੇਸੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ''ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰੇ ਅਪ੍ਪਦੀਪੇ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਓਕਾਸੇ ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੇ ਏਕੇਨੇਕਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਵਾ ਸਲ੍ਲਪੇਯ੍ਯ ਵਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੮੩੯) ਵਚਨਤੋ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਪਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਵਤ੍ਥੁਕਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਾਸਂ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਨਿਯਤਕਣ੍ਡਸ੍ਸ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪਕਿਣ੍ਣਕਂ।

''ਦੇਸਨਾਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨੀਨਂ ਆਪਤ੍ਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਅਲਜ੍ਜਿਆਦਯੋ ਲਜ੍ਜੀਨਂ ਚੋਦੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਲਜ੍ਜਿਪਗ੍ਗਹਤ੍ਥਾਯ ਪਤਿਰੂਪਾਯਪਿ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਵਚਨੇਨ ਅਕਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਨ ਲਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ''ਇਮੇ ਖੋ ਪਨਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਦ੍ਵੇ ਅਨਿਯਤਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੪੩) ਉਦ੍ਦੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤਾਤਿ

ਲਿਖਿਤਂ। **ਸੋਤਸ੍ਸ ਰਹੋਤਿ** ਏਤ੍ਥ **ਰਹੋਤਿ** ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਰੋਚਨਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਪਾਰਾਜਿਕਵਚਨਂ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ **"ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਰਹੋ 'ਰਹੋ'ਤਿ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਥਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਚੇ? ''ਮਾਤੁਗਾਮੋ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਦਹੁਜਾਤਾਪਿ ਦਾਰਿਕਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੪੫) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋਭਾਸਨਂ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਦੀਪਿਤਮੇਵਾਤਿ। **ਅਨ੍ਤੋਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥੇਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਪਿਹਿਤਕਵਾਟਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਚੇਲਕਵਗ੍ਗੇ ਰਹੋਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ (ਪਾਚਿ॰ ੨੮੮) ''ਯੋ ਕੋਚਿ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸੋ ਦੁਤਿਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਤੋ **"ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਪਨ ਸਤਮ੍ਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਨ ਕਰੋਤਿਯੇਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਲਂਕਮ੍ਮਨਿਯੇਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੪੫) ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵਚਨਤੋ ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸ੍ਸਾਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਕਿਲੇਸੋ, ਨ ਦੁਤਿਯੇ ਵਿਯ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਸ੍ਸਾਦਕਿਲੇਸੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਸੋਤਸ੍ਸ ਰਹੋ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ।

ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਸੇਨ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸਾਨੁਸਾਰੇਨ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਮੇਵ ਅਵਤ੍ਵਾ ਪਾਰਾਜਿਕਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾਯਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਨ ਆਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਟਿਜਾਨਨਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ''ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਟਿਜਾਨਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚੋਦਿਤੇ ਵਿਨਯਧਰੇਨ ''ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਚੁਦਿਤਕੇਨ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਵਿਨਯਧਰੇਨ ''ਈਦਿਸਂ ਨਾਮ ਅਕਾਸੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਸੋ ਵਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋਵ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾਵ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋਤਿ? ਅਨੁਰੂਪਮੇਵ। ਏਵਂ ਪਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ – ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਆਪਤ੍ਤੀਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਧ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਹਿਤੇਪਿ ਹਿ ਆਪਤ੍ਤਿ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ। **ਯੇਨ ਵਾ ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਤੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ ਵਾ''ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਚ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ ਵਾ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ, ਨ ਵਾ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ ਅਪ੍ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਪਚ੍ਚਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਸੇਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਸੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। **"ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਸਦਿਸਾਨੇਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਧ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋਭਾਸਨਸ੍ਸ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਠਮਾਨਿਯਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਾਨਿਯਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇਨ ਵਾਤਿ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋਭਾਸਨੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਵਾਰੋ ਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਨਨ੍ਧੋ ਅਬਧਿਰੋ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਧੋ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਬਧਿਰੋ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸਦਿਸਾਨੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਕਥਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਞ੍ਹਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਮ੍ਪਿ ਭਣਤਿ, ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਭਣਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਚਾਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਮੇਵ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ।

ਯੋ ਦੇਸਨਂ ਸਬ੍ਬਵਿਦੂਪਮੋਵ।
ਨਾਨਾਨਯਾਕਾਰਵਿਚਿਤ੍ਤਭੇਦਂ।
ਞਾਤੁਂ ਉਪਾਯਾਨ ਮਨੋ ਸਤਿਮਾ।
ਤਂ ਲਾਭਹੇਤੁਂ ਨ ਕਰੋਤਿ ਪੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ॥

ਦੁਤਿਯਾਨਿਯਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਨਿਯਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਕਣ੍ਡਂ

੧. ਚੀਵਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਥਿਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਕਣ੍ਡੇ ਤਿਣ੍ਣਂ ਕਥਿਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ, ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸਾਸਙ੍ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਞ੍ਚ ਏਕਦੇਸਨਾਯ ਤਥਾਕਿਣ੍ਣਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ –

> ਕਥਿਨਂ ਯਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਸਹਜਾ ਸਮਯਦ੍ਵਯਂ।
> ਛਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਞ੍ਚ, ਏਕਦੇਸਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਤਤ੍ਥ **ਕਥਿਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਨੁਮੋਦਨਾਯ, ਗਣਸ੍ਸ ਅਨੁਮੋਦਨਾਯ, ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਰਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤਂ ਹੋਤਿ ਕਥਿਨ''ਨ੍ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੧੪) ਵਚਨਤੋ ਤੇਸਂਯੇਵ ਅਨੁਮੋਦਨਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ **ਕਥਿਨਂ** ਨਾਮ। ਯਥਾਹ ''ਕਥਿਨਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਮਵਾਯੋ ਨਾਮਂ ਨਾਮਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਰਿ॰ ੪੧੨)। ਤਸ੍ਮਾ **ਕਥਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਬਹੂਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਾਮਮਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਕੋ ਪਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਰੋਤਿ? ਤਦੇਕਦੇਸੋਵ ਖੀਰਸ੍ਸ ਧਾਰਾ ਵਿਯ। ਯਥਾ ਚਾਹ ''ਅਤ੍ਥਾਰੋ ਏਕੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਵਚੀਭੇਦੇਨਾ''ਤਿ। **ਸਹਜਾ** ਨਾਮ ਅਟ੍ਠ ਮਾਤਿਕਾ, ਦ੍ਵੇ ਪਲਿਬੋਧਾ, ਪਞ੍ਚਾਨਿਸਂਸਾਤਿ ਇਮੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ। **ਸਮਯਦ੍ਵਯਂ** ਨਾਮ ਕਥਿਨਤ੍ਥਾਰਸਮਯੋ, ਚੀਵਰਸਮਯੋ ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਥਿਨਤ੍ਥਾਰਸਮਯੋ** ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਮਾਸੋ। **ਚੀਵਰਸਮਯੋ** ਨਾਮ ਅਨਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਅਯਂ ਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸੋ, ਅਤ੍ਥਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹੇਮਨ੍ਤਿਕਾ ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਾਸਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਟ੍ਠ ਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ ਪਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿਕਾਦਯੋ। ਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਅਤ੍ਥਾਰੇਨ ਏਕਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਤਬ੍ਭਾਵਭਾਵਿਤਾਯ ਅਤ੍ਥਾਰੇ ਸਤਿ ਉਦ੍ਧਾਰੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਥਿਨਤ੍ਥਾਰੇਨ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾ ਏਕਨਿਰੋਧਾ ਅਨ੍ਤੁਬ੍ਭਾਰੋ ਸਹੁਬ੍ਭਾਰੋ, ਅਵਸੇਸਾ ਕਥਿਨੁਬ੍ਭਾਰਾ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾ, ਨਾਨਾਨਿਰੋਧਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕਨਿਰੋਧਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸਹ ਨਿਰੋਧਾ, ਅਨ੍ਤੁਬ੍ਭਾਰਸਹੁਬ੍ਭਾਰਾਨਂ ਉਦ੍ਧਾਰਾਭਾਵੇ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਾ ਨਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਉਦ੍ਧਾਰਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥਾਰੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਵਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਾ। ਸਚੇ ਅਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਸਾਪੇਕ੍ਖੇ ਤਮ੍ਹਾ ਆਵਾਸਾ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੇ ਸਙ੍ਘੋ **ਅਨ੍ਤੁਬ੍ਭਾਰਂ** ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਠਮਮੇਵ ਮੂਲਾਵਾਸੇ ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧਾਭਾਵੇਪਿ ਸਤਿ ਅਨ੍ਤੁਬ੍ਭਾਰੇ ਪਲਿਬੋਧੋ ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਸਤਿਪਿ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਸਉਸ੍ਸਾਹਤ੍ਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਪਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿਕੋ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੋ** ਅਤ੍ਥਾਰੇਨ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਾਨਾਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਅਨ੍ਤੁਬ੍ਭਾਰੇ ਸਤਿ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਯਾਵ ਚੀਵਰਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਾਵ ਪਰਿਹਾਰਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਨਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਕੋ**। ਯਾਵ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਾਵ ਪਰਿਹਾਰਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਕੋ**। ਯਾਵ ਨ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਤਾਵ ਪਰਿਹਾਰਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਨਾਸਨਨ੍ਤਿਕੋ**। ਯਾਵ ਨ ਸੁਣਾਤਿ, ਤਾਵ ਪਰਿਹਾਰਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਸਵਨਨ੍ਤਿਕੋ**। ਯਾਵ ਚੀਵਰਾਸਾ ਨ ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵ ਪਰਿਹਾਰਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਆਸਾਵਚ੍ਛੇਦਿਕੋ**। ਯਾਵ ਸੀਮਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਾਵ ਪਰਿਹਾਰਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਸੀਮਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕੋ**। ਅਤ੍ਥਾਰੇਨ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਾਨਾਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੁਬ੍ਭਾਰਸਹੁਬ੍ਭਾਰਾ ਦ੍ਵੇ ਅਨ੍ਤੋਸੀਮਾਯਂ ਏਵ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਬਹਿਸੀਮਾਯਂ। ਪਕ੍ਕਮਨਸਵਨਸੀਮਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾ ਬਹਿਸੀਮਾਯਮੇਵ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਨ੍ਤੋਸੀਮਾਯਂ। ਨਿਟ੍ਠਾਨਸਆਟ੍ਠਾਨਾਸਾਵਚ੍ਛੇਦਿਕਾ ਅਨ੍ਤੋਸੀਮਾਯਞ੍ਚੇਵ ਬਹਿਸੀਮਾਯਞ੍ਚ। ਅਨ੍ਤੁਬ੍ਭਾਰੋ ਸਙ੍ਘਾਯਤ੍ਤੋ, ਪਕ੍ਕਮਨਨਿਟ੍ਠਾਨਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਸੀਮਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧੀਨਾ, ਸੇਸਾ ਤਦੁਭਯਵਿਪਰੀਤਾ।

ਤਤ੍ਥ "**ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧਾਭਾਵਮੇਵ ਦੀਪੇਤਿ। ਨ ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧਾਭਾਵਂ। "**ਉਬ੍ਭਤਸ੍ਮਿਂ ਕਥਿਨੇ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਭਯਪਲਿਬੋਧਾਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਪਲਿਬੋਧਾਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਤਦੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ, ਵਿਸੇਸਤ੍ਤਾ।

ਕਥਂ? ਕਾਮਞ੍ਚੇਤਂ ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਉਬ੍ਭਤਸ੍ਮਿਂ ਕਥਿਨੇ’’ਤਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰਾਨਂ ਨਾਨਾਨਿਰੋਧਤ੍ਤਾ, ਸਙ੍ਘਪੁਗ੍ਗਲਾਧੀਨਾਨਧੀਨਤ੍ਤਾ ਚ ਅਨ੍ਤੋਬਹਿਉਭਯਸੀਮਾਸੁ ਨਿਯਮਾਨਿਯਮਤੋ ਚ ਉਬ੍ਭਤਸ੍ਮਿਂ ਕਥਿਨੇ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਬ੍ਭਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਪਿ ‘‘ਉਬ੍ਭਤਸ੍ਮਿਂ ਕਥਿਨੇ’’ਤਿ ਇਦਂ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਂ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਯਮੇਤਿ।

ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰੁਬ੍ਭਾਰੇਨ ਉਬ੍ਭਤਸ੍ਮਿਂ ਕਥਿਨੇ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧੋ ਬਹਿਸੀਮਾਗਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਮਾਗਤੋ ਅਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰੋ ਆਨਿਸਂਸਂ ਲਭਤਿ ਏਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ **ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧੋ** ਨਾਮ ਵਸਤਿ ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਵਾਸੇ, ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। **ਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧੋ** ਨਾਮ ਚੀਵਰਂ ਅਕਤਂ ਵਿਪ੍ਪਕਤਂ, ਚੀਵਰਾਸਾਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੇਨ ਅਪਲਿਬੋਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਤ੍ਥਤਕਥਿਨਾਨਂ ਚੀਵਰਕਾਲਸਮਯੇ ਨਿਯਮਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਨਿਸਂਸਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਅਸਮਾਦਾਨਚਾਰੋ ਅਨਿਯਮਤੋ। ਤੇਨ ਸਾਸਙ੍ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਥਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਿਯਤਾਤਿ ਚੇ? ‘‘ਚੀਵਰਕਾਲਸਮਯੋ ਨਾਮ ਅਨਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਮਾਸੋ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੪੯) ਵਚਨਤੋ ਅਨਤ੍ਥਤਕਥਿਨਾਨਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਮਾਸੇ ਯਾਵਦਤ੍ਥਚੀਵਰਂ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਕਥਿਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ (ਪਾਰਾ॰ ੪੯੭ ਆਦਯੋ) ਅਕਾਲਚੀਵਰਂ ਨਾਮ ਪਿਟ੍ਠਿਸਮਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਤੋ ਲਭਿਤਬ੍ਬਂ ਚੇ, ਯਾਵ ਚੀਵਰਕਾਲਸਮਯਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਭਾਜੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਂ ਚੇ, ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਚੀਵਰਕਾਲਸਮਯਂ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ। ਤਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚੀਵਰਸ੍ਸ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਠਮਕਥਿਨੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਸਙ੍ਘਿਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ, ਤਥਾ **ਪੋਰਾਣਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਠਮਕਥਿਨੇ (ਪਾਰਾ॰ ੪੫੯ ਆਦਯੋ) ਪਠਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਏਕਾਦਸਮੇ ਦਿਵਸੇ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਅਨ੍ਤੋਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ‘‘ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਉਬ੍ਭਤਸ੍ਮਿਂ ਕਥਿਨੇ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੬੨ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਦੁਤਿਯੇ, ਤਤਿਯੇ ਚ। ਤੇਨ ਚੀਵਰਕਾਲਤੋ ਪੁਰੇ ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚੀਵਰਕਾਲਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਏਕਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਪਰਿਹਾਰਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਯਦਿ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਰੋਧੋ। ‘‘ਯਾਵ ਚੀਵਰਕਾਲਸਮਯਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਤੋ ਚੇ ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੪੮) ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਿਕਭਾਵੇਨ ਸਙ੍ਘਤੋ ਲਦ੍ਧਂ ਵੁਟ੍ਠਵਸ੍ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਭੂਤਂ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਚੀਵਰਕਾਲਸਮਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮਯਤੋ ਏਵ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਕਾਲਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮਯਤੋ ਆਪਤ੍ਤੀਤਿ। ‘‘ਅਨਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਏਕਾਦਸਮਾਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੦੦) ਵਚਨਤੋ ਯੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਚੀਵਰੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਸੋ ਚ ਨੇਸਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਅਨਾਮਨ੍ਤਚਾਰਗਣਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ‘‘ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮਯਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੨੨ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੇਸਦ੍ਵਯਂ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਕਾਲੇਪਿ ਆਦਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਏਤਂ ਅਕਾਲਚੀਵਰ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੦੦) ਵਚਨਤੋ ਆਦਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਚੀਵਰਂ ਪਰਿਹਾਰਂ ਨ ਲਭਤਿ।

ਅਪਰਕਤ੍ਤਿਕਾਯਮੇਵ ਵਾ ਉਬ੍ਭਤਸ੍ਮਿਂ ਕਥਿਨੇ ਲਭਤਿ, ਏਵਂ ‘‘ਉਬ੍ਭਤਸ੍ਮਿਂ ਕਥਿਨੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਚੇ? ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਛ ਠਾਨਾਨਿ ਹਿ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ । ਦੁਟ੍ਠਦੋਸਦ੍ਵਯੇ ਅਧਿਕਰਣਚਤੁਤ੍ਥਂ, ਪਠਮਾਨਿਯਤੇ ਸੋਤਸ੍ਸ ਰਹੋ, ਤਤਿਯਕਥਿਨੇ ਆਦਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਚੀਵਰਂ, ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ‘‘ਸਞ੍ਞਾਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ, ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਰੋਚਨਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਦ੍ਵਯੇ ਅਧਿਕਰਣਂ, ਪਾਰਾਜਿਕਵਚਨਞ੍ਚ, ਤੀਸੁ ਕਥਿਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ‘‘ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਮਾਤਿਕਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾਯਾ’’ਤਿ ਵਚਨਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਆਦਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਚੀਵਰਂ** ਸਙ੍ਘਿਕਂ ਭਾਜਿਤਬ੍ਬਚੀਵਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਂ। **ਸਞ੍ਞਾਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਿਕਚੀਵਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਵੁਟ੍ਠਵਸ੍ਸੇਨ ਪਚ੍ਛਾ ਦਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾਣਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਞਾਤਿਪ੍ਪਵਾਰਿਤਤੋ ਲਦ੍ਧਂ ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਵਿਧਂ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਸਙ੍ਘੇ ਨਿਨ੍ਨਂ, ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਨਿਨ੍ਨਞ੍ਚਾਤਿ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘੇ ਪਰਿਣਤਂ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ, ਪਿਟ੍ਠਿਸਮਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵਾ ਯਾਵ ਪਵਾਰਣਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਏਵ ਸਙ੍ਘਿਕਤ੍ਤਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਮ੍ਪਿ ‘‘ਵਸ੍ਸਂਵੁਟ੍ਠਕਾਲੇ ਗਣ੍ਹਥਾ’’ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਤਾਦਿਸਞ੍ਹਿ ਯਾਵ ਵਸ੍ਸਂਵੁਟ੍ਠੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਾਵ ਤਸ੍ਸੇਵ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਂ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਕੋ ਵਿਸੇਸਹੇਤੁ।

‘‘ਅਨਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰੇ ਅਨਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸਞ੍ਞੀ ਚੀਵਰਕਾਲਸਮਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਕਸ੍ਸੇਵ ਸੋ ਅਪਰਾਧੋ। ਯੇਨ ‘‘ਵਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਨ ਵਿਨਯੇ ਵਿਸੇਸਹੇਤੁ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ, ਯਦਿ ਏਵਂ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਭੂਤਮ੍ਪਿ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਸਞ੍ਞਾਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਂ ਨ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਂ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤੋ ‘‘ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਸਮਯੇ ਅਧਿਟ੍ਠੇਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਵਿਰੋਧੋ (ਪਾਰਾ॰ ੬੫੧) ਅਧਿਵਾਸੇਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ ‘‘ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੇ ਕਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਮਾਸੇ ਅਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰਦਿਵਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਵਿਰੋਧੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ‘‘ਅਨਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪਿਤਮੇਵਾਤਿ ਏਤ੍ਤਕੋ ਵਿਸੇਸਹੇਤੁ। ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਞ੍ਚੇਤਂ ਪਠਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਇਤਰਂ ਚੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਯਂ ਭਗਵਤੋ ਵਿਸੇਸਹੇਤੁ। ਤਥਾ ਅਤਿਰੇਕਦਸਾਹਾਨਾਗਤਾਯੇਵ ਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾਯ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਿਕਤ੍ਥਂ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਵਿਯ ਦਦਮਾਨਂ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਦਸਾਹਾਨਾਗਤਾਯ ਏਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੋ ਵਿਸੇਸਹੇਤੁ। ਤਤੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯਵਿਰੋਧੋ ਚ ਅਧਿਵਾਸੇਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਥਾ ਨਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਪੋਰਾਣਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਸੋ ਚ ਨਯੋ ਸਙ੍ਘਿਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਨੇਵ ਸੋ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। ਯਥਾ ਅਨਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਛਟ੍ਠਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਤਿਰੇਕਦਸਾਹਾਨਾਗਤਾਯਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਕਾਲਸਮਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮਯਤੋਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਨਯੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। ਤਤੋ ਪਠਮਕਥਿਨਵਿਰੋਧੋ। ਦਸਾਹਾਨਾਗਤਾਯ ਏਵ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਕਾਲਸਮਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮਯਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਚੇ, ਤਂ ਦ੍ਵੇ ਦਸਾਹੇ ਲਭਤੀਤਿ ਏਤ੍ਤਕੋ ਵਿਸੇਸਹੇਤੁ।

ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਚੀਵਰਕਾਲਪ੍ਪਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਟਂ ਵਿਯ ਤਂ ਪੁਨਪਿ ਦਸਾਹੇ ਲਭਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਕਾਲਪ੍ਪਵੇਸੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ‘‘ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਚਾਤੁਮਾਸਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਂ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਵਿਰੋਧਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਦਸਾਹਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾ। ਅਪਿਚ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ‘‘ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾ ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸੇ ਲਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ, ਅਨ੍ਤੋਦਸਾਹੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ, ਦਸਾਹਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਤਦਹੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ, ਦਸਾਹੇ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ ਚੀਵਰਕਾਲਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੩੦)। ਤੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਕਾਲਪ੍ਪਵੇਸੋ ਹਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਯਾਯੋ ਨ ਜਾਤੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੋ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ‘‘ਦਸਾਹੇ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ ਚੀਵਰਕਾਲਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਚੀਵਰਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਦਸਾਹੇ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ ਚਸ੍ਸ ਕਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਅਕਾਲਚੀਵਰਮਿਵ ਚੀਵਰਕਾਲਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧਮੇਤਂ। ਪਾਲ਼ਿਤੋ ਚ ਤਞ੍ਚੇ ਅਨ੍ਤੋਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਦਸਾਹੇ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਮੇਵ ਨ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਕਾਲਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ‘‘ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਨਾਮ ਸੇਨਾਯ ਵਾ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਵਾਸਂ ਵਾ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਗਿਲਾਨੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਗਬ੍ਭਿਨੀ ਵਾ ਹੋਤਿ , ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ‘ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਿਕਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਏਵਂ ਆਰੋਚਿਤਂ, ਏਤਂ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਨਾਮਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੪੯)। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਤਂ ਚੀਵਰਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ ਅਨਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਮ੍ਪੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ‘‘ਦਸਾਹੇ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ ਚੀਵਰਕਾਲਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। ਅਪਿਚ ਯਦਿ ਏਵਂ ਤਂ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਮੇਵ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਚੀਵਰਕਾਲਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ।

ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਤਂ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ – ਕਾਮਞ੍ਚੇਦਂ ‘‘ਦਸਾਹਪਰਮਂ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਂ ਧਾਰੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਨ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਵਿਯ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਦੀਪਨਪਯੋਜਨਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ। ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਵ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚੀਵਰਂ ਚੀਵਰਕਾਲਸਮਯਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ‘‘ਛਟ੍ਠਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਏਤਂ ਪਰਿਹਾਰਂ

ਲਭਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੪੬-੬੪੯)। ਤੇਨ ''ਅਨਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰੇ ਅਨਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸਞ੍ਞੀ ਚੀਵਰਕਾਲਸਮਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੫੦) ਇਮਿਨਾਪਿ ਅਨਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸ੍ਸਾਪਿ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਪਰਿਹਾਰਲਾਭਂ ਦੀਪੇਤੀਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੋ ਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੇਨ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਪਕਿਣ੍ਣਕਾਯ ਅਧਿਕਥਾ ਪਰਤੋ ਪਾਠਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਪਕਿਣ੍ਣਕਂ।

ਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧੋ, ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧੋ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਲਿਬੋਧਾ। ਤੇਸੁ ਏਕਪਲਿਬੋਧੇਪਿ ਸਤਿ ਅਨਾਮਨ੍ਤਚਾਰਾਦਿਆਨਿਸਂਸਂ ਲਭਤਿ, ਤਂ ਇਧ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਉਬ੍ਭਤਸ੍ਮਿਂ ਕਥਿਨੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ **"ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨਸ੍ਸ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਥਿਨਤ੍ਥਾਰਾਰਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਭਬ੍ਬੋ ਕਥਿਨਂ ਅਤ੍ਥਰਿਤੁਂ – ਪੁਬ੍ਬਕਰਣਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਾਰਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਤ੍ਥਾਰਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਮਾਤਿਕਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਲਿਬੋਧਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਉਦ੍ਧਾਰਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਆਨਿਸਂਸਂ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੦੯) ਵਚਨਤੋ ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਥਿਨਤ੍ਥਾਰਾਰਹੋ ਨਾਮ। **ਪੁਬ੍ਬਕਰਣਂ** ਨਾਮ ਧੋਵਨਵਿਚਾਰਣਚ੍ਛੇਦਨਸਿਬ੍ਬਨਰਜਨਕਪ੍ਪਕਰਣਂ।

"ਚੀਵਰਂ ਨਾਮ ਖੋਮ"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਪਮਾਣਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਵਿਕਪ੍ਪਿਤੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਠਪਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਯਂ ਠਪਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਂ ਪਚ੍ਛਾ ਹੋਤੁ ਵਾ, ਮਾ ਵਾ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਰੁਹਤੇਵ। ਪੁਰੇ ਪਚ੍ਛਾ ਠਪਨਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਪਮਾਣਂ।

ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵਸੇਨ ਸੇਤਵਤ੍ਥਨਿਵਾਸਨਂ ਵਾ ਕਾਸਾਵਚਜਨਂ ਵਾ **ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨਂ**।

ਏਕਾਦਸਮੇ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨੇਤਿ ਅਨ੍ਤਿਮਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪੁਰਿਮਤਰਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤਿਮਂ** ਨਾਮ ਅਪਰਕਤ੍ਤਿਕਾਯ ਪਠਮਾਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਕਾਲਤ੍ਤਾ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਇਧ ''ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ''ਤਿ ਕਰਣਵਚਨਂ ਨਿਦਾਨਾਨਪੇਕ੍ਖਂ ਨਿਦਾਨੇ ਕਰਣਾਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ ''ਦਸਾਹਪਰਮ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਚੀਵਰਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੫੮) ਵਚਨਤੋ ਚ ਇਧ ''ਵਿਕਪ੍ਪੇਤੀ''ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਤਥਾਗਤਾ ਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਤਿਚੀਵਰਂ ਤਿਚੀਵਰਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਪਰਿਹਾਰਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਮੇਵ ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਨ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤੁਂ। ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਪਨ ਚਤੁਮਾਸਤੋ ਪਰਂ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤੁਮੇਵ, ਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਨ੍ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਸਤਿ ਯੋ ਤਿਚੀਵਰੇ ਏਕੇਨ ਚੀਵਰੇਨ ਵਿਪ੍ਪਵਸਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਿਚੀਵਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੁਖਤ੍ਥਂ ਵਿਕਪ੍ਪਨਾਯ ਓਕਾਸੋ ਦਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਦਸਾਹਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਚ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ। ਏਤੇਨ ਉਪਾਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਕਪ੍ਪਨਾਯ ਅਪਟਿਸਿਦ੍ਧਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਲਿਖਿਤਂ।

ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ – ਅਨਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਹੇਮਨ੍ਤਾਨਂ ਪਠਮਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ, ਅਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਠਮਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚੀਵਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ''ਰਜਕੇਹਿ ਧੋਵਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਤਕਂ ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਮੇਵਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੬੫) ਵਚਨਤੋ ਅਰਜਿਤੇਪਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਰੁਹਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਸੂਚਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰਜਿਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਬਿਨ੍ਦੁਂ ਦਤ੍ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਨਿਯਮੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ? ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋਵ। ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੋ ਯਥਾ ਪੁਨ ਸੇਤਭਾਵਂ ਵਾ ਤਮ੍ਬਭਾਵਂ ਵਾ ਪਤ੍ਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਵਿਜਹਤਿ, ਨ ਚ ਪਨ ਤਾਦਿਸੋ ਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਮੇਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ''ਸ੍ਵੇ ਕਥਿਨਂ ਉਦ੍ਧਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਚੀਵਰਂ ਸਚੇ ਅਜ੍ਜੇਵ ਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨੇ ਏਵ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ''ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੪੬੨-੪੬੩;) ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਕਥਿਨਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦਸਾਹਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਪਿ ਪਰਿਹਾਰਂ ਲਭਤਿ, ਕਥਿਨਤੋ ਪਨ ਪਚ੍ਛਾ ਏਕਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਤਿ। ਯਥਾ ਕਿਂ – ਯਥਾ ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨੋ ਸਙ੍ਘੋ ਤਿਚੀਵਰਂ ਅਤ੍ਥਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਉਬ੍ਭਾਰਾ ਆਨਿਸਂਸਂ ਲਭਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਉਬ੍ਭਾਰਾ

ਲਭਤਿ, ਉਦ੍ਧਤੇ ਪਨ ਕਥਿਨੇ ਏਕਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਤਿ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ਉਬ੍ਭਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪੁਨ ਦਸਾਹਂ ਲਭਤੀਤਿ? ਨ, ਕਸ੍ਮਾ? ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਸਾਹਪਰਮਂ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਂ ਧਾਰੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ। ਕਥਿਨਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਪਿ ਏਕਾਦਸੇ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਨ੍ਤਿ ਆਪਨ੍ਨਂ। ਤਂ ਪਨ ਅਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਂ ਨਿਵਾਰੇਤੁਂ ''ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਕਥਿਨਦਿਵਸਾਨਿ ਅਦਿਵਸਾਨੀਤਿ ਦੀਪਨਤ੍ਥਂ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾ ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਾ ਨਾਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਸ੍ਸਿਕੇ ਮਾਸੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ''ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਚਨੇ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੇ ਏਵ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਹੇਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਣਾਭਾਵਾ। ਏਵਂ ਕਥਿਨਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ।

ਕਥਿਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਉਦੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

''ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਮਾਸੇ ਬਦ੍ਧਸੀਮਾਯਂ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਚੀਵਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਾਯਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਾਯਂ ਕਥਿਨਤ੍ਥਾਰਞ੍ਚ ਆਰਞ੍ਞਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਇਦਾਨਿ –

> ''ਛਿਨ੍ਨਂ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਸਾਸਙ੍ਕ-ਸਮ੍ਮਤੋ ਸਨ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਂ।
> ਅਚੀਵਰਸ੍ਸਾਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਾਰਾਦਿਸਿਦ੍ਧਿਤੋ''ਤਿ॥ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੪੭੯) –

ਇਦਂ ਪਕਿਣ੍ਣਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਚੋਦਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ – ਕੇਚਿ ''ਦਿਗੁਣਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੪੮) ਵਚਨਤੋ ''ਏਕਚ੍ਚਿਕਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿ ਨਾਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਨ ਰੁਹਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਕ੍ਖਾਨਮ੍ਪਿ ਦਿਗੁਣਂਯੇਵ ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਦਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤਲੇਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਭਗਵਤਾ ਹਿ ''ਛਿਨ੍ਨਕਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ, ਛਿਨ੍ਨਕਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ, ਛਿਨ੍ਨਕਂ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕ''ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ। ਤਤੋ ''ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਿਚੀਵਰੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ ਸਬ੍ਬਂ ਛਿਨ੍ਨਕਂ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਛਿਨ੍ਨਕਾਨਿ ਏਕਂ ਅਛਿਨ੍ਨਕਂ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਦ੍ਵੇ ਅਛਿਨ੍ਨਕਾਨਿ ਏਕਂ ਛਿਨ੍ਨਕਂ ਨਪ੍ਪਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਵਾਧਿਕਮ੍ਪਿ ਆਰੋਪੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੬੦) ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਚ੍ਚਿਕਾਪਿ ਸਙ੍ਘਾਟਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧਂ। ਯਾ ਛਿਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਕੁਤੋ ਦਿਗੁਣਤਾਤਿ? ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਅਨ੍ਵਾਧਿਕਮ੍ਪਿ ਆਰੋਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦਾਤੁਂ, ਇਦਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਹੋਨਕੇ ਆਰੋਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਹੋਤਿ, ਆਗਨ੍ਤੁਕਪਤ੍ਤਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਮੇਵਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੬੦)। ਕਥਿਨਂ ਪਨ **ਛਿਨ੍ਨਕਮੇ**ਵ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਆਵੇਣਿਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ, ''ਛਿਨ੍ਨਕਂ ਦਿਗੁਣਂ ਨਪ੍ਪਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਾਭਾਵਤੋ ਚਾਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਮੇਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਧੁਤਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਤੇਚੀਵਰਿਕਧੁਤਙ੍ਗਾਭਾਵਤੋ ਤਿਚੀਵਰੇਨੇਵ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵਤੋ "**ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੇਨ**ਵਾ"ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤੂਤਿ ਚੇ? ਨ, ਧੁਤਙ੍ਗਭੇਦੇਨ ਵਿਰੋਧਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਚਤ੍ਤ੍ਥਚੀਵਰਸਾਦਿਯਨੇਨ ਹਿ ਧੁਤਙ੍ਗਭੇਦੋ, ਨ ਤਿਚੀਵਰਵਿਪ੍ਪਵਾਸੇਨ, ਨਾਪਿ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਸਾਦਿਯਨੇਨ, ਨਾਪਿ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਧਾਰਣੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਵ ਭਗਵਤਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਨਵ ਚੀਵਰਾਨਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾਨਿ, ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਨ ਏਵਂ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਸਂ ਚੀਵਰਨਿਯਮਾਭਾਵਾ ਨ ਤਂ ਧੁਤਙ੍ਗਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਗਹਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਦਾਨਵਿਧਾਨੇ ਅਵਚਨਤੋ ਚ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਮੇਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਸਾਸਙ੍ਕਸਮ੍ਮਤੋਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਂ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਸਾਸਙ੍ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) ਸਾਸਙ੍ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵਿਸੁਂ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ''ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਚੀਵਰਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਚ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਰਤ੍ਤਿਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ ਚਤੁਤ੍ਥਮਙ੍ਗਂ, ਇਧ ਛਾਰਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਙ੍ਗਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਚ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਚ ਸਾਸਙ੍ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਮੇਵਿਦਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਂ, ਤਂ ਸਪ੍ਪਦੇਸਂ ਮਾਸਪਰਮਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਬਹਿਗਾਮੇਪਿ ਗਾਮਸੀਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਇਧ ਨ ਤਥਾ। ਇਧ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ, ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਮੇਤਿ ਅਯਂ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਪਨ ਚੀਵਰਨਿਕ੍ਖੇਪਨਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ, ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਚ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਕਾਮਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਥਾਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਮਙ੍ਗਂ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਪਨ ਵਿਸੇਸਿਤਂ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ? ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਕ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿਦੇਸਨਤੋ, ਤਤ੍ਥਾਪਨ੍ਨਾਪਤ੍ਤਿਵਿਮੋਕ੍ਖਦੀਪਨਤ੍ਥਂ। ਸਂਵਚ੍ਛਰਵਿਪ੍ਪਵੁਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਰਤ੍ਤਿਵਿਪ੍ਪਵੁਤ੍ਥਮੇਵ, ਪਗੇਵ ਛਾਰਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਵੁਤ੍ਥਂ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਹੇਮਨ੍ਤੇ, ਗਿਮ੍ਹੇ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ ਚੇ? ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾਪਿ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਚਤੁਤ੍ਥਮਙ੍ਗਂ ਨ ਵਿਸੇਸਿਤਨ੍ਤਿ ਨੋ ਤਕ੍ਕੋਤਿ ਆਚਰਿਯੋ। ਮਾਸਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਦਸਾਹਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੀਵਰਂ ''ਦਸਾਹਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਮੇਵ, ਨ ਊਨਮਾਸਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ''ਦਸਾਹਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ, ਮਾਸਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਤਿ ਏਕੇ। ਤਥਾਪਿ ਸਚੇ ਪਚ੍ਚਾਸਾਚੀਵਰਂ ਹੋਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ। ''ਦਸਾਹਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਮੂਲਚੀਵਰਂ ਪਨ ''ਮਾਸਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ।

"ਸਨ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰ"ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਸਙ੍ਘਾਟਿ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਚੀਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕਿਂ ਤਿਚੀਵਰਂ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪੀਤਿ? ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ – ਯਦਿ ਤਿਚੀਵਰਮੇਵ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਂ, ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰਅਛਨ੍ਨਨਧੋਵਾਪਨਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਿਵਿਰੋਧੋ। ਅਥ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ''ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਵਿਰੋਧੋਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਨ ਨਿਯਮਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਚੀਵਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰੇਨ ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੭੧) ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਤਿਚੀਵਰਮੇਵ, ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਨ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰੇਨ ਗਾਮੋ ਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬੋ (ਮਹਾਵ॰ ੩੬੨), ਸਨ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਪਰਮਂ ਤਤੋ ਚੀਵਰਂ ਸਾਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੨੩-੫੨੪) ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਤਥਾ ''ਸਗੁਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿਯੋ ਦਾਤਬ੍ਬਾ, ਨਿਵਾਸਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਸਙ੍ਘਾਟਿ ਦਾਤਬ੍ਬਾ, ਹਨ੍ਦ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ , ਸਙ੍ਘਾਟਿ, ਦੇਹਿ ਮੇ ਪਟ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਸਬ੍ਬਞ੍ਹਿ ਚੀਵਰਂ ਸਙ੍ਘਟਿਤਟ੍ਠੇਨ 'ਸਙ੍ਘਾਟੀ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੯੮)। ਤਥਾ ''ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪੀਤਿ ਏਕੇ। ਅਨ੍ਤੋਸਮਯੇ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਚੀਵਰਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਕਰਿਯਮਾਨਂ ਕਦਾ ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਚੀਵਰਮੇਵਾਤਿ ਏਕੇ।

ਅਚੀਵਰਸ੍ਸਾਨਾਪਤ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਾਰਾਦਿਸਿਦ੍ਧਿਤੋਤਿ ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਉਦੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨਭਾਵਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ ਤਿਚੀਵਰਵਿਪ੍ਪਵਾਸੇ ਤੇਚੀਵਰਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਕੇ। ਤਤ੍ਰੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਹੋਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਾਰਾਦਿਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ''ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਅਰੁਣੇ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੯੬) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਨ੍ਤੋਅਰੁਣੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਯਾਵ ਅਞ੍ਞੋ ਨਾਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਾਵ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਨ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸਤੋ ਯਥਾਰੁਤਂਯੇਵ ਸਤਿ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸੇ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸਤੋ, ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੇ ਸਤਿ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਤੋਤਿ।

ਉਦੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਕਾਲਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਿਜਾਨਤ੍ਤਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਹਾਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਧੁਵਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਵਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਭੋਜਨਸਾਲਤੋ ਵਾ ਨਿਬਦ੍ਧਵਸਨਕਆਵਾਸਤੋ ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਵਿਹਾਰੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਸਤਮ੍ਪਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਯੋਜਨਸਤਮ੍ਪਿ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾ

ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਸਮਾਨਸੰਵਾਸਕਸੀਮਾਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਦੀਸੁ ਠਿਤਾਨੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਾਸੰ ਵਿਸੁੰ ਸਮਾਨਸੰਵਾਸਕਸੀਮਤ੍ਤਾਤਿ ਚ ਸਮਾਨਸੰਵਾਸਕਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਨੰ ਇਦੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ। ‘‘ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਯ ਦਮ੍ਮੀ’’ਤਿ ਦਿਨ੍ਨੰ ਪਨ ਗਾਮੇ ਠਿਤਾਨੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੪) ਵਚਨਤੋ। ‘‘ਸਮਾਨਸੰਵਾਸਕਸੀਮਾਯਾ’’ਤਿ ਦਿਨ੍ਨੰ ਪਨ ਯਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਾਨਮ੍ਪਿ। **“ਤਤ੍ਰ ਠਿਤਾਨਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤੀ”**ਤਿ ਚ, ‘‘ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯੰ ਠਤ੍ਵਾ ‘ਸੀਮਟ੍ਠਕਸਙ੍ਘੋ ਗਣ੍ਹਾਤੂ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਯ ਏਵ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਚ, ‘‘ਤੇਸੰ ਬਹਿਸੀਮਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਯਾਵ ਕਥਿਨਸ੍ਸੁਬ੍ਭਾਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ ਚ, ‘‘ਅਨਤ੍ਥਤੇ ਪਨ ਕਥਿਨੇ ਅਨ੍ਤੋਹੇਮਨ੍ਤੇ ਸਚੇ ਵਿਹਾਰੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ‘ਵਸ੍ਸੰਵੁਟ੍ਠਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਮ੍ਮੀ’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਵਸ੍ਸੰਵੁਟ੍ਠਾ, ਤੇਸੰ ਬਹਿਸੀਮਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਾਤੀ’’ਤਿ ਵਿਨਯਧਰਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਅਨਾਗਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯੰ** ‘‘ਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞੂ ਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭੯) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ, ‘‘‘ਚੀਵਰਮਾਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਹੇਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਦਿਵਸੋ, ਤਾਵ ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਿਕੰ ਦੇਮਾ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਥਿਨੰ ਅਤ੍ਥਤੰ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਅਨਤ੍ਥਤੰ ਵਾਤਿ ਯੰ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਵਚਨੰ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭੯), ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਦਿ ਅਤ੍ਥਤੰ, ਪੁਰਿਮਵਸ੍ਸੰਵੁਟ੍ਠਾ ਪਞ੍ਚ ਮਾਸੇ। ਯਦਿ ਅਨਤ੍ਥਤੰ, ਪਚ੍ਛਿਮਵਸ੍ਸੰਵੁਟ੍ਠਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸੇ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ’’ਤਿ ਚ ਲਿਖਿਤੰ।

“ਯੇਹਿ ਮਯ੍ਹੰ ਯਾਗੁ ਪੀਤਾ”ਤਿ ਯੇਹਿ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤੇਹਿ ਮਯ੍ਹੰ ਯਾਗੁ ਪੀਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਹਿ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤੇਹਿ ਯਾਗੁ ਪੀਤਾ, ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਞ੍ਞਥਾ ‘ਯੇਹਿ ਮਯ੍ਹੰ ਯਾਗੁ ਪੀਤਾ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਅਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ ਵਾ, ਯੇਹਿ ਪੀਤਾ, ਤੇਸੰ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਾਨੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਉਬ੍ਭਤਸ੍ਮਿੰ ਕਥਿਨੇ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਞਾਪੇਤਿ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਅਕਾਲਚੀਵਰਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਭਾਵਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਦਭਾਜਨੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਨੀਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਇਦੰ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਕਿਨ੍ਤੁ ਪਠਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਦਸਾਹਪਰਮੰ ਅਨੁਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ ਸਚੇ ਪਚ੍ਚਾਸਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਮੇਵ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਮਾਸਮਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਮਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਅਕਾਲਚੀਵਰੰ ਨਾਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤੇਨ ਭਾਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਤੰ ਪਨ ‘‘ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੀਣਿਪਿ ਪਦਭਾਜਨੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਨੀਤਿ।

“ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸੀਘੰ ਅਨ੍ਤੋਦਸਾਹੇਯੇਵ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬ”ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਪਹੋਨਕਭਾਵੇ ਪੁਰਿਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਲਕ੍ਖਣੇਨਾਤਿ ਦੀਪੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ‘‘ਸੀਘ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘‘ਲਹੁ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਆਦਿਨਾ ਅਵਤ੍ਵਾਪਿ ‘‘ਦਸਾਹਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤੁ, ਅਨਤ੍ਥਤੇ ਪਨ ਕਥਿਨੇ ਕਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਨਤ੍ਥਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਘਾਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੪੯੯-੫੦੦) ਲਿਖਿਤੰ।

ਅਕਾਲਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਪੁਰਾਣਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

“ਸਾਕਿਯਾਨਿਯੋ ਵਿਯ ਸੁਦ੍ਧਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਵਾ”ਤਿ ਇਦੰ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਨਾਮ ਉਭਤੋਸਙ੍ਘੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੦੫) ਇਮਿਨਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾਜਾਨਨਤੋ । ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਦਨੁਪ੍ਪਸਙ੍ਗਭਯਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਏਕੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਠਮੇਨ। **ਅਵੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਧੋਵਤੀ**ਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤਾ ਧੋਵਤਿ, ਰਜਤਿ ਆਕੋਟੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘‘ਅਵੁਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਵਾਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਧੋਵਨਾਦੀਸੁ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਲਿਖਿਤੰ। ਇਧ ਚੀਵਰੰ ਨਾਮ ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨੂਪਗਮੇਵ।

ਯਦਿ ਏਵ◌ ''ਨਿਵ◌ਾਸਨਪਾਰੁਪਨੂਪਗਮੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਤਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ''ਪੁਰਾਣਚੀਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਪੁਰਾਣਚੀਵਰਂ ਨਾਮ ਸਕਿਂ ਨਿਵਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਸਕਿਂ ਪਾਰੁਤਮ੍ਪੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੦੫)।

ਪੁਰਾਣਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਚੀਵਰਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਪਚਾਰੋ ਦ੍ਵ◌ਾਦਸਹਤ੍ਥੋ। ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਕਥਂ ਪਂਸੁਕੂਲਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਚੇ? ਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਚ ਤਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਤੋ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚ।

ਚੀਵਰਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਞ੍ਞਾਤਕਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਞਾਤਕਪ੍ਪਵ◌ਾਰਿਤੇ ਵ◌ਾ **ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਙ੍ਘਵਸੇਨ ਪਵ◌ਾਰਿਤੇਸੁ ਪਮਾਣਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਪ੍ਪਵ◌ਾਰਣਾਯ ਯਂ ਯਂ ਪਵ◌ਾਰੇਤਿ, ਤਂ ਤਂਯੇਵ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ।

ਅਞ੍ਞਾਤਕਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਤਤੁਤ੍ਤਰਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਕਤਿਯਾ ਸਨ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰੇਨ ਚਰਤਿ ਕਥਿਨਪਲਿਬੋਧਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਸਾਸਙ੍ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਸੇਨ ਵ◌ਾ। ਏਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ''ਨ ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵ◌ਾ ਬਹੁਂ ਚੀਵਰਂ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦੁਸ੍ਸਵ◌ਾਣਿਜ੍ਜਂ ਵ◌ਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੫੨੨) ਉਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਾਨਂ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ ਭਗਵ◌ਾਪਿ ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ''ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਤੁਮ੍ਹੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਨ ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵ◌ਾ ਬਹੁਂ ਚੀਵਰਂ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੨੨) ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਇਮਿਸ੍ਸਂ ਕਙ੍ਖਾਵ◌ਿਤਰਣਿਯਂ ''ਬਹੁਚੀਵਰਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ''ਨ ਹਿ ਅਨਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸਾਖਾਪਲਾਸਂ ਭਞ੍ਜਿਤੁਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰਾਨਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਾਯ ਲਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਪਮਾਣਂ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਕਸ੍ਮਾ? ਅਞ੍ਞਾਤਕਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਅਞ੍ਞਾਤਕਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵ◌ਾਰਿਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ (ਪਾਰਾ॰ ੫੨੧) ''ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਞਾਤਕਪ੍ਪਵ◌ਾਰਿਤੇ ਏਵ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਤਿ ਵਚਨਤੋ ਚ ਵ◌ਾਰਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵ◌ਾਪਿ ''ਬਹੁਂ ਚੀਵਰਂ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੨੨) ਵ◌ਿਗਰਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ ''ਅਭਿਹਟ੍ਠੁਂ ਪਵ◌ਾਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਮਾਣਤੋ ਗਹਣਂ ਅਨੁਜਾਨਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਪਮਾਣਤੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਿਮਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ''ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ।

ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ''ਅਞ੍ਞਾਤਕਪ੍ਪਵ◌ਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਕਤਿਯਾ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਰਣਾ ਪਮਾਣਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ''ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਞਾਤਕਾਨਂ ਪਵ◌ਾਰਿਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੨੬) ਵ◌ੁਤ੍ਤਅਨਾਪਤ੍ਤਿਪਾਲ਼ਿਯਾ ਨ ਸਮੇਤੀਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੨੬) ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਧਾਪਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਞਾਤਕਪ੍ਪਵ◌ਾਰਿਤੇ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਨੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ''ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਨਿਦਾਨਵ◌ਿਰੋਧਤੋ ਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਪਿ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਲਬ੍ਭਤਿ ਏਵ◌ਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤਤੁਤ੍ਥਰਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਉਪਕ੍ਖਟਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਠਮਉਪਕ੍ਖਟੇ "**ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤੋ**"ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੨੮) ਵਚਨਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਪਵਾਰਿਤੋਪਿ ਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਉਪਕ੍ਖਟਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਦੁਤਿਯਉਪਕ੍ਖਟਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਤਿਯਉਪਕ੍ਖਟੇਨ ਕਿਂ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨਤ੍ਥਿ ਪਯੋਜਨਂ, ਕੇਵਲਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵਿਯ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਕੇਹਿ ਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਅਨਾਰੋਪੇਤਬ੍ਬਂ ਭਵੇਯ੍ਯ ਵਿਨਾਪਿ ਤੇਨ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਅਨਿਸ੍ਸਰਤ੍ਤਾ, ਅਨਾਰੋਪੇਤੁਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਙ੍ਘੋ...ਪੇ॰... ਸਮੂਹਨੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੬; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੪੧)। ਇਦਂ ਸਬ੍ਬਮਕਾਰਣਂ। ਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਵਚਨਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਪਗੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਂਸਦਿਸਞ੍ਚੇਤਂ, ਨ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸੋਤਿ? ਤਤੋ ਆਹ "**ਕੇਵਲਂ ਤਤ੍ਥ ਏਕਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਾ ਕਤਾ, ਇਧ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ**"ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸੇਨ ਕੋ ਪਨਞ੍ਞੋ ਅਤਿਰੇਕਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ? **ਪੋਰਾਣਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਤਾਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪੀਲ਼ਾ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਅਯਮਤਿਰੇਕਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ''ਤਿ। ਤੇਨੇਤਂ ਦੀਪੇਤਿ ''ਨ ਕੇਵਲਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਚੀਵਰਗਣਨਾਯ ਏਵ ਆਪਤ੍ਤਿਗਣਨਾ, ਪੀਲ਼ਿਤਪੁਗ੍ਗਲਸਙ੍ਖਾਤਵਤ੍ਥੁਗਣਨਾਯਪੀ''ਤਿ।

ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਵਤ੍ਥੁਤੋ ਗਣਨਾਯਪਿ, ਸਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਨੇਕਤਾ।
ਇਤਿ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ, ਦੁਤਿਯੂਪਕ੍ਖਟਂ ਇਧ॥

''ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਸਿਕ੍ਖਾਯ, ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵਿਯ ਕਿਨ੍ਤੁਤਂ।
ਏਕਿਤ੍ਥਿਯਾਪਿ ਨੇਕਤਾ, ਆਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਯੋਗਤੋ''ਤਿ॥ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੫੩੨)।

ਅਪਿਚੇਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਤਂਜਾਤਿਕੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਵਿਨਿਚ੍ਛਯਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਹ ਚ –

''ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਯ ਬਹੁਤਾਯ ਵਿਮਿਸ੍ਸਤਾਯ।
ਆਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਬਹੁਤਾ ਚ ਵਿਮਿਸ੍ਸਤਾ ਚ।
ਇਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਵਿਧਿਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ।
ਸਤ੍ਥਾ ਉਪਕ੍ਖਟਮਿਦਂ ਦੁਤਿਯਂ ਅਵੋਚਾ''ਤਿ॥ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੫੩੨)।

ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਵਿਚਾਰਣਾ – ਪੁਰਾਣਚੀਵਰਂ ਏਕਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ, ਬਹੂਹਿ ਵਾ ਧੋਵਾਪੇਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਗਣਨਾਯ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਗਣਨਾ। ਤਥਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ, ਬਹੂਨਂ ਵਾ ਸਾਧਾਰਣਂ ਏਕਮੇਵ ਚੀਵਰਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਾਰਿਵਤ੍ਤਕਾ

ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਇਧਾਪਿ ਤਥਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ, ਬਹੂਨੰ ਵਾ ਸਾਧਾਰਣਮੇਕੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪੁਗ੍ਗਲਗਣਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਗਣਨਾ। ਤਥਾ ਅਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਨਯੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਤਾਵ **ਬਹੁਤਾਯ** ਨਯੋ।

ਵਿਮਿਸ੍ਸਤਾਯ ਪਨ ਞਾਤਿਕਾਯ, ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਯ ਚ ਏਕੰ ਧੋਵਾਪੇਤਿ, ਏਕਤੋ ਨਿਟ੍ਠਾਪਨੇ ਏਕੰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ। ਅਥ ਞਾਤਿਕਾ ਪਠਮੰ ਥੋਕੰ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ, ਪੁਨ ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾ ਸੁਧੋਤੰ ਕਰੋਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ। ਅਥ ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾ ਪਠਮੰ ਧੋਵਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਞਾਤਿਕਾ ਸੁਧੋਤੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਯ ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ। ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਯ, ਞਾਤਿਕਾਯ ਚ ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਸਞ੍ਞੀ, ਵੇਮਤਿਕੋ, ਞਾਤਿਕਸਞ੍ਞੀ ਵਾ ਧੋਵਾਪੇਤਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਦੁਕ੍ਕਟਾਦਿਆਪਤ੍ਤਿਭੇਦਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਯ, ਞਾਤਿਕਾਯ ਚ ਸਨ੍ਤਕੰ ਚੀਵਰੰ ਉਭੋਹਿ ਏਕਤੋ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਮੇਵ। ਅਥ ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਯ ਏਵ ਹਤ੍ਥਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਮੇਵ। ਅਥ ਞਾਤਿਕਾਯ ਹਤ੍ਥਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਥ ਉਭੋਸੁ ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਦਿਸਞ੍ਞੀ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਦੁਕ੍ਕਟਾਦਿਆਪਤ੍ਤਿਭੇਦਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਨਯੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਵਿਮਿਸ੍ਸਤਾਯ ਨਯੋ।

ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਅਨੇਕੇ ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪੁਗ੍ਗਲਗਣਨਾਯ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। ਏਕੋ ਦੇਤਿ, ਏਕੋ ਨ ਦੇਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੰ। ਅਥ ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਦੇਤਿ, ਨ ਨਿਸਗ੍ਗਿਯੰ। ਅਥ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਾਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣੰ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਦੇਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੰ। ਉਭੋ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਮੇਵ। ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਦੇਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇਨ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਚਨੇਨ ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਦੇਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਏਵ। ਤਥਾ ਉਪਕ੍ਖਟਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਨਯੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਯਾਦਿਗਾਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਹੋਤਿ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨਤਾਯ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨਵਿਸੇਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ । ਏਵਮੇਵ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਵਚਨੇਨ, ਵਿਸੇਸਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਞਾਤਬ੍ਬੰ ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ।

ਦੁਤਿਯਉਪਕ੍ਖਟਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਰਾਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

“ਠਾਨੰ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਆਗਤਕਾਰਣੰ ਵਿਨਾਸੇਤੀ”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ਚੋਦਨੰ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਏਕੇ। ਆਗਮਨਸ੍ਸ ਸਾਤ੍ਥਕੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਚੀਵਰੰ ਨ ਲਭਿਸ੍ਸਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾਤਿ ਏਕੇ। ਚੋਦਨਾਲਕ੍ਖਣੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। ‘‘ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾਦਿਨਾ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ **ਉਪਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ** ‘‘‘ਆਗਤਕਾਰਣੰ ਵਿਨਾਸੇਤੀ’ਤਿ ਚੋਦਨਾਠਾਨਾਨਿ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਚੋਦੇਤੁਕਾਮੋ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਮਕਾਸਿ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਵਤ੍ਤਭੇਦੇ ਦੁਕ੍ਕਟ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਦਤਿ। **ਧਮ੍ਮਸਿਰਿਤ੍ਥੇਰੋ** ਪਨ ‘‘ਆਸਨੇ ਚੇ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕਾਯ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਦ੍ਵੇ ਠਾਨਾਨਿ ਭਞ੍ਜਤਿ। ਆਮਿਸੰ ਚੇ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਕੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦ੍ਵੇ ਠਾਨਾਨਿ ਭਞ੍ਜਤਿ। ਧਮ੍ਮੰ ਚੇ ਭਾਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਯ ਏਕਾਯ ਵਾਚਾਯ ਦ੍ਵੇ ਠਾਨਾਨਿ ਭਞ੍ਜਤਿ। ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘ਆਗਤਕਾਰਣੰ ਵਿਨਾਸੇਤੀ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। ‘‘ਏਸੋ ਖੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਏਕੋ, ‘‘ਅਯੰ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਚੋਦੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਦੁਤਿਯੋ, ਸਚੇ ਪਨ ਦੂਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਵ ‘‘ਅਹੰ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਤਤਿਯੋ, ‘‘ਅਞ੍ਞੰ ਵਾ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚਾਪੇਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋਤਿ ਯਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਤਥੇਵ ਦੂਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ। **ਮੁਖਵੇਵਟਿਕਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ, ਪਰਮ੍ਮੁਖਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ ਚੇ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਤਕਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤੇਸੁ ਵਿਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤੰ।

ਰਾਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚੀਵਰਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਏਲ਼ਕਲੋਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕੋਸਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਾਰਾਪੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਉਭਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਕੋਸਿਯਂ ਏਕਤੋ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਉਭੋ ਵਾ ਏਕਤੋ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਂ ਚੇ, ''ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਕਾਲੇ ਸਯਂ ਕਤਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਉਭੋਹਿ ਚੇ ਕਤਂ, ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਮੇਵ।

ਕੋਸਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸੁਦ੍ਧਕਾਲ਼ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਥਾ ਪਠਮੇ ''ਏਕੇਨਪਿ ਕੋਸਿਯਂਸੁਨਾ''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਕੋਸਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਇਧ ''ਏਕੇਨਪਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਮਿਸ੍ਸਿਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਾਭਾਵਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਮਿਸ੍ਸਭਾਵੇ ਸਤਿਪਿ ਅਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਰੂਪਕਂ ਚੇ, ''ਸੁਦ੍ਧਕਾਲ਼ਕ''ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸੁਦ੍ਧਕਾਲ਼ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਦ੍ਵੇਭਾਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

''ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਯਥਾ ਤੁਲਾਧਾਰਣਾਯ ਕਾਲ਼ਕਾਧਿਕਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਕਾਲ਼ਕਾਨਂ ਦ੍ਵੇ ਭਾਗਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ। "**ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ ਕਾਲ਼ਕਲੋਮਸ੍ਸ ਅਤਿਰੇਕਭਾਵੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਤੁਲਾਧਾਰਣਾਯ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਸਮੇਤਿ, ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੁਲਾਯ ਧਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੇਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਲੋਮਂ ਤਤ੍ਥ ਪਤੇਯ੍ਯ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਨ੍ਤਿ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋਤਿ ਨੋ ਤਕ੍ਕੋ''ਤਿ ਆਚਰਿਯੋ। ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਅਗ੍ਗਹਣਂ **ਅਕਿਰਿਯਾ**, ਸਨ੍ਥਤਕਰਣਂ **ਕਿਰਿਯਾ**।

ਦ੍ਵੇਭਾਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

"**ਓਰੇਨ ਚੇ ਛਨ੍ਨਂ ਵਸ੍ਸਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਛਬ੍ਬਸ੍ਸੇ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੇ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਨਿਟ੍ਠਾਨਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਛਨ੍ਨਂ ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਾਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤਿਰੇਕਛਬ੍ਬਸ੍ਸਵਸੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਵਾ ਕਤਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਏਕਤੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀਤਿ। ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਚ ਏਕਂ ਨਪ੍ਪਹੋਤੀਤਿ ਅਨੇਕਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਰੋਗਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਤਾਯ ਸਨ੍ਥਤਂ ਆਦਾਯ ਗਨ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਵਾ ਰੋਗੋ ਵਾ ਨ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਏਕੇ। ਅਪਿਚ ਛਵਸ੍ਸਬੁਦ੍ਧਨਿਮ੍ਮਲਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵਿਚਾਰੇਤੁਂ ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਛਵਸ੍ਸੇ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤਨ੍ਤਿ।

ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਨਿਸੀਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਸਨ੍ਥਤੰ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਅਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ''ਨਿਸੀਦਨਸਨ੍ਥਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੁੰ, ਨਨੁ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਅਤ੍ਥਿ ਕਾਰਣੰ, ਚੀਵਰਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਸਨ੍ਥਤਾਨੰ ਉਜ੍ਝਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ ਅਚੀਵਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੁੰ ਭਗਵਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੇਚੀਵਰਿਕਧੁਤਙ੍ਗਭੇਦਭਯਾ ਸਨ੍ਥਤੇ ਚਤੁਤ੍ਥਚੀਵਰਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਸਨ੍ਥਤਾਨਿ ਉਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਤੇਰਸ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮਾਦਯਿੰਸੁ, ਭਗਵਾ ਚ ਤੇਸੰ ਸਨ੍ਥਤੰ ਅਨੁਜਾਨਿ। ਤਤੋ ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਏਵੰ ਹੋਤਿ ''ਨਿਸੀਦਨਚੀਵਰਸਙ੍ਖਾਨਮ੍ਪੇਤੰ ਨਿਸੀਦਨਸਨ੍ਥਤੰ ਨੋ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੰ ਚਤੁਤ੍ਥਚੀਵਰਭਾਵੇਨ, ਪਗੇਵ ਕਤਸਨ੍ਥਤੰ ਵਾ''ਤਿ। ਤਤੋ ''ਸਨ੍ਥਤੇ ਤੇਸੰ ਚੀਵਰਸਞ੍ਞਿਤਾ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਤਦਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤਾ ''ਸਨ੍ਥਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ''ਨਿਸੀਦਨਸਨ੍ਥਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਨ੍ਥਤੇਸੁ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਤ੍ਤਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੫੬੬-੫੬੭) ਲਿਖਿਤੰ। ਕਥੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਚੇ? ''ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਤੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੭੦) ਵਚਨਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਨਿਸੀਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਏਲ਼ਕਲੋਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

''ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਕਤਿਯਾ ਦੀਘਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿਪਿ ਤਿਯੋਜਨਪਰਮਮੇਵ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਪਗੇਵ ਅਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚੇ, ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਨਾਮ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਕਾਮਾ ਵਸ੍ਸੰਵੁਟ੍ਠਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤੇਨੇਵ ਵਾਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਗਮਨੁਸ੍ਸਾਹਤ੍ਤਾ ''ਅਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਸਙ੍ਖੰ ਗਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧੰ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਨੇਵ ਏਲ਼ਕਲੋਮਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ…ਪੇ॰… ਅਸਨ੍ਤੇਪਿ ਹਾਰਕੇ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਏਲ਼ਕਲੋਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਿਯੋਜਨਪਰਮਤਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਮਗ੍ਗੰ ਅਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚ ਤਿਯੋਜਨਪਰਮਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ **''ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ''**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਹਰਤੋ ਚ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧੰ। ਪਟਿਲਾਭੋ ਹਿ ਤੇਸੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ।

''ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਨੰਯੇਵ ਤਿਯੋਜਨਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਆਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਅਨਾਕਙ੍ਖਮਾਨੇਨ ਪਰਸਨ੍ਤਕਾਨਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧੰ।

ਅਙ੍ਗੇਸੁ ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਤਾ''ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਯਮਤ੍ਥੋ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ''ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪੋਰਾਣਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਚ ''ਅਞ੍ਞੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਹਰਾਪੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਚੇ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਿਯੋਜਨਪਰਮੰ ਪਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਚੇ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧੰ।

ਤਿਯੋਜਨਪਰਮੰ ਸਹਤ੍ਥਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਤਿਯੋਜਨਪਰਮਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਤੰ ਕਿਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ? ਸੀਮਾਯ ਏਤਪਰਮਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਯੋਜਨਪਰਮੰ ਸੀਮੰ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੦)। ਵਾਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ, ਪਚ੍ਚਾਗਮਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤੋ ਏਤਪਰਮਤਾ ਚ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ''ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਤਿਮਹਤਿਯੋ ਸੀਮਾਯੋ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਪੋਸਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਪਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੇਪਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਾਪਿ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੦)।

ਅਸਨ੍ਤੇ ਹਾਰਕੇਤਿ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਹਾਰਕੇ ਅਸਤਿ। ਕਮ੍ਬਲਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਚੇ ਏਕਮ੍ਪਿ ਲੋਮੰ ਚੀਵਰੇ ਲਗ੍ਗੰ ਹੋਤਿ, ਤਿਯੋਜਨਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਆਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਕਮ੍ਬਲਤੋ ਵਿਜਟਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਲਿਖਿਤੰ। ਤੰ ਕਮ੍ਬਲਸ੍ਸ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ

ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਯੁਤ੍ਤੰ।

ਏਲ਼ਕਲੋਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਜਾਤਰੂਪਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੁਰੁਕ੍ਖਚ੍ਛਾਯਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਲਿਖਿਤੰ।

ਜਾਤਰੂਪਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਰੂਪਿਯਸੰਵੋਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਪਰਿਵਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਰੂਪਿਯਸੰਵੋਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਸਨ੍ਤੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿੰ ਸੁਦ੍ਧਿਕੰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ, ਉਦਾਹੁ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਨ੍ਤਿ? ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਮੇਵ।

ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਪਕਿਣ੍ਣਕੰ

ਅਟ੍ਠਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਰੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਰਿਵਤ੍ਤਕਭਾਵੇਨ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪੰਸੁਕੂਲਸ੍ਸ ਵਾ ਰੂਪਿਯਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪਨਸਾਦਿਯਨਾਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਨਵਮੰ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਰੂਪਿਯਪਰਿਵਤ੍ਤਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਦਸਮੰ ਅਰੂਪਿਯਪਰਿਵਤ੍ਤਨੰ। ‘‘ਅਰੂਪਿਯੇ ਅਰੂਪਿਯਸਞ੍ਞੀ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸਹ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੯੧; ਵਿ॰ ਵਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੫੯੧; ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੫੮੭) ਚ ਵਚਨੰ ਇਤਰੇਹਿ ਸਹ ਆਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਅਰੂਪਿਯਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇ ਸਤਿ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਨ੍ਤਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸਹ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੂਨੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ਪੋਰਾਣਾਤਿ ਚੇ? ਨ, ਕਪ੍ਪਿਯਵਤ੍ਥੂਨੰਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਕਪ੍ਪਿਯਵਤ੍ਥੁ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੰ, ਪਗੇਵ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੂਤਿ ਚੇ? ਨ, ਆਪਤ੍ਤਿਗਰੁਕਲਹੁਕਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਥੁਗਰੁਕਲਹੁਕਨਿਯਮਾਭਾਵਤੋ।

ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਵਤ੍ਥੁਤੋ ਹਿ ਮੁਤ੍ਤਾਮਣਿਵੇਲ਼ੁਰਿਯਾਦਿ ਮਹਗ੍ਘਪ੍ਪਹੋਨਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੂਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਵਤ੍ਥੁਤੋ ਮੁਤ੍ਤਾਦਿ ਲਹੁਕੰ ਹੋਤਿ। ਲਹੁਕੇਪਿ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਯਥੇਵ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁਨੋ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਦੁਕ੍ਕਟੰ, ਤਥੇਵ ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਚੇਤਾਪਨੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟੰ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੮੯) ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ।

ਅਥ ਵਾ ਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਕਪ੍ਪਿਯਵਤ੍ਥੂਨੰਯੇਵ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਤ੍ਤਾ’’ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੂਨਿਪਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ, ਨ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਵਾਰਪ੍ਪਸਙ੍ਗਭਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਮੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁਪਿ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਯੰ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ,

‘‘ਇਦਂ ਮੁਤ੍ਤਾਦਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਵੇਲੁਰਿਯਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ ਭਣਤਿ, ਦਸਮੇਨ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਯਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਇਦਂ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾਦਿਸਂਵੋਹਾਰੋ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਨਵਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇਵ ਹੋਤਿ ਕਪ੍ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਹਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ, ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁਪਿ ਦਸਮੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਿਰੋਧਤੋ ਪਨ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਿਚ੍ਚੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਕਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਚ੍ਛਾਯਾਤਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਸਹ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ਚੇ? ਨ, ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ। ਅਨਾਗਤਕਾਰਣਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਸਹ ਆਪਤ੍ਤਿਵਤ੍ਥੁਕਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਵਾਰਲਾਭੇ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਾਭਾਵਾ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਸਹਾਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਾਦੋ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਯਦਿ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁਨਾ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ, ਕਪ੍ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋ ਤਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯ, ਨ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਨਵਮੇ ਏਵ ਤਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਂਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੋਪਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਞ੍ਚ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਮਿਨਾ ਇਮਂ ਦੇਹੀ’ਤਿ ਚੇਤਾਪੇਤਿ, ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਦਸਮਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਤੇਸਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਾਨੁਮਤਿਵਿਰੋਧਤੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁਨਾ ਚੇਤਾਪਨੇ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ। ਨੇਸਂ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਨ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਅਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ‘ਸਚੇ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ’ਨ੍ਤਿ ਭਾਸਿਤਂ, ਤਂ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਨ ਹਿ ਦਾਨਗ੍ਗਹਣਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੯੯), ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਤਿਯਾ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਮਤੇ ਦਸਮਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਤੇਸਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਾਨੁਮਤਿਵਿਰੋਧਤੋ ਚ। ਭਵਤੁ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਮਿਦਂ ਕਾਰਣਂ, ਦਸਮੇ ਅਵਸ੍ਸਮੇਵ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਤਾਨਿ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਾਨੇਵਾਤਿ ਤੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਭਾਵਞ੍ਚ ਗਤਾਨੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਿਦ੍ਧੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਾਦੋ।

ਏਤ੍ਥਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ – ‘‘ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਰੂਪਿਯਂ ਪਰਹਤ੍ਥਗਤਂ ਕਰੋਤਿ ਅਜ੍ਝਾਚਰਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਪਰਸ੍ਸ ਰੂਪਿਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥਗਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਟ੍ਠਮੇਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ। ਉਗ੍ਗਹਿਤਵਤ੍ਥੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇ ਕਥਂ ਜਾਤਂ? ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਂ ਜਾਤਂ। ਅਥ ਪਰਸ੍ਸ ਰੂਪਿਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥਗਤਂ ਪਠਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਰੂਪਿਯਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਅਟ੍ਠਮੇਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਰੂਪਿਯਂ ਪਰਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਗਤਂ ਪਚ੍ਛਾ ਕਰੋਤਿ, ਸਂਵੋਹਾਰੇਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਰੂਪਿਯਸ੍ਸ ਗਹਣਮਤ੍ਤੇਨ ਅਟ੍ਠਮੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇ ਨਵਮੇਨਾ’’ਤਿ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਯੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਅਜ੍ਝਾਚਰਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਟ’’ਨ੍ਤਿ ਦੁਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਅਨਿਯਮਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨੇਸੁ ਦਸ੍ਸਿਤੋਵ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਦਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨੇ ‘‘ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰੂਪਿਯਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸਿਂ, ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕਞ੍ਚ ਰੂਪਿਯਸਂਵੋਹਾਰਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਭਵੇਯ੍ਯ ‘‘ਰੂਪਿਯਂ ਚੇਤਾਪੇਤੀ’’ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਰੂਪਿਯਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਯਂ **ਪੋਰਾਣਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁਨਾ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੇਨ ਚਤੂਸੁ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਵਤ੍ਥੂਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਗਹਿਤੇ ਅਟ੍ਠਮੇਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤਿ। **ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁਨਾ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਇਮਿਨਾ ਇਦਂ ਦੇਹੀ’’ਤਿ ਗਹਿਤੇ ਤੇਨੇਵ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤਿ। ‘‘ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਮ੍ਪਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਚੇਤਾਪਿਤਰੂਪਿਯਗ੍ਗਹਣੇ ਅਟ੍ਠਮੇਨ, ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇ ਨਵਮੇਨਾਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਿਯਵਸੇਨ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ, ਤਂ ਵਿਸੋਧਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੇ ਅਸਤਿ ਕਥਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ, ਦੁਨ੍ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰੂਪਿਯਮ੍ਪਿ ‘ਨ ਛਡ੍ਡੇਤੀ’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ ਉਪਾਸਕੋ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦੇਤਿ, ਕਪ੍ਪਤੀ’’ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਦੁਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ ਹੋਤਿ। ਪੁਨ ਅਪਰਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਇਮਂ ‘ਗਣ੍ਹਾਹੀ’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਵਿਨਿਪਾਤਦੁਕ੍ਕਟਂ, ‘ਏਤਂ ਦੇਹੀ’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦੁਕ੍ਕਟ’’ਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਦੁਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਯੋਗਦੁਕ੍ਕਟਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਪਕਿਣ੍ਣਕਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਏਲ਼ਕਲੋਮਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਪਤ੍ਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦ੍ਵੇ ਅਪਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇ ਭਾਜਨਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ, ਨਅਧਿਟ੍ਠਾਨੂਪਗਾਨਵਿਕਪ੍ਪਨੂਪਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਚ। **ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪੇਨ ਪਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੋਪਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਾਕੇਹਿ ਪਕ੍ਕੋ ਹੋਤਿ, ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਤ੍ਤੋ ਦ੍ਵੀਹਿ। ''ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਪਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਾਰਿਤਤ੍ਤਾ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੬੦੨) ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸਪਿ ਤਂ 'ਅਨਨੁਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ 'ਪੁਰਾਣਪਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਲਿਖਿਤਂ, ਤਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਸਨ੍ਨਿਚ੍ਚਯਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਵਿਕਪ੍ਪਿਤੋ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੭੩੫) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਹਿ ਕਥਿਨਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ (ਮਹਾਵ॰ ੩੦੬ ਆਦਯੋ) ਨਿਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਧਿ ਵਿਯ ਏਕੋਪਿ ਪੁਨਦਿਵਸੇ ''ਸਨ੍ਨਿਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਪਨ ''ਦੁਤਿਯੋ ਵਾਰਿਤੋ''ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਯਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵੇ ਪਤ੍ਤੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਸਚੇ ਏਕਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਦੁਤਿਯੋ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਵਿਕਪ੍ਪੇਤੁਂ ਪਨ ਬਹੂਪਿ ਲਭਤਿ। **ਕਾਕਣਿਕਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਕਾਰੋ ''ਏਕਪਾਕਮ੍ਪਿ ਜਨੇਤੀ''ਤਿ ਪਾਕਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਚੇ ਏਕਪਾਕੇਨੇਵ ਸਾਰੁਪ੍ਪੋ, ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਪਾਕਪਰਿਮਾਣਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੂਪਗੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਨ੍ਤੇਨ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਪੁਰਾਣਪਤ੍ਤਂ ਅਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਨ੍ਤੇਨ ਸੋ ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਲਿਖਿਤਂ।

ਪਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਵਾਰਿਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਵਸੇਨ ਪਵਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੇਨੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਵਸੇਨ ਪਵਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੇਨਾਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਲਿਖਿਤਂ।

ਯੋ ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨਤ੍ਤਂ, ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਕਰੋ ਸੋ।
ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨਤ੍ਤਂ, ਪਤ੍ਵਾਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ॥

ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਭੇਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

"ਪਟਿਸਾਯਨੀਯਾਨਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ"ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਪਾਦਮਕ੍ਖਨਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। **"ਯੇਸਂ ਮਂਸਂ ਕਪ੍ਪਤੀ"**ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਯੇਸਂ ਮਂਸਂ ਨ ਕਪ੍ਪਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਪ੍ਪਿਆਦਿ ਨ ਕਪ੍ਪਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯੇਸਞ੍ਹਿ ਮਂਸਂ ਕਪ੍ਪਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਪ੍ਪੀਤਿਆਦਿ ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਵਤ੍ਥੁਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਪਣੀਤਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਯੇਸਂ ਮਂਸਂ ਕਪ੍ਪਤਿ, ਤੇਸਂਯੇਵ ਖੀਰਾਦਿ ਪਣੀਤਭੋਜਨਂ, ਨੇਤਰਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਮਧੁ ਨਾਮ** ਮਧੁਕਰਿਭਮਰਮਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਆਸਯੇਸੁ ਨਿਯ੍ਯਾਸਸਦਿਸਂ **ਮਹਾਮਧੁ** ਹੋਤਿ, ਤਂ ਯਾਵਜੀਵਿਕਨ੍ਤਿ ਚ ਲਿਖਿਤਂ।

ਭੇਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਤ੍ਤਵਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਕਣ੍ਡਂ

੪. ਭੋਜਨਵਗ੍ਗੋ

੨. ਗਣਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਕਾਲੇ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਭਗਵਤਾ ''ਗਣਭੋਜਨੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੦੯) ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ। ਪਦਭਾਜਨੇ ਪਨ ''ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੧੮) ਨਿਮਨ੍ਤਨਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਂ। **ਅਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਯਾਚਨਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪਰਿਵਾਰੇ ਏਵ ''ਗਣਭੋਜਨਂ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਸਵਤਿ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਵਾ ਨਿਮਨ੍ਤਨਤੋ ਵਾ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੩੨੨) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਪਦਭਾਜਨੇ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। '''ਏਕਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਚ ਗਹਿਤਭਤ੍ਤਾਪਿ ਅਞ੍ਞੇ ਯਾਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਚੇ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਏਕਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਏਵ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਚ, **''ਯੋ ਕੋਚਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ**ਤਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਸੁ, ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਸੁ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਚ, **''ਸਮਯਾਭਾਵੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਸਮਯਾਨਂ ਅਭਾਵੋ''ਤਿ ਚ, ''ਸਮਯਲਦ੍ਧਕੇਨ ਸਹ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ, ''ਸਮਯਲਦ੍ਧਕੋ ਸਯਮੇਵ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੇਸਾਨਂ ਗਣਪੂਰਕਤ੍ਤਾ ਆਪਤ੍ਤਿਕਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਚ ਲਿਖਿਤਂ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ''ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਮੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਪਮਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਗਣਭੋਜਨਂ ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ...ਪੇ॰... ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੧੮) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਤਤ੍ਥ ''ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਨਿਯਮਵਚਨਂ। ਨ ਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਕਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ।

ਗਣਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਰਮ੍ਪਰਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮਯਾਤਿ ਪਨ ਨਿਮਨ੍ਤਨਤੋ ਪਸਵਨਤੋ ਭੋਜਨਾਪੇਕ੍ਖਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ ਭਤ੍ਤਂ ਲਭਤਿ, ਤਮਞ੍ਞੋ ਚੂਪਾਸਕੋ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਘਰੇ ਨਿਸੀਦਾਪੇਸਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਭਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ । ਸਚੇ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਭਤ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ''ਪਰਮ੍ਪਰਭੋਜਨਂ ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭੋਜਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਭੋਜਨੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤੋ ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭੋਜਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਏਤਂ ਪਰਮ੍ਪਰਭੋਜਨਂ ਨਾਮਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੨੧) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਪਠਮਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**'ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਪਰਮ੍ਪਰਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਕਾਣਮਾਤਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤਪੂਰਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਤਥਾਨੀਤਪੂਵੇਹਿ ਅਤ੍ਥਿਕੇਨ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ''ਮਾ ਖੋ ਤ੍ਵਂ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹੀ''ਤਿ ਅਪਾਥੇਯ੍ਯਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਸਜ੍ਜਿਤਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤਿਰੇਕਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਆਰੋਚਨੇ, ਅਸਂਵਿਭਾਗੇ ਚ ਨ ਮੁਚ੍ਚਤਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ। ਅਥ ਉਗ੍ਗਹਿਤਕਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਵ। ਅਸਂਵਿਭਾਗੇ ਪਨ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਤ੍ਤਾ। ਅਚਿਤ੍ਤਕਤਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਜਾਨਨਾਭਾਵੇਨੇਵ, ਨ ਵਤ੍ਥੁਜਾਨਨਾਭਾਵੇਨਾਤਿ ਏਕੇ। ''ਨ ਪਾਥੇਯ੍ਯਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਸਜ੍ਜਿਤਭਾਵਜਾਨਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਚੇ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਨ ਵਦਤਿ, ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਪੋਰਾਣਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਤਿਰੇਕਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਮਂਵ ਅਙ੍ਗਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ

ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਪਾਚਿਤ੍ତਿਯਂ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਰਣਤੋ ਪਨ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਅਵ੍ਵਥਾ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯਂ ਇਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਨਿਵਾਰਣਂ, ਅਨਾਰੋਚਨਂ ਵਾ ਛਟ੍ਠਮਙ੍ਗਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ।

ਕਾਣਮਾਤਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਠਮਪਵਾਰਣਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਪਵਾਰਣਂ ਨਾਮ ਪਵ੍ਵਙ੍ਕਿਕਂ। ਤੇਸੁ ''ਅਸਨਂ ਪਵ੍ਵਾਯਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ''ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਂ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਚੇ, ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਛਕ੍ਕਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੨੩੮-੨੩੯) ਲਿਖਿਤਂ। "**ਭੋਜਨਂ ਪਵ੍ਵਾਯਤੀ**"ਤਿ ਅਭਿਹਟਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਕਤਚੁਣ੍ਣਮ੍ਪੀਤਿ **ਪਿ**-ਕਾਰੇਨ ਕੁਣ੍ਡਕਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। ਸਮਪਾਕਭਜ੍ਜਿਤਾਨਂ ਪਨ ਆਤਪਸੁਕ੍ਖਾਨਂ ਵਾ ਕੁਣ੍ਡਕਂ ਵਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਤਣ੍ਡੁਲਾ ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਪਾਕਭਜ੍ਜਿਤਾਨਂ ਵੀਹੀਨਂ, ਵੀਹਿਪਲਾਸਾਨਂ ਵਾ ਤਣ੍ਡੁਲਚੁਣ੍ਣਂ ਪਵਾਰੇਤਿ। ਤਥਾ ਖਰਪਾਕਭਜ੍ਜਿਤਾਨਂ ਕੁਣ੍ਡਕਮ੍ਪਿ ਪਵਾਰੇਤਿ। ਭਜ੍ਜਿਤਸਤ੍ਤੁਯੋ ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਕਤੋ ਅਪਕ੍ਕਸਤ੍ਤੁਮੋਦਕੋਪਿ ਪਵਾਰੇਤੀਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਸਚੇ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਪਵਾਰੇਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਸਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਕਤਭੋਜਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ।

ਅਕਪ੍ਪਿਯਮਂਸਂ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਂ, ਖਾਦਿਯਮਾਨਂ ਪਨ ਮਂਸਭਾਵਂ ਨ ਜਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਵਾਰੇਤਿ। ਭੋਜਨਸਾਲਾਯ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਚੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਾਪੁਣਨਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਅਭਿਹਟਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਨ ਪਵਾਰੇਤਿ। ਕਾਮਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪਤ੍ਤੇ ਪਨ ਆਰਾਮਿਕਾ ਆਕਿਰਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਟਿਕੁਟ੍ਠਾਯ ਅਨੇਸਨਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਯੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਙ੍ਘਤੋ ਲਦ੍ਧਂ ਪਿਣ੍ਡਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਦੇਤਿ, ਤਞ੍ਚੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਨ ਪਵਾਰੇਤਿ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਨ੍ਤਿ ਚ, ਵਿਭਾਗੋ ਲਜ੍ਜੀ ਚੇ ਦੇਤਿ, ਤਂ ਸੋ ਨ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪਵਾਰੇਤੀਤਿ ਚ, ''ਸਮਂਸਰਸਂ ਸਮਚ੍ਛਰਸ''ਨ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਨਤੋ ''ਮਂਸਰਸ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੋ ਹੋਤਿ, ''ਮਂਸਸ੍ਸ ਰਸਂ **ਮਂਸਰਸ**''ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਤ੍ਤਮਿਸ੍ਸਕਂ ਯਾਗੁਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ''ਯਾਗੁਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਨ ਪਵਾਰੇਤਿ। ''ਭਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਵਾਰੇਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯੇਨਾਪੁਚ੍ਛਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਯਾਗੁਮਿਸ੍ਸਕਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਯਾਗੁ ਬਹੁਤਰਾ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਸਮਸਮਾ ਵਾ। ਭਤ੍ਤਂ ਮਨ੍ਦਂ, ਨ ਪਵਾਰੇਤਿ। ਯਾਗੁ ਚੇ ਮਨ੍ਦਾ, ਭਤ੍ਤਂ ਬਹੁਤਰਂ, ਪਵਾਰੇਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ। ਕਾਰਣਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦੁਦ੍ਦਸਂ। ''ਭਤ੍ਤਮਿਸ੍ਸਕਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਭਤ੍ਤਂ ਬਹੁਤਰਂ ਵਾ ਸਮਕਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਤਰਂ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਵਾਰੇਤਿ ਏਵ। ਭਤ੍ਤਂ ਵਾ ਯਾਗੁਂ ਵਾ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ''ਮਿਸ੍ਸਕਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਭਤ੍ਤਂ ਬਹੁਤਰਂ, ਸਮਕਂ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਵਾਰੇਤਿ। ਅਪ੍ਪਤਰਂ ਨ ਪਵਾਰੇਤਿ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਫਲਂ ਵਾ ਕਨ੍ਦਮੂਲਾਦਿ ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਮਣਕਪ੍ਪੇਹਿ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਅਕਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਅਕਾਰਾਪਿਤੇਹਿ ਕਦਲਿਫਲਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤਿਰਿਤ੍ਤਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾਪਿ ਤਂ ਕਦਲਿਫਲਾਦਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਮਿਸ੍ਸਕਰਸਤ੍ਤਾ ਪੁਨ ਤਾਨਿ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਭਾਜਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੇਸੁ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਾਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਪਤ੍ਤੇ ਰਜਂ ਪਤਿਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਭਿਕ੍ਖਾ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਅਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਤੋ ਵਿਨਯਦੁਕ੍ਕਟ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੬੫) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਤਮਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਤਂ ਪਨ ਪੁਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਵਮੇਵ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ''ਅਤਿਰਿਤ੍ਤਂ ਕਤਂ ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਕਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਵਮੇਵ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ

ਪਨ ''ਅਤਿਰਿਤ੍ਤੰ ਕਤੰ, ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤੰ ਕਤੰ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦੀਪਿਤੰ। **ਅਲਮੇਤੰ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤੇ ਅਧਿਕੰ, ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਨ ਲਚ੍ਛਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਹਾਰਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਵਿਕਾਲੇ ਏਵਾਤਿ ਏਕੇ। **"ਪਠਮਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ। ਇਦੰ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ"**ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ। **ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ** ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਤੋ। ਵ**ਚੀਕਮ੍ਮੰ** ਵਾਚਾਯ ''ਅਤਿਰਿਤ੍ਤੰ ਕਰੋਥ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਅਕਾਰਾਪਨਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਪਠਮਪਵਾਰਣਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਦੁਤਿਯਪਵਾਰਣਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

''ਭੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੪੩) ਮਾਤਿਕਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਭੋਜਨਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਅਜ੍ਝੋਹਾਰੇ ਅਜ੍ਝੋਹਾਰੇ।

ਦੁਤਿਯਪਵਾਰਣਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸ ਕਾਲੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਏਵਂ ਕਿਰ।

ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

"ਦੁਦ੍ਧੋਤੋ ਹੋਤੀ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ''ਦੁਦ੍ਧੋਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ

ਤਤ੍ਥ ਅਚ੍ਛੋਦਕੰ ਵਾ ਆਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ, ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਵਾ ਘਂਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਨੇਹਭਾਵੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੫੩) ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਪਾਲੇਨ ਪੀਤੋ ਸ੍ਨੇਹੋ ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤੰ। **ਸਯਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੰ** ਨਾਮ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਅਵਿਜਹਿਤੰ। **"ਪਟਿਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵਮਵਿਜਹਿਤਮੇਵ ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਜਨੇਤੀ''ਤਿ **ਧਮ੍ਮਸਿਰਿਤ੍ਥੇਰੋ**, ਤਂ ''ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੫੫) ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਿਚ੍ਚਾਭਾਵਤੋ ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਪਣੀਤਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

"ਤੇਸਂ ਮਂਸਞ੍ਚ ਖੀਰਦਧੀਨਿ ਚ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨੀ"ਤਿ ਇਦੰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਵਤ੍ਥੁਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਨ ਪਨ ਕਪ੍ਪਿਯਖੀਰਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਖੀਰਾਦੀਨਿ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀਤਿ ਚ, **"ਮਹਾਨਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਸਙ੍ਘਵਸੇਨ ਪਵਾਰਿਤੇ ਭੇਸਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਸਪ੍ਪਿਆਦਿਭੇਸਜ੍ਜਪਞ੍ਚਕੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ ਚੇ, ਤਤ੍ਥ ''ਨ ਭੇਸਜ੍ਜਕਰਣੀਯੇਨ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਤੇਨ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੨੬੧) ਚ ਲਿਖਿਤੰ।

ਪਣੀਤਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਦਨੁਪੋਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

“ਸਰੀਰਾਵਯਵੇਨਾ”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਮੁਖੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੰ। ‘‘ਚਿਞ੍ਚਾਦਿਪਤ੍ਤੇਸੁ ਭੂਮਿਯੰ ਅਤ੍ਥਤੇਸੁ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਕਲ੍ਲਖੇਤ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਚ, **“ਸਾਮੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨ ਕੇਵਲੰ ਸਪ੍ਪਦਟ੍ਠੰਯੇਵ, ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਦਟ੍ਠੰ ਵਿਸੇਸੇਤਿ। ਸਾਮੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਚ ਲਿਖਿਤੰ।

ਦਨੁਪੋਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਭੋਜਨਵਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਅਚੇਲਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਚੇਲਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਚੇਲਕਾਦਯੋ ਯਸ੍ਮਾ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਵ ਮਤਾ ਇਧ।
ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਨਾਮੇਨ, ਤਿਕਚ੍ਛੇਦੋ ਕਤੋ ਤਤੋ॥

ਅਤਿਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਨਗ੍ਗਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਲਿਙ੍ਗਿਨੋ।
ਗਹਟ੍ਠਸ੍ਸਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ, ਕਪ੍ਪਤੀਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਅਤਿਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਚ ਲਿਙ੍ਗਿਨੋ।
ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਨੋ ਦਾਤੁੰ, ਕਪ੍ਪਤੀਤੀਧ ਨੋ ਮਤਿ॥

ਅਚੇਲਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਨਚਿਤ੍ਤੇਨ **ਸਚਿਤ੍ਤਕਤਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪-੫. ਰਹੋਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਪਠਮਾਨਿਯਤੇ, **ਪਞ੍ਚਮੰ** ਦੁਤਿਯਾਨਿਯਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਇਧ ਪਞ੍ਚਮੰ ਉਪਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਹੋਤਿ।

ਰਹੋਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਚਾਰਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਭਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋਤਿ ਨਿਮਨ੍ਤਨਭਤ੍ਤੋਤਿ ਪੋਰਾਣਾ। ਸਨ੍ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ, ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ, ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮਯਾ** ਦ੍ਵੇ ਸਮਯਾ। **ਭਤ੍ਤਿਯਘਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਘਰੰ ਵਾ ਸਲਾਕਾਭਤ੍ਤਾਦਿਦਾਯਕਾਨੰ ਵਾ ਘਰੰ।

“ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਠਮਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦੰ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ, ‘‘ਇਧ ਨਿਮਨ੍ਤਨਾ ਅਕਪ੍ਪਿਯਨਿਮਨ੍ਤਨਾ’’ਤਿ ਏਕੇ।

ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਾਯ, ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਯਦਿ ਭੁਞ੍ਜਤਿ।
ਸਿਯਾ ਪਰਮ੍ਪਰਾਪਤ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਨ ਸਾ ਸਿਯਾ॥

ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਗਮਿਕੋ, ਪੁਬ੍ਬਗੇਹੰ ਯਦਿ ਗਚ੍ਛੇ।
ਏਕੇ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ॥

ਕੁਲਨ੍ਤਰਸ੍ਸੋਕ੍ਕਮਨੇ, ਆਪਤ੍ਤਿਮਤਯੋ ਹਿ ਤੇ।
ਸਮਾਨਭਤ੍ਤਪਚ੍ਚਾਸਾ, ਇਤਿ ਆਹੁ ਇਧਾਪਰੇ॥

ਮਤਾ ਗਣਿਕਭਤ੍ਤੇਨ, ਸਮੇਨ੍ਤਿ ਨੰ ਨਿਮਨ੍ਤਨੇ।
ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ, ਏਕੇ ਸਮ੍ਮੁਖਤਾਪਰੇ॥

ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਿਕੇਹੇਵ, ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਭੇਦਤੋ।
ਵਿਞ੍ਞੂ ਚਾਰਿਤ੍ਤਮਿਚ੍ਚੇਵ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਮਿਦੰ ਵਿਦੂ॥ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੨੯੪)।

ਚਾਰਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਮਹਾਨਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਣੀਤਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ‘‘ਮਹਾਨਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਣੀਤਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) ਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਸਙ੍ਘਵਸੇਨ ਪਵਾਰਿਤੇ ਭੇਸਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਸਪ੍ਪਿਆਦਿਭੇਸਜ੍ਜਪਞ੍ਚਕੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ ਚੇ, ‘‘ਨਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਕਰਣੀਯੇਨ ਭੇਸਜ੍ਜੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੦੯) ਵਚਨੇਨ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩੧੦) ਲਿਖਿਤੰ। ‘‘ਤਯਾ ਇਮਿਨਾਵ ਪਵਾਰਿਤਮ੍ਹਾ, ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁੰ ਗਿਲਾਨੋਵ ਲਭਤਿ, ਨ ਇਤਰੋਤਿ ਚ, ‘‘ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯਾ’’ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਞਾਤਕਪ੍ਪਵਾਰਿਤੇ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਞਾਤਕਪ੍ਪਵਾਰਿਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਚ, **“ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਪ੍ਪਵਾਰਣਾਯ ਪਵਾਰਿਤੇ”**ਤਿ ਸਙ੍ਘਵਸੇਨ, ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਚ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਾਯਕਾ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸਙ੍ਘਪ੍ਪਵਾਰਣਤਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲਪ੍ਪਵਾਰਣਤਾ’’ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ, **“ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਤਿਕ੍ਕਮੋ”**ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਗਿਲਾਨੇ ਗਹਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਗਿਲਾਨਾਗਿਲਾਨਤਾ’’ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ‘‘ਸਙ੍ਘਪ੍ਪਵਾਰਣਾਯ ਪਵਾਰਣਤਾ’’ਤਿ ਪਾਠੋਤਿ ਚ ਲਿਖਿਤੰ, ਵੀਮੰਸਿਤਬ੍ਬੰ।

ਮਹਾਨਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਉਯ੍ਯੁਤ੍ਤਸੇਨਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਸੁ ਏਕਮੇਕਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਏਕਪੁਰਿਸਾਰੁਲ਼੍ਹਹਤ੍ਥਿਮ੍ਪਿ, ਏਕੰ ਸਰਹਤ੍ਥੰ ਪੁਰਿਸਮ੍ਪਿ। **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਏਲ਼ਕਲੋਮਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦੰ ਪਨ ਲੋਕਵਜ੍ਜੰ, ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੰ ਤਿਵੇਦਨ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਉਯ੍ਯੁਤ੍ਤਸੇਨਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਸੇਨਾਵਾਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕੇਨਚਿ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾਤਿ ਵੇਰਿਕੇਨ ਵਾ ਇਸ੍ਸਰੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਸੇਨਾਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸਞ੍ਚਰਣਟ੍ਠਾਨਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨ ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸੇਨਾਵਾਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਚੇਲਕਵਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਸੁਰਾਪਾਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸੁਰਾਪਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

''ਸੁਰਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਿਵਨੇ ਅਕੁਸਲਮੇਵਾਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। **ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਕਿਰ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਅਕੁਸਲੇਨੇਵ ਪਾਤਬ੍ਬਤਾਯਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੨੯) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ ਅਕੁਸਲੇਨੇਵ ਪਾਤਬ੍ਬਤਾਯਾਤਿ।

ਸੁਰਾਪਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਤੋਦਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇ ਸਮਾਨੇਪਿ **ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾਪਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ** ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਏਵ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਪੇਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਤੋਦਕੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਤਿ ਕਰਣੀਯੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਸਂ ਸਤਿ ਕਰਣੀਯੇ ਆਮਸਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਨ ਇਤ੍ਥਿਂ।

ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਤੋਦਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਹਸਧਮ੍ਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

“ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਂ ਵਾ”ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸਕ੍ਖਰਮ੍ਪਿ ਖਿਪਨਕੀਲ਼ਾਯ ਕੀਲ਼ਤੋ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ। ਉਪਰਿਗੋਪ੍ਫਕੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਵਤ੍ਥੁਅਤ੍ਥਵਸੇਨ **“ਉਦਕੇ ਹਸਧਮ੍ਮੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਇਦਂ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਚੇ, ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਕਥਂ।
ਕੀਲ਼ਿਤਂਵ ਅਕੀਲ਼ਾਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੇਨ ਤਂ ਸਿਯਾ॥

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਥਂ ਕੀਲ਼ਾ, ਇਤਿ ਕੀਲ਼ਾਯਂ ਏਵਾਯਂ।
ਅਕੀਲ਼ਾਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤੇਤ੍ਥ, ਵਿਨਯਤ੍ਥਂ ਸਮਾਦਯੇ॥

ਏਕਨ੍ਤਾਕੁਸਲੋ ਯਸ੍ਮਾ, ਕੀਲ਼ਾਯਾਭਿਰਤਮਨੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਏਕਮੇਵੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ॥ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩੩੬)।

ਹਸਧਮ੍ਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਅਨਾਦਰਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ''ਅਯਂ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੋ ਵਾ ਵਮ੍ਭਿਤੋ ਵਾ ਗਰਹਿਤੋ ਵਾ ਇਮਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਅਕਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਵਾ ਵਿਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯੇਯ੍ਯ ਵਾ, ਤਂ ਵਾ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾਮੋ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ। ''ਲੋਕਵਜ੍ਜਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ 'ਇਦਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਆਚਰਿਯੁਗ੍ਗਹੋ'ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩੪੪) ਲਿਖਿਤਂ।

ਅਨਾਦਰਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਜੋਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

"ਵਿ**ਸਿਬ੍ਬਨਾਪੇਕ੍ਖੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ।

ਜੋਤਿਨੇਕਮਨੇਕੇ ਵਾ, ਜਾਲੇਨ੍ਤਿ ਮੁਨਯੋ ਸਹ।
ਏਕੋ ਸੋਪੇਤਿ ਨਾਨੇਕੋ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਸੇਸਤੋ॥

ਜੋਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਕਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਮੋਰਕ੍ਖਿਮਣ੍ਡਲਮਙ੍ਗਲਪਿਟ੍ਠੀਨਨ੍ਤਿ ਨ ਏਕਨ੍ਤਤੋ, ਅਧਿਕਂ, ਓਰਞ੍ਞਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਕਕੋਣੇਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਏਵਂ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਏਕਬਿਨ੍ਦੁਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ।

ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਕਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਵਿਕਪ੍ਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

"ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਠਮਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ"ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਭੋਗੇਨ **ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ**। ਅਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਣੇਨ ਵ**ਚੀਕਮ੍ਮਂ**।

ਵਿਕਪ੍ਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਅਪਨਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਸੂਚਿਕੇ ਸੂਚਿਘਰੇ ਸੂਚਿਗਣਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਪੋਰਾਣਾ।

ਅਪਨਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸੁਰਾਪਾਨਵਗ੍ਗੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਸਪ੍ਪਾਣਕਵੱਗੋ

੧. ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਵਤ੍ਥੁਗਣਨਾਯ ਕਮ੍ਮਬਨ੍ਧਗਣਨਾਚੇਤਨਾਮਾਰਣਾਨੰ, ਨ ਕਮ੍ਮਬਨ੍ਧਗਣਨਾਯ ਚੇਤਨਾਮਾਰਣਾ। ਏਤ੍ਥ ਏਕਚੇਤਨਾਯ ਬਹੁਪਾਣਕਾ ਮਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਪ੍ਪਾਣਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਪ੍ਪਾਣਕਨ੍ਤਿ ਪਾਣਕਾਨੰ ਮਰਣਵਸੇਨ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ, ਨ ਸਪ੍ਪਾਣਕਉਦਕਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ “**ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ, ਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਪਦੀਪੁਜ੍ਜਲਨੇ ਵਿਯ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਲਿਖਿਤੰ।

ਜਲੇ ਪਕ੍ਖਿਪਨੰ ਪੁਬ੍ਬੰ, ਜਲਪ੍ਪਵੇਸਨੰ ਇਦੰ।
ਏਵੰ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਨਾਨਾਤ੍ਤੰ, ਞੇਯ੍ਯੰ ਞਾਣਵਤਾ ਸਦਾਤਿ॥ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩੮੭)

ਸਪ੍ਪਾਣਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਊਨਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਞ੍ਞੰ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ –

ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਸਚੇ ਸਾਮੰ, ਕਮ੍ਮਵਾਚਞ੍ਚ ਸਾਵੇਤਿ।
ਕਮ੍ਮੰ ਰੁਹਤਿ ਇਚ੍ਚੇਕੇ, ਨੇਤਿ ਵਿਨਯਕੋਵਿਦੋ॥

ਦੁਕ੍ਕਟੰ ਵਿਹਿਤੰ ਯਸ੍ਮਾ, ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਗਣਸ੍ਸ ਚ।
ਤਸ੍ਮਾ ਭਿਨ੍ਨਾਵ ਆਚਰਿਯ-ਉਪਜ੍ਝਾਯਾ ਵਿਸੁਂ ਇਧਾਤਿ॥

ਊਨਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸਂਵਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਧ ਏਕਤੋਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾ, ਸਾਮਣੇਰੀਤਿ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਇਮਾਸਂ ਪਨ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਸਮਯੋ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਅਯਮਿਮਾਸਂ, ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਂਵਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਮ੍ਭੋਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

“ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿਨਾਨਾਸਂਵਾਸਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ’’ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। **ਤਿਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਮ੍ਭੋਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਕਣ੍ਟਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਅਯਂ ਸਮਣੁਦ੍ਦੇਸੋ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਨੁਮਤਿਯਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ **ਪੋਰਾਣਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮਨਾਸਨਾ ਹਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਯਦਿ ਸੋ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਲਿਙ੍ਗਨਾਸਨਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ। **“ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ**”ਤਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਸਤ੍ਥਾਦਿਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਸਾ ਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਏਵਮੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਂਵਰੇ ਅਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਲਿਙ੍ਗਨਾਸਨਾਯ ਨਾਸੇਤਬ੍ਬੋਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੪੨੮) ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਤਕ੍ਕੋ।

ਕਣ੍ਟਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਪ੍ਪਾਣਕਵਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਵਗ੍ਗੋ

੪. ਪਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਨ ਮੋਕ੍ਖਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤਾ ਵਿਯ ਅਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਚੇ? ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਯਂ ਪਹਾਰਂ ਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਸੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਤਸ੍ਸ ਮਰਣੇ ਪਯੋਗਵਿਰਹੋਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਮਰਣਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਕੇਵਲਂ ਅਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਏਵ ਸੋਤਿ ਤਾ ਵਿਯ ਤਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਮੋਕ੍ਖਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਪਨ ਕੋਪੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਤਲਸਤ੍ਤਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਲਮੇਵ **ਤਲਸਤ੍ਤਿਕਂ**। ‘‘ਪੋਥਨਸਮਤ੍ਥਟ੍ਠੇਨ **ਸਤ੍ਤਿਕ**”ਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਹਰਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਪਹਰਤੋ ਪੁਰਿਮੇਨ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ, ਕੇਵਲਂ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਉਗ੍ਗਿਰਣਮਤ੍ਤੇ ਕਤੇ ਇਮਿਨਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਹਾਰੋ ਦਿਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਪਹਰਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਕਿਮਿਦਂ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਪਹਾਰਪਚ੍ਚਯਾ, ਉਦਾਹੁ ਉਗ੍ਗਿਰਣਪਚ੍ਚਯਾਤਿ? ਪਹਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਪੁਰਿਮਂ ਉਗ੍ਗਿਰਣਪਚ੍ਚਯਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਸਦੁਕ੍ਕਟਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਪੁਰਿਮਞ੍ਹਿ ਉਗ੍ਗਿਰਣਂ, ਪਚ੍ਛਾ ਪਹਾਰੋ। ਨ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਹਾਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਰਿਮਂ ਉਗ੍ਗਿਰਣਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਵਤ੍ਥੁਕਂ ਭਵਿਤੁਮਰਹਤੀਤਿ ਨੋ ਤਕ੍ਕੋਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੪੫੬) ਆਚਰਿਯੋ।

ਤਲਸਤ੍ਤਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਰੋ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁ ਵਾ, ਮਾ ਵਾ, ਤੰ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ। **“ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੁਪਾਦਨ”**ਨ੍ਤਿ ਤਤਿਯਮਙ੍ਗੰ ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਉਪਸ੍ਸੁਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਪਸ੍ਸੁਤਿਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਉਪਕੁਜ੍ਝੰ ‘‘ਸਮੀਪਕੁਜ੍ਝ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾ ਉਪਸ੍ਸੁਤਿ ‘‘ਸਮੀਪਸ੍ਸੁਤੀ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਸੁਣਾਤਿ, ਤੰ **ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਤੀ**ਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਰੇਸੰ ਵਚਨਸਦ੍ਦੋ ਚ। ਸੋ ਹਿ ਸੁਯ੍ਯਤੀਤਿ **ਸੁਤਿ** ਨਾਮ। ਉਪਸੁਯ੍ਯਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਉਪਸ੍ਸੁਤਿ**। ਓਕਾਸੋ ਹਿ **ਸੁਤਿ** ਨਾਮ। **ਇਮੇਸੰ ਸੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ।

ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਅਤੀਤਦ੍ਵਯਸਦਿਸਾਨੀਤਿ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਥੇਯ੍ਯਸਤ੍ਥਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ। ਸਿਯਾ ਕਿਰਿਯੰ** ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਵਨੇ। **ਸਿਯਾ ਅਕਿਰਿਯੰ** ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਾਨੰ ਅਜਾਨਾਪਨਵਸੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ। **“ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੰ, ਸਚਿਤ੍ਤਕੰ, ਲੋਕਵਜ੍ਜੰ, ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ, ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ, ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੰ, ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨ”**ਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤੰ।

ਉਪਸ੍ਸੁਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਬਾਹਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਕੇਨ ਪਨ ਚੀਵਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧਕਵਣ੍ਣਨਾਯੰ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੨੮) ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾਨਿ ਸੂਚਿਆਦੀਨਿ ਅਨਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾਪਿ ਦਾਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਤੋ ਅਤਿਰੇਕੰ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਅਪਲੋਕਨਕਮ੍ਮੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਕਤੰ ਪਨ ਅਪਲੋਕਨੰ ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣੰ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਗਾਮਸੀਮਾਵਿਹਾਰੇਸੁ ਓਸਾਰਣਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਾਨਿਯੇਵ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਯਵੇਭਙ੍ਗਿਯਾਨਿ ਪਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕ’’ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵਿਹਾਰੇ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕ’’ਨ੍ਤਿ ਅਪਲੋਕੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚ, **“ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦੰ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨ”**ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋਤਿ ਚ ਲਿਖਿਤੰ।

ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਬਾਹਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਛਨ੍ਦੰਅਦਤ੍ਵਾਗਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੰ ਅਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚੇ ਛਨ੍ਦੰ ਨ ਦੇਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਕੇ। ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਏਕੇ ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਾਯਕਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਤਾ।

ਛਨ੍ਦੰਅਦਤ੍ਵਾਗਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਦੁਬ੍ਬਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਕਪ੍ਪਿਯੇਨ ਵਾਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਯਮਞ੍ਚਾਦਿਨਾ। **ਕਪ੍ਪਿਯਮਞ੍ਚੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ‘‘ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦੇਮਾ’’ਤਿ ਦਿਨ੍ਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੇਹਿ ਪਨ ‘‘ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਦੇਮਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਯਾਦਿਅਕਪ੍ਪਿਯਮਞ੍ਚਾਪਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਚ, ‘‘ਅਰਞ੍ਜਰੋ ਬਹੁਉਦਕਗਣ੍ਹਨਕੋ’’ਤਿ ਚ, **“ਸਙ੍ਘਿਕਪਅਭੋਗੇਨ** ਵਾਤਿ ਸਚੇ ਆਰਾਮਿਕਾਦਯੋ ਪਟਿਸਾਮੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਦੇਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਚ, ‘‘ਕੰਸਲੋਹਾਦਿਭਾਜਨੰ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਾਰਿਹਾਰਿਯੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੨੧)

ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ ဝੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹੇਤ੍ဝਾ ਪਟਿਸਾਮਿਤੁਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਚ, ''ဝੇਧਕੋ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸਾਤਿ ဝਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ, ''ਹਿਙ੍ਗੁ ਹਿਙ੍ਗੁਲਿਹਰਿਤਾਲਮਨੋਸਿਲਾ ਅਞ੍ਜਨਾਨੀ''ਤਿ ਪਾਠੋਤਿ ਚ, ''ਦਾਰੁਮਯੋ ဝਾ...ਪੇ॰... ਅਪਾਦਕੋਪਿ ਸਮੁਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਪਾਠੋਤਿ ਚ, **"ਦਾਰੁਮਯੋ ਤੁਮ੍ਬੋ**ਤਿ ਦਾਰੁਮਯੋ ਉਦਕਤੁਮ੍ਬੋ''ਤਿ ਚ, ''ਥਮ੍ਭਤੁਲਾਸੋਪਾਨਫਲਕਾਦੀਸੂ''ਤਿ ਚ ਲਿਖਿਤਂ।

ਦੁਬ੍ਬਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦဝਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਪਰਿਣਾਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦဝਣ੍ਣਨਾ

ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਦਾਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਂ ਨਿဝਾਰੇਤ੍ဝਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਾਪੇਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯဝਿਨਿਪਾਤਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਾਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕਾ ਇਟ੍ਠਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਂ ਦਾਤੁਕਾਮਾ ਆਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ''ဝਿਸਭਾਗੋ ਏਸੋ, ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਦੇਹੀ''ਤਿ ဝਦਤਿ। ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਰਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਦਾਤੁਕਾਮਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਾਪੇਤਿ , ਆਪਤ੍ਤਿ ਏဝ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ဝਾ ਦਾਤੁਕਾਮਂ ਯਥਾਸੁਖਂ ဝਿਚਾਰੇਤੁਂ ਲਭਤਿ।

ਪਰਿਣਾਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦဝਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਹਧਮ੍ਮਿਕဝਗ੍ਗੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਰਤਨဝਗ੍ਗੋ

੧. ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦဝਣ੍ਣਨਾ

ਅਸਯਨਿਘਰੇਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬਹਿਭੂਤੇਸੁ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਦੀਸੁ। ''ਸਚੇ ਖਤ੍ਤਿਯੋဝ ਹੋਤਿ, ਨਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ, ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋဝ ਹੋਤਿ, ਨ ਖਤ੍ਤਿਯੋ, ਰਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਆਚਰਿਯੋ ''ਖਤ੍ਤਿਯਤਾ, ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਤਾ''ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਙ੍ਗਭਾဝੇਨ ဝੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਠਮਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**''ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦဝਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਰਤਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦဝਣ੍ਣਨਾ

ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਕਥਾਮਗ੍ਗੋ **ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਸੀਸੇਨ** ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ, ਗੋਪਨਞ੍ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ဝਾ ਪဝਤ੍ਤੋ।

ਰਤਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦဝਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ဝਿਕਾਲਗਾਮਪ੍ਪဝੇਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦဝਣ੍ਣਨਾ

"ਸਨ੍ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁ"ਨ੍ਤਿ ਚ "ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ"ਤਿ ਚ "ਤਥਾਰੂਪਾ ਅਚ੍ਚਾਯਿਕਾਤਿ ਚ ਇਮਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਿਸ੍ਸੋ"ਤਿ ਪਾਠੋ। **"ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**"ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ဝਿਕਾਲਗਾਮਪ੍ਪဝੇਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦဝਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸੂਚਿਘਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦဝਣ੍ਣਨਾ

ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਤੰ ਭੇਦਨਕੰ ਅਸ੍ਸ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਪਠਮੰ ਭੇਦਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰੇਸੁਪਿ। ਵਾ**ਸਿਜਟੇ**ਤਿ ਵਾਸਿਦਣ੍ਡਕੇ।

ਸੂਚਿਘਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਮਞ੍ਚਪੀਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਪਾਦਕਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁੰਸਕੰ। ਤੁਲਾਸਙ੍ਘਾਤੇ ਠਪਨਮੇਵ ਅਟ੍ਟਕਰਣੰ।

ਮਞ੍ਚਪੀਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਤੂਲੋਨਦ੍ਧਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਟਿਲਾਭੇਯੇਵ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਿਭੋਗੇ ਏਵ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ''ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਤੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੫੨੯) ਵਚਨੰ ਏਤ੍ਥ ਸਾਧਕੰ।

ਤੂਲੋਨਦ੍ਧਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਨਿਸੀਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨਿਸੀਦਨਸ੍ਸ ਜਾਤਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਤਥਾਪਿ ਚੀਵਰਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ, ''ਨਵ ਚੀਵਰਾਨਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚੀਵਰਜਾਤਿ ਏਵਸ੍ਸ ਜਾਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ''ਲਾਭੇ ਸਦਸੰ, ਅਲਾਭੇ ਅਦਸਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਏਕੇ, ਤੰ ਨ ਯੁਤ੍ਤੰ ''ਨਿਸੀਦਨੰ ਨਾਮ ਸਦਸੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੫੩੧-੫੩੨) ਤਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਨਿਯਮਨਤੋ।

ਨਿਸੀਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਰਤਨਵਗ੍ਗੋ ਨਵਮੋ।

ਸੁਦ੍ਧਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਕਣ੍ਡੰ

੧. ਪਠਮਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਾਮਕਾਲਿਕਾਦੀਸੁ ਆਹਾਰਤ੍ਥਾਯ ਏਵ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਤਮ੍ਪਿ ਆਮਿਸੇਨ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਰਸੇ, ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨ ਏਕਰਸੇ ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਮੇਵ।

ਪਠਮਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

“**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਦੁਤਿਯਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਰਾਮੇ ਵਾ **ਆਰਾਮੂਪਚਾਰੇ** ਵਾ **ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ**ਾਤਿ ਆਰਾਮੇ ਵਾ ਆਰਾਮੂਪਚਾਰੇ ਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਰਾਮੇ ਵਾ ਆਰਾਮੂਪਚਾਰੇ ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਬਹਾਰਾਮੇ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਅਜ੍ਝਾਰਾਮੇ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਚ ‘‘ਅਜ੍ਝਾਰਾਮੇ ਵਾ ਆਰਾਮੂਪਚਾਰੇ ਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣ’’ਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਜ੍ਝਾਰਾਮੇ ਹਿ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਆਰਾਮੂਪਚਾਰਂ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵਾਤਿ। “**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸੇਖਿਯਕਣ੍ਡਂ

ਸੇਖਿਯੇਸੁ ਸਤਿਪਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਅਨਾਦਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ ਆਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਾਰਕੋ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਵਿਨਯਧਮ੍ਮਤਾ, ਯਦਿਦਂ ਸਾਪੇਕ੍ਖੇ ਕਾਰਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸੋ ਵੁਤ੍ਤਨਿਯਮੇ ਵਿਧਿ, ਭੁਮ੍ਮਕਰਣਞ੍ਚ। ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਾਧਿਕਮ੍ਪਿ ਓਤਾਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਸੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਓਤਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ **ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਰਾਮੇ** ਵਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੁਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਕਾਲੇ। **ਪਾਰੁਪਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ** ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਠਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵਂ ਓਲੋਕੇਤੁਂ ਲਭਤਿਯੇਵਾਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੫੯੨) ਲਿਖਿਤਂ। ਯਥਾ ਵਾਸੂਪਗਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ ਕਾਯਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਥਾ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸਪਿ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਂ ਅਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਅਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਮਨਾਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਕਾਮਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਗਮਨਕਾਲੇ ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਵਤ੍ਤਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਆਵਸਥਂ ਪੁਰਤੋਵ ਠਿਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾਸੂਪਗਤੋ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਇਤਰੇਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਯਥਾਸੁਖਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਚਤੂਹਪਞ੍ਚਾਹਂ ਵਾਸਮਧਿਟ੍ਠਾਯ ਵਸਿਤਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤੁਞ੍ਚ ਵਾਸੂਪਗਤਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤੁਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਪੂਜਮ੍ਪਿ ਯਥਾਸੁਖਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ‘‘ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਕਾਰਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਹਂ ਤਹਂ ਓਲੋਕੇਤੀ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਰਣਂ** ਨਾਮ ਆਮਿਸਪੂਜਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਲਿਖਿਤਂ।

ਛਬ੍ਬੀਸਤਿਸਾਰੁਪ੍ਪਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੦੨-੬੦੩) ਵਚਨਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਸਮਪੁਣ੍ਣੋ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥਗਤੇ ਪਤ੍ਤੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਥੂਪੀਕਤੋਪਿ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਸੂਪੋਦਨਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪੁਨ ਉਗ੍ਗਿਰਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾਪਿ ਸਹਸਾ ਚੇ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਤ੍ਥ **ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਭੁਞ੍ਜਤਿ** ਨਾਮ। ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਤਞ੍ਚ ਅਕਤਞ੍ਚ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਠਿਤਂ ਸਹਸਾ ਅਨੁਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, **ਅਸ੍ਸਤਿਯਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ** ਨਾਮ।

ਸਯਂ ਯਾਨਗਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਯਥਾ **ਯਾਨਗਤਸ੍ਸ** ਚੇ।
ਅਲਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਤਥਾ ਨਾਲਂ, ਸਛਤ੍ਤੋ **ਛਤ੍ਤਪਾਣਿਨੋ**॥

“**ਸੂਪੋਦਨਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਥੇਯ੍ਯਸਤ੍ਥਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਕਿਰਿਯਂ, ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ, ਸਚਿਤ੍ਤਕਂ, ਲੋਕਵਜ੍ਜਂ, ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ, ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ, ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ, ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਸੇਖਿਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਭਿਕ੍ਖੁਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ੧ਣ੍ਣਨਾ

ਪਾਰਾਜਿਕਕਣ੍ਡੰ

ਅਭਿਲਾਪਮਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਹਰਵਸੇਨ ''ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਚ ਵੁਡ੍ਢਵਸੇਨ ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਚ ਤਤ੍ਥ ਦੁਵਿਧੋ ਅਭਿਲਾਪੋ, ਇਧ ਪਨ ਵੁਡ੍ਢਦਹਰਾਨੰ ''ਅਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਏਕਮੇਵ।

ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਬ੍ਬਹੁਲਨਯੇਨ ਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ''ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਪਨ ''ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਕਿਰਿਯਤੋਪਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਯਾ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗੇ ਮੇਥੁਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੫੬) ਨਯੇਨ ਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੰ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ''ਭਿਕ੍ਖੁਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਚ੍ਚਮਗ੍ਗੇਨ ਅਙ੍ਗਜਾਤੰ ਅਭਿਨਿਸੀਦੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਚੇ ਪਵੇਸਨੰ ਸਾਦਿਯਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੫੮) ਨਯੇਨ ਅਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਪਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਾਯਪਿ ਤਬ੍ਬਹੁਲਨਯੇਨੇਵ ਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਪਵੇਸਨਸਾਦਿਯਨਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਅਙ੍ਗਜਾਤਚਲਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨ ਸਾਰਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ''ਸੋ ਚੇ ਪਵੇਸਨੰ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਪਵਿਟ੍ਠੰ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਠਿਤੰ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਉਦ੍ਧਰਣੰ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੮) ਏਤ੍ਥ ਠਿਤਨਸਾਦਿਯਨੇ ਪਕਤਿਯਾਪਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਚਲਨਤ੍ਤਾ। ਸਾਦਿਯਨਪਚ੍ਚਯਾ ਪਟਿਸੇਵਨਚਲਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤੇਵਾਤਿ ਤਬ੍ਬਹੁਲਨਯੇਨੇਵ ਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਅਪਿਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾਪਿ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕੇ ਤਸ੍ਸ ਸਾਦਿਯਨਸ੍ਸ ਸਰੂਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਦਨੁਰੂਪਵਸੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਮਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ''ਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨ''ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਚੇਤੇਸੁ ਤਬ੍ਬਹੁਲਨਯੇਨ ਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਸੁਰਾਦੀਨੰ ਅਕੁਸਲੇਨੇਵ ਪਾਤਬ੍ਬਤਾ। ਇਤਰਥਾ ''ਯੰ ਅਕੁਸਲੇਨੇਵ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯੰ ਲੋਕਵਜ੍ਜਾ, ਸੇਸਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਲੋਕਵਜ੍ਜਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਾਨੰ ਨਿਯਮਲਕ੍ਖਣਸਿਦ੍ਧਿ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਤੰ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਯਸ੍ਸਾ ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਯੰ ਲੋਕਵਜ੍ਜਾ, ਸੇਸਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਾ''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤੇ ਲੋਕਵਜ੍ਜਵਚਨੰ ਨਿਰਤ੍ਥਕੰ ਸਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਅਜਾਨਨਪਕ੍ਖੇਪਿ ਅਕੁਸਲੇਨੇਵ ਪਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਸੁਰਾਪਾਨਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਖਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ''ਮਜ੍ਜਪਾਨੇ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾਪਿ ਬੀਜਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਜ੍ਜੰ ਪਿਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ। ਸਾਮਣੇਰੋ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾਵ ਪਿਵਨ੍ਤੋ ਸੀਲਭੇਦੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੮) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਵਤ੍ਥੁਅਜਾਨਨਪਕ੍ਖੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਨੰ ਸਿਦ੍ਧਿਕਰਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸਦਿਸੇ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਸਤਿਪਿ ਸਾਮਣੇਰੋ ਸੀਲਭੇਦੰ ਨਾਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਵਚਨੰ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਸਮਾਨਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਸਾਮਣੇਰਾਨੰ ਸੁਰਾਪਾਨਸ੍ਸ। ''ਸੁਰਾਮੇਰਯਿਮੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਥੁੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤਬ੍ਬਤਾਦਿਵਸੇਨ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਯਸ੍ਸਾ ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ''ਤਿਆਦਿ।

ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ – ਯੁਤ੍ਤਿਵਚਨੇਨ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨੰ ਅਪ੍ਪਵਿਸਨਤੋ ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇਸੁ ਅਕੁਸਲਨਿਯਮੋਤਿ ਚੇ? ਨ, ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਸੇਕ੍ਖਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਵਿਸਨਤੋ। ਅਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ ਅਕੁਸਲਨਿਯਮਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਸੁਪਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਜਲਬਿਨ੍ਦੁਮਿਵ ਸੁਰਾਬਿਨ੍ਦੁਆਦਯੋ ਉਦਾਹਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਬ੍ਬਹੁਲਨਯੇਨ ਹਿ ਅਤ੍ਥੇ ਗਹਿਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਮੇਤਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਚਾਤਿ। ਆਚਰਿਯਾਪਿ ਸੁਰਾਪਾਨੇ ਅਕੁਸਲਨਿਯਮਾਭਾਵਮੇਵ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਪਨ ਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਾ ਪਨਸ੍ਸ ਤਬ੍ਬਹੁਲਨਯਮੇਵ, ਨ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕੇ। ਕਥੰ? ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ। ਏਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਚ ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਭਾਵੇ ਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਕਾਯਙ੍ਗੰ ਅਚੋਪਯਮਾਨਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਏਵੰ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਨ ਚੋਪਯਮਾਨੋਵ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕੇਪਿ ਚੋਪਨੇ ਸਤਿ ਏਵ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਾਸਤਿ। **ਪਵੇਸਨੰ ਸਾਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਵੇਸਨਸਾਦਿਯਨੰ ਨਾਮ ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਨੰ, ਮਗ੍ਗੇਨ ਵਾ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਕਾਯਚਲਨੰ ਏਕਨ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਿ ਏਵ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਲਿਖਿਤੰ

ਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਕਣ੍ਡਂ

੧. ਉਸ੍ਸਯਵਾਦਿਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਪਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਧਯੋ ਸਨੁਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **“ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ…ਪੇ॰… ਆਪਨ੍ਨਾ”**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਨਿਯਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਰਾਜਿਕਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ **“ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਂ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸ”**ਨ੍ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਨਾਮਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਕਤਂ। **“ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਠਮਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਿਰਿਯਮੇਵਾ”**ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਉਸ੍ਸਯਵਾਦਿਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਚੋਰਿਵੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯਾ **ਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ,** ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਦਿਗਤਾਯ **ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ**।

ਚੋਰਿਵੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਏਕਗਾਮਨ੍ਤਰਗਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

“ਆਭੋਗਂ ਵਿਨਾ”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਭੋਗੇ ਸਤਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ਉਪਚਾਰਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਆਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਇਧ ਓਕ੍ਕਮੇ। ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਮੇਵ ਗਾਮਨ੍ਤਰਗਮਨਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਉਪਚਾਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਗਣਮ੍ਹਾ ਓਹੀਯਨਸ੍ਸ ਵਿਰੋਧੋ। ‘‘ਅਰਞ੍ਞੇ’’ਤਿ ਇਦਂ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਗਾਮਨ੍ਤਰੇਪਿ ਹੋਤਿ ਏਵ।

ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾ ਬੁਦ੍ਧਵਰੇਨ ਵਣ੍ਣਿਤਾਤਿ ਗਾਥਾਯ ਵਸੇਨ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ ਗਾਮਨ੍ਤਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਨਦਿਪਾਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਕਗਾਮਨ੍ਤਰਗਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

“ਛਾਦਨਪਚ੍ਚਯਾ ਪਨ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ”ਤਿ ਇਦਂ –

‘‘ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਗਰੁਕਂ ਸਾਵਸੇਸਂ।
ਛਾਦੇਤਿ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ।
ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਨੋ ਚ ਫੁਸੇਯ੍ਯ ਵਜ੍ਜਂ।
ਪਞ੍ਹਾਮੇਸਾ ਕੁਸਲੇਹਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤਾ’’ਤਿ॥ (ਪਰਿ॰ ੪੮੧) –

ਇਮਾਯ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਮਾਦਲੇਖਾ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬੋ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਮਾਨਤ੍ਤਕਥਾਯਂ ‘‘ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਗਮਨਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਧ ਪਨ **“ਗਾਮੂਪਚਾਰਤੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਿਹਾਰੂਪਚਾਰਤੋ ਚ ਦ੍ਵੇ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੇ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਦੇਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗਾਮੇਪਿ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਪਨ ਗਾਮੇ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨਮ੍ਪਿ ਗਾਮੇ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਵਿਹਾਰੋ ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬੇ ਏਵ ਗਾਮੂਪਚਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ,

ਤਸ੍ਮਾ ਗਾਮੰ ਅਵਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੂਪਚਾਰਮੇਵ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਵਿਹਾਰੋ ਗਾਮੇ ਏਵ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨ ਬਹਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰੂਪਚਾਰਞ੍ਚ ਉਭਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਿਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਾਨਾਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯੰ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਕਣ੍ਡੰ

ਦੁਤਿਯੇ ਇਧ ਭਾਜਾਪਿਤਾਯ ਲਦ੍ਧਚੀਵਰੰ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੰ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਅਤੁਨਾ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ।

ਤਤਿਯੇ “**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦੰ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਪਠਮੰ ਵਿਵ੍ਵਵਤੁੰ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਵ੍ਵੰ ਤਤੋ ਊਨਤਰਮ੍ਪਿ ਲਭੇਯਜ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਮੇਵ ਅਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ।

ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਕਣ੍ਡੰ

੧. ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਠਮੇ ਹਰਿਤਪਤ੍ਤਵਣ੍ਣੋ **ਹਰਿਤਕੋ। ਚਾਪਲਸੁਣੰ** ਅਮਿਞ੍ਜਕੋ। ਅਙ੍ਕੁਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ। **ਪਲਣ੍ਡੁਕਾਦਯੋ** ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। **ਸੂਪਸਮ੍ਪਾਕਾਦੀ** ਵਿਨਾਪਿ ਅਨੁਮਸੋ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤੇਪਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਲਿਖਿਤੰ, ''ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾਪਿ ਗਿਲਾਨਾਯ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਮੇਵ ਲਸੁਣੰ ਕਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਅਗਿਲਾਨਾਯਾ''ਤਿ ਅਭਯਗਿਰੀਨੰ ਉਗ੍ਗਹੋਤਿ।

ਦੁਤਿਯੇ ਆਬਾਧਪਚ੍ਚਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੰ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਸੰਹਰਾਪੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਏਤ੍ਥ ਚ ਲਸੁਣੇ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟੰ।

ਸਤ੍ਤਮੇ “**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਦਿਸਾਨੀ**”ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਨਵਮੇ **ਕੁਟ੍ਟੋ** ਨਾਮ ਘਰਕੁਟ੍ਟੋ। **ਪਾਕਾਰੋ** ਨਾਮ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਪਾਕਾਰੋ।

ਛਡ੍ਡਿਤਖੇਤ੍ਤੇਤਿ ਪੁਰਾਣਖੇਤ੍ਤੇ। ਸਙ੍ਘਸਨ੍ਤਕੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਛਡ੍ਡੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ ਸਙ੍ਘਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘਸਨ੍ਤਕੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸਨ੍ਤਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਸਾਰੁਪ੍ਪਵਸੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤੰ।

ਦਸਮੇ “**ਸਯੰ ਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯਾ**”ਤਿਆਦਿ ਇਧ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਏਲ਼ਕਲੋਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਸੁਤ੍ਤਾਨੁਲੋਮਮਹਾਪਦੇਸਤੋ। ਯਦਿ ਨਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਪਸ੍ਸਿਤੁੰ ਵਾ ਸੁਣਿਤੁੰ ਵਾ ਨ ਲਭਤਿ, ਪਗੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਨਯਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਤਰਥਾ ਮਹਾਪਦੇਸਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਸਿਯੁੰ। ''ਏਵੰ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਨਯੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਛਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਾ। ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਮੂਲਭੂਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਲ਼ਕਲੋਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵਾਤਿ ਅਪਰੇ। **ਆਰਾਮੇ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲੰ ਠਤ੍ਵਾ, ਤਤੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਿਰਿਯਾਪਥੇਹਿਪਿ ਲਭਤਿ। **ਆਰਾਮੇ ਠਿਤਾ**ਤਿ ਪਨ ਆਰਾਮਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਰਥਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਪਿ ਨ ਲਭੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਞ੍ਚਮੇ **ਉਪਚਾਰੋ** ਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥੋ। “**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦੰ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਸਤ੍ਤਮੇ **ਧੁਵਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਅਤ੍ਥਾਯ। **ਕੁਲਾਨੀ**ਤਿ ਕੁਲਘਰਾਨਿ।

ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਸਙ੍ਘਾਟਿਆਦਿਵਸੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਾਨੰ **ਸਙ੍ਘਾਟਿਚਾਰੰ**।

ਪਞ੍ਚਮੇ “**ਇਦੰ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਛਟ੍ਠੇ **ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ ਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਥਾਲਕਾਦੀਨਂ ਵਾ ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਾਦੀਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ।

ਤਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਛਟ੍ਠੇ ਸਂਸਟ੍ਠਵਿਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ “**ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਪਠਮਅਰਿਟ੍ਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯਸਦਿਸਮੇਵਾ**”ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਞ੍ਚਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਚਿਤ੍ਤਾਗਾਰਂ ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਕੀਲ਼ਿਤੁਂ ਰਮਿਤੁਂ ਕਤਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੯੭੯) ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਾਗਾਰਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਕਤਾਨਿ, ਨ ਰਞ੍ਞੋ ਏਵ।

ਸਤ੍ਤਮੇ ਏਤੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੁਂ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੦੦੭) ਪਾਲ਼ਿ ਚ ਅਤ੍ਥਿ। “**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ। ਅਟ੍ਠਮੇਪਿ ਏਸੇਵ ਪਾਠੋ।

ਪਞ੍ਚਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਛਟ੍ਠਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਦਸਮੇ “**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਛਟ੍ਠਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਟ੍ਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਠਮਦੁਤਿਯਤਤਿਯੇਸੁ “**ਗਿਹਿਗਤਾ**”**ਤਿ ਵਾ** “**ਕੁਮਾਰਿਭੂਤਾ**”**ਤਿ ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ**। ਵਦਨ੍ਤਿ ਚੇ, ਕਮ੍ਮਂ ਕੁਪ੍ਪਤਿ।

ਏਕਾਦਸਮੇ **ਛਨ੍ਦਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਯਥਾਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਯਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ – ‘‘ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਛਨ੍ਦਦਾਨੇਨਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਵੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਸਾਯਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੧੬੮) ਪਦਭਾਜਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤਸ੍ਸ ਪਨ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ‘‘ਵੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਸਾਯਾਤਿ ਛਨ੍ਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਛਨ੍ਦਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਮਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾਯਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੬੭) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਨ ਅਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਛਨ੍ਦਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥਪਾਸੇ ਵਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਕਰਣਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਲਿਖਿਤਂ।

ਅਟ੍ਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਨਵਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਤਿਯੇ “**ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਇਦਂ ਪਨ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਵ**ੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਤਤਿਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

ਏਕਾਦਸਮੇ “**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਦ੍ਵਾਦਸਮੇ “**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਦਸੋਧਮ੍ਮਸਦਿਸਾਨਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ।

ਤੇਰਸਮੇ ‘‘ਸਂਕਚ੍ਚਿਕਂ ਨਾਮ ਅਧਕ੍ਖਕਂ ਉਬ੍ਭਨਾਭਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਾਯਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੨੨੯) ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਧਾਪਿ “**ਅਧਕ੍ਖਕਉਬ੍ਭਨਾਭਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ। ਅਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇ ਆਪਤ੍ਤਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ।

ਨਵਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸੁਦ੍ਧਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਿਨਿਚ੍ਛਯਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਪਨ ਗਿਰਗ੍ਗਸਮਜ੍ਜਾਦੀਨਿ ‘‘ਅਚਿਤ੍ਤਕਾਨਿ ਲੋਕਵਜ੍ਜਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਨਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘‘ਗਨ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾਪਿ ਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਵਿਲਿਮ੍ਪਨੇਨ ਵਾ ਆਪਜ੍ਜਨਤੋ ਵਤ੍ਥੁਅਜਾਨਨਚਿਤ੍ਤੇਨ **ਅਚਿਤ੍ਤਕਾਨਿ**। ‘‘ਨਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘‘ਗਨ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯਾ, ਵਿਲਿਮ੍ਪਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਅਕੁਸਲਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਲੋਕਵਜ੍ਜਾਨਿ**। ਚੋਰਿਵੁਟ੍ਠਾਪਨਾਦੀਨਿ “**ਚੋਰੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਕਰਣੇਯੇਵ ਆਪਜ੍ਜਨਤ੍ਤਾ **ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਨਿ**। ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨਂ ਏਕਨ੍ਤਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਾਨਿ**। ‘‘ਇਧ ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਚਿਤ੍ਤਕਤਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਜਾਨਨਾਜਾਨਨਤਾਯ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਜਾਨਨਾਜਾਨਨਤਾਯ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦਸ੍ਸਨਾਭਾਵਾ –

ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਮਤਂ, ਵਤ੍ਥੁਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਅਞ੍ਞਾਣਾ।
ਵੁਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਇਧ, ਸਕਨਾਮੇਨ ਅਞ੍ਞਾਤਂ॥

ਪਰਨਾਮਞ੍ਚ ਜਾਨਨਂ, ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸੇਕਂ ਬਲਕ੍ਕਾਰੇ।
ਏਕਧਾ ਸਮਚਾਰਿਕੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਪ੍ਪਟਿਬਨ੍ਧੋਤਿ॥

ਪਰਨਾਮੇਨ ਜਾਨਨਂ, ਦ੍ਵਿਧਾ ਮੁਤ੍ਤਾਦਿਕੇ ਏਕਂ।
ਏਕਂ ਲੋਮਾਦਿਕੇ ਮਤਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ॥

ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਂ, ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਤਾ ਨ ਉਦ੍ਧਟਨ੍ਤਿ।

ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਿਨਿਚ੍ਛਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੀਪੁਰਾਣਟੀਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੀ-ਅਭਿਨਵਟੀਕਾ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ

ਤਿਲੋਕਤਿਲਕਂ ਬੁਦ੍ਧਂ, ਵਨ੍ਦੇ ਸੁਦ੍ਧਗੁਣਾਕਰਂ।
ਕਰੁਣਾਸੀਤਲੀਭੂਤ-ਹਦਯਂ ਮਹਿਤੋਦਯਂ॥

ਤੇਨਾਪਿ ਧਮ੍ਮਰਾਜੇਨ, ਲੋਕੇਕਾਚਰਿਯੇਨ ਯੋ।
ਪੂਜਿਤੋ ਤਞ੍ਚ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ, ਵਨ੍ਦੇ ਗਮ੍ਭੀਰਮੁਤ੍ਤਮਂ॥

ਮੁਨਿਨ੍ਦਚਨ੍ਦਸਦ੍ਧਮ੍ਮ-ਰਂਸੀਹਿ ਵਿਮਲੇਹਿ ਯੋ।
ਬੋਧਿਤੋਹਂ ਸਦਾ ਵਨ੍ਦੇ, ਤਂ ਸਙ੍ਘਂ ਕੁਮੁਦਾਕਰਂ॥

ਵਿਨਯੇ ਨਯਗਮ੍ਭੀਰੇ, ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਾਰਦਸ੍ਸਿਨਾ।
ਵਾਦਿਨਾ ਦੁਤ੍ਤਰਾਗਾਧ-ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਥਮਹਣ੍ਣਵੇ॥

ਯਾ ਕਤਾ **ਬੁਦ੍ਧਘੋਸੇਨ,** ਥੇਰੇਨ ਥਿਰਚੇਤਸਾ।
ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੀ ਨਾਮ, ਮਾਤਿਕਟ੍ਠਕਥਾ ਸੁਭਾ॥

ਥਿਰਾਨੇਕਗੁਣੋਘੇਨ, ਥੇਰੇਨ ਵਿਨਯਞ੍ਞੁਨਾ।
ਕਲਜਾਣਾਚਾਰਯੁਤ੍ਤੇਨ, ਧੀਮਤਾ ਮੁਨਿਸੂਨੁਨਾ।
ਵਿਨਯਟ੍ਠਿਤਿਕਾਮੇਨ, **ਸੁਮੇਧੇਨਾ**ਭਿਯਾਚਿਤੋ॥

ਤਮਹਂ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਮਨਾਕੁਲਂ।
ਸਾਧਵੋ ਤਂ ਨਿਸਾਮੇਥ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਮਮ ਭਾਸਤੋਤਿ॥

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਬ੍ਬਕੁਸਲਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਵਿਪੁਲੋਲਾਰਗੁਣਵਿਸੇਸਾਵਹਸ੍ਸ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਸ੍ਸ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋਯਮਾਚਰਿਯੋ ਪਠਮਂ ਤਾਵ **“ਬੁਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮਕਰਣੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਨਾਤਿ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਨਿਸ੍ਸਯਾ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨਗਮਨਸਮਤ੍ਥਾ ਹੋਤੀਤਿ । ਅਪਿਚ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮੇਨ ਵਿਧੁਤਸਬ੍ਬਕਿਬ੍ਬਿਸੇ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਭਵਨ੍ਤਰੂਪਚਿਤਾਨਿਪਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਕਮ੍ਮਾਨਿ ਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲਤੋ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਯ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਨਾਲਮਨ੍ਤਰਾਯਕਰਣਾਯਾਤਿਪਿ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਨ੍ਦਨਾ।

ਤਤ੍ਥ **ਬੁਦ੍ਧ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਾਵ ‘‘ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੯੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੨) ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਵਾਸਨਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣਨਿਦ੍ਦਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਗਮਤੋ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਵਿਕਸਿਤਭਾਵਤੋ ਬੁਦ੍ਧਵਾਤਿ **ਬੁਦ੍ਧੋ** ਜਾਗਰਣਵਿਕਸਨਤ੍ਥਵਸੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਞੇਯਜਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਵਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ, ਞੇਯਜਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਚ ਕਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ ਕਮ੍ਮਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਅਵਗਮਨਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਾਤਿ **ਬੁਦ੍ਧੋ** ਯਥਾ ‘‘ਦਿਕ੍ਖਿਤੋ ਨ ਦਦਾਤੀ’’ਤਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ

ਪਾਰਮਿਤਾਪਰਿਭਾਵਿਤੇਨ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਸਹਵਾਸਨਾਯ ਵਿਗਤਵਿਦ੍ਧਸੁਨਿਰਵਸੇਸੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿਅਪਰਿਮੇਯਜਗੁਣਗਣਾਧਾਰੋਵ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੯੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੧),

ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਂ।

ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮੋ**। ਅਯਞ੍ਹਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖੇ, ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖੇ ਚ ਅਪਤਮਾਨੇ ਧਾਰੇਤੀਤਿ, ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੁਕਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਧਾਰਣਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਉਭਯਮੇਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਧਾਰੇਤਿ। ਅਰਿਯਫਲਞ੍ਚ ਪਨ ਤਂਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਿਲੇਸਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨੇਨ ਤਦਨੁਕੂਲਤਾਯ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਚ ਤਦਧਿਗਮਹੇਤੁਤਾਯਾਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ। ਚ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਂ, ਇਮਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਰਤਨੇਨ ਸਹ ਵਨ੍ਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਧਮ੍ਮਰਤਨਂ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ।

ਨ ਕੇਵਲਂ ਇਦਂ ਦ੍ਵਯਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **“ਸਙ੍ਘਞ੍ਚਾ”**ਤਿ। ਅਰਿਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤੋ ਘਟਿਤੋਤਿ **ਸਙ੍ਘੋ,** ਅਟ੍ਠਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸਮੂਹੋ। ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਵਾ ਮਗ੍ਗਫਲੇਹਿ ਕਿਲੇਸਦਰਥਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਘਾਤਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਙ੍ਘੋ,** ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪ੍ਪਟਿਪਦਾਯ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਰਿਮਚੇਤਨਾਯ ਵਿਯ ਦਾਨੇ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਰਿਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਸਂਹਤੋ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਪਕ੍ਖਿਯੇਨ ਪਨ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕੇਨ ਸਂਹਤਤ੍ਤਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਣਿਪਾਤਾਰਹੋ **ਸਙ੍ਘੋ**ਯੇਵਾਤਿ, ਤਂ ਸਙ੍ਘਂ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਿਂਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਬੁਦ੍ਧਂ, ਧਮ੍ਮਂ, ਸਙ੍ਘਞ੍ਚਾਤਿ ਆਹ **“ਵਨ੍ਦਨਾਮਾਨਪੂਜਾਸਕ੍ਕਾਰਭਾਜਨ”**ਨ੍ਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ‘‘ਵਨ੍ਦਨਾਮਾਨਪੂਜਾਸਕ੍ਕਾਰਭਾਜਨਂ। ਬੁਦ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਵਨ੍ਦਨਾਮਾਨਪੂਜਾਸਕ੍ਕਾਰਭਾਜਨਂ ਸਙ੍ਘਞ੍ਚਾ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ਅਰਹਤਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਕਰਿਯਮਾਨੋ ਪਣਾਮੋ **ਵਨ੍ਦਨਾ,** ਸਮ੍ਮਾਨੋ **ਮਾਨੋ,** ਗਨ੍ਧਪੁਪ੍ਫਾਦੀਹਿ ਉਪਹਾਰੋ **ਪੂਜਾ,** ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਪਚ੍ਚਯਦਾਨਂ **ਸਕ੍ਕਾਰੋ,** ਵਨ੍ਦਨਾ ਚ ਮਾਨੋ ਚ ਪੂਜਾ ਚ ਸਕ੍ਕਾਰੋ ਚ **ਵਨ੍ਦਨਾਮਾਨਪੂਜਾਸਕ੍ਕਾਰਾ,** ਤੇਸਂ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਕਰਣੇਨ ਭਾਜਨਤ੍ਤਾ ਆਧਾਰਤ੍ਤਾ **ਵਨ੍ਦਨਾਮਾਨਪੂਜਾਸਕ੍ਕਾਰਭਾਜਨਂ**। ਇਮਿਨਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਅਰਹਤਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਅਸਮਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਨ੍ਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਤਕ੍ਕਤਸ੍ਸ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਸ੍ਸ ਸਸਨ੍ਤਾਨਪਵਨਾਦਿਵਸੇਨ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਯ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਸਮਤ੍ਥਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਰਹਤਾਦਿਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਵਿਸੇਸਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਵਿਵਿਧੇਨ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਮਨਸਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਕਰਣਭੂਤਾਹਿ ਅਭਿਵਨ੍ਦਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੀਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਨਮਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਿਵਿਧਾ ਚਾਯਂ ਵਨ੍ਦਨਾ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਵਨ੍ਦਨਾਨਂ ਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਾ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਚੇਤਨਾ ਕਾਯਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ **ਕਾਯਵਚੀਵਨ੍ਦਨਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਉਭਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਪਨ ਅਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ **ਮਨੋਵਨ੍ਦਨਾ**ਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ‘‘ਵਣ੍ਣਨਂ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਏਵਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਣਾਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾਨਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਪਣਾਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਥੇਰਵਂਸਪ੍ਪਦੀਪਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਞ੍ਜਲੀ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸੀਹਾਨਂ ਨਮੋ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਤੋ ਅਞ੍ਜਲਿ ਕਰਪੁਟੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਕਤਞ੍ਜਲੀ**। ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਦੀਘੋ , ਕਤਞ੍ਜਲੀ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾ** ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਕਾਰਾ

ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਯਾ ਮਹਾਥੇਰਾ, ਤੇ ਏਵ ਪਰਿਸ੍ਸਯਸਹਨਤੋ, ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਕਿਲੇਸਹਨਨਤੋ, ਪਰਵਾਦਿਮਿਗੇਹਿ ਅਪਧਂਸਨੀਯਤੋ ਚ ਸੀਹਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਸੀਹਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸੀਹਾ,** ਤੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸੀਹਾਨਂ। ਕੀਦਿਸਾ ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸੀਹਾ, ਯੇਸਂ ਤਯਾ ਨਮੋ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਆਹ "**ਥੇਰਵੰਸਪ੍ਪਦੀਪਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਥੇਰਵੰਸਪ੍ਪਦੀਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਰੇਹਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ **ਥੇਰਾ,** ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ, ਤੇਸਂ ਵੰਸੋ ਅਨ੍ਵਯੋਤਿ **ਥੇਰਵੰਸੋ**। ਏਤੇਨ ਭਿਨ੍ਨਲਦ੍ਧਿਕਾਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਭੇਦਾਨਂ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਦੀਨਂ ਵੰਸਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਥੇਰਵੰਸਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਨ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਵੰਸਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ **ਥੇਰਵੰਸਪ੍ਪਦੀਪਾ,** ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸੀਹਾ, ਤੇਸਂ ਥੇਰਵੰਸਪ੍ਪਦੀਪਾਨਂ। ਅਸਂਹੀਰਤ੍ਤਾ **ਥਿਰਾਨਂ**। **ਵਿਨਯਕ੍ਕਮੇ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਭਾਨੁਰੂਪਵਚਨਮੇਤਂ, ਤੇ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮੇਸੁਪਿ ਥਿਰਾ ਏਵ।

ਏਵੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਪਣਾਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਭਿਧਾਨਾਨਿਸਂਸਂ, ਦੇਸਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪਾਮੋਕ੍ਖ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਮਹੇਸਿਨਾ ਯਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਮਹੇਸਿਨਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੇ ਸੀਲਾਦਿਕੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀਤਿ **ਮਹੇਸਿ**। ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਏਸਿਤੋਤਿ ਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੇਖਾਸੇਖਇਸੀਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤੋ ਇਸੀਤਿ ਵਾ **ਮਹੇਸਿ,** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤੇਨ ਮਹੇਸਿਨਾ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸਂਵਰਭੂਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲਂ, ਤਦ੍ਦੀਪਨਤੋ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗਨ੍ਥਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਮੇਵ ਵਾ। ਕਿਮ੍ਭੂਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਾਮੋਕ੍ਖ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਪਮੁਖੇ ਸਾਧੂਤਿ ਪਮੋਕ੍ਖਂ, ਪਮੋਕ੍ਖਮੇਵ **ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ,** ਵਜ੍ਜਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾਨਂ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਦਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਰੋ ਸਪਞ੍ਞੋ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩, ੧੯੨; ਪੇਟਕੋ॰ ੨੨; ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੧.੯) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮੁਖਮਿਵਾਤਿ **ਮੁਖਂ,** ਦ੍ਵਾਰਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਲੇਯ੍ਯਪੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਆਹਾਰੋ ਮੁਖੇਨ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਫਰਤਿ, ਏਵੰ ਯੋਗਿਨੋਪਿ ਚਾਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਂ ਸੀਲਮੁਖੇਨ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਮੁਖਮਿਵਾਤਿ ਮੁਖ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਮੁਖਂ** ਦ੍ਵਾਰਂ **ਮੋਕ੍ਖਪ੍ਪਵੇਸਾਯ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ –

> ''ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਤ੍ਥਾਨਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕੁਸਲਾਨਿ ਸੀਲਾਨੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੧.੧)।

ਤਥਾ –

> ''ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਪੀਤਤ੍ਥਾਯ, ਪੀਤਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਥਾਯ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਸੁਖਤ੍ਥਾਯ, ਸੁਖਂ ਸਮਾਧਤ੍ਥਾਯ, ਸਮਾਧਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ, ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਨਿਬ੍ਬਿਦਤ੍ਥਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ ਵਿਰਾਗਤ੍ਥਾਯ, ਵਿਰਾਗੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੩੬੬) ਚ।

ਏਵੰ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਿਧਾਨਾਦਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸੂਰਤੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਤੁਤ੍ਥਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੂਰਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੋਭਨੇ ਰਤੋਤਿ ਸੂਰਤੋ ਉ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਤੇਨ ਸੂਰਤੇਨ, ਸੋਭਨੇ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਕਮ੍ਮੇ ਰਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਵਿਨੀਤੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨਿਵਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਨੀਚਵੁਤ੍ਤਿਨਾ। **ਸੁਚਿਸਲ੍ਲੇਖਵੁਤ੍ਤਿਨਾ**ਤਿ ਸੁਚਿਭੂਤਾ ਕਿਲੇਸਸਲ੍ਲਿਖਨਸਮਤ੍ਥਾ ਵੁਤ੍ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸੁਚਿਸਲ੍ਲੇਖਵੁਤ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਸੁਚਿਸਲ੍ਲੇਖਵੁਤ੍ਤਿਨਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਨਯਾਚਾਰਯੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਾਰਿਤ੍ਤਚਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ। ਅਥ ਵਾ **ਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਾਦਿਭੇਦੋ ਸਂਵਰਵਿਨਯੋ। **ਆਚਾਰੋ**ਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਆਗਤਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਾਚਾਰੋ । **ਸੋਣਤ੍ਥੇਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੋਣੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। ਥਿਰੇਹਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਥੇਰੋ। ਯਾਚਿਤੋ**ਤਿ ਅਭਿਯਾਚਿਤੋ। ਥੇਰੋ ਹਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਦੁਰਵਗਾਹਤਂ, ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਞਤ੍ਵਾ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਯਾ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ

ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਸੁਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਸਾਨਿਸਂਸਗਾਰਵੇਨ ਯਾਚਨਂ ਅਕਾਸਿ। ਤਦਸ੍ਸ ਯਾਚਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਨਿਦਾਨਭੂਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਾਚਿਤੋ"**ਤਿ ਆਹ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੂਰਤੇਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਸ੍ਸ ਸੋਰਚ੍ਚਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਨਿਵਾਤੇਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨੀਚਮਨਤਾ ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾ, ਯਾਯ ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਹਤਮਾਨੋ, ਨਿਹਤਦਪ੍ਪੋ, ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਚੋਲਕਸਮੋ, ਭਿਨ੍ਨਵਿਸਾਣੂਸਭਸਮੋ, ਉਦ੍ਧਟਦਾਠਸਪ੍ਪਸਮੋ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਹੋ ਸਖਿਲੋ ਸੁਖਸਮ੍ਭਾਸੋ ਹੋਤਿ। ''ਸੁਚਿਸਲ੍ਲੇਖਵੁਤ੍ਤਿਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। ''ਵਿਨਯਾਚਾਰਯੁਤ੍ਤੇਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸੀਲਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਮਨੇਕਗੁਣੇਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਤ੍ਥਵਨਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ ਅਜ੍ਝੇਸਨਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁਨ੍ਤਿ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਸ੍ਸਾਪਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਕਿਞ੍ਚ – ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੇਸਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਰਿਯਮਾਨਾ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੇਸਨਾਧਿਪਚ੍ਚੇਨ, ਮਮਞ੍ਚ ਉਸ੍ਸਾਹਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਚਿਰੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਵਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸਵਨੇ ਸੋਤੁਜਨਸ੍ਸਾਦਰਂ ਜਨੇਤੁਂ ਤਪ੍ਪਯੋਜਨਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਨਿਸ੍ਸਯਾਭਿਧਾਨਾਦਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਗਾਥਾਦ੍ਵਯਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਯਂ ਮਹੇਸਿਨਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਕਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ। **ਸਞ੍ਜਾਤਕਙ੍ਖਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਪਦਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯਵਸੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਕਙ੍ਖਾਨਂ, ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਂਸਯਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਂਸਯਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨਤ੍ਥਾਯ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ। ਵਣ੍ਣੀਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਕਥੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਵਣ੍ਣਨਾ,** ਅਟ੍ਠਕਥਾ, ਤਂ ਵਣ੍ਣਨਂ। ਇਮਸ੍ਸ ਚ ''ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਿਂਭੂਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਕਪਰਿਵਾਰਪਦਭਾਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਸਾਧਾਰਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਸ੍ਸ ਚ ਨਿਦਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਰਸਪ੍ਪਭੇਦਸ੍ਸ ਚ ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਾਧਾਰਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤੋ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ।

ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਨ੍ਤਿ ਮਹਾਮੇਘਵਨੁਯ੍ਯਾਨਭੂਮਿਭਾਗੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਵਿਹਾਰੋ **ਮਹਾਵਿਹਾਰੋ,** ਯੋ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਮਹਾਬੋਧਿਨਾ ਵਿਭੂਸਿਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਸਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ,** ਤੇਸਂ ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ। **ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਾਮਗ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤਂ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ ਸੀਹਲਟ੍ਠਕਥਾਨਯਂ ਇਧ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਨਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਨਾਮੇਨ। ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੀ,** ਤਂ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਂ। **ਸੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸੁਨ੍ਦਰਂ, ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਸੁਭਤੋ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਸੁਭਤੋ, ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸੁਭਤੋ ਚ ਸੁਭਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪੁਰਿਪੁਣ੍ਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਪ੍ਪਕਾਰਂ, ''ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰਲਦ੍ਧਿਸਙ੍ਕਰਦੋਸਵਿਵਜ੍ਜਨਤੋ, ''ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **"ਵਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ।

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮਾਦਿਸਹਿਤਂ ਸਞ੍ਞਾਦਿਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਂ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਤਾਵ ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ, ਸਰੂਪਭੇਦਤੋ, ਗਨ੍ਥਭੇਦਤੋ, ਉਦ੍ਦੇਸਵਿਭਾਗਤੋ, ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਚ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਤਦੁਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨਾਯਂ ਵਣ੍ਣਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਥਾਪਦੇ। **ਪਅਤਿਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਾਰਤੋ ਅਤਿਵਿਯ ਸੀਲੇਸੁ ਮੁਖਭੂਤਂ। **ਅਤਿਪਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਤਮੇਵ ਪਦਂ ਉਪਸਗ੍ਗਬ੍ਯਤ੍ਤਯੇਨ ਵਦਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਪ ਅਤਿ ਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ, ਤਸ੍ਸ ਉਪਸਗ੍ਗਬ੍ਯਤ੍ਤਯੇਨਤ੍ਥਮਾਹ "**ਅਤਿਪਮੋਕ੍ਖ**"ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਭੇਦਤੋ ਪਦਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਤੋ ਵਦਤਿ "**ਅਤਿਸੇਟ੍ਠਂ ਅਤਿਉਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੀਲਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨਂ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਗਨ੍ਥਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਨ ਸੇਟ੍ਠਗੁਣਸਹਚਰਣਤੋ ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਉਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ। ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਚਨਤ੍ਥਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫; ੩.੯੦) ਵਿਯ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਚਨਂ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਨਿਦਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ, ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ਚ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵੀਥਿਯਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਚਨਤੋ। ਅਥ ਵਾ **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵਕਰਣਵਚਨਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਿਮੁਖੀਕਰਣਤੋ। **ਵਚਨਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਤਿਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੇਨ। **ਏਕਵਿਧਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਮ੍ਪਿ। **ਸੀਲਗਨ੍ਥਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਨ ਸੀਲਗਨ੍ਥਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਭੇਦੇਨ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ, ਗਨ੍ਥਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਞ੍ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸਾਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਾਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਪਾਤਿ,** ਤਂ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਮੋਚੇਤਿ ਆਪਾਯਿਕਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹੀਤਿ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ,** ਸਂਵਰਣਂ **ਸਂਵਰੋ,** ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਮੇਵ ਸਂਵਰੋ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ,** ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਸਂਵੁਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ। ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ।

ਆਦਿਮੇਤਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲਂ ਪੁਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇਨ ਆਦਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵਂ, ਉਤ੍ਤਿਯ, ਆਦਿਮੇਵ ਵਿਸੋਧੇਹਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਕੋ ਚਾਦਿ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ? ਸੀਲਞ੍ਚ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਂ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਉਜੁਕਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੮੨)।

ਯਥਾ ਹਿ ਨਗਰਵਡ੍ਢਕੀ ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਪਠਮਂ ਨਗਰਟ੍ਠਾਨਂ ਸੋਧੇਤਿ, ਤਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਵੀਥਿਚਤੁਕ੍ਕਸਿਙ੍ਘਾਟਕਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਤਿ, ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਰਜਕੋ ਪਠਮਂ ਤੀਹਿ ਖਾਰੇਹਿ ਵਤ੍ਥਂ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਵਤ੍ਥੇ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਰਙ੍ਗਜਾਤਂ ਉਪਨੇਤਿ, ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਛੇਕੋ ਚਿਤ੍ਤਕਾਰੋ ਰੂਪਂ ਲਿਖਿਤੁਕਾਮੋ ਆਦਿਤੋਵ ਭਿਤ੍ਤਿਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਰੂਪਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਆਦਿਤੋਵ ਸੀਲਂ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਲਂ "**ਆਦੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। "**ਮੁਖਮੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨੇਵ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਚ ਸਂਵਰੋ''ਤਿਆਦਿਪਾਲਿਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੦; ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੫) ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ ਵਿਨਯਪਿਟਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲਂ, ਧਮ੍ਮਤੋ ਪਨ ਸੀਲਂ ਨਾਮ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਵਾ ਵਿਰਮਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਵਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਪੂਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਂ** ''ਕਿਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾ ਸੀਲਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੀਲਂ ਸਂਵਰੋ ਸੀਲਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੯) "**ਉਭਯਾਨਿ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾਨੀ**"ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਭਿਕ੍ਖੁਨੀਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਉਭਯਾਨਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾਨਿ, ਦ੍ਵੇ ਮਾਤਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦਕਸ੍ਸ । **ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। **ਸ੍ਵਾਗਤਾਨੀ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਆਗਤਾਨਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦਿਪਾਲਿਂ (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੪) ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਸੀਲਗਨ੍ਥਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇਸੁ। **ਯੋ**ਤਿ ਅਨਿਯਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸੀਲਂ। **ਰਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਵਿਕੋਪੇਨ੍ਤੋ ਪਾਲੇਤਿ। **ਤਂ** ''ਪਾਤੀ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੀਲੇ ਠਿਤਂ। **ਮੋਚੇਤੀ**ਤਿ ਸਹਕਾਰਿਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ। ਅਪਾਯੇ ਜਾਤਂ **ਆਪਾਯਿਕਂ,** ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਂ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਤਾਨਿ **ਆਪਾਯਿਕਾਦੀਨਿ**। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਦਞ੍ਞਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਵਾਦੋ **ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦੋ,** ਸੋ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਤਾਨਿ **ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਾਦੀਨਿ,** ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਾਦੀਹਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ

ਪਰਾਨੁਵਾਦਦਣ੍ਡਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਾਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਜੋਤਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤ੍ਤਾ। **ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਵਚਨਤ੍ਥੋ**ਤਿ ''ਅਤਿਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਵਚਨਤ੍ਥੋ। **ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣੋ ਹੋਤਿ** ਸੀਲਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨਂ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਗਨ੍ਥਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਸੇਟ੍ਠਗੁਣਸਹਚਰਣਤੋ ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਸੁ ਸੀਲਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਗਨ੍ਥਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇਸੁ। **"ਅਯਂ ਵਣ੍ਣਨਾ"**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਵਣ੍ਣਨਮਾਹ। ਗਨ੍ਥਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਾਵ ਯੁਜ੍ਜਤੁ, ਕਥਂ ਸੀਲਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਆਹ **"ਗਨ੍ਥੇ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਹੀ**ਤਿ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਸੀਲਂ। **ਵਣ੍ਣਿਤੋਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਗਨ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਮੁਖੇਨ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਵਣ੍ਣਨਤੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਸ੍ਮਾ ਗਨ੍ਥੇ ਵਣ੍ਣਿਤੇ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਵਣ੍ਣਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਲਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਸਰੂਪਭੇਦਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਗਨ੍ਥਭੇਦਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੁਂ **"ਤਂ ਪਨੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਭਿਕ੍ਖੁਨੀਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ। ਉਦ੍ਦੇਸਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਯੇਹਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਵਚਨਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇਹਿ, ਤੇ **ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ,** ਤੇਹਿ। **ਵਵਤ੍ਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਠਿਤਂ।

ਏਵਂ ਗਨ੍ਥਭੇਦਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਉਦ੍ਦੇਸਵਿਭਾਗਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਉਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ ਸਰੂਪੇਨ ਕਥੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ **ਉਦ੍ਦੇਸੋ,** ਨਿਦਾਨਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸੋਤਿ **ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸੋ**। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸੋ **ਵਿਤ੍ਥਾਰੁਦ੍ਦੇਸੋ**।

ਇਦਾਨਿ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸਾਦੀਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਤਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸੋ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਦ੍ਦੇਸੇਸੁ। ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸੋ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ...ਪੇ॰... ਆਵਿਕਤਾ ਹਿਸ੍ਸ ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਧਾਗਤਨਿਦਾਨਪਾਲਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਉਦ੍ਦੇਸਕਾਲੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ''ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਾਠਸ੍ਸ ਯੋਜਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ''ਤਤ੍ਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਸਾਵਨਾਦਿਕਮੇਵ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਨਿਦਾਨਪਾਲਿਦਸ੍ਸਨਪੁਬ੍ਬਕਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਖੁਦ੍ਦਕਪੇਯ੍ਯਾਲਵਸੇਨ ਵਾ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਅਯੋਜਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਉਦ੍ਦੇਸਕਾਲੇ ਪਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਪਾਰਾਜਿਕਾਦੀਨਂ ਅਵਸਾਨੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਨਿਦਾਨਾਵਸਾਨੇ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਉਦ੍ਦੇਸਕਾਲੇ 'ਆਵਿਕਤਾ ਹਿਸ੍ਸ ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ 'ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਦਾਨਂ, ਤਤ੍ਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵਾ''ਤਿਆਦਿ। **ਅਵਸੇਸੇ ਸੁਤੇਨ ਸਾਵਿਤੇ**ਤਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਰਾਜਿਕੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਚਤੁਕ੍ਕਂ ''ਸੁਤਾ ਖੋ ਪਨਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਰਾਜਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਅਵਿਵਦਮਾਨੇਹਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸੁਤਵਸੇਨ ਸਾਵਿਤੇ।

ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਸੇਸਾ ਤਯੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਾਰਾਜਿਕੁਦ੍ਦੇਸਾਦੀਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਾਰਾਜਿਕੁਦ੍ਦੇਸਾਦੀਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਨਿਦਾਨਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਾਰਾਜਿਕਾਦੀਨਿ ਓਸਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਦਾਨਂ, ਪਾਰਾਜਿਕਞ੍ਚ, ਤਦੁਭਯਂ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਞ੍ਚ, ਤਂਤਿਕਂ ਅਨਿਯਤਞ੍ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਾਰਾਜਿਕਾਦੀਨਿ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ''ਅਵਸੇਸੇ ਸੁਤੇਨ ਸਾਵਿਤੇ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕੁਦ੍ਦੇਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। **ਅਵਸੇਸਂ ਸੁਤੇਨ ਸਾਵੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ**ਤਿ ਉਪੋਸਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ –

> ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਾ ਨਿਦਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਂ ਸੁਤੇਨ ਸਾਵੇਤਬ੍ਬਂ, ਅਯਂ ਪਠਮੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ। ਨਿਦਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਂ ਸੁਤੇਨ ਸਾਵੇਤਬ੍ਬਂ, ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੧੫੦) –

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਪ੍ਪਕਤੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤੇ। **ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਦਸਸੁ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ । ਦਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾ ਨਾਮ – ਰਾਜਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਚੋਰਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਅਗ੍ਗਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਉਦਕਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਵਾਲ਼ਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਸਰੀਸਪਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਚੇ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ‘‘ਉਪੋਸਥਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੫੦) ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਸੁ ਰਾਜਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ **ਰਾਜਨ੍ਤਰਾਯੋ**। ਚੋਰਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ **ਚੋਰਨ੍ਤਰਾਯੋ**। ਦਵਦਾਹੋ ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਆਵਾਸੇ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਅਯਂ **ਅਗ੍ਗਨ੍ਤਰਾਯੋ**। ਮੇਘੋ ਵਾ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਓਘੋ ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ **ਉਦਕਨ੍ਤਰਾਯੋ**। ਬਹੂ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ **ਮਨੁਸ੍ਸਨ੍ਤਰਾਯੋ**। ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਯਕ੍ਖੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯਂ **ਅਮਨੁਸ੍ਸਨ੍ਤਰਾਯੋ**। ਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦਯੋ ਚਣ੍ਡਮਿਗਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ **ਵਾਲ਼ਨ੍ਤਰਾਯੋ**। ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਪ੍ਪਾਦਯੋ ਡਂਸਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ **ਸਰੀਸਪਨ੍ਤਰਾਯੋ**। ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਿਲਾਨੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਕਾਲਂ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਵੇਰਿਨੋ ਵਾ ਤਂ ਮਾਰੇਤੁਕਾਮਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ **ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਾਯੋ**। ਮਨੁਸ੍ਸਾ **ਏਕਂ** ਵਾ ਬਹੂ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾ ਚਾਵੇਤੁਕਾਮਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯੋ**। ਇਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਸਸੁ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਕਤੁਦ੍ਦੇਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। **ਅਵਸੇਸਂ ਸੁਤੇਨ ਸਾਵੇਤਬ੍ਬਂ** ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਉਦ੍ਦੇਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਅਵਸੇਸਵਚਨਸ੍ਸ। ਯਥਾਹ ‘‘ਨਿਦਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੫੦)। ਤੇਨਾਹ **“ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ”**ਤਿਆਦਿ। **ਸੁਤੇਨ ਸਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਉਪੋਸਥਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਨਿਯਤੁਦ੍ਦੇਸੋ ਪਰਿਹਾਯਤੀ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਅਨਿਯਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਦਭਾਵੋ ਚ ‘‘ਇਦਮੇਵ ਲਕ੍ਖਣਂ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਨੁਗਤ’’ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਸੇਸੁਦ੍ਦੇਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਾਵਾ**ਤਿ ਪਠਮਂ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਬੁਦ੍ਧਿਯਂ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਇਦਂ ਅਕ੍ਖਰਪਦਨਿਯਮਿਤਗਨ੍ਥਿਤਂ ਵਚਨਂ **ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਕਥੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਂ ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ, **“ਸੁਣਾਤੁ ਮੇਤਿਆਦੀਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸੁਣਾਤੁ ਮੇਤਿਆਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ ਅਜ੍ਜੁਪੋਸਥੋ’’ਤਿਆਦੀਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਆਗਤਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਂ। **ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਨਿਚ੍ਛਯਨਂ, ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਾਯ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਤੇਸਂ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਤ੍ਥੋ ਚੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥੋ ਚ ਅਨੇਕਧਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪੀਯਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਨਿਚ੍ਛਿਨੋਤੀਤਿ **ਨਿਚ੍ਛਯੋ**। ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਖੀਲਮਦ੍ਦਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਕਥਾ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚ **ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯੋ,** ਤਂ ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯਂ, ਮਯਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਞ੍ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਨ੍ਨਂ ਪਤ੍ਤਂ ਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ,** ਸੀਲਂ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ,** ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸੀਲਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਨ੍ਨਾ ਗਤਾ ਉਪਾਗਤਾਤਿ **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ,** ਸੀਲੇਨ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ **ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ,** ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਉਪੇਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਧਿਸੀਲਅਧਿਚਿਤ੍ਤਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਸਿਕ੍ਖਾ, ਤਂ** ਕਾਮੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮਾ। ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਮੇ**ਤਿ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖਵੋ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਨਿਸਾਮੇਨ੍ਤੁ। ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸਵਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ। ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਸਵਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮਾਨਂਯੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਗਹਣਂ ਤਦਞ੍ਞੇਸਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਭਾਜਨਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਤੇ ਵਿਨਯਂ ਸੋਤਬ੍ਬਂ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਥਾਪਦੇ, ਏਤੇਸਂ ਵਾ ਗਾਥਾਯ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ’’ਤਿਆਦੀਨਂ ਪਦਾਨਮਨ੍ਤਰੇ। ਸਵਨੇ ਆਣਤ੍ਤਿਵਚਨਂ **ਸਵਨਾਣਤ੍ਤਿਵਚਨਂ**। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਵਨਾਣਤ੍ਤਿਵਚਨਂ, ਤਥਾਪਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਕੇਨ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਆਣਤ੍ਤਿ, ਨ ਉਦ੍ਦੇਸਕਸ੍ਸਾਤਿ ਨਵਕਤਰੇਨਾਪਿ ਇਦਂ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਸਙ੍ਘਗਾਰਵੇਨ, ਸਙ੍ਘਬਹੁਮਾਨੇਨ ਚ ਸਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਚਨਂ**। ਸਙ੍ਘੋ ਹਿ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਮਂ ਗਾਰਵਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਟ੍ਠਾਨਂ। ਇਦਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਕੇਨ ਕਤ੍ਥ ਕਦਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਚੇਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ –

‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤੁਂ, ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਬ੍ਯਤ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਟਿਬਲੇਨ ਸਙ੍ਘੋ ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ’’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੩-੧੩੪) –

ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਨਯੇਨ। **ਰਾਜਗਹੇ**ਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕੇ ਨਗਰੇ। ਤਞ੍ਹਿ ਮਨ੍ਧਾਤੁਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਰਾਜਗਹ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਚ ਨਗਰਂ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਕਾਲੇ ਸੁਞ੍ਞਂ ਹੋਤਿ ਯਕ੍ਖਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਤੇਸਂ ਵਸਨ੍ਤਵਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਕੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ। ਕਿਂ ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ, ਯੇਨੇਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **‘‘ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੋ ਵਾ ਹੀ’’**ਤਿਆਦਿ। **ਥੇਰਾਧਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਥੇਰਾਧੀਨਂ, ਥੇਰਾਯਤ੍ਤਂ ਭਵਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **‘‘ਥੇਰਾਧੇਯ੍ਯ’’**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸਂ ਪਰਿਸਾਯਂ। **ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਪਗੁਣਮਾਤਿਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਬਲੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ, ਅਭੀਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦਹਰਸ੍ਸਾਪਿ ਬ੍ਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਸਚੇ ਥੇਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾ ਤਯੋ ਵਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਾ ਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੇ ਪਨ ਅਕ੍ਖਣ੍ਡਾ ਸੁਵਿਸਦਾ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਥੇਰਾਯਤ੍ਤੋਵ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਵਿਸਦਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਬ੍ਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਯਤ੍ਤੋਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ‘‘ਸਙ੍ਘੋ’’ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸਙ੍ਘਂ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਸਙ੍ਘੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਪਦੇਨਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ **ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**ਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਯਦਿ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀਤਿ **ਦਕ੍ਖਿਣਾ,** ਪਰਲੋਕਂ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਦਾਨਂ, ਤਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਅਰਹਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਵਾ ਹਿਤੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਕਾਰਿਤਾਯ ਵਿਸੋਧੇਤੀਤਿ **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ,** ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਙ੍ਘਾਤੇਨ ਸਂਹਤੋਤਿ **ਸਙ੍ਘੋ,** ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਚ ਸੋ ਸਙ੍ਘੋ ਚਾਤਿ **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਸਙ੍ਘੋ**। ਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਚਤੁਵਗ੍ਗਾਦਿਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਿਦ੍ਧੋ ਸਙ੍ਘੋ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਙ੍ਘੋ। ਅਵਿਸੇਸੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਅਰਿਯਾ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ’’ਤਿ ਵਾ ਅਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ। **ਸੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਙ੍ਘੋ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਂ ਉਪੋਸਥਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ। **ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ** ਉਪੋਸਥਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਸੇਸਤ੍ਤਾ। ਨਨੁ ਚ ਸੋਪਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **‘‘ਸੋ ਪਨੇਸਾ’’**ਤਿਆਦਿ। **ਕਮ੍ਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਵਸੇਨ। ਪਞ੍ਚ ਵਿਧਾ ਪਕਾਰਾ ਅਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ**। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਧਯੁਤ੍ਤਗਤਪ੍ਪਕਾਰਸਦ੍ਦੇ ਸਮਾਨਤ੍ਥੇ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵਗ੍ਗੋ ਸਮੂਹੋਤਿ **ਚਤੁਵਗ੍ਗੋ,** ਚਤੁਪਰਿਮਾਣਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਵਗ੍ਗੋ **ਚਤੁਵਗ੍ਗੋ**। ਏਵਂ **ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਾ**ਦਿ।

ਇਦਾਨਿ ਯੇਸਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨਾਯਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **‘‘ਤਤ੍ਥਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੇ ਸਙ੍ਘੇ। ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਉਪਸਮ੍ਪਦਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਸਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ…ਪੇ॰… ਉਪਸਮ੍ਪਦਞ੍ਚਾ’’**ਤਿ। **‘‘ਤਥਾ’’**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਰੇਕਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਸੋ ਪਨਾ’’**ਤਿਆਦਿ। **ਅਤਿਰੇਕਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਵਗ੍ਗਾਦਿਕਰਣੀਯਂ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਾਦਿਨਾ ਅਤਿਰੇਕਤਰੇਨ, ਦਸਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯਞ੍ਚ ਏਕਾਦਸਵਗ੍ਗਾਦਿਨਾ ਅਤਿਰੇਕਤਰੇਨ। **ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ। ਇਦਮੇਵ ਚਾਨੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ‘‘ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾਨਿਯਮੇ ਕਥਮੇਤਂ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਈਦਿਸੀ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਉਪੋਸਥੇ।

ਉਪੋਸਥਸਦ੍ਦੋ ਪਨਾਯਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਸੀਲਉਪਵਾਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦਿਵਸੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ‘‘ਆਯਾਮਾਵੁਸੋ ਕਪ੍ਪਿਨ, ਉਪੋਸਥਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੫੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੮੫) ਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੇ ਆਗਤੋ, ‘‘ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖੋ, ਵਿਸਾਖੇ, ਉਪੋਸਥੋ ਉਪਵੁਤ੍ਥੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੪੩) ਸੀਲੇ, ‘‘ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵੇ ਸਦਾ ਫਗ੍ਗੁ, ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸੁਪੋਸਥੋ ਸਦਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੯) ਉਪਵਾਸੇ, ‘‘ਉਪੋਸਥੋ ਨਾਮ ਨਾਗਰਾਜਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੬) ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ, ‘‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਸਭਿਕ੍ਖੁਕਾ ਆਵਾਸਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੧੮੧) ਦਿਵਸੇ, ਇਧਾਪਿ ਦਿਵਸੇਯੇਵ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਅਜ੍ਜ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੋ’’**ਤਿਆਦਿ। ਉਪਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਉਪੋਸਥੋ**। **ਉਪਵਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਅਭੁਞ੍ਜਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਨਸਨੇਨ ਵਾ ਖੀਰਪਾਨਮਧੁਪਾਨਾਦਿਮਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਉਪੇਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਵਾਕਜਾਨੰ **ਏਵ**-ਕਾਰਤ੍ਥਸਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਉਪੋਸਥੋ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਉਪੋਸਥੋ ਏਵਾ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **"ਏਤੇਨ ਅਨੁਪੋਸਥਦਿਵਸੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀ"**ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨਿਰਾਕਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਥ ਵਾ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਤ੍ਥਾਪੋਹਨਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਤੀਤਿ ''ਉਪੋਸਥੋ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਅਨੁਪੋਸਥੋ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਏਤੇਨ ਅਨੁਪੋਸਥਦਿਵਸੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀ"**ਤਿ। **"ਏਸ ਨਯੋ ਪਨ੍ਨਰਸੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ **ਅਞ੍ਞਂ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਏਤੇਨਾ**ਤਿ ''ਉਪੋਸਥੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ। ਪਞ੍ਚਦਸਨ੍ਨੰ ਤਿਥੀਨੰ ਪੂਰਣਵਸੇਨ **ਪਨ੍ਨਰਸੋ**। ਪਨ੍ਨਰਸੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਞ੍ਞਂ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀ''ਤਿ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਦਿਵਸਵਸੇਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਚਤੁਦ੍ਦਸਿਯੰ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਕੋ**। ਏਵੰ **ਪਨ੍ਨਰਸਿਕੋ। ਸਾਮਗ੍ਗਿਉਪੋਸਥੋ** ਨਾਮ ਸਙ੍ਘਸਾਮਗ੍ਗਿਕਤਦਿਵਸੇ ਕਾਤਬ੍ਬਉਪੋਸਥੋ। **ਹੇਮਨ੍ਤਗਿਮ੍ਹਵਸ੍ਸਾਨਾਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਉਤੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹੇਮਨ੍ਤਉਤੁ** ਨਾਮ ਅਪਰਕਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਪਾਟਿਪਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਫਗ੍ਗੁਨਪੁਣ੍ਣਮਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸਾ, **ਗਿਮ੍ਹਉਤੁ** ਨਾਮ ਫਗ੍ਗੁਨਸ੍ਸ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਪਾਟਿਪਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਆਸਾਲ਼੍ਹਿਪੁਣ੍ਣਮਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸਾ, **ਵਸ੍ਸਾਨਉਤੁ** ਨਾਮ ਆਸਾਲ਼੍ਹਿਸ੍ਸ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਪਾਟਿਪਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਪਰਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸਾ। **ਤਤਿਯਸਤ੍ਤਮਪਕ੍ਖੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਕਤ੍ਵਾ ਛ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਕਾ**ਤਿ ਹੇਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਤੁਨੋ ਤਤਿਯੇ ਚ ਸਤ੍ਤਮੇ ਚ ਪਕ੍ਖੇ ਦ੍ਵੇ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਕਾ, ਏਵਮਿਤਰੇਸੰ ਉਤੂਨਨ੍ਤਿ ਛ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਕਾ। **ਸੇਸਾ ਪਨ੍ਨਰਸਿਕਾ**ਤਿ ਸੇਸਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਪਨ੍ਨਰਸਿਕਾ। ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਕਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਚ ਕਾਲ਼ਮ੍ਹਾ, ਯਾਵ ਫਗ੍ਗੁਨਪੁਣ੍ਣਮਾ।
'ਹੇਮਨ੍ਤਕਾਲੋ'ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਅਟ੍ਠ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਪੋਸਥਾ॥

''ਫਗ੍ਗੁਨਸ੍ਸ ਚ ਕਾਲ਼ਮ੍ਹਾ, ਯਾਵ ਆਸਾਲ਼੍ਹਿਪੁਣ੍ਣਮਾ।
'ਗਿਮ੍ਹਕਾਲੋ'ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਅਟ੍ਠ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਪੋਸਥਾ॥

''ਆਸਾਲ਼੍ਹਿਸ੍ਸ ਚ ਕਾਲ਼ਮ੍ਹਾ, ਯਾਵ ਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾ।
'ਵਸ੍ਸਕਾਲੋ'ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਅਟ੍ਠ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਪੋਸਥਾ॥

''ਉਤੂਨੰ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨੰ, ਪਕ੍ਖੇ ਤਤਿਯਸਤ੍ਤਮੇ।
'ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੋ'ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ, ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ ਨਯਞ੍ਞੁਨੋ''ਤਿ॥

ਪਕਤਿਯਾ ਨਬਹੁਤਰਾਵਾਸਿਕਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬੰ **ਪਕਤਿਚਾਰਿਤ੍ਤੰ**। ਬਹੁਤਰਾਵਾਸਿਕਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇ ਪਨ ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੇਪਿ ਕਾਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਕਿ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਕਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਵਾਰੇ । **ਆਵਾਸਿਕਾਨੰ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਆਵਾਸਿਕੇਹਿ ''ਅਜ੍ਜੁਪੋਸਥੋ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੋ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤਬ੍ਬੰ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਆਵਾਸਿਕੇਹਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਨੰ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੭੮) ਵਚਨੰ, ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਉਪੋਸਥੇ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਕੇ ਕਾਤੁੰ, ਕਥੰ ਮਯੰ ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਪਠਮਤਰੰ ਪਵਾਰੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੪੦) ਵਚਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਉਤੁਨੋ ਤਤਿਯਸਤ੍ਤਮਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੇ ਵਾ ਅਵਸੇਸਸ੍ਸ ਪਨ੍ਨਰਸੇ ਵਾ ਸਕਿੰ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਚਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ ''ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਹੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਤਥਾਰੂਪਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਕੇ ਉਪੋਸਥੰ ਕਾਤੁੰ ਅਨੁਰੂਪੇ ''ਆਵਾਸਿਕਾ ਬਹੁਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿ। **ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੇ**ਤਿ ਤਿਣ੍ਣੰ ਉਤੂਨੰ ਤਤਿਯਸਤ੍ਤਮਪਕ੍ਖਚਾਤੁਦ੍ਦਸਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੇ।

ਨ ਕੇਵਲੰ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪੁਰਿਮਵਸ੍ਸੰਵੁਟ੍ਠਾਨੰ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਮਾ** ਇਤਿ ਚਨ੍ਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਸ੍ਸ ਗਤਿਯਾ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਮਿਨਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਸੋ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਕਲਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪੁਣ੍ਣੋਤਿ **ਪੁਣ੍ਣਮਾ,** ਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਿਕਾਯ ਪੁਣ੍ਣਮਾ **ਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾ,** ਅਸ੍ਸਯੁਜਪੁਣ੍ਣਮਾ। ਸਾ ਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਕਤ੍ਤਿਕੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁੰ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਤੇਸੰਯੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਵਸ੍ਸੰਵੁਟ੍ਠਾਨੰਯੇਵ। **ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕੇਹੀ**ਤਿ

ਕਲਹਕਾਰਕੇਹਿ। **ਪਚ੍ਚੁਕ੍ਕਡ੍ਢਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕੇਹਿ ਅਨੁਵ◌ਾਦਵਸੇਨ ਅਸ੍ਸਯੁਜਪੁਣ੍ਣਮਾਦਿੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤਾ ਪਵ◌ਾਰਣੰ ਕਾਲਪਕ੍ਖੰ, ਜੁਣ੍ਹਪਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧੰ ਕਡ੍ਢਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਮੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਆਵ◌ਾਸਿਕਾ, ਯਦਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨੰ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲੰ, ਇਦਾਨਿ ਉਪੋਸਥੰ ਕਰੇਯਜਾਮ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯਜਾਮ, ਆਗਮੇ ਕਾਲ਼ੇ ਪਵ◌ਾਰੇਯਜਾਮਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੪੦) ''ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਮੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਆਵ◌ਾਸਿਕਾ, ਯਦਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨੰ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲੰ, ਇਦਾਨਿ ਉਪੋਸਥੰ ਕਰੇਯਜਾਮ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯਜਾਮ, ਆਗਮੇ ਜੁਣ੍ਹੇ ਪਵ◌ਾਰੇਯਜਾਮਾ''ਤਿ ਚ ਏਵ◌ ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਪਵ◌ਾਰਣੰ ਉਕ੍ਕਡ੍ਢਨ੍ਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਅਥਾਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਚਤੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨੰ ਪੂਰਣੋ **ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੋ,** ਦਿਵਸੋ। ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਆਗਮੇ ਜੁਣ੍ਹੇ ਪਵ◌ਾਰੇਯਜਾਮਾ''ਤਿ ਞਤ੍ਤਿੰ ਠਪਯਿੰਸੁ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਆਗਮੇ ਜੁਣ੍ਹੇ ਕੋਮੁਦਿਯਾ ਚਾਤੁਮਾਸਿਨਿਯਾ ਅਵਸ੍ਸੰ ਪਵ◌ਾਰੇਤਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਵ◌ਾਰੇਤੁੰ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

> ''ਤੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕਾ ਕਲਹਕਾਰਕਾ ਵ◌ਿਵ◌ਾਦਕਾਰਕਾ ਭਸ੍ਸਕਾਰਕਾ ਸਙ੍ਘੇ ਅਧਿਕਰਣਕਾਰਕਾ ਤਮ੍ਪਿ ਜੁਣ੍ਹੰ ਅਨੁਵਸੇਯਜੁੰ, ਤੇਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਆਗਮੇ ਜੁਣ੍ਹੇ ਕੋਮੁਦਿਯਾ ਚਾਤੁਮਾਸਿਨਿਯਾ ਅਕਾਮਾ ਪਵ◌ਾਰੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੪੦)।

ਤੇਨੇਵ◌ਾਹ **"ਪਚ੍ਛਿਮਵਸ੍ਸੰਵ◌ੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾ ਏਵ**◌ਾ"ਤਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਵ◌ਾਰੇਯਜ, ਦੁਕ੍ਕਟਾਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ''ਨ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਅਪਵ◌ਾਰਣਾਯ ਪਵ◌ਾਰੇਤਬ੍ਬੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਙ੍ਘਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੩੩)। ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿਪਵ◌ਾਰਣਾਯੋਗਤੋ **ਪਵ◌ਾਰਣਾਦਿਵਸਾ**। **ਪਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨ ਕੇਵਲੰ ਪਵ◌ਾਰਣਾਦਿਵਸਾਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਯੋ ਸੋ ਸਾਮਗ੍ਗਿਉਪੋਸਥਦਿਵਸੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ, ਤਞ੍ਚ ਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਸਾਮਗ੍ਗਿਪਵ◌ਾਰਣਾਦਿਵਸਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਦਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਓਸਾਰਿਤੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿੰ ਓਸਾਰਿਤੇ, ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸੀਮੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਦੇਸਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਕਮ੍ਮਵ◌ਾਚਾਯ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਵ◌ੇਸਿਤੇਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸ। ਤਦਾ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ...ਪੇ॰... ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਿੰ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤਾਵਦੇਵ**◌ਾ"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਾਵਦੇਵ**◌ਾਤਿ ਤੰ ਦਿਵਸਮੇਵ। **ਵਚਨਤੋ**ਤਿ **ਕੋਸਮ੍ਬਕਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** (ਮਹਾਵ॰ ੪੭੫) ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਪ੍ਪਮತ್ತਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਵ◌ਿਵਦਨ੍ਤਾ ਉਪੋਸਥੰ ਵ◌ਾ ਪਵ◌ਾਰਣੰ ਵ◌ਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਧਿਕਰਣੇ ਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਿਤੇ ''ਸਮਗ੍ਗਾ ਜਾਤਮ੍ਹਾ''ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾ ਸਾਮਗ੍ਗਿਉਪੋਸਥੰ ਕਾਤੁੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਕਰੋਨ੍ਤੇਹਿ ਅਨੁਪੋਸਥੇ ਉਪੋਸਥੋ ਕਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸੋ** ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਸ੍ਸ ਕਾਲਪਕ੍ਖਪਾਟਿਪਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਅਪਰਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾ, ਤਾਵ ਏਕੂਨਤਿੰਸਰਤ੍ਤਿਦਿਵ◌ੋ, ਤਸ੍ਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ, ਤਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਵ◌ਾ ਪਨ ਪੁਰੇ ਵ◌ਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਅਯਮੇਵ** ਯੋ ਕੋਚਿ ਦਿਵਸੋਯੇਵ। ਇਧਾਪਿ **ਕੋਸਮ੍ਬਕਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਸਦਿਸਾਵ ਸਾਮਗ੍ਗੀ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯੇ ਪਨ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇ ਪਵ◌ਾਰਣੰ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸਮਗ੍ਗਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਪਵ◌ਾਰਣਾਯਮੇਵ ਪਵ◌ਾਰਣਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਾਵਦੇਵ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਕਰੋਨ੍ਤੇਹਿ ਅਪ੍ਪਵ◌ਾਰਣਾਯ ਪਵ◌ਾਰਣਾ ਕਤਾ ਹੋਤਿ। **ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋਯੇਵ**◌ਾਤਿ ਨਿਯਮੇਨ ਯਦਿ ਕਰੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਉਪੋਸਥਕਰਣੇ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਅਨੁਪੋਸਥੇ ਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਙ੍ਘਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੮੩)।

"ਪਤ੍ਤਕਾਲਮੇਵ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲ"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਕਤ੍ਥੇ ਭਾਵਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨਾਸਤੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਦਲ੍ਹੰ ਕਰੋਤਿ।

ਅਨੁਰੂਪਾਤਿ ਅਰਹਾ ਅਨੁਚ੍ਛਵ◌ਿਕਾ, ਸਾਮਿਨੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮੇਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਹੇਟ੍ਠਿਮੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਨ ਤੇਹਿ ਵ◌ਿਨਾ ਤੰ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੰ ਕਰੀਯਤਿ, ਨ ਤੇਸੰ ਛਨ੍ਦੋ ਵ◌ਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵ◌ਾ ਏਤਿ। ਅਵਸੇਸਾ ਪਨ ਸਚੇਪਿ ਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਚੇ

ਸਮਾਨਸੰਵਾਸਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਛਨ੍ਨਾਰਹਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਛਨ੍ਨਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਦਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ ਵਾ, ਮਾ ਵਾ, ਕਮ੍ਮੰ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ। **ਪਕਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਪਾਰਾਜਿਕੰ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਾ ਚ। **ਹਤ੍ਥਪਾਸੋ** ਨਾਮ ਦਿਯਡ੍ਢਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣੋ।

ਸੀਮਾ ਚ ਨਾਮੇਸਾ ਕਤਮਾ, ਯਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥਪਾਸੰ ਅਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸੀਮੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਵਿਭਾਗਵਨ੍ਤਾਨੰ ਸਭਾਵਵਿਭਾਵਨੰ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ **"ਸੀਮਾ ਚ ਨਾਮੇਸਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਮਿਸ੍ਸੀਕਰੋਨ੍ਤੇਨ। **ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੇਨ, ਅਨ੍ਤੋ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਮਾ ਵਿਪਤ੍ਤਿਸੀਮਾਯੋ ਨਾਮਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਵਿਪਤ੍ਤਿਸੀਮਾਯੋ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਏਕਾਦਸਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਆਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। ਵ**ਚਨਤੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਗ੍ਗੇ (ਪਰਿ॰ ੪੮੨ ਆਦਯੋ) ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ। ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮੇਤੰ ਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯਪਰਮਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯਤ੍ਥ ਏਕਵੀਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਸੀਦਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਸੰ ਸੀਮਾਯੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਕਮ੍ਮਾਰਹੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਵੀਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਾਕਾਰੇਨ ਨਿਸੀਦਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਅਯੰ **ਅਤਿਖੁਦ੍ਦਕਾ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਰੂਪਾ ਚ ਸੀਮਾ ਸਮ੍ਮਤਾਪਿ ਅਸਮ੍ਮਤਾ, ਗਾਮਖੇਤ੍ਤਸਦਿਸਾਵ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕੁਪ੍ਪਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਸੀਮਾਸੁਪਿ।

ਸਮ੍ਮਤਾਤਿ ਬਦ੍ਧਾ, ਵਾਚਿਤਕਮ੍ਮਵਾਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਵਾਚਨਮੇਵ ਹਿ ਬਨ੍ਧਨੰ ਨਾਮ। ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਗੋ,** ਤੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਗੰ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਹਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਤਚਸਾਰਰੁਕ੍ਖੋ** ਨਾਮ ਤਾਲਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦਿਕਾ। **ਪੰਸੁਪੁਞ੍ਜਵਾਲੁਕਾਪੁਞ੍ਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੰਸੁਰਾਸਿਵਾਲੁਕਾਰਾਸੀਨੰ ਮਜ੍ਝੇ। ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਪੰਸੁਪੁਞ੍ਜੰ ਵਾ ਵਾਲੁਕਾਪੁਞ੍ਜੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਪਨ ਅਪਾਠੋ। ਨ ਹਿ ਸੋ ''ਅਞ੍ਞਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ। **ਅਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਮਨ੍ਤਰਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਾ ਤੀਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਬਜ੍ਝਮਾਨਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਗੇਸੁ ਤਚਸਾਰਰੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਕੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਤਾ, ਸਾ **ਖਣ੍ਡਨਿਮਿਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਾ ਪਨ ਚਤੁਪਞ੍ਚਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਬਜ੍ਝਮਾਨਾ ਇਮੇਸੁ ਤਚਸਾਰਰੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਕੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਤਾ, ਸਾ **ਖਣ੍ਡਨਿਮਿਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਗਾਨੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਪਨ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। **ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਬਹਿ ਠਿਤੇਨ ਸਮ੍ਮਤਾ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਬਹਿ ਠਿਤੇਨ ਵਾਚਿਤਕਮ੍ਮਵਾਚਾ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਬਹਿ ਚ ਠਤ੍ਵਾ ਕਿਤ੍ਤੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ।

ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਤਾਪੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਸਮ੍ਮਤਾਪਿ। ਇਮਸ੍ਸ ''ਅਸਮ੍ਮਤਾਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਬ੍ਬਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਦੀ ਅਸੀਮਾ**ਤਿ ਯਾ ਕਾਚਿ ਨਦੀਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਨਦੀ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਏਤੰ ਬਦ੍ਧਸੀਮੰ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ ਕਤਾਪਿ ਅਸੀਮਾ, ਬਦ੍ਧਸੀਮਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨ ਪਨ ਸਾ ਬਦ੍ਧਸੀਮਾਸਦਿਸਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮੰ ਕਾਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਸਮੁਦ੍ਦਜਾਤਸ੍ਸਰੇਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **"ਸੰਸਟ੍ਠਵਿਟਪਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਤੰ ਦੀਪੇਤਿ। **ਬਦ੍ਧਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਭਾਗੇ ਸੀਮੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਸ੍ਸਾ ਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਏਕਦੇਸੰ। ਯਤ੍ਥ ਠਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਕਮ੍ਮੰ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ, ਤਾਦਿਸੰ ਏਕਦੇਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਠਿਤੇਹਿ ਕਮ੍ਮੰ ਕਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਾਦਿਸੰ ਪਦੇਸੰ ਅਨ੍ਤੋ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਾ **ਸੀਮਾਯ ਸੀਮੰ ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਨਾਮ, ਨ ਤੁ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਪਨ **"ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਦਨੰ** ਪਰੇਸੰ ਸੀਮਾਯ ਏਕੰ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਲੇਖਾਮਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਨੰ। **ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਣੰ** ਨਾਮ ਪਰੇਸੰ ਸੀਮਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਸਕਲੰ ਵਾ ਤਸ੍ਸੇਕਦੇਸੰ ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਬਹਿ ਏਕਿਸ੍ਸੰ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਾ ਦਿਸਾਸੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਪਬ੍ਬਤਾਦੀਨੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮ੍ਪਦਾ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**। ਪਬ੍ਬਤੋਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ **ਪਬ੍ਬਤਨਿਮਿਤ੍ਤੰ**। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ **ਉਪੋਸਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੮ ਆਦਯੋ) ਸੀਮਾਸਮ੍ਮੁਤਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ। ਇਮੇਹਿ ਚ ਪਨ ਅਟ੍ਠਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੇਹਿਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮਿਸ੍ਸੇਹਿਪਿ ਸੀਮੰ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਸਾਭਾਗੇ ਯਥਾਲਦ੍ਧਾਨਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਗਾਨਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੀ"**ਤਿ। ਏਕੇਨ, ਪਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤੀਣਿ ਪਨ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ

ਵੁੱਤੁਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਨਿਮਿੱਤਾਨਂ ਸਤੇਨਾਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ''ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਕਿਂ ਨਿਮਿੱਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਯਧਰੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ''ਪਬ੍ਬਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁੱਤੇ ਪੁਨ ਵਿਨਯਧਰੇਨੇਵ ''ਏਸੋ ਪਬ੍ਬਤੋ ਨਿਮਿੱਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਮਿੱਤਂ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ। ''ਏਤਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਨਿਮਿੱਤਂ ਕਰੋਮ, ਨਿਮਿੱਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਨਿਮਿੱਤਂ ਕਤੋ, ਨਿਮਿੱਤਂ ਹੋਤੁ, ਹੋਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਨ ਕਿਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਪਾਸਾਣਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਕਿਂ ਨਿਮਿੱਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ''ਪਬ੍ਬਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਦਕਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਨ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਆਚਿਕ੍ਖਤੁ, ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ, ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਕਿਂ ਨਿਮਿੱਤਂ? ਪਾਸਾਣੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਸੋ ਪਾਸਾਣੋ ਨਿਮਿੱਤਂ। ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ, ਉੱਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ, ਉੱਤਰਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਕਿਂ ਨਿਮਿੱਤਂ? ਉਦਕਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਂ ਉਦਕਂ ਨਿਮਿੱਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਕਿਂ ਨਿਮਿੱਤਂ? ਪਬ੍ਬਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਸੋ ਪਬ੍ਬਤੋ ਨਿਮਿੱਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਠਮਂ ਕਿਤ੍ਤਿਤਨਿਮਿੱਤਂ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾਵ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਨਿਮਿੱਤੇਨ ਨਿਮਿੱਤਂ ਘਟਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਾਮਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ, ਅਨਿਮਿੱਤਾਨਂ ਨਾਮੇਨ ਚ ਅਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵੁੱਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। **ਸਮ੍ਮਤਾ**ਤਿ ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਉਪੋਸਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੯ ਆਦਯੋ) ਵੁੱਤਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਞੱਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਬਦ੍ਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਮਿੱਤਾਨਿ ਸਕਿਂ ਕਿਤ੍ਤਿਤਾਨਿਪਿ ਕਿਤ੍ਤਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਤਿਕ੍ਖੱਤੁਂ ਸੀਮਮਣ੍ਡਲਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੇਨ ਨਿਮਿੱਤਂ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੮) ਵੁੱਤਂ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਨਿਮਿੱਤੇਸੁ। **ਨਿਮਿੱਤੂਪਗਤਾ**ਤਿ ਨਿਮਿੱਤਯੋਗ੍ਯਤਾ। **"ਹਤ੍ਥਿਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ"**ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਹਤ੍ਥਿਪ੍ਪਮਾਣੋਪਿ ਨਿਮਿੱਤੂਪਗੋਯੇਵ। ਹਤ੍ਥੀ ਪਨ ਸੱਤਰਤਨੋ ਵਾ ਅਡ੍ਢਟ੍ਠਰਤਨੋ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੩.੧੩੮) ਵਾ। **ਤਤੋ ਓਮਕਤਰੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਹਤ੍ਥਿਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਖੁਦ੍ਦਕਤਰੋ। ਸਚੇ ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਚੱਤਾਰੋ ਵਾ ਤੀਸੁ ਵਾ ਤਯੋ ਪਬ੍ਬਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਤੂਹਿ, ਤੀਹਿ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਨਿਮਿੱਤੇਹੇਵ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਨ ਨਿਮਿੱਤੇਹਿ, ਏਕੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਪਾਸਾਣਨਿਮਿੱਤਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਤਨਿਮਿੱਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ''ਏਕਾਬਦ੍ਧੋ, ਨ ਏਕਾਬਦ੍ਧੋ''ਤਿ। ਸਚੇ ਏਕਾਬਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਤਞ੍ਹਿ ਚਤੂਸੁ ਵਾ ਅਟ੍ਠਸੁ ਵਾ ਦਿਸਾਸੁ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਏਕਮੇਵ ਨਿਮਿੱਤਂ ਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ਏਵਂ ਚਕ੍ਕਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਵਿਹਾਰਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਪਬ੍ਬਤੋ, ਤਂ ਏਕਦਿਸਾਯ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਤਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਨਿਮਿੱਤਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਚੇ ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਤਤਿਯਭਾਗਂ ਵਾ ਉਪਡ੍ਢਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਸੀਮਾਯ ਕੱਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਂ ਅਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਯੱਤਕਂ ਪਦੇਸਂ ਅਨ੍ਤੋ ਕੱਤੁਕਾਮਾ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪਬ੍ਬਤੇ ਜਾਤਰੁਕ੍ਖਵਮ੍ਮਿਕਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਨਿਮਿੱਤਂ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਯੋਜਨਦ੍ਵਿਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਅਨ੍ਤੋ ਕੱਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਭੂਮਿਯਂ ਜਾਤਰੁਕ੍ਖਵਮ੍ਮਿਕਾਦੀਨਿ ਨਿਮਿੱਤਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੮; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੫੮)।

ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਗਣਨਂ ਵੋਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦ੍ਵੱਤਿਂਸਪਲਗੁਲ਼ਪਿਣ੍ਡਪਰਿਮਾਣੋ**ਤਿ ਥੂਲਤਾਯ, ਨ ਤੁਲਗਣਨਾਯ। ਤਤ੍ਥ **"ਏਕਪਲਂ** ਨਾਮ ਦਸਕਲਞ੍ਜ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਇਟ੍ਠਕਾ ਮਹਨ੍ਤਾਪਿ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਥਾ ਅਨਿਮਿੱਤੂਪਗਪਾਸਾਣਾਨਂ ਰਾਸਿ, ਪਗੇਵ ਪਂਸੁਵਾਲੁਕਾਰਾਸਿ। ਭੂਮਿਸਮੋ ਖਲਮਣ੍ਡਲਸਦਿਸੋ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੋ ਵਾ ਭੂਮਿਤੋ ਖਾਣੁਕੋ ਵਿਯ ਉਟ੍ਠਿਤਪਾਸਾਣੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਿ ਪਮਾਣੂਪਗੋ ਚੇ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ''ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੋ ਪਨ ਅਤਿਮਹਨ੍ਤੋਪਿ ਪਾਸਾਣਸਙ੍ਖਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੋ** ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਚੇ ਮਹਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣਸ੍ਸ ਏਕਂ ਪਦੇਸਂ ਅਨ੍ਤੋਸੀਮਾਯਂ ਕੱਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਅਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸੁਪਰਿ ਅਞ੍ਞੋ ਪਾਸਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੂਪਰਿ ਵਿਹਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇਨ ਚ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੋ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਰੂਪੋ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੋ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਹਿ ਤਂ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਨਿਮਿੱਤਸ੍ਸੁਪਰਿ ਵਿਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਮਿੱਤਞ੍ਚ ਨਾਮ ਬਹਿਸੀਮਾਯਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਹਾਰੋਪਿ ਬਹਿਸੀਮਾਯਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਹਾਰਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੋ ਪਨ ਏਕਤ੍ਥ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ।

ਵ**ਨਨਿਮਿੱਤੇ** ਤਿਣਵਨਂ ਵਾ ਤਚਸਾਰਰੁਕ੍ਖਵਨਂ ਵਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਨ੍ਤੋਸਾਰੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਨ੍ਤੋਸਾਰਾ** ਨਾਮ ਅਮ੍ਬਜਮ੍ਬੁਪਨਸਾਦਯੋ। **ਅਨ੍ਤੋਸਾਰਮਿਸ੍ਸਕੇਹੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਸਾਰੋ ਯੇਸਂ ਤੇ ਅਨ੍ਤੋਸਾਰਾ, ਤੇਹਿ ਮਿਸ੍ਸਕਾ ਅਨ੍ਤੋਸਾਰਮਿਸ੍ਸਕਾ, ਤੇਹਿ। **ਚਤੁਪਞ੍ਚਰੁਕ੍ਖਮੱਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਾਹ । ਉਕ੍ਕਂਸਤੋ ਪਨ ਯੋਜਨਸਤਿਕਮ੍ਪਿ ਵਨਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਚਤੁਰੁਕ੍ਖਮੱਤਞ੍ਚੇ, ਤਯੋ

ਸਾਰਤੋ, ਏਕੋ ਅਸਾਰਤੋ। ਪਞ੍ਚਰੁਕ੍ਖਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇ, ਤਯੋ ਸਾਰਤੋ, ਦ੍ਵੇ ਅਸਾਰਤੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਵਨਮਜ੍ਝੇ ਵਿਹਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਵਨਂ ਨ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਕਦੇਸਂ ਅਨ੍ਤੋਸੀਮਾਯਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੇਹਿਪਿ ਵਨਂ ਅਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਰੁਕ੍ਖਪਾਸਾਣਾਦਯੋ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ, ਵਿਹਾਰਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਵਨਂ ਏਕਤ੍ਥ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੮)।

ਰੁਕ੍ਖਨਿਮਿਤ੍ਤੇਪਿ ਤਚਸਾਰਰੁਕ੍ਖੋ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਨ੍ਤੋਸਾਰੋ**”ਤਿ। “**ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕੁਟਸਰਾਵਾਦੀਸੁ ਠਿਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਤਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਤਙ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਭੂਮਿਯਂ ਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਟਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਆਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਕਿਤ੍ਤੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨਵਮੂਲਸਾਖਾਨਿਗ੍ਗਮਨਂ ਅਕਾਰਣਂ। ਖਨ੍ਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਰੋਪਿਤੇ ਪਨ ਏਤਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। **ਸੂਚਿਦਣ੍ਡਕਪ੍ਪਮਾਣੋ**ਤਿ ‘‘ਸੀਹਲਦੀਪੇ ਲੇਖਨਦਣ੍ਡਪ੍ਪਮਾਣੋ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੩.੧੩੮), ਸੋ ਚ ਕਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਿਪਰਿਮਾਣੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਇਦਂ ਪਨ ਰੁਕ੍ਖਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇਨ ‘‘ਰੁਕ੍ਖੋ’’ਤਿਪਿ, ‘‘ਸਾਕਰੁਕ੍ਖੋ, ਸਾਲਰੁਕ੍ਖੋ’’ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਕਾਬਦ੍ਧਂ ਪਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਨਿਗ੍ਰੋਧਸਦਿਸਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਏਕਤ੍ਥ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਕਿਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਮਗ੍ਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਰਞ੍ਞਖੇਤ੍ਤਨਦੀਤਲਾਕਮਗ੍ਗਾਦਯੋ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਜਙ੍ਘਮਗ੍ਗੋ ਵਾ ਹੋਤੂ**”ਤਿਆਦਿ। ਯੋ ਪਨ ਜਙ੍ਘਮਗ੍ਗੋ ਸਕਟਮਗ੍ਗਤੋ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਸਕਟਮਗ੍ਗਮੇਵ ਓਤਰਤਿ, ਯੇ ਵਾ ਜਙ੍ਘਮਗ੍ਗਸਕਟਮਗ੍ਗਾ ਅਵਲਞ੍ਜਿਤਾ, ਤੇ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਜਙ੍ਘਸਤ੍ਥਸਕਟਸਤ੍ਥੇਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਚੇ ਸਕਟਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਿਮਚਕ੍ਕਮਗ੍ਗਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗੋ ਬਹਿਸੀਮਾਯ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਬਾਹਿਰਚਕ੍ਕਮਗ੍ਗਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਬਾਹਿਰਚਕ੍ਕਮਗ੍ਗੋਵ ਬਹਿਸੀਮਾਯ ਹੋਤਿ, ਸੇਸਂ ਅਨ੍ਤੋਸੀਮਂ ਭਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇਪਿ ਦ੍ਵੇ ਮਗ੍ਗਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਕਟਧੁਰਮਿਵ ਏਕੀਭਵਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਸਕਿਂ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਨ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ। ਏਕਾਬਦ੍ਧਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸਚੇ ਵਿਹਾਰਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਾ ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਜ੍ਝੇ ਏਕਂ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਂ ਕਿਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਕਾਬਦ੍ਧਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ। ਕੋਣਂ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਗਤਂ ਪਨ ਪਰਭਾਗੇ ਕਿਤ੍ਤੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇਨ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਗਤਮਗ੍ਗੋ ਪਨ ਨ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਿਤ੍ਤਿਤੇ ਪਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਵਿਹਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇਨ ‘‘ਮਗ੍ਗੋ ਪਜ੍ਜੋ ਪਥੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੦੧) ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦਸਸੁ ਨਾਮੇਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਨਾਮੇਨ ਕਿਤ੍ਤੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਰਿਖਾਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਵਿਹਾਰਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਗਤਮਗ੍ਗੋ ਏਕਤ੍ਥ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਕਿਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਯਂ ਪਨ ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਾਲਕ੍ਖਣੇ ਨਦਿਂ ਵਕ੍ਖਾਮਾਤਿ ‘‘ਯਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਿਕਾਨਂ ਰਾਜੂਨਂ ਕਾਲੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ) ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਸੀਮਾਯਂ ਨਦਿਯਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਾ ਪਨ ਨਦੀ ਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਸਕਟਧੁਰਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਪਰਿਖਾਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਗਤਾ, ਨਂ ਏਕਤ੍ਥ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਕਿਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਗਤੇ ਨਦੀਚਤੁਕ੍ਕੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਨਦਿਯੋ ਪਨ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਵਤਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਰੁਕ੍ਖਪਾਦੇ ਨਿਖਣਿਤ੍ਵਾ ਵਲ੍ਲਿਪਲਾਲਾਦੀਹਿ ਨਦੀਸੋਤਂ ਰੁਮ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਉਦਕਮ੍ਪਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਆਵਰਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿਯੇਵ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਉਦਕਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਸੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਨਦੀ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠਾਨੇ ਨਦੀਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠਾਨੇ ਉਦਕਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਯਾ ਪਨ ਦੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਿਕਾਲੇ ਵਾ ਗਿਮ੍ਹੇ ਵਾ ਨਿਰੁਦਕਭਾਵੇਨ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਮਹਾਨਦਿਤੋ ਉਦਕਮਾਤਿਕਂ ਨੀਹਰਨ੍ਤਿ, ਸਾ ਕੁਨ੍ਨਦੀਸਦਿਸਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤੀਣਿ ਸਸ੍ਸਾਨਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੀ ਨਿਚ੍ਚਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਯਾ ਪਨ ਮੂਲੇ ਮਹਾਨਦਿਤੋ ਨਿਗ੍ਗਤਾਪਿ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇਨ ਤੇਨੇਵ ਨਿਗ੍ਗਤਮਗ੍ਗੇਨ ਨਦਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਚ ਪਰਤੋ ਸੁਸੁਮਾਰਾਦਿਸਮਾਕਿਣ੍ਣਾ ਨਾਵਾਦੀਹਿ ਸਞ੍ਚਰਿਤਬ੍ਬਾ ਨਦੀ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਅਸਨ੍ਦਮਾਨਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ। ਸਨ੍ਦਮਾਨਂ ਨਾਮ ਓਘਨਦੀਉਦਕਵਾਹਕਮਾਤਿਕਾਸੁ ਉਦਕਂ। **ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਾਲਂ ਅਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਯਾਵ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਸਣ੍ਠਮਾਨਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਾਲਂ ਅਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਂ। **ਭਾਜਨਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਵਾਚਾਟਿਆਦੀਸੁ ਭਾਜਨੇਸੁ ਗਤਂ। ਯਂ ਪਨ **ਅਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ‘‘ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਆਵਾਟਾਦੀਸੁ ਉਕ੍ਖੇਪਿਮਂ ਉਦਕਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੮; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੫੮) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਦੁਵੁਤ੍ਤਂ , ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਠਿਤਂ ਪਨ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸੂਕਰਖਤਾਯਪਿ ਗਾਮਦਾਰਕਾਨਂ ਕੀਲ਼ਨਵਾਪਿਯਮ੍ਪਿ ਸਚੇ ਯਾਵ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਬਹੁ ਵਾ, ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਠਾਨੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਕਰਣਤ੍ਥਂ ਪਾਸਾਣਵਾਲਿਕਾਪਂਸੁਆਦਿਰਾਸਿ ਵਾ ਪਾਸਾਣਤ੍ਥਮ੍ਭੋ ਵਾ ਦਾਰੁਤ੍ਥਮ੍ਭੋ ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਬਦ੍ਧਾ ਪਰਿਸਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਪਰਿਸਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਤੁਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯਤ੍ਤਾ “**ਚਤੂਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਞ੍ਚ ਸੀਮਂ ਬਨ੍ਧਿਤੁਕਾਮੇਹਿ ਸਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸੀਮਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਬਦ੍ਧਸੀਮਵਿਹਾਰਾਨਂ ਸੀਮਾਯ ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਂ, ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਵਿਹਾਰਾਨਂ ਸੀਮਾਯ ਉਪਚਾਰਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਿਸਾਚਾਰਿਕਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨਿਸ੍ਸਞ੍ਚਾਰਸਮਯੇ ਸਚੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇ ਸੀਮਂ ਬਨ੍ਧਿਤੁਕਾਮਾ, ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਬਦ੍ਧਸੀਮਵਿਹਾਰਾ, ਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ‘‘ਮਯਂ ਅਜ੍ਜ ਸੀਮਂ ਬਨ੍ਧਿਸ੍ਸਾਮ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਸਕਸਕਸੀਮਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਮਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਪੇਸੇਤਬ੍ਬਂ। ਯੇ ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਵਿਹਾਰਾ, ਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾਪੇਤਬ੍ਬਾ, ਛਨ੍ਦਾਰਹਾਨਂ ਛਨ੍ਦੋ ਆਹਰਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਯਾਵਤਿਕਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇ ਠਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਵਾਚਂ ਵਾਚੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇ। ‘‘ਸਚੇ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਾ, ਤੇਸੁ ਗਾਮੇਸੁ ਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿਪਿ ਆਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਅਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਛਨ੍ਦੋ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ **ਮਹਾਸੁਮਤ੍ਥੇਰੋ** ਆਹ। **ਮਹਾਪਦੁਮਤ੍ਥੇਰੋ** ਪਨਾਹ ‘‘ਨਾਨਾਗਾਮਖੇਤ੍ਤਾਨਿ ਨਾਮ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਂ ਬਦ੍ਧਸੀਮਾਸਦਿਸਾਨਿ, ਨ ਤਤੋ ਛਨ੍ਦਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਨ੍ਤੋਨਿਮਿਤ੍ਤਗਤੇਹਿ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਆਗਨ੍ਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਆਹ ‘‘ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਸੀਮਾਸਮ੍ਮਨ੍ਨਨਕਾਲੇ ਆਗਮਨਮ੍ਪਿ ਅਨਾਗਮਨਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਸਮ੍ਮਨ੍ਨਨਕਾਲੇ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਨਿਮਿਤ੍ਤਗਤੇਹਿ ਆਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਛਨ੍ਦੋ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੮)।

ਇਦਾਨਿ ਯੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਤਾ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ। ‘‘ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਸਙ੍ਘੋ ਏਤੇਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸੀਮਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨੇਯ੍ਯ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਂ ਏਕੂਪੋਸਥਂ, ਏਸਾ ਞਤ੍ਤਿ। ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਯਾਵਤਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਕਿਤ੍ਤਿਤਾ, ਸਙ੍ਘੋ ਏਤੇਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸੀਮਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਤਿ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਂ ਏਕੂਪੋਸਥਂ, ਯਸ੍ਸਾਯਸ੍ਮਤੋ ਖਮਤਿ ਏਤੇਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸੀਮਾਯ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਾਯ ਏਕੂਪੋਸਥਾਯ, ਸੋ ਤੁਣ੍ਹਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਸ ਨਕ੍ਖਮਤਿ, ਸੋ ਭਾਸੇਯ੍ਯ। ਸਮ੍ਮਤਾ ਸੀਮਾ ਸਙ੍ਘੇਨ ਏਤੇਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਾ ਏਕੂਪੋਸਥਾ, ਖਮਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਣ੍ਹੀ, ਏਵਮੇਤਂ ਧਾਰਯਾਮੀ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੯) ਇਮਂ ਪਾਲ਼ਿਸੇਸਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਉਪੋਸਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ ਵੁਤ੍ਤਾਯ। ਞਤ੍ਤਿਦੋਸਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਦੋਸੇਹਿ ਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ**।

ਖਣ੍ਡਸੀਮਾ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੮; ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੩.੧੩੮; ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੧੩੮) ਨਾਮ ਖੁਦ੍ਦਕਸੀਮਾ। ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਮਤਾ ਸੀਮਾ **ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਸੀਮਾ**। ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਮਤਾ ਸੀਮਾ **ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾ**। ਇਮਾਸੁ ਪਨ ਤੀਸੁ ਸੀਮਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਨ੍ਤੇਹਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੁਪਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਾਨਂ ਸੁਖਕਰਣਤ੍ਥਂ ਪਠਮਂ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਂ ਪਨ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੇਹਿ ਵਤ੍ਤਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਹਿ ਬੋਧਿਚੇਤਿਯਭਤ੍ਤਸਾਲਾਦੀਨਿ ਸਬ੍ਬਵਤ੍ਥੂਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਤਵਿਹਾਰੇ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ, ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇ ਬਹੂਨਂ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਅਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋਕਾਸੇ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਕਤਵਿਹਾਰੇ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੇਹਿ ਬੋਧਿਚੇਤਿਯਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਵਤ੍ਥੂਨਂ ਠਾਨਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋਕਾਸੇ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸਚੇ ਏਕਵੀਸਤਿਭਿਕ੍ਖੂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਤੋ ਓਰਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਰਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਂ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਮਾਮਾਲ਼ਕਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਗਾ ਪਾਸਾਣਾ ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯ ਠਿਤੇਹਿ ਮਹਾਸੀਮਾ

ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਮਹਾਸੀਮਾਯ ਠਿਤੇਹਿ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾ। ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯਮੇਵ ਪਨ ਠਤ੍ਵਾ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਾ, ਮਹਾਸੀਮਾਯਮੇਵ ਠਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸੀਮਾ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਬਨ੍ਧਨਵਿਧਿ – ਸਮਨ੍ਤਾ ''ਏਸੋ ਪਾਸਾਣੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਸੀਮਾ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਤ੍ਥਂ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਕਮ੍ਮਵਾਚਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਸੀਮਂ ਸਮੂਹਨਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਆਗਤਾ ਸਮੂਹਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਸੀਮਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਪਾਸਾਣਾ ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ, ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਾ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟਿਯਾ ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਪ੍ਪਮਾਣਾਪਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੮; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੬੩) ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਵਿਹਾਰੋ ਮਹਾ ਹੋਤਿ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਤਤੁਤ੍ਤਰਿਪਿ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯੋ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵਂ ਖਣ੍ਡਸੀਮਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸੀਮਾਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਲੇ ਖਣ੍ਡਸੀਮਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸੀਮਾਯਂ ਠਤ੍ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਾ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਪਾਸਾਣਾ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤੋ ਅਵਸੇਸਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਪਾਸਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੇਹਿ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਸੀਮਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਤ੍ਥਂ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਕਮ੍ਮਵਾਚਾਪਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਸੀਮਂ ਸਮੂਹਨਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਆਗਤਾ ਸਮੂਹਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸੀਮਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਸੀਮਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਪਠਮਂ ਬਨ੍ਧਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਖਣ੍ਡਸੀਮਤੋਵ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਬਦ੍ਧਾਸੁ ਪਨ ਸੀਮਾਸੁ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯਂ ਠਿਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਹਾਸੀਮਾਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ਨ ਕੋਪੇਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਸੀਮਾਯਂ ਵਾ ਠਿਤਾ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ। ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਪਨ ਠਿਤਾ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨ ਕੋਪਨ੍ਤਿ। ਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇ ਠਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਠਿਤਾ ਕੋਪੇਨ੍ਤਿ। ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਾ ਹਿ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤਂ ਭਜਤਿ। ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਸਮ੍ਮਨ੍ਨਨੇ ਕਤੇ ਸਤਿ ਸਾ ਚ **ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **''ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਪਭੇਦੋ''**ਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾਯੇ**ਵਾਤਿ ਬਦ੍ਧਸੀਮਾਯ ਏਵ।

ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੪) ਵਚਨਤੋ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚ ਨ ਓਤਰਤਿ, ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਸੀਮਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਓਤਰਤਿ। ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਸੀਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਸੀਮਾ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਸੁਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਿਤ੍ਤਨਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਚੇ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਾਯ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਲੇ ਗਾਮੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਸਾ ਨ ਓਤਰਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਸਮ੍ਮਤਾਯ ਸੀਮਾਯ ਪਚ੍ਛਾ ਗਾਮੋ ਨਿਵਿਸਤਿ, ਸੋਪਿ ਸੀਮਾਸਙ੍ਖਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਵਿਟ੍ਠੋ, ਏਵਂ ਪਠਮਂ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾ ਵਡ੍ਢਿਤਪ੍ਪਦੇਸੋਪਿ ਸੀਮਾਸਙ੍ਖਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸਚੇਪਿ ਸੀਮਾਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਲੇ ਗੇਹਾਨਿ ਕਤਾਨਿ, ''ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਆਲਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪਵਿਟ੍ਠਾ, ਪੋਰਾਣਗਾਮਂ ਵਾ ਸਗੇਹਮੇਵ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਤਾ, ਅਗਾਮੋਯੇਵ ਏਸ, ਸੀਮਾ ਓਤਰਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਏਕਮ੍ਪਿ ਕੁਲਂ ਪਵਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਅਗਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਗਾਮੋਯੇਵ, ਸੀਮਾ ਨ ਓਤਰਤਿ।

ਏਵਂ ਬਦ੍ਧਸੀਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਾ ਪਨਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਗਾਮੋ ਏਵ ਸੀਮਾ **ਗਾਮਸੀਮਾ**। ਗਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਗਮਨਗਰਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਤ੍ਤਕੇ ਪਦੇਸੇ ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਗਾਮਭੋਜਕਾ ਬਲਿਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਪਦੇਸੋ ਅਪ੍ਪੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਮਹਨ੍ਤੋ ਵਾ, ਏਕਂ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤਂ ਨਾਮ। ਯਮ੍ਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤੇ ਏਕਂ ਪਦੇਸਂ ''ਅਯਂ ਵਿਸੁਂ ਗਾਮੋ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦੇਤਿ, ਸੋਪਿ **ਵਿਸੁਂਗਾਮਸੀਮਾ** ਹੋਤਿਯੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਚ ਇਤਰਾ ਚ ਪਕਤਿਗਾਮਸੀਮਾ ਬਦ੍ਧਸੀਮਾਸਦਿਸਾਵ ਹੋਤਿ। ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਤਿਚੀਵਰਵਿਪ੍ਪਵਾਸਪਰਿਹਾਰਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪੭)।

ਅਗਾਮਕੇ ਅਰਞ੍ਞੇਤਿ ਵਿਞ੍ਝਾਟਵਿਸਦਿਸੇ ਅਰਞ੍ਞੇ। ਤੇਨਾਹ **''ਅਗਾਮਕਂ ਨਾਮਾ''**ਤਿਆਦਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਸੀਮਾ ਤਿਚੀਵਰਵਿਪ੍ਪਵਾਸਪਰਿਹਾਰਮ੍ਪਿ ਲਭਤਿ। **ਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਵਟ੍ਟਾਨਂ। **ਅਗਮਨਪਥੇਸੂ**ਤਿ ਗਨ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਪਥੇਸੁ। ਯਤ੍ਥ

ਤਦਹੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਦਹੇਵ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ, ਤਾਦਿਸੇਸੁਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਸਂ ਗਮਨਪਰਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਓਰਤੋ ਪਨ ਗਾਮਸੀਮਾਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਗਾਮਸੀਮਂ ਅਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਠਿਤੋਕਾਸਤੋ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਸੁ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਿਸਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਉਪਚਾਰਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸੀਮੋਪਚਾਰਤ੍ਥਾਯ। **ਸੀਮਾਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਬਦ੍ਧਸੀਮਾਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। ਸਮਾਨੋ ਸਂਵਾਸੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਾ**। ਏਕੋ ਉਪੋਸਥੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਏਕੂਪੋਸਥਾ**। ਏਤ੍ਥ ਚ ਉਪੋਸਥਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵਸੇਸਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਉਪੋਸਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੭) ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਨੁ ਅਨੁ ਅਡ੍ਢਮਾਸਂ **ਅਨ੍ਵਡ੍ਢਮਾਸਂ,** ਅਡ੍ਢਮਾਸੇ ਅਡ੍ਢਮਾਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ **"ਅਨੁਦਸਾਹ"**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। **ਦੇਵੋ**ਤਿ ਮੇਘੋ। **ਵਲਾਹਕੇਸੁ ਵਿਗਤਮਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ ਭੁਮ੍ਮਂ। **ਸੋਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਪ੍ਪਵਾਹੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਿਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਅਤਿਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ। **ਤਿਮਣ੍ਡਲਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਿਮਣ੍ਡਲਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ। **ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿਯਾ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਪਾਚਿ॰ ੬੯੨) ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਵਸੇਨ ਨਦੀਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਤ੍ਤਾ **"ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਵਿਸੇਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋ।

ਕੇਨਚਿ ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਅਕਤੋਤਿ ਅਨੁਮਸੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੇਨਪਿ ਖਣਿਤ੍ਵਾ ਅਕਤੋ। **ਨਦਿਂ ਵਾ ਸਮੁਦ੍ਦਂ ਵਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਦੀਕੂਲਂ ਵਾ ਸਮੁਦ੍ਦਵੇਲਂ ਵਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਏਤਂ ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ''ਯਤ੍ਥ ਨਦਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਵਸ੍ਸਕਾਲੇ ਉਦਕਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਲਕ੍ਖਣਂ। ਲੋਣੀਪਿ ਜਾਤਸ੍ਸਰਸਙ੍ਖਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਵਸ੍ਸਕਾਲੇ ਵਸ੍ਸੇ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮਤ੍ਤੇ ਪਿਵਿਤੁਂ ਵਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦੇ ਧੋਵਿਤੁਂ ਵਾ ਉਦਕਂ ਨ ਹੋਤਿ ਸੁਕ੍ਖਤਿ, ਅਯਂ ਜਾਤਸ੍ਸਰੋ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤਸਙ੍ਖਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਾਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪੇਨਾ"**ਤਿ। ਕਥਂ ਪਨ ਉਦਕਂ ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨਾ**ਤਿ ਥਾਮਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨ। **ਅਯਂ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪੋ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਸੀਮਾ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਾਵ ਪਰਿਸਾ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਤਾਵ ਅਯਂ ਸੀਮਾਪਿ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਪਰਿਸਪਰਿਯਨ੍ਤਤੋ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪੋਯੇਵ ਪਮਾਣਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਨਦੀ ਨਾਤਿਦੀਘਾ ਹੋਤਿ, ਪਭਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਮੁਖਦ੍ਵਾਰਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਸੀਮਾਕਮ੍ਮਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਸਕਲਾਪਿ ਨਦੀ ਏਤੇਸਂਯੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਹੋਤਿ।

ਪਕਤਿਵਸ੍ਸਕਾਲੇਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਪਕਤਿਵਸ੍ਸਕਾਲੇ। **ਚਤੂਸੁ ਮਾਸੇਸੂ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਚਤੂਸੁ ਮਾਸੇਸੁ। ਅਤਿਵੁਟ੍ਠਿਕਾਲੇ ਓਘੇਨ ਓਤ੍ਥਤੋਕਾਸੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਹਿ ਗਾਮਸੀਮਾਸਙ੍ਖਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਨ੍ਤੋਨਦਿਯਂ ਜਾਤਸ੍ਸਰੇ ਜਾਤਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣਦੀਪਕੇਸੁਪਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਨਦੀ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਹੋਤਿ ਸਮਤਿਤ੍ਥਿਕਾ, ਉਦਕਸਾਟਿਕਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾਪਿ ਅਨ੍ਤੋਨਦਿਯਂਯੇਵ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਨਾਵਾਯਪਿ ਠਤ੍ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ ਪਨ ਨਾਵਾਯ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਸੀਮਾ, ਤਂ ਨਾਵਾ ਸੀਘਮੇਵ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਿ। ਏਵਂ ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ ਸੀਮਾਯ ਞਤ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਵਂ ਅਰਿਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਪਾਸਾਣੇ ਵਾ ਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ, ਅਨ੍ਤੋਨਦਿਯਂ ਜਾਤਰੁਕ੍ਖੇ ਵਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਨ੍ਤੋਨਦਿਯਂ ਬਦ੍ਧਅਟ੍ਟਕੇਪਿ ਅਨ੍ਤੋਨਦਿਯਂ ਜਾਤਰੁਕ੍ਖੇਪਿ ਠਿਤੇਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਸਚੇ ਪਨ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਾਖਾ ਵਾ ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਪਾਰੋਹੋ ਵਾ ਬਹਿਨਦੀਤੀਰੇ ਵਿਹਾਰਸੀਮਾਯ ਵਾ ਗਾਮਸੀਮਾਯ ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਸੀਮਂ ਵਾ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ, ਸਾਖਂ ਵਾ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਬਹਿਨਦੀਤੀਰੇ ਜਾਤਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਨਦਿਯਂ ਪਵਿਟ੍ਠਸਾਖਾਯ ਵਾ ਪਾਰੋਹੇ ਵਾ ਨਾਵਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕਰੋਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਮਾ ਵਾ ਸੋਧੇਤਬ੍ਬਾ, ਸਾਖਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਬਹਿਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਗੋ ਨਾਸੇਤਬ੍ਬੋ। ਨਦੀਤੀਰੇ ਪਨ ਖਾਣੁਕਂ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਬਨ੍ਧਨਾਵਾਯ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ।

ਨਦਿਯਂ ਸੇਤੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਚੇ ਅਨ੍ਤੋਨਦਿਯਂਯੇਵ ਸੇਤੁ ਵਾ ਸੇਤੁਪਾਦਾ ਵਾ, ਸੇਤੁਮ੍ਹਿ ਠਿਤੇਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਸੇਤੁ ਵਾ ਸੇਤੁਪਾਦਾ ਵਾ ਬਹਿਤੀਰੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸੀਮਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਸੇਤੁਪਾਦਾ ਅਨ੍ਤੋ, ਸੇਤੁ ਪਨ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਤੀਰਾਨਂ ਉਪਰਿਆਕਾਸੇ ਠਿਤੋ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ਜਾਤਸ੍ਸਰੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

“**ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਪਕਤਿਵੀਚਿਯੋ ਓਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤੀ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਯਂ ਪਦੇਸਂ ਉਦ੍ਧਂ ਵਡ੍ਢਨਕਉਦਕਂ ਵਾ ਪਕਤਿਵੀਚਿਯੋ ਵਾ ਵੇਗੇਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਓਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪੭) ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਚੇ ਊਮਿਵੇਗੋ ਬਾਧਤਿ, ਨਾਵਾਯ ਵਾ ਅਟ੍ਟਕੇ ਵਾ ਠਤ੍ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਨਦਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਗਾਮਸੀਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਸੀਮਂ ਵਾ ਓਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਮੁਦ੍ਦੋਵ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਪ੍ਪਿਯਭੂਮੀ**ਤਿ ਓਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਠਿਤਉਦਕਨ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਨ੍ਤੋ ਨਦੀਜਾਤਸ੍ਸਰਸਮੁਦ੍ਦੋ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਿਕਾਲੇ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਹੇਮਨ੍ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਕ੍ਖੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਨਿਰੁਦਕੇਸੁਪਿ। ਯਥਾ ਚ ਵਾਪਿਖਣਨੇ, ਏਵਂ ਆਵਾਟਪੋਕ੍ਖਰਣੀਆਦੀਨਂ ਖਣਨੇਪਿ ਗਾਮਖੇਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵ**ਪ੍ਪਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਲਾਬੁਤਿਪੁਸਕਾਦਿਵਪ੍ਪਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਤਂ ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਵਾਪਿਆਦਿਕਂ ਕਤਂ, ਤਂ ਠਾਨਂ। ਅਞ੍ਞਂ ਪਨ ਕਪ੍ਪਿਯਭੂਮਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਜਾਤਸ੍ਸਰਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਥਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਦਿਸਾਭਾਗੇ ਪਾਲਿਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਨਂ ਮਹਾਤਲ਼ਾਕਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਅਜਾਤਸ੍ਸਰੋ ਹੋਤਿ। ਗਾਮਸੀਮਾਸਙ੍ਖਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਸਚੇ ਨਦਿਮ੍ਪਿ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤਲ਼ਾਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਾਲ਼ਿ ਬਦ੍ਧਾ, ਉਦਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਲ਼ਾਕਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਉਪਰਿ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠਾਨੇ ਛਡ੍ਡਿਤਂ ਉਦਕਂ ਨਦਿਂ ਓਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਦਨਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕਾਚਿ ਨਦੀ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇਨ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਗਾਮਨਿਗਮਸੀਮਂ ਓਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨਦੀਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਵਿਹਾਰਸੀਮਂ ਓਤ੍ਥਰਤਿ ‘‘ਵਿਹਾਰਸੀਮਾ’’ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਸਮਨ੍ਤਾ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਪਹੋਨਕਟ੍ਠਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਕੁਨ੍ਨਦੀਆਦੀਸੁ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਹੋਨਕਟ੍ਠਾਨਤੋ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। **ਉਪਚਾਰਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸੀਮੋਪਚਾਰਤ੍ਥਾਯ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਞ੍ਞਮੇਕਂ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ, ਅਞ੍ਞੋ ਏਕੋ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਉਪਚਾਰਤ੍ਥਾਯ ਠਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ “**ਅਯਂ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੩.੧੪੭; ਵਿ॰ ਵਿ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੨.੧੪੭) – ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸੀਮਾ ਚ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਸੀਮਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਠਿਤੋਕਾਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਸਬ੍ਬਦਾ ਏਕਸਦਿਸਾ, ਕਦਾਚਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਯਦਾ ਚ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਸੀਮਾਸਙ੍ਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮੇਕਂ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ, ਅਞ੍ਞੋ ਏਕੋ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਉਪਚਾਰਤ੍ਥਾਯ ਠਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਯਂ ਪਨ **ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ‘‘ਤਤੋ ਅਧਿਕਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ, ਊਨਕਂ ਪਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪੭) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵ, ਨ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਕਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਬਹਿ ਅਞ੍ਞਂ ਤਤ੍ਤਕਂਯੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਪੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਨ, ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵਾ ਯੋ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸ੍ਸ, ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤਤੋ ਬਹਿ ਅਞ੍ਞਂ ਤਤ੍ਤਕਂਯੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਥਮੇਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ “**ਇਦਂ ਸਬ੍ਬਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨ**”ਨ੍ਤਿ, ਇਦਂ ‘‘ਕਮ੍ਮਂ ਕੋਪੇਤੀ’’ਤਿ ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। “**ਇਤਿ ਇਮ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਗਮਨਂ। ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

‘‘ਬਦ੍ਧਾਬਦ੍ਧਵਸੇਨੇਧ, ਸੀਮਾ ਨਾਮ ਦ੍ਵਿਧਾ ਤਹਿਂ।
ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾ ਵਜ੍ਜਿ-ਤੇਕਾਦਸ ਵਿਪਤ੍ਤਿਕਾ।
ਬਦ੍ਧਸੀਮਾ ਤਿਧਾ ਖਣ੍ਡਾ-ਦਿਤੋ ਗਾਮਾਦਿਤੋ ਪਰਾ’’ਤਿ॥

ਸਭਾਗਾਪਤ੍ਤਿ ਚ ਨਾਮੇਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਵਤ੍ਥੁਸਭਾਗਾ, ਆਪਤ੍ਤਿਸਭਾਗਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਇਧ ਵਤ੍ਥੁਸਭਾਗਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਨੇਤਰਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਂ ਸਬ੍ਬੋ ਸਙ੍ਘੋ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾਦਿਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਲਹੁਕਾਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਲਹੁਕੇਨ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮੇਨ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨਤੋ ਲਹੁਕਾ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਦੁਕ੍ਕਟਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਞ੍ਚਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਵਤ੍ਥੁਸਭਾਗਾਯ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਸਤਿ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਂ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ ਨ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਯਥਾਹ ''ਸਭਾਗਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਆਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਵਿ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਆਵਿ ਕਰੋਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਆਵਿਕਤਾ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਟਾ ਪਨ ਨ ਮੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੨)। ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਅਦੇਸਨਾਗਾਮਿਨਿਤੋ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਤ੍ਥੁਸਭਾਗਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਸਮਾਨਭਾਗਾ, ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਮਮੇਵ ਵਤ੍ਥੁਸਭਾਗਂ ਦੇਸੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਭਾਗਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਯੋ ਦੇਸੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੬੯) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਿਸਭਾਗਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਪਚ੍ਚਯਾ ਆਪਨ੍ਨਂ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਆਪਤ੍ਤਿਸਭਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਨਭਾਗਂ।

ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਆਵਾਸਾਤਿ ਸਾਮਨ੍ਤਆਵਾਸਂ, ਸਮੀਪਵਿਹਾਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਜ੍ਜੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਹੇਵਾਗਮਨਤ੍ਥਾਯ। **ਪਾਹੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਪੇਸੇਤਬ੍ਬੋ। **ਇਚ੍ਚੇਤਂ ਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਏਤਂ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਭਦ੍ਦਕਂ, ਲਦ੍ਧਕਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨੋ ਚੇ ਲਭੇਥਾ**ਤਿ ਵਿਹਾਰਾਨਂ ਦੂਰਤਾਯ ਵਾ ਮਗ੍ਗੇ ਪਰਿਪਨ੍ਥਾਦਿਨਾ ਵਾ ਯਦਿ ਨ ਲਭੇਥ। ''ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ ਸਭਾਗਾਪਤ੍ਤਿ ਆਵਿ ਕਾਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਦਿ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਆਵਿ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਉਪੋਸਥਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਯਦਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬੋ ਸਙ੍ਘੋ ਸਭਾਗਂ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਆਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਞਤ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਉਪੋਸਥਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋਵ ਹੋਤਿ। ਉਭੋਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਭਾਗਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਯੋ ਦੇਸੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸ। ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਭਾਗਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਯੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੬੯) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਵਿਮਤਿ** ਸਂਸਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਵੇਮਤਿਕੋ**। ''ਪੁਨ ਨਿਬ੍ਬੇਮਤਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਮੇਵਾ''ਤਿ ਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਂ, ਨ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਦੇਸਿਤੇ ਪਨ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ''ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਆਰੋਚੇਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਾਪਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਉਪੋਸਥਕਰਣੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਕਸ੍ਮਾ ਸਭਾਗਾਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ "**ਏਤਾਸੁ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਸਭਾਗਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਸੁਪਿ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ ਹੋਤਿਯੇ**ਵਾਤਿ ਵਿਸਭਾਗਾਸੁ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਸੁ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ ਹੋਤਿਯੇਵ।

ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਕੋ ਨਾਮ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਕੋ। ਪਣ੍ਡਕਾਦੀਨਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਪਰਤੋ ਪਾਰਾਜਿਕੁਦ੍ਦੇਸੇ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ । **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਰਾਜਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਯੋ ਕੋਚਿ ਨਾਗਮਾਣਵਕਾਦਿਕੋ ਅਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਅਸ੍ਸਗੋਣਾਦਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਤ੍ਥ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਂ ਵਜ੍ਜਨੀਯਪੁਗ੍ਗਲਕਥਾਯਂ। **ਯਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਨ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੧੧) ਯਸ੍ਸ ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਾਦਿਨੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ , ਸੋ ਇਧਾਪਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਦੇਵੇ ਉਪਾਦਾਯ ਨਾਗਮਾਣਵਕਾਦਿਕੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕੋ ''ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ''ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਾਗੋ ਵਾ ਹੋਤੁ ਸੁਪਣ੍ਣਮਾਣਵਕਾਦੀਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੋ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਰਾਜਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਯੋ, ਸੋ ਸਬ੍ਬੋਵ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ 'ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋ'ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੧)। **ਤਿਤ੍ਥਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਂ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਤਿਤ੍ਥਿਕਾ,** ਤਿਤ੍ਥਿਕਾ ਏਵ **ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ,** ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਲਦ੍ਧਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸੋ **ਸੁਤ੍ਤੁਦ੍ਦੇਸੋ**। ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਏਵ ਉਪੋਸਥੋ **ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੋਸਥੋ**। ਏਸੇਵ ਨਯੋ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪੋਸਥੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ। ਓਵਾਦੋਵ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ, ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਸਰੂਪੇਨ ਕਥਨਂ **ਓਵਾਦਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ**। ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਅਯਂ ਨਾਮ ਆਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਆਣਾਪਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ **ਆਣਾ,** ਸੇਸਂ ਅਨਨ੍ਤਰਸਦਿਸਮੇਵ।

ਖਨ੍ਤੀ ਪਰਮਂ ਤਪੋ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ...ਪੇ॰... ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਗਾਥਾਯੋ ਨਾਮ –

``ਖਨ੍ਤੀ ਪਰਮਂ ਤਪੋ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ।
ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਮਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ।
ਨ ਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਪਰੂਪਘਾਤੀ।
ਨ ਸਮਣੋ ਹੋਤਿ ਪਰਂ ਵਿਹੇਠਯਨ੍ਤੋ॥

``ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ, ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ।
ਸਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯੋਦਪਨਂ, ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨਂ॥

``ਅਨੂਪਵਾਦੋ ਅਨੂਪਘਾਤੋ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਚ ਸਂਵਰੋ।
ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਚ ਭਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ, ਪਨ੍ਤਞ੍ਚ ਸਯਨਾਸਨਂ।
ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੇ ਚ ਆਯੋਗੋ, ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ॥(ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੦; ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੩-੧੮੫) –

ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਗਾਥਾਯੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਖਨ੍ਤੀ ਪਰਮਂ ਤਪੋ**ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੯੦; ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੮੫) ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿ ਨਾਮ ਪਰਮਂ ਤਪੋ। **ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਵੇਵਚਨਂ, ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਂ ਤਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਮਂ ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ``ਪਰਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ। **ਨ ਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਪਰੂਪਘਾਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਂ ਉਪਘਾਤੇਤਿ ਬਾਧਤਿ ਵਿਹਿਂਸਤਿ, ਸੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਦੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। ``ਨ ਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ **"ਨਸਮਣੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਵੇਵਚਨਂ। ``ਪਰੂਪਘਾਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ **"ਪਰਂ ਵਿਹੇਠਯਨ੍ਤੋ"**ਤਿ ਵੇਵਚਨਂ। ਅਥ ਵਾ **ਪਰੂਪਘਾਤੀ**ਤਿ ਸੀਲੂਪਘਾਤੀ। ਸੀਲਞ੍ਹਿ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ``ਪਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯੋ ਚ ਸਮਣੋ ਪਰਂ ਯਂ ਕਞ੍ਚਿ ਸਤ੍ਤਂ ਵਿਹੇਠਯਨ੍ਤੋ ਪਰੂਪਘਾਤੀ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਵਿਨਾਸਕੋ, ਸੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਯੋ ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਾ ਪਰੂਪਘਾਤੀ ਹੋਤਿ, ਪਰਂ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਡਂਸਮਕਸਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤਿ, ਸੋ ਨ ਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਮਲਸ੍ਸ ਅਪਬ੍ਬਾਜਿਤਤ੍ਤਾ। ``ਪਬ੍ਬਾਜਯਮਤ੍ਤਨੋ ਮਲਂ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੮੮) ਇਦਞ੍ਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਲਕ੍ਖਣਂ। ਯੋਪਿ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਉਪਘਾਤੇਤਿ ਨ ਮਾਰੇਤਿ, ਅਪਿਚ ਦਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਵਿਹੇਠੇਤਿ, ਸੋ ਪਰਂ ਵਿਹੇਠਯਨ੍ਤੋ ਸਮਣੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਵਿਹੇਸਾਯ ਅਸਮਿਤਤ੍ਤਾ। ``ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਹਿ ਪਾਪਾਨਂ, 'ਸਮਣੋ'ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੬੫) ਇਦਞ੍ਹਿ ਸਮਣਲਕ੍ਖਣਂ।

ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਯ **ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਸ੍ਸ। **ਅਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਂ। **ਕੁਸਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਸ੍ਸ। **ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਨਂ ਪਟਿਲਾਭੋ। **ਸਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯੋਦਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਪਨਂ ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਸੋਧਨਂ, ਤਂ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤੇਨ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਸੀਲਸਂਵਰੇਨ ਸਬ੍ਬਪਾਪਂ ਪਹਾਯ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਹਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਕੁਸਲਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੋਦਾਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਸਨਂ ਓਵਾਦੋ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ।

ਤਤਿਯਗਾਥਾਯ **ਅਨੂਪਵਾਦੋ**ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨੁਪਵਦਨਂ। **ਅਨੂਪਘਾਤੋ**ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਉਪਘਾਤਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਯਂ ਤਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਅਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਅਤਿਪਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਸੀਲਂ, ਪਾਤਿ ਵਾ ਅਗਤਿਵਿਸੇਸੇਹਿ, ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯੇਹਿ। ਯੋ ਵਾ ਨਂ ਪਾਤਿ, ਤਂ ਮੋਕ੍ਖੇਤੀਤਿ ``ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਚ। **ਸਂਵਰੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਲਕ੍ਖਣੋ ਸਂਵਰੋ। **ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਪਮਾਣਞ੍ਞੁਤਾ। **ਪਨ੍ਤਞ੍ਚ ਸਯਨਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਨਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਵਿਰਹਿਤਂ ਨਿਜ੍ਜਨਸਮ੍ਬਾਧਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ, ਸੇਨਾਸਨਞ੍ਚ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦ੍ਵਿਹਿਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਇਤਰਦ੍ਵਯਸ੍ਸਾਪਿ ਲਕ੍ਖਣਹਾਰਨਯੇਨ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ। **ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੇ ਚ ਆਯੋਗੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਂ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਤੋਪਿ ਮਗ੍ਗਫਲਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੇ ਆਯੋਗੋ ਚ ਅਨੁਯੋਗੋ

ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਪਰਸ੍ਸ ਅਨੁਪਵਦਨਂ, ਅਨੁਪਘਾਤਨਂ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਸਂਵਰੋ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭੋਗੇਸੁ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸਿਭਾਵਾਯ ਵਿਵਿਤ੍ਤਸੇਨਾਸਨਸੇਵਨਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਸਨਂ ਓਵਾਦੋ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੀਤਿ। ਇਮਾ ਪਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਗਾਥਾ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਗਾਥਾਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਵ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਾਵਕਾ।

‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੪) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਆਣਾਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ** ਨਾਮ। ਤਂ ਸਾਵਕਾ ਏਵ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਬੁਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿ ਆਹ **‘‘ਤਂ ਸਾਵਕਾ ਏਵ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਬੁਦ੍ਧਾ’’**ਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ**ਤਿ ‘‘ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ।

ਅਨੁਪਗਤੋ ਨਾਮ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਸਤਿਯਾ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਅਨੁਪਗਤੋ ਵਾ। **ਚਾਤੁਮਾਸਿਨਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਾਤੁਮਾਸਿਯਂ। ਸਾ ਹਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਾਸਾਨਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਭੂਤਾਤਿ ਚਾਤੁਮਾਸੀ, ਸਾ ਏਵ ‘‘ਚਾਤੁਮਾਸਿਨੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸਂ ਚਾਤੁਮਾਸਿਨਿਯਂ। ਪਚ੍ਛਿਮਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾਸਿਨਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਯਸਾਮਗ੍ਗਿ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਸਮਗ੍ਗਭਾਵਂ, ਹਤ੍ਥਪਾਸੂਪਗਮਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ – ਸਚੇ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪਗਤਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯਪਿ ਪਞ੍ਚ, ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਞਤ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰਿਤੇ ਪਚ੍ਛਿਮੇਹਿ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਉਪੋਸਥਗ੍ਗੇ ਦ੍ਵੇ ਞਤ੍ਤਿਯੋ ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇਪਿ ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯ ਉਪਗਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਤਯੋ, ਦ੍ਵੇ, ਏਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਥ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯਪਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਤਯੋ, ਦ੍ਵੇ, ਏਕੋ ਵਾ, ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਥ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਤਯੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯ ਤਯੋ, ਦ੍ਵੇ ਵਾ, ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਦਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਂ – ਸਚੇ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਉਪਗਤੇਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯ ਉਪਗਤਾ ਥੋਕਤਰਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਸਮਾ ਚ, ਸਙ੍ਘਪ੍ਪਵਾਰਣਾਯ ਚ ਗਣਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਘਪ੍ਪਵਾਰਣਾਵਸੇਨ ਞਤ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਪਵਾਰੇਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਪਨ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਤਯੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯ ਏਕੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਙ੍ਘਞਤ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਗਣਞਤ੍ਤਿਯਾ ਪਨ ਸੋ ਗਣਪੂਰਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਣਵਸੇਨ ਞਤ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਪਵਾਰੇਤਬ੍ਬਂ, ਇਤਰੇਨ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਦ੍ਵੇ, ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਏਕੋ ਵਾ, ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਚੇ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਏਕੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯਪਿ ਏਕੋ, ਏਕੇਨ ਏਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਵਾਰੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਕੇਨ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ । ਸਚੇ ਪੁਰਿਮਵਸ੍ਸੂਪਗਤੇਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਵਸ੍ਸੂਪਗਤਾ ਏਕੇਨਪਿ ਅਧਿਕਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਠਮਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਥੋਕਤਰੇਹਿ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਵਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਤ੍ਤਿਕਚਾਤੁਮਾਸਿਨਿਪਵਾਰਣਾਯ ਪਨ ਸਚੇ ਪਠਮਂ ਵਸ੍ਸੂਪਗਤੇਹਿ ਮਹਾਪਵਾਰਣਾਯ ਪਵਾਰਿਤੇਹਿ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪਗਤਾ ਅਧਿਕਤਰਾ ਵਾ ਸਮਸਮਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਵਾਰਣਾਞਤ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਹਿ ਪਵਾਰਿਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਇਤਰੇਹਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਮਹਾਪਵਾਰਣਾਯ ਪਵਾਰਿਤਾ ਬਹੂ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਸ੍ਸੂਪਗਤਾ ਥੋਕਾ ਵਾ ਏਕੋ ਵਾ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਪਚ੍ਛਾ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਤੇਨ ਪਵਾਰੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਂਸੇ ਸਾਧੁਕਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਦਸਨਖਸਮੋਧਾਨਸਮੁਜ੍ਜਲਂ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। ਸਚੇ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਪਾਰਿਵਾਸਿਕੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਙ੍ਘਨਵਕਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਉਦ੍ਦਿਸਿਯਮਾਨੇ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਂ ਵਿਹਾਯ ਹਤ੍ਥਪਾਸਂ ਅਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੇਨ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਵਾਰਣਾਯਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਾਦਿਂ ਨਵਵਿਧਂ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ। ਯਥਾ ਚ ਸਬ੍ਬੋ ਸਙ੍ਘੋ ਸਭਾਗਾਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ…ਪੇ॰… ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੭੧) ਞਤ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ ਲਭਤਿ, ਏਵਮੇਤ੍ਥਾਪਿ ਤੀਹਿ ‘‘ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਮੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾ ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਭਾਗਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨਾ, ਯਦਾ ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸੁਦ੍ਧਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਕਂ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਤਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਗਣਞਤ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ‘‘ਅਞ੍ਞਂ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ

ਵਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਕੇਨਾਪਿ ''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਭੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਤਦਹੂਤਿ** ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਹੁ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਾਨਾਸਂਵਾਸਕੇਹੀ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਨਾਨਾਸਂਵਾਸਕੇਹਿ। **ਅਨਾਵਾਸੋ** ਨਾਮ ਨਵਕਮ੍ਮਸਾਲਾਦਿਕੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਪਦੇਸੋ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਙ੍ਘੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਪ੍ਪਹੋਨਕੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਵਿਨਾ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਦਸਵਿਧਮਨ੍ਤਰਾਯਂ ਵਿਨਾ। ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮੇਨ ਪਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਅਤ੍ਤਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇ ਵਾ ਸਤਿ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਆਵਾਸਾਦਯੋ ਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਏਵਂ ਸਚੇ ਵਿਹਾਰੇ ਉਪੋਸਥਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਉਪੋਸਥਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਂ ਸੀਮਾਪਿ ਨਦੀਪਿ ਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਉਪੋਸਥਾਪਿ ਆਵਾਸਾ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਂ ਗਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਮ੍ਪਿ ਲਭਤਿ। ਆਰਞ੍ਞਕੇਨਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੇ ਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਹਾਰਮੇਵ ਆਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਹਾਰਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਉਪੋਸਥਂ ਕਤ੍ਵਾਵ ਆਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਅਕਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਯਂ ਜਞ੍ਞਾ ''ਅਜ੍ਜੇਵ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਮੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮੧) ਏਵਰੂਪੋ ਪਨ ਆਵਾਸੋ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪੋਸਥਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਨੇਵ ਉਪੋਸਥਨ੍ਤਰਾਯੋ ਕਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ।

ਉਦਕਂ ਆਸਨੇਨ ਚਾਤਿ ਆਸਨੇਨ ਸਹ ਪਾਨੀਯਪਰਿਭੋਜਨੀਯਂ ਉਦਕਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਙ੍ਘਸਨ੍ਨਿਪਾਤਤੋ ਪਠਮਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ **ਪੁਬ੍ਬਕਰਣਂ**। ਪੁਬ੍ਬਕਰਣਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਤੋ ਪਠਮਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ**। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਤੋ ਪਠਮਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ''ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚ''ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਏਵਂ ਦ੍ਵੀਹਿ ਨਾਮੇਹਿ ਨਵਵਿਧਂ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਦਸ੍ਸਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਤਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਹ **"ਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ** ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਥੇਰੇਨ ਆਣਤ੍ਤੇਨ ਅਗਿਲਾਨੇਨ ਨ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਯੋ ਨ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੫੯) ਵਚਨਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਤਸ੍ਮਾ ਥੇਰੇਨ ਆਣਤ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਸਚੇ ਪਨ ਆਣਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਿਂ ਤਾਵਕਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਤਿ, ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਂ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਮ੍ਪਿ ਅਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਕਪ੍ਪਿਯਂ ਹੋਤਿ। **ਪਾਨੀਯਂ ਪਰਿਭੋਜਨੀਯਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਾਨੀਯਪਰਿਭੋਜਨੀਯਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। **ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਠਫਲਕਾਦਿਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਉਪੋਸਥਾਗਾਰੇ ਆਸਨਾਨਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਂਘਿਕਾਵਾਸਤੋਪਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਆਸਨੇਸੁ ਅਸਤਿ ਕਟਸਾਰਕੇਪਿ ਤਟ੍ਟਿਕਾਯੋਪਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਟ੍ਟਿਕਾਸੁਪਿ ਅਸਤਿ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਾਨਿ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਂ ਅਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਕਪ੍ਪਿਯਂ ਹੋਤਿ। **ਪਦੀਪੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਪਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਪਦੀਪੁਜ੍ਜਲਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਆਣਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ''ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਓਕਾਸੇ ਤੇਲਂ ਵਾ ਵਟ੍ਟਿ ਵਾ ਕਪਲ੍ਲਿਕਾ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਤੇਲਾਦੀਨਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਅਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਕਪ੍ਪਿਯਂ ਹੋਤਿ। ਅਪਿਚ ਕਪਾਲੇ ਅਗ੍ਗਿਪਿ ਜਾਲੇਤਬ੍ਬੋ। ਆਣਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਾ ਸਦਾਕਾਲਮੇਵ ਏਕੋ ਵਾ ਭਾਰਨਿਤ੍ਥਰਣਕੋ ਵਾ ਸਰਭਾਣਕਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ ਨ ਆਣਾਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਵਸੇਸਾ ਪਨ ਵਾਰੇਨ ਆਣਾਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਥੇਰੇਨਾਪਿ ਪਤਿਰੂਪਂ ਞਤ੍ਵਾ ਆਣਾਪੇਤਬ੍ਬਾ**"ਨ੍ਤਿ।

ਬਹਿ ਉਪੋਸਥਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਗਤੇਨਾਤਿ ਨਦਿਯਾ ਵਾ ਸੀਮਾਯ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਪੋਸਥਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਗਤੇਨ ਛਨ੍ਦੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ, ''ਕਤੋ ਮਯਾ ਉਪੋਸਥੋ''ਤਿ ਅਚ੍ਛਿਤੁਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਸੁਤੋ** ਵਾਤਿ ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕਾਦਿਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਸੁਤੋ ਵਾ। ਸਚੇ ਗਿਲਾਨੋ ਛਨ੍ਦਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਮਞ੍ਚੇਨ ਵਾ ਪੀਠੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਵਂ ਹੋਤਿ ''ਸਚੇ ਖੋ ਮਯਂ ਇਮਂ ਗਿਲਾਨਂ ਠਾਨਾ ਚਾਵੇਸ੍ਸਾਮ, ਆਬਾਧੋ ਵਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਸੋ ਗਿਲਾਨੋ ਠਾਨਾ ਚਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਸਙ੍ਘੇਨ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਵਗ੍ਗੇਨ ਸਙ੍ਘੇਨ ਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਕਰੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸ। ਸਚੇ ਬਹੂ ਤਾਦਿਸਾ ਗਿਲਾਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਘੇਨ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਠਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਹਤ੍ਥਪਾਸੇ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਦੂਰੇ ਦੂਰੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਘੋ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਉਪੋਸਥੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਵਗ੍ਗੇਨ ਸਙ੍ਘੇਨ ਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਛਨ੍ਦਮ੍ਪਿ ਦਾਤੁਂ, ਸਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੬੫) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਆਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ''ਛਨ੍ਦਂ **ਦਮ੍ਮੀ**''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਛਨ੍ਦਹਾਰਕੋ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ,

ਦਿਨ੍ਨੇ ਛਨ੍ਦੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਵ੍ਵਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬੋ ਛਨ੍ਦੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਮਹਾਵ॰ ੧੬੫) ਪੁਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਛਨ੍ਦਦਾਨਪਰਿਸ੍ਸਮਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ **"ਛਨ੍ਦਂ ਮੇ ਹਰਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਛਨ੍ਦਹਾਰਕੋ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਨ੍ਨੇ ਛਨ੍ਦੇ ਸਙ੍ਘਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਨ ਆਰੋਚੇਤਿ, ਆਹਟੋ ਹੋਤਿ ਛਨ੍ਦੋ, ਛਨ੍ਦਹਾਰਕਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੬੫) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਕਟਤੋ ਤਂ ਮੋਚੇਤੁਂ **"ਛਨ੍ਦਂ ਮੇ ਆਰੋਚੇਹੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਉਭਯੇਨ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਮਨਸਾ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਪ੍ਪਯੋਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇਨ ਵਾ, ਵਾਚਂ ਪਨ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ ਤਥੇਵ ਵਾਚਾਯ ਵਾ, ਉਭਯਥਾਪਿ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਜਾਨਾਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਅਯਂ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿਪਿ ਭਾਸਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਦਾਨੇਪਿ ਛਨ੍ਦਦਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਤਂ ਪਨ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਪਠਮਂ ਸਨ੍ਤੀ ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਸਾਪਤ੍ਤਿਕੋ ਸਮਾਨੋ ''ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਮ੍ਮਿ, ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੇ ਹਰ, ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੇ ਆਰੋਚੇਹੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੬੪) ਵਤ੍ਤੁਂ ਲਭਤਿ। ''ਸਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯਾਨੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ **"ਸਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਰਣੀਯ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤੇਸਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਛਨ੍ਦਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਛਨ੍ਦਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਚ **ਛਨ੍ਦਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ,** ਤਂ ਦੇਤੀਤਿ ਸਰੂਪੇਕਸੇਸਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਇਤਰਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਛਨ੍ਦਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ। **ਬਿਲ਼ਾਲਸਙ੍ਖਲਿਕਾ ਛਨ੍ਦਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਬਿਲ਼ਾਲਸਙ੍ਖਲਿਕਾ** ਨਾਮ ਬਿਲ਼ਾਲਬਨ੍ਧਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਙ੍ਖਲਿਕਾਯ ਪਠਮਵਲਯਂ ਦੁਤਿਯਵਲਯਂਯੇਵ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਨ ਤਤਿਯਂ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਛਨ੍ਦਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਦਾਯਕੇਨ ਯਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਾ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੩.੧੬੪; ਵਿ॰ ਵਿ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੨.੧੬੪)। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਬਿਲ਼ਾਲਸਙ੍ਖਲਿਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ''ਬਿਲ਼ਾਲਸਙ੍ਖਲਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਬਿਲ਼ਾਲਸਙ੍ਖਲਿਕਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਯਾਸਂ ਕਾਸਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਲਿਕਾਨਂ ਉਪਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਉਤੁਕ੍ਖਾਨਨ੍ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਕਿਰਿਯਂ ਅਰਤਿ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਉਤੁ,** ਤਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਨਂ ਉਤੁਕ੍ਖਾਨਂ, ਉਤੁਆਚਿਕ੍ਖਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਂ, ਤਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਹੇਮਨ੍ਤਾਦੀਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਗਣਨਾ**ਤਿ ਕਲਨਾ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਅਟ੍ਠਗਰੁਧਮ੍ਮੇਹਿ ਓਵਦਨਂ **ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦੋ। ਸ੍ਵੇ ਉਪੋਸਥੋਤਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਸ੍ਵੇ ਉਪੋਸਥੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਜ੍ਜੇਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਨ੍ਨਰਸਿਕੇ ਉਪੋਸਥੇ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਯਂ, ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਕੇ ਤੇਰਸਿਯਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯਂ** ਪਨ ''ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤੇਰਸਿਯਂਯੇਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ 'ਅਯਂ ਉਪੋਸਥੋ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਕੋ ਵਾ ਪਨ੍ਨਰਸਿਕੋ ਵਾ'ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪੯) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇਨ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਚੇ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਯਂ ਉਪੋਸਥਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ''ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਕੋ ਭਗਿਨੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨ੍ਨਰਸਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ''ਪਨ੍ਨਰਸਿਕੋ ਭਗਿਨੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਬਾਲਂ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਿਲਾਨਂ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਮਿਕਂ ਅਵਸੇਸੇਹਿ ਓਵਾਦਂ ਗਹੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੧੪) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਆਰੋਚਨਵਿਧਾਨਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ **ਬਾਲੋ।** ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਕਪਨ੍ਨਰਸਿਕੇਸੁ ਉਪੋਸਥੇਸੁ ਵਾ ਪਾਟਿਪਦੇ ਵਾ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ **ਗਮਿਯੋ,** ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖਦਿਵਸਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਇਧ ਗਮਿਯੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਰਞ੍ਞੇ ਨਿਵਾਸੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ।** ਸੋਪਿ ''ਅਹਂ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸੀ, ਸ੍ਵੇ ਉਪੋਸਥੋ, ਵਿਹਾਰੇ ਨ ਵਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਯਦਿ ਨ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਵਾਦੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਯੋ ਨ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੧੪)। ਤੇਨ ਪਨ ਪਚ੍ਚਾਹਰਣਤ੍ਥਾਯ ਸਙ੍ਕੇਤੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਓਵਾਦਂ ਗਹੇਤੁਂ, ਸਙ੍ਕੇਤਞ੍ਚ ਕਾਤੁਂ ਅਤ੍ਰ ਪਤਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੧੫)। ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਞ੍ਞਿਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵਸਨਗਾਮੇ ਭਿਕ੍ਖਾ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖਾ ਸੁਲਭਾ ਹੋਤਿ, ਸਾਮਨ੍ਤਗਾਮੇ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਗਾਮਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਦੂਰਂ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਕੇਤੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ''ਅਹਂ ਅਸੁਕਂ ਨਾਮ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ ਸਭਂ ਵਾ ਮਣ੍ਡਪਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਤ੍ਰ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਥਾ''ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਤਤ੍ਰ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਅਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਸਙ੍ਕੇਤਂ ਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਯਾ ਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੧੫)। **ਉਪੋਸਥਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਉਪੋਸਥਕਰਣਟ੍ਠਾਨੇ। **ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹੀ**ਤਿ –

''ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤਧਰੋ ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ, ਯੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਦਿਕਲਜਾਣਾ ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣਾ ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬਜਞ੍ਜਨੰ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਾਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਧਾਤਾ ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਿਤਾ, ਮਨਸਾ ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ। ਉਭਯਾਨਿ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸ੍ਵਾਗਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਨਿ ਸੁਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਸੋ ਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨਸੋ। ਕਲਜਾਣਵਾਚੋ ਹੋਤਿ ਕਲਜਾਣਵਾਕ੍ਕਰਣੋ। ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ। ਪਟਿਬਲੋ ਹੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਓਵਦਿਤੁੰ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਯ ਕਾਸਾਯਵਤ੍ਥਵਸਨਾਯ ਗਰੁਧਮ੍ਮੰ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ। ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਅਤਿਰੇਕਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੋ ਵਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੪੭) –

ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ। **ਪਾਸਾਦਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਪਸਾਦਾਵਹੇਨ ਨਿਦ੍ਦੋਸੇਨ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮੇਨ। **ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੂ**ਤਿ ਤਿਵਿਧੰ ਸਿਕ੍ਖੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁ। ਯਦਾ ਪਨ ਤਾਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਕੰਯੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਓਵਾਦੋ ਯਾਚਿਤੋ, ਤਦਾ ਉਪੋਸਥਗ੍ਗੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ''ਅਤ੍ਥਿ ਕਾਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਓਵਾਦੰ ਯਾਚਮਾਨਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ''ਏਵੰ ਵਦੇਹੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਚਨੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦਕੋ ਸਮ੍ਮਤੋ''ਤਿਆਦਿੰ ਸਯੰ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਸਯਮੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਵਸੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਤਬ੍ਬੰ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਤਾਹੀ''ਤਿ ਬਹੁਵਚਨੰ। **ਏਕਤੋ** ਸਹੇਵ।

ਞਤ੍ਤਿਟ੍ਠਪਕੇਨ ਵਾਤਿ ਯਤ੍ਥ ਤਿਣ੍ਣੰ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਞਤ੍ਤਿਟ੍ਠਪਨਕੇਨ ਵਾ। **ਇਤਰੇਨ** ਵਾਤਿ ਯਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਏਕੋ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਇਤਰੇਨ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਚੇ ਸਯਮੇਵ ਸਮ੍ਮਤੋ, ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ । **ਤਥੇ**ਵਾਤਿ ਉਪੋਸਥਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ। "**ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾਵਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨਾਰੋਚਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਵਾਦੋ ਨ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬੋ, ਯੋ ਨ ਆਰੋਚੇਯਜ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਚੂਲਵ॰ ੪੧੫) ਵਚਨਤੋ ਓਵਾਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਗ੍ਗੇ ਅਨਾਰੋਚੇਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਨ੍ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤੰ। **ਆਰੋਚੇਥਾ**ਤਿ ਆਵਿ ਕਰੋਥ। **ਏਤ੍ਥ ਸਿਯਾ**ਤਿ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਉਦ੍ਦਿਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇ ਅਯਮਨੁਯੋਗੋ ਭਵੇਯਜ। ਕਿੰ ਤੰ, ਯੰ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਸਙ੍ਘੋ ਉਪੋਸਥੰ ਕਰੇਯਜਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਸਨ੍ਧਿਯਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਵਚਨੇਨ ਅਪਰੰ ਵਚਨੰ ਸਨ੍ਧਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ**ਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਹਿਤਤਾਯ। **ਗਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਕੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਵਗ੍ਗੇ ਸੇਸਭਿਕ੍ਖੂਨੰ। **ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਘੇਨ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ ਹੋਤਿ। ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੇ। **ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵੋ।

ਥੇਰਾ ਚ ਨਵਾ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਸਵਸ੍ਸਾ, ਅਤਿਰੇਕਦਸਵਸ੍ਸਾ ਚ **ਥੇਰਾ**। ਊਨਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਾ **ਨਵਾ**। ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਾ, ਅਤਿਰੇਕਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਾ ਚ **ਮਜ੍ਝਿਮਾ**। **ਅਟ੍ਠਿੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਤੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਤੰ ਵਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ''ਇਦੰ ਮਯ੍ਹੰ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਵਿਞ੍ਞਾਣਵਸੇਨ। **ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਾਮਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥੋਕਮ੍ਪਿ ਬਹਿ ਗਨ੍ਤੁੰ ਅਦੇਨ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਆਵਜ੍ਜੇਮ, ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਨਸਿ ਕਰੋਮਾ**ਤਿ ਆਵਜ੍ਜੇਮ, ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨ ਏਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਪ੍ਪਟਿਪਾਦਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਅਥ ਖੋ ਵੀਥਿਪ੍ਪਟਿਪਾਦਨਜਵਨਪ੍ਪਟਿਪਾਦਨਮਨਸਿਕਾਰਪੁਬ੍ਬਕਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪਨਲਕ੍ਖਣੋਤਿ ਆਹ "**ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪੇਯਜਾਮਾ**"ਤਿ। **ਨ ਸਮੇਤੀ**ਤਿ ਨ ਸੰਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਸੰਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯਜੋਤਿ ਆਹ "**ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਕੋ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਙ੍ਘਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਘੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨੰ ਪਿਯਵਚਨੇਨ ਆਲਪਨੰ।

ਅਲਜ੍ਜਿਤਾਤਿ ਅਲਜ੍ਜਿਤਾਯ, ਅਲਜ੍ਜਨਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ। “**ਅਞ੍ਞਾਣਤਾ**”ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪ੍ਪਕਤਤਾ**ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੇਨ ਅਭਿਭੂਤਤਾਯ। **ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਾ**ਤਿ ਸਤਿਵਿਪ੍ਪਵਾਸਤੋ। **ਵੀਤਿਕ੍ਕਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨੰ।

ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾਤਿ ਸਞ੍ਚੇਤੇਤ੍ਵਾ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਭਾਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੋਯੇਵ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਚਿਤ੍ਤੰ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਗੂਹਤੀ**ਤਿ ਨਿਗੂਹਤਿ ਨ ਦੇਸੇਤਿ ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਲਜ੍ਜਾਯ ਪਰਿਗੂਹਨ੍ਤੋ ਅਲਜ੍ਜੀ ਨ ਹੋਤਿ, ‘‘ਕਿੰ ਇਮਿਨਾ’’ਤਿ ਅਨਾਦਰਿਯੇਨ ਪਰਿਗੂਹਨ੍ਤੋ ਅਲਜ੍ਜੀ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਗਤਿਗਮਨਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਭਣ੍ਡਭਾਜਨੀਯਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਆਦਿਭੇਦੰ ਅਗਤਿਗਮਨਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਅਲਜ੍ਜਿਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਲਜ੍ਜਾਵਿਰਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨਾਦਰਿਯਵਸੇਨੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ, ਆਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਗੂਹਨ੍ਤੋ, ਭਣ੍ਡਭਾਜਨੀਯਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਅਗਤਿਗਮਨੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਚ ਅਲਜ੍ਜੀ ਹੋਤਿ, ਨ ਇਤਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਮਨ੍ਦੋਤਿ ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞੋ, ਅਪਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵੇਤੰ ਨਾਮੰ। **ਮੋਮੂਹੋ**ਤਿ ਅਤਿਸੰਮੂਲ੍ਹੋ। **ਵਿਰਾਧੇਤੀ**ਤਿ ਨ ਰਾਧੇਤਿ ਨ ਸਾਧੇਤਿ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੇ**ਤਿ ਵਿਨਯਸੰਸਯੇ। **ਕਪ੍ਪਿਯੰ ਚੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਵਿਨਯਧਰੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਮਾਤਿਕੰ, ਪਦਭਾਜਨੰ, ਅਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿੰ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਪ੍ਪਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਭਵੇਯ੍ਯ।

ਸਹਸੇਯ੍ਯਚੀਵਰਵਿਪ੍ਪਵਾਸਾਦੀਨੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਹਸੇਯ੍ਯਾ** ਨਾਮ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਦਿਰਤ੍ਤਤਿਰਤ੍ਤੰ ਸਹਸੇਯ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿ, **ਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ** ਨਾਮ ਏਕਰਤ੍ਤਛਾਰਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਤ੍ਤਾਹਾਤਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਦੁਕ੍ਕਟਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ।

ਦੇਸੇਤੁ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁ ਵਾਤਿ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਵਾ ਗਣਮਜ੍ਝੇ ਵਾ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੇ ਵਾ ਦੇਸੇਤੁ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁ ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿਦੇਸਨਾ** ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ। ਵੁਟ੍ਠਾਨੰ ਪਨ ਦੇਸਨਾਵਿਸੇਸਤ੍ਤਾ ‘‘ਦੇਸਨਾ’’ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਪਕਾਸੇਤੁ** ਵਾਤਿ ਆਰੋਚੇਤੁ ਵਾ।

ਏਵੰ ਅਨਾਪਨ੍ਨਾ ਵਾਤਿ ਏਵੰ ਛਨ੍ਨੰ ਆਕਾਰਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਅਨਾਪਨ੍ਨਾ ਵਾ। **ਵੁਟ੍ਠਿਤਾ** ਵਾਤਿ ਪਰਿਵਾਸਾਦਿਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾ ਵਾ। **ਆਰੋਚਿਤਾ** ਵਾਤਿ ਆਵਿਕਤਾ ਵਾ। ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੋ ਚ ‘‘ਤੁਯ੍ਹੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਕੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਵਿਕਰੋਮੀ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਆਚਿਕ੍ਖਾਮੀ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਆਰੋਚੇਮੀ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਮਮ ਏਕੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਨ੍ਨਭਾਵੰ ਜਾਨਾਹੀ’’ਤਿ ਵਾ ਵਦਤੁ, ‘‘ਏਕੰ ਗਰੁਕੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਵਿਕਰੋਮੀ’’ਤਿ ਵਾ ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਦਤੁ, ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਆਰੋਚਿਤਾਵ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤਿੰ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ‘‘ਲਹੁਕਾਪਤ੍ਤਿੰ ਆਵਿਕਰੋਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਦਤਿ, ਅਨਾਵਿਕਤਾ ਹੋਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਵਤ੍ਥੁੰ ਆਰੋਚੇਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਰੋਚੇਤਿ, ਉਭਯੰ ਆਰੋਚੇਤਿ, ਤਿਵਿਧੇਨਾਪਿ ਆਰੋਚਿਤਾਵ ਹੋਤਿ। **ਅਸਨ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ ਭੁਮ੍ਮੰ। **ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨਾਪਿ ਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਕੇਵਲੰ ‘‘ਆਮ, ਮਯੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨਾਪੀਤਿ **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਿੰ ਤੰ ਯਾਵਤਤਿਯਾਨੁਸਾਵਿਤੰ ਨਾਮ, ਕਥਞ੍ਚੇਤੰ ਯਾਵਤਤਿਯਾਨੁਸਾਵਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਚਾਰਣਾਯੰ ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਮਤਿਭੇਦਮੁਖੇਨ ਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਯਾਵਤਤਿਯੰ ਅਨੁਸਾਵਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਦੇਤੰ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਅਨੁਸਾਵਿਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਭੇਦਤੋ**ਤਿ ਅਰੀਯਤਿ ਞਾਯਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਥੋ**, ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੰ, ਬ੍ਯਞ੍ਜੀਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨੇਨਾਤਿ **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ**, ਅਕ੍ਖਰੰ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਞ੍ਚ **ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ**, ਤੇਸੰ ਭੇਦੋ **ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਭੇਦੋ**, ਤਤੋ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸਦਿਸਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਤੁਂ **“ਅਨੁਸਾਵਨਵ੍ਹਿ ਨਾਮਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਹੀ**ਤਿ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ‘‘ਅਭਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਸਿਯਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ। ਅਵਸ੍ਸਞ੍ਚੇਤਮੇਵ◌ਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਯਦਿ ਚੇਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਸਿਯਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤ੍ਤਯਂ। ਅਪਰੇ ‘‘ਅਨੁਸਾਵ◌ਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਨ ਅਤੀਤਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਨਾਗਤਤ੍ਥਂ। ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਕਾਲਨ੍ਤਰਵ◌ਿਹਿਤੋਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਸਾਧੁ ਹੋਤੀਤਿ ਵ◌ਿਕਪ੍ਪੇਸੁਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਪਰੇ ‘ਅਨੁਸਾਵ◌ਿਤਾ’ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਉਪਰਿ ਉਦ੍ਦੇਸਾਵਸਾਨੇ**ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕੁਦ੍ਦੇਸਾਵਸਾਨੇ। **ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤੀਨਂ ਅਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਅਨਾਗਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਚ ਅਭਾਵਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਤੁਂ **“ਇਦਂ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਕਥਮੇਤਂ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **“ਯਦਿ ਚਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਕਾਲੋ। **ਅਨੁਸਾਵ◌ਿਤਂ ਹੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਦੇਯਜਾ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਯੋਗਂ ਅਨਾਗਤਕਾਲਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ‘‘ਅਨੁਸਾਵ◌ਿਤਂ ਹੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਬ੍ਰੂਯ ਵਦੇਯਜ। ਅਯਂ ਹੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਦਿ ਚੇਤ੍ਥ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਤ**-ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਨਾਮ ਵ◌ਿਸੇਸਨਵ◌ਿਸੇਸਜਭਾਵ◌ੋ, ਸੋ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਸਮਾਨਤ੍ਥਭਾਵ◌ੇ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਾਸਤੀਤਿ ‘‘ਹੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਯੋਗਂ ਵਦੇਯਜ, ਨ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਾਗਤਂ ਨ ਦੀਪੇਤਿ, ਅਤੀਤਕਾਲਮੇਵ ਦੀਪੇਤੀਤਿ। **ਅਨੁਸਾਵ◌ਿਯਮਾਨੇਤਿ ਵਚਨਤੋ**ਤਿ ‘‘ਅਨੁਸਾਵ◌ਿਯਮਾਨੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਵਚਨਤੋ। ਯਦਿ ਏਵ◌ਂ ‘‘ਯਾਵਤਤਿਯਂ ਅਨੁਸਾਵ◌ਿਤਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਕਿਮਿਦਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯਾਵਤਤਿਯ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਕਿਂ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਯੇਨੇਤਂ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ **“ਤੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨ ਹੇਤੁਨਾ।

ਤਦੇਤਨ੍ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ। **ਤਂ ਪਨੇਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਤ੍ਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਕਂ ਯਾਵਤਤਿਯਾਨੁਸਾਵਨਂ। **ਨ ਦਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਨੋਪਲਬ੍ਭਤਿ। **ਇਮਮੇਵ ਚ ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ। ਯਦਿ ਹਿ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤ੍ਤਯਂ ਯਾਵਤਤਿਯਾਨੁਸਾਵਨਂ ਸਿਯਾ, ਤਦੇਵ **ਉਪੋਸਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੨ ਆਦਯੋ) ਵਦੇਯਜ, ਨ ਪਨ ‘‘ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਅਨੁਸਾਵ◌ਿਤਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਕਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਨ ਆਗਤੋ, ਅਥ ਕੁਤੋ ਲਦ੍ਧੋਤਿ ਆਹ **“ਅਯਮੇਤ੍ਥਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਵ◌ਿਨਯਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਕਤਪਰਿਚਯਾਨਂ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਞਾਪੇਨ੍ਤੀ ਪਵ◌ੇਣਿ **ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾ,** ਤਾਯ ਆਭਤੋ ਆਨੀਤੋ **ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤੋ**।

ਨਨੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵ◌ਾਦੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੇਨ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਥ ਕਥਂ ਦੁਕ੍ਕਟਾਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਸਾ ਚ ਖੋ ਨ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦਲਕ੍ਖਣੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵ◌ਾਦੇ ਕਿਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯ੍ਵ◌ਾਯਂ ‘‘ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵ◌ਾਦੋ ਅਸ੍ਸ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਆਪਤ੍ਤਿਤੋ ਕਿਂ ਹੋਤਿ, ਕਤਰਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਾਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। **ਵਚੀਦ੍ਵ◌ਾਰੇ ਅਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਧਮ੍ਮਿਕਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਸ੍ਸ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਨੋਦ੍ਵ◌ਾਰੇ ਆਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਵ◌ਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਨਾਵ◌ਿਕਾਸਿ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਵਚੀਦ੍ਵ◌ਾਰੇ ਅਕਿਰਿਯਤੋ ਅਯਂ ਆਪਤ੍ਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਇਦਾਨਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਾਧੇਤੁਂ **“ਵ◌ੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਤਂ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੇਨ ਪਰਿਵ◌ਾਰੇ ਸੇਦਮੋਚਨਗਾਥਾਸੁ (ਪਰਿ॰ ੪੭੯) ਵ◌ੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨਾਲਪਨ੍ਤੋ ਮਨੁਜੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵ◌ਾਚਾਤਿ ਕੇਨਚਿ ਮਨੁਜੇਨ ਵ◌ਾਚਾਯ ਅਨਾਲਪਨ੍ਤੋ। **ਗਿਰਂ ਨੋ ਚ ਪਰੇ ਭਣੇਯਜਾ**ਤਿ ‘‘ਇਤਿ ਇਮੇ ਸੋਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਦ੍ਦਮ੍ਪਿ ਨ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਯਜ। **ਆਪਜ੍ਜੇਯਜ ਵ◌ਾਚਸਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾਚਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜ। **ਪਞ੍ਹਾਮੇਸਾ ਕੁਸਲੇਹਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਞ੍ਹਾਮੇਸਾ**ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਬ੍ਯਤ੍ਤਯੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਏਸੋ ਪਞ੍ਹੋ ਕੁਸਲੇਹਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਪਞ੍ਹੋ ਇਮਮੇਵ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ।

ਤਂਤਂਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵ◌ਿਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰੇ ਵ◌ੇਮਜ੍ਝੇ ਏਤਿ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ,** ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਨਤ੍ਥੋ, ਅਤਿਕ੍ਕਮਨਟ੍ਠੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਂ ਵ◌ਾ ਫਲਂ ਅਰਹਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਕਰਣਸੀਲੋਤਿ **ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕੋ**। ਤੇਨਾਹ **“ਵ◌ਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਤ੍ਥੁਤਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵ◌ਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਤ੍ਥੁਤਾਯਾ**ਤਿ **ਵ◌ਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ** ਨਾਮ ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪਵਸੇਨ

ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭੂਤਅਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਦਿਸਮ੍ਭਵ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਤਰੁਣਾ ਪੀਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਤਂ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਦਯੋ,** ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਭਵੋ ਪਟਿਲਾਭੋ **ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਦਿਸਮ੍ਭਵੋ,** ਤਂ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੀਤਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। **ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ‘‘ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਨੁਰਾਯਿਕੋ, ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਨੁਰਾਯਿਕੋ, ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਨੁਰਾਯਿਕੋ, ਝਾਨਾਨਂ, ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ, ਸਮਾਧੀਨਂ, ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਨਂ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਾਨਂ, ਪਵਿਵੇਕਾਨਂ, ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਨੁਰਾਯਿਕੋ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੩੫) ਵੁਤ੍ਤਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ‘‘ਤਸ੍ਮਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ **ਯਂਤਂ**ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾਯ ‘‘ਯਸ੍ਮਾ’’ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਜਾਨਮਾਨੇਨ। ਇਮਿਨਾਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਸ ਸਚਿਤ੍ਤਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਅਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਪੇਕ੍ਖੋ,** ਤੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਪੇਕ੍ਖੇਨ। ਸਾ ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਇਧ ਵੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਤਿ ਆਹ **“ਵੁਟ੍ਠਾਤੁਕਾਮੇਨ ਵਿਸੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮੇਨਾ”**ਤਿ। ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਤੋ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤੁਕਾਮੇਨ, ਦੇਸਨਾਗਾਮਿਨਿਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਵਾ ਗਣਮਜ੍ਝੇ ਵਾ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੇ ਵਾ**ਤਿ ਉਪੋਸਥਗ੍ਗੇ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਆਰੋਚਨਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਭਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਆਰੋਚਨਵਸੇਨ ਗਣਮਜ੍ਝੇ ਵਾ ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਆਰੋਚਨਵਸੇਨ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੇ ਵਾ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਾ। **ਇਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਇਤੋ ਉਪੋਸਥਗ੍ਗਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਭਾਗੋਯੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਵਿਸਭਾਗਸ੍ਸ ਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਭਣ੍ਡਨਕਲਹਸਙ੍ਘਭੇਦਾਦੀਨਿਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਆਭੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਅਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੭੦) ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਰਣਤ੍ਥੇਤਿ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇ। ਕਤ੍ਤਰਿ ਹੇਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਂ ਹੋਤਿ ਫਾਸੁਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਾਵਚਨਂ। **ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਅਧਿਗਮਾਯ ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਗਮਤ੍ਥਂ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ ਸੁਖਂ ਹੋਤਿ ਸਂਵਰਸ੍ਸ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਹੇਤੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਮੂਲਕਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਪਾਪਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਕਤਾਕਤਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਭਾਵੋ **ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ,** ਸੋ ਮੂਲਂ ਕਾਰਣਂ ਯੇਸਂ ਤੇ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਮੂਲਾ, ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਮੂਲਾਯੇਵ **ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਮੂਲਕਾ,** ਤੇਸਂ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਮੂਲਕਾਨਂ। **ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਪਦਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਸੁਖਾ ਪਟਿਪਦਾ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਸੁਖੇਨ ਅਧਿਗਮੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

‘‘ਨਿਦਾਨੇ ਞਤ੍ਤਿਟ੍ਠਪਨਂ, ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਨਂ।
ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸਸਵਨੇ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਰੋਚਨੇ ਵਿਧਿ।
ਅਨਾਰੋਚਨੇ ਚਾਪਤ੍ਤਿ, ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਪਞ੍ਚਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਰਾਜਿਕਕਣ੍ਡੰ

ਇਦਾਨਿ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸਾਨਨ੍ਤਰੰ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਰਾਜਿਕੁਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤੁੰ **"ਇਦਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਨਿਦਾਨਾਨਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁੰਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਨਿਦਾਨੰ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਕਣ੍ਡੇ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਊਨਾਤਿਰੇਕਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਪਾਰਾਜਿਕਾ**ਤਿ ਸਜਾਤਿਨਾਮੰ। **ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਨਾਮੰ। ਉਦ੍ਦਿਸੀਯਤੀਤਿ **ਉਦ੍ਦੇਸੋ**। ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨੋਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤਾ"**ਨ੍ਤਿ।

੧. ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਯੋ ਪਨਾਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੫ ਭਿਕ੍ਖੁਪਦਭਾਜਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ) ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ **ਪਨਾ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ, **ਯੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਪਦੰ, ਤਞ੍ਚ ਅਨਿਯਮੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯੋ ਕੋਚੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਯੋ ਯੋਕੋਚਿ ਨਾਮ, ਸੋ ਅਵਸ੍ਸੰ ਲਿਙ੍ਗਯੁਤ੍ਤਜਾਤਿਨਾਮਗੋਤ੍ਤਸੀਲਵਿਹਾਰਗੋਚਰਵਯੇਸੁ ਏਕੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਤਥਾ ਞਾਪੇਤੁੰ **"ਰਸ੍ਸਦੀਘਾਦਿਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਦਿਸ**ਦ੍ਦੇਨ ਨਵਕਮ੍ਮਾਦੀਨੰ ਗਹਣੰ। **ਲਿਙ੍ਗਾਦਿਭੇਦੇਨਾ**ਤਿ ਲਿਙ੍ਗੀਯਤਿਞਾਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਲਿਙ੍ਗੰ,** ਤੰ ਆਦਿ ਯੇਸੰ ਤੇਤਿ **ਲਿਙ੍ਗਾਦਯੋ,** ਤੇਸੰ ਭੇਦੋ **ਲਿਙ੍ਗਾਦਿਭੇਦੋ,** ਤੇਨ ਲਿਙ੍ਗਾਦਿਭੇਦੇਨ। ਏਤ੍ਥਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਯੁਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਗਹਣੰ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – **ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ** ਯਾਦਿਸੋ ਵਾ ਤਾਦਿਸੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਦੀਘੋ ਵਾ ਰਸ੍ਸੋ ਵਾ ਕਾਲ਼ੋ ਵਾ ਓਦਾਤੋ ਵਾ ਮਙ੍ਗੁਰਚ੍ਛਵਿ ਵਾ ਕਿਸੋ ਵਾ ਥੂਲੋ ਵਾ। **ਯੋਗਵਸੇਨ** ਯੇਨ ਵਾ ਤੇਨ ਵਾ ਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੁ, ਨਵਕਮ੍ਮਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਵਾਸਧੁਰਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ। **ਜਾਤਿਵਸੇਨ** ਯੰਜਚ੍ਚੋ ਵਾ ਤੰਜਚ੍ਚੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸੋ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦੋ ਵਾ। **ਨਾਮਵਸੇਨ** ਯਥਾਨਾਮੋ ਵਾ ਤਥਾਨਾਮੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤੋ ਵਾ ਸਙ੍ਘਰਕ੍ਖਿਤੋ ਵਾ। **ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ** ਯਥਾਗੋਤ੍ਤੋ ਵਾ ਤਥਾਗੋਤ੍ਤੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਕਚ੍ਚਾਯਨੋ ਵਾ ਵਾਸਿਟ੍ਠੋ ਵਾ ਕੋਸਿਯੋ ਵਾ। **ਸੀਲੇਸੁ** ਯਥਾਸੀਲੋ ਵਾ ਤਥਾਸੀਲੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਨਵਕਮ੍ਮਸੀਲੋ ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸਸੀਲੋ ਵਾ ਵਾਸਧੁਰਸੀਲੋ ਵਾ। **ਵਿਹਾਰੇਸੁ**ਪਿ ਯਥਾਵਿਹਾਰੀ ਵਾ ਤਥਾਵਿਹਾਰੀ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਨਵਕਮ੍ਮਵਿਹਾਰੀ ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸਵਿਹਾਰੀ ਵਾ ਵਾਸਧੁਰਵਿਹਾਰੀ ਵਾ । **ਗੋਚਰੇਸੁ**ਪਿ ਯਥਾਗੋਚਰੋ ਵਾ ਤਥਾਗੋਚਰੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਨਵਕਮ੍ਮਗੋਚਰੋ ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸਗੋਚਰੋ ਵਾ ਵਾਸਧੁਰਗੋਚਰੋ ਵਾ। **ਵਯੇਸੁ**ਪਿ ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਵਾ ਹੋਤੁ ਥੇਰੋ ਵਾ ਨਵੋ ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਵਾ, ਅਥ ਖੋ ਸਬ੍ਬੋਵ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ''ਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਇਦਾਨਿ **"ਭਿਕ੍ਖੂ"**ਤਿ ਪਦੰ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤੁੰ **"ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੂਪਸਮ੍ਪਦਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ''ਏਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ **ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੂਪਸਮ੍ਪਦਾ**। ''ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੧੦੫) ਨਯੇਨ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵਾਚੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਸਰਣਗਮਨੇਹਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ **ਸਰਣਗਮਨੂਪਸਮ੍ਪਦਾ**। **ਓਵਾਦਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੂਪਸਮ੍ਪਦਾ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੫) ਨਾਮ –

> ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਏਵੰ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ 'ਤਿਬ੍ਬੰ ਮੇ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਥੇਰੇਸੁ ਨਵੇਸੁ ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੂ'ਤਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਕਸ੍ਸਪ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਏਵੰ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ 'ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਿਸ੍ਸਾਮਿ ਕੁਸਲੂਪਸਂਹਿਤੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਅਟ੍ਠਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤੋ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਏਵੰ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ 'ਸਾਤਸਹਗਤਾ ਚ ਮੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਨ ਵਿਜਹਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) –

ਇਮਿਨਾ ਓਵਾਦਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਉਪਸਮ੍ਪਦਾ।

ਪਞ੍ਹਾਬ੍ਯਾਕਰਣੂਪਸਮ੍ਪਦਾ ਨਾਮ ਸੋਪਾਕਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਉਪਸਮ੍ਪਦਾ। ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੇ ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੰ ਸੋਪਾਕਸਾਮਣੇਰੰ '''ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਞ੍ਞਾ'ਤਿ ਵਾ ਸੋਪਾਕ 'ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ'ਤਿ ਵਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਤ੍ਥਾ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਤ੍ਥਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੫) ਦਸ ਅਸੁਭਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਸੋ ਤੇ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ। ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਾਧੁਕਾਰੰ ਦਤ੍ਵਾ ''ਕਤਿਵਸ੍ਸੋ ਤ੍ਵੰ, ਸੋਪਾਕਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸੋਹੰ ਭਗਵਾਤਿ। ''ਸੋਪਾਕ, ਤ੍ਵੰ ਮਮ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹੇ ਬ੍ਯਾਕਾਸੀ''ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦੰ ਅਨੁਜਾਨਿ, ਅਯੰ ਪਞ੍ਹਾਬ੍ਯਾਕਰਣੂਪਸਮ੍ਪਦਾ।

ਅਟ੍ਠਗਰੁਧਮ੍ਮਪਟਿਗ੍ਗਹਣੂਪਸਮ੍ਪਦਾ ਨਾਮ ਮਹਾਪਜਾਪਤਿਯਾ ਅਟ੍ਠਗਰੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਉਪਸਮ੍ਪਦਾ।

ਦੂਤੇਨੂਪਸਮ੍ਪਦਾ ਨਾਮ ਅਡ੍ਢਕਾਸਿਯਾ ਗਣਿਕਾਯ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਉਪਸਮ੍ਪਦਾ।

ਅਟ੍ਠਵਾਚਿਕੂਪਸਮ੍ਪਦਾ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘਤੋ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਤੋ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ।

ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥਕਮ੍ਮੂਪਸਮ੍ਪਦਾ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਏਤਰਹਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ। **ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨ**ਾਤਿ ਤੀਹਿ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਾਹਿ, ਏਕਾਯ ਚ ਞਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਏਵੰ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਞਤ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਪਨ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਾਨੰ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਭੇਦਾਭਾਵਤੋ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਭਿਨ੍ਨੰ ਞਤ੍ਤਿੰ ਤਾਸੰ ਚਤੁਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਕੁਪ੍ਪੇਨਾ**ਤਿ ਅਕੋਪੇਤਬ੍ਬਤੰ, ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤਬ੍ਬਤਞ੍ਚ ਉਪਗਤੇਨ। **ਠਾਨਾਰਹੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਾਰਹੇਨ ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਸਨਾਰਹੇਨ। **ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ** ਨਾਮ ਉਪਰਿਭਾਵੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ ਹਿ ਉਪਰਿਭਾਵੋ, ਤਞ੍ਚੇਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ''ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਮਿਨਾਵ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਇਧ ਗਹਿਤੋ, ਨਾਞ੍ਞੇਹੀਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੂਪਸਮ੍ਪਦਾ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵਿਕਾਨਮੇਵ, ਸਰਣਗਮਨੂਪਸਮ੍ਪਦਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਨੰ, ਓਵਾਦਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਞ੍ਹਾਬ੍ਯਾਕਰਣੂਪਸਮ੍ਪਦਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸੋਪਾਕਾਨੰ, ਨ ਚ ਤੇ ਭਬ੍ਬਾ ਪਾਰਾਜਿਕਾਦਿਲੋਕਵਜ੍ਜੰ ਆਪਜ੍ਜਿਤੁੰ, ਅਟ੍ਠਗਰੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਦਯੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰਯੇਵ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ। ਅਯਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨੇਵ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਕਮ੍ਮੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਇਧ ਗਹਿਤੋ, ਨਾਞ੍ਞੇਹੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜੇਸੁ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੂਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੪੫ ਭਿਕ੍ਖੁਪਦਭਾਜਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ)। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜੇਸੁ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ''ਅਕੁਪ੍ਪੇਨ ਠਾਨਾਰਹੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਸ੍ਸ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ। ਵਸਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਵਤ੍ਥੁ,** ਆਧਾਰੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਕ੍ਖੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ"**ਤਿ। ਊਨਾਨਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਿ ਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਊਨਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੋ**। ਏਤ੍ਥ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਉਪਰਿ ਸਪ੍ਪਾਣਕਵਗ੍ਗੇ ਊਨਵੀਸਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਊਨਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ। **ਤੇਸੂ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਕਾਦੀਸੁ ਏਕਾਦਸਸੁ ਅਭਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ। **ਪਣ੍ਡਕੋ** (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੯) ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਹੋਤਿ ਆਸਿਤ੍ਤਪਣ੍ਡਕੋ, ਉਸੂਯਪਣ੍ਡਕੋ , ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਪਣ੍ਡਕੋ, ਨਪੁੰਸਕਪਣ੍ਡਕੋ, ਪਕ੍ਖਪਣ੍ਡਕੋਤਿ। ਤੇਸੁ ਆਸਿਤ੍ਤਪਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਚ ਉਸੂਯਪਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਨ ਵਾਰਿਤਾ, ਇਤਰੇਸੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਵਾਰਿਤਾ। ਤੇਸੁਪਿ ਪਕ੍ਖਪਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਖੇ ਪਣ੍ਡਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਵਾਰਿਤਾਤਿ। ਤਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਸਮ੍ਪਦਾਨੰ ਅਭਬ੍ਬਤਾਯ ਅਵਤ੍ਥੁ। ਤੇਨਾਹ **"ਆਸਿਤ੍ਤਪਣ੍ਡਕਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸ ਪਰੇਸੰ ਅਙ੍ਗਜਾਤੰ ਮੁਖੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਸੁਚਿਨਾ ਆਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਅਯੰ **ਆਸਿਤ੍ਤਪਣ੍ਡਕੋ**। ਯਸ੍ਸ ਪਰੇਸੰ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਉਸੂਯਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਅਯੰ **ਉਸੂਯਪਣ੍ਡਕੋ**। ਯਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਬੀਜਾਨਿ ਅਪਨੀਤਾਨਿ, ਅਯੰ **ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਪਣ੍ਡਕੋ** (ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੫; ਵਿ॰ ਵਿ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੨.੧੦੯)। ਯੋ ਪਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰਯੇਵ ਅਭਾਵਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਯੰ **ਨਪੁੰਸਕਪਣ੍ਡਕੋ**। ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਨ

ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਨੁਭਾਵੇਨ ਕਾਲਪਕ੍ਖੇ ਪਣ੍ਡਕੋ ਹੋਤਿ, ਜੁਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਿਲਾਹੋ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਅਯੰ **ਪਕ੍ਖਪਣ੍ਡਕੋ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਥੇਯ੍ਯੇਨ ਸੰਵਾਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਕੋ**। ਸੋ ਚ ਨ ਸੰਵਾਸਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਥੇਨਕੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ, ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਚ ਥੇਨਕੋਪੀਤਿ ਆਹ **"ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਕੋ ਪਨ ਤਿਵਿਧੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਵਸ੍ਸਾਨਿ ਗਣੇਤੀ**ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੦) ''ਅਹੰ ਦਸਵਸ੍ਸੋ ਵਾ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੋ ਵਾ''ਤਿ ਮੁਸਾ ਵਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਵਸ੍ਸਾਨਿ ਨ ਗਣੇਤਿ। **ਨ ਯਥਾਵੁਡ੍ਢੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਵਾ ਸਾਮਣੇਰਾਨੰ ਵਾ ਵਨ੍ਦਨੰ ਸਾਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਮੁਸਾਵਾਦੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਵਸ੍ਸਾਨੁਰੂਪੇਨ ਯਥਾਵੁਡ੍ਢੰ ਵਨ੍ਦਨੰ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ। **ਨ ਆਸਨੇਨ ਪਟਿਬਾਹਤੀ**ਤਿ ''ਅਪੇਹਿ, ਮੇ ਏਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿ ਆਸਨੇਨ ਨਪ੍ਪਟਿਬਾਹਤਿ। **ਨ ਉਪੋਸਥਾਦੀਸੁ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਉਪੋਸਥਪ੍ਪਵਾਰਣਾਦੀਸੁ ਨ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਲਿਙ੍ਗਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇ**ਵਾਤਿ ਏਵਸਦ੍ਦੇਨ ਸੰਵਾਸੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਸਮਾਨੇ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੋ। **ਲਿਙ੍ਗਾਨੁਰੂਪਸ੍ਸ ਸੰ**ਵਾ**ਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਾਮਣੇਰਲਿਙ੍ਗਾਨੁਰੂਪਸ੍ਸ ਸਾਮਣੇਰਸੰਵਾਸਸ੍ਸ। ਸਚੇ ਪਨ ਕਾਸਾਯੇ ਧੁਰੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਨਗ੍ਗੋ ਵਾ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥਨਿਵਤ੍ਥੋ ਵਾ ਮੇਥੁਨਸੇਵਨਾਦੀਹਿ ਅਸ੍ਸਮਣੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਨਿਵਾਸੇਤਿ, **ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥੇਨਕੋ** ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਗਿਹਿਭਾਵੰ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ ਕਾਸਾਯੰ ਓਵਟ੍ਟਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਆਕਾਰੇਨ ਗਿਹਿਨਿਵਾਸਨੇਨ ਨਿਵਾਸੇਤਿ ''ਸੋਭਤਿ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗੰ, ਨ ਸੋਭਤੀ''ਤਿ ਵੀਮੰਸਨਤ੍ਥੰ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਤਾਵ, ''ਸੋਭਤੀ''ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਲਿਙ੍ਗੰ ਸਾਦਿਯਤਿ, **ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥੇਨਕੋ** ਹੋਤਿ। ਓਦਾਤੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵੀਮੰਸਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ । ਸਚੇਪਿ ਨਿਵਤ੍ਥਕਾਸਾਵਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਓਦਾਤੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵੀਮੰਸਤਿ ਵਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ ਵਾ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਏਵ।

ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇਪਿ ...

ਅਨਿਮਵਤ੍ਥੁਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਕੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕੰ ਆਪਨ੍ਨਕੇ ਭਿਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਸਚੇ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਸਾਯੇ ਸਉਸ੍ਸਾਹੋਵ ਓਦਾਤੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਮੇਥੁਨੰ ਪਟਿਸੇਵਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸਗਣਨਾਦਿਭੇਦੰ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਧਿੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯੰ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਦਿਨ੍ਨਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਥੇਨਕੋ, ਲਿਙ੍ਗਾਨੁਰੂਪਸ੍ਸ ਸੰਵਾਸਸ੍ਸ ਸਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਨਾਪਿ ਸੰਵਾਸਤ੍ਥੇਨਕੋਤਿ। **ਵਿਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਦੇਸੰ। ਇਦਞ੍ਚ ਵਞ੍ਚੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਟ੍ਠਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯੋ ਪਨ ਸਦੇਸੇਪਿ ਏਵੰ ਕਰੋਤਿ, ਸੋਪਿ ਸੰਵਾਸਤ੍ਥੇਨਕੋਵ। ''ਸੰਵਾਸਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲਿਙ੍ਗੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਸਚੇ ਕੋਚਿ ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤੋ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੦) ਭਿਕ੍ਖੁਵਸ੍ਸਾਨਿ ਗਣੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਪੇਲ਼ਾਦੀਸੁ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਭਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੋਪਿ ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਕੋ ਹੋਤਿ। ਸਯੰ ਸਾਮਣੇਰੋਵ ਸਾਮਣੇਰਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਕੂਟਵਸ੍ਸਾਨਿ ਗਣੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਕੂਟਵਸ੍ਸਾਨਿ ਗਣੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਭਣ੍ਡਗ੍ਘੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ।

ਨਨੁ ਸੰਵਾਸੋ ਨਾਮ ਏਕਕਮ੍ਮੰ ਏਕੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸਮਸਿਕ੍ਖਤਾਤਿ ਆਹ **"ਭਿਕ੍ਖੁਵਸ੍ਸਗਣਨਾਦਿਕੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਮਿਨਾ ਨ ਕੇਵਲ਼ੰ ਏਕਕਮ੍ਮਾਦਿਕੋਵ ਕਿਰਿਯਭੇਦੋ ਸੰਵਾਸੋਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਤਦਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁਵਸ੍ਸਗਣਨਾਦਿਕੋਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਕਾਧਿਕਾਰੇ। **ਸਿਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਸਚੇ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਲਿਙ੍ਗੰ ਅਨਪਨੇਤ੍ਵਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ''ਨ ਮੰ ਕੋਚਿ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਪੁਨ ਸਬ੍ਬੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ਵਸ੍ਸਗਣਨਾਦਿਭੇਦੰ ਵਿਧਿੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਥੇਯ੍ਯਸੰਵਾਸਕੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸਚੇ ਪਨ ਕਸ੍ਸਚਿ **ਰਾਜਾ** ਕੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ''ਏਵੰ ਮੇ ਸੋਤ੍ਥਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਲਿਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਤਿ। ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ। ਰਾਜਾ ''ਸਚੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਨ ਤੰ ਲਬ੍ਭਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕੋਧੰ ਪਟਿਵਿਨੇਤਿ। ਸੋ ''ਵੂਪਸਨ੍ਤੰ ਮੇ ਰਾਜਭਯ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੰ ਅਨੋਸਰਿਤ੍ਵਾਵ ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤੋ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਥਾਪਿ ''ਸਾਸਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਯਾ ਜੀਵਿਤੰ ਲਦ੍ਧੰ, ਹਨ੍ਦ ਦਾਨਿ ਅਹੰ ਪਬ੍ਬਜਾਮੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸੰਵੇਗੋ ਤੇਨੇਵ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕਵਤ੍ਤੰ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਾ ਅਪੁਟ੍ਠੋ ਵਾ ਯਥਾਭੂਤਮਤ੍ਤਾਨੰ ਆਵਿਕਤ੍ਵਾਵ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਯਾਚਤਿ, ਲਿਙ੍ਗੰ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ

ਪਨ ਵਤ੍ਤੁੰ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਲਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੁੰ ਵਸ੍ਸਗਣਨਾਦਿਭੇਦਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਂ ਪਨ ਨ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੋ।

ਇਧ ਪਨੇਕਚ੍ਚੋ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖੇ ਜੀਵਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਸਯਮੇਵ ਲਿਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਾਸਣ੍ਡਿਯਭਤ੍ਤਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖੇ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝਂ ਅਨੋਸਰਿਤ੍ਵਾਵ ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵ।

ਅਪਰੋ **ਮਹਾਕਨ੍ਤਾਰਂ** ਨਿਤ੍ਥਰਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ''ਏਵਂ ਮਂ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਲਿਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਨਿਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਖੇਮਨ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝਂ ਅਨੋਸਰਿਤ੍ਵਾਵ ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵ।

ਅਪਰੋ **ਰੋਗਭਯੇ** (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੦; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੮) ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਜੀਵਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਸਯਮੇਵ ਲਿਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਾਸਣ੍ਡਿਯਭਤ੍ਤਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰੋਗਭਯੇ ਵੂਪਸਨ੍ਤੇ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝਂ ਅਨੋਸਰਿਤ੍ਵਾਵ ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵ।

ਅਪਰਸ੍ਸ ਏਕੋ ਵੇਰਿਕੋ ਕੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਘਾਤੇਤੁਕਾਮੋ ਨਂ ਵਿਚਰਤਿ। ਸੋ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੋਤ੍ਥਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਲਿਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਤਿ। ਵੇਰਿਕੋ ''ਕੁਹਿਂ ਸੋ''ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ''ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਪਲਾਤੋ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਸਚੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਨ ਤਂ ਲਬ੍ਭਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੋਧਂ ਪਟਿਵਿਨੇਤਿ। ਸੋ ''ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਮੇ ਵੇਰਿਭਯ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝਂ ਅਨੋਸਰਿਤ੍ਵਾਵ ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵ।

ਅਪਰੋ ਞਾਤਿਕੁਲਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਗਿਹੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ''ਇਮਾਨਿ ਚੀਵਰਾਨਿ ਇਧ ਵਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਚੇਪਿ ਇਮਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਮਂ 'ਚੋਰੋ'ਤਿ ਗਹੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛੇਯ''ਨ੍ਤਿ **ਚੀਵਰਾਹਰਣਤ੍ਥਂ** ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਚ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਚ ਵਿਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਾਮਣੇਰਾ ਚ ਦਹਰਾ ਚ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਵਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਯਥਾਭੂਤਮਤ੍ਤਾਨਂ ਆਵਿਕਰੋਤਿ। ਸਚੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ''ਨ ਦਾਨਿ ਮਯਂ ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਨ ਇਮੇ ਮਮ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਭਾਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਤਂਯੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਂ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਵਸ੍ਸਗਣਨਾਦਿਭੇਦਂ ਵਿਧਿਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਂ ਨ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਰਾਜਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਨ੍ਤਾਰ-ਰੋਗਵੇਰੀਭਯੇਨ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ। **ਭਯ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ ''ਰਾਜਭਯੇਨ, ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਭਯੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਲਿਙ੍ਗਂ ਆਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਵੇਸਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ। **ਸਂਵਾਸਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਯਾਵ ਸੋ ਸੁਦ੍ਧਮਾਨਸੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਞ੍ਚੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਯੋ ਸੁਦ੍ਧਮਾਨਸੋ ਯਾਵ ਸਂਵਾਸਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਤਾਵ ਏਸ ''ਗਿਹੀ ਮਂ 'ਸਮਣੋ'ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੁ''ਤਿ ਵਞ੍ਚਨਚਿਤ੍ਤੇ ਸਤਿਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਞ੍ਚੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਥੇਯ੍ਯਸਂਵਾਸਕੋ ਨਾਮਾਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਸੁ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਕੋ ਪਵਿਟ੍ਠੋਤਿ **ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਕ੍ਕਨ੍ਤਕੋ**। ਸੋ ਚ ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਤ੍ਥ ਪਵਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਕ੍ਕਨ੍ਤਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣੇਨ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। "**ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਕ੍ਕਨ੍ਤਕੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਕੁਰੁਨ੍ਦਿਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਕ੍ਕਨ੍ਤਕੋ ਨਾਮ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਥਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਮਣੇਰੋ ਸਲਿਙ੍ਗੇਨ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ ਗਤੋਪਿ ਪੁਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਞ੍ਚ ਉਪਸਮ੍ਪਦਞ੍ਚ ਲਭਤੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੦)। **ਕੁਸਚੀਰਾਦਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਫਲਕਕ੍ਖਣ੍ਡਜਟਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। ਸਚੇਪਿ ''ਅਯਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਸੇਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵਂ ਵਾ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਕ੍ਕਨ੍ਤਕੋਵ ਹੋਤਿ। **ਵਤਾਨੀ**ਤਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਾਦੀਨਿ ਵਤਾਨਿ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਸੋਭਤਿ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਨਨੁ ਖੋ ਸੋਭਤੀ''ਤਿ ਵੀਮਂਸਨਤ੍ਥਂ ਕੁਸਚੀਰਾਦੀਨਿ ਨਿਵਾਸੇਤਿ, ਜਟਂ ਵਾ ਬਨ੍ਧਤਿ, ਖਾਰਿਕਾਜਂ ਵਾ ਆਦਿਯਤਿ, ਯਾਵ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ ਤਂ ਲਦ੍ਧਿਂ,

ਤਾਵ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਤੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਕ੍ਕਨ੍ਤਕੋ ਹੋਤਿ। ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰੋ ਪਨ ਕੁਸਚੀਰਾਦੀਨਿ ਨਿਵਾਸੇਨ੍ਤੋ, ਰਾਜਭਯਾਦੀਹਿ ਵਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਲਿਙ੍ਗਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨ ਨੇਵ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਕ੍ਕਨ੍ਤਕੋ ਹੋਤਿ।

ਅਵਸੇਸੋ ਸਬ੍ਬੋਪੀਤਿ ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਯਕ੍ਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਦਿਕੋ। ਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਯਥਾ ਸਮਾਨਜਾਤਿਕਸ੍ਸ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੩.੧੧੨) ਵਿਕੋਪਨੇ ਕਮ੍ਮਂ ਗਰੁਤਰਂ, ਨ ਤਥਾ ਵਿਜਾਤਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ "**ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕਾ**"ਤਿ। ਪੁਤ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਮਾਤਾਪਿਤੁਸਮਞ੍ਞਾ, ਦਤ੍ਤਕਿਤ੍ਤਿਮਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਪੁਤ੍ਤਵੋਹਾਰੋ ਲੋਕੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਯਾਯਤੋਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਸਿਦ੍ਧਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਜਨੇਤ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਜਨੇਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਜਨਿਕਾ, ਮਾਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੇ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਸੂਰਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਤਂ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਤ੍ਤਯਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਂ, ਏਵਂ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੇ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਸੂਰਭਾਵਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੇਨੇਵਾ**"ਤਿ। **ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ''ਪਾਣੋ''ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਧਕਚੇਤਨਾਯ ਚੇਤੇਤ੍ਵਾ। **ਅਯਂ ਮਾਤੁਘਾਤਕੋ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੇਨ ਮਾਤੁਘਾਤਕਕਮ੍ਮੇਨ ਮਾਤੁਘਾਤਕੋ ਨਾਮ। ਯੇਨ ਪਨ ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਭੂਤਾਪਿ ਅਜਨਿਕਾ ਪੋਸਾਵਨਿਕਮਾਤਾ ਵਾ ਮਹਾਮਾਤਾ ਵਾ ਚੂਲ਼ਮਾਤਾ ਵਾ ਜਨਿਕਾਪਿ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਭੂਤਾ ਮਾਤਾ ਘਾਤਿਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਨ ਵਾਰਿਤਾ, ਨ ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਯੇਨ ਸਯਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੂਤੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਭੂਤਾ ਮਾਤਾ ਘਾਤਿਤਾ, ਸੋਪਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਤ੍ਤਾ ਪਨਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਕਮ੍ਮਂ ਪਨਸ੍ਸ ਭਾਰਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਆਹਚ੍ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਯੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਜਨਕੋ ਪਿਤਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕੇਨੇਵ ਸਤਾ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪਿਤੋ, ਅਯਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੇਨ ਪਿਤੁਘਾਤਕਕਮ੍ਮੇਨ ਪਿਤੁਘਾਤਕੋ ਨਾਮਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਨ੍ਤੋ "**ਪਿਤੁਘਾਤਕੋਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿ ਆਹ। ਸਚੇਪਿ ਹਿ ਵੇਸਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ''ਅਯਂ ਮੇ ਪਿਤਾ''ਤਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਚ ਤੇਨ ਘਾਤਿਤੋ, ''ਪਿਤੁਘਾਤਕੋ''ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਞ੍ਚ ਫੁਸਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੪)।

ਏਲ਼ਕਚਤੁਕ੍ਕਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੨੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੭੫; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੦੯; ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੩.੧੧੨), ਸਙ੍ਗਾਮਚਤੁਕ੍ਕਂ, ਚੋਰਚਤੁਕ੍ਕਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ। ''ਏਲ਼ਕਂ ਮਾਰੇਮੀ''ਤਿ ਅਭਿਸਨ੍ਧਿਨਾਪਿ ਹਿ ਏਲ਼ਕਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਂ ਮਾਤਰਂ ਵਾ ਪਿਤਰਂ ਵਾ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਫੁਸਤਿ ਮਾਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਵਤ੍ਥੁਨੋ ਵਿਕੋਪਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਲ਼ਕਾਭਿਸਨ੍ਧਿਨਾ, ਪਨ ਮਾਤਾਪਿਤਿਅਭਿਸਨ੍ਧਿਨਾ ਵਾ ਏਲ਼ਕਂ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਨ ਫੁਸਤਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਵਤ੍ਥੁਅਭਾਵਤੋ। ਮਾਤਾਪਿਤਿਅਭਿਸਨ੍ਧਿਨਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਫੁਸਤੇਵ । ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਇਤਰਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਚਤੁਕ੍ਕਦ੍ਵਯੇ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਹਿ ਪੁਰਿਮਂ ਅਭਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਂ, ਪਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵੇ ਪਮਾਣਂ।

ਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤਕੋਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਅਰਹਨ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਯੇਨ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗੇ ਠਿਤੋਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕਂ ਪਨ ਅਰਹਨ੍ਤਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕਂ ਵਾ ਅਵਸੇਸਂ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਂ ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਪਿਸ੍ਸ ਨ ਵਾਰਿਤਾ, ਕਮ੍ਮਂ ਪਨ ਬਲਵਂ ਹੋਤਿ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੋ ਮਨੁਸ੍ਸਅਰਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਂ ਪਨ ਭਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਯਥਾ ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ, ਏਵਂ ਅਰਹਨ੍ਤੇਪਿ ਏਲ਼ਕਚਤੁਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਪਕਤਤ੍ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਂ ਉਭਤੋਸਙ੍ਘੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ। ਯੋ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੫) ਪਨ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗੇਨ ਸੀਲਵਿਨਾਸਂ ਪਾਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਚ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਚ ਨ ਵਾਰਿਤਾ। ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥਵਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਛਮਾਨਂਯੇਵ ਦੂਸੇਨ੍ਤੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਦੂਸਕੋਯੇਵ, ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਪਨ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥਵਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਛਮਾਨਂ ਦੂਸੇਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਦੂਸਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਗਿਹਿਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਸਾ ਅਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਹੋਤਿ । ਸਕਿਂ ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨਂ ਪਨ ਪਚ੍ਛਾ ਦੂਸੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਸਾਮਣੇਰੀਸੁ ਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਨੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਦੂਸਕੋ ਹੋਤਿ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ, ਉਪਸਮ੍ਪਦਞ੍ਚ ਲਭਤੀਤਿ।

ਧਮ੍ਮਤੋ ਉਗ੍ਗਤੰ ਅਪਗਤੰ **ਉਦ੍ਧਮ੍ਮੰ। ਉਬ੍ਬਿਨਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਲੋਕਨਵਤ੍ਥੁਵਤ੍ਥੁਦੁਤਿਯਵਤ੍ਥੁਚਤੁਤ੍ਥਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ। ਇਮੇਸਞ੍ਹਿ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮੰ ਏਕਸੀਮਾਯੰ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ **ਸਙ੍ਘੋ ਭਿਨ੍ਨੋ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁੱਤੰ **"ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘੰ ਭਿਨ੍ਦਤੀ**"ਤਿ।

''ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੇਨਾ''ਤਿ ਵੁੱਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਵਧਕਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਵਧਕਚੇਤਨਾਯ ਹਿ ਦੂਸਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਇਧ **ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੰ** ਨਾਮ। **ਲੋਹਿਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਸਰੀਰੇਯੇਵ ਲੋਹਿਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਸਞ੍ਚਿਤੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨ ਹਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਭੇਜ੍ਜਕਾਯਤਾਯ ਪਰੂਪਕ੍ਕਮੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਲੋਹਿਤੰ ਪਗ੍ਘਰਤਿ, ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਲੋਹਿਤੰ ਸਮੋਸਰਤਿ, ਆਘਾਤੇਨ ਪਕੁਪ੍ਪਮਾਨੰ ਸਞ੍ਚਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁੱਤੰ। ਯੋ ਪਨ ਰੋਗਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥੰ ਜੀਵਕੋ ਵਿਯ ਸਤ੍ਥੇਨ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਪੂਤਿਮੰਸਞ੍ਚ ਲੋਹਿਤਞ੍ਚ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਫਾਸੁਕੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਯੰ ਲੋਹਿਤੁਪ੍ਪਾਦਕੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਬਹੁੰ ਪਨ ਸੋ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੫)।

ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਬਜਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁੱਤਕਮ੍ਮਦ੍ਵਯਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੰ ਇਤ੍ਥਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਬਜਞ੍ਜਨੰ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੇਨ **"ਉਭਤੋਬਜਞ੍ਜਨਕੋ**"ਤਿ ਅਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਵਿਸਯੋ ਬਾਹਿਰਤ੍ਥਸਮਾਸੋਯੰ, ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਿਅਲੋਪੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੋ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ ਇਤ੍ਥਿਉਭਤੋਬਜਞ੍ਜਨਕੋ, ਪੁਰਿਸਉਭਤੋਬਜਞ੍ਜਨਕੋ ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਿਉਭਤੋਬਜਞ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ। ਪੁਰਿਸਉਭਤੋਬਜਞ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਾਕਟੰ, ਇਤ੍ਥਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ। ਇਤ੍ਥਿਉਭਤੋਬਜਞ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਪੁਰਿਸਤ੍ਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਿਸਉਭਤੋਬਜਞ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਇਤ੍ਥਿਭਾਵੰ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤਿ। ਇਤ੍ਥਿਉਭਤੋਬਜਞ੍ਜਨਕੋ ਸਯਞ੍ਚ ਗਬ੍ਭੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਰਞ੍ਚ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ। ਪੁਰਿਸਉਭਤੋਬਜਞ੍ਜਨਕੋ ਪਨ ਸਯੰ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਰੰ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤੀਤਿ ਇਦਮੇਤੇਸੰ ਨਾਨਾਕਰਣੰ।

ਅਪਰਾਮਸਨਾਨੀਤਿ ਅਗ੍ਗਹਣਾਨਿ ਅਵਚਨਾਨਿ। **"ਅਯੰ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ**"ਤਿ **ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਕਿਤ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਕਰੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਕਿਤ੍ਤਨੰ, ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਯੰ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਅਯੰ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤੋ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੮੪) ਅਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੰ ਹੋਤਿ। **"ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਕ੍ਖੋ"ਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸ ਅਕਿਤ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਯੰ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਯੰ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਪੇਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਵਚਨੰ। **ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਚ੍ਚਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਤਿੰ ਅਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਏਵ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਰਣੰ। **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪੇਤੰ।

ਹਾਪਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨੰ। ਯੋਪਿ ਏਕੰ ਞਤ੍ਤਿੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਕਿਂਯੇਵ ਵਾ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਸਾਵਨੰ ਹਾਪੇਤਿਯੇਵ। **ਦੁਰੁਚ੍ਚਾਰਣੰ** ਨਾਮ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਅਕ੍ਖਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਚਨੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਵਾਚੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਯ੍ਵਾਯੰ –

''ਸਿਥਿਲੰ ਧਨਿਤਞ੍ਚ ਦੀਘਰਸ੍ਸੰ।
ਗਰੁਕੰ ਲਹੁਕਞ੍ਚੇਵ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤੰ।
ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਵਤ੍ਥਿਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ।
ਦਸਧਾ ਬਜਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਭੇਦੋ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੯੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੯੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩.੬੪, ਪਰਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੮੫; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੫੨) –

ਵੁੱਤੋ, ਅਯਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਸਿਥਿਲਂ** ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਗ੍ਗੇਸੁ ਪਠਮਤਤਿਯਂ। **ਧਨਿਤਂ** ਨਾਮ ਤੇਸ੍ਵੇਵ ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਂ। **ਦੀਘ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘੇਨ ਕਾਲੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ **ਆ**-ਕਾਰਾਦਿ। **ਰਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢਕਾਲੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ **ਅ**-ਕਾਰਾਦਿ। **ਗਰੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘਮੇਵ, ਯਂ ਵਾ ‘‘ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਨਕ੍ਖਮਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸਂਯੋਗਪਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਲਹੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਰਸ੍ਸਮੇਵ, ਯਂ ਵਾ ‘‘ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਨ ਖਮਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਅਸਂਯੋਗਪਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨਿਗ੍ਗਹੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਰਣਾਨਿ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਵਟੇਨ ਮੁਖੇਨ ਸਾਨੁਨਾਸਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਸਮ੍ਬਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਰਪਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੁਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਤੁਣ੍ਹਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਵਤ੍ਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਰਪਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਤੁਣ੍ਹ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਰਣਾਨਿ ਅਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਟੇਨ ਮੁਖੇਨ ਅਨੁਨਾਸਿਕਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ **ਤ**-ਕਾਰਸ੍ਸ **ਥ**-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਸੁਣਾਥੁ ਮੇ’’ਤਿ ਵਚਨਂ **ਸਿਥਿਲਸ੍ਸ ਧਨਿਤਕਰਣਂ** ਨਾਮ, ਤਥਾ ‘‘ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ ਏਸਾ ਞਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਪਤ੍ਥਕਲ੍ਲਂ ਏਸਾ ਞਤ੍ਥੀ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਞ੍ਚ। ‘‘ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ **ਭ**-ਕਾਰ **ਘ**-ਕਾਰਾਨਂ **ਬ**-ਕਾਰ **ਗ**-ਕਾਰੇ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਬਨ੍ਤੇ ਸਂਗੋ’’ਤਿ ਵਚਨਂ **ਧਨਿਤਸ੍ਸ ਸਿਥਿਲਕਰਣਂ** ਨਾਮ। ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ’’ਤਿ ਵਿਵਟੇਨ ਮੁਖੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਸੁਣਂਤੁ ਮੇ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਏਸਾ ਞਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਏਸਂ ਞਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਾ ਅਵਿਵਟੇਨ ਮੁਖੇਨ ਅਨੁਨਾਸਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਚਨਂ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਵਚਨਂ** ਨਾਮ। ‘‘ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਵਟੇਨ ਮੁਖੇਨ ਅਨੁਨਾਸਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਾ’’ਤਿ ਵਿਵਟੇਨ ਮੁਖੇਨ ਅਨੁਨਾਸਿਕਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵਚਨਂ **ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਵਚਨਂ** ਨਾਮ। ਇਤਿ ਸਿਥਿਲੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਧਨਿਤਂ, ਧਨਿਤੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸਿਥਿਲਂ, ਵਿਮੁਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਕਮ੍ਮਂ ਦੂਸੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਹਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਅਕ੍ਖਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਅਞ੍ਞਂ ਵਦਤਿ, ਦੁਰੁਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ ਦੀਘਟ੍ਠਾਨੇ ਦੀਘਮੇਵ। ਰਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਰਸ੍ਸਮੇਵਾਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾਠਾਨੇ ਤਂ ਤਦੇਵ ਅਕ੍ਖਰਂ ਭਾਸਨ੍ਤੇਨ ਅਨੁਕ੍ਕਮਾਗਤਂ ਪਵੇਣਿਂ ਅਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਪਨ ਏਵਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਦੀਘੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਰਸ੍ਸਂ, ਰਸ੍ਸੇ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਦੀਘਂ ਵਦਤਿ, ਤਥਾ ਗਰੁਕੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਲਹੁਕਂ, ਲਹੁਕੇ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਗਰੁਕਂ ਵਦਤਿ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਵਾ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਵਤ੍ਥਿਤਂ, ਵਵਤ੍ਥਿਤੇ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਵਦਤਿ, ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਹਿ ਛ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕੋਪੇਨ੍ਤਿ।

ਯਂ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਤ੍ਥੇਰਾ “**ਦ**-ਕਾਰੋ **ਤ**-ਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, **ਤ**-ਕਾਰੋ **ਦ**-ਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, **ਚ**-ਕਾਰੋ **ਜ**-ਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, **ਜ**-ਕਾਰੋ **ਚ**-ਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, **ਯ**-ਕਾਰੋ **ਕ**-ਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, **ਕ**-ਕਾਰੋ **ਯ**-ਕਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਦ**-ਕਾਰਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਸੁ **ਤ**-ਕਾਰਾਦੀਨਂ ਵਚਨਂ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਕਮ੍ਮਵਾਚਂ ਪਤ੍ਵਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨਯਧਰੇਨ ਨੇਵ **ਦ**-ਕਾਰੋ **ਤ**-ਕਾਰੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ...ਪੇ॰... ਨ **ਕ**-ਕਾਰੋ **ਯ**-ਕਾਰੋ। ਯਥਾਪਾਲ਼ਿਯਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਦਸਵਿਧਾਯ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਦੋਸੇ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ਸਾਵਨਂ ਹਾਪੇਤਿ ਨਾਮ। ਞਤ੍ਤਿਂ ਅਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਕਰਣਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਯਾਵਤਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਯਤ੍ਤਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾ ਅਨੁਰੂਪਾ। ਤੇ ਚ ਖੋ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਹਤ੍ਥਪਾਸਂ ਅਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਏਕਸੀਮਟ੍ਠਾ ਪਞ੍ਚ ਪਕਤਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ। ਨ ਹਿ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੀਯਤਿ, ਨ ਤੇਸਂ ਛਨ੍ਦੋ ਏਤਿ। ਅਵਸੇਸਾ ਪਨ ਸਚੇਪਿ ਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਚੇ ਏਕਸੀਮਟ੍ਠਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਛਨ੍ਦਾਰਹਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਛਨ੍ਦਂ ਦਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁ ਵਾ, ਮਾ ਵਾ, ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ। **ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਵਾਰਣਂ। ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਂ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ **ਠਾਨਂ,** ਕਾਰਣਂ। ਇਧ ਪਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਕਮ੍ਮਕਰਣਸ੍ਸ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਕਮ੍ਮਵਾਚਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਾਰਣਾਰਹਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਤ੍ਥੁ ਸਾਸਨਾਰਹਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ‘‘ਤਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ, ਤਥਾਕਰਣਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਹੋਤੀਤਿ **ਠਾਨਾਰਹਂ** ਨਾਮ। ਕੇਚਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੪੫) ਪਨ “**ਠਾਨਾਰਹੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘ਨ,

ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹਤ੍ਥਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੋ’ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੧੯) ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੰ ਠਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਇਧਾਤਿ** ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਾਰਾਜਿਕੇ। ਯਥਾ ਚ ਇਧ, ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਲੋਕਵਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਅਯਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜੇਸੁ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਞ੍ਞੇਪੀ**ਤਿ ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੂਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਦਯੋਪਿ। ਕਥਮੇਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ? ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਭਬ੍ਬਾ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਚ, ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਭਬ੍ਬਾ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਚਾ’’ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੩੨੨) ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੂਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਦਯੋਪਿ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਅਸ੍ਸਤਿਯਾ ਅਚਿਤ੍ਤਕੰ ਸਹਸੇਯ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿਆਦਿਭੇਦੰ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੪੫) ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨੰ।

ਇਦਾਨਿ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੂਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮੰ ਪਦੰ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋ ਵਿਸੁੰ ਅਵਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾਵ ਯੰ ਸਿਕ੍ਖਞ੍ਚ ਸਾਜੀਵਞ੍ਚ ਸਮਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਸਿਕ੍ਖਾ,** ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੀਲੰ, ਸਹ ਜੀਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਾਜੀਵੰ,** ਮਾਤਿਕਾਦਿਭੇਦਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ, ਸਿਕ੍ਖਾ ਚ ਸਾਜੀਵਞ੍ਚ **ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵੰ,** ਤਦੁਭਯੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਉਪਗਤੋਤਿ **ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਾ’’ਤਿ ਸਾਜੀਵਸਹਚਰਿਯਤੋ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ “**ਅਧਿਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤਾ**”ਤਿ। ਅਧਿਕੰ ਉਤ੍ਤਮੰ ਸੀਲਨ੍ਤਿ **ਅਧਿਸੀਲੰ,** ‘‘ਅਧਿਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾ **ਅਧਿਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤਾ**।

ਕਤਮੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੀਲੰ, ਕਤਮੰ ਅਧਿਸੀਲਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਦਸਙ੍ਗਸੀਲੰ ਤਾਵ ਸੀਲਮੇਵ, ਨ ਤੰ ਅਧਿਸੀਲੰ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੀਲੰ ਪਨ ਅਧਿਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਪਜ੍ਜੋਤਾਨੰ, ਸਿਨੇਰੁ ਵਿਯ ਚ ਪਬ੍ਬਤਾਨੰ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਸੀਲਾਨੰ ਅਧਿਕਞ੍ਚੇਵ ਉਤ੍ਤਮਞ੍ਚ, ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇਯੇਵ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਵਿਨਾ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਾ। ਨ ਹਿ ਤੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਾਯੇਵ ਪਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਜ੍ਝਾਚਾਰਸੋਤੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੰ ਤੰ ਤੰ ਸੀਲਸੰਵਰੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੀਲਤੋਪਿ ਚ ਮਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਸੀਲੰ ਅਧਿਸੀਲੰ, ਤੰ ਪਨ ਇਧ ਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਨ ਹਿ ਤੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਸੇਵਤਿ।

ਏਤੇਤਿ ਨਾਨਾਦੇਸਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂ। **ਸਹ ਜੀਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਕੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਏਕਜੀਵਿਕਾ ਸਭਾਗਵੁਤ੍ਤਿਨੋ**”ਤਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਙ੍ਖਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੰ। ਸਾਪਿ ਹਿ ਵਿਰਤਿਆਦੀਨੰ ਦੀਪਨਤੋ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਾਪਦ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਨ੍ਤਿ ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਕਾਯੋ ਪਦਕਾਯੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਕਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਯੋ’’ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ। **ਸਿਕ੍ਖੰ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਪਰਿਵਜ੍ਜਨਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਰਣਵਸੇਨ ਵਾਰਿਤ੍ਤਚਾਰਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੰ ਦੁਵਿਧੰ ਸੀਲੰ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਵਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲਵਸੇਨ ਵਿਰਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚੇਤਨੰ, ਚਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲਵਸੇਨ ਵਿਰਤਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚੇਤਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸਾਜੀਵਞ੍ਚ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਞ੍ਚ ਅਮਦ੍ਦਨ੍ਤੋ, ਸੀਲਸੰਵਰਣੰ, ਸਾਜੀਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮਨਞ੍ਚਾਤਿ ਇਦਮੇਵ ਦ੍ਵਯੰ ਇਧ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨੰ ਨਾਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਜੀਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤਸ੍ਸਾਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਹਿ ਯਾਵ ਮਗ੍ਗਾ ਸਿਕ੍ਖਾ ਪਰਿਪੂਰਤਿ। ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਸਿਕ੍ਖੰ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਰਤਿਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸੰਵਰਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਨਕਾਲੋਵ ਗਹਿਤੋ, ‘‘ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਕਾਲੋਪਿ। ਸਿਕ੍ਖਞ੍ਹਿ ਪਰਿਪੂਰਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਦ੍ਦਾਦਿਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋਪਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਭਾਵਾ ਸਿਕ੍ਖਨਵਸੇਨ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਸ੍ਸ ਏਕਚ੍ਚੰ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਵਿਕਮ੍ਮੰ ਅਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯਾ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ ‘‘ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਆਹਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੫ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਵਿਭਙ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ), ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਸਬ੍ਬੰ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਵਿਕਮ੍ਮੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਪਠਮੰ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਨਿਯਮਨਤ੍ਥੰ ‘‘ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਤੰ ਨ, ਕਸ੍ਮਾ? ਅਤ੍ਥਾਨੁਕ੍ਕਮਾਭਾਵਤੋ। ‘‘ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯੰ

ਸਿਕ੍ਖੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ, ਯਞ੍ਚ ਸਾਜੀਵੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੰ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ਪਠਮੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਦੁਭਯਮੇਵ ਪਾਕਟੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤਦਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਅਭਾਵੇਨ। **ਚਵਿਤੁਕਾਮਤਾਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਪਗਨ੍ਤੁਕਾਮਤਾਚਿਤ੍ਤੇਨ । **ਦਵਾ**ਤਿ ਸਹਸਾ। ਯੋ ਹਿ ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਿਤੁਕਾਮੋ ਸਹਸਾ ''ਬੁਦ੍ਧੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਭਣਤਿ, ਅਯੰ **ਦਵਾ ਵਦਤਿ** ਨਾਮ। **ਰਵਾ**ਤਿ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। ਯੋ ਹਿ ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਿਤੁਕਾਮੋ ਵਿਰੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ''ਬੁਦ੍ਧੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਭਣਤਿ, ਅਯੰ **ਰਵਾ ਭਣਤਿ** ਨਾਮ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਚੇ? ਪੁਰਿਮੰ ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਹਸਾਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਭਣਨੰ, ਇਦੰ ਪਨ ਮਨ੍ਦੱਤਾ ਮੋਮੂਹਤ੍ਤਾ ਪਕ੍ਖਲਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਞ੍ਞਭਣਨੰ। ''ਅਕ੍ਖਰਸਮਯਾਨਭਿਞ੍ਞਾਤਤਾਯ ਵਾ ਕਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ ਕਥੇਤੁਮਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਕਥੇਨ੍ਤੋ **ਰਵਾ ਭਣਤਿ** ਨਾਮਾ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੫੪) ਏਕੇ।

ਵਜ੍ਜਾਵਜ੍ਜੰ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ **ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ,** ਤੰ ਉਪਜ੍ਝਾਯੰ। **"ਏਵੰ** ਸਜ੍ਝਾਯਿਤਬ੍ਬੰ, ਏਵੰ ਅਭਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਨਕੋ **ਆਚਰਿਯੋ**। ਅਨ੍ਤੇ ਸਮੀਪੇ ਵਸਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ,** ਵਿਭਤ੍ਤਿਅਲੋਪੇਨ ਯਥਾ ''ਵਨੇਕਸੇਰੁਕਾ''ਤਿ। ਸਮਾਨੋ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕੋ**। ਏਵੰ **ਸਮਾਨਾਚਰਿਯਕੋ। ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁੰ। ਸੋ ਹਿ ''ਏਕਕਮ੍ਮੰ, ਏਕੁਦ੍ਦੇਸੋ, ਸਮਸਿਕ੍ਖਤਾ''ਤਿ ਇਮੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ ਸਮਾਨੰ ਚਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਦਭਾਜਨੀਯੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ਸਸ੍ਸਾਨੰ ਵਿਰੁਹਨਟ੍ਠਾਨੰ ''ਖੇਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮਿਮਾਨਿਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਸ੍ਸ ਵਿਰੁਹਨਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ **"ਖੇਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਇਮੇਸੰ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਖੇਤ੍ਤਪਦਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੇਸੰ ਵੇਵਚਨੇਹਿਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਸਵੇਵਚਨਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਿਵਿਧੰ ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਥੇ ਵਚਨੰ ਵਿਵਚਨੰ, ਵਿਵਚਨਮੇਵ **ਵੇਵਚਨੰ,** ਪਰਿਯਾਯਨਾਮੰ, ਸਹ ਵੇਵਚਨੇਹੀਤਿ **ਸਵੇਵਚਨੰ,** ਤਸ੍ਸ ਸਵੇਵਚਨਸ੍ਸ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਵਣ੍ਣਪਟ੍ਠਾਨੇ** (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੫੨; ਵਿ॰ ਵਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੫੩; ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ੫੩) ਆਗਤੰ ਨਾਮਸਹਸ੍ਸੰ, **ਉਪਾਲਿਗਾਥਾਸੁ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੭੬) ਨਾਮਸਤੰ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਗੁਣਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ ''ਬੁਦ੍ਧਵੇਵਚਨਾਨੀ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਾਮਾਨਿ ''ਧਮ੍ਮਵੇਵਚਨਾਨੀ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਤੇਸੁ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਦਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸੁ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਯਾ ਖੇਤ੍ਤਪਦੇਸੁ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਕੰ ਪਦੰ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਦਮ੍ਪਿ ਵਚੀਭੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤੋ ਖੇਤ੍ਤਪਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਸਚੇ ਪਨਾਯੰ ''ਬੁਦ੍ਧੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਪਦਪਚ੍ਚਾਭਟ੍ਠੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮਿ ਬੁਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਮਿਲਕ੍ਖਭਾਸਾਦੀਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਭਾਸਾਯ ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਦੇਯ੍ਯ, ''ਬੁਦ੍ਧੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ''ਧਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ''ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। ਸਚੇ ''ਯਸ੍ਸ ਵਦਤਿ, ਸੋ ਅਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੰ ਚਜਿਤੁਕਾਮੋ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਵਦਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਰਦ੍ਧੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਖੇਤ੍ਤਮੇਵ ਓਤਿਣ੍ਣੰ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਾਵ ਹੋਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾ। ਸਕ੍ਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਾ ਵਾ ਚੁਤਸਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚੁਤੋਵ ਹੋਤਿ ਸਾਸਨਾਤਿ।

ਅਲਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੨) ਹੋਤੁ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਿੰ ਨੁ ਮੇ**ਤਿ ਕਿੰ ਮਯ੍ਹੰ ਕਿਚ੍ਚੰ, ਕਿੰ ਕਰਣੀਯੰ, ਕਿੰ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਮਮਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਮਮ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਮੁਤ੍ਤਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਮੁਤ੍ਤੋ ਅਹੰ। **ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਚੁਦ੍ਦਸਹਿ ਪਦੇਹੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇਹਿ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਚੁਦ੍ਦਸਹਿ ਪਦੇਹਿ। **ਯਨ੍ਨੂਨਾਹੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **"ਯਨ੍ਨੂਨਾ"**ਤਿ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਦਸ੍ਸਨੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ''ਸਚਾਹੰ ਬੁਦ੍ਧੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਯ੍ਯੰ, ਸਾਧੁ ਵਤ ਮੇ ਸਿਯਾ''ਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਿ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਹੋਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਜਾਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਅਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਵਾ ਏਵਂਭੂਤਾਨੰ ਗਹਣੰ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਅਜ੍ਜ ਪਟ੍ਠਾਯ

‘ਗਿਹੀ’ਤਿ ਮੰ ਧਾਰੇਹੀ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਜਾਨਾਹੀ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਸਞ੍ਜਾਨਾਹੀ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ ਵਾ ਵਦਤਿ, ਅਰਿਯਕੇਨ ਵਾ ਵਦਤਿ, ਮਿਲਕ੍ਖਕੇਨ ਵਾ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਵੁਤ੍ਤੇ ਯਸ੍ਸ ਵਦਤਿ, ਸਚੇ ਸੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਾ ਹੋਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ‘‘ਉਪਾਸਕੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਪਦੇਸੁ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਰਿਯਕੰ** ਨਾਮ ਮਾਗਧਵੋਹਾਰੋ। **ਮਿਲਕ੍ਖਕੰ** ਨਾਮ ਅਨਰਿਯਕੋ ਅਨ੍ਧਦਮਿਲਾਦਿ।

ਅਕ੍ਖਰਲਿਖਨਨ੍ਤਿ ‘‘ਬੁਦ੍ਧੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਅਕ੍ਖਰਲਿਖਨੰ। ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਞ੍ਞਾਪਕੋ ਅਙ੍ਗੁਲਿਸਙ੍ਕੋਚਨਾਦਿਕੋ ਹਤ੍ਥਵਿਕਾਰੋ **ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾ, ਹਤ੍ਥ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਤਦੇਕਦੇਸੇਸੁ ਅਙ੍ਗੁਲੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ‘‘ਨ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬੰ ਹਤ੍ਥੰ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੬੧੮) ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਞ੍ਞਾਪਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੁਲਿਸਙ੍ਕੋਚਨਾਦਿਨੋ ਹਤ੍ਥਵਿਕਾਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੰ **ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਦਿਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੫੧) ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੀਸਕਮ੍ਪਨਦਸ੍ਸਨਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਵੇਦਨਾਟ੍ਟਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਪਿਤ੍ਤੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ। **ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਕ੍ਖੇਹਿ ਕਤਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਯਕ੍ਖੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਵੇਦਨਾਟ੍ਟੋ**ਤਿ ਬਲਵਤਿਯਾ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋ ਮੁਚ੍ਛਾਪਰੇਤੋ, ਤੇਨ ਵਿਪ੍ਪਲਪਨ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਾਪਿ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਾਵ ਹੋਤਿ। **ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਭਾਗੋ ਵਾ ਵਿਸਭਾਗੋ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠੋ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂ ਯੋਕੋਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ। **ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਵੇਦਨਾਟ੍ਟਦੇਵਤਾਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨੰ ਗਹਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਵੇਦਨਾਟ੍ਟਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਾਪਿ ਅਜਾਨਨਭਾਵੇਨ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਾਵ ਹੋਤਿ। ਦੇਵਤਾਯ ਪਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਤਿਖਿਪ੍ਪੰ ਜਾਨਨਭਾਵੇਨ। ਦੇਵਤਾ ਨਾਮ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ ਤਿਹੇਤੁਕਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ ਅਤਿਖਿਪ੍ਪੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨਾਮੇਤੰ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਲਹੁਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਮਾ ਅਤਿਖਿਪ੍ਪੰ ਵਿਨਾਸੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ ਦੇਵਤਾਯ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਨ ਚ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਦੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ”**ਤਿ। **ਦੂਤੇਨ** ਵਾਤਿ ‘‘ਮਮ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਭਾਵੰ ਕਥੇਹੀ’’ਤਿ ਮੁਖਸਾਸਨਵਸੇਨ ਦੂਤੇਨ ਵਾ। **ਪਣ੍ਣੇਨ** ਵਾਤਿ ਪਣ੍ਣੇ ਲਿਖਿਤ੍ਵਾ ਪਹਿਣਵਸੇਨ ਪਣ੍ਣੇਨ ਵਾ।

ਸਚੇ ਤੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਭਾਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਆਵਜ੍ਜਨਸਮਯੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਭੋਗਸਮਯੇ। ਇਮਿਨਾ ਤੰ ਖਣੰਯੇਵ ਪਨ ਅਪੁਬ੍ਬੰ ਅਚਰਿਮੰ ਦੁਜ੍ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵਚਨਾਨਨ੍ਤਰਮੇ**ਵਾਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਮੇਵ, ਆਵਜ੍ਜਨਸਮਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਚਿਰੇਨ ਜਾਨਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ**ਤਿ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ ਕਿਚ੍ਛਜੀਵਿਕੰ ਪਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਅਜ੍ਜ ਯਾਮਿ, ਸ੍ਵੇ ਯਾਮਿ, ਇਤੋ ਯਾਮਿ, ਏਤ੍ਥ ਯਾਮੀ’’ਤਿ ਉਦ੍ਧੰ ਕਣ੍ਠੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਮਾਨੋ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਅਨੇਕਗ੍ਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ‘‘ਅਨਭਿਰਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਾ ਚਵਿਤੁਕਾਮੋ’’ਤਿਆਦੀਨੰ (ਪਾਰਾ॰ ੪੫) ਉਪਲਕ੍ਖਣੰ। **ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ…ਪੇ॰… ਜਾਨਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਚੇ ਤੇ‘‘ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਗਿਹਿਭਾਵੰ ਪਤ੍ਥੇਤੀ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਅਨਭਿਰਤੋ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਸਾਮਞ੍ਞਾ ਚਵਿਤੁਕਾਮੋ’’ਤਿ ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਭਾਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਞ੍ਚ ਉਪਰਿ ਅਭੂਤਾਰੋਚਨਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਅਤ੍ਤਕਾਮਦੁਟ੍ਠਦੋਸਭੂਤਾਰੋਚਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਚ ਏਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਨਿ, ਆਵਜ੍ਜਨਸਮਯੇ ਞਾਤੇ ਏਵ ਸੀਸੰ ਏਨ੍ਤਿ। ‘‘ਕਿੰ ਅਯੰ ਭਣਤੀ’’ਤਿ ਕਙ੍ਖਤਾ ਚਿਰੇਨ ਞਾਤੇ ਸੀਸੰ ਨ ਏਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਥ ਅਪਰਭਾਗੇ”**ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਤੇਸੰ ਆਰੋਚੇਮੀ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤੇਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਜਾਨਨ੍ਤੇਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਜਾਨਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਾਵ ਹੋਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾ। ਏਵੰ ਸਮ੍ਬਹੁਲੇਸੁਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਾਨਨ੍ਤਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨਯੇਨ। **ਯੋ ਕੋਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਨਵਕਮ੍ਮਿਕੰ ਉਪਾਦਾਯ ਯੋ ਕੋਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯੰ** –

> ‘‘ਸਚੇ ਪਨ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਪੀਲ਼ਿਤੋ ਸਭਾਗੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਰਿਸਙ੍ਕਮਾਨੋ ‘ਯੋ ਕੋਚਿ ਜਾਨਾਤੂ’ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ‘ਬੁਦ੍ਧੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਅਵਿਦੂਰੇ ਠਿਤੋ ਨਵਕਮ੍ਮਿਕੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਸਮਯਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ ਅਯੰ ਸਮਣੋ ਗਿਹਿਭਾਵੰ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਸਾਸਨਤੋ ਚੁਤੋ’ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਾਵ ਹੋਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੧)।

ਸਚੇ ਵਚਨਤ੍ਥੰ ਞਤ੍ਵਾਪਿ ''ਅਯਂ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਗਿਹਿਭਾਵਂ ਪਤ੍ਥੇਤੀ''ਤਿ ਵਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਾਵ ਹੋਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾ। ਸਚੇ ਪਨ ਵਚਨਤ੍ਥੰ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾਪਿ ''ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਗਿਹਿਭਾਵਂ ਪਤ੍ਥੇਤੀ''ਤਿ ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਾਵ ਹੋਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾ। **ਦਵਾਯਪੀ**ਤਿ ਕੀਲ਼ਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਪਿ। **ਚਿਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਵਾ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਵਾ ਛਲ਼ਙ੍ਗਾਨਂ ਵਸੇਨ। ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

> ''ਚਿਤ੍ਤਂ ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਾਲੋ ਚ, ਪਯੋਗੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਥਾ।
> ਵਿਜਾਨਨਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਯ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਂ ਛਲ਼ਙ੍ਗਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥

ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਾ ਪਨ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੇਨਾਤਿ ''ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੇਨ ਯੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸਪਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ। ਇਮਿਨਾ ਪਨ ''ਇਦਂ ਪਦਂ ਸਾਵੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਏਵਰੂਪੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ ਨਾਮਾਤਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਸ੍ਸ। **ਅਤ੍ਥਭੂਤਂ ਏਕਚ੍ਚਂ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ''ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਵਿਕਮ੍ਮਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ, ਸਿਕ੍ਖਾ ਚ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੫੩) ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਯੇਹਿ ਵਚਨੇਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਵਿਕਮ੍ਮਞ੍ਚ, ਤਂ ''ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਅਤ੍ਥਭੂਤਂ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਅਨਾਵਿਕਤ੍ਵਾ। ''ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਰਿਪੂਰਣੇ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵਸ੍ਸਾਪਿ ਗਮ੍ਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਸ੍ਸ ਇਦਂ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਵਿਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਅਤ੍ਥਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਯਨ੍ਨੂਨਾਹਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਵਿਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਯੇਨ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਵਿਕਮ੍ਮਞ੍ਚ, ਤਦੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਭੂਤਂ। ਯੇਨ ਪਨ ਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਾਵਿਕਮ੍ਮਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਂ, ਨ ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਭੂਤਨ੍ਤਿ।

ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਦਿਸਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਿਥੁਨਾਨਂ ਅਯਨ੍ਤਿ "**ਮੇਥੁਨੋ**"ਤਿ ਧਮ੍ਮੋਵ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ "**ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਨ, ਮੇਥੁਨਰਾਗਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੋ। ''ਪਲਮ੍ਬਤੇ ਵਿਲਮ੍ਬਤੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਉਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ "**ਸੇਵੇਯ੍ਯਾ**"ਤਿ। **ਅਜ੍ਝਾਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਨਾਗਗਰੁਲ਼ਮਾਣਵਿਕਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਅਨ੍ਤਿਮੇਨ। **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। ਪਾਰਾਜਿਕਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾ ਏਵ ਚੇਤ੍ਥ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਿਤ੍ਥੀ ''ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਸਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ –

> ''ਅਪਦਾਨਂ ਅਹਿਮਚ੍ਛਾ, ਦ੍ਵਿਪਦਾਨਞ੍ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਟੀ।
> ਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਮਜ੍ਜਾਰੀ, ਵਤ੍ਥੁ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸਿਮਾ''ਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੫)

ਤਤ੍ਥ **ਅਹਿ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਅਜਗਰਗੋਨਸਾਦਿਭੇਦਾ ਦੀਘਜਾਤਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੀਘਜਾਤੀਸੁ ਯਤ੍ਥ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਸਕ੍ਕਾ ਤਿਲਫਲਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਵੇਸੇਤੁਂ, ਸਾ ਪਾਰਾਜਿਕਵਤ੍ਥੁ, ਅਵਸੇਸਾ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੂਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਮਚ੍ਛ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਮਣ੍ਡੂਕਾਦਿਭੇਦਾ ਓਦਕਜਾਤਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਦੀਘਜਾਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਾਰਾਜਿਕਵਤ੍ਥੁ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਪਤਙ੍ਗਮੁਖਮਣ੍ਡੂਕਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਮੁਖਸਣ੍ਠਾਨਂ ਮਹਨ੍ਤਂ, ਛਿਦ੍ਦਂ ਅਪ੍ਪਕਂ, ਤਤ੍ਥ ਪਵੇਸਨਂ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਮੁਖਸਣ੍ਠਾਨਂ ਪਨ ਵਣਸਙ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਵਤ੍ਥੂਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ । **ਕੁਕ੍ਕੁਟਿ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਕਾਕਕਪੋਤਾਦਿਭੇਦਾ ਪਕ੍ਖਿਜਾਤਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਾਰਾਜਿਕਵਤ੍ਥੁ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਜ੍ਜਾਰਿ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖਸੁਨਖਮਙ੍ਗੁਸਗੋਧਾਦਿਭੇਦਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਜਾਤਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਾਰਾਜਿਕਵਤ੍ਥੁ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤੀਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੫) ਪਰਾਜਿਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਾਜਯਂ ਆਪਨ੍ਨੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ **ਪਾਰਾਜਿਕ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਪਤ੍ਤਿਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਵਾ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਵਾ ਕਾਰਣਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਸਮੂਹਨੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੩) ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਪਨ੍ਨੋ ਪਾਰਾਜਿਕ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੭) ਏਵਂ ਆਪਤ੍ਤਿਯਂ। ''ਨ ਮਯਂ ਪਾਰਾਜਿਕਾ, ਯੋ ਅਵਹਟੋ, ਸੋ ਪਾਰਾਜਿਕੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੫੫) ਏਵਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਪਾਰਾਜਿਕੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਨੁਦ੍ਧਂਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੩੮੪) ਪਨ ਧਮ੍ਮੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ''ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਵਿਸੁਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਯੋ ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਂ ਪਰਾਜੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਪਾਰਾਜਿਕ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਨ ਯੋ ਨਂ ਅਜ੍ਝਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਪਰਾਜੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਪਾਰਾਜਿਕਾ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਾਜਿਤੋ ਪਰਾਜਯਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਪਾਰਾਜਿਕੋ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ''ਪਰਾਜਿਤਸਦ੍ਦੇ ਉਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਕਤ੍ਵਾ, **ਤ**-ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ **ਕ**-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਪਾਰਾਜਿਕੋ** ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ।

ਅਪਲੋਕਨਾਦਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਂ ਸੀਮਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਹਿ ਪਕਤਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਏਕਕਮ੍ਮਂ** ਨਾਮ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਏਕੁਦ੍ਦੇਸਸਮਸਿਕ੍ਖਤਾਨਂ ਗਹਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋਪਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ ਏਕਤੋ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਏਕੁਦ੍ਦੇਸੋ** ਨਾਮ। ਨਹਾਪਿਤਪੁਬ੍ਬਕਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਓਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਲਜ੍ਜਿਪੁਗ੍ਗਲੇਹਿ ਸਮਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ **ਸਮਸਿਕ੍ਖਤਾ** ਨਾਮ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਲਜ੍ਜਿਨੋ ਏਤੇਸੁ ਏਕਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਸਹ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਕੋਪਿ ਤਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਕਮ੍ਮਾਦਿਕੋ ਤਿਵਿਧੋਪਿ **ਸਂਵਾਸੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ ''ਸੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਸਂਵਾਸੋ ਤੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਸੋ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ 'ਅਸਂਵਾਸੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੫)।

ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਯਾ ਏਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਾਰਾਜਿਕਵਤ੍ਥੁ, ਅਥ ਖੋ ਅਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਿਤ੍ਥੀਨਮ੍ਪਿ। ਨ ਚ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਏਵ। ਅਥ ਖੋ ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਪਣ੍ਡਕਪੁਰਿਸਾਨਮ੍ਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਸਤ੍ਤੇ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਯਂ ਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੋ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ। **ਤੇਸੂ**ਤਿ ਯੇ ਤਿਂਸਮਗ੍ਗਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੁ। **ਅਤ੍ਤਨੋ** ਵਾਤਿ ਲਮ੍ਬਿਮੁਦੁਪਿਟ੍ਠਿਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਨ੍ਥਤਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਪਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਵਾਕਪਟ੍ਟੇਨ ਵਾ ਚਮ੍ਮੇਨ ਵਾ ਤਿਪੁਸੀਸਾਦੀਨਂ ਪਟ੍ਟੇਨ ਵਾ ਪਲਿਵੇਠੇਤ੍ਵਾ, ਅਨ੍ਤੋ ਵਾ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਸ੍ਸ। **ਅਕ੍ਖਾਯਿਤਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਸੋਣਸਿਙ੍ਗਾਲਾਦੀਹਿ ਅਕ੍ਖਾਦਿਤਸ੍ਸ। **ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਕ੍ਖਾਯਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਾਵ ਉਪਡ੍ਢਕ੍ਖਾਯਿਤੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਅਕ੍ਖਾਯਿਤਸ੍ਸ। **ਅਲ੍ਲੋਕਾਸੇ**ਤਿ ਤਿਨ੍ਤੋਕਾਸੇ। **ਸਨ੍ਥਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਵਤ੍ਥਾਦੀਨਂ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ। ਅਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇਨ ਛੁਪਤਿ, ਮੁਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਥ ਖੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇਨ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ ਘਟ੍ਟਿਯਤੁ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇਨ ਵਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇਨ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ, ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇਨ ਵਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਂ। ਸਚੇ ਯਤ੍ਤਕੇ ਪਵਿਟ੍ਠੇ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਤਕਂ ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਵੇਸੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਯਂ ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਪਵੇਸਨਂ ਨਾਮ ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਤੂਪਕ੍ਕਮੇਨੇਵ, ਪਰੂਪਕ੍ਕਮੇਨਾਪਿ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਟਿਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ , ਨ ਇਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਪਰੇਨ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰੇਨਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਦਿਨਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਞ੍ਞੇਨ। **ਪਵੇਸਨਪਵਿਟ੍ਠਟ੍ਠਿਤਉਦ੍ਧਰਣੇਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਤੋ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੫੮) ਯਾਵ ਮੂਲਾ ਪਵੇਸਨਂ **ਪਵੇਸਨਂ** ਨਾਮ। ਅਙ੍ਗਜਾਤਸ੍ਸ ਯਤ੍ਤਕਂ ਠਾਨਂ ਪਵੇਸਨਾਰਹਂ, ਤਤ੍ਤਕਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਵਿਟ੍ਠਂ **ਪਵਿਟ੍ਠਂ** ਨਾਮ। ਏਵਂ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਰਣਾਰਮ੍ਭਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾ ਠਿਤਕਾਲੋ **ਠਿਤਂ** ਨਾਮ। **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ਪਨ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸਟ੍ਠਿਂ ਪਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਾਯਾਮਤੋ ਓਰਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਕਾਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਸੁਕ੍ਕਵਿਸਟ੍ਠਿਸਮਯੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਦ੍ਧਰਣਂ** ਨਾਮ ਯਾਵ ਅਗ੍ਗਾ ਨੀਹਰਣਕਾਲੋ। **ਸਾਦਿਯਤੀ**ਤਿ ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਿ। **ਅਸਾਧਾਰਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ**ਤਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਸਾਧਾਰਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਵਸੇਨ ਸਾਧਾਰਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਥਂ। **ਮਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਮਾਤਾ, ਜਨੇਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਦਦਾਤਿ ਦੇਸਨਂ ਦੇਸਵਸੇਨ ਅਵਿਦਿਤਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ **ਨਿਦਾਨਂ**। ਪਞ੍ਞਾਪੀਯਤੀਤਿ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ,** ਤਸ੍ਸਾ ਪਕਾਰੋ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਧਿ** ਅਙ੍ਗੇਤਿ ਗਮੇਤਿ ਞਾਪੇਤੀਤਿ **ਅਙ੍ਗਂ**, ਕਾਰਣਂ। ਸਮੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ,** ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਧਿ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਿਧਿ**। **ਵਜ੍ਜਕਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਭੇਦ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ ''ਵਜ੍ਜਪ੍ਪਭੇਦਂ, ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦਞ੍ਚਾ''ਤਿ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ।

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਟ੍ਠਪਨਸ੍ਸ ਠਾਨਂ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦੇਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ "**ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਾਮ ਯਂ ਯਂ ਆਰਬ੍ਭ ਤਂ ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਸੁਦਿਨ੍ਨੋ ਧਨਿਯੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਵਗ੍ਗੁਮੁਦਨ੍ਤਿਕਾ।
ਸੇਯ੍ਯਸਕੋ ਉਦਾਯਿ ਚਾ-ਲ਼ਵਕਾ ਛਨ੍ਨਮੇਤ੍ਤਿਯਾ॥

''ਦੇਵਦਤ੍ਤੁਸ੍ਸਜਿਪੁਨਬ੍ਬਸੁ-ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯੋਪਨਨ੍ਦਞ੍ਞਤਰੋਪਿ ਚ।
ਹਤ੍ਥਕੋ ਚਾਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਚ, ਸਤ੍ਤਰਸ ਚੂਲ਼ਪਨ੍ਥਕੋ॥

''ਬੇਲਟ੍ਠਸੀਸੋ ਚਾਨਨ੍ਦੋ, ਸਾਗਤੋਰਿਟ੍ਠਨਾਮਕੋ।
ਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ ਤੇਵੀਸ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਾ॥

''ਸੁਨ੍ਦਰੀਨਨ੍ਦਾ ਥੁਲ੍ਲਨਨ੍ਦਾ, ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਞ੍ਞਤਰਾਪਿ ਚ।
ਚਣ੍ਡਕਾਲ਼ੀ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ, ਦ੍ਵੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਪਰਾ।
ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਤੁ ਸਤ੍ਤੇਵ, ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਾ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਾ''ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾਤਿ ਯਂ ਯਂ ਸੁਦਿਨ੍ਨਾਦਿਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਆਰਬ੍ਭ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਠਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਪਠਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਾ ਠਪਿਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ **ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**। ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਦੋਸੇ ਠਪਿਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸੇ ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਦੇਸੇਸੁ ਠਪਿਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**। ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸੇਯੇਵ ਠਪਿਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ **ਪਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**। ਭਿਕ੍ਖੂਨਞ੍ਚੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਞ੍ਚ ਸਾਧਾਰਣਭੂਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ **ਸਾਧਾਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**। ਸੁਦ੍ਧਭਿਕ੍ਖੂਨਮੇਵ, ਸੁਦ੍ਧਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ **ਅਸਾਧਾਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**। ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ **ਉਭਤੋਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।** **ਵਿਨਯਧਰਪਞ੍ਚਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਕਾਚਰਿਯਪਞ੍ਚਮੇਨ। **ਗੁਣਙ੍ਗੁਣੂਪਾਹਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਪ੍ਪਟਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਤਾ ਉਪਾਹਨਾ, ਨ ਏਕਦ੍ਵਿਤਿਪਟਲਾ। **ਚਮ੍ਮਤ੍ਥਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬਂ ਚਮ੍ਮਂ। **ਏਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਪਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸੇਯੇਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਤਿ ਪਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸੇਯੇਵ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸੇਯੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਆਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮਜਨਪਦੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧੁਵਨ੍ਹਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਨਹਾਨਪ੍ਪਟਿਸੇਧਨਮੇਵ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਮਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਵਿਨਯਧਰਪਞ੍ਚਮੇਨ ਗਣੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੨੫੯) **ਚਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** ਆਗਤਾਨਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਾ ਪਦੇਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਗਰੁਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂਯੇਵ ਆਗਤਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਧੁਵਨ੍ਹਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸਾਧਾਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦੁਕਞ੍ਚ ਏਕਤੋਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦੁਕਞ੍ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤਂ ਨਾਨਂ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਆਪਤ੍ਤਿਭੇਦੋ ਹੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ''ਆਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ "**ਆਪਤ੍ਤੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਪ੍ਯੋਗਾਦਿਵਸੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿਭੇਦੋ**"ਤਿ।

ਸੀਲਆਚਾਰਦਿਟ੍ਠਿਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਠਮਾ ਦ੍ਵੇ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਅਵਸੇਸਾ ਪਞ੍ਚ ਆਚਾਰਵਿਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ ਛ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਇਤਿ ਇਮਾਸਂ ਸੀਲਆਚਾਰਦਿਟ੍ਠਿਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨ ਕੇਵਲਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਯਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨੀਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ, ਵੋਹਾਰਸੁਖਤ੍ਥਂ ਪਨੇਵਂ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਛਸੁ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। **ਤੇਸੂ**ਤਿ ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਚਿਤ੍ਤਕੇਸੁ। ਏਕਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ,** ਏਕੇਨ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**। “**ਦ੍ਵਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**”ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸੀਸਵਸੇਨ। ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**। ਤਥਾ **ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**”ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ।

ਸਯਂ ਪਥਵਿਖਣਨੇ ਕਾਯੇਨ, ਪਰੇ ਆਣਾਪੇਤ੍ਵਾ ਖਣਾਪਨੇ ਵਾਚਾਯ ਚ ਆਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ “**ਪਥਵਿਖਣਨਾਦੀਸੁ ਵਿਯਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ** ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ਪਠਮਕਥਿਨਾਪਤ੍ਤਿ ਕਾਯਵਾਚਤੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪਨਂ ਵਾ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ “**ਪਠਮਕਥਿਨਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯਾ**”ਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਹਤ੍ਥਤੋ ਚੀਵਰਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਪਤ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਹਤ੍ਥਤੋ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਰਿਵਤ੍ਤਕਂ ਅਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਹੋਤੀਤਿ **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ।** “**ਸਿਯਾ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦੀਸੁ **ਸਿਯਾ**ਤਿ ‘‘ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਏਵਮਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ‘‘ਕਦਾਚੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ਨਿਪਾਤੋ। ਰੂਪਿਯਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਪਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾ ਕਿਰਿਯਾ ਗਹਣੇਨ ਆਪਜ੍ਜਨਤੋ, ਸਿਯਾ ਅਕਿਰਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣਤੋਤਿ ਆਹ “**ਰੂਪਿਯਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯਾ**”ਤਿ। ਕੁਟਿਕਾਰਾਪਤ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਦੇਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਰਣੇ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਿਯਾ, ਅਦੇਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਕਰਣੇ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ “**ਕੁਟਿਕਾਰਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯਾ**”ਤਿ।

ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਮਜ੍ਝੇਪਦਲੋਪਸਮਾਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ “**ਯਤੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਞ੍ਞਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਇਤਰਾ** ਨਾਮ ਯਤੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਨ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾ ਇਤਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਯੋਗਿਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। **ਯਾ ਅਚਿਤ੍ਤਕੇਨ ਵਾ ਸਚਿਤ੍ਤਕਮਿਸ੍ਸਕੇਨ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਕਦਾਚਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕੇਨ ਵਾ ਕਦਾਚਿ ਸਚਿਤ੍ਤਕਮਿਸ੍ਸਕੇਨ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਞ੍ਞਾਦੁਕਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਮੁਖੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਚਿਤ੍ਤਕਦੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਮੁਖੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਯਸ੍ਸਾ ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਯਸ੍ਸਾ ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਸਾ ਚ ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਚਿਤ੍ਤਕਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਸੁਰਾਪਾਨਾਦਿਅਚਿਤ੍ਤਕਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਵਿਜਾਨਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਹੋਤਿ, **ਅਯਂ ਲੋਕਵਜ੍ਜਾ**। ‘‘ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ’’ਤਿ ਹਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਚਿਤ੍ਤਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਏਕਂਸਤੋ ਸਚਿਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ‘‘ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ’’ਤਿ ਵਿਸੇਸਨੇ ਪਯੋਜਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ‘‘ਸੁਰਾਪਾਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ‘ਸੁਰਾ’ਤਿ ਵਾ ‘ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’ਤਿ ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਿਵਨੇ ਅਕੁਸਲਮੇਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਸ੍ਸਾਪਿ ਲੋਕਵਜ੍ਜਭਾਵਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਯਸ੍ਸਾ ਪਨ ‘‘ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਕੁਸਲਮੇਵਾ’’ਤਿ ਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਸੇਸਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਾ**”ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਤ੍ਥੁਵਿਜਾਨਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਚਿਤ੍ਤਕਪਕ੍ਖੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਂ, ਸਿਯਾ ਅਕੁਸਲਂ, ਸਿਯਾ ਅਬਜਾਕਤਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਕੁਸਲਮੇਵਾ’’ਤਿ ਨਿਯਮੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਉਭਯਤ੍ਥ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ

ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ, ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਚਾਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਤਾ ਪਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦਯੋ। “**ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**”ਤਿ ਇਦੰ ਯੇਭੁਯਜਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਾਦਿਯਨਾਦੀਸੁ ਆਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੋ ਵਾ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸੁਕ੍ਕਵਿਸਟ੍ਠਿਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਅਤ੍ਤਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਦੁਟ੍ਠਦੋਸਸਙ੍ਘਭੇਦਪ੍ਪਹਾਰਦਾਨਤਲਸਤ੍ਤਿਕਾਦਿਭੇਦੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਦਸੋਧਮ੍ਮੰ ਵਾਚੇਨ੍ਤੋ, ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋਤਿ ਏਵਰੂਪੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ **ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ**। ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਸਹਸੇਯ੍ਯਾਦਿੰ **ਅਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ**। ਯੰ ਅਰਹਾ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਬ੍ਬੰ ਅਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤੋਵ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤੋ** ਵਾ”ਤਿ।

ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਸਮਙ੍ਗੀ ਵਾਤਿ ਦੁਟ੍ਠਦੋਸਾਦਿਭੇਦੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਸਮਙ੍ਗੀ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਾਦਿਭੇਦੰ ਪਨ **ਸੁਖਵੇਦਨਾਸਮਙ੍ਗੀ ਆਪਜ੍ਜਤਿ**। ਯੰ ਸੁਖਵੇਦਨਾਸਮਙ੍ਗੀ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰਯੇਵ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨਾਸਮਙ੍ਗੀ ਆਪਜ੍ਜਤਿ**। ਤੇਨਾਹ “**ਇਤਰਵੇਦਨਾਦ੍ਵਯਸਮਙ੍ਗੀ** ਵਾ”ਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਚ ਤਿਕਦ੍ਵਯੰ ਯੇਭੁਯਜਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਹਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕੋ ਅਵੇਦਨੋ ਸਹਸੇਯ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਵੰ ਅਨਿਯਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਵਿਸੇਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪੀਤਿ ਹਿ ਵਿਸੇਸਾਭਿਧਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭ੍ਯੁਪਗਮੇਵ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪਦਸੋਧਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਤੀਣਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਿਦਾਨਾਦਿਵੇਦਨਾਤ੍ਤਿਕਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਸਤ੍ਤਰਸਪ੍ਪਕਾਰੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਯੋਜੇਤੁੰ “**ਇਧ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ। **ਵੇਸਾਲਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰਨਾਮਕੇ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰੇ ਨਗਰੇ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਗਰੰ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖੇਪਵਡ੍ਢਨੇਨ ਵਿਸਾਲੀਭੂਤਤ੍ਤਾ “**ਵੇਸਾਲੀ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਚ ਨਗਰੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇਯੇਵ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਵੇਪੁਲ੍ਲਤੰ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। “**ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯਾ**”**ਤਿ ਚ** “**ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਯਪੀ**”**ਤਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ**ਤਿ ਮਕ੍ਕਟਿਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਵਤ੍ਥੂਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ‘‘ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਯਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਸਿਕ੍ਖੰ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯਾ’’ਤਿ ਚ ਇਮਾ ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ। **ਆਪਤ੍ਤਿਕਰਾ ਚ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਠਮਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਵਿਸੁੰਯੇਵਾਪਤ੍ਤਿਕਰਾ ਚ ਹੋਤਿ। **ਅਞ੍ਞਵਾਦਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਦੀਸੁ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਵਾਦਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਦੀਸੁ ‘‘ਵਿਹੇਸਕੇ’’ਤਿਆਦਿਕਾ (ਪਾਚਿ॰ ੯੮) ਵਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਜ੍ਝਾਪਨਕਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਅਞ੍ਞਵਾਦਕਾਦਿਤੋ ਵਿਸੁੰਯੇਵ ਵਿਹੇਸਕਾਦੀਸੁਪਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ ‘‘ਰੋਪਿਤੇ ਵਿਹੇਸਕੇ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਅਨਯੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਤੰ ਨਕਥੇਤੁਕਾਮੋ ਤੰ ਨਉਗ੍ਘਾਟੇਤੁਕਾਮੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਸਙ੍ਘੰ ਵਿਹੇਸੇਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੦੦)। ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਮੋਚਨਸ੍ਸਾਦਚੇਤਨਾ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਕਰਾਤਿ ਆਹ “**ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤਾਤਿਆਦਿਕਾ ਵਿਯਾ**”ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੇਨ ਅਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਸੁਪਿਨੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕੰ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਉਪਕ੍ਕਮਨਕਿਰਿਯਾਪਵਤ੍ਤਨਿਕਾਪਿ ਚੇਤਨਾ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ‘‘ਅਤ੍ਥੇਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤਨਾ, ਸਾ ਚ ਖੋ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੩੫), ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਅਯੰ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਕਰਾ ਜਾਤਾ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਧਿਮਾਨਾ’’ਤਿਆਦਿਕੰ (ਪਾਰਾ॰ ੧੯੭) ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਸੁ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਸੁ ‘‘ਅਰਞ੍ਞਾ ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਕਾ (ਪਾਰਾ॰ ੯੧) ਵਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ‘‘ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਗਾਮੇ, ਨੋ ਅਰਞ੍ਞੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੯੦) ਨਯੇਨ ਲੇਸੰ ਓਡ੍ਡੇਨ੍ਤਾਨੰ ਲੇਸਪਿਦਹਨਤ੍ਥੰ “**ਅਰਞ੍ਞਾ** ਵਾ”ਤਿਆਦਿਕਾ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਰਾਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ‘‘ਨਨੁ, ਆਵੁਸੋ, ਤਥੇਵੇਤੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯੦) ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ **ਮਗ੍ਗੇ**ਤਿ ''ਮਨੁਸ੍ਸਾਮਨੁਸ੍ਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਵਸੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਤਿਂਸਮਗ੍ਗੇ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ''ਛਿਨ੍ਨੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਚਾਦੀਨਿ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਪ੍ਪਦੇਸੇ ਬਹਿ ਠਿਤਾਨਿ ਛਵਿਚਮ੍ਮਾਨਿ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮਂਸਸ੍ਸ ਪਨ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਛਵਿਚਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਮ੍ਮਖਿਲ**ਨ੍ਤਿ ਚਮ੍ਮਕ੍ਖਣ੍ਡਂ। ''ਉਣ੍ਣਿਗਣ੍ਡੋ''ਤਿਪਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੫੫; ਵਿ॰ ਵਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੫੫) ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਮੇਥੁਨਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤੇ। ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤੇ ਪਨ ਸਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋਵ । ਨਟ੍ਠੋ ਕਾਯਪ੍ਪਸਾਦੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਨਟ੍ਠਕਾਯਪ੍ਪਸਾਦਂ,** ਸੁਕ੍ਖਪੀਲ਼ਕਂ ਵਾ ਮਤਚਮ੍ਮਂ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਤੇ ਅਕ੍ਖਾਯਿਤੇ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਕ੍ਖਾਯਿਤੇ ਚ ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿਵਚਨਤੋ (ਪਾਰਾ॰ ੬੧) ਪਨ ਨਟ੍ਠਕਾਯਪ੍ਪਸਾਦੇਪਿ ਇਤ੍ਥਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਣ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਠਿਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਿਮਿਤ੍ਤਮਂਸਾਦਿਮ੍ਪਿ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ। **ਵਣਸਙ੍ਖੇਪਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਣਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ। ਵਣੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਞ੍ਹਿ ''ਅਮਗ੍ਗੇਨ ਅਮਗ੍ਗਂ ਪਵੇਸੇਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੬) ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਵਣੇਸੁ ਏਕੇਨ ਵਣੇਨ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯੇਨ ਨੀਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ''ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਣਸਙ੍ਖੇਪੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੬)। ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਨ ਅਕ੍ਖਿਆਦਯੋਪਿ ਵਣਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਵਣੇਨ ਏਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਸਂ ਵਣਸਙ੍ਗਹੋ ''ਨਵਦ੍ਵਾਰੋ ਮਹਾਵਣੋ''ਤਿ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੬.੧) ਏਵਮਾਦਿਸੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਮਨੁਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਪਣ੍ਡਕਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। **ਵਤ੍ਥਿਕੋਸੇਸੂ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਿਪੁਟੇਸੁ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਙ੍ਗਜਾਤਕੋਸੇਸੁ। **ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਗੋਣਗਦ੍ਰਭਓਟ੍ਠਮਹਿਂਸਾਦੀਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਂ। **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਨਂ ਪਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਂ। **ਸਬ੍ਬੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਨੁਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ।

ਏਵਂ ਜੀਵਮਾਨਕਸਰੀਰੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਮਤਸਰੀਰੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮਤਸਰੀਰੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਵਚ੍ਚਮਗ੍ਗਪਸ੍ਸਾਵਮਗ੍ਗਮੁਖਮਗ੍ਗਾਨਂ ਚਤੂਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਯਦਾ ਅਪਰੇ ਦ੍ਵੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਖਾਦਿਤਾ, ਤਦਾ **ਉਪਡ੍ਢਕ੍ਖਾਯਿਤਂ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਨ ਕੁਥਿਤਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਭਾਵੇਨ ਕੁਥਿਤਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਦਾ ਪਨ ਸਰੀਰਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ ਹੋਤਿ ਕੁਥਿਤਂ ਨੀਲਮਕ੍ਖਿਕਸਮਾਕਿਣ੍ਣਂ ਕਿਮਿਕੁਲਸਮਾਕੁਲਂ ਨਵਹਿ ਵਣਮੁਖੇਹਿ ਪਗ੍ਘਰਿਤਪੁਬ੍ਬਕੁਣਪਭਾਵੇਨ ਉਪਗਨ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੯-੬੦), ਤਦਾ ਪਾਰਾਜਿਕਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਵਿਜਹਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕੁਥਿਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟ"**ਨ੍ਤਿ। **ਕੁਥਿਤੇ**ਤਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇ। ਈਦਿਸੇ ਹਿ ਸਰੀਰੇ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਪਕ੍ਕਮਤੋ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। **ਤਥਾ ਵਟ੍ਟਕਤੇ ਮੁਖੇ ਅਚ੍ਛੁਪਨ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਜਾਤਂ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੩) ਵਿਵਟੇ ਮੁਖੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਸ੍ਸਾਨਿ, ਤਾਲੁਕਞ੍ਚ ਅਪ੍ਫੁਸਨ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਜਾਤਂ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਾ ਉਪਰਿ ਵਾ ਉਭਯਪਸ੍ਸੇਹਿ ਵਾ ਛੁਪਨ੍ਤਂ ਪਵੇਸੇਤਿ, ਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਚਤੂਹਿ ਪਸ੍ਸੇਹਿ ਅਚ੍ਛੁਪਨ੍ਤਂ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਤਾਲੁਕਂ ਛੁਪਤਿ, ਪਾਰਾਜਿਕਮੇਵ। ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਜਿਵ੍ਹਾਯ ਵਾ ਦਨ੍ਤੇਸੁ ਵਾ ਅਙ੍ਗਜਾਤਂ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਜੀਵਮਾਨਕਸਰੀਰੇਪਿ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਜਿਵ੍ਹਾਯ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਮੇਵ। ਯਦਿ ਪਨ ਬਹਿ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਪਲਿਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਮੁਖਂ ਪਵੇਸੇਤਿ, ਪਾਰਾਜਿਕਮੇਵ। ਯਦਿ ਪਨ ਦਨ੍ਤਾ ਸੁਫੁਸਿਤਾ, ਅਨ੍ਤੋਮੁਖੇ ਓਕਾਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਦਨ੍ਤਾ ਚ ਬਹਿ ਓਟ੍ਠਮਂਸੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ, ਤਤ੍ਥ ਵਾਤੇਨ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਂ ਅਲ੍ਲੋਕਾਸਂ ਤਿਲਫਲਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਰਾਜਿਕਮੇਵ। ਉਪ੍ਪਾਟਿਤੇ ਪਨ ਓਟ੍ਠਮਂਸੇ ਦਨ੍ਤੇਸੁਯੇਵ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ। ਯੋਪਿ ਦਨ੍ਤੋ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਓਟ੍ਠੇਹਿ ਪਿਦਹਿਤੁਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਵੇਦਨਾਯ ਅਟ੍ਟੋ ਪੀਲ਼ਿਤੋ **ਵੇਦਨਾਟ੍ਟੋ। ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਪਿਤ੍ਤੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਯੋ ਪਿਤ੍ਤਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਿਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਵਸੇਨ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤੇ ਪਿਤ੍ਤਕੋਸਤੋ ਚਲਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਚਰਿਯਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਲਹੁਕਗਰੁਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਾਪਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ,

ਭੇਸਜ੍ਜਕਿਰਿਯਾਯਪਿ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤੰ ਪਨ ਲੋਹਿਤੰ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਗਤੰ, ਤਮ੍ਹਿ ਕੁਪਿਤੇ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਕਣ੍ਡੁਕਚ੍ਛੁਸਰੀਰਕਮ੍ਪਾਦੀਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਕਿਰਿਯਾਯ ਵੂਪਸਮਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਵਸੇਨਾ’’ਤਿ। **ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ** ਨਾਮ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਯਕ੍ਖੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **“ਯਕ੍ਖੇਹਿ ਕਤਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ”**ਤਿ। ਯਕ੍ਖਾ ਕਿਰ ਭੇਰਵਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਮੁਖੇਨ ਹਤ੍ਥੰ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ, ਹਦਯਰੂਪੰ ਵਾ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤੇ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਸਞ੍ਞੇ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਪਨ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਅਯੰ ਵਿਸੇਸੋ – ਪਿਤ੍ਤੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਨਿਚ੍ਚਮੇਵ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਹੋਤਿ, ਪਕਤਿਸਞ੍ਞੰ ਨ ਲਭਤਿ। ਯਕ੍ਖੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਪਕਤਿਸਞ੍ਞੰ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਪਿਤ੍ਤੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਯਕ੍ਖੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਵਾ, ਯੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪਿ ਸੁਵਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਗੂਥਮ੍ਪਿ ਚਨ੍ਦਨਮ੍ਪਿ ਏਕਸਦਿਸੰ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੋਵ ਵਿਚਰਤਿ, ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਪਕਤਿਸਞ੍ਞੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਞਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ **“ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਚ ਏਤੇਸ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਅਧਿਮਤ੍ਤਵੇਦਨਾਯਾਤਿ ਅਧਿਕਪ੍ਪਮਾਣਾਯ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ। ਆਦਿਕਮ੍ਮੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋ,** ਯੋ ਚ ਆਦਿਕਮ੍ਮੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਮ੍ਮੇ ਆਦਿਭੂਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਯੋ”**ਤਿਆਦਿ। ਇਧ ਪਨ ਸੁਦਿਨ੍ਨਤ੍ਥੇਰੋ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਮਕ੍ਕਟਿਸਮਣਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾਦੀਨੰ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। **ਪਟਿਪਾਦਨੰ** ਸਮ੍ਪਾਦਨੰ। ਕਰੋਨ੍ਤੋਯੇਵ ਹਿ ਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਕਿਰਿਯੰ**। ਇਦੰ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੬੬) ਪਨ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇ ਪਰੂਪਕ੍ਕਮੇ ਸਤਿ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। ਮੇਥੁਨਪ੍ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਯ ਹਿ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਮੁਚ੍ਚਨਤੋ **ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੰ**। ‘‘ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੬) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਮੇਥੁਨਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਵਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨਾਤਿ **ਸਚਿਤ੍ਤਕੰ**। ਰਾਗਵਸੇਨੇਵ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਲੋਕਵਜ੍ਜੰ**। ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇਨੇਵ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ **ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ**। ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਙ੍ਗਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ , ਨ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਲੋਭਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੰ**। ਸੁਖਸਮਙ੍ਗੀ ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮਙ੍ਗੀ ਵਾ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਦ੍ਵਿਵੇਦਨੰ**। ਨਨੁ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਆਹ **“ਇਮਾਨਿ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਨਾਮਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਮੁਨਨਤੋ ਅਨੁਮੁਨਨਤੋ **ਮੁਤਿ,** ਞਾਣੰ, ਤੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਮੁਤਿਮਾ,** ਞਾਣਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ। ਏਕਕੁਟਿਕਾਦਿਭੇਦੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਗਾਮੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕਕੁਟਿਕਾਦਿਭੇਦੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਗਾਮੇ ਏਕਾ ਏਵ ਕੁਟਿ ਏਕੰ ਗੇਹੰ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਲਯਜਨਪਦੇ, ਅਯੰ **ਏਕਕੁਟਿਕੋ** ਗਾਮੋ ਨਾਮ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਦ੍ਵਿਕੁਟਿਕੋਪਿ ਗਾਮੋ, ਤਿਕੁਟਿਕੋਪਿ ਗਾਮੋ, ਚਤੁਕ੍ਕੁਟਿਕੋਪਿ ਗਾਮੋ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯੨) ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਭਿਨਵਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਏਕਕੁਟਿਕਾਦਿਗਾਮੋ ਪਨ ਯਾਵ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾਸੰ ਨ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਗਾਮਸਙ੍ਖੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਿੰਭੂਤੋਤਿ ਆਹ **“ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ** ਨਾਮ ਇਟ੍ਠਕਪਾਕਾਰੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਕਣ੍ਟਕਸਾਖਾਹਿਪਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੋ **ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ**। **ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ** ਨਾਮ ਯੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਅਭਾਵੇਨ ਯਕ੍ਖਪਰਿਗ੍ਗਹਭੂਤੋ, ਯਤੋ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕੇਨਚਿ ਕਰਣੀਯੇਨ ਪੁਨਪਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਮਾ ਏਵ ਅਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਯਤੋ ਪਨ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਗਾਮਸਙ੍ਖੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਨ ਕੇਵਲੰ ਏਕਕੁਟਿਕਾਦਿਭੇਦੋਵਾਤਿ ਆਹ **“ਅਨ੍ਤਮਸੋ”**ਤਿਆਦਿ। **ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਥੋਪੀ**ਤਿ ਜਙ੍ਘਸਤ੍ਥਸਕਟਸਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਥੋਪਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਨਿਗਮਨਗਰਾਨਿ ਵਿਯ ਗਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਆਹ **“ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚਾ”**ਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਨ ਮਾਤਿਕਾਯ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਅਵਹਾਰਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਕਤੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾ ਸਾਵਸੇਸੰ ਪਾਰਾਜਿਕੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਸੁ ਗਾਮਗਾਮੂਪਚਾਰੇਸੁ। **ਦ੍ਵਾਰੇ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਕੋਸਸ੍ਸ ਉਦਕਪਤਨਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ। **ਅਨ੍ਤੋਗੇਹੇ**ਤਿ ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ। **ਕਤਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਪਾਕਾਰਵਤਿਆਦੀਹਿ ਕਤਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਸੁਪ੍ਪਪਤਨਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਘਰੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨ ਕੇਵਲੰ ਘਰਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਤਤ੍ਤਕੋਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਘਰੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। "**ਪੁਰਤੋ**"ਤਿਆਦਿਕੰ ਪਨ ਲੋਕਿਯੇਹਿ ਤਥਾਕਰਣਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਥਾਮਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਥਾਮਸ੍ਸ, ਨੇਵ ਅਪ੍ਪਥਾਮਸ੍ਸ, ਨ ਮਹਾਥਾਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। "**ਯਥਾ ਤਰੁਣਮਨੁਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾ ਮਾਤੁਗਾਮੋ ਕਾਕੇ ਉਡ੍ਡਾਪੇਨ੍ਤੋ ਉਜੁਕਮੇਵ ਹਤ੍ਥੰ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਲੇਡ੍ਡੁੰ ਖਿਪਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪੇ ਉਦਕੰ ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਸ੍ਸ ਪਤਿਤਟ੍ਠਾਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਲੁਠਿਤ੍ਵਾ, ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਸਚੇ ਦ੍ਵੇ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੯੨) ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਸਚੇ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਸ੍ਸੇਵ ਦ੍ਵੇ ਉਮ੍ਮਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਏਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰਬਾਹਾਨੰ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ **ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ** ਨਾਮ। ਯਤ੍ਰ ਪਨ ਇਨ੍ਦਖੀਲੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਰ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰਬਾਹਾਨੰ ਵੇਮਜ੍ਝੰ। ਯਤ੍ਰ ਦ੍ਵਾਰਬਾਹਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਉਭੋਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਵਤਿਯਾ ਵਾ ਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਵਾ ਕੋਟਿਵੇਮਜ੍ਝੰਵ ਇਨ੍ਦਖੀਲਟ੍ਠਾਨਿਯਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦਖੀਲੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਯੋ ਪਨ ਗਾਮੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਹਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਕੁਲੇਸੁ ਨਟ੍ਠੇਸੁ ਅਪ੍ਪਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਘਰੂਪਚਾਰਤੋ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੇਨੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਰਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਮੇਵਾਤਿ। ਨਨੁ ਚੇਤੰ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਦਸ੍ਸਨੰ ਪਦਭਾਜਨੇਨ ਵਿਰੁਦ੍ਧਮਿਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦਖੀਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯੨) ਵਤ੍ਵਾ ''ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਘਰੂਪਚਾਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯੨) ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਨ ਤੰ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੰ ਗਾਮਸਙ੍ਖੇਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ "**ਪਦਭਾਜਨੇਪਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ।

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਇਧ ਗਾਮੋ ਨਾਮ ਦੁਵਿਧੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਚ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਚ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੯੨)। ਤਤ੍ਰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋਯੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦਖੀਲੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਗਾਮਸ੍ਸ ਗਾਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਗਾਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ''ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਘਰੂਪਚਾਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯੨) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਗਾਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਗਾਮੂਪਚਾਰਲਕ੍ਖਣੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਕ੍ਕਾ ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ''ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯਮੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਘਰੂਪਚਾਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੰਯੇਵ ''ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਘਰੂਪਚਾਰੋ ''ਗਾਮੋ''ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ ਘਰੰ ਘਰੂਪਚਾਰੋ, ਗਾਮੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਤਿ ਏਸ ਵਿਭਾਗੋ ਸਙ੍ਕਰੀਯਤਿ। ਅਸੰਕਰਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਞ੍ਚ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਗਾਮੋ, ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਉਪਚਾਰੇਸੁ। ਯ੍ਵਾਯੰ ਉਪਚਾਰੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਵਿਕਾਲੇ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਸੰਕਚ੍ਚਿਕਾਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨੰ (ਪਾਚਿ॰ ੧੨੨੫) ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ ਉਪਯੋਗੰ ਗਤੋ। ਕੇਵਲੰ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋਕਾਸਤੋ ਅਪਰੋ ਏਕੋ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮਾਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਹਿ ਞਾਯਤਿ ''ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਚੇ ਗਾਮਸ੍ਸ ਏਕੋ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੋ ਕਪ੍ਪਿਯਭੂਮਿ ਸਮਾਨੋ ਉਪਚਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਪਗੇਵ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋਕਾਸਤੋ ਏਕੋ''ਤਿ। **ਇਮੇਸੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸੰ ਗਾਮਾਰਞ੍ਞਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **ਵੁਤ੍ਤਾ** ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ। **ਪਾਰਾਜਿਕਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਦਗ੍ਘਨਕੰ। **ਅਵਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਅਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੨) ਦਨ੍ਤਪੋਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਕੰ ਕਪ੍ਪਿਯੰ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣੀਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਸਸਾਮਿਕੰ ਭਣ੍ਡੰ, ਤਦੇਤੰ ਤੇਹਿ ਸਾਮਿਕੇਹਿ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਨ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਦਿਨ੍ਨੰ। ਅਵਹਾਰਪ੍ਪਹੋਨਕਮੇਵ ਪਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਙ੍ਖਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਤ-ਕਾਰੇਨ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ

ਵੁਤ੍ਤਾ “**ਸਙ੍ਖਾ ਸਙ੍ਖਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ, ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ** ਭਾਗਤੋ ਸਙ੍ਖਾਯਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਸਾਰੇ ਪਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਚਿਰਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਪਞ੍ਚਾ**, ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਂ ‘‘ਰਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਮਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋ’’ਤਿ ਵਾ ਪਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਪਞ੍ਚਾ, ਸਙ੍ਖਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ, ਪਪਞ੍ਚਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾ **ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ,** ਪਪਞ੍ਚਕੋਟ੍ਠਾਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋ**ਤਿ ‘‘ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਕਥਿਤੋ। **ਏਕੋ ਚਿਤ੍ਤਕੋਟ੍ਠਾਸੋ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਾਸਤਾਵਕਾਲਿਕਾਦਿਗ੍ਗਾਹਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਅਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਚਿਤ੍ਤਕੋਟ੍ਠਾਸੋ। **ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਥੇਯ੍ਯਭੂਤਚਿਤ੍ਤਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ‘‘ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤੋ ਅਵਹਰਣਚਿਤ੍ਤੋ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯੨) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਯੋ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ ਆਦਰਂ ਅਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਮਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਤ੍ਥਮੇਵਾ**ਤਿ ਭਾਵਤ੍ਥਮੇਵ।

ਤੇ ਪਨ ਅਵਹਾਰਾਤਿ ਤੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਅਵਹਾਰਾ। ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਵਿਞ੍ਞਾਣਕਵਸੇਨ ਨਾਨਾਵਿਧੋ ਭਣ੍ਡੋ ਏਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸਾਤਿ **ਨਾਨਾਭਣ੍ਡਂ,** ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਅਵਹਾਰਾਨਂ ਸਮੂਹੋ **ਪਞ੍ਚਕਂ,** ਪਞ੍ਚਪਰਿਮਾਣਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਪਞ੍ਚਕਂ,** ਨਾਨਾਭਣ੍ਡਮੇਵ ਪਞ੍ਚਕਂ **ਨਾਨਾਭਣ੍ਡਪਞ੍ਚਕਂ**। ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਵਸੇਨ ਏਕੋ ਭਣ੍ਡੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਭਣ੍ਡਂ**। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋਵ ਪਞ੍ਚਕਂ **ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਪਞ੍ਚਕਂ**। ਆਦਿਪਦਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਨਾਮਂ ਕੁਸਲਾਦਿਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਵੋਹਾਰੋ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਾਦਿਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁ ਪਞ੍ਚਕਦ੍ਵਯੇਸੁ। **ਏਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ‘‘ਆਦਿਯੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਮਾਤਿਕਾਪਦਸ੍ਸ। **ਇਮੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਪਦਂ ਅਭਿਯੋਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਦੁਤਿਯਪਦਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਭਣ੍ਡਂ ਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਤੋ ਵਸੇਨ, ਤਤਿਯਪਦਂ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਣ੍ਡਵਸੇਨ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਵਸੇਨ, ਪਞ੍ਚਮਂ ਥਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ ਨੇਸਂ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਤਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਞ੍ਚਕੇਸੁ। **ਇਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਭਣ੍ਡਪਞ੍ਚਕਂ। **ਆਰਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਾਰਾਮਫਲਾਰਾਮਂ। **ਅਭਿਯੁਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੨) ਪਰਸਨ੍ਤਕਂ ‘‘ਮਮ ਸਨ੍ਤਕੋਵ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿ ਮੁਸਾ ਭਣਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਯੁਞ੍ਜਤਿ ਚੋਦੇਤਿ, ਅਟ੍ਟਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇਪਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਪਯੋਗਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ**”ਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਟਸਙ੍ਖਾਤਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਟਸਞ੍ਞਿਤਸ੍ਸ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਆਪਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ ‘‘ਆਪਤ੍ਤਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਵਿਮਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕੁਸਲਤਾਯ, ਬਲਵਨਿਸ੍ਸਿਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਵਾ ਆਰਾਮਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਸਂਸਯਂ ਜਨੇਤਿ। ਕਥਂ? ਤਞ੍ਹਿ ਤਥਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਪ੍ਪਸੁਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਾਮਿਕੋ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ ‘‘ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਇਮਂ ਆਰਾਮਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਤੁਂ, ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ’’ਤਿ। ਏਵਂ ਤਸ੍ਸ ਵਿਮਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। **ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤੀ**ਤਿ ਯਦਾ ਪਨ ਸਾਮਿਕੋ ‘‘ਅਯਂ ਥਦ੍ਧੋ ਕਕ੍ਖਲ਼ੋ ਜੀਵਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯਮ੍ਪਿ ਮੇ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਅਲਂ ਦਾਨਿ ਮਯ੍ਹਂ ਇਮਿਨਾ ਆਰਾਮੇਨਾ’’ਤਿ ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਠਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਕਰਣੇ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ** ਸਚੇ ਸਯਮ੍ਪਿ ਕਤਧੁਰਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਥ ਪਨ ਸਾਮਿਕੇਨ ਧੁਰੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਪਿ ਅਭਿਯੁਞ੍ਜਕੋ ਧੁਰਂ ਅਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਵ ‘‘ਇਮਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪੀਲ਼ੇਤ੍ਵਾ ਮਮ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਿਙ੍ਕਾਰਪ੍ਪਟਿਸ੍ਸਾਵਿਭਾਵੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਦਾਤਬ੍ਬਭਾਵੇ ਸਉਸ੍ਸਾਹੋ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਤਾਵ। ਅਥਾਪਿ ਅਭਿਯੁਞ੍ਜਕੋ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਨ ਦਾਨਿ ਇਮਂ ਇਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸਾਮਿਕੋ ਪਨ ਧੁਰਂ ਨ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਕਾਲਂ ਆਗਮੇਤਿ, ‘‘ਲਜ੍ਜਿਪਰਿਸਂ ਤਾਵ ਲਭਾਮਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਗਹਣੇਯੇਵ ਸਉਸ੍ਸਾਹੋ ਹੋਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿਯੇਵ। ਯਦਾ ਪਨ ‘‘ਸੋਪਿ ਨ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ, ‘‘ਸਾਮਿਕੋਪਿ ਨ ਲਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਉਭੋ ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਅਭਿਯੁਞ੍ਜਕਸ੍ਸ ਪਾਰਾਜਿਕਂ।

ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡਂ ਹਰਨ੍ਤੋਤਿ ਵੇਤਨੇਨ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡਂ ਹਰਨ੍ਤੋ। **ਸੀਸੇ ਭਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਸੇ ਠਿਤਭਾਰਂ। ਸੀਸਸ੍ਸ ਤਾਵ ਪੁਰਿਮਗਲ਼ੇ ਗਲਵਾਟਕੋ, ਪਿਟ੍ਠਿਗਲ਼ੇ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਕੇਸਨ੍ਤੇ ਆਵਟ੍ਟੋ ਹੋਤਿ, ਗਲਸ੍ਸੇਵ ਉਭੋਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਕੇਸਾ ਓਰੁਯ੍ਹ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਯੇ ‘‘ਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਅਧੋਭਾਗੋ ਚਾਤਿ ਅਯਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਕੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤਤੋ ਉਪਰਿ **ਸੀਸਂ,** ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ

ਠਿਤਭਾਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਖਨ੍ਧਂ ਓਰੋਪੇਤੀ**ਤਿ ਉਭੋਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਾਹਿ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਕਪ੍ਪਰੇਹਿ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪਰਿ, ਪਿਟ੍ਠਿਗਲਾਵਟ੍ਟਤੋ ਚ ਗਲਵਾਟਕਤੋ ਚ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ, ਪਿਟ੍ਠਿਵੇਮਜ੍ਝਾਵਟ੍ਟਤੋ ਚ ਉਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਮਜ੍ਝੇ, ਹਦਯਾਵਾਟਕਤੋ ਚ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪਰਿ **ਖਨ੍ਧੋ**, ਤਂ ਓਰੋਪੇਤਿ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ – ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਇਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਯਾਹੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੧) ਸਾਮਿਕੇਹਿ ਅਨਾਣਤ੍ਤੋ ਸਯਮੇਵ ''ਮਯ੍ਹਂ ਇਦਂ ਨਾਮ ਦੇਥ, ਅਹਂ ਵੋ ਭਣ੍ਡਂ ਵਹਾਮੀ''ਤਿ ਤੇਸਂ ਭਣ੍ਡਂ ਸੀਸੇਨ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤੇਨ ਤਂ ਭਣ੍ਡਂ ਆਮਸਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੀਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋਵ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਘਂਸਨ੍ਤੋ ਸਾਰੇਤਿਪਿ ਪਚ੍ਚਾਸਾਰੇਤਿਪਿ, ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ। ਖਨ੍ਧਂ ਓਰੋਪਿਤਮਤ੍ਤੇ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਾਮਿਕਾਨਂ ''ਵਹਤੂ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਹਿ ਪਨ ਅਨਾਣਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਖਨ੍ਧਂ ਪਨ ਅਨੋਰੋਪੇਤ੍ਵਾਪਿ ਸੀਸਤੋ ਕੇਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਯਮਕਭਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਏਕੋ ਭਾਗੋ ਸੀਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਏਕੋ ਪਿਟ੍ਠਿਯਂ, ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਠਾਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਸੀਸਭਾਰਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯੋ ਚਾਯਂ ਸੀਸਭਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਖਨ੍ਧਭਾਰਾਦੀਸੁਪਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਭਣ੍ਡਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗੋਪਨਤ੍ਥਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥੇ ਪਰੇਹਿ ਠਪਿਤਭਣ੍ਡਂ। ਅਹਂ ਨ ਗਣ੍ਹਾਮੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਤੀਤਤ੍ਥੇ ਚੇਤਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨਂ, ਨਾਹਂ ਗਹੇਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਕ੍ਕਟਂ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੧੧) ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇਪਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਪਯੋਗਤ੍ਤਾ। ''ਕਿਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਣਥ, ਨੇਵਿਦਂ ਮਯ੍ਹਂ ਅਨੁਰੂਪਂ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ। **ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਵਿਮਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀ**ਤਿ ''ਰਹੋ ਮਯਾ ਏਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਠਪਿਤਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਦਸ੍ਸਤਿ ਨੁ ਖੋ ਮੇ, ਨੋ''ਤਿ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਵਿਮਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਫਰੁਸਾਦਿਭਾਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਠਪੇਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਸਚਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਕਿਲਮੇਤ੍ਵਾ ਨਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਦਾਨੇ ਸਉਸ੍ਸਾਹੋ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਤਾਵ। ਸਚੇ ਸੋ ਦਾਨੇ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹੋ, ਭਣ੍ਡਸਾਮਿਕੋ ਪਨ ਗਹਣੇ ਸਉਸ੍ਸਾਹੋ, ਰਕ੍ਖਤੇਵ। ਯਦਿ ਪਨ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਾਨੇ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹੋ, ਭਣ੍ਡਸਾਮਿਕੋਪਿ ''ਨ ਮਯ੍ਹਂ ਦਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਏਵਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਧੁਰਨਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਯਦਿਪਿ ਮੁਖੇਨ ''ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਅਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਧੁਰਨਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਾਰਾਜਿਕਂ।

ਸਹਭਣ੍ਡਹਾਰਕਂ ਨੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ''ਸਹਭਣ੍ਡਹਾਰਕਂ ਭਣ੍ਡਂ ਨੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। **ਪਠਮਂ ਪਾਦਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤੀ**ਤਿ ਭਣ੍ਡਹਾਰਕਂ ਤਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਗਮਨਪਥਂ ਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਰੁਚਿਤਮਗ੍ਗਂ ਏਕਪਾਦਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਿ। **ਥਲਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੯੫) ਥਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਭੂਮਿਤਲੇ ਵਾ ਪਾਸਾਣਪਬ੍ਬਤਤਲਾਦੀਸੁ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਵਾ ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਫਨ੍ਦਾਪੇਤਿ, ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਫਨ੍ਦਾਪੇਤਿ , ਤਸ੍ਸ ਪਯੋਗੇ ਪਯੋਗੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ, ਆਮਸਨੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਫਨ੍ਦਾਪਨੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤੇਨ ਆਮਸਨਫਨ੍ਦਾਪਨਪਯੋਗੇ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ। ''ਏਕਪਯੋਗੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਉਦ੍ਧਾਰੇ ਪਾਰਾਜਿਕਮੇਵ, ਨ ਦੁਕ੍ਕਟਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਾਨੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਠਾਨਾ**ਤਿ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਸਚੇ ਤਂ ਥਲਟ੍ਠਂ ਰਾਸਿਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਕੁਮ੍ਭਿਯਂ ਭਾਜਨਗਤਕਰਣਮੁਟ੍ਠਿਚ੍ਛੇਦਨਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਏਕਾਬਦ੍ਧਂ ਸਿਲੇਸਨਿਯ੍ਯਾਸਾਦਿ, ਪਕ੍ਕਮਧੁਫਾਣਿਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਗਰੁਕਂ ਹੋਤਿ ਭਾਰਬਦ੍ਧਂ ਲੋਹਪਿਣ੍ਡਿਤੇਲਮਧੁਘਟਾਦਿ ਵਾ, ਕੁਮ੍ਭਿਯਂ ਠਾਨਾਚਾਵਨਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਙ੍ਖਲਿਕਾਬਦ੍ਧਸ੍ਸ ਚ ਠਾਨਭੇਦੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬੋ। ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਂ ਪਨ ਪਾਵਾਰਤ੍ਥਰਣਕਟਸਾਰਕਾਦਿਂ ਉਜੁਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਕਡ੍ਢਤਿ, ਪਾਰਿਮਨ੍ਤੇ ਓਰਿਮਨ੍ਤੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਤਥੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਪੇਲ੍ਲਤਿ, ਪਾਰਿਮਨ੍ਤੇ ਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸਂ ਓਰਿਮਨ੍ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਵਾਮਤੋ ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ ਵਾ ਅਪਨਾਮੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਮਨ੍ਤੇਨ ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਨ੍ਤੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣਨ੍ਤੇ ਵਾ ਵਾਮਨ੍ਤੇ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਕੇਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਂ ਆਕਾਸਗਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਰਾਜਿਕਂ।

ਸਕੋ ਹਤ੍ਥੋ **ਸਹਤ੍ਥੋ,** ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਤਿ **ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ,** ਅਵਹਾਰੋ। ਆਣਾਪਨਂ **ਆਣਤ੍ਤਿ,** ਤਾਯ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਅਵਹਾਰੋ **ਆਣਤ੍ਤਿਕੋ।** ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ **ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ,** ਸੁਙ੍ਕਘਾਤਟ੍ਠਾਨੇ, ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋਕਾਸੇ ਚ ਠਤ੍ਵਾ ਭਣ੍ਡਸ੍ਸ ਬਹਿ ਨਿਪਾਤਨਂ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋਵ **ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੋ।** ਕਿਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਪੁਰੇਤਰਮੇਵ ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਥਸਾਧਕੋ।** ਧੁਰਸ੍ਸ ਆਲਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਭਾਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਂ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਭਾਵਾਪਜ੍ਜਨਂ **ਧੁਰਨਿਕ੍ਖੇਪੋ।** ਇਦਾਨਿ ਬਜਵ੍ਜਨੇ ਆਦਰਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਥ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਹਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਹਤ੍ਥੇਨ। ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦਂ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ। **"ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡਂ ਅਵਹਰਾ"ਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਆਣਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਆਣਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਆਪਤ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਥਸਾਧਕਸ੍ਸ ਚ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋਤਿ? ਤਂ ਖਣਂ ਏਵ ਗਹਣੇ ਨਿਯੁਞ੍ਜਨਂ ਆਣਤ੍ਤਿਕਪਯੋਗੋ, ਕਾਲਨ੍ਤਰੇਨ ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਨਿਯੋਗੋ ਅਤ੍ਥਸਾਧਕੋਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੯੨; ਵਿ॰ ਵਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੯੨) ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡਂ ਯਦਾ ਸਕ੍ਕੋਸਿ, ਤਦਾ ਤਂ ਅਵਹਰਾਤਿ ਆਣਾਪੇਤੀ"**ਤਿ।

ਸੁਙ੍ਕਘਾਤਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋਕਾਸਾਨਨ੍ਤਿ ਸੁਙ੍ਕਘਾਤਞ੍ਚ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋਕਾਸੋ ਚ ਸੁਙ੍ਕਘਾਤਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋਕਾਸਾ, ਤੇਸਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਙ੍ਕਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੧੩) ਰੁਕ੍ਖਪਬ੍ਬਤਾਦਿਸਞ੍ਞਾਣੇਨ ਨਿਯਮਿਤਸ੍ਸ ਸੁਙ੍ਕਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਰਾਜਦੇਯ੍ਯਭਾਗਂ ਸੁਙ੍ਕਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਨ੍ਤਾ ਰਞ੍ਞੋ ਸੁਙ੍ਕਂ ਹਨਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸੁਙ੍ਕਘਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕੋਚਿ ਪਰਪਰਿਵੇਣਾਦੀਨਿ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਭਨੇਯ੍ਯਭਣ੍ਡਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਮੁਖਾਦਿਵਸੇਨ ਯਂ ਠਾਨਂ ''ਸਚੇ ਮਂ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦਟ੍ਠੁਕਾਮਤਾਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਦਸ੍ਸਾਮਿ, ਨੋ ਚੇ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਅਯਂ **ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋਕਾਸੋ। ਆਣਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇਯੇ**ਵ **ਪਾਰਾਜਿਕ**ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੨੧) ਅਤ੍ਥਸਾਧਕਚੇਤਨਾਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਸਚੇਪਿ ਅਵਹਾਰਕੋ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨਪਿ ਤਂ ਭਣ੍ਡਂ ਅਵਹਰਤਿ, ਆਣਾਪਕੋ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਵ ਕਾਲਂ ਕਰੋਤਿ, ਹੀਨਾਯ ਵਾ ਆਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਸ੍ਸਮਣੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਾਲਂ ਵਾ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਹੀਨਾਯ ਵਾ ਆਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਵਹਾਰਕਸ੍ਸ ਪਨ ਅਵਹਾਰਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। **ਪਾਦਗ੍ਘਨਕਤੇਲ**ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੯੪) ਏਤ੍ਥ **ਪਾਦੋ** ਨਾਮ ਕਹਾਪਣਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਭਾਗੋ, ਤਂ ਅਗ੍ਘਤੀਤਿ **ਪਾਦਗ੍ਘਨਕਂ,** ਪਾਦਗ੍ਘਨਕਞ੍ਚ ਤਂ ਤੇਲਞ੍ਚਾਤਿ **ਪਾਦਗ੍ਘਨਕਤੇਲਂ।** ਉਪਾਹਨਾ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਤਾਨਿ **ਉਪਾਹਨਾਦੀਨਿ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇ**ਨ ਦੁਕੂਲਸਾਟਕਚਮ੍ਮਕ੍ਖਣ੍ਡਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। **ਪਕ੍ਖਿਪਤੀ**ਤਿ ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਯੇ**ਵ **ਪਾਰਾਜਿਕ"**ਨ੍ਤਿ ਸਚੇ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋਪਿ ਕੁਮ੍ਭਿਯਂ ਅਞ੍ਞੋ ਸਪ੍ਪਿਂ ਵਾ ਤੇਲਂ ਵਾ ਆਕਿਰਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਚਾਯਂ ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤੇਨ ਤੇਲਪਿਵਨਕਂ ਭਣ੍ਡਂ ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਾਰਾਜਿਕਂ।

ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਪਯੁਞ੍ਜਨਂ ਆਣਾਪਨਂ **ਪਯੋਗੋ,** ਆਣਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਪੁਬ੍ਬੋ,** ਇਤਿ ਪੁਬ੍ਬੋ ਚ ਸੋ ਪਯੋਗੋ ਚਾਤਿ **ਪੁਬ੍ਬਪਯੋਗੋ।** ਪਯੋਗੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਅਵਹਾਰੋ **ਸਹਪਯੋਗੋ।** ਸਮਂ ਏਕੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਵਹਰਣਂ **ਸਂਵਿਧਾਵਹਾਰੋ,** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਤਾਵਹਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਾਦਿਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸਞ੍ਜਾਨਨਂ **ਸਙ੍ਕੇਤੋ,** ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ **ਸਙ੍ਕੇਤਕਮ੍ਮਂ।** ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ,** ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਪਯੋਗਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ। **ਖਿਲਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਕਾਮੇਤ੍ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਖਿਲਂ, ਰਜ੍ਜੁਂ, ਵਤਿਂ, ਮਰਿਯਾਦਂ ਵਾ ਪਾਕਾਰਂ ਵਾ ਸਙ੍ਕਾਮੇਤ੍ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ, ਖਿਲਂ, ਰਜ੍ਜੁਂ, ਵਤਿਂ, ਮਰਿਯਾਦਂ ਵਾ ਪਾਕਾਰਂ ਵਾ ਸਙ੍ਕਾਮੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ। ਸਚੇ ਪਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਖਿਲੇਹਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਪਠਮੇ ਖਿਲੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ, ਦੁਤਿਯੇ ਪਾਰਾਜਿਕਂ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੪)। ਸਚੇ ਤੀਹਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਪਠਮੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਦੁਤਿਯੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ, ਤਤਿਯੇ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਏਵਂ ਬਹੁਕੇਸੁਪਿ ਅਵਸਾਨੇ ਦ੍ਵੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਅਵਸਾਨੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਏਕੇਨ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ , ਇਤਰੇਨ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਰਜ੍ਜੁਪਸਾਰਣਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਂ ਪਨ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ''ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਸਾਮਿਕਾਨਂ ਧੁਰਨਿਕ੍ਖੇਪੇਨਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੪) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ''ਖੇਤ੍ਤਂ ਅਭਿਯੁਞ੍ਜਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੦੪) -ਅਧਿਕਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਭਿਯੋਗਵਸੇਨ ਗਹਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸਂਵਿਦਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਸਂਮਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਦਤਾਯ ਏਕਜ੍ਝਾਸਯਤਾਯ ਭਣਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਵਹਾਰੇ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥਂ

“**ਏਵ◌ਂ ਸੰਵ◌ਿਦਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਤੇਸੁ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਞ੍ਜਾਨਨਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਾਦਿਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਣਕਰਣੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਚੇ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਅਵਹਰਾ’’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੧੯) ਅਜ੍ਜ ਵ◌ਾ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਅਵਹਰਤੁ, ਸ੍ਵ◌ੇ ਵ◌ਾ, ਅਨਾਗਤੇ ਵ◌ਾ ਸੰਵਚ੍ਛਰੇ, ਨਤ੍ਥਿ ਵ◌ਿਸਙ੍ਕੇਤੋ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਾਰਾਜਿਕੰ। ਸਚੇ ਪਨ ‘‘ਅਜ੍ਜ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਅਵਹਰਾ’’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਸ੍ਵ◌ੇ ਅਵਹਰਤਿ। ‘‘ਅਜ੍ਜਾ’’ਤਿ ਨਿਯਮਿਤੰ ਸਙ੍ਕੇਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਚ੍ਛਾ ਅਵਹਟੰ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ‘‘ਸ੍ਵ◌ੇ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਅਵਹਰਾ’’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਅਜ੍ਜ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਅਵਹਰਤਿ, ‘‘ਸ੍ਵ◌ੇ’’ਤਿ ਨਿਯਮਿਤੰ ਤੰ ਸਙ੍ਕੇਤੰ ਅਪਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਰੇ ਅਵਹਟੰ ਹੋਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਅਵਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਹਾਰਕਸ੍ਸੇਵ ਪਾਰਾਜਿਕੰ, ਮੂਲਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ‘‘ਸ੍ਵ◌ੇਵ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਤਦਹੇਵ ਵ◌ਾ, ਸ੍ਵ◌ੇ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਵ◌ਾ ਅਵਹਰਨ੍ਤੋਪਿ ਤੰਸਙ੍ਕੇਤਤੋ ਪੁਰੇ ਚ ਪਚ੍ਛਾ ਚ ਅਵਹਰਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਏਵ◌ਂਅਕਤ੍ਵ◌ਾ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਮੇਵ ਅਵਹਰਤਿ, ਅਯੰ **ਸਙ੍ਕੇਤਤੋ ਅਪੁਰੇ ਅਪਚ੍ਛਾ ਤੰ ਅਵਹਰਤੀ**ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੁਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵ◌ੇਸੁਪਿ, ਪੁਰਿਮਯਾਮਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਕਾਲ਼ਜੁਣ੍ਹਮਾਸਉਤੁਸੰਵਚ੍ਛਰਾਦਿਵਸੇਨਾਪਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਕੇਤਵ◌ਿਸਙ੍ਕੇਤਤਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਰਭਣ੍ਡਾਵਹਾਰਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਖਿਨਿਖਣਾਦੀਨੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਅਕ੍ਖਿਨਿਖਣਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ,** ਤਸ੍ਸ ਕਰਣੰ **ਅਕ੍ਖਿਨਿਖਣਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਕਰਣੰ**। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਭਮੁਕੁਕ੍ਖੇਪਸੀਸਕਮ੍ਪਨਹਤ੍ਥਲਙ੍ਘਨਪਾਣਿਪ੍ਪਹਾਰਅਙ੍ਗੁਲਿਫੋਟਨਗੀਵ◌ੁਨ੍ਨਾਮਨਉਕ੍ਕਾਸਨਾਦਿਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਕੇਤਕਮ੍ਮੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਥੇਨੋ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਚੋਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵ◌ੋ **ਥੇਯ੍ਯੰ,** ਤੇਨ ਅਵਹਰਣੰ **ਥੇਯ੍ਯਾਵਹਾਰੋ**। ਪਸਯ੍ਹ ਅਭਿਭਵ◌ਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਵਹਰਣੰ **ਪਸਯ੍ਹਾਵਹਾਰੋ**। ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਾਦਿਕੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਕਪ੍ਪਨੰ **ਪਰਿਕਪ੍ਪੋ,** ਤੇਨ ਅਵਹਰਣੰ **ਪਰਿਕਪ੍ਪਾਵਹਾਰੋ**। ਤਿਣਪਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਵਹਾਰੋ **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਵਹਾਰੋ**। ਕੁਸੇਨ ਅਵਹਾਰੋ **ਕੁਸਾਵਹਾਰੋ**। **ਕੂਟਮਾਨਕੂਟਕਹਾਪਣਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕੂਟਮਾਨੰ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੯੩; ਪੁ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੭੯) ਨਾਮ ਹਦਯਭੇਦਸਿਖਾਭੇਦਰਜ੍ਜੁਭੇਦਵਸੇਨ ਤਿਵ◌ਿਧੰ ਮਾਨਕੂਟੰ। ਤਤ੍ਥ **ਹਦਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਲ਼ਿਆਦਿਮਾਨਭਾਜਨਾਨੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ, ਤਸ੍ਸ ਭੇਦੋ ਛਿਦ੍ਦਕਰਣੰ **ਹਦਯਭੇਦੋ,** ਸੋ ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਾਦਿਮਿਨਨਕਾਲੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾਛਿਦ੍ਦੇਨ ਮਾਨੇਨ ‘‘ਸਣਿਕੰ ਆਸਿਞ੍ਚਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਅਨ੍ਤੋਭਾਜਨੇ ਬਹੁੰ ਪਗ੍ਘਰਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਚ ਛਿਦ੍ਦੰ ਪਿਧਾਯ ਸੀਘੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦੇਤਿ।

ਸਿਖਾਭੇਦੋ ਪਨ ਤਿਲਤਣ੍ਡੁਲਾਦਿਮਿਨਨਕਾਲੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਣਿਕੰ ਸਿਖੰ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਵ◌ੇਗੇਨ ਪੂਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸਿਖੰ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਦੇਤਿ।

ਰਜ੍ਜੁਭੇਦੋ ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਮਿਨਨਕਾਲੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਖੇਤ੍ਤਾਦਿੰ ਮਿਨਨ੍ਤਾ ਹਿ ਅਮਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮਹਨ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਮਿਨਨ੍ਤਿ, ਮਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਮਹਨ੍ਤੰ।

ਤਮ੍ਬਕੰਸਾਦਿਮਯੋ ਕੂਟੋ ਕਹਾਪਣੋ **ਕੂਟਕਹਾਪਣੋ। ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਤੁਲਾਕੂਟਕੰਸਕੂਟਵਞ੍ਚਨਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤੁਲਾਕੂਟੰ** ਰੂਪਕੂਟੰ, ਅਙ੍ਗਕੂਟੰ, ਗਹਣਕੂਟੰ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕੂਟਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਰੂਪਕੂਟੰ** ਨਾਮ ਦ੍ਵ◌ੇ ਤੁਲਾ ਸਮਰੂਪਾ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਮਹਤਿਯਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾਯ ਦੇਤਿ। **ਅਙ੍ਗਕੂਟੰ** ਨਾਮ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ ਹਤ੍ਥੇਨ ਤੁਲੰ ਅਕ੍ਕਮਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਅਕ੍ਕਮਤਿ। **ਗਹਣਕੂਟੰ** ਨਾਮ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਮੂਲੇ ਰਜ੍ਜੁੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗੇ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕੂਟੰ** ਨਾਮ ਤੁਲੰ ਸੁਸਿਰੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਨ੍ਤੋ ਅਯਚੁਣ੍ਣੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਤੰ ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ ਕਰੋਤਿ, ਦਦਨ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਭਾਗੇ।

ਕੰਸੋ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿ, ਤਾਯ ਵਞ੍ਚਨੰ **ਕੰਸਕੂਟੰ**। ਕਥੰ? ਏਕੰ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਞ੍ਞਾ ਦ੍ਵ◌ੇ ਤਿਸ੍ਸੋ ਲੋਹਪਾਤਿਯੋ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਜਨਪਦੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਡ੍ਢੰ ਕੁਲੰ ਪਵ◌ਿਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ‘‘ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਜਨਾਨਿ ਕਿਣਾਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਅਗ੍ਘੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਸਮਗ੍ਘਤਰੰ ਦਾਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ । ਤਤੋ ਤੇਹਿ ‘‘ਕਥੰ ਇਮੇਸੰ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਵ◌ੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਵ◌ੀਮੰਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਣ੍ਹਥਾ’’ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿੰ ਪਾਸਾਣੇ ਘੰਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸਬ੍ਬਾ ਪਾਤਿਯੋ ਦਤ੍ਵ◌ਾ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਵਞ੍ਚਨੰ ਨਾਮ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਉਪਾਯੇਹਿ ਪਰੇਸੰ ਵਞ੍ਚਨੰ। ਤਤ੍ਰਿਦਮੇਕੰ ਵਤ੍ਥੁ – ਏਕੋ ਕਿਰ ਲੁਦ੍ਦਕੋ ਮਿਗਞ੍ਚ ਮਿਗਪੋਤਕਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਮੇਕੋ ਧੁਤ੍ਤੋ ''ਕਿਂ ਭੋ ਮਿਗੋ ਅਗ੍ਘਤਿ, ਕਿਂ ਮਿਗਪੋਤਕੋ''ਤਿ ਆਹ। ''ਮਿਗੋ ਦ੍ਵੇ ਕਹਾਪਣੇ, ਮਿਗਪੋਤਕੋ ਏਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੇ ਏਕੰ ਕਹਾਪਣੰ ਦਤ੍ਵਾ ਮਿਗਪੋਤਕੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਥੋਕੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਵੱਤ੍ਤੋ ''ਨ ਮੇ ਭੋ ਮਿਗਪੋਤਕੇਨ ਅੱਤ੍ਥੋ, ਮਿਗੰ ਮੇ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਆਹ। ''ਤੇਨ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਕਹਾਪਣੇ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਆਹ ''ਨਨੁ ਭੋ ਮਯਾ ਪਠਮੰ ਏਕੋ ਕਹਾਪਣੋ ਦਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ਆਮ ਦਿਨ੍ਨੋ, ਇਮੰ ਮਿਗਪੋਤਕੰ ਗਣ੍ਹ, ਏਵੰ ਸੋ ਚ ਕਹਾਪਣੋ , ਅਯਞ੍ਚ ਕਹਾਪਣਗ੍ਘਨਕੋ ਮਿਗਪੋਤਕੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਹਾਪਣਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਸੋ ''ਕਾਰਣੰ ਵਦਤੀ''ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਮਿਗਪੋਤਕੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਿਗੰ ਅਦਾਸੀਤਿ।

ਪਸਯ੍ਹਾਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅੱਠ॰ ੧.੧੩੮) ਪਰੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ। ਗਾਮੰ ਘਾਤੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਗਾਮਘਾਤਕਾ,** ਗਾਮੰ ਪਹਰਨ੍ਤਾ ਚੋਰਾ, ਤੇ ਆਦਿ ਯੇਸੰ ਤੇ **ਗਾਮਘਾਤਕਾਦਯੋ**। **ਆਦਿ**ਸੱਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਪਨ੍ਥਘਾਤਕਾਦੀਨੰ ਗਹਣੰ। **ਉਦ੍ਧਾਰੇਯੇਵ ਪਾਰਾਜਿਕ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਚੇ ਸਾਟਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਵੱਤੱਤਾ, ਸਾਟਕਸ੍ਸ ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। **ਪਦਵਾਰੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਭੂਮਿਯੰ ਅਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਵ ਵੀਮੰਸਿਤੱਤਾ ਵੁੱਤੰ। **ਭਣ੍ਡਦੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਪਰਸ੍ਸ ਨੱਟੰ, ਤਸ੍ਸ ਮੂਲੰ ਵਾ ਤਦੇਵ ਵਾ ਭਣ੍ਡੰ ਦਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਯੋ ਏਵੰ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ। ਇਮਸ੍ਸ ''ਅਵਹਾਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਪਰੇਸਨ੍ਤਿ ਕੀਲਨ੍ਤਾਨੰ, ਪਵਿਸਨ੍ਤਾਨੰ ਵਾ ਪਰੇਸੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ। **"ਪਚ੍ਛਾ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ"ਤਿ ਪੰਸੁਨਾ ਵਾ ਪਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੀ**ਤਿ ''ਸਚੇ ਇਦਾਨੇਵ ਓਨਮਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, 'ਕਿਂ ਸਮਣੋ ਗਣ੍ਹਾਤੀ'ਤਿ ਮੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹੇਠੇਯ੍ਯੁਂ ਪਚ੍ਛਾ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪੰਸੁਨਾ ਵਾ ਪਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ। **ਉਦ੍ਧਾਰੋ ਨੱਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਠਾਨਾਚਾਵਨੰ ਨੱਤ੍ਥੀਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ। **ਸਾਮਿਕਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੰ ਪਵਿਸਿਤੁਕਾਮਾ ਭਣ੍ਡਸਾਮਿਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ। **ਉਦ੍ਧਾਰੇ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣੇ, ਠਾਨਾਚਾਵਨੇਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ । ਠਾਨਾਚਾਵਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਹੇੱਠਾ ਵੁੱਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਪਵੇਸੇਤੀ**ਤਿ ਠਾਨਾਚਾਵਨਵਸੇਨ ਪਵੇਸੇਤਿ, ਹੇੱਠਿਮਨ੍ਤੇਨ ਫੁੱਠੋਕਾਸੰ ਕੇਸੱਗਮੱਤਮ੍ਪਿ ਉਪਰਿਮਨ੍ਤੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤੋ ਪਵੇਸੇਤੀਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ।

ਸਮਗ੍ਘਤਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘਤਰੰ। **ਉਦ੍ਧਟਮੱਤੇ ਅਵਹਾਰੋ**ਤਿ ਸਕਭਾਵਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਨਿੱਠਾਪਿਤੱਤਾ, ਨ ਅੱਤ੍ਥਸਾਧਕਵਸੇਨ। **ਉਦ੍ਧਾਰੇ ਰਕ੍ਖਤਿ** ਅੱਤਨੋ ਕੋੱਠਾਸੇ ਪਾਤੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਉਦ੍ਧਟੱਤਾ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ **ਪਾਤਨੇਪਿ ਰਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਏੱਤ੍ਥਾਪਿ। **"ਉਦ੍ਧਾਰੇਯੇਵ ਰਕ੍ਖਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਪਾਤਨੇ ਨ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਅੱਤ੍ਥੇ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਅੱਤ੍ਥਸਾਧਕਵਸੇਨ ਅੱਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ। ਸਚੇ ਪਨ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਕੋੱਠਾਸੇਸੁ ਪਤਿਤਦਣ੍ਡਕੇ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਗਮੇਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅੱਠ॰ ੧.੧੩੮), ਤਤੋ ਅਵਸੇਸਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਗਤੇਸੁ ਇਤਰੋ ''ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਣ੍ਡਕੋ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿ, ''ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿ, ''ਕਤਮੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਯ੍ਹੰ ਭਾਗੋ''ਤਿ। ''ਅਯੰ ਤੁਯ੍ਹੰ ਭਾਗੋ''ਤਿ ਅੱਤਨੋ ਭਾਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਵਦਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਵਿਵਦਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਤੰ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਗਤੇ ਇਤਰੋ ਤਸ੍ਸ ਭਾਗੰ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਉਦ੍ਧਾਰੇ ਪਾਰਾਜਿਕੰ। ਸਚੇਪਿ ਤੇਨ ''ਅਹੰ ਮਮ ਭਾਗੰ ਤੁਯ੍ਹੰ ਨ ਦੇਮਿ, ਤ੍ਵੰ ਪਨ ਅੱਤਨੋ ਭਾਗੰ ਞੱਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਵੁੱਤੇਪਿ ''ਨਾਯੰ ਮਮਾ''ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਾਗੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਉਦ੍ਧਾਰੇ ਪਾਰਾਜਿਕੰ। ਸਚੇ ਪਨ ਇਤਰੋ ''ਅਯੰ ਤੁਯ੍ਹੰ ਭਾਗੋ, ਅਯੰ ਮਯ੍ਹੰ ਭਾਗੋਤਿ ਕਿਂ ਇਮਿਨਾ ਵਿਵਾਦੇਨਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਮਯ੍ਹੰ ਵਾ ਪੱਤੋ ਹੋਤੁ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਵਾ, ਯੋ ਵਰਭਾਗੋ, ਤੰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਦਿਨ੍ਨਕੰ ਨਾਮ ਗਹਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਨੱਤ੍ਥੇੱਤ੍ਥ ਅਵਹਾਰੋ। ਸਚੇ ਸੋ ਵਿਵਾਦਭੀਰੁਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਯੰ ਤੁਯ੍ਹੰ ਰੁੱਚਤਿ, ਤੰ ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਵੁੱਤੋ ਅੱਤਨੋ ਪੱਤੰ ਵਰਭਾਗੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਲਾਮਕੰਯੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਤੋ ਇਤਰਸ੍ਸ ਵਿਚਿਨਿਤਾਵਸੇਸੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਵਹਾਰੋ ਨੱਤ੍ਥੇਵ। ਏਵਮਿਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚਕਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਅਵਹਾਰਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨਿੱਠਿਤੋ ''ਆਦਿਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਤਿ ਯੰ ਵੁੱਤੰ…ਪੇ॰… ਯਸ੍ਸੱਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

ਰਾਜਾਨੋਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁੱਤੰ, ਅਪਰਾਧਾਨੁਰੂਪੰ ਪਨ ਛੇੱਜਭੇੱਜਾਨੁਸਾਸਕੋ ਪਮਾਣਭੂਤੋਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਰਾਜਾਨੋਤਿ ਇਦੰ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੰਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮਿਕਰਾਜੱਤਾ ਯਥਾਪਵੇਣਿਯਾਵ ਕਰੋਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ ਪਨ

ਕਾਕਣਿਕਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯੁਂ , ਬਹੁਕਸ੍ਸਾਪਿ ਨ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਞ੍ਞੇ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਹਨਨਂ ਨਾਮ ਪੋਥਨਞ੍ਚੇਵ ਛੇਦਨਞ੍ਚਾਤਿ ਆਹ “**ਹਤ੍ਥਾਦੀਹਿ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਦਕਸਾਵੇਤ੍ਤਅਡ੍ਢਦਣ੍ਡਕਾਨਂ ਗਹਣਂ। **ਰਜ੍ਜੁਬਨ੍ਧਨਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨ੍ਦੁਬਨ੍ਧਨਸਙ੍ਖਲਿਕਾਬਨ੍ਧਨਘਰਬਨ੍ਧਨਨਗਰਬਨ੍ਧਨਪੁਰਿਸਗੁਤ੍ਤੀਨਂ ਗਹਣਂ। **ਨੀਹਰੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਰਟ੍ਠਤੋ ਨਿਕ੍ਖਾਮੇਯ੍ਯੁਂ। **ਚੋਰੋਸਿ...ਪੇ॰... ਥੇਨੋਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ ਊਨਤ੍ਤਾ ਪਦਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ “**ਇਮੇਹਿ ਵਚਨੇਹਿ ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯੁ**”ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਰੂਪਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪਾਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਪਾਦਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਦਾਰਹਸ੍ਸ ਵਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਪੋਰਾਣਕਸ੍ਸ ਕਹਾਪਣਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਭਾਗੋ **ਪਾਦੋ**, ਪਾਦਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਪਾਦਾਰਹੋ**, ਤਸ੍ਸ ਪਾਦਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਦਾਰਹਸ੍ਸ ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਾਦੇਨ ਕਹਾਪਣਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਭਾਗਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਭਣ੍ਡਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਾਦਾਰਹੇਨ ਪਾਦਗ੍ਘਨਕਂ ਕਪ੍ਪਿਯਭਣ੍ਡਂ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਦੁਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਪ੍ਪਹੋਨਕਵਤ੍ਥੁ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪੋਰਾਣਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੮੮; ਵਿ॰ ਵਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੮੮) ਪੋਰਾਣਸਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਂ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨੀਲਕਹਾਪਣਸਦਿਸਸ੍ਸ ਕਹਾਪਣਸ੍ਸ। ਏਤੇਨ ਰੁਦ੍ਦਦਾਮਕਾਦੀਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਏਵਂ ਅਸਾਧਾਰਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਾਧਾਰਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਰਾਜਗਹੇ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਰਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਰਞ੍ਞੋ। **ਮਾਸਕੋ** ਨਾਮ ਪੋਰਾਣਕਸ੍ਸ ਕਹਾਪਣਸ੍ਸ ਵੀਸਤਿਮੋ ਭਾਗੋ। ਯੋ ਲੋਕੇ ‘‘ਮਞ੍ਜੇਟ੍ਠੀ’’ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਊਨਮਾਸਕਾਤਿਰੇਕਮਾਸਕਪਞ੍ਚਮਾਸਕੇਸੁ। **ਪਰਿਹੀਨਾਪਰਿਹੀਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਘਸ੍ਸ ਪਰਿਹੀਨਾਪਰਿਹੀਨਵਸੇਨ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ , ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਇਦਞ੍ਹਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਨ੍ਤੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਹਸਾ ਅਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਠਾਨਾਨਿ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਯਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੋਰਾਣਾ ਆਹੁ –

‘‘ਵਤ੍ਥੁਂ ਕਾਲਞ੍ਚ ਦੇਸਞ੍ਚ, ਅਗ੍ਘਂ ਪਰਿਭੋਗਪਞ੍ਚਮਂ।
ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਠਾਨਾਨਿ, ਧਾਰੇਯ੍ਯਤ੍ਥਂ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ’’ਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੯੨)।

ਤਤ੍ਥ ਚ **ਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਭਣ੍ਡਂ। ਅਵਹਾਰਕੇਨ ਹਿ ‘‘ਮਯਾ ਇਦਂ ਨਾਮ ਅਵਹਟ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾਵ ਤਂ ਭਣ੍ਡਂ ਸਸਾਮਿਕਂ ਵਾ ਅਸਾਮਿਕਂ ਵਾਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਸਾਮਿਕੇਪਿ ਸਾਮਿਕਾਨਂ ਸਾਲਯਭਾਵੋ ਵਾ ਨਿਰਾਲਯਭਾਵੋ ਵਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਤੇਸਂ ਸਾਲਯਕਾਲੇ ਅਵਹਟਂ, ਭਣ੍ਡਂ ਅਗ੍ਘਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਾ। ਸਚੇ ਨਿਰਾਲਯਕਾਲੇ, ਨ ਪਾਰਾਜਿਕੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ। ਭਣ੍ਡਸਾਮਿਕੇਸੁ ਪਨ ਭਣ੍ਡਂ ਆਹਰਾਪੇਨ੍ਤੇਸੁ ਭਣ੍ਡਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮੀਚਿ। ਏਵਂ ਵਤ੍ਥੁ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ।

ਕਾਲੋਤਿ ਅਵਹਾਰਕਾਲੋ। ਤਦੇਵ ਹਿ ਭਣ੍ਡਂ ਕਦਾਚਿ ਸਮਗ੍ਘਂ ਹੋਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਮਹਗ੍ਘਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਭਣ੍ਡਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਅਵਹਟਂ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਕਾਲੇ ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਘੋ, ਤੇਨ ਅਗ੍ਘੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਕਾਲੋ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬੋ।

ਦੇਸੋਤਿ ਅਵਹਾਰਦੇਸੋ। ਤਞ੍ਹਿ ਭਣ੍ਡਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਦੇਸੇ ਅਵਹਟਂ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਦੇਸੇ ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਘੋ, ਤੇਨ ਅਗ੍ਘੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਾ। ਭਣ੍ਡੁਟ੍ਠਾਨਦੇਸੇ ਹਿ ਭਣ੍ਡਂ ਸਮਗ੍ਘਂ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਮਹਗ੍ਘਂ। ਏਵਂ ਦੇਸੋ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬੋ।

ਅਗ੍ਘੋਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੯੨) ਭਣ੍ਡਗ੍ਘੋ। ਨਵਭਣ੍ਡਸ੍ਸ ਹਿ ਯੋ ਅਗ੍ਘੋ, ਸੋ ਪਚ੍ਛਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਯਥਾ ਨਵਧੋਤੋ ਪਤ੍ਤੋ ਅਟ੍ਠ ਵਾ ਦਸ ਵਾ ਅਗ੍ਘਤਿ, ਸੋ ਪਚ੍ਛਾ ਭਿਨ੍ਨੋ ਵਾ ਛਿਦ੍ਦੋ ਵਾ ਆਣਿਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤੋ ਵਾ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸਬ੍ਬਦਾ ਭਣ੍ਡਂ ਪਕਤਿਅਗ੍ਘੇਨੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਗ੍ਘੋ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬੋ।

ਪਰਿਭੋਗੋਤਿ ਭਣ੍ਡਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੋ। ਪਰਿਭੋਗੇਨਾਪਿ ਹਿ ਵਾਸਿਆਦਿਭਣ੍ਡਸ੍ਸ ਅਗ੍ਘੋ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ਸਚੇ ਕੋਚਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਾਦਗ੍ਘਨਕਂ ਵਾਸਿਂ ਹਰਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਵਾਸਿਸਾਮਿਕੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਤਯਾ ਅਯਂ ਵਾਸਿ

ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਕੀਤਾ''ਤਿ। ''ਪਾਦੇਨ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਪਨ ਤੇ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ, ਉਦਾਹੁ ਤਂ ਵਲਞ੍ਜੇਸੀ''ਤਿ? ਸਚੇ ਵਦਤਿ ''ਏਕਦਿਵਸਂ ਮੇ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਂ ਵਾ ਰਜਨਛਲ੍ਲਿ ਵਾ ਪਤ੍ਤਪਚਨਦਾਰੁ ਵਾ ਛਿਨ੍ਨਂ, ਘਂਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਿਸਿਤਾ''ਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਪੋਰਾਣੋ ਅਗ੍ਘੋ ਭਟ੍ਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਵਾਸਿਯਾ, ਏਵਂ ਅਞ੍ਜਨਿਯਾ ਵਾ ਅਞ੍ਜਨਿਸਲਾਕਾਯ ਵਾ ਕੁਞ੍ਚਿਕਾਯ ਵਾ ਪਲਾਲੇਨ ਵਾ ਥੁਸੇਹਿ ਵਾ ਇਟ੍ਠਕਚੁਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਏਕਵਾਰਂ ਘਂਸਿਤ੍ਵਾ ਧੋਵਨਮਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਅਗ੍ਘੋ ਭਸ੍ਸਤਿ। ਤਿਪੁਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਮਕਰਦਨ੍ਤਚ੍ਛੇਦਨੇਨਾਪਿ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਮਤ੍ਤੇਨਾਪਿ, ਉਦਕਸਾਟਿਕਾਯ ਸਕਿਂ ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨੇਨਾਪਿ, ਪਰਿਭੋਗਸੀਸੇਨ ਅਂਸੇ ਵਾ ਸੀਸੇ ਵਾ ਠਪਨਮਤ੍ਤੇਨਾਪਿ, ਤਣ੍ਡੁਲਾਦੀਨਂ ਪਪ੍ਫੋਟਨੇਨਾਪਿ ਤਤੋ ਏਕਂ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਅਪਨਯਨੇਨਪਿ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਏਕਂ ਪਾਸਾਣਸਕ੍ਖਰਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਮਤ੍ਤੇਨਾਪਿ, ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਾਦੀਨਂ ਭਾਜਨਨ੍ਤਰਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇਨਪਿ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਤੋ ਮਕ੍ਖਿਕਂ ਵਾ ਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਂ ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਮਤ੍ਤੇਨਪਿ, ਗੁਲ਼ਪਿਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਮਧੁਰਭਾਵਜਾਨਨਤ੍ਥਂ ਨਖੇਨ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਅਣੁਮਤ੍ਤਂ ਗਹਿਤਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਅਗ੍ਘੋ ਭਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਦਗ੍ਘਨਕਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਾਮਿਕੇਨ ਪਰਿਭੋਗੇਨ ਊਨਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਂ ਅਵਹਾਰਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਾਰਾਜਿਕੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਏਵਂ ਪਰਿਭੋਗੋ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਇਮਾਨਿ **ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਠਾਨਾਨਿ ਧਾਰੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ** ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਗਰੁਕਂ ਵਾ ਲਹੁਕਂ ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਯਥਾਠਾਨੇ ਠਪੇਯ੍ਯਾਤਿ।

ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਸਕਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਕਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਮਯ੍ਹਂ ਸਨ੍ਤਕਂ ਇਦਂ ਭਣ੍ਡ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਕਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ ਪਰਭਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹਤੋ ਗਹਣੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਗਹਿਤਂ ਪਨ ਪੁਨ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਸਾਮਿਕੇਹਿ ''ਦੇਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਨ ਦੇਤਿ, ਤੇਸਂ ਧੁਰਨਿਕ੍ਖੇਪੇ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। **ਵਿਸ੍ਸਾਸਗ੍ਗਾਹੇ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੩੧) ਵਿਸ੍ਸਾਸਗ੍ਗਹਣੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਵਿਸ੍ਸਾਸਗ੍ਗਾਹਲਕ੍ਖਣਂ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ –

> ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਾਸਂ ਗਹੇਤੁਂ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੋ ਚ ਆਲਪਿਤੋ ਚ ਜੀਵਤਿ ਚ ਜਾਨਾਤਿ ਚ 'ਗਹਿਤੇ ਮੇ ਅਤ੍ਤਮਨੋ'''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੫੬)।

ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਕਮਿਤ੍ਤੋ। **ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਦਲ਼੍ਹਮਿਤ੍ਤੋ। **ਆਲਪਿਤੋ**ਤਿ ''ਮਮ ਸਨ੍ਤਕਂ ਯਂ ਇਚ੍ਛਸਿ, ਤਂ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਜੀਵਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਟ੍ਠਾਨਸੇਯ੍ਯਾਯ ਸਯਿਤੋਪਿ ਯਾਵ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। **ਗਹਿਤੇ ਚ ਅਤ੍ਤਮਨੋ**ਤਿ ਗਹਿਤੇ ਤੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ। ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਂ ''ਗਹਿਤੇ ਮੇ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਗਹੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਵਸੇਨ ਚੇਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਵਿਸ੍ਸਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਪਨ ਤੀਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਰੁਹਤਿ। ਕਥਂ? ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਜੀਵਤਿ, ਗਹਿਤੇ ਅਤ੍ਤਮਨੋ, ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੋ, ਜੀਵਤਿ, ਗਹਿਤੇ ਅਤ੍ਤਮਨੋ, ਆਲਪਿਤੋ, ਜੀਵਤਿ, ਗਹਿਤੇ ਅਤ੍ਤਮਨੋਤਿ ਏਵਂ।

ਯੋ ਪਨ ਜੀਵਤਿ, ਨ ਚ ਗਹਿਤੇ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਂ ਵਿਸ੍ਸਾਸਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਮ੍ਪਿ ਪੁਨ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਦਦਨ੍ਤੇਨ ਚ ਮਤਕਧਨਂ ਤਾਵ ਯੇ ਤਸ੍ਸ ਧਨੇ ਇਸ੍ਸਰਾ ਗਹਟ੍ਠਾ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਵਾ, ਤੇਸਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਨਤ੍ਤਮਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਪਨ ਪਠਮਂਯੇਵ ''ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਤਂ ਤਯਾ ਮਮ ਸਨ੍ਤਕਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨਾ''ਤਿ ਵਚੀਭੇਦੇਨ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਕੇਨਚਿ ਕਾਰਣੇਨ ਕੁਪਿਤੋ, ਸੋ ਪਚ੍ਚਾਹਰਾਪੇਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਯੋ ਚ ਅਦਾਤੁਕਾਮੋ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਦਤਿ, ਸੋਪਿ ਪੁਨ ਪਚ੍ਚਾਹਰਾਪੇਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਯੋ ਪਨ ''ਮਯਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਨ੍ਤਕਂ ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਪਰਿਭੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਗਹਿਤਂ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਂ ਵਾ, ''ਮਯਾ ਪਨ ਤਂ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ ਠਪਿਤਂ, ਪਾਕਤਿਕਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਾਹਰਾਪੇਤੁਂ ਲਭਤਿ।

ਤਾਵਕਾਲਿਕੇਤਿ ''ਪਟਿਦਸ੍ਸਾਮਿ ਪਟਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਵਕਾਲਿਕੇਪਿ ਗਹਣੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਗਹਿਤਂ ਪਨ ਸਚੇ ਭਣ੍ਡਸਾਮਿਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਾ ਗਣੋ ਵਾ ''ਤੁਯ੍ਹੇਵੇਤਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ, ਇਚ੍ਚੇਤਂ ਕੁਸਲਂ। ਨੋ ਚੇ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ, ਆਹਰਾਪੇਨ੍ਤੇ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਙ੍ਘਸਨ੍ਤਕਂ ਪਨ ਪਟਿਦਾਤੁਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਪੇਤਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ, ਕਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪਿ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦਯੋ ਦੇਵਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ''ਪੇਤਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਤਾ, ਤੇਸਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਦੇਵਤਾਯ ਪਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਬਲਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਹਿ ਰੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਲਗ੍ਗਿਤਸਾਟਕੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਆਰਕ੍ਖਕੇਹਿ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਪਨ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੧੩੧)।

ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਿ ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇ। ਸਚੇਪਿ ਹਿ ਦੇਵੋ ਵਾ ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣੋ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਰੂਪੇਨ ਆਪਣਂ ਪਸਾਰੇਤਿ, ਤਤੋ ਚਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਂ ਕੋਚਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਪਂਸੁਕੂਲਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾਤਿ ''ਅਸਾਮਿਕਂ ਇਦਂ ਪਂਸੁਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਣੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਤਂ ਸਸਾਮਿਕਂ ਹੋਤਿ, ਆਹਰਾਪੇਨ੍ਤੇ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। **ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਦੀਨਿ** ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨੇਵ। **ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋ** ਪਨੇਤ੍ਥ ਧਨਿਯੋ । ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਪਨ ਰਜਕਭਣ੍ਡਿਕਾਦਿਚੋਰਾਨਂ ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾਦੀਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ।

ਸਚਿਤ੍ਤਕੇਹਿ ਤੀਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਇਦਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਂ** ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। **ਆਣਤ੍ਤਿਕਂ** ਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। **ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਾਣਤ੍ਤਿਕਂ** ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ''ਭਾਰਿਯਮਿਦਂ, ਤ੍ਵਂ ਏਕਪਸ੍ਸਂ ਗਣ੍ਹ, ਅਹਂ ਏਕਪਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਸਂਵਿਧਾਯ ਉਭਯੇਸਂ ਪਯੋਗੇਨ ਏਕਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਠਾਨਾਚਾਵਨੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ''ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਚਨਂ ਪਨ ਕਾਯਵਾਚਾਨਂ ਈਦਿਸੇ ਠਾਨੇ ਅਙ੍ਗਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਾਯ ਪਨ ਚੇਤਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤੋ ਪਯੋਗੋ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ ਵਾ ਆਣਤ੍ਤਿਕੋ ਵਾ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਠਾਨਾਚਾਵਨਂ ਸਾਧੇਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਸੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਂ ਵਾ ਆਣਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਆਣਤ੍ਤਿਕਂ ਵਾ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਇਦਂ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ''ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਮੁਚ੍ਚਨਤੋ **ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ**। ਕਾਯੇਨ ਕਤਂ ਕਮ੍ਮਂ **ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ,** ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ**ਚੀਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੁਟ੍ਠੋ ਵਾ ਭੀਤੋ ਵਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਵਾ ਨਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਤਿਵੇਦਨਂ**। ਸੇਸਂ ਪਠਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਦੁਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਨ੍ਤਿ ਸਹਤ੍ਥੇ ਉਪਸਗ੍ਗੋ। ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਵਚਨਮੇਤਂ ''ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਆਹ **"ਸਞ੍ਚੇਤੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਵਚਨਂ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੧੭੨) ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਵਚਨਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਸਮਾਨਕਤ੍ਤੁਕੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਕਾਲਕਿਰਿਯਾਵਚਨੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਵਚਨਸ੍ਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵੋਹਾਰੋ। ਇਦਾਨਿ ''ਸਦ੍ਧਿਂ ਚੇਤੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਾਣੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **"ਪਾਣੋ"ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂਯੇ**ਵਾਤਿ ''ਪਾਣੋ''ਤਿ ਸਞ੍ਞਂ ਅਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਏਵ, ''ਪਾਣੋ''ਤਿ ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਏਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਭਯਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੋਤਿ ਏਦਿਸੀ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਦਿਟ੍ਠਸਭਾਵੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੧੭੨) 'ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਭਾਵੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਜਾਨਨਂ ਵਿਯ 'ਪਾਣੋ'ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂਯੇਵ 'ਵਧਾਮਿ ਨ'ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਆਚਰਿਯਾ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਏਵਂ ਨ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਗ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਪਾਣੋ''ਤਿ ਵਚਨਂ ''ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਂ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਘਾਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਾਰਾਜਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚੇਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। **ਪਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਭਿਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਗ੍ਗਹ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਲਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਲਲਰੂਪਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਕਲਲਰੂਪਂ** ਨਾਮ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨਂ ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਭਾਵਦਸਕਵਸੇਨ ਸਮਤਿਂਸ ਰੂਪਾਨਿ, ਨਪੁਂਸਕਾਨਂ ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਦਸਕਵਸੇਨ ਵੀਸਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨਂ ਕਲਲਰੂਪਂ ਜਾਤਿਉਣ੍ਣਾਯ ਏਕੇਨ ਅਂਸੁਨਾ ਉਦ੍ਧਟਤੇਲਬਿਨ੍ਦੁਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਛਂ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ –

> ‘‘ਤਿਲਤੇਲਸ੍ਸ ਯਥਾ ਬਿਨ੍ਦੁ, ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡੋ ਅਨਾਵਿਲੋ।
> ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ, ‘ਕਲਲ’ਨ੍ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੩੫; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੬; ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੭੨)।

ਏਵਂ ਪਰਿਤ੍ਤਕਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਮਰਣਕਾਲਾ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਵੁਡ੍ਢਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਗ੍ਗਹੋ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਓਪਪਾਤਿਕਸਂਸੇਦਜਾਪਿ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਾਰਾਜਿਕਵਤ੍ਥੁਯੇਵ। **ਕਲਲਕਾਲੇਪੀ**ਤਿ ਪਠਮਸਤ੍ਤਾਹੇਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਕਲਲਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਕਲਲਰੂਪਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਿਂਸ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਪਨ ਠਿਤੇਸੁਯੇਵ ਸੋਲ਼ਸ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਗਹਿਤਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਵਾ ਮਾਤੁਯਾ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਮਰਣਸ੍ਸ ਅਨੋਕਾਸੋ ਨਾਮ। **ਭੇਸਜ੍ਜਸਮ੍ਪਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਗਬ੍ਭਪਾਤਨਭੇਸਜ੍ਜਦਾਨੇਨ। **ਤਤੋ ਵਾ ਉਦ੍ਧਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਅਬ੍ਬੁਦਪੇਸਿਕਾਲਾਦੀਸੁਪਿ। **ਜੀਵਿਤਾ ਵਿਯੋਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਤਿਵਿਕੋਪਨਵਸੇਨ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤੋ ਅਪਨੇਯ੍ਯ।

ਇਮਸ੍ਸ ਪਨਤ੍ਥਸ੍ਸਾਤਿ ‘‘ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਗ੍ਗਹਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੭੧) ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ। **ਆਵਿਭਾਵਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ। ਪਾਣਸ੍ਸ ਅਤਿਪਾਤੋ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ,** ਪਾਣਵਧੋ ਪਾਣਘਾਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। **ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਹਿ ਵਿਕੋਪਿਤੇ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾਯ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀਤਿ। **ਯਾਯ ਚੇਤਨਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਣੇ ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਨੋ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਯਾਯ ਚੇਤਨਾਯ। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਵਧਕਚੇਤਨਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਸਾ ਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਸਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਉਪਕ੍ਕਮਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਧਕਚੇਤਨਾ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੇਸੁ ਮਹਾਭੂਤੇਸੁ ਉਪਕ੍ਕਮਕਰਣਹੇਤੁ ਤਂਮਹਾਭੂਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਮਹਾਭੂਤਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੧੭੨), ਸਾ ਤਾਦਿਸਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ। ਲਦ੍ਧੂਪਕ੍ਕਮਾਨਿ ਹਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਇਤਰਭੂਤਾਨਿ ਵਿਯ ਨ ਵਿਸਦਾਨੀਤਿ ਸਮਾਨਜਾਤਿਕਾਨਂ ਕਾਰਣਂ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ**। ਸਂਸਗ੍ਗੇ ਅਯਮੀਕਾਰੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਵੁਤ੍ਤਚੇਤਨਾਯ ਸਮਙ੍ਗਿਪੁਗ੍ਗਲੋ”**ਤਿ। ਸਕੋ ਹਤ੍ਥੋ **ਸਹਤ੍ਥੋ,** ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਪਯੋਗੋ **ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ**। ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ **ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ,** ਸੋਵ **ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੋ**। ਏਵਂ **ਆਣਤ੍ਤਿਕੋ**। **ਵਿਜ੍ਜਾਮਯੋ** ਮਨ੍ਤਪਰਿਜਪ੍ਪਨਪਯੋਗੋ। **ਇਦ੍ਧਿਮਯੋ** ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਿਦ੍ਧਿਮਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ਛ ਪਯੋਗੇ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤਤ੍ਥਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਛਸੁ ਪਯੋਗੇਸੁ। **ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥੋ ਉਪਲਕ੍ਖਣਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤੋਤਿ ਆਹ **“ਕਾਯੇਨ ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਪਾਦੇਨ ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਿਨਾ ਵਾ ਜਾਣੁਨਾ ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇਨ। ਕਾਯੇਕਦੇਸੋ ਹੇਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥਾਦਿਕਾਯੋ ਅਵਯਵੇ ਸਮੁਦਾਯੋਪਚਾਰੋ ਯਥਾ **“ਗਾਮੋ ਦਡ੍ਢੋ”**ਤਿ। **ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਤੋ ਅਮੋਚਿਤੇਨ ਅਸਿਆਦਿਨਾ ਪਹਰਣੇਨ। **ਪਹਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਹਿਤਾਯ ਵਧਕਚੇਤਨਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਾਧਨਂ। ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਤਿਆਦੀਨਂ, ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਵਾ ਉਸੁਯਨ੍ਤਪਾਸਾਣਾਦੀਨਂ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇਸੁ । **ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਾਨੁਦ੍ਦਿਸ੍ਸਭੇਦਤੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਚ ਅਨੁਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ

ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਭੇਦੇਨ। ਉਦ੍ਦਿਸਨੰ **ਉਦ੍ਦਿਸੋ,** ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਉਦ੍ਦਿਸਕੋ,** ਪਯੋਗੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ। ਬਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਬਦ੍ਧੋ,** ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਬਦ੍ਧੋ **ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ,** ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਬਨ੍ਧਨੰ **ਬਦ੍ਧੋ,** ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਬਦ੍ਧੋ **ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ,** ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਉਭਯਤ੍ਥਾਪੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਕੇ, ਅਨੁਦ੍ਦਿਸਕੇ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ। ਪਚ੍ਛਾ ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਰੋਗੇਨ ਮਰਤੂਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਪਹਰਿਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਮਰਣਾਯ ਪਹੋਨਕਪ੍ਪਹਾਰਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਯਦਿ ਅਵਸ੍ਸੰ ਤੇਨ ਮਰਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪਹਾਰੰ ਦਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਅਮਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਹਾਰੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਪਚ੍ਛਾਪਿ ਪਠਮਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਮਰਤਿ, ਤਦਾਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਅਥ ਦੁਤਿਯਪਹਾਰੇਨ ਮਰਤਿ , ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ। ਉਭਯੇਹਿ ਮਤੇਪਿ ਪਠਮਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ, ਉਭਯੇਹਿਪਿ ਅਮਤੇ ਨੇਵਤ੍ਥਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਬਹੂਹਿਪਿ ਏਕਸ੍ਸ ਪਹਾਰੇ ਦਿਨ੍ਨੇ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਪਹਾਰੇਨ ਮਰਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋਤਿ। **ਆਣਾਪਨੰ** ਨਾਮ ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਹਿਤਾਯ ਵਧਕਚੇਤਨਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਾਧਨੰ।

ਇਦਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਆਣਤ੍ਤਿਕਪਯੋਗੇ ਸਙ੍ਕੇਤਵਿਸਙ੍ਕੇਤਭਾਵਜਾਨਨਤ੍ਥੰ ਛਬ੍ਬਿਧੰ ਨਿਯਮੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਣਤ੍ਤਿਕਪਯੋਗੇ। **ਆਣਤ੍ਤਿਨਿਯਾਮਕਾ**ਤਿ ਆਣਤ੍ਤਿਕਪਯੋਗਸਾਧਿਕਾ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤੇਸੁਯੇਵ ਆਣਤ੍ਤਿਕਪਯੋਗੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ।

ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਮਾਰੇਤਬ੍ਬੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੰ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਆਣਾਪਕਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਣਾਪਕਸ੍ਸ ਆਣਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਆਣਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਾਰਣਕ੍ਖਣੇ। **ਆਣਾਪਕੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਆਣਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ, ਵਤ੍ਥੁਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਵਿਸੇਸੋ ਚ ਆਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ। **"ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਮਾਰੇਹੀ"ਤਿ ਆਣਤ੍ਤੋ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਮੇਵ ਮਾਰੇਤੀ**ਤਿ ''ਅਜ੍ਜ ਸ੍ਵੇ''ਤਿ ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ''ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਮਾਰੇਹੀ''ਤਿ ਆਣਤ੍ਤੋ ਯਦਾ ਕਦਾਚਿ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਮਾਰੇਤਿ। ਯੋ ਪਨ ''ਅਜ੍ਜ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹੇ ਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹੇ ਵਾ ਸ੍ਵੇ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ ਮਾਰੇਤਿ, ਵਿਸਙ੍ਕੇਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਣਾਪਕਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ ਮਾਰੇਤੁੰ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹੇ ਜਾਤੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਕਾਲਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਸਙ੍ਕੇਤਵਿਸਙ੍ਕੇਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵੰ ਵਤ੍ਥੁਕਾਲੇਸੁ ਸਙ੍ਕੇਤਵਿਸਙ੍ਕੇਤਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਓਕਾਸਾਦੀਸੁ ਸਙ੍ਕੇਤਵਿਸਙ੍ਕੇਤਤੰ ਅਤਿਦਿਸਨ੍ਤੋ **"ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਓਕਾਸੋ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੭੪) ਗਾਮੋ ਵਾ ਵਨੰ ਵਾ ਗੇਹਦ੍ਵਾਰੰ ਵਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੋ। **ਆਵੁਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਿ ਵਾ ਉਸੁ ਵਾ ਸਤ੍ਤਿ ਵਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਇਰਿਯਾਪਥੋ**ਤਿ ਮਾਰੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਗਮਨੰ ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਵਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਝਨੰ ਵਾ ਛੇਦਨੰ ਵਾ ਭੇਦਨੰ ਵਾ ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਕੰ ਵਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। ਇਮੇਸੁ ਯਥਾ ਯਥਾ ਵਧਕੋ ਆਣਤ੍ਤੋ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਕਤੇ ਆਣਾਪਕਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਕਤੇ ਵਿਸਙ੍ਕੇਤੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਓਕਾਸਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ। ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਯਥਾਣਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ, ਆਣਤ੍ਤੇਨ ਕਤੇ ਸਤਿ।
ਆਣਾਪਕਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਵਿਸਙ੍ਕੇਤੋਞ੍ਞਥਾ ਕਤੇ''ਤਿ॥

ਆਣਤ੍ਤਿਯੰ ਪਨ ਅਯੰ ਵਿਸੇਸੋ – **ਅਧਿਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਆਣਾਪੇਤਿ ''ਏਵੰ ਵਿਜ੍ਝ, ਏਵੰ ਪਹਰ, ਏਵੰ ਘਾਤੇਹੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੭੪) ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਪਾਲਿਯਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬੋ।

ਓਪਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਓਪਾਤੋ,** ਆਵਾਟੋ, ਤਸ੍ਸ ਖਣਨੰ **ਓਪਾਤਕ੍ਖਣਨੰ। ਅਪਸ੍ਸੇਨਸੰਵਿਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੭੭) ਅਪਸ੍ਸੇਨਸ੍ਸ ਸੰਵਿਧਾਨੰ। ਨਿਚ੍ਚਪਰਿਭੋਗੋ ਮਞ੍ਚੋ ਵਾ ਪੀਠੰ ਵਾ ਅਪਸ੍ਸੇਨਫਲਕੰ ਵਾ ਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਸ੍ਸੇਨਕਤ੍ਥਮ੍ਭੋ ਵਾ ਤਤ੍ਥਜਾਤਕਰੁਕ੍ਖੋ ਵਾ ਚਙ੍ਕਮੇ ਅਪਸ੍ਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਲਮ੍ਬਨਰੁਕ੍ਖੋ ਵਾ ਆਲਮ੍ਬਨਫਲਕੰ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤੰ ਅਪਸ੍ਸਨੀਯਟ੍ਠੇਨ **ਅਪਸ੍ਸੇਨੰ** ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਪਸ੍ਸੇਨੇ ਯਥਾ ਅਪਸ੍ਸਯਨ੍ਤੰ ਵਿਜ੍ਝਤਿ ਵਾ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਵਾ, ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾਸਿਫਰਸੁਸਤ੍ਤਿਆਰਕਣ੍ਟਕਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ ਨਾਮ ਸਮੀਪੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ। ਮਨਾਪਸ੍ਸ ਵਾ ਅਮਨਾਪਸ੍ਸ ਵਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਹਰਣਂ ਸਮੀਪੇ ਠਪਨਂ **ਰੂਪੂਪਹਾਰੋ,** ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਯਕ੍ਖਪੇਤਾਦਿਵੇਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨਂ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਦ੍ਦੂਪਹਾਰਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। **ਏਤ੍ਥਾਪੀ**ਤਿ ਥਾਵਰਪਯੋਗੇਪਿ। ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਾਨੁਦ੍ਦਿਸ੍ਸਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਯਤੋ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਓਪਾਤਾਦੀਸੁ ਪਰੇਸਂ ਮੂਲੇਨ ਵਾ ਮੁਧਾ ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੇਸੁਪਿ ਯਦਿ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕੋਚਿ ਮਰਤਿ, ਮੂਲਟ੍ਠਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਯਦਿਪਿ ਤੇਨ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਤਤ੍ਰ ਓਪਾਤੇ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਸਮੇ ਕਤੇਪਿ ਪਂਸੁਹਾਰਕਾ ਵਾ ਪਂਸੁਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ, ਮੂਲਖਣਕਾ ਵਾ ਮੂਲਾਨਿ ਖਣਨ੍ਤਾ ਆਵਾਟਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਦੇਵੇ ਵਾ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਕਦ੍ਦਮੋ ਜਾਯਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਕੋਚਿ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਲਗ੍ਗਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਮਰਤਿ, ਮੂਲਟ੍ਠਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਯਦਿ ਪਨ ਯੇਨ ਲਦ੍ਧਂ, ਸੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਤਤਰਂ ਵਾ ਗਮ੍ਭੀਰਤਰਂ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਕੋਚਿ ਮਰਤਿ, ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਯਥਾ ਤੁ ਮੂਲਾਨਿ ਮੂਲੇਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਤਤ੍ਥ ਥਲੇ ਕਤੇ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਅਪਸ੍ਸੇਨਸਂਵਿਧਾਨਾਦੀਸੁਪਿ ਯਾਵ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਜਪ੍ਪਨਨ੍ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਿਕੇਹਿ, ਵਿਜ੍ਜਾਧਰੇਹਿ ਚ ਮਨ੍ਤਪਰਿਜਪ੍ਪਨਂ। **ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾਯ ਇਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਸਾਤਿਸਯਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਯ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੇਨ ਸਹਜਾਤਾਯ ਇਦ੍ਧਿਯਾ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਪਾਕਭਾਵੇਨ ਜਾਤਾਯ ਇਦ੍ਧਿਯਾ। **ਪਯੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨਂ, ਕਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਦਾਠਾਵੁਧਾਦੀਨਂ ਦਾਠਾਕੋਟਨਾਦੀਨਮਿਵ ਮਾਰਣਤ੍ਥਂ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਿਦ੍ਧਿਵਿਕਾਰਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਕਮ੍ਮਸਾਧਨੋ ਵਾਯਂ ਹਾਰਕਸਦ੍ਦੋ ਬਹੁਲਂਵਿਧਾਨੇਨ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਣ੍ਵੁਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋਤਿ ਆਹ "**ਅਥ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ। ਜੀਵਿਤਹਰਣਕਂ, ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਮੇਵ ਹਾਰਕਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੧੭੨) ਵਿਕਪ੍ਪਦ੍ਵਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਤ੍ਥਞ੍ਚ ਤਂ ਹਾਰਕਞ੍ਚਾਤਿ ਸਤ੍ਥਹਾਰਕ**"ਨ੍ਤਿ। ''ਹਾਰਕਸਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਪਰਨਿਪਾਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਰਿਯੇਸੇਯਜਾ**ਤਿ ਗਵੇਸੇਯਜ। "**ਯਥਾ ਲਭਤਿ, ਤਥਾ ਕਰੇਯਜਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਮਾਹ, "**ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯਜਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਿਖਾਪਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ''ਪਰਿਯੇਸੇਯਜਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ''ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯਜਾ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਨ ਸਿਯਾ। **ਪਰਿਯਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੇਯੇ**ਵਾਤਿ ਪਰਿਯੇਸਿਤਮਤ੍ਤੇਯੇਵ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਸਤ੍ਥਹਾਰਕਂ ਵਾਸ੍ਸ ਪਰਿਯੇਸੇਯਜਾਤਿ ਅਸਿਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਭੇਣ੍ਡਿਂ ਵਾ ਲਗੁਲ਼ਂ ਵਾ ਪਾਸਾਣਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਂ ਵਾ ਵਿਸਂ ਵਾ ਰਜ੍ਜੁਂ ਵਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੭੨) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਦਭਾਜਨੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਸਤ੍ਥਹਾਰਕਂ ਵਾਸ੍ਸ ਪਰਿਯੇਸੇਯਜਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ। ਬਜਞ੍ਜਨਾਨੁਰੂਪਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ "**ਬਜਞ੍ਜਨਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਸਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ **ਸਤ੍ਥਂ,** ਸਸਨ੍ਤਿ ਹਿਂਸਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ **ਸਤ੍ਥਂ**। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਸਤ੍ਤਿਂ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿਸੇਸਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਲਗੁਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਮੁਗ੍ਗਰੋ। **ਸਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਖਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯੋ ਏਵਂ ਮਰਤੀਤਿ ਯੋ ਸਤ੍ਥਂ ਵਾ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਸਂ ਵਾ ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ, ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਵਾ ਉਬ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ, ਸੋਬ੍ਭਾਦੀਸੁ ਵਾ ਪਤਿਤ੍ਵਾ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਪਵੇਸਨਉਦਕਪਵੇਸਨਾਦੀਹਿ ਉਪਾਯੇਹਿ ਮਰਤਿ। **"ਸੋ ਧਨਂ ਵਾ ਲਭਤੀ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਸੋ ਧਨਂ ਵਾ ਲਭਤਿ, ਯਸਂ ਵਾ ਲਭਤਿ, ਸਗ੍ਗਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਧਮ੍ਮੋ ਵਾਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ। ਕਿਮਨੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਏਤੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤੇਨਾ**ਤਿ ''ਮਰਣਵਣ੍ਣਂ ਵਾ ਸਂਵਣ੍ਣੇਯਜਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਚਨੇਨ। **ਨਯਿਧ ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਇਧ ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਗ੍ਗਹਪਾਰਾਜਿਕੇ ਨ ਏਵਂ, ਨ ਪਰਿਯਾਯਕਥਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਂਵਣ੍ਣੇਯਜਾ**"ਤਿਆਦਿ।

"**ਸਤ੍ਥਂ ਵਾ ਆਹਰਾ**"**ਤਿਆਦਿਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਵਿਸਂ ਵਾ ਖਾਦ, ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਵਾ ਉਬ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲ਼ਂ ਕਰੋਹਿ, ਸੋਬ੍ਭੇ ਵਾ ਨਰਕੇ ਵਾ ਪਪਾਤੇ ਵਾ ਪਪਤਾ''ਤਿਆਦਿਂ (ਪਾਰਾ॰ ੧੭੨) ਸਬ੍ਬਂ ਮਰਣੂਪਾਯਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਨਰਕੋ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੭੨) ਨਾਮ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਫਲਨ੍ਤਿਯਾ ਭੂਮਿਯਾ ਸਯਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਮਹਾਦਰੀ, ਯਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥੀਪਿ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਚੋਰਾਪਿ ਨਿਲੀਯਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। **ਪਪਾਤੋ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤਰੇ ਵਾ ਥਲਨ੍ਤਰੇ ਵਾ ਏਕਤੋ ਛਿਨ੍ਨੋ। **ਪਾਪਕੇਨਾ**ਤਿ ਲਾਮਕੇਨ। **ਦੁਜ੍ਜੀਵਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖੇਨ

ਜੀਵਿਤੇਨ। **ਮਤਂ ਤੇ ਜੀਵਿਤਾ ਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤਵ ਮਰਣਂ ਜੀਵਿਤਾ ਸੁਨ੍ਦਰਤਰਂ। ਚਿਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਚਿਤ੍ਤੋ**। ਤਥਾ **ਮਨੋ। ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫; ੩.੯੦) ਵਿਯ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਿਯਂ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਮਰਣਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਮਤਂ ਤੇ ਜੀਵਿਤਾ ਸੇਯ੍ਯੋ''ਤਿਆਦਿ।

ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ''ਮਨੋ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ ''ਏਤ੍ਥ ਚਾ''ਤਿਆਦਿ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ''ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧੭੧) ਵਿਯ ਵਿਚਿਤ੍ਤਾਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਅਥ ਖੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਚਨੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਿਨਾ ਪੁਨਰੁਤ੍ਤਿਦੋਸਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਥਮੇਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਤੇਨੇਵਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਚਿਤ੍ਤੋ ਨਾਨਾਪ੍ਪਕਾਰਕੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ**। ਵਿਚਿਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ''ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਨਿਕਾਯਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਯਥਯਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੦) ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ"**ਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ''ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਪਿ ਅਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਞ੍ਹਿ ''ਇਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ। **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ''ਤਕ੍ਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੭) ਵਿਯ ਨ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਂ, ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋਤਿ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਸਂਵਿਦਹਨਮਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਚੇਤਨਾਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਂਵਿਦਹਨਸ੍ਸ। ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ ਮਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ''ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਤ੍ਤਂ ਭੋਜੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਞ੍ਹਿ ਸਂਵਿਦਹਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਇਮਿਨਾ ਸਂਵਿਦਹਨਂ ਨਾਮੇਤ੍ਥ ਨ ਵਿਧਾਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ** ਨਾਮ ਵਿਤਕ੍ਕੋ।

ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੭੨) ਮਹਨ੍ਤਾਮਹਨ੍ਤੇਨ ਉਪਾਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਵਣ੍ਣਸਂਵਣ੍ਣਨੇ ਤਾਵ ਜੀਵਿਤੇ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਅਵਚਾਕਾਰਤਾ, ਮਰਣੇ ਵਣ੍ਣਭਣਨਵਸੇਨ ਉਚ੍ਚਾਕਾਰਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਮਾਦਪਨੇ ਪਨ ਮੁਟ੍ਠਿਜਾਣੁਨਿਪ੍ਪੋਥਨਾਦੀਹਿ ਮਰਣਸਮਾਦਪਨਵਸੇਨ ਉਚ੍ਚਾਕਾਰਤਾ, ਏਕਤੋ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਖੇ ਵਿਸਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਮਰਣਾਦਿਸਮਾਦਪਨਵਸੇਨ ਅਵਚਾਕਾਰਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵਂ ਅਸਾਧਾਰਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਾਧਾਰਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਵੇਸਾਲਿਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਓਪਾਤਕ੍ਖਣਨਾਦੀਸੁ ਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਚੇਪਿ ਜਾਤਪਥਵਿਂ ਖਣਤਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਪਯੋਗਤ੍ਤਾ ਪਯੋਗੇ ਪਯੋਗੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਗ੍ਗਹੋ ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਾਦਿਸਦਿਸੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋ **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਮਨੁਸ੍ਸਵਿਗ੍ਗਹੋ,** ਯਕ੍ਖੋ ਚ ਪੇਤੋ ਚ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਮਨੁਸ੍ਸਵਿਗ੍ਗਹੋ ਚ **ਯਕ੍ਖਪੇਤਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਮਨੁਸ੍ਸਵਿਗ੍ਗਹਾ,** ਤੇਸਂ। **"ਤਥਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਇਦਾਨਿ **"ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਪਸ੍ਸੇਨਸਂਵਿਧਾਨਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਆਪਤ੍ਤਿਭੇਦਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਪਸ੍ਸੇਨਸਂਵਿਧਾਨਾਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਯੋਗੇਸੁ।

ਇਦਾਨਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ **"ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾ"**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੧੭੯) ਇਦਂ ਮਰਣਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਉਪਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ , **"ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਮਰਣਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਉਪਕਰਣਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ, **"ਨਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਉਪਕ੍ਕਮਂ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਚੇਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ, ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਮੁਸਲੁਸ੍ਸਾਪਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਵਿਯਾਤਿ ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੋ ਮੁਸਲੇ ਉਸ੍ਸਿਤੇ ਏਕਂ ਮੁਸਲਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਮੁਸਲੋ ਪਰਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕੇ ਅਵਤ੍ਥਾਸਿ। ਸੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਤਸ੍ਸ

ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਅਹੋਸਿ…ਪੇ॰… ਕਿਂਚਿਤ੍ਤੋ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ। ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਅਹਂ ਭਗਵਾਤਿ। ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੮੦) ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਵਿਯ।

ਵਿਸਗਤਪਿਣ੍ਡਪਾਤਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਵਿਯਾਤਿ ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਪਿਣ੍ਡਚਾਰਿਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਸਗਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਂ ਹਰਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਗ੍ਗਕਾਰਿਕਂ ਅਦਾਸਿ। ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਾਲਮਕਂਸੁ। ਤਸ੍ਸ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਅਹੋਸਿ…ਪੇ॰… ਕਿਂਚਿਤ੍ਤੋ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ। ਨਾਹਂ ਭਗਵਾ ਜਾਨਾਮੀਤਿ। ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੮੧) ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਵਿਯ।

ਭੇਸਜ੍ਜਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਵਿਯਾਤਿ ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਵਞ੍ਝਾ ਇਤ੍ਥੀ ਕੁਲੂਪਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਇਙ੍ਘਾਯ੍ਯ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਜਾਨਾਹਿ, ਯੇਨਾਹਂ ਵਿਜਾਯੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। 'ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਗਿਨੀ'ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਅਦਾਸਿ। ਸਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਅਹੋਸਿ…ਪੇ॰… ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੮੭) ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਵਿਯ। ਇਧ **ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਾ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪਿਤਭਿਕ੍ਖੂ, ਤੇਸਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਮਰਣਵਣ੍ਣਸਂਵਣ੍ਣਨਕਾਦੀਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ।

ਅਥ ਕਥਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਨ੍ਤਿ, ਨਨੁ ਰਾਜਾਨੋ ਚੋਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਹਸਮਾਨਾਪਿ ''ਗਚ੍ਛਥ, ਨਂ ਘਾਤੇਥਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਹਸਮਾਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਪਨ ਹਾਸੋ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਵਿਸਯੋ, ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ''ਸਚੇਪਿ ਹਿ ਸਿਰਿਸਯਨਂ ਆਰੁਲ੍ਹੋ ਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸੁਖਮਨੁਭਵਨ੍ਤੋ ਰਾਜਾ 'ਚੋਰੋ ਦੇਵ ਆਨੀਤੋ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ 'ਗਚ੍ਛਥ ਨਂ ਮਾਰੇਥਾ'ਤਿ ਹਸਮਾਨੋ ਭਣਤਿ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਭਣਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੁਖਵੋਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ, ਪਨ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਾਭਾਵਾ ਚ ਦੁਜ੍ਜਾਨਮੇਤਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੭੯)।

ਤਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨਭਿਜਾਨਨ੍ਤਿ ਨ ਅਭਿਜਾਨਂ। ਯੇਨ ਹਿ ਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਧਿਗਤੋ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **''ਸਕਸਨ੍ਤਾਨੇ''**ਤਿਆਦਿ। **ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਮਨੁਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭੂਤਂ ਅਧਿਗਤਧਮ੍ਮਂ। ਅਥ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਤਿ **ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ। ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਵਿਨਾ ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਪਕਤਿਯਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਧਮ੍ਮੋ। ਸੋ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤੇਨ ਇਜ੍ਝਨਤੋ ਤੇਸਂ ਸੋ ਭਾਵਿਤਧਮ੍ਮੋ ਵਿਯ ਠਿਤੋਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤੇਸੁ ਬਹੁਲਂ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਝਾਨਾਦਿਕਂ ਪਨ ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਨ੍ਤਿ ਤਤੁਤ੍ਤਰਿ, ਇਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਤਿ **ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ,** ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੋ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਸਬ੍ਬਾਵ ਪਞ੍ਞਾ ''ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ **''ਮਹਗ੍ਗਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਞ੍ਞਾ ਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣ''**ਨ੍ਤਿ। ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਅਰਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਅਰਿਯਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਉਤ੍ਤਮ''**ਨ੍ਤਿ। ਅਰਿਯਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਸੁਦ੍ਧਪਰਿਯਾਯੋ, ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਰਿਯਾਯੋ। **ਝਾਨਾਦਿਭੇਦੇ**ਤਿ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਸਮਾਧਿ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ, ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ, ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ, ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਵਿਨੀਵਰਣਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੇ ਅਭਿਰਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੯੮) ਇਮੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਵਿਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ ਆਰੋਚਿਤੇ ਆਰੋਚਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ, ਨਾਪਿ ਪੇਤਯਕ੍ਖਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਨ੍ਤਿ। **ਆਰੋਚੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਿਨਾ ਅਞ੍ਞਾਪਦੇਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਯੋ ਤੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤਿ, ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੨੨੦) ਨਯੇਨ

ਅਞ੍ਞਾਪਦੇਸਂ ਵਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਧੇਵਾ**ਤਿ ‘‘ਇਤਿ ਜਾਨਾਮਿ, ਇਤਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪਦੇ। **“ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਨਿਗਮਨਂ।

ਸਮਨੁਗ੍ਗਾਹੀਯਮਾਨੋਤਿ ਚੋਦਿਯਮਾਨੋ, ਯਂ ਵਤ੍ਥੁ ਆਰੋਚਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥਸ੍ਮਿਂ ‘‘ਕਿਂ ਤੇ ਅਧਿਗਤਂ, ਕਿਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਧਿਗਤਂ, ਕਦਾ ਤੇ ਅਧਿਗਤਂ, ਕਤ੍ਥ ਤੇ ਅਧਿਗਤਂ, ਕਤਮੇ ਤੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਕਤਮੇਸਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਲਾਭੀ’ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਸਮਨੁਗ੍ਗਾਹੀਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਨ ਕੇਨਚਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ।

“ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਂ ਠਤ੍ਵਾ ਅਭਬ੍ਬੋ ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁ”ਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ ਹਿਸ੍ਸ ਸਗ੍ਗਨ੍ਤਰਾਯੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਮਗ੍ਗਨ੍ਤਰਾਯੋ ਚ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੯੮)। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਦੁਪ੍ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ, ਨਿਰਯਾਯੁਪਕਡ੍ਢਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੯; ਧ॰ ਪ॰ ੩੧੧)। ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਸਿਥਿਲੋ ਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜੋ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਆਕਿਰਤੇ ਰਜ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੯; ਧ॰ ਪ॰ ੩੧੩)। **ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ**ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਮਣੋ ਅਹ’’ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨਤੋ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੋ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ। **ਦਾਨਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਦਾਨਸਰਣਸੀਲਸਂਵਰਾਦੀਹਿ।

ਅਜਾਨਮੇਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਏਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **“ਅਜਾਨਮੇਵ”**ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ‘‘ਏਵਂ ਜਾਨਾਮਿ, ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਅਵਚਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਵਚਨਤ੍ਥਵਿਰਹਤੋ**ਤਿ ‘‘ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ’’ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਵਚਨਸ੍ਸ (ਪਾਰਾ॰ ੨੦੯) ਅਤ੍ਥਭੂਤੇਨ ਝਾਨਾਦਿਨਾ ਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਤੁਚ੍ਛਂ ਉਦਕਾਦਿਸੁਞ੍ਞਂ ਭਾਜਨਂ ਵਿਯ। **ਮੁਸਾ**ਤਿ ਵਿਸਂਵਾਦਨਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਰਵਿਸਂਵਾਦਕੋ ਵਚੀਪਯੋਗੋ, ਕਾਯਪਯੋਗੋ ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਵਞ੍ਚਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਮੁਸਾ”**ਤਿ। ਮੁਸਾ ਚ ਵਞ੍ਚਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਚ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਕ੍ਖਣੇ, ਤਙ੍ਖਣੇ ਚ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ‘ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ’ਨ੍ਤਿ, ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ‘ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ’’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੦੦)। ਏਤਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਯਂ ਅਙ੍ਗਭੂਤਂ, ਇਤਰਂ ਪਨ ਹੋਤੁ ਵਾ, ਮਾ ਵਾ, ਅਕਾਰਣਮੇਤਂ। **ਅਭਣਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਂ ਅਕਾਸਿਂ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਧਿਮਾਨਾਤਿ ਅਧਿਗਤੋ ਮਾਨੋ, ਅਧਿਕੋ ਵਾ ਮਾਨੋ **ਅਧਿਮਾਨੋ,** ਥਦ੍ਧਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਂ ਵਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਸ ਪਨਾਯਂ ਅਧਿਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਸ੍ਸ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਤਾਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੯੬)। ਸੋ ਹਿ ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਪਹੀਨਕਿਲੇਸਾਵਸਿਟ੍ਠਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਸੋਮਨਸ੍ਸੋ ਅਰਿਯਗੁਣਪ੍ਪਟਿਵੇਧੇ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ‘‘ਅਹਂ ਸਕਦਾਗਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਮਾਨੋ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਰਿਯਗੁਣਾਧਿਗਮੇ ਨਿਰਾਸੋਵ। ਸੀਲਵਤੋਪਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤਾਦਿਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸ੍ਸ ਪਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਰੂਪਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਵਿਤਿਣ੍ਣਕਙ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਯ੍ਵਾਯ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੧੯੬) ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ। **ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ। **ਅਪਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਪਤ੍ਤੇ, ਅਨਧਿਗਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤਾਸਙ੍ਖਾਤੋ**ਤਿ ‘‘ਪਤ੍ਤੋ ਮਯਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ ਏਵਂਸਞ੍ਞਿਤਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਧਿਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚ ਸੁਦ੍ਧਸਮਥਲਾਭਿਂ ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਾਭਿਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਠਪੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਦਸਪਿ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਕਿਲੇਸਸਮੁਦਾਚਾਰਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ‘‘ਅਹਂ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਸਕਦਾਗਾਮੀ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਅਨਾਗਾਮੀ’’ਤਿ ਵਾ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਾਭਿਂ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤੇਯੇਵ ਠਪੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮਾਧਿਬਲੇਨ ਕਿਲੇਸਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸੁਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਟ੍ਠਿਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਸੀਤਿਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਵਸ੍ਸਸਤਮ੍ਪਿ ਕਿਲੇਸਾ ਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸੇਵ ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਕਿਲੇਸਸਮੁਦਾਚਾਰਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾਵ ‘‘ਅਰਹਾ ਅਹ’’ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ। **“ਤਂ ਅਧਿਮਾਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ’’ਤਿ ਪਦਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਧਿਮਾਨਾ’’ਤਿ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾਯਾਤਿ ਪਾਪਾ ਇਚ੍ਛਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ**, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ**, ਤਾਯ, ਪਾਪਿਕਾਯ ਇਚ੍ਛਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਾ ਸਾ ''ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋਵ ਸਮਾਨੋ 'ਸੀਲਵਾ'ਤਿ ਮਂ ਜਨੋ ਜਾਨਾਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੮੫੧) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਾਯ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਿਚ੍ਛਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਮਨ੍ਤ੍ਤਾ ਮੋਮੂਹਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਪੁਰਿਮਾ ਤਯੋਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਭੂਤਂ। **ਝਾਨਾਦਿਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਝਾਨਂ, ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਸਮਾਧਿ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ, ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ, ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ, ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਵਿਨੀਵਰਣਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰੇ ਅਭਿਰਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੯੮) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਂ। **ਯਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤੀ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੧੫) ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਹਤ੍ਥਵਿਕਾਰਾਦੀਹਿ ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਚੋਪਨੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਥੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਥਂ ਪਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਕੋਚਿ ਚੇ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੨੧੫), ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਚ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਯੋਪਿ ''ਕਿਂ ਅਯਂ ਭਣਤੀ''ਤਿ ਸਂਸਯਂ ਵਾ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਚਿਰਂ ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਗਮਵਸੇਨ ਵਾ ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਕੇਵਲਂ ''ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵਾ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ, ਸੋਪਿ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਝਾਨਂ ਕਿਰ ਸਮਾਪਜ੍ਜੀ''ਤਿ ਏਸ ਵਦਤੀਤਿ ਯਦਿ ਏਤ੍ਤਕਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਜਾਨਾਤਿ, ''ਜਾਨਾਤਿ''ਚ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਾਰਾਜਿਕਮੇਵ। ਸੇਸੋ ਪਨ ਏਕਸ੍ਸ ਵਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਬਹੂਨਂ ਵਾ ਨਿਯਮਿਤਾਨਿਯਮਿਤਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸੋ ਸਬ੍ਬੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਿਯਾਯਭਾਸਨੇ ਪਨ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ। ਵਿਸਂਵਾਦਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਮੁਸਾਵਾਦਪਯੋਗਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯੋ ਤੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤਿ…ਪੇ॰… ਦੁਕ੍ਕਟ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਲ੍ਲਪਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਲ੍ਲਪਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸ, ਅਭੂਤਾਰੋਚਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਦਯੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ। ਇਧ ਪਨ **ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਾ** ਵਗ੍ਗੁਮੁਦਾਤੀਰਿਯਭਿਕ੍ਖੂ, ਤੇਸਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਰਾਜਿਕਨਿਗਮਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਧਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ। **ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਪਾਰਾਜਿਕਪਰਿਦੀਪਨਮੇ**ਵਾਤਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਪਰਿਦੀਪਨਵਚਨਮੇਵ। ਅਵਧਾਰਣਂ ਪਨ ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਾਨਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਮੋਦਹਿਤ੍ਵਾ, ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਰਾਸਿਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾਨੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾਨਿ । **ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਅਸਾਧਾਰਣਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿ ਉਬ੍ਭਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਿਕਾ, ਵਜ੍ਜਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾ, ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੁਵਤ੍ਤਿਕਾ, ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ। ਪਣ੍ਡਕਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਏਕਾਦਸਨ੍ਨਂ ਅਭਬ੍ਬਭਾਵੋ ਪਾਰਾਜਿਕਾਪਤ੍ਤਿਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਪਾਰਾਜਿਕੋਤਿ ਆਹ **"ਏਕਾਦਸਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਭਬ੍ਬਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਹੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਿਪਨ੍ਨਤਾਦਿਨਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨਅਰਹਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ। ਪਣ੍ਡਕਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੩੩) ਹਿ ਤਯੋ ਵਤ੍ਥੁਵਿਪਨ੍ਨਾ ਅਹੇਤੁਕਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ, ਤੇਸਂ ਸਗ੍ਗੋ ਅਵਾਰਿਤੋ, ਮਗ੍ਗੋ ਪਨ ਵਾਰਿਤੋ। ਅਭਬ੍ਬਾ ਹਿ ਤੇ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਵਤ੍ਥੁਵਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਪਿ ਨੇਸਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਪਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਵ। ਥੇਯ੍ਯਸਂਵਾਸਕੋ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਕ੍ਕਨ੍ਤਕੋ, ਮਾਤੁਘਾਤਕੋ, ਪਿਤੁਘਾਤਕੋ, ਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤਕੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਦੂਸਕੋ, ਲੋਹਿਤੁਪ੍ਪਾਦਕੋ, ਸਙ੍ਘਭੇਦਕੋਤਿ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਰਿਯਾਯ ਵਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਵ। ਤੇਸੁ ਥੇਯ੍ਯਸਂਵਾਸਕੋ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਕ੍ਕਨ੍ਤਕੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਦੂਸਕੋਤਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਗ੍ਗੋ ਅਵਾਰਿਤੋ, ਮਗ੍ਗੋ ਪਨ ਵਾਰਿਤੋਵ। ਇਤਰੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਾਰਿਤਂ। ਤੇ ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾਵ ਨਰਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਕਸਤ੍ਤਾ। ਯਦਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਵਿਬ੍ਭਮਿਤੁਕਾਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਵਮੇਵ ਵਾ ਗਿਹਿਵਤ੍ਥਂ ਵਾ ਗਿਹਿਨਿਵਾਸਨਾਕਾਰੇਨ ਨਿਵਾਸੇਤਿ, ਤਦਾ

ਪਾਰਾਜਿਕਮਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਗਿਹਿਭਾਵਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਸਾ ਹਿ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਅਕਤ੍ਵਾਪਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਅਸ੍ਸਮਣੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਦੀਘਤਾਯ ਲਮ੍ਬਮਾਨਂ ਅਙ੍ਗਜਾਤਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਲਮ੍ਬੀ** (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੨੩੩)। ਨ ਸੋ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਾਰਾਜਿਕੋ, ਅਥ ਖੋ ਯਦਾ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਪੀਲ਼ਿਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਙ੍ਗਜਾਤਂ ਮੁਖੇ ਵਾ ਵਚ੍ਚਮਗ੍ਗੇ ਵਾ ਪਵੇਸੇਤਿ, ਤਦਾ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਮੁਦੁਕਤਾ ਪਿਟ੍ਠਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਮੁਦੁਪਿਟ੍ਠਿਕੋ**, ਕਤਪਰਿਕਮ੍ਮਾਯ ਮੁਦੁਕਾਯ ਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਸੋਪਿ ਯਦਾ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਪੀਲ਼ਿਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਙ੍ਗਜਾਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੁਖਮਗ੍ਗਵਚ੍ਚਮਗ੍ਗੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪਵੇਸੇਤਿ, ਤਦਾ ਪਾਰਾਜਿਕੋ ਹੋਤਿ। **ਪਰਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਜਾਤਂ ਮੁਖੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਪੀਲ਼ਿਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਙ੍ਗਜਾਤਂ ਮੁਖੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਪਰਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਜਾਤੇ ਅਭਿਨਿਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਪੀਲ਼ਿਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਜਾਤਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚ੍ਚਮਗ੍ਗੇਨ ਤਸ੍ਸੂਪਰਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚ੍ਚਮਗ੍ਗਂ ਪਵੇਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਾਨਿ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਯਸ੍ਮਾ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਰਾਗਵਸੇਨ ਸਦਿਸਭਾਵੂਪਗਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋ ‘‘ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸੇਵਿਤ੍ਵਾਯੇਵ ਕੇਵਲਂ ਮਗ੍ਗੇਨ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਵੇਸਨਵਸੇਨ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮੇਨ੍ਤੀਤਿ “**ਅਨੁਲੋਮਪਾਰਾਜਿਕਾਨੀ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਮਾਤੁਘਾਤਕਪਿਤੁਘਾਤਕਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤਕਾ ਤਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਂ ਆਪਨ੍ਨਾ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਦੂਸਕੋ, ਲਮ੍ਬਿਆਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਂ ਆਪਨ੍ਨਾ ਏਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕੁਤੋ ਚਤੁਵੀਸਤੀਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੨੩੩)? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਮਾਤੁਘਾਤਕਾਦਯੋ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਧ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਏਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਲਮ੍ਬਿਆਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸੇਵਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਕਚ੍ਚਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਚ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਕਣ੍ਡਂ

ਪਿਯਵਚਨੇਨ ਆਲਪਨਨ੍ਤਿ ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬਵਚਨੇਨਾਲਪਨਂ, ਸਾਧੂਨਂ ਸਮਾਲਪਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਾਧਵੋ ਹਿ ਪਰੇ ''ਭੋਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਦੇਵਾਨਂਪਿਯਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਭਦ੍ਦਭਵ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਾ ਸਮਾਲਪਨ੍ਤਿ।

੧. ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਸਂਵਿਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ। **ਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਚੇਤਨਾ, ਮੋਚਨਸ੍ਸਾਦਚੇਤਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯਾ। ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੇਨੇਵ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਕ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਅਤ੍ਥੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ "**ਸਞ੍ਚੇਤਨਾਵ ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਾ**"ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਇਕ-ਸਦ੍ਦੋਵ ਅਤ੍ਥਿਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਞ੍ਚੇਤਨਾ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਚੇਤਨਾ **ਸਞ੍ਚੇਤਨਾ। ਸੁਕ੍ਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਵਸ੍ਸ। **ਵਿਸਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਮੋਚੇਤਿ, ਯੇਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਮੋਚੇਤਿ, ਯੇਨ ਚੋਪਾਯੇਨ ਮੋਚੇਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਸਰੂਪਤੋ ਤਂ ਵਿਸਟ੍ਠਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਰਾਗੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਦੀਸੂ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਰਾਗਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੋ, ਰਾਗੇਨ ਵਾ ਅਙ੍ਗਜਾਤਸ੍ਸੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭੋ ਥਦ੍ਧਭਾਵੋ **ਰਾਗੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭੋ,** ਸੋ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਰਾਗੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਦਯੋ,** ਤੇਸੁ ਰਾਗੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਦੀਸੁ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ (ਪਾਰਾ॰ ੨੩੮) ਵਚ੍ਚੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਪਸ੍ਸਾਵੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਵਾਤੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਉਚ੍ਚਾਲਿਙ੍ਗਪਾਣਕਦਟ੍ਠੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਨਂ ਗਹਣਂ। **ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਂ ਪਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਮੋਚਨਕਮ੍ਮਕ੍ਖਮਤਾਯ ਕਮ੍ਮਨਿਯਤਂ ਪਤ੍ਤੇ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਾਦੀਸੁ ਉਪਕ੍ਕਮਾਰਹਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਰੋਗਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਰੋਗ੍ਯਂ,** ਤਂ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਆਰੋਗ੍ਯਾਦਯੋ,** ਤੇਸੁ ਆਰੋਗ੍ਯਾਦੀਸੁ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੁਖਭੇਸਜ੍ਜਦਾਨਪੁਞ੍ਞਯਞ੍ਞਸਗ੍ਗਬੀਜਵੀਮਂਸਦਵਾਨਂ ਗਹਣਂ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਂ** ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਰੂਪਂ, ਤਂ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਾਦਯੋ,** ਤੇਸੁ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰੂਪਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਰੂਪਆਕਾਸੇਕਟਿਕਮ੍ਪਨਾਨਂ ਗਹਣਂ। ਮੋਚਨੇ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਸੁਖਵੇਦਨਾ **ਮੋਚਨਸ੍ਸਾਦੋ,** ਮੋਚਨਤ੍ਥਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਪਵਤ੍ਤਰਾਗੋ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਸ੍ਸਾਦਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਰਾਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾ **ਮੋਚਨਸ੍ਸਾਦਚੇਤਨਾ,** ਤਾਯ । ਇਮਿਨਾ ਮੁਚ੍ਚਨਸ੍ਸਾਦੋ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੪੦) ਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਦੋ ਮੇਥੁਨਸ੍ਸਾਦੋ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸਾਦੋ ਕਣ੍ਡੁਵਨਸ੍ਸਾਦੋ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸਾਦੋ ਨਿਸਜ੍ਜਸ੍ਸਾਦੋ ਵਾਚਸ੍ਸਾਦੋ ਗੇਹਸਿਤਪੇਮਂ ਵਨਭਙ੍ਗਿਯਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾਯੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤਾਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਤ੍ਤੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। "**ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਊਰੁਮਦ੍ਦਨਾਦੀਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਤੇਨ ਹਿ ਸਤਿਪਿ ਮੋਚਨਸ੍ਸਾਦੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਉਪਕ੍ਕਮਾਭਾਵਤੋ ਮੁਤ੍ਤੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ''ਸਾ ਚ ਖੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ, ਹਤ੍ਥਪਰਿਕਮ੍ਮਪਾਦਪਰਿਕਮ੍ਮਗਤ੍ਤਪਰਿਕਮ੍ਮਕਰਣੇਨ ਸਚੇਪਿ ਅਸੁਚਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਆਸਯਧਾਤੁਨਾਨਾਤ੍ਤਤੋਤਿ ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਪੁਬ੍ਬਲੋਹਿਤਾਸਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਪਥਵੀਧਾਤੁਆਦੀਨਞ੍ਚ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ, ਰਸਸੋਣਿਤਾਦੀਨਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਨਾਨਾਤ੍ਤਤੋ। **ਠਾਨਾ ਚਾਵਨਾ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਯਂ ਠਾਨਂ, ਤਤੋ ਚੁਤਿ। ਸੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਹਿ ਵਤ੍ਥਿਸੀਸਂ ਕਟਿ ਕਾਯੋਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੩੭) ਤਿਧਾ ਠਾਨਂ ਪਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ। **ਏਕੋ** ਕਿਰਾਚਰਿਯੋ ''ਵਤ੍ਥਿਸੀਸਂ ਸੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ, ਏਕੋ ''ਕਟੀ''ਤਿ, ਏਕੋ ''ਸਕਲੋ ਕਾਯੋ''ਤਿ। ਤੇਸੁ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਸੁਭਾਸਿਤਂ। ਕੇਸਲੋਮਨਖਦਨ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਮਂਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ, ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਖੇਲਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ, ਥਦ੍ਧਸੁਕ੍ਖਚਮ੍ਮਾਨਿ ਚ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੋ ਛਵਿਮਂਸਲੋਹਿਤਾਨੁਗਤੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਕਾਯੋ ਕਾਯਪ੍ਪਸਾਦਭਾਵਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਬਦ੍ਧਪਿਤ੍ਤਾਨਂ, ਸਮ੍ਭਵਸ੍ਸ ਚ ਠਾਨਮੇਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਨਾਭਿਭੂਤਾਨਂ ਹਤ੍ਥੀਨਂ ਉਭੋਹਿ ਕਣ੍ਣਚੂਲਿਕਾਹਿ ਸਮ੍ਭਵੋ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ "**ਰਾਗੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਦੀਸੂ**"ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੩੭) ਕਾਲੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਰਾਗੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਦਿਕਾਲੇਸੁ ਹਿ ਅਙ੍ਗਜਾਤਂ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਨਿਯਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਮੋਚੇਤਿ, ਇਤੋ ਪਰਂ ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਲੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਨ ਹਿ ਵਿਨਾ ਰਾਗੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਦੀਹਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਾਦਯੋ ਕਾਲਭੇਦਾ ਮੋਚਨੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਹੋਨ੍ਤਿ। "**ਆਰੋਗ੍ਯਾਦੀਸੂ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਹਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਭੇਦੇਨ ਮੋਚੇਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ। "**ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਾਦੀਸੂ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਾਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪੇ ਵਾ ਹਿ ਮੋਚੇਯ੍ਯ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਰੂਪੇ ਵਾ, ਉਭਯਤ੍ਥ ਵਾ, ਆਕਾਸੇ ਵਾ ਕਟਿਂ ਕਮ੍ਪੇਨ੍ਤੋ, ਇਤੋ ਪਰਂ ਅਞ੍ਞੋ ਉਪਾਯੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਨੀਲਾਦਿਵਸੇਨਾ**"ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਨ ਦਸਹਿ ਨਵਮਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਵੀਮਂਸਨ੍ਤੋ ਹਿ ਨੀਲਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਵਸੇਨ ਵੀਮਂਸਤਿ, ਨ ਤੇਹਿ ਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। "**ਠਾਨਾ ਚਾਵਨਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ।

ਯਥਾਹ ''ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੀਤਿ ਠਾਨਤੋ ਚਾਵਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੩੭)। ਸਾ ਚਾਯਂ ਤਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਠਾਨਾ ਚਾਵਨਾ ਰਾਗਵਸੇਨ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਰਾਗਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੦੭)। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਪਿਨੇ ਏਵ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੋ, ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ ''ਯਾ ਸੁਪਿਨੇ''ਤਿਆਦਿ। **ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਨਿਕਾਯਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਆਪਤ੍ਤਿਨਿਕਾਯੋ**ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਸਮੂਹੋ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਯਂ ਏਕਾਵ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਰੁਲ੍ਹਿਸਦ੍ਦੇਨ, ਪਨ ਅਵਯਵੇ ਸਮੂਹਵੋਹਾਰੇਨ ਵਾ ''ਨਿਕਾਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ''ਏਕੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਏਕੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ।

ਅਸ੍ਸਾਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੧੬ ਸਂਘਾਦਿਸੇਸਕਣ੍ਡ) ਆਪਤ੍ਤਿਨਿਕਾਯਸ੍ਸ। ਨਨੁ ਚ ਅਯੁਤ੍ਤੋਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ''ਸਙ੍ਘੋ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਚੇਵ ਸੇਸੇ ਚ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਨ ਹਿ ਆਪਤ੍ਤਿਨਿਕਾਯਸ੍ਸ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਚੇਵ ਸੇਸੇ ਚ ਸਙ੍ਘੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਂ ਚੋਦਨਂ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯ ਯਥਾ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਆਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਚੇਵ ਸੇਸੇ ਚ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਸਙ੍ਘੋ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾਵ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਆਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਕਭਾਵੂਪਗਮਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦਕਸੋਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਾਵਮਗ੍ਗਂ, ਅਙ੍ਗਜਾਤਪ੍ਪਦੇਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਦਕਸੋਤਂ ਓਤਿਣ੍ਣਮਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਠਾਨਤੋ ਪਨ ਚੁਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਵਸ੍ਸਮੇਵ ਦਕਸੋਤਂ ਓਤਰਤਿ** ਅਧਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਨਿਵਾਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਦਕਸੋਤੋਰੋਹਣਤੋ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੨੩੬-੨੩੭) ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਨ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਤੋ ਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਭਵਰੂਪਂ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੇਸਂ ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਠਾਨਤੋ ਚੁਤਂ ਦਕਸੋਤਂ ਓਤਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ।

ਅਮੋਚਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸਾਤਿ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਲਿਮ੍ਪਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਚਾਰਾਦੀਨਿ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੩੭) ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਤੋ ਵਾ ਅਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬਤੋ ਵਾ ਦੇਵਤੋਪਸਂਹਾਰਤੋ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਵਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਕਿਂ ਪਨੇਤਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਤ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ, ਉਦਾਹੁ ਨੇਵ ਸੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋਤਿ? ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ – ਯਦਿ ਤਾਵ ਸੁਤ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਵਿਰੋਧੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੇਨ ਹਿ ਸੁਪਤਿ, ਤਂ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਾ ਰਾਗਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਈਦਿਸਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਨਯਵਿਰੋਧੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਸਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਕਤੇ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਕਤੇਪਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਏਕਨ੍ਤਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਏਵ। ਅਥ ਨੇਵ ਸੁਤ੍ਤੋ ਨ ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਕੋ ਨਾਮ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਸੁਪਿਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋਵ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨ ਅਭਾਵੋ, ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਕਪਿਮਿਦ੍ਧਪਰੇਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਕਪਿਮਿਦ੍ਧਪਰੇਤੋ ਖੋ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੫.੩.੫)। **ਕਪਿਮਿਦ੍ਧਪਰੇਤੋ**ਤਿ ਮਕ੍ਕਟਨਿਦ੍ਦਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਮਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਾ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਯਾ ਨਿਦ੍ਦਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕੁਸਲਾਦਿਚਿਤ੍ਤਵੋਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਾ, ਯਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਭਵਙ੍ਗਤੋ ਉਤ੍ਤਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਪਿਨੇ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ, ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਾਦੀਨਿ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਅਸੁਚਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਸੁਪਿਨੇ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੬੨) ਪਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦਚੇਤਨਾਯ ਸਚਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਚ੍ਚਲੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕੀਲਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਾਸਾਵਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਂ ਪਨ ਹਤ੍ਥਪੁਟੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਜਗ੍ਗਨਤ੍ਥਾਯ ਉਦਕਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

''ਓਤਿਣ੍ਣੋ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੨੭੦) ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਂ, ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਂ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਭਾਵਂ ਅਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਯਥਾ ਤੇ ਰਤਿਜਨਕਾ ਰੂਪਾਦਯੋ ਵਿਸਯਾ ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਸੁਭਾਨਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਅਵਟ੍ਠਿਤਾ, ਤਥਾ ਅਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਰਿਣਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਥਾ**

ਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨ”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਵੁਤ੍ਤਰਾਗਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਰਾਗਵਸੇਨ। **ਤਦਹੁਜਾਤਾਯਪੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਹਨਿ ਜਾਤਂ ਜਨਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਦਹੁਜਾਤਾ**, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਹਨਿ ਜਾਤਾਤਿ ਵਾ **ਤਦਹੁਜਾਤਾ**, ਤਾਯ, ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਜਾਤਾਯਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਜਾਤਮਤ੍ਤਾਯ ਅਲ੍ਲਮਂਸਪੇਸਿਵਣ੍ਣਾਯਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਸ੍ਸਾਤਿ ‘‘ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ। ਇਦਾਨਿ ਹਤ੍ਥਾਦੀਨਂ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **“ਤਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਕਪ੍ਪਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਪ੍ਪਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਮਹਾਸਨ੍ਧਿਂ ਉਪਾਦਾਯ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਨ ਮਣਿਬਨ੍ਧਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਅਗ੍ਗਨਖਾ ਹਤ੍ਥੋ। ਵਿਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਵਿਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਕਤਕੇਸਕਲਾਪਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੀਹਿ ਕੇਸਵਟ੍ਟੀਹਿ ਗਨ੍ਥਿਤ੍ਵਾ। **ਸੁਵਣ੍ਣਚੀਰਕ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਲਿਂ। ਹਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵੇਣਿਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਸਰੀਰਂ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਵਸੇਸਸ੍ਸ ਸਰੀਰਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਯੋ ਹਿ ਸੇਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋਪਿ ਨਿਚ੍ਚਲੇਨ ਕਾਯੇਨ ਕੇਵਲਂ ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਤਿ ਸਾਦਿਯਤਿ ਅਨੁਭੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਕਾਯੇਨ ਅਵਾਯਮਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਮੋਕ੍ਖਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਤਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ। **ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ‘‘ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨ ਇਮਂ ਫੁਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਅਚੇਤੇਤ੍ਵਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਅਚੇਤੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਦੀਸੁ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੇ ਫੁਟ੍ਠੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਅਸਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ‘‘ਮਾਤੁਗਾਮਂ ਫੁਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਅਸਤਿਯਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਪਸਾਰਣਾਦਿਕਾਲੇ ਫੁਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਾਰਕਵੇਸੇਨ ਠਿਤਂ ਦਾਰਿਕਂ ‘‘ਇਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ ਫੁਸਤਿ, ਏਵਂ ‘‘ਇਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਫੁਸਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਂ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬਾਹਾਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਨੀਤਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਿਯ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਉਦਾਯਿਤ੍ਥੇਰੋ **ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋ**। ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸਾਤਿ।

ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਸ੍ਸਾਦਰਾਗਵਸੇਨਾਤਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾ ਵਾਚਾ **ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾ**, ਤਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦਚੇਤਨਾ **ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਸ੍ਸਾਦੋ**, ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਰਾਗਵਸੇਨ। ਏਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਮਾਤੁਗਾਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਮਾਤੁਗਾਮ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਸਂਲਕ੍ਖਣਸਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਕਥਂ ਜਾਨਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ। ਯਾ ਪਨ ਮਹਲ੍ਲਿਕਾਪਿ ਬਾਲਾ ਏਲਮੂਗਾ, ਅਯਂ ਇਧਾਨਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। **ਵਣ੍ਣੋ** ਨਾਮ ਦ੍ਵੇ ਮਗ੍ਗੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ‘‘ਇਤ੍ਥਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸੁਭਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਸੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੮੫) ਥੋਮਨਾ। **ਅਵਣ੍ਣੋ** ਨਾਮ ਦ੍ਵੇ ਮਗ੍ਗੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਗਰਹਨਾ, ‘‘ਇਤ੍ਥਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸੁਭਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਸੀ’’ਤਿਆਦੀਹਿ ਖੁਂਸਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਯਾਚਨਾ** ਨਾਮ ‘‘ਦੇਹਿ ਮੇ, ਅਰਹਸਿ ਮੇ ਦਾਤੁ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੫) ਵਚਨਂ। **ਆਯਾਚਨਾ** ਨਾਮ ‘‘ਕਦਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਸੀਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਦਾ ਤੇ ਪਿਤਾ ਪਸੀਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਦਾ ਤੇ ਦੇਵਤਾਯੋ ਪਸੀਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕਦਾ ਤੇ ਸੁਖਣੋ ਸੁਲਯੋ ਸੁਮੁਹੁਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਦਾ ਤੇ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੫) ਵਚਨਂ । **ਪੁਚ੍ਛਨਂ** ਨਾਮ ‘‘ਕਥਂ ਤ੍ਵਂ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਦੇਸਿ, ਕਥਂ ਜਾਰਸ੍ਸ ਦੇਸੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੫) ਵਚਨਂ। **ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਨਂ** ਨਾਮ ‘‘ਏਵਂ ਕਿਰ ਤ੍ਵਂ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਦੇਤਿ, ਏਵਂ ਜਾਰਸ੍ਸ ਦੇਸੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੫) ਵਚਨਂ। **ਆਚਿਕ੍ਖਨਂ** ਨਾਮ ਪੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ‘‘ਏਵਂ ਦੇਹਿ, ਏਵਂ ਦੇਨ੍ਤਾ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਪਿਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ, ਮਨਾਪਾ ਚਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੫) ਭਣਨਂ। **ਅਨੁਸਾਸਨਂ** ਨਾਮ ਅਪੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ‘‘ਏਵਂ ਦੇਹਿ, ਏਵਂ ਦੇਨ੍ਤਾ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਪਿਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ, ਮਨਾਪਾ ਚਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੫) ਭਵਨਂ। **ਅਕ੍ਕੋਸਨਂ** (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੫) ਨਾਮ ‘‘ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਸਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਾਸਿ, ਅਲੋਹਿਤਾਸਿ, ਧੁਵਲੋਹਿਤਾਸਿ, ਧੁਵਚੋਲਾਸਿ, ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤੀਸਿ, ਸਿਖਰਣੀਸਿ, ਇਤ੍ਥਿਪਣ੍ਡਕਾਸਿ, ਵੇਪੁਰਿਸਿਕਾਸਿ, ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਸਿ, ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਸੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੫) ਵਚਨਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਮੇਥੁਨੁਪਸਂਹਿਤਾਯ ਵਾਚਾਯ ਅਧਿਕਂ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਮੇਥੁਨੁਪਸਂਹਿਤਾਹੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਯ ਸਿਖਾਪਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਮੇਥੁਨੁਪਸਂਹਿਤਾਯੇਵ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਤ੍ਤਾ। **ਸਿਖਰਣੀਸੀ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੮੫) ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਆਣਿਮਂਸਾ। **ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਸੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਵਚ੍ਚਮਗ੍ਗਪਸ੍ਸਾਵਮਗ੍ਗਾ। **ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਸੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ, ਇਤ੍ਥਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਚਾਤਿ ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਣ੍ਣਭਣਨੇ ਤਾਵ ''ਇਤ੍ਥਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸੁਭਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਸੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਨ ਤਾਵ ਸੀਸਂ ਏਤਿ। ''ਤਵ ਵਚ੍ਚਮਗ੍ਗੋ ਚ ਪਸ੍ਸਾਵਮਗ੍ਗੋ ਚ ਸੁਭੋ ਸੁਭਸਣ੍ਠਾਨੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ, ਈਦਿਸੇਨ ਨਾਮ ਇਤ੍ਥਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸੁਭਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਸੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਸੀਸਂ ਏਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਵਣ੍ਣਭਣਨੇ ਪਨ ''ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਸੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ ਪਦੇਹਿ ਅਵਣ੍ਣੇ ਅਘਟਿਤੇ ਸੀਸਂ ਨ ਏਤਿ, ਘਟਿਤੇਪਿ ਤੇਸੁ ''ਸਿਖਰਣੀਸਿ ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਸਿ ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਸੀ''ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਘਟਿਤੇਯੇਵ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ।

ਯਾਚਨਾਯਪਿ ''ਦੇਹਿ ਮੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਸੀਸਂ ਨ ਏਤਿ, ''ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇਨ ਘਟਿਤੇ ਏਵ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ।

''ਕਦਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਸੀਦਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਯਾਚਨਵਚਨੇਸੁਪਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਸੀਸਂ ਨ ਏਤਿ, ''ਕਦਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਸੀਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਦਾ ਤੇ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਤਵ ਮਾਤਰਿ ਪਸਨ੍ਨਾਯ ਵਾ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਨਯੇਨ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇਨ ਘਟਿਤੇਯੇਵ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ।

''ਕਥਂ ਤ੍ਵਂ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਦੇਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੫) ਪੁਚ੍ਛਾਵਚਨੇਸੁਪਿ ''ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ। ''ਏਵਂ ਕਿਰ ਤ੍ਵਂ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਦੇਸੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੫) ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਾਵਚਨੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਆਚਿਕ੍ਖਨਾਯ ਚ ''ਏਵਂ ਦੇਹੀ''ਤਿ, ''ਏਵਂ ਦਦਮਾਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਸੀਸਂ ਨ ਏਤਿ, ''ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਏਵਂ ਦੇਹਿ, ਏਵਂ ਉਪਨੇਹਿ, ਏਵਂ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦਦਮਾਨਾ ਉਪਨਯਮਾਨਾ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਪਿਯਾ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਨਯੇਨ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇਨ ਘਟਿਤੇਯੇਵ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ। ਅਨੁਸਾਸਨਿਵਚਨੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਅਕ੍ਕੋਸਵਚਨੇਸੁ ਪਨ ਏਕਾਦਸਸੁ ''ਸਿਖਰਣੀਸਿ ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਸਿ ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਸੀ''ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿਯੇਵ ਪਦਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਾਨਿ ਸੀਸਂ ਏਨ੍ਤਿ, ਇਤਿ ਇਮਾਨਿ ਚ ਤੀਣਿ, ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਚ ਵਚ੍ਚਮਗ੍ਗਪਸ੍ਸਾਵਮਗ੍ਗਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਪਦਾਨਿ ਤੀਣੀਤਿ ਛ ਪਦਾਨਿ ਸੁਦ੍ਧਾਨਿ ਆਪਤ੍ਤਿਕਰਾਨਿ, ਸੇਸਾਨਿ ''ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਸੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ''ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਮੇ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਸਿ, ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਮੇ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਵਾ ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇਨ ਘਟਿਤਾਨੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿਕਰਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਅਧਕ੍ਖਕਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਧੋ। **ਉਬ੍ਭਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਦ੍ਧਂ। **ਉਬ੍ਭਕ੍ਖਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਦ੍ਧਂ। **ਅਧੋਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਧੋ। ਅਕ੍ਖਕਂ, ਪਨ ਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਞ੍ਚ ਏਤ੍ਥੇਵ ਦੁਕ੍ਕਟਖੇਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗੇ ਵਿਯ । ਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਾਵਸੇਸਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ। **ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਂ ਵਾ ਆਭਰਣਂ ਵਾ।

ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਅਨੁਸਾਸਨਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੮੭) ਏਤ੍ਥ ''ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਨਂ ਪਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ, ਅਟ੍ਠਕਥਂ ਵਾ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਅਤ੍ਥਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ** ਨਾਮ, ਪਾਲ਼ਿਂ ਵਾਚੇਨ੍ਤੋ, ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਧਮ੍ਮਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ** ਨਾਮ, ''ਇਦਾਨਿਪਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਸਿ, ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਸਿ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਦਾਨਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਯਥਾ ਆਯਤਿਮ੍ਪਿ ਏਵਰੂਪਾ ਮਾ ਹੋਹਿਸੀ''ਤਿ ਭਣਨ੍ਤੋ **ਅਨੁਸਾਸਨਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ** ਨਾਮ। ਇਤਿ ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਅਨੁਸਾਸਨਿਞ੍ਚ ਪੁਰਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਭਣਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਪਾਲ਼ਿਂ ਵਾਚੇਨ੍ਤੋ ਪਕਤਿਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗਂ ਪਹਾਯ ਹਸਨ੍ਤੋ ਹਸਨ੍ਤੋ ''ਸਿਖਰਣੀਸਿ, ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਸਿ, ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਸੀ''ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਭਣਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਇਧ **ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋ** ਉਦਾਯਿਤ੍ਥੇਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ। **ਨਨੁ** ''ਸਿਖਰਣੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ **ਦ੍ਵਿਵੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ? ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ। ਰਾਗਵਸੇਨ ਹਿ ਅਯਂ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਪਟਿਘਵਸੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਗਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਕ੍ਕੋਸੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਪਟਿਘਵਸੇਨਾਪੀਤਿ।

ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਤ੍ਤਕਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਤ੍ਤਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾਯਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਤਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾਯ ਰਾਗਵਸੇਨ। ਇਧਾਪਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਜਾਨਨਸਮਤ੍ਥਾਵ ਇਤ੍ਥੀ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ **"ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋਭਾਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ"**ਤਿ। **ਸਮੀਪੇ**ਤਿ ਸਵਨੂਪਚਾਰੇ। ''ਠਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ। **ਅਤ੍ਤਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਕਾਮੀਯਤੀਤਿ **ਕਾਮੋ**, ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ, ਪਰਿਚਰਣੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਚਰਿਯਾ, ਸਾਵ **ਪਾਰਿਚਰਿਯਾ**, ਕਾਮੇਨ ਪਾਰਿਚਰਿਯਾ **ਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾ**, ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾ **ਅਤ੍ਤਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾ**, ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਾਮਿਤਾਤਿ **ਕਾਮਾ**, ਪਾਰਿਚਰਿਯਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਮਾ **ਅਤ੍ਤਕਾਮਾ**, ਅਤ੍ਤਕਾਮਾ ਚ ਸਾ ਪਾਰਿਚਰਿਯਾ ਚਾਤਿ **ਅਤ੍ਤਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾ**, ਸਯੰ ਮੇਥੁਨਰਾਗਵਸੇਨ ਪਤ੍ਥਿਤਉਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮੇਨ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਕਾਮਹੇਤੁਪਾਰਿਚਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਥਤ੍ਤਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਪਾਰਿਚਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯੰ। ਬਜਵ੍ਜਨੇ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੯੧) ਪਨ ਆਦਰੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਮੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹੇਤੁੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਰਿਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੯੨) ਪਦਭਾਜਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਮੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹੇਤੁੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਰਿਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ''ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਰਿਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੯੨) ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ''ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਇਚ੍ਛਿਤਕਾਮਿਤਟ੍ਠੇਨ ਅਤ੍ਤਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ।

ਕਲ੍ਯਾਣੇਨ ਭਦ੍ਦਕੇਨ ਗੁਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੰ**। ਤੇਨਾਹ **"ਤਦੁਭਯੇਨਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਭਿਰਮੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤੋਸੇਯ੍ਯ। **ਏਤਦਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਏਸਾ ਅਗ੍ਗਾ। **ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਰਿਚਰਿਯਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ, ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। ਨਨੁ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੫) ਮੇਥੁਨਯਾਚਨੰ ਆਗਤੰ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ? ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ। ਤਤ੍ਥ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੨੯੧) ਹਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਸ੍ਸਾਦਰਾਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਧ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੇਥੁਨਸ੍ਸਾਦਰਾਗਵਸੇਨਾਤਿ।

ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਖਣੇਤਿ ਭਣਿਤਕ੍ਖਣੇ। ਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੋ ਪਨ ਪਣ੍ਡਕਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁੰ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ । ''ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਦ੍ਵਯੇ ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗੇ ਵਿਯ ਯਕ੍ਖਿਪੇਤੀਸੁਪਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਤ੍ਤਕਾਮਵਚਨੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯ''ਨ੍ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੨੯੫) ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਕੇਯੇਵ ਇਤ੍ਥਿਸਞ੍ਞਿਨੋ ਅਤ੍ਤਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾਯ ਵਣ੍ਣਭਣਨੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। ''ਯੋ ਤੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਦਾਨੰ ਮੇਥੁਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। ''ਅਤ੍ਤਕਾਮਪਾਰਿਚਰਿਯਾਯ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯ ਯਾ ਮਾਦਿਸੰ 'ਸੀਲਵਨ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ''ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੨੯੫) ਏਕੇ। ''ਪਞ੍ਚਸੁ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਸਬ੍ਭਾਵਾ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋਵਾ''ਤਿ ਅਪਰੇ। ''ਮੇਥੁਨੁਪਸੰਹਿਤੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਚੀਵਰਾਦੀਹਿ...ਪੇ॰... ਭਾਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਅਤ੍ਤਕਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਞ੍ਚਰਣੰ **ਸਞ੍ਚਰੋ**, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਞ੍ਚਰੀ**, ਸਞ੍ਚਰਣਸੀਲੋਤਿ ਵਾ **ਸਞ੍ਚਰੀ**, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤੰ**, ਸਞ੍ਚਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਞ੍ਚ ਪਰਤੋ ''ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਪੁਰਿਸਮਤਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨੰ ਵੇਮਜ੍ਝੇਤਿ ਆਹ **"ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸਞ੍ਚਰਣਭਾਵ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵੀਮੰਸਨਪਚ੍ਚਾਹਰਣਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ** ਨਾਮ ਪੁਰਿਸੇਨ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਮਾਤਾਦੀਹਿ ਵਾ ''ਭਨ੍ਤੇ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੰ ਇਤ੍ਥਿੰ ਵਾ ਪੁਰਿਸੰ ਵਾ ਏਵੰ ਭਣਾਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੇਸੰ ਵਚਨੰ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਵਾ ''ਹੋਤੂ''ਤਿ ਵਾ ''ਭਣਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਵਚੀਭੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਸੀਸਕਮ੍ਪਨਾਦੀਹਿ ਵਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੰ। **ਵੀਮੰਸਨੰ** ਨਾਮ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਸਾਸਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾ ਤੇਸੰ ਅਵਸ੍ਸੰ ਆਰੋਚਨਕਾਨੰ ਮਾਤਾਪਿਤੁਭਾਤਾਭਗਿਨਿਆਦੀਨੰ ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਆਰੋਚਨੰ। **ਪਚ੍ਚਾਹਰਣੰ** ਨਾਮ ਤੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚਿਤੇ ਸਾ ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਾ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤੁ ਵਾ, ਮਾ ਵਾ, ਲਜ੍ਜਾਯ ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਹੋਤੁ, ਪੁਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰੋਚਨੰ। **ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਪੁਰਿਸਮਤਿੰ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਮਤਿਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਆਰੋਚੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਜਾਯਾਭਾਵੇ**ਤਿ ਭਰਿਯਾਭਾਵੇ। **ਜਾਰਭਾਵੇ**ਤਿ ਪਤਿਭਾਵੇ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਚੇਤੰ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਰਿਯਾਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤੰ,

ਭਰਿਯਾਭਾਵਹੇਤੁ ਪਤਿਭਾਵਹੇਤੁ, ਭਰਿਯਾਭਾਵਪਚ੍ਚਯਾ ਪਤਿਭਾਵਪਚ੍ਚਯਾ ਆਰੋਚੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ **"ਜਾਯਤ੍ਤਨੇ ਆਰੋਚੇਤੀ"**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। ''ਜਾਯਤ੍ਤਨੇ ਵਾ ਜਾਰਤ੍ਤਨੇ ਵਾ''ਤਿ ਹਿ ਇਦੰ ਯਦਤ੍ਥੰ ਤੰ ਤੇਸੰ ਮਤਿੰ ਆਰੋਚੇਤਿ , ਤੰ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਪਦਭਾਜਨਿਯੰ (ਪਾਰਾ॰ ੩੦੨) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਦਭਾਜਨਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ''ਜਾਯਤ੍ਤਨੇ ਵਾ ਜਾਰਤ੍ਤਨੇ ਵਾ''ਤਿ ਪਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਭਯਲਿਙ੍ਗਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨਾਪਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੱਤੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਮੁਹੁਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਗਣਿਕਾ। ''ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਙ੍ਖਣਿਕਾਯਪੀ''ਤਿ ਇਦੰ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨਾਲਂਵਚਨੀਯਾਯਾਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੩੯-੩੪੦) ਦੇਸਚਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਣ੍ਣਦਾਨਾਦਿਨਾ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਵਚਨੀਯਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ **ਨਾਲਂਵਚਨੀਯਾ,** ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਪ੍ਪੇਨ ਵਾ ਬਹੁਨਾ ਵਾ ਧਨੇਨ ਕੀਤਾ **ਧਨਕ੍ਕੀਤਾ**। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਾ ਨ ਕੀਤਮਤ੍ਤਾਯੇਵ ਭਰਿਯਾ, ਸਂਵਾਸਤ੍ਥਾਯ ਪਨ ਕੀਤਤ੍ਤਾ ਭਰਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਧਨੇਨ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਵਾਸੇਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੦੪) ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਛਨ੍ਦਵਾਸਿਨੀ**ਤਿ ਛਨ੍ਦੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਵਸਤੀਤਿ ਛਨ੍ਦਵਾਸਿਨੀ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਾ ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਛਨ੍ਦਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਭਰਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਿਸੇਨ ਪਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਪਿਯੋ ਪਿਯੰ ਵਾਸੇਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੦੪) ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ** ''ਭੋਗਵਾਸਿਨੀ, ਪਟਵਾਸਿਨੀ, ਓਦਪਤ੍ਤਕਿਨੀ, ਓਭਟਚੁਮ੍ਬਟਾ, ਦਾਸੀ ਚ ਭਰਿਯਾ ਚ, ਕਮ੍ਮਕਾਰੀ ਚ ਭਰਿਯਾ ਚ, ਧਜਾਹਟਾ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਿਕਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੦੪) ਇਮੇਸੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਆਕਾਰਾਨੰ ਗਹਣੰ। ਯਥਾ ਚ ''ਛਨ੍ਦਵਾਸਿਨੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਵਸੇਨ ਵਦਤੋ ਵਿਸਙ੍ਕੇਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵੰ ਪਾਲਿਯੰ ਅਵੁਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ''ਹੋਹਿ ਕਿਰ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ, ਜਾਯਾ, ਪਜਾਪਤਿ, ਪੁਤ੍ਤਮਾਤਾ, ਘਰਣੀ, ਘਰਸਾਮਿਨੀ, ਭਤ੍ਤੁਰਨ੍ਧਿਕਾ, ਸੁਸ੍ਸੂਸਿਕਾ, ਪਰਿਚਾਰਿਕਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੦੫) ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਸਂਵਾਸਪਰਿਦੀਪਕੇਸੁ ਵਚਨੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਵਸੇਨ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਸਙ੍ਕੇਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਿਵਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ।

ਮਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤੰ ਬ੍ਰੂਹੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ** ਨਾਮ ਮਾਤਰਾ ਰਕ੍ਖਿਤਾ, ਯਥਾ ਪੁਰਿਸੇਨ ਸਹ ਸਂਵਾਸੰ ਨ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਵੰ ਮਾਤਰਾ ਰਕ੍ਖਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਪਦਭਾਜਨੇਪਿ ''ਮਾਤਾ ਰਕ੍ਖਤਿ ਗੋਪੇਤਿ, ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ ਕਾਰੇਤਿ, ਵਸੰ ਵਤ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੦੪) ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਿਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾਦੀਸੂ**ਤਿ ''ਪਿਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ, ਮਾਤਾਪਿਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ, ਭਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ, ਭਗਿਨਿਰਕ੍ਖਿਤਾ, ਞਾਤਿਰਕ੍ਖਿਤਾ, ਗੋਤ੍ਤਰਕ੍ਖਿਤਾ, ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਾ, ਸਾਰਕ੍ਖਾ, ਸਪਰਿਦਣ੍ਡਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੦੩) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਿਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾਦੀਸੁ। ਯਥਾ ਚ ਏਤ੍ਥ, ਏਵੰ ''ਪਿਤੁਰਕ੍ਖਿਤੰ ਬ੍ਰੂਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਕਿਚ੍ਚੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੪੦) ਏਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਉਪੋਸਥਾਗਾਰੰ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰੁਕਾਨੰ ਭਤ੍ਤਵੇਤਨਤ੍ਥਾਯ ਉਪਾਸਕੋ ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਪਹਿਣੇਯ੍ਯ, ਉਪਾਸਿਕਾ ਵਾ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ, ਏਵਰੂਪੇਨ ਸਙ੍ਘਕਿਚ੍ਚੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਚੇਤਿਯਕਮ੍ਮੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਭੇਸਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯਪਿ ਉਪਾਸਕੇਨ ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਸਨ੍ਤਿਕੰ, ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਵਾ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਪਹਿਤਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਤ੍ਥ ''ਇਤ੍ਥੀ ਨਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥੀ, ਨ ਯਕ੍ਖੀ ਨ ਪੇਤੀ ਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾ। ਪੁਰਿਸੋ ਨਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸੋ, ਨ ਯਕ੍ਖੋ''ਤਿਆਦਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੪੧) ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕਾਵ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ **"ਤੇਸੰ ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕਤਾ"**ਤਿ। **ਨਨਾਲਂਵਚਨੀਯਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਅਲਂਵਚਨੀਯਾ। ਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥੋ ਹਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਲਂ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਨ ਅਲਂਵਚਨੀਯਾ **ਨਾਲਂਵਚਨੀਯਾ,** ਨ ਨਾਲਂਵਚਨੀਯਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਭਾਵੋ ਨਨਾਲਂਵਚਨੀਯਤਾ, ''ਅਲਂਵਚਨੀਯਤਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ, ਇਮੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ। **ਕਾਯਵਿਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਸੁਕ੍ਖਿਪਨਾਦਿਕਾਯਵਿਕਾਰੇਨ। **ਤਥੇਵ ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਤਥੇਵ ਪਚ੍ਚਾਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਦਿਨਾ ਕਾਯਵਿਕਾਰੇਨ ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਥੇਵ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਤਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦਿਅਤ੍ਥੰ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। **ਕੇਨਚਿ ਵੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਸਨਸਾਲਾਦੀਸੁ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕੇਨਚਿ ਪੁਰਿਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਚੇ ਹਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਅਲਂਵਚਨੀਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਘਰੰ ਉਪਗਤੰ ਪਿਤਾ ਵਦਤਿ ''ਮਾਤਾ ਤੇ, ਤਾਤ, ਮੰ ਮਹਲ੍ਲਕੰ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਞਾਤਿਕੁਲੰ ਗਤਾ, ਗਚ੍ਛ ਨੰ ਮੰ ਉਪਟ੍ਠਾਤੁੰ ਪੇਸੇਹੀ''ਤਿ। ਸੋ ਚੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਿਤੁਨੋ ਤਸ੍ਸਾ ਆਗਮਨੰ ਵਾ ਅਨਾਗਮਨੰ ਵਾ ਆਰੋਚੇਤਿ, ਏਵੰ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸਪਿ ਕਾਯਵਾਚਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸਪੀ**ਤਿ

ਏਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਪਿਤੁਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਤੁਵਚਨੇਨ। **ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮੀਪਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ, ਅਲਂਵਚਨੀਯਭਾਵਞ੍ਚਾਤਿ ਉਭਯਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਕਾਯਵਾਚਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। **ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ, ਅਲਂਵਚਨੀਯਭਾਵਞ੍ਚ। ਯਂ ਪਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਏਤੇਹੇਵ ਤੀਹਿ ਨਯੇਹਿ ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੋ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਤੋ, ਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ, ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਜਾਨਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ''ਸਚਿਤ੍ਤਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਯੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾਪਿ ''ਨਾਲਂਵਚਨੀਯਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਸ੍ਸ ਸਚਿਤ੍ਤਕੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਆਪਤ੍ਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਚੇਤਨਾਯ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ।

ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਕੁਟਿਕਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਞ੍ਞਾਚਿਕਾਯ ਪਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਵਾਚਕੋ ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, **ਯਾਚਿਕਾ**ਤਿ ਭਾਵਸਾਧਨੋ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਮਜ੍ਝੇਪਦਲੋਪਸਮਾਸੋ। **ਪਨਾ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਯਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਯਾਚਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। ਯਾ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਨਨੁ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਯਾਚਨਾਯੇਵ ਕੁਟਿਂ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਯਂ ਯਾਚਿਤਕੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਯਂ ਯਾਚਿਤਕੇਹੀ**ਤਿ ''ਵਾਸਿਂ ਦੇਥ, ਫਰਸੁਂ ਦੇਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੩੪੨) ਸਯਂ ਯਾਚਿਤਕੇਹਿ। **ਉਪਕਰਣੇਹੀ**ਤਿ ਵਾਸਿਯਾਦੀਹਿ। ਪਰੇਨ ਭਣ੍ਡਸਾਮਿਕੇਨ ''ਮਮ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਰਕ੍ਖਣਗੋਪਨਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ **ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਕਂ,** ਪਰਸਨ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਮੂਲਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਮੂਲਸ੍ਸ ਛਿਨ੍ਨਵਸੇਨ, ਪਰਸਨ੍ਤਕਭਾਵਤੋ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਅਞ੍ਞਾਤਕਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਾਚਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਤਕਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। **ਤਾਵਕਾਲਿਕਂ ਪਨ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਤਾਵਕਾਲਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਚਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਕਕਮ੍ਮਂ ਨ ਯਾਚਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮਂ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਯਾਚਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਯਾਚਿਤਾ ਹਿ ਤੇ ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਉਯ੍ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਮਿਗੇਪਿ ਮਾਰੇਤ੍ਵਾ ਆਹਰੇਯ੍ਯੁਂ। ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ''ਵਿਹਾਰੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮਂ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਯਾਚਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਕੁਟਿ ਨਾਮ ਉਲ੍ਲਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਅਵਲਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਉਲ੍ਲਿਤ੍ਤਾਵਲਿਤ੍ਤਾ ਵਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੪੫) ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਕੁਟਿਨ੍ਤਿ ਉਲ੍ਲਿਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧਂ ਮੁਖਂ ਲਿਤ੍ਤਾ **ਉਲ੍ਲਿਤ੍ਤਾ**। ਅਨ੍ਤੋ ਲਿਮ੍ਪਨ੍ਤਾ ਹਿ ਏਵਂ ਲਿਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਅਧੋ ਮੁਖਂ ਲਿਤ੍ਤਾ **ਅਵਲਿਤ੍ਤਾ**। ਬਹਿ ਲਿਮ੍ਪਨ੍ਤਾ ਹਿ ਏਵਂ ਲਿਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਤ੍ਥ ਉਲ੍ਲਿਤ੍ਤਾ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਿਟ੍ਠਸਙ੍ਘਾਟੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਬਾਹਾ। **"ਸੁਧਾਯ ਵਾ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਵਾ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਲੇਪੇ ਅਵਸੇਸੋ ਭਸ੍ਮਾਗੋਮਯਾਦਿਭੇਦੋ ਅਲੇਪੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਞ੍ਞਾਚਿਕਾਯ ਕੁਟਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਸਯਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ **"ਸਯਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮਤ੍ਥਮਾਹ, ਨ ਤੁ ਪਦਤ੍ਥਤੋ। **"ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੪੮-੩੪੯) ਪਨ ਪਦਤ੍ਥਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਯਦਿ ਪਨ ''ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਵਾ''ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਵਿਲੋਮਿਤਂ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਨ ਹਿ ਕਾਰਾਪੇਨ੍ਤੋ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਏਦਿਸੀ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨਤ੍ਥਿ ਸਾਮੀ ਪਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਸਾਮਿਕਾ,** ਤਂ ਅਸਾਮਿਕਂ, ਅਨਿਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨਿਸ੍ਸਰਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਰਾਪਨੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਕਾਰੇਤਾ ਦਾਯਕੇਨ ਵਿਰਹਿਤਾ"**ਨ੍ਤਿ। **ਉਦ੍ਦੇਸੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਸਾਮਿਸ੍ਮਿਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤਸ੍ਸਾ ਕੁਟਿਯਾ"**ਤਿ। **ਦੀਘਸੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦੀਘਤੋ"**ਤਿ। **ਬਹਿਕੁਟ੍ਟਾ**ਤਿ ਕੁਟ੍ਟਸ੍ਸ ਬਹਿ, ਥੁਸੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕੋ ਪਿਣ੍ਡੋ **ਥੁਸਪਿਣ੍ਡੋ,** ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ **ਥੁਸਪਿਣ੍ਡਪਰਿਯਨ੍ਤੋ,** ਤੇਨ, ਥੁਸਮਿਸ੍ਸਕਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਥੁਸਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸੁਪਰਿ ਸੇਤਕਮ੍ਮਂ ਪਨ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਂ। ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਭਵੋ **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਿਮੋ,** ਤੇਨ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸਂ ਕੁਟਿਯਂ। **ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਕਤਿਵਿਦਤ੍ਥਿਯਾ ਨਵਵਿਦਤ੍ਥਿਪਮਾਣੋ। ''ਤਿਰਿਯਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਤਰਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੪੮) ਉਕ੍ਕਂਸਤੋ ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਹੇਟ੍ਠਿਮਕੋਟਿਯਾ ਚਤੁਹਤ੍ਥਵਿਤ੍ਥਾਰਾ ਨ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸੋਧੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮਤਲਸੀਮਮਣ੍ਡਲਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਙ੍ਘਂ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਸਙ੍ਘਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਵੁਡ੍ਢਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਦੇ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ 'ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਞ੍ਞਾਚਿਕਾਯ ਕੁਟਿਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਅਸਾਮਿਕਂ ਅਤ੍ਤੁਦ੍ਦੇਸਂ, ਸੋਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘਂ ਕੁਟਿਵਤ੍ਥੁਓਲੋਕਨਂ ਯਾਚਾਮੀ'''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੪੯) ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ। **ਸਙ੍ਘੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਮਤਾ**ਤਿ ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ (ਪਾਰਾ॰ ੩੫੦) ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮੇਨ, ਅਪਲੋਕਨਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਘੇਨ ਸਮ੍ਮਤਾ। **ਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਕੁਟਿਵਤ੍ਥੁ। **ਅਨਾਰਮ੍ਭ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵਂ। ਪਰਿਤੋ ਕਮਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਂ,** ਤੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਪਰਿਕ੍ਕਮਨਂ,** ਸਉਪਚਾਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਾ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੫੩) ਨਾਮ ਰਤ੍ਤਕਾਲਪਿਙ੍ਗਲਾਦਿਭੇਦਾ ਯਾ ਕਾਚਿ, ਤਾ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਤਾਨਿ **ਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਾਦੀਨਿ,** ਤੇਸਂ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਪਚਿਕਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹਣਂ। **ਆਸਯੋ**ਤਿ ਨਿਬਦ੍ਧਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ, ਸੋ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਆਸਯਾਦਯੋ,** ਤੇਹਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਗਹਣਂ। **ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਉਪਦ੍ਦਵੇਹੀ**ਤਿ ''ਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਾਨਂ ਵਾ ਆਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਚਿਕਾਨਂ ਵਾ ਉਨ੍ਦੂਰਾਨਂ ਵਾ ਅਹੀਨਂ ਵਾ ਵਿਚ੍ਛਿਕਾਨਂ ਵਾ ਸਤਪਦੀਨਂ ਵਾ ਹਤ੍ਥੀਨਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਨਂ ਵਾ ਸੀਹਾਨਂ ਵਾ ਬ੍ਯਗ੍ਘਾਨਂ ਵਾ ਦੀਪੀਨਂ ਵਾ ਅਚ੍ਛਾਨਂ ਵਾ ਤਰਚ੍ਛਾਨਂ ਵਾ ਯੇਸਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਂ ਪਾਣਾਨਂ ਵਾ ਆਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਅਪਰਣ੍ਣਅਬ੍ਭਾਘਾਤਆਘਾਤਨਸੁਸਾਨਉਯ੍ਯਾਨਰਾਜਵਤ੍ਥੁਹਤ੍ਥਿਸਾਲਾਅਸ੍ਸਸਾਲਾਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਪਾਨਾਗਾਰਸੂਨਰਚ੍ਛਾਚਚ੍ਚਰਸਭਾਸਂਸਰਣਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੫੩) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਉਪਦ੍ਦਵੇਹਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ **ਅਬ੍ਭਾਘਾਤਂ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੫੩) ਨਾਮ ਕਾਰਣਾਘਰਂ। **ਆਘਾਤਨਂ** ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਗਨ੍ਧਿਕਾ। **ਸੁਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਸੁਸਾਨਂ। **ਸਂਸਰਣਂ** ਨਾਮ ਅਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਗਮਨੀਯੋ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਮਗ੍ਗੋ।

ਆਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯਾਤਿ ਛਿਨ੍ਨਤਟਾਦੀਨਮਭਾਵਤੋ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ। **ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ਕੁਟਿਕਾਰਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ। **ਯਾਚਿਤੇਹੀ**ਤਿ ''ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਵੁਡ੍ਢਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਦੇ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ 'ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਞ੍ਞਾਚਿਕਾਯ ਕੁਟਿਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਅਸਾਮਿਕਂ ਅਤ੍ਤੁਦ੍ਦੇਸਂ, ਸੋਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘਂ ਕੁਟਿਵਤ੍ਥੁਦੇਸਨਂ ਯਾਚਾਮੀ'''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੫੧) ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਯਾਚਿਤੇਹਿ। **ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ –

> ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਯਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਞਾਚਿਕਾਯ ਕੁਟਿਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਅਸਾਮਿਕਂ ਅਤ੍ਤੁਦ੍ਦੇਸਂ, ਸੋ ਸਙ੍ਘਂ ਕੁਟਿਵਤ੍ਥੁਦੇਸਨਂ ਯਾਚਤਿ। ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਸਙ੍ਘੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕੁਟਿਵਤ੍ਥੁਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯ। ਏਸਾ ਞਤ੍ਤਿ। ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਯਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਞਾਚਿਕਾਯ ਕੁਟਿਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਅਸਾਮਿਕਂ ਅਤ੍ਤੁਦ੍ਦੇਸਂ, ਸੋ ਸਙ੍ਘਂ ਕੁਟਿਵਤ੍ਥੁਦੇਸਨਂ ਯਾਚਤਿ। ਸਙ੍ਘੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕੁਟਿਵਤ੍ਥੁਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਯਸ੍ਸਾਯਸ੍ਮਤੋ ਖਮਤਿ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕੁਟਿਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ, ਸੋ ਤੁਣ੍ਹਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਸ ਨਕ੍ਖਮਤਿ, ਸੋ ਭਾਸੇਯ੍ਯ। ਦੇਸਿਤਂ ਸਙ੍ਘੇਨ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕੁਟਿਵਤ੍ਥੁ, ਖਮਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਣ੍ਹੀ, ਏਵਮੇਤਂ ਧਾਰਯਾਮੀ''ਤਿ –

ਏਵਂ ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ। **ਆਲ਼ਵਿਕਾ** ਨਾਮ ਆਲ਼ਵਿਰਟ੍ਠੇ ਜਾਤਾ ਦਾਰਕਾ, ਤੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਕਾਲੇਪਿ ''ਆਲ਼ਵਿਕਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ। ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਆਲ਼ਵਿਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ**''ਤਿ। **ਲੇਪੇ ਘਟਿਤੇ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੫੩) ਅਨ੍ਤੋਲੇਪੇ ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਲੇਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਿਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਛਦਨਞ੍ਚ ਏਕਾਬਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਘਟਿਤੇ, ਬਹਿਲੇਪੇ ਵਾ ਬਹਿਲੇਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਘਟਿਤੇ। **ਦ੍ਵੇ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟਾਨਿ** ਸਾਰਮ੍ਭਅਪਰਿਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ। **ਉਭਯਵਿਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਉਭਯੇਹਿ ਦੇਸਨਾਪਮਾਣੇਹਿ ਵਿਪਨ੍ਨਾ ਵਿਰਹਿਤਾ ਉਭਯਵਿਪਨ੍ਨਾ, ਅਦੇਸਿਤਵਤ੍ਥੁਕਾ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਬਨ੍ਧੇ ਵਾ ਵਾਤਪਾਨੇ ਵਾ। **ਲੇਪੋ ਨ ਘਟਿਯਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦਿਨ੍ਨਲੇਪੋ ਦ੍ਵਾਰਬਨ੍ਧੇਨ ਵਾ ਵਾਤਪਾਨੇਨ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨ ਘਟਿਯਤਿ, ਏਕਾਬਦ੍ਧਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਬਨ੍ਧਂ ਵਾ ਵਾਤਪਾਨਂ ਵਾ ਪਰਾਮਸਤਿ। **ਪਠਮਮੇਵਾ**ਤਿ ਲੇਪਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਾਰਬਨ੍ਧਵਾਤਪਾਨਾਨਂ ਠਪਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਯੇਵ, ਲੇਪਸ੍ਸ ਨਿਟ੍ਠਿਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੁਟਿਂ ਕਰੋਤਿ ਦੇਸਿਤਵਤ੍ਥੁਕਂ ਪਮਾਣਿਕਂ ਸਾਰਮ੍ਭਂ ਸਪਰਿਕ੍ਕਮਨਂ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੁਟਿਂ ਕਰੋਤਿ ਦੇਸਿਤਵਤ੍ਥੁਕਂ ਪਮਾਣਿਕਂ ਅਨਾਰਮ੍ਭਂ ਅਪਰਿਕ੍ਕਮਨਂ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੫੫) ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਕੇਵਲਂ ਸਾਰਮ੍ਭਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਪ੍ਪਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਿਤਂ। **ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਦਤੋ ਚਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਦਦਤੋ ਚ। **ਗੁਹਾ** ਨਾਮ ਇਟ੍ਠਕਗੁਹਾ ਵਾ ਸਿਲਾਗੁਹਾ ਵਾ ਦਾਰੁਗੁਹਾ ਵਾ ਭੂਮਿਗੁਹਾ ਵਾ। **ਤਿਣਕੁਟਿ** ਨਾਮ ਸਤ੍ਤਭੂਮਿਕੋਪਿ ਪਾਸਾਦੋ ਤਿਣਚ੍ਛਦਨੋ

‘‘ਤਿਣਕੁਟਿਕਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਵ੍ਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ। **ਵਾਸਾਗਾਰਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੬੪) ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਤ੍ਥਾਯ ਵਾਸਾਗਾਰਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਉਪੋਸਥਾਗਾਰਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਜਨ੍ਤਾਘਰਭੋਜਨਸਾਲਾਅਗ੍ਗਿਸਾਲਾਨਂ ਗਹਣਂ। **ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਮਾਣਸਮ੍ਭਵੋ**ਤਿ ਚਤੁਹਤ੍ਥਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਤਾ। **ਅਦੇਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਰੋਤੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਦੇਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਰੋਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਦੇਸਾਪਨਂ **ਅਕਿਰਿਯਾ**। ਕੁਟਿਕਰਣਂ **ਕਿਰਿਯਾ**।

ਕੁਟਿਕਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਵਿਹਾਰਕਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਮਹਨ੍ਤਂ ਲਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ **ਮਹਲ੍ਲਕੋ,** ਤਂ ਮਹਲ੍ਲਕਂ। ਯੋ ਚ ਯਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ ‘‘**ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ **ਮਹਲ੍ਲਕੋ**’’ਤਿ। ਸੋ ਚ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ ਕੇਨ, ਕੁਤੋ ਚਾਤਿ ਆਹ ‘‘**ਸਸਾਮਿਕਭਾਵੇਨਾ**’’ਤਿਆਦਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਸਸਾਮਿਕਭਾਵੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ ‘‘**ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ**’’ਤਿਆਦਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਨਾਮ ਵਿਹਾਰੋ ਸਸਾਮਿਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੬੭) ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ ‘‘**ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**’’ਤਿਆਦਿ। ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਵਿਹਾਰੋ,** ਆਵਾਸੋ। ਮਾਤਿਕਾਯਂ **ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਾ ਅਨਭਿਨੇਯਜਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਅਯਂ ਵਾ ਸੋ ਮਹਾਨਾਗੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋ।

ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੬੫) ਏਵਂਨਾਮਕੇ ਨਗਰੇ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਨਗਰਸ੍ਸ ਆਰਾਮਪੋਕ੍ਖਰਣਿਆਦੀਸੁ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕੋਸਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਾਵ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਾ ਅਹੇਸੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ‘‘ਕੋਸਮ੍ਬੀ’’ਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ‘‘ਕੁਸੁਮ੍ਬਸ੍ਸ ਨਾਮ ਇਸਿਨੋ ਅਸ੍ਸਮਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਮਾਪਿਤਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਕੇ। **ਛਨ੍ਨਤ੍ਥੇਰਂ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਯੋ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਕਾਲੇ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ, ਯਸ੍ਸ ਚ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਕਾਲੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਣ੍ਡੋ (ਚੂਲਵ॰ ੪੪੫) ਆਣਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਛਨ੍ਨਤ੍ਥੇਰਂ ਆਰਬ੍ਭ। **ਚੇਤਿਯਰੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਟ੍ਠੇਨ **ਚੇਤਿਯਂ,** ਪੂਜਾਰਹਾਨਂ ਦੇਵਟ੍ਠਾਨਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ‘‘ਚੇਤਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ **ਚੇਤਿਯਰੁਕ੍ਖਂ**। ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਦੇਸਨਾਯ ਆਪਜ੍ਜਨਤੋ ‘‘**ਅਕਿਰਿਯਮਤ੍ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭਾਵੋ**’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਿਰਿਯਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਵਤ੍ਥੁਅਦੇਸਨਾਯ, ਕੁਟਿਕਰਣੇਨ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਮਾਣਨਿਯਮਾਭਾਵੋਵ ਵਿਸੇਸੋ।

ਵਿਹਾਰਕਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਦੁਟ੍ਠਦੋਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੂਸੀਯਤੀਤਿ **ਦੁਟ੍ਠੋ,** ਦੂਸੇਤਿ ਪਰਂ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ **ਦੋਸੋ**। ਤੇਨਾਹ ‘‘**ਦੂਸਿਤੋ ਚੇਵਾ**’’ਤਿਆਦਿ। ਇਦਾਨਿ ‘‘ਦੂਸਿਤੋ ਚੇਵ ਦੂਸਕੋ ਚਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘**ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਹਿ ਦੋਸੇ**’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਜਹਾਪਿਤੋ**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੮੫-੩੮੬) ਸੋਮ੍ਮਭਾਵਂ ਜਹਾਪਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਵਿਕਾਰਮਾਪਾਦਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਆਕਾਰਨਾਨਾਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਦੂਸਿਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਚੇਵ ਦੂਸਕਾਕਾਰਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਆਕਾਰਾਨਂ ਨਾਨਾਭਾਵੇਨ। **ਨਪ੍ਪਤਿਤੋ**ਤਿ ਪੀਤਿਸੁਖਾਦੀਹਿ ਨ ਅਭਿਗਤੋ ਅਨੁਪਗਤੋ, ਨ ਉਪਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਚ ਪੀਤਿਸੁਖਾਦੀਹਿ ਅਨੁਪਗਤੋ, ਸੋ ਤੇਹਿ ਵਜ੍ਜਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ ‘‘**ਪੀਤਿਸੁਖਾਦੀਹਿ ਵਿਵਜ੍ਜਿਤੋ**’’ਤਿ। ਯੋ ਚ ਤੇਹਿ ਵਜ੍ਜਿਤੋ, ਨ ਸੋ ਤੇਹਿ ਅਭਿਸਟੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ ‘‘**ਨ ਅਭਿਸਟੋ**’’ਤਿ, ਪੀਤਿਸੁਖਾਦੀਹਿ ਨ ਪਤ੍ਥਟੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਾਸ੍ਸ ਮੂਲਨ੍ਤਿ **ਅਮੂਲਕਂ**। ਤਂ ਪਨ ਅਮੂਲਕਤ੍ਤਂ ਯਸ੍ਮਾ ਚੋਦਕਵਸੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਚੁਦਿਤਕਵਸੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘**ਯਂ ਚੋਦਕੇਨਾ**’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੁਦਿਤਕਸ੍ਸ ਆਪਨ੍ਨਾਨਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਂ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ।

ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ ‘‘**ਏਤ੍ਥ ਚਾ**’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ‘‘ਪਸਾਦਸੋਤੇਨ ਵਾ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤੇਨ ਵਾ’’ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਂ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੮੫-੩੮੬) ਪਨ ਤਿਵਿਧਂ ਦਿਟ੍ਠਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਂ, ਸੁਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਂ, ਮੁਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਮਾਤੁਗਾਮਞ੍ਚ ਤਥਾਰੂਪੇ ਠਾਨੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਇਮੇਹਿ ਕਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘‘ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਂ, ਇਦਂ **ਦਿਟ੍ਠਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਂ** ਨਾਮ। ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋਕਾਸੇ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਚ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਚ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ

ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਅਜਾਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤੰ, ਇਦੰ **ਸੁਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤੰ** ਨਾਮ। ਧੁਤ੍ਤੇਹਿ ਇਤ੍ਥੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਚ੍ਛਨ੍ਨਵਿਹਾਰੇ ਮਣ੍ਡਪੇ ਵਾ ਸਾਲਾਦੀਸੁ ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧਮਂਸਸੁਰਾਦੀਨਿ ਅਨੁਭਵਿਤ੍ਵਾ ਗਤਟ੍ਠਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕੇਨ ਨੁ ਖੋ ਇਦੰ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤੇਨ ਤਤ੍ਰ ਕੇਨਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪੂਜਾ ਕਤਾ ਹੋਤਿ, ਭੇਸਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਅਰਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਪੀਤੰ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ ''ਅਯੰ ਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤੰ, ਇਦੰ **ਮੁਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤੰ** ਨਾਮ। ਏਵਂ ਤਿਵਿਧਸ੍ਸ ਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ **ਅਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤੰ**। ਤੇਨਾਹ **"ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਸੇਨ ਚੇਤਸਾ ਅਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਪਨੇਤੰ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਕਂ ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ** ਵਾ"ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ''ਤ੍ਵਂ ਪਣ੍ਡਕੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨਾਪਿ ਚੋਦਯਤੋ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਰੂਪੇਸੁ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਦਭਾਜਨੇ ''ਪਾਰਾਜਿਕੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੮੬) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਦਭਾਜਨੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਉਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤਾਨਂ ਵਾਚਕਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ **"ਧਂਸੇਯ੍ਯਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਧਂਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ** ਅਭਿਭਵਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਭਿਭਵੇਯ੍ਯਾ"**ਤਿ। **"ਤ੍ਵਂ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵੀ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਤ੍ਵਂ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਆਦਿਯਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਂ ਘਾਤਯਿਤ੍ਥ, ਅਭੂਤਂ ਆਰੋਚਯਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਅਸ੍ਸਮਣੋਸੀ'ਤਿ ਅਵਨ੍ਨੂਨਕਾਰਣਸ੍ਸ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਨ ਵਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਅਵਨ੍ਦਿਯੇਸੁ ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ''ਪਚ੍ਛਾ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਪੁਰੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਨ੍ਦਿਯੋ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੬੮) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਇਦਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਮੀਪੇਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥਪਮਾਣੇ ਪਦੇਸੇ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਮੇਵ ਹਿ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਯ ਸੀਸਂ ਨ ਏਤਿ, ਇਦਂ ਪਨ ਅਨੁਦ੍ਧਂਸਨਂ, ਅਭੂਤਰੋਚਨਞ੍ਚ ਏਤਿਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਯ ਏ**ਵ ਵਾ"ਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਪਸਤ੍ਥਂ ਚਰਿਯਨ੍ਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ,** ਬ੍ਰਹ੍ਮੂਨਂ ਵਾ ਸੇਟ੍ਠਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਚਰਿਯਨ੍ਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ,** ਤਮ੍ਹਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਾ"**ਤਿ। **ਸਾਧੁ ਵਤਸ੍ਸ** ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਭਦ੍ਦਕਂ ਭਵੇਯ੍ਯ। ''ਤਜ੍ਜਨੀਯਕਮ੍ਮਾਦਿਸਤ੍ਤਵਿਧਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚੋਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ **ਕਮ੍ਮਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**। ''ਆਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ **ਵੁਟ੍ਠਾਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**। **ਅਨੁਵਿਜ੍ਜਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**ਤਿ ਵੀਮਂਸਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਨੁਵਿਜ੍ਜਕੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਓਤਿਣ੍ਣਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤੁਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਵਿਨਯਧਰੇਨ। **ਕਿਂ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਤਯਾ ਕਿਂ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਪਠਮਂ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਅਜ੍ਝਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਕਿਨ੍ਤਿ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਕਦਾ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਕਤ੍ਥ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਨਯਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਸਮਨਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਹਿ ਸਮਥੇਹਿ ਅਧਿਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਅਧਿਕਰਣਂ**। ਯਥਾ ਹਿ ਸਮਨਵਸੇਨ ਸਮਥਾਨਂ ਵਿਵਾਦਾਦੀਸੁ ਅਧਿਕਤਭਾਵੋ, ਏਵਂ ਵਿਵਾਦਾਦੀਨਂ ਤੇਹਿ ਅਧਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮਥੇਹਿ ਅਧਿਕਰਣੀਯਭਾਵੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਅਧਿਕਰਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਧਿਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣਂ ਅਨੁਵਾਦਾਧਿਕਰਣਂ ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਂ ਕਿਚ੍ਚਾਧਿਕਰਣਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਅਧਿਕਰਣਂ। ਵਿਵਾਦਾਦੀਨਿ ਅਧਿਕਰਣਾਨਿ ਸਮੇਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਮਥਾ,** ਸਮ੍ਮੁਖਾਵਿਨਯਾਦਯੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਧਿਕਰੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਧਿਕਰਣਂ**। ਕੇ ਅਧਿਕਰੀਯਨ੍ਤਿ? ਸਮਥਾ। ਕਥਂ ਅਧਿਕਰੀਯਨ੍ਤਿ? ਸਮਨਵਸੇਨ। ਅਧਿਕਰਣਂ ਸਮੇਨ੍ਤਿ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੀਤਿਪਿ **ਸਮਥਾ**ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਧਿਕਰਣੇਹਿ ਚੋਦਨਾਯ ਅਭਾਵਤੋ **"ਇਦਂ ਪਨ ਪਾਰਾਜਿਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਅਧਿਕਰਣਂ **ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਂ। ਅਨੁਦ੍ਧਂਸਿਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ,** ਸੋ ਚੇ ਤਙ੍ਖਣੇਯੇਵ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਮੇਤ੍ਤਿਯਭੂਮਜਕੇਤਿ ਮੇਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਭੂਮਜਕਞ੍ਚ। ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾਨਂ ਅਗ੍ਗਪੁਰਿਸਾ ਏਤੇ। **ਸੁਦ੍ਧਂ** ਵਾਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਮਨਾਪਨ੍ਨਂ ਵਾ। **"ਸਚੇ ਸੋ ਤਙ੍ਖਣੇਯੇ**ਵ **ਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਵਜ੍ਜਨਸਮਯਮਾਹ। ਤਙ੍ਖਣੇਯੇਵ ਜਾਨਨਂ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਸਮਯੇਨ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤੇ ਪਨ ਞਾਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਪਚ੍ਛਾ ਚੇ ਜਾਨਾਤਿ, ਸੀਸਂ ਨ ਏਤਿ।
ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਅਭੂਤਾਰੋਚਨਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਅਤ੍ਤਕਾਮਦੁਟ੍ਠਦੋਸਭੂਤਾਰੋਚਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਹਿ ਇਮਾਨਿ ਏਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਸਤ੍ਤਹਿਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵਦਤੋ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਚੋਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸੀਸਂ ਨ ਏਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਪਤ੍ਤਿਯੋ**ਤਿ ''ਵਾਚਾਯ ਵਾਚਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਦੁਕ੍ਕਟਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। **ਤਥੇ**ਵਾਤਿ ਵਾਚਾਯ ਵਾਚਾਯੇਵ। ਵ**ਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਹਿਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਵਾਚਾਯ ਵਾਚਾਯੇਵ। ਓਕਾਸਂ

ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾਚਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਓਕਾਸੰ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਮੇਵਾ**”ਤਿ। **ਏਵ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਦੁਕ੍ਕਟੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਅਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਤ੍ਤਹਿਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। **ਸਤ੍ਤਵਿਧਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਤਜ੍ਜਨੀਯੰ, ਨਿਯਸੰ, ਪਬ੍ਬਾਜਨੀਯੰ, ਪਟਿਸਾਰਣੀਯੰ, ਤਿਵਿਧਞ੍ਚ ਉਕ੍ਖੇਪਨੀਯਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਵਿਧਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮੰ।

ਉਪੋਸਥੰ ਵਾ ਪਵਾਰਣੰ ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਓਕਾਸਕਮ੍ਮੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪੋਸਥਤੋ ਪੁਰੇ ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਾ ਠਪਿਤੋਪਿ ਅਟ੍ਠਪਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਖੇਤ੍ਤੇ ਠਪਿਤੋ ਪਨ ਠਪਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਜ੍ਜੁਪੋਸਥੋ ਪਨ੍ਨਰਸੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲੰ, ਸਙ੍ਘੋ ਉਪੋਸਥੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਾਵ **ਰੇ**-ਕਾਰੰ ਭਣਤਿ, ਤਾਵ ਠਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਇਦੰ ਖੇਤ੍ਤੰ। **ਯ੍ਯ**-ਕਾਰੇ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੇ ਠਪੇਨ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਛਾ ਠਪਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ । ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ’’ਤਿ ਅਨਾਰਦ੍ਧੇ ਠਪੇਨ੍ਤੇਨ ਪੁਰੇ ਠਪਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਪਵਾਰਣਾਟ੍ਠਪਨੰ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕੰ, ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਞ੍ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧੰ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕੇ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘੋ ਤੇਵਾਚਿਕੰ ਪਵਾਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ **ਸੁ**-ਕਾਰਤੋ ਯਾਵ **ਰੇ**-ਕਾਰੋ, ਤਾਵ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਾਵ ਹੋਤਿ ਪਵਾਰਣਾ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਏਕਪਦੇਪਿ ਠਪੇਨ੍ਤੇਨ ਠਪਿਤਾ ਹੋਤਿ ਪਵਾਰਣਾ। **ਯ੍ਯ**-ਕਾਰੇ ਪਨ ਪਤ੍ਤੇ ਪਰਿਯੋਸਿਤਾਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਠਪੇਨ੍ਤੇਨ ਅਟ੍ਠਪਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਟ੍ਠਪਨੇ ਪਨ ‘‘ਸਙ੍ਘੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਵਾਰੇਮਿ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਭਨ੍ਤੇ ਸਙ੍ਘੰ ਪਵਾਰੇਮਿ ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਵਾ... ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਟੀ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੧੦) **ਸੰ**-ਕਾਰਤੋ ਯਾਵ ਅਯੰ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੋ **ਟਿ**-ਕਾਰੋ, ਤਾਵ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਾਵ ਹੋਤਿ ਪਵਾਰਣਾ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਏਕਪਦੇਪਿ ਠਪੇਨ੍ਤੇਨ ਠਪਿਤਾ ਹੋਤਿ ਪਵਾਰਣਾ। ‘‘ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਪਰਿਯੋਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਠਪਿਤਾਪਿ ਅਟ੍ਠਪਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਦ੍ਵੇਵਾਚਿਕਏਕਵਾਚਿਕਸਮਾਨਵਸ੍ਸਿਕਾਸੁ। ਏਤਾਸੁਪਿ ਹਿ **ਟਿ**-ਕਾਰਾਵਸਾਨੰਯੇਵ ਠਪਨਕ੍ਖੇਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਠਪਨਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ ਪਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ। **ਓਸਟੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਕੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਉਦਾਹਟੇ। **ਇਦਞ੍ਚ ਇਦਞ੍ਚ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੰ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਞ੍ਚ ਕਰੋਤਿ, ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਞ੍ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਸੁਕੋ ਚ ਅਸੁਕੋ ਚ ਅਸ੍ਸਮਣੋ, ਅਨੁਪਾਸਕੋ**ਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟੰ, ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਚੇ ਪਨ ਓਦਿਸ੍ਸ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸਙ੍ਖਜੁਪਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੂਪਗਮਨੰ।

ਦੁਟ੍ਠਦੋਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਞ੍ਞਭਾਗਸ੍ਸਾਤਿ ਅਞ੍ਞਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸ, ਯੰ ਚੋਦੇਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਜਾਤਿਆਦਿਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਜਾਤਿਆਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਪੁੰਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਛਗਲਕਾਦਿੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ, ਅਯੰ ਛਗਲਕਾਦਿਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਧਿਕਰਣਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਾ ਨਪੁੰਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਇਦੰ ਛਗਲਕਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਧਿਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਞ੍ਞਭਾਗੋ** ਵਾਤਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਜਾਤਿਆਦਿਭੇਦੋ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਵਾ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਛਗਲਕਾਦਿਕਸ੍ਸ । **ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯੰ** ਛਗਲਕਾਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਅਞ੍ਞਭਾਗਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਵਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ, ‘‘ਅਞ੍ਞਭਾਗਵਨ੍ਤੰ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਵਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਜਾਤਿਆਦਿਕੰ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਸੁੰ ਛਗਲਕਾਦਿਕੇ ਅਸਤਿਪਿ ‘‘ਪਟਿਮਾਯ ਸਰੀਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਅਭੇਦੇਪਿ ਭੇਦਕਪ੍ਪਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਲੋਕਵੋਹਾਰਵਸੇਨ **“ਅਞ੍ਞਭਾਗਸ੍ਸ ਇਦੰ, ਅਞ੍ਞਭਾਗੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਧਿਕਰੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਧਿਕਰਣੰ**। ਤੇਨਾਹ **“ਆਧਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**”ਤਿ। ਆਧਰੀਯਤਿ ਅਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ **ਆਧਾਰੋ**, ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਤੇਨਾਹ **“ਵਤ੍ਥੁ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**”ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ‘‘ਅਞ੍ਞਭਾਗਸ੍ਸ ਇਦ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਕੇਵਲੰ ਨਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਆਗਤਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭਜਨ੍ਤੋ **“ਯੋ ਹਿ ਸੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ਨਨੁ ਅਨਾਗਤੇ ਏਵੰ ਚੋਦੇਨ੍ਤਾਨੰ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਲੇਸੋਕਾਸਪਿਦਹਨਤ੍ਥੰ ਇਦੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਨ ਮੇਤ੍ਤਿਯਭੂਮਜਕਾਨੰ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਤ੍ਤਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਪਨ ‘‘ਯੋ ਹਿ ਸੋ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਦਬ੍ਬੋ ਮਲ੍ਲਪੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸੇਸੇਨਾਤਿ ਏਦਿਸੀ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਹੀ**ਤਿ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਯਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ,** ਤਸ੍ਸੰ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਛਗਲਕੋ**ਤਿ ਸੇਤਛਗਲਕੋ। **ਸੋ**ਤਿ ਛਗਲਕੋ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ‘‘ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਛਗਲਕਭਾਵਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ ‘‘ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਜਾਤਿਯਾ ਚੇਵ ਛਗਲਕਭਾਵਸ੍ਸ ਚਾ’’ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਾਗਸ੍ਸ ਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸ, ਪਕ੍ਖਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕੁਤੋਯਮਵ੍ਵੋ, ਯਤੋ ''ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਾਗਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯ੍ਵਾਯਂ...ਪੇ॰... ਤਤੋ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿ ਚੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ ਚਾ**ਤਿ ਯੋ ਅਯਂ ਭਾਗੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਪਕ੍ਖੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ''ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿ ਚੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ ਚਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤੋ ਯੋ ਅਯਂ ਭਾਗੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਪਕ੍ਖੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤੋ**ਤਿ ''ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿ ਚੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੋ ਚਾ''ਤਿ ਭਾਗਤੋ। **ਸੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞਭਾਗੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤਿਰਚ੍ਛਾਨਜਾਤਿਛਗਲਕਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸੋ ਅਞ੍ਞਭਾਗੋ ਵਾ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਛਗਲਕਸ੍ਸ। **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਭਾਗਸ੍ਸ ਛਗਲਕੋ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞਭਾਗੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸਙ੍ਖਜਂ ਲਭਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸੋ ਯ੍ਵਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਸੋ-ਸਦ੍ਦਮੇਵ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸੋ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸਙ੍ਖਂ ਲਭਤੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ''ਸੋ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਪਨ ਅਧਿਕਰਣਸਦ੍ਦਤੋ ਪਰਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ''ਅਧਿਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਿਯਭੂਮਜਕਾਨਂ। **ਇਮਂ ਮਯਂ ਦਬ੍ਬਂ ਮਲ੍ਲਪੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਕਰੋਮਾ**ਤਿ ਛਗਲਕਂ ਅਜਿਕਾਯ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਮਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮਂ ਛਗਲਕਂ ਦਬ੍ਬਂ ਮਲ੍ਲਪੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾਨਂ। **ਨਾਮਕਰਣਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਨਾਮਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਯੋ ਸੋ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਨਾਮਕਰਣਸਞ੍ਞਾਯ ਯੋ ਸੋ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ''ਦਬ੍ਬੋ ਮਲ੍ਲਪੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਛਗਲਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਯਸ੍ਮਾ ਆਧਾਰੋ ਵਤ੍ਥੁ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ ਕਥਮੇਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ''ਅਧਿਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਆਧਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਤਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਨਾਮਕਰਣਸਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਛਗਲਕਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ **"ਕਸ੍ਮਾ"**ਤਿ। ਕਾਰਣਮਾਹ **"ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ"**ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਅਸਮ੍ਭਵਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਉਪਾਦਿਯਿਂਸੂਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਉਪਾਦਿਯਿਂਸੂ**ਤਿ ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ। ਕਿਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਧਿਕਰਣਾਨਮ੍ਪਿ ਲੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੇਨੇਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਨ ਚ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਧਿਕਰਣਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁਂ **"ਜਾਤਿਲੇਸਾਦਯੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਯੇਵ ਲੇਸੋ **ਜਾਤਿਲੇਸੋ**। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਾਮਲੇਸਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

''ਲੇਸਾ ਜਾਤਿਨਾਮਗੋਤ੍ਤ-ਲਿਙ੍ਗਾਪਤ੍ਤਿਵਸਾਪਿ ਚ।
ਪਤ੍ਤਚੀਵਰੁਪਜ੍ਝਾਯਾ-ਚਰਿਯਾਵਾਸਵਸਾ ਦਸਾ''ਤਿ॥

ਆਪਤ੍ਤਿਲੇਸੋ ਨਾਮ ਲਹੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ। ਤਞ੍ਚੇ ਪਾਰਾਜਿਕੇਨ ਚੋਦੇਤਿ ''ਅਸ੍ਸਮਣੋਸਿ, ਅਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯੋਸੀ''ਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਵਾਚਾਯ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਸ੍ਸਾਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੯੬) ਏਵਂ ਆਪਤ੍ਤਿਲੇਸਮ੍ਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂਯੇਵ ਲੇਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ । **ਤਞ੍ਚ "ਦਬ੍ਬੋ ਮਲ੍ਲਪੁਤ੍ਤੋ"ਤਿ ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਿਯਭੂਮਜਕੇਹਿ ਛਗਲਕਸ੍ਸ ਕਤਂ ਤਂ ''ਦਬ੍ਬੋ ਮਲ੍ਲਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਨਾਮਞ੍ਚ। ਏਵਂ ਅਸਮ੍ਭਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਇਮਿਨਾਵ ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਦੇਸਲੇਸਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤੁਂ **"ਏਤ੍ਥ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦੇਸਲੇਸੇਸੁ। **ਦੇਸੋ** ਨਾਮ ਜਾਤਿਆਦਿਭੇਦੋ ਵੋਹਾਰੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਜਾਤਿਆਦੀਸੂ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁਂ। ਕਥਂ ਸਿਲਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੇਨੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ, ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੇਨੇਵ, ਨ ਤੁ ਅਤ੍ਥਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **"ਈਸਕਂ ਅਲ੍ਲੀਯਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਲੇਸੋ''ਤਿ ਲਿਸ ਅਲ੍ਲੀਭਾਵੇਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦੇਸਲੇਸਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **"ਜਾਤਿਆਦੀਨਂਯੇਵ ਅਞ੍ਞਤਰਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ।

ਯਦਿ ਪਨ ਨਾਮਕਰਣਸਞ੍ਞਾਯ ਆਧਾਰਭੂਤਂ ਛਗਲਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਦਭਾਜਨੇ ਤਂ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ''ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸਾਤਿ ਆਪਤ੍ਤਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ ਵਾ ਹੋਤਿ ਅਧਿਕਰਣਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ ਵਾ''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੯੩) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਦਭਾਜਨੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਧਾਰਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਧਿਕਰਣਂ। **ਆਵਿਭੂਤਂ** ਪਾਕਟਂ। **ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਅਤ੍ਥਾਨਂ ਉਦ੍ਧਰਣਵਸੇਨ। ਨਨੁ ਚ ''ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਪਤਿ ਸਦ੍ਦਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਨ ਏਕੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨੇਕਤ੍ਥਾ ਅਭਿਧੀਯਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ ਸਦ੍ਦਵਿਸੇਸੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤੇ, ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਅਧਿਕਰਣਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤਾਸਾਮਞ੍ਞਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਯਂ ਵਿਚਾਰੋ ਅਧਿਕਰਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਅਧਿਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਧਿਕਰਣਾਨੀ"**ਤਿ। **ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਤਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਪਕ੍ਖਿਯਤਾ। **ਤਬ੍ਭਾਗਿਯਤਾ**ਤਿ ਤਪ੍ਪਕ੍ਖਿਯਤਾ। **ਅਪਾਕਟਾ** ਪਦਭਾਜਨਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਦਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵਤੋ। **ਅਵਸਾਨੇ ਆਪਤ੍ਤਞ੍ਞਭਾਗਿਯੇਨ ਚੋਦਨਞ੍ਚਾ**ਤਿ ''ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਅਜ੍ਝਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇ

ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚੇ ਪਾਰਾਜਿਕੇਨ ਚੋਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤਂ "**ਅਧਿਕਰਣਞ੍ਞਭਾਗਿਯ**"ਨ੍ਤਿ। ਏਕਮੇਕਞ੍ਹਿ ਅਧਿਕਰਣਂ ਇਤਰੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ ਅਞ੍ਞਪਕ੍ਖਿਯਂ ਅਞ੍ਞਕੋਟ੍ਠਾਸਿਯਂ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਭਾਗਤ੍ਤਾ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਕਥਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੋ ਪਦਵਿਭਾਗੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ।

ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੇਸਂ ਲੇਸਮਤ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁੱਤਤ੍ਤਾ "**ਸੇਸਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ ਅਟ੍ਠਮੇ ਵੁੱਤਸਦਿਸਾਯੇਵਾ**"ਤਿ ਵੁੱਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸੇਸਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ**ਤਿ ''ਪਾਰਾਜਿਕੇਨਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਰੂਪੇਸੁ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਦੁਟ੍ਠਦੋਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ। **ਵੁੱਤਸਦਿਸਾਯੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਯਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਸਾਧਾਰਣਭੂਤਾ ਸਾ ਵੁੱਤਸਦਿਸਾਯੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਨ ਅਸਾਧਾਰਣਭੂਤਾ ਅਪੁਬ੍ਬਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਅਯਂ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਪਿ ਤਥਾਸਞ੍ਞਿਨੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ "**ਇਧ ਚਾ**"ਤਿ ਵੁੱਤਂ। **ਤਥਾਸਞ੍ਞਿਨੋਪੀ**ਤਿ ''ਪਾਰਾਜਿਕਂਯੇਵ ਅਯਂ ਆਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਵਂਸਞ੍ਞਿਨੋਪਿ। **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ ਵਾ ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ। ਤੇਨ ਕੇਨਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਖਤ੍ਤਿਯਜਾਤਿਕੋ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਜ੍ਝਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਸੋ ਅਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੇਰਿਂ ਖਤ੍ਤਿਯਜਾਤਿਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਖਤ੍ਤਿਯਜਾਤਿਲੇਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਚੋਦੇਤਿ ''ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਮਯਾ ਦਿਟ੍ਠੋ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਜ੍ਝਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ, ਤ੍ਵਂ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋਸਿ, ਅਥ ਵਾ ਤ੍ਵਂ ਖੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ, ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋਸਿ, ਅਸ੍ਸਮਣੋਸਿ, ਅਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯੋਸਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪੋਸਥੋ ਵਾ ਪਵਾਰਣਾ ਵਾ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਂ ਵਾ''ਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਵਾਚਾਯ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਸ੍ਸ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਤੇਸਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਦਿਸਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਦੀਘਾਦਿਨੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਨੋ ਵਾ ਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਤਾ, ਖਤ੍ਤਿਯਜਾਤਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਆਧਾਰਵਸੇਨ ਅਧਿਕਰਣਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਨਾਮਲੇਸਾਦੀਸੁਪਿ।

ਆਪਤ੍ਤਿਲੇਸੇ ਪਨ ਕੇਨਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਹੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਾਰਾਜਿਕੇਨ ਚੋਦੇਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਵਾਚਾਯ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਸ੍ਸ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਹੋਤੀਤਿ? ਯਞ੍ਹਿ ਸੋ ਲਹੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਤਂ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ ਅਧਿਕਰਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸ ਲੇਸੋ ਨਾਮ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣੋ ਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵੋ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਾਧਾਰਣੋ ਆਪਤ੍ਤਿਭਾਵੋ। ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨ ''ਕੇਨਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਅਜ੍ਝਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਵਿਸੇਸਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸਿਕ੍ਖਂ ਯੋ, ਨੇਵ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ।
ਗਚ੍ਛੇ ਵਿਨਯਵਿਞ੍ਞੂਹਿ, ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਤਂਵ ਸੋ॥ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੪੦੮)।

ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸਙ੍ਘਭੇਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਹਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਏਕੀਭੂਤਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ "**ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਸਰੀਰੇਨ ਚ ਅਵਿਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਸਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ। **ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕੋ**ਤਿ ਸਮਾਨੋ ਏਕੂਪੋਸਥਾਦਿਭੇਦੋ ਸਂਵਾਸੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕੋ, ਲਦ੍ਧਿਨਾਨਾਸਂਵਾਸਕੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਨਾਨਾਸਂਵਾਸਕੇਨ ਵਾ ਵਿਰਹਿਤੋ। **ਕਾਯਸਾਮਗ੍ਗਿਦਾਨਤੋ**ਤਿ ਕਾਯੇਨ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਾ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਸਹਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਦਾਨਤੋ, ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮੇਸੁ ਹਤ੍ਥਪਾਸੂਪਗਮਨਤੋਤਿ ਵੁੱਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਥਂ ਨਾਮਾਯਂ ਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਸਙ੍ਘੋ ਕੇਨ ਨੁ ਖੋ ਉਪਾਯੇਨ ਵਗ੍ਗੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਵਾਯਾਮੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਪਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯੇਸੇਯ੍ਯ, ਗਣਂ ਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁੱਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਕਰਣਂ,** ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਰਣਂ, ਅਧਿਕਂ ਕਰਣਨ੍ਤਿ **ਅਧਿਕਰਣਂ,** ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਂ, ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਞ੍ਚ ਸਙ੍ਘਭੇਦਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁੱਤਂ "**ਭੇਦਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਭੇਦਕਰਵਤ੍ਥੂਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧਨ੍ਤਿ** –

> ''ਇਧੁਪਾਲਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਧਮ੍ਮਂ 'ਧਮ੍ਮੋ'ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ 'ਅਧਮ੍ਮੋ'ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਵਿਨਯਂ 'ਵਿਨਯੋ'ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਯਂ 'ਅਵਿਨਯੋ'ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਭਾਸਿਤਂ ਅਲਪਿਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨ 'ਭਾਸਿਤਂ ਲਪਿਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨਾ'ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਭਾਸਿਤਂ ਲਪਿਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨ

‘ਅਭਾਸਿਤਂ ਅਲਪਿਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨਾ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਚਿਣ੍ਣਂ ਤਥਾਗਤੇਨ ‘ਆਚਿਣ੍ਣਂ ਤਥਾਗਤੇਨਾ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਆਚਿਣ੍ਣਂ ਤਥਾਗਤੇਨ ‘ਅਨਾਚਿਣ੍ਣਂ ਤਥਾਗਤੇਨਾ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨ ‘ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨਾ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨ ‘ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਤਥਾਗਤੇਨਾ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ‘ਆਪਤ੍ਤੀ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿਂ ‘ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਲਹੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ‘ਗਰੁਕਾ ਆਪਤ੍ਤੀ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਗਰੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ‘ਲਹੁਕਾ ਆਪਤ੍ਤੀ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਸਾਵਸੇਸਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ‘ਅਨਵਸੇਸਾ ਆਪਤ੍ਤੀ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਨਵਸੇਸਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ‘ਸਾਵਸੇਸਾ ਆਪਤ੍ਤੀ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ‘ਅਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾ ਆਪਤ੍ਤੀ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ‘ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾ ਆਪਤ੍ਤੀ’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੫੨) –

ਏਵਂ **ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਭੇਦਕਰਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧਂ। ਕਾਰਣਞ੍ਹਿ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਫਲਂ ਏਤ੍ਥ ਵਸਤੀਤਿ “**ਵਤ੍ਥੂ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

> ‘‘ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਭਾਸਿਤਾ-ਚਿਣ੍ਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾ ਦੁਕਾ।
> ਆਪਤ੍ਤਿਲਹੁਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲ-ਸਾਵਸੇਸਦੁਕਾਨਿ ਚ॥
>
> ‘‘ਏਤਾਨਟ੍ਠਾਰਸ ‘ਭੇਦ-ਕਰਵਤ੍ਥੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਰੇ।
> ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗਹਿਤਾਨਿ, ਵਾਦਮੂਲੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ’’ਤਿ॥

ਪਗ੍ਗਯ੍ਹਾਤਿ ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ ਅਬ੍ਭੁਸ੍ਸਿਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਯਥਾਪਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਏਵਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਤਾ, ਤਿਟ੍ਠਤਾ ਚ ਤਂ ਦੀਪਿਤਞ੍ਚੇਵ ਅਵਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਦੀਪੇਯ੍ਯ ਚੇਵ ਨਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਚਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੀਵ ਦੂਰੇ ਸੁਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਵਦਨ੍ਤਾਨਂ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ‘‘ਅਡ੍ਢਯੋਜਨਮਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ “**ਅਡ੍ਢਯੋਜਨਮਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਕਵਿਹਾਰੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। “**ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦੂਤਂ ਵਾ ਪਣ੍ਣਂ ਵਾ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤੋਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਮੋਕ੍ਖੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਯਮੇਵ ਪਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ‘‘ਗਰੁਕੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਙ੍ਘਭੇਦੋ, ਮਾ ਸਙ੍ਘਭੇਦਾਯ ਪਰਕ੍ਕਮੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੧੧) ਨਿਵਾਰੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

ਸਮਾਗਚ੍ਛਤੂਤਿ ਏਕੀਭਵਤੁ। ਏਕੀਭਾਵੋ ਚ ਸਮਾਨਲਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਏਕਲਦ੍ਧਿਕੋ ਹੋਤੂ**”ਤਿ। ਏਕਾ ਲਦ੍ਧਿ ਗਹਣਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਲਦ੍ਧਿਕੋ**, ਏਕਦਿਟ੍ਠਿਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਚਿਤ੍ਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ‘‘ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗੁਣਲਾਭਾਦਿਕਾਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਸਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਵਿਸੁਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ, ਬਹਿਸੀਮਾਯਂ ਵਾ ਅਨੁਪਰਿਵੇਣਿਯਂ ਵਾਤਿ ਨ ਏਕੁਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਏਕਤੋ ਪਵਤ੍ਤਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤੋ ਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਵਦਨ੍ਤਾਨਂ ਗਣਨਾਯ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। **ਸਮਨੁਭਾਸਨਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਵਤਤਿਯਂ ਸਮਨੁਭਾਸਨਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਯਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਭੇਦਾਯ ਪਰਕ੍ਕਮਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੪੧੩) ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਾਹਿ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥਾਹਿ ਤੀਹਿ ਸਮਨੁਭਾਸਨਕਮ੍ਮਵਾਚਾਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। “**ਭੇਦਾਯ ਪਰਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭੇਦਨਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸ ਸਮਾਦਾਯ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਪਕ੍ਖਪਰਿਯੇਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘਭੇਦਾਯ ਪਰਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਨੁਭਾਸਨਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ “**ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਸਙ੍ਘਂ ਨ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਭੇਦਾਯ ਪਰਕ੍ਕਮਤੀਤਿ “**ਸਾਧਾਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਅਜ੍ਝਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਹਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਾ ਚ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸਮਨੁਭਾਸਨਕਮ੍ਮੇ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਤੇ ਚ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਞ੍ਚ ਞਤ੍ਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਯੇ ਚ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਹਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੇ, ਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਲਿਙ੍ਗਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ ਅਸਾਧਾਰਣਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵਿਯ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਞਤ੍ਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਲਜ੍ਜਿਧਮ੍ਮੋ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਸਂਵਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਥ ਤਂ ਨ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਭੇਦਾਯ ਪਰਕ੍ਕਮਤਿ ਚੇਵ ਭੇਦਨਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਸਮਾਦਾਯ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਚ, ਞਤ੍ਤਿਦੁਕ੍ਕਟਂ

ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਠਮਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯਮ੍ਪਿ। ਅਸਮਨੁਭਾਸਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇਨ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾ ਞਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਵਾ ਞਤ੍ਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਵਾ ਪਠਮਾਯ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਾਯ ਦੁਤਿਯਾਯ ਵਾ ਤਤਿਯਾਯ ਵਾ ਯਾਵ **ਯਜ**-ਕਾਰਂ ਨ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਾਵ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇਨ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਸਮਨੁਭਾਸਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੧੬) ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਸਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਭੇਦਾਯ ਪਰਕ੍ਕਮਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੧੭) ਪਰਿਵਾਰੇ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋ, ਸੋ ਚ ਖੋ ਸਙ੍ਘਭੇਦਾਯ ਪਰਕ੍ਕਮਨਸ੍ਸੇਵ, ਨ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ। ਕਥਮਿਦਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਸੁਤ੍ਤਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ ਪਾਪਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਯਾਵਤਤਿਯਂ ਸਮਨੁਭਾਸਨਾਯ ਨ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰੇ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਅਰਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਅਥਾਪਿਸ੍ਸ ਕਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਮਤ੍ਤੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਤਥਾਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਨ ਹਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਓਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਅਰਿਟ੍ਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਪਦਭਾਜਨੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ''ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਲਿਖਿਤਂ, ਤਂ ਪਮਾਦਲਿਖਿਤਂ, ਪਮਾਦਲਿਖਿਤਭਾਵੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ''ਪਠਮਂ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬੋ, ਚੋਦੇਤ੍ਵਾ ਸਾਰੇਤਬ੍ਬੋ, ਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਪੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੬੫) ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ ਆਪਤ੍ਤਿਰੋਪਨਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਧ ਭੇਦਾਯ ਪਰਕ੍ਕਮਨੇ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਤਂ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੧੬), ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਨ ਜਾਤਾ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਨ ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ "**ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋਯੇਵਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਅਸਮਨੁਭਾਸਿਯਮਾਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਸਿਦ੍ਧਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਸਮਨੁਭਾਸਿਯਮਾਨੋ ਨਾਮ ਯਸ੍ਸ ਕੇਵਲਂ ਸਮਨੁਭਾਸਨਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੋਯੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੧੬) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਟ੍ਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਬ੍ਬਸਮਨੁਭਾਸਨਾਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ **ਸਮਨੁਭਾਸਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ**। ''ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਮੀ''ਤਿ ਕਾਯਵਿਕਾਰਂ ਵਾ ਵਚੀਭੇਦਂ ਵਾ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਆਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਅਕਿਰਿਯਂ**। ''ਨਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਮੀ''ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਮੁਚ੍ਚਨਤੋ **ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ**। ''ਨਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਮੀ''ਤਿ ਜਾਨਨਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ **ਸਚਿਤ੍ਤਕਂ**।

ਸਙ੍ਘਭੇਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਭੇਦਾਯ ਪਰਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ। **ਖੋਤਿ** ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਪਨਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਯਂ ਵਚਨਂ ਸਮਗ੍ਗੇਪਿ ਵਗ੍ਗੇ ਅਵਯਵਭੂਤੇ ਕਰੋਤਿ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਤਂ ਕਲਹਕਾਰਕਵਚਨਂ ਇਧ ''ਵਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਗ੍ਗਂ ਅਸਾਮਗ੍ਗਿਪਕ੍ਖਿਯਵਚਨਂ ਵਦਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਅਸਾਮਗ੍ਗਿਪਕ੍ਖੇ ਭਵਾ **ਅਸਾਮਗ੍ਗਿਪਕ੍ਖਿਯਾ,** ਕਲਹਕਾਰਕਾ, ਤੇਸਂ ਵਚਨਂ **ਅਸਾਮਗ੍ਗਿਪਕ੍ਖਿਯਵਚਨਂ,** ਅਸਾਮਗ੍ਗਿਪਕ੍ਖੇ ਵਾ ਭਵਂ ਵਚਨਂ **ਅਸਾਮਗ੍ਗਿਪਕ੍ਖਿਯਵਚਨਂ। "ਨ ਹਿ ਸਙ੍ਘੋ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤੀ**"ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਉਬ੍ਬਾਹਿਕਾਦਿਕਮ੍ਮਂ ਪਨ ਬਹੂਨਮ੍ਪਿ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। **ਧਮ੍ਮਵਾਦੀਤਿ** ਭੂਤਵਾਦੀ। **ਵਿਨਯਵਾਦੀਤਿ** ਵੂਪਸਮਵਾਦੀ। **ਜਾਨਾਤਿ ਨੋਤਿ** ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਛਨ੍ਦਞ੍ਚ ਰੁਚਿਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਿ ਜਾਨਾਤੀ**"ਤਿ। **ਭਾਸਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਨੋ''ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਵਂ ਕਰੋਮਾਤਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਾਸਤੀ**"ਤਿ। "**ਏਤ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯਂ ਸੋ ਕਰੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸੋਤਿ** ਸਙ੍ਘਭੇਦਾਯ ਪਰਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ। **ਸਮੇਤਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਯੇ**ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵਣ੍ਣਨਾਯਂ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਦੁਬ੍ਬਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਅਨੁਸਾਸਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ ਸਭਾਵੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਦੁਬ੍ਬਚਜਾਤਿਕੋ,** ਵਿਲੋਮਭਾਵੀ। ਤੇਨਾਹ "**ਦੁਬ੍ਬਚਸਭਾਵੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਸਹਨਤੋ ਓਵਦਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ। ਉਦ੍ਦਿਸੀਯਤੀਤਿ **ਉਦ੍ਦੇਸੋ,** ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ **ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ,** ਤੇਸੁ ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਸੁ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਦ੍ਦੇਸੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਕਥਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨੀਤਿ ਆਹ "**ਯਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਸੋ 'ਆਵਿਕਰੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ ਏਵਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। "**ਯਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯਭੂਤੇਸੁ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਪਨ ਪਾਕਟੋਯੇਵਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਹੀ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਾਮਣੇਰਸਾਮਣੇਰਿਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾਹਿ। **ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇਹਿ ਯਥਾਸਕਂ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬਾ। **ਬੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਠਪਿਤੇਨ, ਵਿਹਿਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ **ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਨ** ਸਕਾਰਣੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਵਚਨਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਤੋ ਮਮ ਵਚਨਤੋ**"ਤਿ।

ਦੁਬ੍ਬਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਕੁਲਦੂਸਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਗਰਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਮਵਿਸੇਸਤ੍ਤਾ ਇਧ ਗਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਨਗਰਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਨਗਰਮ੍ਪਿ ਗਾਮੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਮੇਵਾ**"ਤਿ, ਵਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੇਨ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਾਪਣੋ **ਨਿਗਮੋ,** ਸਪਾਕਾਰਾਪਣਂ **ਨਗਰਂ,** ਤਂਤਂਵਿਪਰੀਤੋ **ਗਾਮੋ**ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਿਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਕੁਲਾਨਿ ਦੂਸੇਤੀ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵੇਸ੍ਸਸੁਦ੍ਦਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕੁਲਾਨਿ ਵਿਕਾਰਂ ਆਪਾਦੇਤਿ। ਦੂਸੇਨ੍ਤੋ ਚ ਨ ਅਸੁਚਿਕਦ੍ਦਮਾਦੀਹਿ ਦੂਸੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਸਂ ਪਸਾਦਂ ਵਿਨਾਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਪ੍ਫਦਾਨਾਦੀਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਕ੍ਕੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਸਯਂ ਵਾ ਉਪਗਤਾਨਂ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੩੬-੪੩੭) ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਸ ਕੁਲਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਾਯ ਦਾਨਂ **ਪੁਪ੍ਫਦਾਨਂ,** ਤਂ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਪੁਪ੍ਫਦਾਨਾਦਯੋ,** ਤੇਹਿ ਪੁਪ੍ਫਦਾਨਾਦੀਹਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ (ਪਾਰਾ॰ ੪੩੭) ਫਲਦਾਨਚੁਣ੍ਣਮਤ੍ਤਿਕਾਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਵੇਲੁਵੇਜ੍ਜਿਕਾਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਕਾਨਂ ਗਹਣਂ। **ਸਦ੍ਧਂ ਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਥਾ ਅਕਰੋਨ੍ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਪੇਸਲੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਅਪ੍ਪਸਾਦਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਮੇਨ੍ਤੋ। ਪੁਪ੍ਫਦਾਨਾਦੀਹਿ ਚ ਤੇਹਿ ਕਤਸਙ੍ਗਹੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਪੇਸਲੇ ਤਥਾ ਅਕਰੋਨ੍ਤੇ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਅਲ੍ਲੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਸੋ ਤੇਸਂ ਪਸਾਦਂ ਵਿਨਾਸੇਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਾਪਕਾ ਸਮਾਚਾਰਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਟਿਕੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਲਾਮਕਾ ਸਮਾਚਾਰਾ । ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਕੁਲਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਂ ਮਾਲਾਵਚ੍ਛਰੋਪਨਾਦਯੋ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਮਾਲਾਵਚ੍ਛਰੋਪਨਾਦਯੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਰਾਮਾਦੀਨਮਤ੍ਥਾਯ ਪਨ ਕਪ੍ਪਿਯਵੋਹਾਰਾਦੀਹਿ ਰੋਪਾਪਨਾਦਿਕਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮਾਲਾਵਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਤਰੁਣਪੁਪ੍ਫਰੁਕ੍ਖਂ। ਤਰੁਣਕਾ ਹਿ ਪੁਪ੍ਫਰੁਕ੍ਖਾਪਿ ਪੁਪ੍ਫਗਚ੍ਛਾਪਿ ''ਮਾਲਾਵਚ੍ਛਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰੋਪਨਂ **ਮਾਲਾਵਚ੍ਛਰੋਪਨਂ,** ਤਂ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਤੇ **ਮਾਲਾਵਚ੍ਛਰੋਪਨਾਦਯੋ। ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਰੋਪਾਪਨਸਿਞ੍ਚਨਸਿਞ੍ਚਾਪਨਓਚਿਨਨਓਚਿਨਾਪਨਗਨ੍ਥਨਗਨ੍ਥਾਪਨਾਨਂ ਗਹਣਂ।

ਮਾਤਿਕਾਯਂ **ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਸੁਯ੍ਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੇ ਪਰਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰੇਨ ਸੁਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰੀਯਨ੍ਤਿ। **ਦੁਟ੍ਠਾਨੀ**ਤਿ ਦੂਸਿਤਾਨਿ। **ਅਲਂ ਤੇ ਇਧ ਵਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਵ ਇਧ ਵਾਸੇਨ ਅਲਂ, ਮਾ ਇਧ ਤਵ ਵਾਸੋ ਹੋਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਾਰਣਤ੍ਥੋ ਹਿ ਇਧ **ਅਲਂ**-ਸਦ੍ਦੋ। **ਪਬ੍ਬਾਜਨੀਯਕਮ੍ਮਕਤੋ**ਤਿ ਚੋਦੇਤ੍ਵਾ ਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਇਮੇ ਅਸ੍ਸਜਿਪੁਨਬ੍ਬਸੁਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੪੩੪) ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਕਤਪਬ੍ਬਾਜਨੀਯਕਮ੍ਮੋ। **ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤੀ**ਤਿ ਗਾਮਤੋ ਬਹਿਵਿਹਾਰਮਾਹ। **ਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ...ਪੇ॰... ਚਰਿਤੁਂ ਲਭਤੀ**ਤਿ ਸਚੇਪਿ ਗਾਮੋ ਵਾ ਨਿਗਮੋ ਵਾ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਪਰਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਿਯੋਜਨਪਰਮੋ ਚ ਵਿਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਵਾ ਨਿਗਮੇ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁਂ ਲਭਤਿ, ਨ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਿਤੁਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਨ੍ਤੇਨ ਸਾਮਨ੍ਤਗਾਮੇਪਿ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਨ ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰੇਪਿ ਵਸਨ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ

ਨ ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਾਮਨ੍ਤਵ੍ਿਹਾਰੇ ਵ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਸਾਮਨ੍ਤਗਾਮੇ ਚਰਿਤੁਂ ਵ੍ਟ੍ਟਤਿ। **ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ**ਤਿ ਕੁਲਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਦਾਨੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਇਸ੍ਸਰਵ੍ਤਾਯ ਸਙ੍ਘਸਨ੍ਤਕਦਾਨੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ, ਪਸਯ੍ਹ ਦਾਨੇ ਪਾਰਾਜਿਕਨ੍ਤਿ ਇਮਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਮਾਤਿਕਾਯਂ "**ਪਕ੍ਕਮਤਾ ਯਸ੍ਮਾ**"ਤਿ ਪਬ੍ਬਾਜਨੀਯਕਮ੍ਮਕਤਸ੍ਸ ਵ੍ਤ੍ਤਵ੍ਸੇਨ ਵ੍ਤ੍ਤਂ। ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਨ ਪਬ੍ਬਾਜਨੀਯਕਮ੍ਮਵ੍ਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਸ੍ਸਜਿਪੁਨਬ੍ਬਸੁਕੇ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਜਿਞ੍ਚੇਵ੍ ਪੁਨਬ੍ਬਸੁਕਞ੍ਚ।

ਕੁਲਦੂਸਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵ੍ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਨਿਗਮਨਵ੍ਣ੍ਣਨਾ

ਪਠਮਾਪਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਅਵ੍ਯਵ੍ੇਨ ਵ੍ਿਗ੍ਗਹੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮਾਸਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਪਠਮਂ ਆਪਤ੍ਤਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਪਠਮਾਪਤ੍ਤਿਕਾ**"ਤਿ। ਵ੍ੀ**ਤਿਕ੍ਕਮਨਕ੍ਖਣੇਯੇ**ਵ੍ਾਤਿ ਵ੍ਤ੍ਥੁਵ੍ੀਤਿਕ੍ਕਮਨਕ੍ਖਣੇਯੇਵ੍। **ਏਵ੍**-ਕਾਰੇਨ ਸਮਨੁਭਾਸਨਕਮ੍ਮਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਅਹਸ੍ਸ ਯਤ੍ਤਕੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ **ਯਾਵ੍ਤੀਹਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਯਤ੍ਤਕਾਨਿ ਅਹਾਨੀ**"ਤਿ। **ਅਹਾਨੀ**ਤਿ ਚ ਦਿਵ੍ਸਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵ੍ਤ੍ਥੁਵ੍ਸੇਨ ਵ੍ਾਤਿ ਅਸੁਚਿਮੋਚਨਾਦਿਵ੍ੀਤਿਕ੍ਕਮਮਤ੍ਤਵ੍ਸੇਨ ਵ੍ਾ। **ਇਦਨ੍ਤਿ** ਇਦਂ ਵ੍ੀਤਿਕ੍ਕਮਂ। **ਨਾਮਮਤ੍ਤਵ੍ਸੇਨ** ਵ੍ਾ **ਅਯਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਾ ਆਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਅਯਂ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ ਨਾਮ ਆਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵ੍ਂ ਵ੍ਿਨਾ ਵ੍ਤ੍ਥੁਂ ਨਾਮਵ੍ਸੇਨ ਵ੍ਾ। **ਮਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵ੍ਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਵ੍ਸੇਨ ਵ੍ਾ''ਤਿ ਲਿਖਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ''ਅਯਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਾ ਆਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵ੍ਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਨਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨ ਆਰੋਚੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ੍**ਾਤਿ ਆਰੋਚਨੇ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਠਪੇਤ੍ਵ੍ਾ। ਨ ਕੇਵ੍ਲਂ ਵ੍ਤ੍ਥੁਨਾਮਵ੍ਸੇਨੇਵ੍ ਆਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵ੍ਾ ਛਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ੍, ਅਥ ਖੋ ਯੋਪਿ ਏਵ੍ਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਕੇਵ੍ਲਂ ''ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਛਾਦੇਮੀ''ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਾਯ ਛਾਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸਪਿ ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵ੍ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞੀ ਵ੍ਾ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸਞ੍ਞੀ ਵ੍ਾ ਵ੍ੇਮਤਿਕੋ ਵ੍ਾ ਹੁਤ੍ਵ੍ਾ ''ਨ ਦਾਨਿ ਨਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਰੋਚੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵ੍ਂ ਛਾਦੇਤੁਕਾਮੋਵ੍ ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ੍ਾ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਾਵ੍ ਹੋਤੀਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵ੍ਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਾਯਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਾਯਪਿ ਛਾਦੇਨ੍ਤੇਨ ਅਚ੍ਛਾਦਿਤਾਵ੍ ਹੋਤਿ। ਲਹੁਕਂ ਵ੍ਾ ''ਗਰੁਕਾ''ਤਿ ਗਰੁਕਂ ਵ੍ਾ ''ਲਹੁਕਾ''ਤਿ ਛਾਦੇਤਿ, ਅਲਜ੍ਜਿਪਕ੍ਖੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਨ ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ। ਗਰੁਕਂ ''ਲਹੁਕਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਦੇਸੇਤਿ, ਨੇਵ੍ ਦੇਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨਚ੍ਛਨ੍ਨਾ।

ਪਕਤੋ ਸਭਾਵ੍ਭੂਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਕਤਤ੍ਤੋ,** ਨ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵ੍ਿਕਤਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੁਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨਸਂਵ੍ਾਸਕੋ**"ਤਿ। ਵ੍**ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵ੍ਾਤਿ ''ਨ ਦਾਨਿ ਨਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਰੋਚੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ੍ੁਤ੍ਤਨੇਵ੍ ਨਯੇਨ। ਅਥ ''ਮਯ੍ਹਂ ਸਙ੍ਘੇਨ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲਵ੍॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੨) ਅਪਕਤਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵ੍ਾ ਛਾਦੇਤਿ, ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਾਵ੍ ਹੋਤਿ। ਅਪਕਤਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਪਕਤਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨਾ ਵ੍ਾ ਪਕਤਤ੍ਤੇਨ ਅਪਕਤਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨਾ ਵ੍ਾ ਛਾਦਿਤਾਪਿ ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਾਵ੍ ਹੋਤਿ। ਵ੍ੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਗਰੁਕਂ ਸਾਵ੍ਸੇਸਂ।
> ਛਾਦੇਤਿ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ।
> ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਨੋ ਚ ਫੁਸੇਯ੍ਯ ਵ੍ਜ੍ਜਂ।
> ਪਞ੍ਹਾਮੇਸਾ ਕੁਸਲੇਹਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤਾ''ਤਿ॥ (ਪਰਿ॰ ੪੮੧)।

ਅਯਞ੍ਹਿ ਪਞ੍ਹੋ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੇਨ ਕਥਿਤੋ।

ਦਸਸੁ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਸੁ ਯਂ ਵ੍ਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ੍ੁਤ੍ਤਮੇਵ੍। ਸਚੇ ਪਨ ਯੋ ਭੀਰੁਕਜਾਤਿਕਤਾਯ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਅਮਨੁਸ੍ਸਚਣ੍ਡਮਿਗਭਯੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵ੍ਾ ਛਾਦੇਤਿ, ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਾਵ੍ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸਪਿ ਪਬ੍ਬਤਵ੍ਿਹਾਰੇ ਵ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਨ੍ਦਰਂ ਵ੍ਾ ਨਦਿਂ ਵ੍ਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ੍ਾ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਚ ਚਣ੍ਡਵ੍ਾਲਅਮਨੁਸ੍ਸਾਦਿਭਯਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਮਗ੍ਗੇ ਅਜਗਰਾ ਨਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨਦੀ ਪੂਰਾ ਹੋਤਿ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿਯੇਵ੍ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵ੍ਾ ਛਾਦੇਤਿ, ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਾਵ੍ ਹੋਤਿ। ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਸਞ੍ਞਾਯ ਵ੍ਾ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯਿਕਸਞ੍ਞਾਯ ਵ੍ਾ ਛਾਦਯਤੋ ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਾਵ੍।

ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਤਿ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। ਸਚਸ੍ਸ ਮੁਖੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ ਗਣ੍ਡੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਹਨੁਕਵਾਤੋ ਵਾ ਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਦਨ੍ਤੋ ਵਾ ਰੁਜ੍ਜਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਾ ਵਾ ਮਨ੍ਦਾ ਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਤਾਵਤਕੇਨ ਪਨ ਨੇਵ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨ ਗਨ੍ਤੁਂ। ਅਪਿਚ ਖੋ ''ਨ ਸਕ੍ਕੋਮੀ''ਤਿ ਸਵ੍ਵੀ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ **ਪਹੁ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਹੁਸਵ੍ਵੀ** ਨਾਮ। ਇਮਿਨਾ ਛਾਦਿਤਾਪਿ ਅਚ੍ਛਾਦਿਤਾ। ਅਪ੍ਪਹੁਨਾ ਪਨ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਾ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਾ ਅਸਮਤ੍ਥੇਨ ਪਹੁਸਵ੍ਵਿਨਾ ਵਾ ਅਪ੍ਪਹੁਸਵ੍ਵਿਨਾ ਵਾ ਛਾਦਿਤਾਪਿ ਅਚ੍ਛਾਦਿਤਾਵ।

ਇਦਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵਾਤਿ ਇਦਂ ਅਞ੍ਞਦ੍ਵਯਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਛਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਧੁਰਨਿਕ੍ਖੇਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੇ ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੇ ਵਾ ਪਠਮਯਾਮਾਦੀਸੁ ਵਾ ਲਜ੍ਜਿਧਮ੍ਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਅਰੁਣੇਯੇਵ ਆਰੋਚੇਤਿ, ਅਯਂ **ਛਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਨ ਛਾਦੇਤਿ** ਨਾਮ।

ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਅਭਿਕ੍ਖੁਕੇ ਠਾਨੇ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਗਮਨਂ ਆਗਮੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ, ਸਭਾਗਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਡ੍ਢਮਾਸੋਪਿ ਮਾਸੋਪਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਯਂ **ਨਚ੍ਛਾਦੇਤੁਕਾਮੋ ਛਾਦੇਤਿ** ਨਾਮ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਾਵ ਹੋਤਿ।

ਯੋ ਪਨ ਆਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੋਵ ਅਗ੍ਗਿਂ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਸਹਸਾ ਅਪਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਭਾਗਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਵਿ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ **ਨਚ੍ਛਾਦੇਤੁਕਾਮੋਵ ਨ ਛਾਦੇਤਿ** ਨਾਮ। **ਸਭਾਗਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਵੇਰਿਸਭਾਗਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਮਾਣਂ। ਅਵੇਰਿਸਭਾਗਸ੍ਸ ਹਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਪਨ ਵਿਸਭਾਗੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁਕਾਮੋ, ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸਪਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੁ, ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦਿਵਾ ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਵਾ, ਯਾਵ ਅਰੁਣਂ ਨ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਾਵ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ। ਉਦ੍ਧਸ੍ਤੇ ਅਰੁਣੇ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ**ਤਿ ਸਮਾਸਤੋ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਕਾਮਾ ਪਰਿਵਤ੍ਥਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਕਮ੍ਮਕਤਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਾਵਰਣਭਾਵਤੋ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਕਾਮੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਿਵਾਸਂ ਸਮਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਸਵਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ। ਯਦਿਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਪਰਿਵਾਸੋ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਵਾਸੋ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਵਾਸੋ, ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਪਰਿਵਾਸੋ, ਸਮੋਧਾਨਪਰਿਵਾਸੋਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਵਾਸੋ ਇਧ ਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ "**ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ...ਪੇ॰... ਤਿਵਿਧੋ ਪਰਿਵਾਸੋ**"ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕ੍ਯੇ। ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਦਾਤਬ੍ਬੋ ਪਰਿਵਾਸੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਵਿਸਯਤਾਯ **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਵਾਸੋ**। ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਾਤਬ੍ਬੋ ਪਰਿਵਾਸੋ **ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਪਰਿਵਾਸੋ**। ਸਮੋਦਹਿਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬੋ ਪਰਿਵਾਸੋ **ਸਮੋਧਾਨਪਰਿਵਾਸੋ**।

ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਤਿਵਿਧੇਯੇਵ ਪਰਿਵਾਸੇ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਹੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ। ਏਕਾਹਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ **ਏਕਾਹਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ**। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਆਪਤ੍ਤਿ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨਯੇਨ। **ਏਕਾਹਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਇਤਿ ਵਾ, ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩, ੧੯੭) ਵਿਯ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਸੋਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘਂ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਾਯ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕਾਹਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਯ ਏਕਾਹਪਰਿਵਾਸਂ ਯਾਚਾਮੀ''ਤਿ ਇਮਂ ਪਾਲ਼ਿਸੇਸਂ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੧੦੨) ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਏਵਂ ਪਰਿਵਾਸਂ ਯਾਚਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਯਾਵਤਤਿਯਂ ਯਾਚਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਖਨ੍ਧਕੇ ਆਗਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਚਯਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੯੭ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਨਯੇਨ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਅਤਿਰੇਕਪਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਤਿਰੇਕੋ **ਅਤਿਰੇਕਪਕ੍ਖੋ,** ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਿਂਸਤਿਮਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਮਾਸਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਂ ਮਿਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਿਯਤਿ ਅਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਮਾਸੋ,** ਤਿਂਸਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੋ, ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਂਵਚ੍ਛਰੇ ਪੁਣ੍ਣੇ**ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਸਤ੍ਤਂ, ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਂਵਚ੍ਛਰੋ,** ਦ੍ਵਾਦਸ ਮਾਸਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੇ।

ਵਤ੍ਥੁਕਿਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਨਾਮੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਥੁਕਿਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਉਪਰਿ ''ਨਾਮਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵਾ''ਤਿ ਮਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਨਾਮਮਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਿਤ੍ਤਨਂ ਵਿਨਾ ਕੇਵਲਂ ਨਾਮਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਦੁਵਿਧੇ ਨਾਮੇ ''ਆਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਂ ਨਾਮਂ, ਤਸ੍ਮਾ । **ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿ ਨਾਮਾਯਂ। **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਟ੍ਠ ਵਚਨੀਯਤ੍ਥਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ''ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁਆਦਿਭਾਵੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਵਤ੍ਥੁ ਚੇਵ ਗੋਤ੍ਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਥੁ ਚੇਵ

ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਗੋਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਗਂ ਤਾਯਤੀਤਿ **ਗੋਤ੍ਤਂ**, ਸਜਾਤਿਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ਗਨ੍ਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵ◌ਾ ਬੁਦ੍ਧਿਂ, ਵ◌ਚਨਞ੍ਚ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ ਨਾਮਾਯਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਵ◌ਚਨਵ◌ਚਨੀਯਸਮੁਦਾਯਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਾਮਞ੍ਚੇਵ◌ ਆਪਤ੍ਤਿ ਚਾ"**ਤਿ, ਸਜਾਤਿਸਾਧਾਰਣਨਾਮਤ੍ਤਾ **ਨਾਮਞ੍ਚੇਵ◌** ਤੇਨ ਤੇਨ ਵ◌ੀਤਿਕ੍ਕਮੇਨਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਆਪਤ੍ਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ◌ ''ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸਾਪਿ ਨਾਮਾਦਿਭਾਵ◌ੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਵ◌ਾ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਏਵ◌ਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵ◌ਾ **"ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਨ੍ਤਿਆਦਿਵ◌ਚਨੇਨਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿਕਮ੍ਪਿ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਤਯਿਦਂ ਕਮ੍ਮਵ◌ਾਚਾਯ ਕੇਨ ਵ◌ਚਨੇਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **"ਆਪਤ੍ਤੀ"**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਨਾਮਤ੍ਤਾ, ਵ◌ੀਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਚ ਨਾਮਞ੍ਚੇਵ◌ ਆਪਤ੍ਤਿ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਆਪਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਵ◌ਚਨੇਨਾਪੀ"**ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਪਰਿਵ◌ਾਸਾਦਿਵ◌ਿਨਯਕਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ, ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ, ਨਾਮਵਸੇਨ, ਆਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਚ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ◌, ਤਸ੍ਮਾ। **ਏਤੇਸੂ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਾਦੀਸੁ, ਸੁਕ੍ਕਵ◌ਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ਾ। **ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਪਦੇਸੁ ਏਕੇਨਪਿ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਪਨ ਸੁਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂਯੇਵ◌। ਤੇਨੇਵ◌ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਸਮਾਦਾਨੇਪਿ ਏਸੇਵ◌ ਨਯੋ''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਵ◌ਣ੍ਣਨਾ)।

ਆਰੋਚੇਤ੍ਵ◌ਾਤਿ –

> ''ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂ ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਂ ਸੁਕ੍ਕਵ◌ਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਂ ਏਕਾਹਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਸੋਹਂ ਸਙ੍ਘਂ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਾਯ ਸੁਕ੍ਕਵ◌ਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕਾਹਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਯ ਏਕਾਹਪਰਿਵ◌ਾਸਂ ਯਾਚਿਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਸਙ੍ਘੋ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਾਯ ਸੁਕ੍ਕਵ◌ਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕਾਹਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਯ ਏਕਾਹਪਰਿਵ◌ਾਸਂ ਅਦਾਸਿ, ਸੋਹਂ ਪਰਿਵਸਾਮਿ, ਵ◌ੇਦਯਾਮਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, 'ਵ◌ੇਦਯਤੀ'ਤਿ ਮਂ ਸਙ੍ਘੋ ਧਾਰੇਤੂ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ◌॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੨) –

ਏਵ◌ਮਾਦਿਨਾ ਤਂ ਤਂ ਯੋਜਨਾਨੁਰੂਪਂ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵ◌ਾ। ਇਮਞ੍ਚ ਪਨਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਭਾਸਾਯ ਆਰੋਚੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ◌ (ਚੂਲ਼ਵ◌॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੨)। **"ਪੁਨ ਆਗਤਾਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਆਗਨ੍ਤੁਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਏਕਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੇਨ ਅਵਸਾਨੇ ''ਵ◌ੇਦਯਤੀਤਿ ਮਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਾਰੇਤੁ'', ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ''ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾ ਧਾਰੇਨ੍ਤੁ'', ਤਿਣ੍ਣਂ ''ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਧਾਰੇਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਵ◌ਤ੍ਤਭੇਦਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦਞ੍ਚ ਅਕਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਪਾਰਿਵ◌ਾਸਿਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਾਦਿਤਬ੍ਬਂ ਪਕਤਤ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਭਿਵ◌ਾਦਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚੂਲ਼ਵ◌॰ ੭੫) ਪਾਰਿਵ◌ਾਸਿਕਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ ਯਾਨਿ ਚਤੁਨਵ◌ੁਤਿ ਵਤ੍ਤਾਨਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਭੇਦਞ੍ਚ, ਯੋ ਚ ''ਤਯੋ ਖੋ, ਉਪਾਲਿ, ਪਾਰਿਵ◌ਾਸਿਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦਾ ਸਹਵ◌ਾਸੋ ਵ◌ਿਪ੍ਪਵ◌ਾਸੋ ਅਨਾਰੋਚਨਾ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ◌॰ ੮੩) ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ, ਤਞ੍ਚ ਅਕਤ੍ਵ◌ਾ।

ਅਯਂ ਹੇਤ੍ਥ ਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਯੋ – ਸਚੇ (ਚੂਲ਼ਵ◌॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੬) ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਵ◌ਿਸ੍ਸਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾ ਅਵ◌ਿਸ੍ਸਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਏਵ◌ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਤਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ◌ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਗਤਕਾਲੇ ਜਾਨਾਤਿ, ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋਵ◌ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਤ੍ਤਭੇਦਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਯੇਪਿ ਅਨ੍ਤੋਵ◌ਿਹਾਰਂ ਅਪ੍ਪਵ◌ਿਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪਚਾਰਸੀਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਛਤ੍ਤਸਦ੍ਦਂ ਵ◌ਾ ਉਕ੍ਕਾਸਿਤਸਦ੍ਦਂ ਵ◌ਾ ਖਿਪਿਤਸਦ੍ਦਂ ਵ◌ਾ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾਵ◌ ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਾਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ। ਗਤਕਾਲੇ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵ◌ਾ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਮੇਵ◌। ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋਵ◌ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਤ੍ਤਭੇਦਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਯੋਪਿ ਰਤ੍ਤਿਂਯੇਵ◌ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਰਤ੍ਤਿਂਯੇਵ◌ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੋਪਿਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਵਤ੍ਤਭੇਦਦੁਕ੍ਕਟਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਸਚੇ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵ◌ਾਵ◌ ਅਬ੍ਭਾਨਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਕਤਮੇਵ◌ ਹੋਤੀਤਿ **ਕੁਰੁਨ੍ਦਿਯਂ** (ਚੂਲ਼ਵ◌॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੬) ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਧਿਕਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਅਪਣ੍ਣਕਪ੍ਪਟਿਪਦਾ।

ਨਦਿਆਦੀਸੁ ਨਾਵ◌ਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਰਤੀਰੇ ਠਿਤਮ੍ਪਿ ਆਕਾਸੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਬ੍ਬਤਤਲਅਰਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਦੂਰੇ ਠਿਤਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਸਚੇ ''ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਨਾਵ◌ਾਦੀਹਿ ਵ◌ਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ, ਮਹਾਸਦ੍ਦਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾ ਵ◌ੇਗੇਨ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾ

ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬੰ, ਅਨਾਰੋਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਚੇਵ ਵਤ੍ਤਭੇਦਦੁਕ੍ਕਟਞ੍ਚ। ਸਚੇ ਵਾਯਮਨ੍ਤੋਪਿ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ ਵਾ ਸਾਵੇਤੁੰ ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਤ੍ਤਭੇਦਦੁਕ੍ਕਟੰ।

ਅਞ੍ਞੰ ਕਞ੍ਚਿ ਵਿਹਾਰੰ ਗਤੇਨਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਮੇਵ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੬)। ਸਚੇ ਸਬ੍ਬੇ ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤੇਨੇਵ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਦੀਸੁ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਅਨਾਰੋਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਵਤ੍ਤਭੇਦੇ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। ਅਥ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਏਕਚ੍ਚੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋਵ ਹੋਤਿ , ਨ ਚ ਵਤ੍ਤਭੇਦਦੁਕ੍ਕਟੰ। ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਅਨਾਰੋਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ, ਵਤ੍ਤਭੇਦੇ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟੰ।

ਤਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਮਾਲਕਸੀਮਾਯਮੇਵ। ਮਾਲਕਤੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਸੁ ਏਕਸ੍ਸਪਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੭)। ਮਾਲਕਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਸਤਿੰ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤੇਨ ਸਹ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕੇ**”ਤਿ। ਸਚੇ ਸੋਪਿ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਮਾਲਕੇ ਨਾਰੋਚਿਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੰ। **ਪਕਤਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਾਨੰ ਅਰਹਟ੍ਠਾਨੇ। **ਦ੍ਵੇ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਚੂਲ਼ਵਗ੍ਗ ੩.੯੭) ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਜ੍ਝਾਯਨਸਦ੍ਦਸਵਨੂਪਚਾਰਵਿਜਹਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਮਹਾਮਗ੍ਗਤੋ ਓਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਉਪਚਾਰਵਿਜਹਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਗੁਮ੍ਬੇਨ ਵਾ ਵਤਿਯਾ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੂਪਚਾਰਵਿਜਹਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਤ੍ਤੰ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਤ੍ਤੰ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਾਸੋ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬੋ। “**ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੇਨ ਚ ਸਚੇ ਨਵਕਤਰੋ ਹੋਤਿ, ‘‘ਆਵੁਸੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਵੁਡ੍ਢਤਰੋ, ‘‘ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ ਤੰ ਠਾਨੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਸਚੇ ਏਸ ਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਦ੍ਦੰ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸੁਣਾਤਿ, ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਨਾਰੋਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਚੇਵ ਵਤ੍ਤਭੇਦੋ ਚ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਮੇਵਾ**”ਤਿ। ਅਥ ਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥੰ ਉਪਚਾਰੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਵਤ੍ਤਭੇਦੋ ਪਨ ਨਤ੍ਥਿ। **ਉਟ੍ਠਿਤੇ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਤੇ। **ਯੰ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਭਿਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਹਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੰ ਵਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕੰ ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਯੰ ਅਞ੍ਞੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਰੋਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟੰ ਸਿਯਾ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਤੁ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ‘‘ਵਿਹਾਰਸੀਮਾਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ। **ਯਾਵ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਤਕਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਯਾਵ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਪਰਿਵਤ੍ਥਬ੍ਬੰ। **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯੰ** ਪਨ ‘‘ਏਵੰ ਯਤ੍ਤਕਾਨਿ ਦਿਵਸਾਨਿ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਤਕਾਨਿ, ਤਤੋ ਅਧਿਕਤਰਾਨਿ ਵਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਵਸਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ**ਤਿ ਪਪਞ੍ਚੋ।

ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ ਦ੍ਵੀਸੂਤਿ ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਪਰਿਵਾਸੋ, ਸਮੋਧਾਨਪਰਿਵਾਸੋਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਮਜ੍ਝੇ। **ਖਨ੍ਧਕੇ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਚਯਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੧੫੬ ਆਦਯੋ)। **ਚੂਲ਼ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤੋ ਮਹਾਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦਤੋ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੨; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੪੨) ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਨੁਲੋਮਕ੍ਕਮੇਨ ਵਾ ਆਰੋਚਿਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਟਿਲੋਮਕ੍ਕਮੇਨ ਵਾ ‘‘ਅਸੁਕਞ੍ਚ ਅਸੁਕਞ੍ਚ ਦਿਵਸੰ ਵਾ ਪਕ੍ਖੰ ਵਾ ਮਾਸੰ ਵਾ ਸੰਵਚ੍ਛਰੰ ਵਾ ਤਵ ਸੁਦ੍ਧਭਾਵੰ ਜਾਨਾਸੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਯਮਾਨੋ ‘‘ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨਾਮਿ , ਏਤ੍ਤਕੰ ਨਾਮ ਕਾਲੰ ਅਹੰ ਸੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੋ ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਪਰਿਵਾਸੋ “**ਚੂਲ਼ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੇਨ ਯਤ੍ਤਕੰ ਕਾਲੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਦ੍ਧਭਾਵੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਤ੍ਤਕੰ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੰ ਮਾਸੰ ਵਾ ਦ੍ਵੇਮਾਸੰ ਵਾ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ‘‘ਮਾਸਮਤ੍ਤੰ ਅਸੁਦ੍ਧੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਾਸੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੋ ਚ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞੰ ਮਾਸੰ ਸਰਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਮਾਸੰ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਪੁਨ ਪਰਿਵਾਸਦਾਨਕਿਚ੍ਚੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਥ ‘‘ਦ੍ਵੇਮਾਸੰ ਅਸੁਦ੍ਧੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੋ ਚ ‘‘ਮਾਸਮਤ੍ਤਮੇਵਾਹੰ ਅਸੁਦ੍ਧੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਰੋਤਿ, ਮਾਸਮੇਵ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬੰ, ਪੁਨ ਪਰਿਵਾਸਦਾਨਕਿਚ੍ਚੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਪਰਿਵਾਸੋ ਉਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਆਰੋਹਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾਪਿ ਓਰੋਹਤਿ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੰ।

ਯੋ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਅਨੁਲੋਮਪ੍ਪਟਿਲੋਮਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਯਮਾਨੋਪਿ ਰਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੰ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੨) ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਨਸ੍ਸਰਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਵੇਮਤਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੋ ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਪਰਿਵਾਸੋ “**ਮਹਾਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਦਿਵਸਤੋ ਯਾਵ ਉਪਸਮ੍ਪਦਦਿਵਸੋ, ਤਾਵ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਗਣੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਯੰ ਉਦ੍ਧੰ ਨਾਰੋਹਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਨ ਓਰੋਹਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਚੇ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੋ

ਰਤ੍ਤਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਰੋਤਿ ''ਮਾਸੋ ਵਾ ਸਂਵਚ੍ਛਰੋ ਵਾ ਮਯ੍ਹਂ ਆਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ, ਮਾਸਂ ਵਾ ਸਂਵਚ੍ਛਰਂ ਵਾ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਅਹਂ ਸੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੂਲ਼ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤੋ ਦੀਯਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਨਿਯਮੇਨੇਵ ਜਾਨਨਭਾਵਾ **"ਦ੍ਵਿਧੋਪਿ ਚੇਸ...ਪੇ॰... ਦਾਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਵਿਧਿ ਖਨ੍ਧਕੇ ਆਗਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਵਿਧਿ ''ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਙ੍ਘਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮੁਚ੍ਚਯਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੧੫੬) ਆਗਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ ਪਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ਵੁ**ਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ।

ਓਧੁਨਿਤ੍ਵਾ ਅਵਧੁਯ ਪਹਾਯ ਸਮੋਧਾਨੇ **ਓਧਾਨਸਮੋਧਾਨੇ**। ਚਿਰਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਂ ਅਗ੍ਘੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇ **ਅਗ੍ਘਸਮੋਧਾਨੇ**। ਮਿਸ੍ਸਕਾਨਂ ਸਮੋਧਾਨੇ **ਮਿਸ੍ਸਕਸਮੋਧਾਨੇ**। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸਮੋਧਾਨਪਰਿਵਾਸਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋ ਪਰਿਵਾਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਵਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੋ ਅਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤੇਯੇਵ ਪਰਿਵਾਸੇ ਅਨ੍ਤਰਾ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ। **ਪਰਿਵੁਤ੍ਥਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਮੇਤਂ, ਤੇਨ ''ਮਾਨਤ੍ਤਚਿਣ੍ਣਦਿਵਸੇ ਚਾ''ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਮੂਲਾਯ ਪਟਿਕਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ। **ਸਮੋਦਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮੂਲਾਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਾਤਬ੍ਬਪਰਿਵਾਸੋ**ਤਿ ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬਪਰਿਵਾਸੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਵਾਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੋ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੨; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੪੩) ਵਾ ਮਾਨਤ੍ਤਾਰਹੋ ਵਾ ਮਾਨਤ੍ਤਂ ਚਰਨ੍ਤੋ ਵਾ ਅਬ੍ਭਾਨਾਰਹੋ ਵਾ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਵਤ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾ ਵਾ ਊਨਤਰਾ ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਮੂਲਾਯ ਪਟਿਕਸ੍ਸਨੇਨ ਤੇ ਪਰਿਵੁਤ੍ਥਦਿਵਸੇ ਚ ਮਾਨਤ੍ਤਚਿਣ੍ਣਦਿਵਸੇ ਚ ਸਬ੍ਬੇ ਓਧੁਨਿਤ੍ਵਾ ਅਦਿਵਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਆਪਨ੍ਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਮੂਲਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸਮੋਧਾਯ ਪਰਿਵਾਸੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਸਚੇ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿ ਮੂਲਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਤਿਰੇਕਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੨), ਤਂ ਮੂਲਾਪਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਇਤਰਂ ਸਮੋਧਾਯ ਪਰਿਵਾਸੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਮੂਲਾਯ ਪਟਿਕਸ੍ਸਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਗਹਿਤਪਰਿਵਾਸੇਨੇਵ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਾ ਏਕਾ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਚਿਰਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਯੋਤਿ ਯਾ ਏਕਾ ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਚਿਰਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ, ਯਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਾ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਬ੍ਬਚਿਰਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਚਿਰਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਂ ਆਪਤ੍ਤੀਨਂ। ਦਾਨਵਿਧਿ ਪਨਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਸਤਂ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਦਸਾਹਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ, ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਸਤਂ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਦਸਾਹਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ, ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਸਤਂ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਦਸਾਹਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਤਿ ਏਵਂ ਦਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿਸਹਸ੍ਸਂ ਦਿਵਸਸਤਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਕਿਂ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਸਬ੍ਬਂ ਸਮੋਦਹਿਤ੍ਵਾ ਦਸ ਦਿਵਸੇ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਏਕੇਨੇਵ ਦਸਾਹੇਨ ਦਿਵਸਸਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਵਸਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

''ਦਸਸਤਂ ਰਤ੍ਤਿਸਤਂ, ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਛਾਦਯਿਤ੍ਵਾਨ।
ਦਸ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਵਸਿਤ੍ਵਾਨ, ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਪਾਰਿਵਾਸਿਕੋ''ਤਿ॥ (ਪਰਿ॰ ੪੭੭)।

ਅਯਂ **ਅਗ੍ਘਸਮੋਧਾਨੇ** ਨਾਮ।

ਇਦਾਨਿ ਮਿਸ੍ਸਕਸਮੋਧਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤੁਂ **"ਮਿਸ੍ਸਕਸਮੋਧਾਨੇ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ –

''ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਆਪਜ੍ਜਿਂ ਏਕਂ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਂ, ਏਕਂ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਂ, ਏਕਂ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਂ, ਏਕਂ ਅਤ੍ਤਕਾਮਂ, ਏਕਂ ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਂ, ਏਕਂ ਕੁਟਿਕਾਰਕਂ, ਏਕਂ ਵਿਹਾਰਕਾਰਕਂ, ਏਕਂ ਦੁਟ੍ਠਦੋਸਂ, ਏਕਂ ਅਞ੍ਞਭਾਗਿਯਂ, ਏਕਂ ਸਙ੍ਘਭੇਦਂ, ਏਕਂ ਭੇਦਾਨੁਵਤ੍ਤਕਂ, ਏਕਂ ਦੁਬ੍ਬਚਂ, ਏਕਂ ਕੁਲਦੂਸਕਂ, ਸੋਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘਂ ਤਾਸਂ ਆਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਮੋਧਾਨਪਰਿਵਾਸਂ ਯਾਚਾਮੀ''ਤਿ –

ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਯਾਚਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪਾਯ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਪਰਿਵਾਸੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਆਪਜ੍ਜਿਂ ਨਾਨਾਵਤ੍ਥੁਕਾਯੋ''ਤਿਪਿ ''ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਆਪਜ੍ਜਿ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਏਵਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨਪਿ ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨਪਿ ਨਾਮਵਸੇਨਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਪਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਵਾਚਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵਾਤਿ। ਅਯਂ **ਮਿਸ੍ਸਕਸਮੋਧਾਨੇ**। ਸਬ੍ਬਪਰਿਵਾਸਕਮ੍ਮਵਾਚਾਵਸਾਨੇ ਪਨ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਵਤ੍ਤਾਦਿਕਥਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਿਵਿਧੇਪਿ ਸਮੋਧਾਨਪਰਿਵਾਸੇ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਦੀਨਂ ਵਾ ਅਨਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ "**ਅਯਂ ਤਿਵਿਧੇਪਿ ਸਮੋਧਾਨਪਰਿਵਾਸੇ ਸਙ੍ਖੇਪਕਥਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਹਾਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਸਮੋਧਾਨਵਿਚਾਰਣਾਯ ਸਾ ਨਿਰਵਸੇਸਾ ਕੁਤੋ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ**"ਤਿਆਦਿ।

ਛਾਰਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਰਾ** ਸਦ੍ਦੋ ਤੀਯਤਿ ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਰਤ੍ਤਿ,** ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਨਕਾਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਛ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮਾਹਟਾ, ਛਨ੍ਨਂ ਰਤ੍ਤੀਨਂ ਵਾ ਸਮਾਹਾਰੋ ਛਰਤ੍ਤਂ, ਛਰਤ੍ਤਮੇਵ **ਛਾਰਤ੍ਤਂ,** ਅਵਯਵਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇਨ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸਾਭਾਵਤੋ ਛ ਰਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਪਰਿਵਾਸਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਮਾਨਤ੍ਤਮੇਵ ਦਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਆਪਤ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਆਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨੇਵ ਮਾਨਤ੍ਤਾਰਹੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਵਾਸਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਂ ਮਾਨਤ੍ਤਮੇਵ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਵੁਤ੍ਥਪਰਿਵਾਸਸ੍ਸ ਦੀਯਤਿ, ਇਦਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਮਾਨਤ੍ਤਂ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ "**ਯਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਹੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਮਾਨਤ੍ਤਂ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕ੍ਯੇ। ਕਥਂ ਪਨ ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਮਾਨਤ੍ਤਾਨਂ ਦਾਨਵਿਧਿ ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਥਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਅਯਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਪਰਿਵਾਸੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ , ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਮਗ੍ਗਤੋ ਓਕ੍ਕਮ੍ਮ ਗੁਮ੍ਬੇਨ ਵਾ ਵਤਿਯਾ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਂ। **ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਅਰੁਣੇਯੇਵ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ। **ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ –

> ''ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂ ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਂ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਸੋਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘਂ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਾਯ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯਾ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਯ ਛਾਰਤ੍ਤਂ ਮਾਨਤ੍ਤਂ ਯਾਚਿਂ , ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਸਙ੍ਘੋ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਾਯ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯਾ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਯ ਛਾਰਤ੍ਤਂ ਮਾਨਤ੍ਤਂ ਅਦਾਸਿ, ਸੋਹਂ ਮਾਨਤ੍ਤਂ ਚਰਾਮਿ, ਵੇਦਯਾਮਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੇਦਯਤੀ'ਤਿ ਮਂ ਸਙ੍ਘੋ ਧਾਰੇਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੭) –

ਆਪਤ੍ਤਿਵਿਸਾਨੁਰੂਪਂ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ। ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੭) ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਭਾਸਾਯ ਆਰੋਚੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਆਰੋਚਿਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਚ ਏਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਹਿ ਸਤਿ ਕਰਣੀਯੇ ਗਨ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਰੁਣੇ ਉਟ੍ਠਿਤੇ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਤ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਸੋਪਿ ਕੇਨਚਿ ਕਮ੍ਮੇਨ ਪੁਰੇ ਅਰੁਣੇਯੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਹਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਵਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕਂ ਵਾ ਯਂ ਪਠਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਞ੍ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਗਣਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾਵ ਵਸਿ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਊਨੇ ਗਣੇ ਚਰਣਦੋਸੋ ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਕਞ੍ਚਿ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਹਾਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਂ ਪਠਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਤੋ ਤੇਸੁ ਗਤੇਸੁ ਵਾ ਅਗਤੇਸੁ ਵਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ।

ਯਤ੍ਥ ਸਿਯਾਤਿ ਯਸ੍ਸਂ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਸੀਮਾਯਂ **ਵੀਸਤਿਗਣੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ** ਅਤ੍ਥਿ। **ਅਵ੍ਹਾਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਾਨਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਕ੍ਕੋਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਬ੍ਭਾਨਕਮ੍ਮਂ ਪਨ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਬ੍ਭਾਨਕਮ੍ਮਂ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੧੦੧) ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਬ੍ਭਨ੍ਤੇਹਿ ਚ ਪਠਮਂ ਅਬ੍ਭਾਨਾਰਹੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਕਤਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤੋ, ਪਕਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਭਾਨਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਵਤ੍ਤੇ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੇ ਅਬ੍ਭਾਨਾਰਹੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਪਿ ਵਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭਾਨਂ ਯਾਚਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵਤ੍ਤਸਮਾਨਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਸੋ ਹਿ ਛਾਰਤ੍ਤਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਅਬ੍ਭਾਨਾਰਹੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੭) ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਵਸੇਨ। ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਿਵਾਸਾਦਿਕਮ੍ਮਂ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੭੫) ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਸੇਨ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੫, ੯੭) ਚ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਿਮ੍ਹ,

ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਪਨ ਤਤੋਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਊਨਤਰੇਨ ਕਤਂ ਕੁਪ੍ਪਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਕੇਨਾਪਿ ਚੇ...ਪੇ॰... ਅਨਬ੍ਭਿਤੋ**"ਤਿ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸਾਮੀਚੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਂ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਨਿਯਤਕਣ੍ਡं

੧. ਪਠਮਅਨਿਯਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

''ਮਾਤੁਗਾਮੇਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਏਕਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਮਾਤੁਗਾਮਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਏਕਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਰਹੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਾਸਂ। ਅਪ੍ਪਕਾਸਤਾ ਚ ਯੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ **"ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਰਹੋ"**ਤਿ। ਨਨੁ ''ਰਹੋ ਨਾਮ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਰਹੋ, ਸੋਤਸ੍ਸ ਰਹੋ। ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਰਹੋ ਨਾਮ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਅਕ੍ਖਿਂ ਵਾ ਨਿਖਣਿਯਮਾਨੇ, ਭਮੁਕਂ ਵਾ ਉਕ੍ਖਿਪਿਯਮਾਨੇ, ਸੀਸਂ ਵਾ ਉਕ੍ਖਿਪਿਯਮਾਨੇ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ। ਸੋਤਸ੍ਸ ਰਹੋ ਨਾਮ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਪਕਤਿਕਥਾ ਸੋਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਭਾਜਨਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸੋਤਸ੍ਸ ਰਹੋਤਿ ਆਗਤਂ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਤਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਰਹੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਮਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਸੋਤਸ੍ਸ ਰਹੋ''ਤਿ ਇਦਂ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਥ ਕਥਮੇਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸੇਵ ਰਹੋ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ''ਤਿ? ''ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਆਸਨੇ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ''ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੪੫) ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਚੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **"ਪਿਹਿਤਕਵਾਟਸ੍ਸਾ"**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੪੪੪-੪੪੫) ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਭਾਵਤੋ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਰਹੋਸਬ੍ਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪਿਹਿਤਕਵਾਟਸ੍ਸ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੪੪-੪੪੫) ਪਨ ਦ੍ਵਾਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਪਿਹਿਤਕਵਾਟਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥੇ ਓਕਾਸੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਪੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਸਕ੍ਕਾ ਦਟ੍ਠੁ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤੋ ਕਪਿਮਿਦ੍ਧਪਰੇਤੋ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਉਮ੍ਮੀਲੇਤਿ, ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਨਿਮੀਲੇਤਿ, ਨ ਚ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤੋਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤੋ ਪਨ ਤਾਦਿਸੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਕਰੋਤੀ"**ਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੇਥੁਨਸ੍ਸ ਮਾਤੁਗਾਮੋ ਦੁਤਿਯੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ ਵਜ੍ਜਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਵੇਸਾਲਿਯਂ (ਪਾਰਾ॰ ੭੬-੭੭) ਮਹਾਵਨੇ ਦ੍ਵਾਰਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨੇ ਭਿਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਪਨ ਸਤਮ੍ਪਿ ਨ ਕਰੋਤੀ"**ਤਿ। **ਤਂ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰਕਮ੍ਮਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾਵ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਪਜ੍ਜਨਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵਾ ''ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਤ੍ਥ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਸ੍ਸ ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸਮਾਯੋਗੋ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਾਰਾਜਿਕੇਨ, ਪਨ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇਨ ਚ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੇਨ ਚ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋਵ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ। **ਨ ਅਪ੍ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ**ਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਅਪ੍ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਅਲਜ੍ਜੀਪਿ ਹਿ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋਵ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਾਵ ਨ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਤਾਵ ''ਨੇਵ ਸੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਨ ਅਸੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਵਤ੍ਤਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾ ਪਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਲਜ੍ਜੀਸੁ ਕਤਾ, ਅਲਜ੍ਜੀਸੁ ਏਵਂ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
> ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਅਲਜ੍ਜੀ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਵਤ੍ਤਾਨੁਸਨ੍ਧਿਤੇਨ ਕਾਰਯੇ''ਤਿ॥ (ਪਰਿ॰ ੩੫੯)।

ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਚੋਦਨਾਯਮੇਵ ਏਵਂ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਥ ਖੋ ਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚੋਦਨਾਯਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯੇਨ ਵਾ ਸਾ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਚਸਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਤੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਆਕਾਰੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ''ਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਅਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ **"ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋਵ ਤੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾਰੂਪਾਯ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੪੪੪-੪੪੫) ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਵਚਨੇ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ **ਦਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਤਥਾਪਿ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੇ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਨੇਕਂਸਿਕਤਾਯ ਨ ਨਿਯਤੋਤਿ **ਅਨਿਯਤੋ**। ਤੇਨਾਹ **"ਤਿਣ੍ਣਂ ਆਪਤ੍ਤੀਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸ੍ਸਾਦੇਨ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਅਕ੍ਖਿੰ ਅਞ੍ਜੇਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਟੰ। ਨਿਵਾਸਨੰ ਨਿਵਾਸੇਤਿ, ਕਾਯਬਨ੍ਧਨੰ ਬਨ੍ਧਤਿ, ਚੀਵਰੰ ਪਾਰੁਪਤਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਯੋਗੇ ਪਯੋਗੇ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਦਵਾਰੇ ਪਦਵਾਰੇ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸ੍ਸਾਦਸ੍ਸ ਅਸਤਿਪਿ ਮੇਥੁਨਰਾਗਭਾਵੇ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**"ਤਿ। ਤੇਨੇਵ **ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤੰ। **ਰਹਸ੍ਸਾਦੇਨਾ**ਤਿ ''ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਰਹੋ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਹਸਿਤਲਪਿਤਾਦਿਕੰ ਕਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਅਸ੍ਸਾਦਹੇਤੁ । **ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ** ਅਸਤਿ ਉਪਚਾਰਗਤੇ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨਿਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤੇ ਅਨਨ੍ਧੇ ਵਿਞ੍ਞੂਪੁਰਿਸੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਚੇ ਸਾ ਇਤ੍ਥੀ ਕੇਨਚਿ ਕਰਣੀਯੇਨ ਉਟ੍ਠਾਯੁਟ੍ਠਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ। ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਗਤੋ, ਸਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਾ, ਅਞ੍ਞਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਅਸ੍ਸਾਦੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ। ਸਚੇ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਾਤੁਗਾਮਗਣਨਾਯ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ। ਸਚੇ ਉਟ੍ਠਾਯੁਟ੍ਠਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਨਿਸਜ੍ਜਾਗਣਨਾਯਪਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ''ਦਿਟ੍ਠਦਿਟ੍ਠਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਰਹਸ੍ਸਾਦੰ ਕਪ੍ਪਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਆਗਤਾਗਤਾਨੰ ਵਸੇਨ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰੇ ਪੁਰਿਸੇ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਧੇ ਵਿਞ੍ਞੂਪੁਰਿਸੇ। **ਉਪਚਾਰਗਤੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥਬ੍ਭਨ੍ਤਰਗਤੇ ਸਤਿ। ਸਚੇ ਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਰਹਸ੍ਸਾਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਪਠਮਅਨਿਯਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਅਨਿਯਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਹੇਵ ਖੋ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਮ੍ਪਿ ਬਹਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਅਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟੰ ਪਰਿਵੇਣਙ੍ਗਣਾਦਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤੋਗਧਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ''ਏਵਰੂਪਞ੍ਹਿ ਠਾਨੰ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇਯੇਵ ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ **ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯੰ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੫੩) ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇਨ** ਵਾਤਿ ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋਭਾਸਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇਨ ਵਾ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਪਦਭਾਜਨੇ ''ਸਾ ਚੇ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ 'ਅਯ੍ਯੋ, ਮਯਾ ਦਿਟ੍ਠੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ'''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੫੫) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਦੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਵਸੇਨ ਆਗਤੰ। ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤੰ ਮਾਤੁਗਾਮੋਪਿ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ (ਪਾਰਾ॰ ੨੮੩ ਆਦਯੋ) ਯਾ ਪਨ ਤਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਹਿਰਿਮਨਾ, ਤਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਜ੍ਝਾਪੇਸੁੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਇਤ੍ਥੀਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਇਤ੍ਥੀਪੀ**"ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਇਧ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥੀਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿੰ ਕਰੋਤਿ, ਪਠਮੇ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਿਸਤਮ੍ਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿੰ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਨਨ੍ਧੋ ਅਬਧਿਰੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਨਨ੍ਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਵਾਚਾਵਸੇਨ ਅਬਧਿਰੋ।

ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਇਦੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ – ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਤੋ ਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਕਿਰਿਯੰ, ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੰ, ਸਚਿਤ੍ਤਕੰ, ਲੋਕਵਜ੍ਜੰ, ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ, ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ, ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੰ, ਸੁਖਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਦਨਾਹਿ ਦ੍ਵਿਵੇਦਨੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸਦਿਸਾਨੇਵਾ**"ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਮ੍ਪਿ ਭਣਤਿ, ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੰ ਭਣਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਚਾਤਿ "**ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਮੇਵ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਦੁਤਿਯਅਨਿਯਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

''ਅਨਿਯਤੁਦ੍ਦੇਸੋ ਚਾਯੰ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਸਮੂਲਕਚੋਦਨਾਯ ਵਤ੍ਥੁੰ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋਵ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਇਤਰੋਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਰੋਪਨਾਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਅਨਿਯਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਕਣ੍ਡਂ

੧. ਚੀਵਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਥਿਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੬੨-੪੬੩) ਨਿਟ੍ਠਿਤਞ੍ਚ ਤਂ ਚੀਵਰਞ੍ਚਾਤਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਂ, ਨਿਟ੍ਠਿਤੇ ਆਨਿਸਂਸਮੂਲਕੇ ਚੀਵਰੇ, ਪਚ੍ਚਾਸਾਚੀਵਰੇ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਂ ਚੀਵਰਂ ਕਰਣੇਨਪਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਨਾਸਨਾਦੀਹਿਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਸੂਚਿਕਮ੍ਮਪਰਿਯੋਸਾਨੇਨ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੂਚਿਯਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਪਾਸਕਪਟ੍ਟਗਣ੍ਠਿਕਪਟ੍ਟਪਰਿਯੋਸਾਨਕਮ੍ਮਂ, ਤਂ ਸੂਚਿਕਮ੍ਮਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਨਾਮ, ਤੇਨ। **ਨਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਰਾਦੀਹਿ ਹਟਂ। ਏਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕਰਣਪਲਿਬੋਧਸ੍ਸ ਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ''ਨਿਟ੍ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਿਨਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚਿਕਾਦੀਹਿ ਖਾਦਿਤਂ। **ਦਡ੍ਢ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਂ। **ਚੀਵਰਾਸਾ ਵਾ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ**ਤਿ ''ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਕੁਲੇ ਚੀਵਰਂ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਯਾ ਚੀਵਰਾਸਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ। ਏਤੇਸਮ੍ਪਿ ਕਰਣਪਲਿਬੋਧਸ੍ਸੇਵ ਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਮੇਸੁ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤੇਨ ਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧਾਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਕਰਣਪਲਿਬੋਧੇ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਕਥਮੇਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਞ੍ਚਾਨਿਸਂਸੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਟ੍ਠੇਨ **ਕਥਿਨਂ,** ਥਿਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਥਤਂ ਕਥਿਨਂ ਯੇਨ ਸੋ **ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨੋ,** ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨਸ੍ਸ। **ਹੀ**ਤਿ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਤਾਵ ਕਥਿਨਾਨਿਸਂਸਂ ਲਭਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੋ ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਾਵ ਸੋ ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਨਾਮਨ੍ਤਚਾਰਾਦਿਕਂ ਕਥਿਨਾਨਿਸਂਸਂ ਲਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ''ਤਿ ਇਦਂ ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧੋ ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਲਿਬੋਧਾ। ਤੇਸੁ ਏਕਪਲਿਬੋਧੇਪਿ ਸਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨਾਮਨ੍ਤਚਾਰਾਦਿਕਂ ਆਨਿਸਂਸਂ ਲਭਤਿ, ਨਾਸਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ''ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਕਰਣਪਲਿਬੋਧੇ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ। **ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਘੇਨ। ਕਤ੍ਤਰਿ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਉਬ੍ਭਤੇ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਮਾਤਿਕਾਨਮਞ੍ਞਤਰੇਨ, ਅਨ੍ਤਰੁਬ੍ਭਾਰੇਨ ਵਾ ਉਦ੍ਧਟੇ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਥਿਨੇ। **ਉਬ੍ਭਾਰੋ** ਉਦ੍ਧਰਣਂ। ਪੁਰਿਮਵਸ੍ਸਂਵੁਟ੍ਠੇ ਤਿਂਸਮਤ੍ਤੇ ਪਾਵੇਯ੍ਯਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਸ੍ਸਂਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਕਥਿਨਂ ਅਤ੍ਥਰਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਕਥਿਨਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ (ਮਹਾਵ॰ ੩੦੬) ਭਗਵਤਾ ਕਥਿਨਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ "**ਅਯਞ੍ਚ ਕਥਿਨਤ੍ਥਾਰੋ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਰਿਮਵਸ੍ਸਂਵੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਵਸ੍ਸਂਵੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨ ਵੁਟ੍ਠਵਸ੍ਸਵਸੇਨ ਤਾਵ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪਗਤਾਯੇਵ ਕਥਿਨਤ੍ਥਾਰਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯ ਉਪਗਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵੁਟ੍ਠਵਸ੍ਸਵਸੇਨ ਤਾਵ ਏਵਂ ਹੋਤੁ, ਗਣਨਵਸੇਨ ਤਂ ਕਿਤ੍ਤਕਾ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਕਥਿਨਤ੍ਥਾਰੋ। **ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨਾ**ਤਿ ਗਣਨਵਸੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟਿਯਾ। **ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਜਨਾਨਂ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟਿਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਥਿਨਦੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਦਾਯਕਾ, ਏਕੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੋਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਜਨਾਨਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਕਰਣੀਯਤ੍ਤਾ 'ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਜਨਾਨਂ ਵਟ੍ਟਤੀ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਮਤਿਮਤ੍ਤਂ ''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਚਤੁਵਗ੍ਗੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੀਣਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ ਪਵਾਰਣਂ ਅਬ੍ਭਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਚਮ੍ਪੇਯ੍ਯਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ (ਮਹਾਵ॰ ੩੮੮) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਵੁਟ੍ਠਵਸ੍ਸਵਸੇਨ ਪੁਰਿਮਵਸ੍ਸਂਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਜਨਾਨਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ। **ਆਨਿਸਂਸੇ**ਤਿ ਅਨਾਮਨ੍ਤਚਾਰਾਦਿਕੇ ਕਥਿਨਾਨਿਸਂਸੇ। ਅਥ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪਗਤਾ, ਏਕੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਸ੍ਸੋ ਸਾਮਣੇਰੋ ਸਚੇ ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਗਣਪੂਰਕੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ, ਆਨਿਸਂਸਞ੍ਚ ਲਭਤਿ। ਤਯੋ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਦ੍ਵੇ ਸਾਮਣੇਰਾ, ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਤਯੋ ਸਾਮਣੇਰਾ, ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਾਮਣੇਰਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਖਨ੍ਧਕੇ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯਾਤਿ –

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਇਦਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਥਿਨਦੁਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪੱਤਕੱਲ੍ਲਂ, ਸਙ੍ਘੋ ਇਮਂ ਕਥਿਨਦੁਸ੍ਸਂ ਇੱਥੰਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਦੇਯ੍ਯ ਕਥਿਨਂ ਅੱਥਰਿਤੁਂ, ਏਸਾ ਞੱਤਿ। ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਇਦਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਥਿਨਦੁਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਸਙ੍ਘੋ ਇਮਂ ਕਥਿਨਦੁਸ੍ਸਂ ਇੱਥੰਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦੇਤਿ ਕਥਿਨਂ ਅੱਥਰਿਤੁਂ। ਯਸ੍ਸਾਯਸ੍ਮਤੋ ਖਮਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਕਥਿਨਦੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਇੱਥੰਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਾਨਂ ਕਥਿਨਂ ਅੱਥਰਿਤੁਂ, ਸੋ ਤੁਣ੍ਹਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਸ ਨਕ੍ਖਮਤਿ, ਸੋ ਭਾਸੇਯ੍ਯ। ਦਿਨ੍ਨਂ ਇਦਂ ਸਙ੍ਘੇਨ ਕਥਿਨਦੁਸ੍ਸਂ ਇੱਥੰਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਥਿਨਂ ਅੱਥਰਿਤੁਂ, ਖਮਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਣ੍ਹੀ, ਏਵਮੇਤਂ ਧਾਰਯਾਮੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੦੭) –

ਏਵਂ ਕਥਿਨਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ ਵੁੱਤਾਯ ਞੱਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ। **ਕਥਿਨੱਥਾਰਾਰਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਥਿਨਂ ਅੱਥਰਿਤੁਂ ਭੱਬਸ੍ਸ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਪੁੱਬਕਰਣਜਾਨਨਾਦੀਹਿ ਅੱਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤੱਬੋ। ਵੁੱਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਵਿਨਯਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ** ''ਅੱਠਧਮ੍ਮਕੋਵਿਦੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਕਥਿਨੱਥਾਰਮਰਹਤੀ''ਤਿ। **ਪਰਿਵਾਰੇ**ਪਿ (ਪਰਿ॰ ੪੦੯) ਵੁੱਤਂ –

''ਅੱਠਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁੱਗਲੋ ਭੱਬੋ ਕਥਿਨਂ ਅੱਥਰਿਤੁਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਅੱਠਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁੱਗਲੋ ਭੱਬੋ ਕਥਿਨਂ ਅੱਥਰਿਤੁਂ? ਪੁੱਬਕਰਣਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪੱਚੁੱਦ੍ਧਾਰਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਧਿੱਠਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅੱਥਾਰਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਮਾਤਿਕਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਲਿਬੋਧਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਉੱਦ੍ਧਾਰਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਆਨਿਸਂਸਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਅੱਠਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁੱਗਲੋ ਭੱਬੋ ਕਥਿਨਂ ਅੱਥਰਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

ਏੱਥ ਚ **ਪੁੱਬਕਰਣਂ** ਨਾਮ ਧੋਵਨਵਿਚਾਰਣਛੇਦਨਬਨ੍ਧਨਸਿੱਬਨਰਜਨਕੱਪਕਰਣਂ। **ਪੱਚੁੱਦ੍ਧਾਰੋ** ਨਾਮ ਪੁਰਾਣਸਙ੍ਘਾਟਿਆਦੀਨਂ ਪੱਚੁੱਦ੍ਧਰਣਂ। **ਅਧਿੱਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਕਥਿਨਚੀਵਰਾਧਿੱਠਾਨਂ। **ਅੱਥਾਰੋ** ਨਾਮ ਕਥਿਨੱਥਾਰੋ। **ਮਾਤਿਕਾ** ਨਾਮ ਅੱਠ ਮਾਤਿਕਾ। **ਪਲਿਬੋਧੋ ਨਾਮ** ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧੋ ਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਲਿਬੋਧਾ। **ਉੱਦ੍ਧਾਰੋ** ਨਾਮ ਪੱਕਮਨਨ੍ਤਿਕਾਦਯੋ। **ਆਨਿਸਂਸੋ** ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਾਨਿਸਂਸਾ।

ਯਂ ਪਨ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** (ਮਹਾਵ॰ ਅੱਠ॰ ੩੦੬) ਵੁੱਤਂ ''ਕਥਿਨਂ ਪਨ ਕੇਨ ਅੱਥਰਿਤੱਬਂ? ਯਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘੋ ਕਥਿਨਚੀਵਰਂ ਦੇਤਿ, ਸਙ੍ਘੇਨ ਪਨ ਕਸ੍ਸ ਦਾਤੱਬਂ? ਯੋ ਜਿਣ੍ਣਚੀਵਰੋ ਹੋਤਿ, ਸਚੇ ਬਹੂ ਜਿਣ੍ਣਚੀਵਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵੁਡ੍ਢਸ੍ਸ ਦਾਤੱਬਂ। ਵੁਡ੍ਢੇਸੁਪਿ ਯੋ ਮਹਾਪਰਿਸੋ ਤਦਹੇਵ ਚੀਵਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅੱਥਰਿਤੁਂ ਸੱਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਾਤੱਬਂ। ਸਚੇ ਵੁਡ੍ਢੋ ਨ ਸੱਕੋਤਿ, ਨਵਕਤਰੋ ਸੱਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਾਤੱਬਂ। ਅਪਿਚ ਸਙ੍ਘੇਨ ਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਂ ਕਾਤੁਂ ਵੱਟਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਣ੍ਹਥ, ਮਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਵੱਤੱਬ''ਨ੍ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਕਥਿਨੱਥਾਰਾਰਹਂਯੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਦਾਤੱਬਂ। ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਤੀਸੁ ਚੀਵਰੇਸੁ ਯਂ ਯਂ ਜਿਣ੍ਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਤਦੱਥਾਯ ਦਾਤੱਬਂ। ਪਕਤਿਯਾ ਦੁਪੱਟਚੀਵਰਸ੍ਸ ਦੁਪੱਟੱਥਾਯੇਵ ਦਾਤੱਬਂ। ਸਚੇਪਿਸ੍ਸ ਏਕਪੱਟਚੀਵਰਂ ਘਨਂ ਹੋਤਿ, ਕਥਿਨਸਾਟਕੋ ਚ ਪੇਲਵੋ, ਸਾਰੁੱਪੱਥਾਯ ਦੁਪੱਟੱਪਹੋਨਕਮੇਵ ਦਾਤੱਬਂ। ''ਅਹਂ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਏਕਪੱਟਂ ਪਾਰੁਪਾਮੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਦੁਪੱਟਂ ਦਾਤੁਂ ਵੱਟਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਲੋਭਪਕਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨ ਦਾਤੱਬਂ। ਤੇਨਾਪਿ ਕਥਿਨਂ ਅੱਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪੱਛਾ ਸਿੱਬੇਤ੍ਵਾ ''ਦ੍ਵੇ ਚੀਵਰਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨ ਗਹੇਤੱਬਂ।

ਤੇਨਾਤਿ ਕਥਿਨੱਥਾਰਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ। **ਤਦਹੇਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਦਿਵਸੇ। **ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਅਤਿਰੇਕਾਨਿ ਵਾ ਖਣ੍ਡਾਨਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਞ੍ਚਖਣ੍ਡਿਕਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਆਦੀਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਚੀਵਰਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੱਪਹੋਨਕਾਨਿ ਮਹਾਮਣ੍ਡਲਅਡ੍ਢਮਣ੍ਡਲਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚ ਖਣ੍ਡਾਨਿ ਵਾ ਅਤਿਰੇਕਾਨਿ ਵਾ ਸੱਤਾਦਿਖਣ੍ਡਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਕਥਿਨਚੀਵਰੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ ''ਅਹਂ ਥੇਰੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ''ਤਿ ਵਾ ਏਕੇਨਾਪਿ ਅਕਾਤੁਂ ਨ ਲੱਭਤਿ। ਅਨਾਦਰਿਯੇਨ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁੱਕਟਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੱਬੇਹੇਵ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਧੋਵਨਛੇਦਨਸਿੱਬਨਰਜਨਾਨਿ ਨਿੱਟ੍ਠਾਪੇਤੱਬਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੇਸਭਿਕ੍ਖੂਹਿਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਹਾਯੇਹਿ ਭਵਿਤੱਬ"**ਨ੍ਤਿ। **ਕਤਚੀਵਰਮੇਵਾ**ਤਿ ਨਿੱਟ੍ਠਿਤਪਰਿਕਮ੍ਮਮੇਵ ਕਥਿਨਦੁਸ੍ਸਂ। ਸੱਬਨ੍ਤਿਮੇਨ ਪਰਿੱਛੇਦੇਨ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕੋਪਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਵ ਕਾਤੱਬੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅੱਥਾਰਵਿਪੱਤਿਤੋ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਕਥਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਤ੍ਥਤੰ ਹੋਤਿ ਕਥਿਨੰ? ਨ ਉਲ੍ਲਿਖਿਤਮਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਤੰ ਹੋਤਿ ਕਥਿਨੰ…ਪੇ॰… ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਞ੍ਚਕੇਨ ਵਾ ਅਤਿਰੇਕਪਞ੍ਚਕੇਨ ਵਾ ਤਦਹੇਵ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨੇਨਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੦੮)।

ਤੇਨੇਵਾਹ **‘‘ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸਿਬ੍ਬਿਤੰ ਪਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’’**ਤਿ। **ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਰਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ। **ਅਤ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਰਣੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਤਥਾਵਚੀਭੇਦਕਰਣਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਸਚੇ ਸਙ੍ਘਾਟਿਯਾ ਕਥਿਨੰ ਅਤ੍ਥਰਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਪੋਰਾਣਿਕਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਨਵਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ, ‘ਇਮਾਯ ਸਙ੍ਘਾਟਿਯਾ ਕਥਿਨੰ ਅਤ੍ਥਰਾਮੀ’ਤਿ ਵਾਚਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੧੩) –

ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। ‘‘ਭਨ੍ਤੇ, ਆਵੁਸੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਅਨੁਮੋਦਥ, ਅਨੁਮੋਦਾਹੀ’’ਤਿ ਚ ਵਚਨਭੇਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **‘‘ਥੇਰਾਨਞ੍ਚਾ’’**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਏਵੰ ਅਤ੍ਥਾਰਕੇਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਵਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਮੋਦਕੇਹਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਵਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **‘‘ਤੇਹਿਪੀ’’**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **‘‘ਅਨੁਮੋਦਾਮਾ’’**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਨਿ ਗਾਰਵਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਥਾਪਿ ਏਕਕੇਨ ‘‘ਅਨੁਮੋਦਾਮਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ‘‘ਅਨੁਮੋਦਾਮਿ’’ਚ੍ਚੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਇਦਾਨਿ ਕਥਿਨਾਨਿਸੰਸੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਭੂਮਿੰ ਵਿਚਾਰਯਨ੍ਤੋ **‘‘ਪੁਰਿਮਵਸ੍ਸੰਵੁਟ੍ਠਸੁਪੀ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇਸੰਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਰਕਅਨੁਮੋਦਕਾਨੰਯੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਪਰਿਵਾਰੇ** ‘‘ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਅਤ੍ਥਤੰ ਹੋਤਿ ਕਥਿਨੰ ਅਤ੍ਥਾਰਕਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਮੋਦਕਸ੍ਸ ਚਾ’’ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੦੩)। **ਤੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਰਕਅਨੁਮੋਦਕਾ। **ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਰਾਨੁਮੋਦਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਯਾਵ ਕਥਿਨਸ੍ਸੁਬ੍ਭਾਰਾ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲੰ ਚੀਵਰਮਾਸੇਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਮਾਤਿਕਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰੁਬ੍ਭਾਰੇਨ ਵਾ ਯਾਵ ਕਥਿਨਸ੍ਸੁਬ੍ਭਾਰਾ ਪਞ੍ਚਾਨਿਸੰਸੇ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਉਦ੍ਧਟੇ ਪਨ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਪਞ੍ਚਾਨਿਸੰਸੇ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **‘‘ਅਨਾਮਨ੍ਤਚਾਰੋ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਾਮਨ੍ਤਚਾਰੋ** ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਭੋਜਨਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਕੁਲੇਸੁ ਚਾਰਿਤ੍ਤਾਪਜ੍ਜਨੰ। **ਅਸਮਾਦਾਨਚਾਰੋ** ਨਾਮ ਨਾਮੇਨਾਧਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਅਸਮਾਦਾਨਚਰਣੰ, ਨਾਮੇਨਾਧਿਟ੍ਠਿਤਾਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਚੀਵਰਾਨਮਞ੍ਞਤਰੰ ਚੀਵਰੰ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਰੁਣੁਟ੍ਠਾਪਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਚੀਵਰਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਯਾਵਦਤ੍ਥਚੀਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਵਤਾ ਚੀਵਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਾਵਤਕੰ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤੰ ਅਵਿਕਪ੍ਪਿਤੰ ਚੀਵਰਧਾਰਣੰ, ਦਸਾਹਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗਣਸ੍ਸ ਭੋਜਨੰ **ਗਣਭੋਜਨੰ। ਗਣੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾ ਤਤੁਤ੍ਤਰਿ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ। ਤੇਸੰ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਵਾ ਨਿਮਨ੍ਤਨਤੋ ਵਾ ਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਓਦਨਾਦੀਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਭੋਜਨਸ੍ਸ ਸਹ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਚੀਵਰੁਪ੍ਪਾਦੋ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਥਿਨਤ੍ਥਤਸੀਮਾਯ ਮਤਕਚੀਵਰੰ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਸਙ੍ਘੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੰ ਵਾ ਸਙ੍ਘਿਕੇਨ ਤਤ੍ਰੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਆਭਤੰ ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਯੰ ਸਙ੍ਘਿਕੰ ਚੀਵਰੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਤੇਸੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਵਾਸੇ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚੀਵਰਞ੍ਚਾ’’**ਤਿ।

‘‘ਯੰ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਤ੍ਤਾਦਿ ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਭਣ੍ਡੰ ਵਾ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਤਤ੍ਰੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਤਣ੍ਡੁਲਾਦਿਨਾ ਵਤ੍ਥੰ ਚੇਤਾਪਿਤੰ, ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨਾਨਮੇਵ ਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਵਤ੍ਥੇਹਿ ਪਨ ਤਣ੍ਡੁਲਾਦੀਸੁ ਚੇਤਾਪਿਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਤਾਨਿ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀ’’ਤਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਾਪਿਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਚੀਵਰੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸੁਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਨਤ੍ਥਤਕਥਿਨਾ ਪਨ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਆਨਿਸੰਸੇਸੁ ਚੀਵਰਮਾਸੇ ਅਸਮਾਦਾਨਚਾਰੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਿਸੰਸੇ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਅਸਮਾਦਾਨਚਾਰੋਪਿ ਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯ, ਪਾਵੇਯ੍ਯਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਸ੍ਸੰਵੁਟ੍ਠਾ ਓਕਪੁਣ੍ਣੇਹਿ ਚੀਵਰੇਹਿ ਨ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯੁੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਚੀਵਰਮਾਸੇਪਿ ਚੀਵਰੰ ਸਮਾਦਾਯ ਏਵ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ।

ਏਵ◌ੰ ਕਥਿਨਤ੍ਥਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਉਬ੍ਭਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤੰ ਪਨੇਤੰ ਕਥਿਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਮਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਮਾਤਰੋ, ਜਨੇਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਥਿਨੁਬ੍ਭਾਰਞ੍ਹਿ ਏਤਾ ਅਟ੍ਠ ਜਨੇਨ੍ਤਿ। ਤਾਸੁ ਪਕ੍ਕਮਨੰ ਅਨ੍ਤੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿਕਾ**। ਏਵ◌ੰ ਸੇਸਾਪਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨੋ ਕਥਿਨਚੀਵਰੰ ਆਦਾਯ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਵ◌ਾਸੇ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ''ਨ ਪਚ੍ਚੇਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ◌ੰ ਪਕ੍ਕਮਤੋ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤਾਯ ਸੀਮਾਯ ਹੋਤੀਤਿ **ਪਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿਕੋ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੋ**ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯੋ ਪਨ ਆਨਿਸੰਸਚੀਵਰੰ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਬਹਿਸੀਮਾਗਤਸ੍ਸ ਏਵ◌ੰ ਹੋਤਿ ''ਇਧੇਵ◌ਿਮੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਪੁਨ ਤੰ ਵ◌ਿਹਾਰੰ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਵ◌ਾਸੇ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਤੰ ਚੀਵਰੰ ਕਾਰੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ **ਨਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਕੋ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੋ**।

ਯਦਿ ਪਨ ਆਨਿਸੰਸਮੂਲਚੀਵਰੰ ਆਦਾਯ ਬਹਿਸੀਮਾਗਤੋ ''ਨੇਵ◌ਿਮੰ ਚੀਵਰੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਚ ਤੰ ਆਵ◌ਾਸੰ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਰੋਤਿ, ਤਦਾ **ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿਕੋ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੋ**।

ਤਦੇਵ ਆਨਿਸੰਸਚੀਵਰੰ ਲਦ੍ਧਾ ਤੰ ਆਦਾਯ ਬਹਿਸੀਮੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ''ਇਧੇਵ◌ਿਮੰ ਚੀਵਰੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਚੇ ਤੰ ਚੀਵਰੰ ਨਸ੍ਸਤਿ ਵ◌ਿਨਸ੍ਸਤਿ ਡਯ੍ਹਤਿ, **ਨਾਸਨਨ੍ਤਿਕੋ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੋ** ਹੋਤਿ।

ਸਚੇ ਪਨ ਆਨਿਸੰਸਚੀਵਰੰ ਲਦ੍ਧਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵ◌ਿਹਾਰੇ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋਵ ਬਹਿਸੀਮਾਗਤੋ ''ਵ◌ਿਹਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਅਨ੍ਤਰੁਬ੍ਭਾਰੰ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਸੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ **ਸਵਨਨ੍ਤਿਕੋ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੋ** ਹੋਤਿ।

ਆਸਾਯ ਅਵਚ੍ਛੇਦੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਸਾਵਚ੍ਛੇਦਿਕਾ**। ਯੋ ਪਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ''ਤੁਯ੍ਹੰ ਚੀਵਰੰ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਚੀਵਰੇ ਆਸਾਯ ਵ◌ਿਹਾਰੇ ਅਪੇਕ੍ਖੰ ਪਹਾਯ ਬਹਿਸੀਮਾਗਤੋ ਪੁਨ ਤੇਨ ''ਨ ਸਕ੍ਕੋਮਿ ਦਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ ਆਸੰ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ **ਆਸਾਵਚ੍ਛੇਦਿਕੋ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੋ** ਹੋਤਿ।

ਯੋ ਪਨ ਵਸ੍ਸੰਵ◌ੁਟ੍ਠਵ◌ਿਹਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵ◌ਿਹਾਰੰ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇਯੇਵ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੰ ਵ◌ੀਤਿਨਾਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ **ਸੀਮਾਤਿਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿਕੋ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੋ**।

ਸਹ ਉਬ੍ਭਾਰੇਨਾਤਿ **ਸਹੁਬ੍ਭਾਰਾ**। ਆਨਿਸੰਸਚੀਵਰੰ ਆਦਾਯ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋਵ ਬਹਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੰ ਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੋ ਸਹੁਬ੍ਭਾਰੋ**ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

''ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਪਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿਕੇ ਕਥਿਨੁਦ੍ਧਾਰੇ ਪਠਮੰ ਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧੋ ਛਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧੁਪਚ੍ਛੇਦਾਦਿਕਸ੍ਸ ਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਯਸ੍ਸ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਤੋ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯੰ** (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੧੧) ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ੮ **"ਤਤ੍ਥ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਯੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਤ੍ਥਾਰੁਬ੍ਭਾਰਾਨੰਯੇਵ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਯਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥਾਗਤਤ੍ਤਾ ਏਵ◌ੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸੇਸਪਲਿਬੋਧਾਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਸੇਸਸ੍ਸ ਪਲਿਬੋਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵ◌ੰ, ਆਵ◌ਾਸਪਲਿਬੋਧਾਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਕਾਲਸ੍ਸ। **ਦਸਾਹਪਰਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤੰ ਦਸਾਹਪਰਮੰ ਕਾਲ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਤਿਰੇਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕੰ, ਸੋ ਚ ਅਧਿਕਭਾਵ◌ੋ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਵ◌ਿਕਪ੍ਪਿਤਚੀਵਰਤੋਤਿ ਆਹ **"ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਵ◌ਿਕਪ੍ਪਿਤੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ। **ਖੋਮ**ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੩੬-੬੩੮) ਖੋਮਸੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵ◌ਾਯਿਤੰ ਖੋਮਪਟ੍ਟਚੀਵਰੰ। ਤਥਾ ਸੇਸਾਨਿ। **ਕਮ੍ਬਲੰ** ਨਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਮਵ◌ਾਲ਼ਲੋਮੇ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸੇਸਲੋਮੇਹਿ ਵ◌ਾਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਕਤਵਤ੍ਥੰ। **ਸਾਣੰ** ਨਾਮ ਸਾਣਵ◌ਾਕੇਹਿ ਕਤਵਤ੍ਥੰ। **ਭਙ੍ਗੰ** ਨਾਮ ਖੋਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਕਤਵਤ੍ਥੰ। ''ਪਾਟੇਕ੍ਕੰ ਵ◌ਾਕਮਯਮੇਵ◌ਾ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤਦਨੁਲੋਮਾਨੰ** ਵ◌ਾਤਿ ਦੁਕੂਲੰ ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣੰ ਸੋਮਾਰਪਟ੍ਟੰ ਚੀਨਪਟ੍ਟੰ ਇਦ੍ਧਿਜੰ ਦੇਵਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਤੇਸੰ ਖੋਮਾਦੀਨੰਯੇਵ ਅਨੁਲੋਮਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਚੀਵਰਾਨੰ ਵ◌ਾ, ਤਤ੍ਥ **ਦੁਕੂਲੰ** ਸਾਣਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮੰ ਵ◌ਾਕਮਯਤ੍ਤਾ। ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣਦੇਸੇ ਪਾਣਕੇਹਿ ਸਞ੍ਜਾਤਵਤ੍ਥੰ

ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣੰ। ਸੋਮਾਰਦੇਸੇ ਜਾਤੰ ਵਤ੍ਥੰ **ਸੋਮਾਰਪਟ੍ਟੰ**। ਤਥਾ **ਚੀਨਪਟ੍ਟੰ**। ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿਪਿ ਕੋਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਾਨਿ ਪਾਣਕੇਹਿ ਕਤਸੁਤ੍ਤਮਯਤ੍ਤਾ। **ਇਦ੍ਧਿਜੰ** ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੁਨੰ ਪੁਞ੍ਞਿਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਚੀਵਰੰ। ਤੰ ਪਨ ਖੋਮਾਦੀਨਮਞ੍ਞਤਰੰ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸੰਯੇਵ ਅਨੁਲੋਮੰ। ਦੇਵੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨੰ ਚੀਵਰੰ **ਦੇਵਦਿਨ੍ਨੰ,** ਤੰ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਜਾਲਿਨਿਯਾ ਦੇਵਕਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥਸਦਿਸੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਖੋਮਾਦੀਨੰਯੇਵ ਅਨੁਲੋਮੰ ਹੋਤਿ ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਭਾਵਤੋ।

ਦੀਘਤੋ ਵਡ੍ਢਕਿਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣੰ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢਪ੍ਪਮਾਣੰ **ਵਿਕਪ੍ਪਨੁਪਗੰ ਪਚ੍ਛਿਮੰ। ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲੰ ਸੁਗਤਙ੍ਗੁਲੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੁਗਤਙ੍ਗੁਲੰ** ਨਾਮ ਇਦਾਨਿ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗੁਲਾਨਿ, ਤੇਨ ਸੁਗਤਙ੍ਗੁਲੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲੰ ਵਡ੍ਢਕਿਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਵਿਤ੍ਥਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯੇਸੰ ਪਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਕਪ੍ਪਨਾਨੰ ਅਭਾਵਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਵਿਕਪ੍ਪਿਤੇਸੁ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਇਦੰ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਤੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਕਪ੍ਪਨੰ ਕੇਨਾਕਾਰੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਯੰ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। ਤਤ੍ਥ **ਯੰ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ‘‘ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਵਿਕਪ੍ਪਿਤੇਸੁ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਯੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਿਚੀਵਰੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਮੰ ਵਤ੍ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁੰ। **ਨ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਟਿਆਦਿਨਾਮੇਨ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤੁੰ ਨ ਅਨੁਜਾਨਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਇਮੰ ਚੀਵਰੰ ਵਿਕਪ੍ਪੇਮੀ’’ਤਿ ਪਨ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੰ ਪਨ ਤਿਚੀਵਰਸ੍ਸ ਕਣ੍ਡੁਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਨੰ ਵਿਯ ਕਾਲਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਾ ਚਸ੍ਸ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ , ਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਕਪ੍ਪਨਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੁਰਾਣਚੀਵਰੰ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਨਵਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਚਨਤੋ, ‘‘ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠੇਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਪਾਰਾ॰ ੪੬੯) ਚ ਤਿਚੀਵਰਸ੍ਸਪਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨਾਯ ਓਕਾਸੋ ਦਿਨ੍ਨੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਤਿਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਹਿ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇਨ ‘‘ਇਮੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੰ ਤੰ ਨਾਮੰ ਵਤ੍ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੰ। ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ‘‘ਇਮੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਮੰ ਚੀਵਰੰ ਤੁਯ੍ਹੰ ਵਿਕਪ੍ਪੇਮੀ’’ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਿਚੀਵਰੰ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਅਞ੍ਞੰ ਵਾ, ਯਦਿ ਤੰ ਤੰ ਨਾਮੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਅਵਿਕਪ੍ਪਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਤਤੋ ਪਰੰ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਮਾਸਤੋ ਪਰੰ ‘‘ਇਮੰ ਚੀਵਰੰ ਵਿਕਪ੍ਪੇਮੀ’’ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤੁੰ। ਇਦਞ੍ਚ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੰ। ਕੇਚਿ ਪਨ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੪੬੯) ‘‘ਤਤੋ ਪਰੰ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਆਗਾਮਿਸੰਵਚ੍ਛਰੇ ਵਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਮਾਸੰ, ਤਾਵ ਠਪੇਤੁੰ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਆਬਾਧਤੋ ਪਰੰ। ‘‘ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਪਨ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਕਣ੍ਡੁਪਟਿਚ੍ਛਾਦੀਨੰ ਤਤੋ ਪਰੰ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਤਥਾਵਿਕਪ੍ਪਿਤੰ ਅਞ੍ਞਨਾਮੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਤਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੰ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਕਪ੍ਪਨਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਞ੍ਚਪਰਿਮਾਣੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਞ੍ਚਕੰ,** ਮੁਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਮੁਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਪਞ੍ਚਕੰ **ਮੁਟ੍ਠਿਪਞ੍ਚਕੰ**। ਏਸ ਨ ਯੋ **ਮੁਟ੍ਠਿਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਪਾਰੁਪਨੇਨਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਨਾਭਿੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੁਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਦ੍ਵਿਹਤ੍ਥੋਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ**”ਤਿ। ਨ ਕੇਵਲੰ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯੋਵ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਦ੍ਵਿਹਤ੍ਥੋਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਤਿਰੇਕਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਸੁਗਤਚੀਵਰਪ੍ਪਮਾਣਮ੍ਪਿ ਤਤੋ ਅਧਿਕਮ੍ਪਿ। **ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਾਮੀ**ਤਿ ਠਪੇਮਿ, ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਇਮੰ ਚੀਵਰੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਮੀ’’ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੪੬੯) ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਕਾਯਵਿਕਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਾਦਿਨਾ ਚੀਵਰੰ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੇਨ, ਚਾਲੇਨ੍ਤੇਨ ਵਾ। ਇਦਞ੍ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਰੀਰਾਵਯਵੇਨ ਅਫੁਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਦੁਵਿਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾਪਰਮ੍ਮੁਖਭੇਦੇਨ ਦੁਵਿਧੰ। **ਵਾਚਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਵਚਨੰ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਬ੍ਬੰ। **ਅਨ੍ਤੋਗਬ੍ਭਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਗਬ੍ਭਉਪਰਿਪਾਸਾਦੇਸੁ। **ਸਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰੇ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਤਦਹੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ, ਏਵਰੂਪੇ ਸਮੀਪਵਿਹਾਰੇ। ਇਦਞ੍ਚ ਦੇਸਨਾਸੀਸਮਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੂਰੇ ਠਿਤਮ੍ਪਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **“ਠਪਿਤਟ੍ਠਾਨੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚੀਵਰਸੰਲਕ੍ਖਣੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਠਪਿਤਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਯੋਜਨੰ ਅਤ੍ਥਿ।

ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਵਤ੍ਥੇਹੀਤਿ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਣਮੁਖਪੁਞ੍ਛਨਚੋਲ਼ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ਵਸੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਵਤ੍ਥੇਹਿ। ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਘਾਟਿਆਦਿਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ **"ਇਮਂ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਾਮੀ"**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਣਾਦੀਨਂ ਵਿਸੁਂ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਣਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਣਾਦਿਨਾਮੇਨ ਪਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ''ਇਮਂ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਣਂ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਨੇਵਤ੍ਥਿ ਦੋਸੋ। **ਪੁਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਟਿਆਦਿਨਾਮੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ਵਸੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਵਤ੍ਥੇਹਿਪਿ ਸਙ੍ਘਾਟਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਪਨ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਹਨ੍ਤਤਰਮੇਵ ਦੁਤਿਯਂ ਪਟ੍ਟਂ ਵਾ ਖਣ੍ਡਂ ਵਾ ਸਂਸਿਬ੍ਬਨ੍ਤੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਂ, ਸਮੇ ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ। **ਸੁਖਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸਦੋਸਾਭਾਵਤੋ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦਿਨਾ ਕਿਚ੍ਚੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵਿਨਾਵ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਸੁਖਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥਂ। **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਂ।

ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਪਮਾਣਾਤਿ ''ਦੀਘਸੋ ਛ ਵਿਦਤ੍ਥਿਯੋ ਸੁਗਤਵਿਦਤ੍ਥਿਯਾ, ਤਿਰਿਯਂ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੫੪੩) ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਅਨਧਿਕਪਮਾਣਾ। **ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਭਾਵਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਾ, ਹੇਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਨ੍ਤੋਦਸਾਹੇ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਭਾਵਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ''ਇਮਂ ਚੀਵਰਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਿਕਪ੍ਪੇਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਹਿ ''ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾ ਵਸ੍ਸਾਨਮਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨਾਪਿ, ਕਣ੍ਡੁਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿ ਆਬਾਧਵੂਪਸਮੇਨਾਪਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਜਹਤੀ''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਕਥਿਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵਸ੍ਸਾਨਮਾਸਤੋ ਪਰਂ ਅਸਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਕਿਂ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ''ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਚਨਮੇਵ ਨੋਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

ਕੇਚਿ ਪਨ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੪੬੯) ''ਯਥਾ ਕਥਿਨਮਾਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚੀਵਰਂ ਕਥਿਨਮਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਯਂ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਮਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਾ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਦਿਵਸੇ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਹੇਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਦਿਵਸੇ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਪਦਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਕਥਿਨਮਾਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਚੀਵਰਂ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵਸਾਨਦਿਵਸੇ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਂ ਕਥਿਨਮਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਤੇਨ ਸਦਿਸਾਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਕਥਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤਿ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਅਵਿਕਪ੍ਪਿਤਮੇਵ ਹਿ ਤਂ ਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਹੇਮਨ੍ਤੇਪਿ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾ ਦਸਾਹਪਰਿਹਾਰਂ ਲਭਤਿ। ਏਵਂ ਕਣ੍ਡੁਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਪਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਜਹਨਤੋ ਪਰਂ ਦਸਾਹਪਰਿਹਾਰਂ ਲਭਤਿ। ਦਸਾਹਂ ਪਨ ਅਨਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਨਹਾਨਤ੍ਥਾਯ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ **ਵਣ੍ਣਭੇਦਮਤ੍ਤਰਤ੍ਤਾਪਿ ਚੇਸਾ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਦ੍ਵੇ ਪਨ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ । ''ਸਚੇ ਵਸ੍ਸਾਨੇ ਅਪਰਾ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਿਮਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ''ਦੀਘਸੋ ਸੁਗਤਵਿਦਤ੍ਥਿਯਾ ਦ੍ਵੇ ਵਿਦਤ੍ਥਿਯੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਿਯਡ੍ਢਂ ਦਸਾ ਵਿਦਤ੍ਥੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੫੩੧ ਆਦਯੋ) ਇਮਿਨਾ ਪਮਾਣੇਨ ਯੁਤ੍ਤਂ। **ਪਮਾਣਿਕਾ**ਤਿ ''ਸੁਗਤਵਿਦਤ੍ਥਿਯਾ ਦੀਘਸੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਦਤ੍ਥਿਯੋ, ਤਿਰਿਯਂ ਦ੍ਵੇ ਵਿਦਤ੍ਥਿਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਾ। **ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਤਿਚੀਵਰੇ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੇ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਸਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਾਦੀਹਿ ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ਕ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੫੭) ਬਹੂਨਂ ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਕਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ਾਧਿਟ੍ਠਾਨਮਨੁਞ੍ਞਾਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ੇ ਗਣਨਾ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਗਵਤਾ ਹਿ ਯਂ ਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਇਮਿਨਾ ਵਿਧਾਨੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਯੇਨ ਯੇਨ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਥਵਿਕਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ** ''ਏਤਾਨਿ ਚੀਵਰਾਨਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ਾਨਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਮੀ''ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਖਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **"ਸੇਨਾਸਨਪਰਿਕ੍ਖਾਰਤ੍ਥਾਯ ਦਿਨ੍ਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣੇ ਚਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੪੬੯) ''ਅਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ, ਅਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਚ ਕੇਵਲਂ ਪਞ੍ਞਪੀਠੇਸ੍ਵੇਯੇਵ

ਅਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੰ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਣੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤੰ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਅਯੁਤ੍ਤੰ ਸੇਨਾਸਨਪਰਿਕ੍ਖਾਰਤ੍ਥਾਯ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਣਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਭਿਸਿਬਿਬ੍ਬੋਹਨਪਾਵਾਰਕੋਜਵਾਨਮ੍ਪਿ ਸੇਨਾਸਨਪਰਿਕ੍ਖਾਰਤੋਯੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਕਿਚ੍ਚੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਞ੍ਚ ਪਨੇਤੰ ਚੀਵਰੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੋ ਕਥੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਜਹਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਪਨੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਹਣੇਨਾ**ਤਿ ਚੋਰਾਦੀਹਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਹਣੇਨ। **ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨੇਨਾ**ਤਿ ਗਿਹਿਭਾਵਾਯ ਆਵਤ੍ਤਨੇਨ, ਵਿਬ੍ਭਮੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ''ਸੀਲਵਨ੍ਤੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਿਹੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸੇਤਵਤ੍ਥਨਿਵਾਸਨੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ''ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁੰ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੇਤਵਤ੍ਥਨਿਵਾਸੋ ਵਾ ਕਾਸਾਯਚਜਨੰ ਵਾ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। '''ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨੇਨਾ'ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਜਹਨੰ ਗਹਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਯਦਾ ਵਿਬ੍ਭਮਤਿ, ਤਦਾ ਅਸ੍ਸਮਣੀ ਹੋਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਨ ਵਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤੋਪਿ ਯਾਵ ਸਿਕ੍ਖੰ ਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਤਾਵ ਭਿਕ੍ਖੁਯੇਵਾਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਨ ਵਿਜਹਤੀ''ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਲਿਙ੍ਗੇ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੇਨ। ਯੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਲਿਙ੍ਗੇ ਠਿਤੋਵ ਸਿਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਲਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਚੀਵਰੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਜਹਤੀਤਿ। **ਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਮਰਣੇਨ। **ਲਿਙ੍ਗਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ , ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇਨ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵੇਨ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਪਾਤੁਭਾਵੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਕਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਿਨਖਪਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮਾਣੇਨਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਓਰਤੋ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤੋ। ਯੋ ਪਨ ਦੁਬ੍ਬਲਟ੍ਠਾਨੇ ਪਠਮੰ ਅਗ੍ਗਲੰ ਦਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਦੁਬ੍ਬਲਟ੍ਠਾਨੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪਨੇਤਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਮਣ੍ਡਲਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਦੁਪਟ੍ਟਸ੍ਸ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਪਟਲੇ ਛਿਦ੍ਦੇ ਵਾ ਜਾਤੇ, ਗਲਿਤੇ ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਖੁਦ੍ਦਕੰ ਚੀਵਰੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ, ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕੰ ਕਰੋਤਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਉਭੋ ਕੋਟਿਯੋ ਮਜ੍ਝੇ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਚੇ ਪਨ ਪਠਮੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਘਟੇਤਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਅਥ ਘਟੇਤ੍ਵਾ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਰਜਕੇਹਿ ਧੋਵਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। **ਵਸ੍ਸਾਨਮਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨਾਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਦਾਨਾਦਿਨਾ ਅਟ੍ਠਵਿਧੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਜਹਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਵਸ੍ਸਾਨਮਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨਪੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਆਬਾਧਵੂਪਸਮੇਨਾਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਵਿਕਪ੍ਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ**ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੭੨ ਆਦਯੋ) ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੇ ਸੁਰਾਪਾਨਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਵਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ।

ਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮਯਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰੰ, ਕਾਲੰ ਵਾ ਪਰਾਮਸਤੀਤਿ ਆਹ "**ਤੰ ਯਥਾਵਤ੍ਥੁਜਾਤਿਪ੍ਪਮਾਣ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ। **ਤਸ੍ਸ ਯੋ ਅਰੁਣੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚੀਵਰੁਪ੍ਪਾਦਦਿਵਸਸ੍ਸ ਯੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਰੁਣੋ। **ਚੀਵਰੁਪ੍ਪਾਦਦਿਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰੁਪ੍ਪਾਦਦਿਵਸਸ੍ਸ ਅਰੁਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ। ਦਿਵਸਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਤੰਦਿਵਸਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਰੁਣੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਸ ਚ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ, ਯਥਾ ਚ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਨਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਅਯੰ ਵਿਧਿ। **ਅਞ੍ਞਥਾਪੀ**ਤਿ ਭਾਸਨ੍ਤਰੇਨਾਪਿ, ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਭਾਸਾਯਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਬਲੇਨਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੇਨ। **ਆਯਤਿੰ ਸੰਵਰੇਯਜਾਸੀ**ਤਿ ਉਪਰਿ ਸੰਵਰਮਾਪਜ੍ਜੇਯਜਾਸਿ, ਸੰਵੁਤਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੋ ਭਵੇਯਜਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਾਨਿ ਚ "**ਪਸ੍ਸਸੀ**"ਤਿਆਦੀਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਦੇਸਕੇਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਚਨਾਨਿ। ਤਥਾ ਹਿ "**ਪਸ੍ਸਸੀ**"ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਚਨੰ, "**ਆਮ ਪਸ੍ਸਾਮੀ**"ਤਿ ਤਦਨੁਦੇਸਕੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਚਨੰ। "**ਆਯਤਿੰ ਸੰਵਰੇਯਜਾਸੀ**"ਤਿ ਤਦਨੁਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਚਨੰ, "**ਸਾਧੁ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸੰਵਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**"ਤਿ ਤਦਨੁਦੇਸਕੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਚਨੰ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਯਤਿੰ ਸੰਵਰੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਦ੍ਵੀਸੁ, ਪਨ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾਸੁ** ਵਾਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਾ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾਸੁ ਵਾ ਆਪਤ੍ਤੀਸੁ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵਚਨਭੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਞਤ੍ਤਿਯੰ **ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਸਰਤਿ ਵਿਵਰਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਦ੍ਵੇ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ''ਤਿ ਵਾ ਵਚਨਭੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। **ਦ੍ਵੀਸੁ, ਬਹੂਸੁ ਵਾ ਵਚਨਭੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ''ਸਙ੍ਘੋ ਇਮਾਨਿ ਚੀਵਰਾਨੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਵਚਨਭੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਗਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਗਣਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇ**ਵਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚੀਵਰਦਾਨੇਸੁ **“ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਭੇਦਂ ਵਿਨਾ ਅਵਸੇਸਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਦ੍ਵੀਸੁ, ਤੀਸੁ** ਵਾਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ, ਤੀਸੁ ਵਾ ਆਪਤ੍ਤੀਸੁ ਚੇਵ ਦਾਤਬ੍ਬਚੀਵਰੇਸੁ ਚ। ਯਥਾ ਚ ਗਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ, ਏਵਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਪਿ ਪਾਲ਼ਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਦਿ ਹਿ ਵਿਸੇਸੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਯਥੇਵ ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ, ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਤਬ੍ਬੋ – ਬ੍ਯਤ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਟਿਬਲੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੧੬੮) ਨਯੇਨ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੋਸਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੋਸਥਂ ਕਾਤੁਂ, ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ – ਥੇਰੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਸੁਂਯੇਵ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੋਸਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਇਧਾਪਿ ਵਿਸੁਂ ਪਾਲ਼ਿਂ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਤ੍ਵਾਵ ਗਤੋਤਿ ਗਣਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਾ ਪਾਲ਼ਿਯੇਵੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿ। ਆਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਪਨ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ – ਯਥਾ ਗਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦੇਸਿਯਮਾਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਞਤ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤਿ, ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਯਥਾ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਵਂ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਞਤ੍ਤਿਟ੍ਠਪਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੋਸਥਂ ਵਿਸੁਂ ਨ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚੀਵਰਦਾਨੇਪਿ ਯਥਾ ‘‘ਇਮਂ ਚੀਵਰਂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਦਮ੍ਮੀ’’ਤਿ ਏਕੋ ਵਦਤਿ, ਏਵਂ ‘‘ਮਯਂ ਇਮਂ ਚੀਵਰਂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਦੇਮਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਤੋ ਗਰੁਕਤਰਾਨਿਪਿ ਹਿ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਾਨਿ ਅਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਸਂ ਏਤਂ ਅਨੁਲੋਮਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚੀਵਰਂ ਪਨ ਦਾਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਅਦਾਤੁਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੇਤਂ। ਨ ਤਂ ਤੇਨ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਗਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਸਕਿਂ ਨਿਵਤ੍ਥਂ ਵਾ ਸਕਿਂ ਪਾਰੁਤਂ ਵਾ ਕਾਯਤੋ ਅਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਚਰਤਿ, ਏਕਮੇਵ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਸੇਤਿ ਵਾ ਪਾਰੁਪਤਿ ਵਾ, ਪਯੋਗੇ ਪਯੋਗੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਦੁਨ੍ਨਿਵਤ੍ਥਂ ਵਾ ਦੁਪ੍ਪਾਰੁਤਂ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੋਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ‘‘ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਤਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ (ਪਾਰਾ॰ ੫੭੦) ਸਾਧਕਂ। **ਦਸਾਹਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਪਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋਪੀ**ਤਿ ਦਸਾਹਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਚੀਵਰੇ ‘‘ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਇਦ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਦਸਾਹੇ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ‘‘ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਦਸਾਹੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਿਨੋ।

ਇਦਾਨਿ ‘‘ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤੇ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਆਪਤ੍ਤਿਵਾਰਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤਥਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਦਸਾਹਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਞ੍ਞਾਭੇਦੇਨ ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਾਦਿਸਞ੍ਞਾਭੇਦਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਦਿਨ੍ਨੇ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ‘‘ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਮਯਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਿਨੋ। **ਅਨਟ੍ਠੇ ਨਟ੍ਠਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚੀਵਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਬਹੂਨਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਚੀਵਰਾਨਿ ਏਕਤੋ ਠਪਿਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚੇ ਚੋਰਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚੀਵਰੇ ਅਨਟ੍ਠੇ ਨਟ੍ਠਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਟ੍ਠਸਞ੍ਞਿਨੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਅਵਿਨਟ੍ਠਾ**ਦੀਸੁਪਿ। **ਅਵਿਲੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਗਬ੍ਭਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਸਯ੍ਹਾਵਹਾਰਵਸੇਨ ਅਵਿਲੁਤ੍ਤੇਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੬੯) ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੇ। ਕਥਂ ਪਨ ਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਕਥਂ ਗਹਿਤਂ? ‘‘ਇਮਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਦੇਮਿ, ਦਦਾਮਿ, ਦਜ੍ਜਾਮਿ, ਓਣੋਜੇਮਿ, ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮਿ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਮਿ, ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਮੀ’’ਤਿ ਵਾ ਵਦਤਿ, ‘‘ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਦੇਮਿ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਮੀ’’ਤਿ ਵਾ ਵਦਤਿ, ਸਮ੍ਮੁਖਾਪਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾਪਿ ਦਿਨ੍ਨਂਯੇਵ ਹੋਤਿ। ‘‘ਤੁਯ੍ਹਂ ਗਣ੍ਹਾਹੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਮਯ੍ਹਂ ਗਣ੍ਹਾਮੀ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਸੁਦਿਨ੍ਨਂ, ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਞ੍ਚ। ‘‘ਤਵ ਸਨ੍ਤਕਂ ਕਰੋਹਿ, ਤਵ ਸਨ੍ਤਕਂ ਹੋਤੁ, ਤਵ ਸਨ੍ਤਕਂ ਕਰਿਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਮਮ ਸਨ੍ਤਕਂ ਕਰੋਮਿ, ਮਮ ਸਨ੍ਤਕਂ

ਹੋਤੁ, ਮਮ ਸਨ੍ਤਕੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਦੁਦ੍ਦਿਨ੍ਨੰ, ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਞ੍ਚ। ਨੇਵ ਦਾਤਾ ਦਾਤੁੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਇਤਰੋ ਗਹੇਤੁੰ। ਸਚੇ ਪਨ ‘‘ਤਵ ਸਨ੍ਤਕੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਯ੍ਹੰ ਗਣ੍ਹਾਮੀ’’ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੰ, ਸਚੇ ਪਨ ਏਕੋ ‘‘ਗਣ੍ਹਾਹੀ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਇਤਰੋ ‘‘ਨ ਗਣ੍ਹਾਮੀ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਪੁਨ ਸੋ ‘‘ਦਿਨ੍ਨੰ ਮਯਾ ਤੁਯ੍ਹੰ, ਗਣ੍ਹਾਹੀ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਇਤਰੋਪਿ ‘‘ਨ ਮਯ੍ਹੰ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤੋ ਪੁਰਿਮੋਪਿ ‘‘ਮਯਾ ਦਿਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਦਸਾਹੰ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮੋਪਿ ‘‘ਮਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸਾਪਤ੍ਤੀਤਿ? ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਯੋ ਪਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਵੇਮਤਿਕੋ, ਤੇਨ ਕਿੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ? ਵੇਮਤਿਕਭਾਵੰ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਚੇ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਮੇ ਕਪ੍ਪਿਯੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਏਵੰ ਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਇਦੰ, ਏਵੰ ਇਤੋ ਪਰਾਨਿਪੀਤਿ ਯਥਾ ਇਦੰ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਧਾਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਆਚਾਰਵਿਪਤ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਇਤੋ ਪਰਾਨਿਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਆਚਾਰਵਿਪਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਉਭਤੋਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇਸੂ**”ਤਿਆਦਿ। **ਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤੰ ਛ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ**ਤਿ –

‘‘ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਅਸਨ੍ਤੰ ਅਭੂਤੰ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੰ ਉਲ੍ਲਪਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ। ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਸ੍ਸ। ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ ‘ਯੋ ਤੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤਿ, ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਾ’ਤਿ ਭਣਤਿ, ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਸ੍ਸ। ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਣੀਤਭੋਜਨਾਨਿ ਅਗਿਲਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ। ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪਣੀਤਭੋਜਨਾਨਿ ਅਗਿਲਾਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸ੍ਸ। ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੂਪੰ ਵਾ ਓਦਨੰ ਵਾ ਅਗਿਲਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੨੮੭) –

ਏਵੰ ਪਾਰਾਜਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤੰ ਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਛ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਦੁਕ੍ਕਟਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮਨੁਭਾਸਨਾਯ ਪਾਪਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਕ੍ਕਟੰ, ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਦੁਕ੍ਕਟਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਿਪਤ੍ਤਿਕਥਾਸੁ।

ਗਣਨੁਪਗਤਾਤਿ ਦਿਵਸਗਣਨੰ ਉਪਗਤਭਾਵੋ। ਅਞ੍ਞੇਹਿ ‘‘ਇਮੰ ਚੀਵਰੰ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਦੇਮਾ’’ਤਿ ਪਰਹਤ੍ਥੇ ਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ‘‘ਨ ਤਾਵ ਤੰ ਗਣਨੁਪਗੰ, ਯਾਵ ਨ ਹਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੫੯) **ਚਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਾਵ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨ ਦਿਨ੍ਨੰ, ‘‘ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚੀਵਰੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪਹਿਣਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਨਾਰੋਚਿਤੰ, ਤਾਵ ਦਿਵਸਗਣਨੰ ਨ ਉਪੇਤਿ, ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ, ‘‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸੁਤੰ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਗਣਨੁਪਗੰ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਦਸਾਹੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੰ। ਕਥਿਨਸਞ੍ਞਿਤੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਥਿਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ,** ਤਤਿਯਛਟ੍ਠਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਕਪ੍ਪਨਾਨੰ ਅਕਰਣੇਨ **ਕਾਯਵਾਚਤੋ,** ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਨ ਸਤਿ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਨਧਿਟ੍ਠਾਨਾਵਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਆਪਜ੍ਜਨਤੋ **ਅਕਿਰਿਯੰ**। ਅਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ **ਨੋਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੰ**। ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਚ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਚ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਰਣਤੋ **ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ**।

ਕਥਿਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਉਦੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਭਿਕ੍ਖੁਨਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਚੇਤੰ ਕਰਣਵਚਨੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਰਿਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਕਰਣਵਸੇਨੇਵ ਕਰਣਵਚਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਾਮਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਕਰਣਵਸੇਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਹੀ**ਤਿ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਛਿਨ੍ਨਪਲਿਬੋਧੋ**ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧੋ। ਏਕਾਵ ਰਤ੍ਤਿ **ਏਕਰਤ੍ਤੰ,** ਸਮਾਸਨ੍ਤਗਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ। ਤਿਣ੍ਣੰ ਚੀਵਰਾਨੰ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ **ਤਿਚੀਵਰੰ**। ਤੇਨ ਤਿਚੀਵਰੇਨ, ਤੀਹਿ ਚੀਵਰੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕੇਨ ਵਿਪ੍ਪਵੁਤ੍ਥੋਪਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੭੫-੪੭੬) ਹਿ ਤਿਚੀਵਰੇਨ ਵਿਪ੍ਪਵੁਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨ ਵਿਪ੍ਪਵੁਤ੍ਥਤ੍ਤਾ, ਅਵਯਵੇਪਿ ਵਾ ਸਮੁਦਾਯਵੋਹਾਰਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਿਚੀਵਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਨਯੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਇਦਾਨਿ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸਲਕ੍ਖਣਵਵਤ੍ਥਾਪਨਤ੍ਥੰ "**ਗਾਮੋ ਏਕੂਪਚਾਰੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਵੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਦੋਸਿਤਾਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ਅਕਤਾਯ ਪਤਿਸ੍ਸਯਵਿਕਤਿਯਾ ਅਧਿਵਚਨੰ। **ਉਦੋਸਿਤੋ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੮੨-੪੮੭) ਯਾਨਾਦੀਨੰ ਭਣ੍ਡਾਨੰ ਸਾਲਾ। ਯੋ ''ਉਦਵਸਿਤੋ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਟ੍ਟੋ**ਤਿ ਪਟਿਰਾਜਾਦਿਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥੰ ਇਟ੍ਠਕਾਹਿ ਕਤੋ ਬਹਲਭਿਤ੍ਤਿਕੋ ਚਤੁਪਞ੍ਚਭੂਮਿਕੋ ਪਤਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। "**ਅਟ੍ਟੋ**ਤਿ ਬਹਲਭਿਤ੍ਤਿਕਗੇਹੰ, ਯਸ੍ਸ ਗੋਪਾਨਸਿਯੋ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਟ੍ਠਕਾਹਿ ਏਵ ਛਦਨੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਅਪਰੇ। ''ਅਟ੍ਟਾਕਾਰੇਨ ਕਰੀਯਤੀ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਮਾਲ਼ੋ**ਤਿ ਏਕਕੂਟਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦੋ, ਏਕਕੂਟਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਵਾ ਅਨੇਕਕੋਣਵਨ੍ਤੋ ਪਤਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। "**ਮਾਲ਼ੋ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਾਕਾਰੇਨ ਕਤਸੇਨਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਪਾਸਾਦੋ**ਤਿ ਦੀਘਪਾਸਾਦੋ, ਅਡ੍ਢਯੋਗਾਦਿਭੇਦੋ ਅਟ੍ਟਮਾਲ਼ਹਮ੍ਮਿਯਵਜ੍ਜਿਤੋ ਸਬ੍ਬੋ ਵਾ ਪਾਸਾਦੋ। **ਹਮ੍ਮਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਣ੍ਡਚ੍ਛਦਨਪਾਸਾਦੋ। ''ਚਨ੍ਦਿਯਙ੍ਗਣਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਨਾਵਾ**ਤਿ ਥਲਟ੍ਠਉਦਕਟ੍ਠਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਨਾਵਾ। **ਸਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਜਙ੍ਘਸਤ੍ਥੋ, ਸਕਟਸਤ੍ਥੋ ਵਾ। **ਧਞ੍ਞਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੯੧-੪੯੪) ਖਲ਼ੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਆਰਾਮੋ**ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਾਰਾਮੋ, ਫਲਾਰਾਮੋ ਵਾ। **ਵਿਹਾਰੋ**ਤਿ ਸਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਵਾ ਸਕਲੋ ਆਵਾਸੋ। ''ਗੇਹਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਕੇਚਿ। ਨਿਵੇਸਨਾਦੀਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਗਾਮਤੋ ਬਹਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਠਿਤਾਨੰ ਪਨ ਗਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਗਾਮਪਰਿਹਾਰੋਯੇਵਾਤਿ। ''ਨਿਵੇਸਨਾਦਯੋ ਹਮ੍ਮਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਗਾਮਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਬਹਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਹਤ੍ਥਪਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹਤ੍ਥਪਾਸੋ** ਨਾਮ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਰਤਨਪ੍ਪਮਾਣੋ ਪਦੇਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਮੋ **ਹਤ੍ਥਪਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮੋ,** ਤਸ੍ਮਿੰ ਹਤ੍ਥਪਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇ। ਹਤ੍ਥਪਾਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਪਨ ਵਤ੍ਥੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤੰ ਪਮਾਣੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਚੇਪਿ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਕਾਸੇ ਅਰੁਣੰ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਮੇਵ ਹੋਤਿ।

ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ – ਸਚੇ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੭੭-੪੭੮) ਗਾਮੋ ਏਕਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਵਾ ਭੋਜਕਸ੍ਸ ਵਾ ਵਸੇਨ ਏਕਕੁਲਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, ਪਾਕਾਰਾਦਿਨਾ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਕੂਪਚਾਰੋ ਚ, ਏਵਰੂਪੇ ਗਾਮੇ ਚੀਵਰੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਗਾਮਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਯਥਾਰੁਚਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਸਿਤਬ੍ਬੰ, ਸਚੇ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਘਰੇ ਚੀਵਰੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਘਰੇ ਵਸਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਸ ਘਰਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ ਹਤ੍ਥਪਾਸਾ ਵਾ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਚੇ ਗਾਮੋ ਵੇਸਾਲਿਕੁਸਿਨਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਨਾਨਾਰਾਜੂਨੰ ਵਾ ਭੋਜਕਾਨੰ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਚ, ਏਵਰੂਪੇ ਗਾਮੇ ਯਸ੍ਮਿੰ ਘਰੇ ਚੀਵਰੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਘਰੇ ਵਾ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਸ ਘਰਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਾਸਾ ਵਾ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਸ੍ਸਾ ਵੀਥਿਯਾ ਘਰੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਵੀਥਿਯਾ ਤਸ੍ਸ ਘਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਟ੍ਠਾਨੇ ਸਭਾਯੰ ਵਾ ਘਰਦ੍ਵਾਰੇ ਵਾ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬੰ, ਤੇਸੰ ਸਭਾਦ੍ਵਾਰਾਨੰ ਹਤ੍ਥਪਾਸਾ ਵਾ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਚੇ ਸੋ ਗਾਮੋ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਘਰੇ ਚੀਵਰੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਾਸੇ ਵਾ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬੰ। ਨਿਵੇਸਨੇ ਪਨ ਸਚੇ ਏਕਕੁਲਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨੰ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਅਨ੍ਤੋਨਿਵੇਸਨੇ ਚੀਵਰੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਨਿਵੇਸਨੇ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬੰ। ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਗਬ੍ਭੇ ਚੀਵਰੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਾਸਾ ਵਾ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਚੇ ਨਾਨਾਕੁਲਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨਂ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਗਬ੍ਭੇ ਚੀਵਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਬ੍ਭੇ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਾਧਾਰਣਦ੍ਵਾਰਮੂਲੇ ਵਾ ਤੇਸਂ ਗਬ੍ਭਦ੍ਵਾਰਮੂਲਾਨਂ ਹਤ੍ਥਪਾਸਾ ਵਾ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਚੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਗਬ੍ਭੇ ਚੀਵਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਬ੍ਭੇ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਾਸਾ ਵਾ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ **ਉਦੋਸਿਤਾ**ਦੀਸੁਪਿ।

ਸਤ੍ਥੋ ਪਨ ਜਙ੍ਘਸਤ੍ਥੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਸਕਟਸਤ੍ਥੋ ਵਾ। ਸਚੇ ਏਕਕੁਲਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਥੇ ਚੀਵਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਵਾ ਪਚ੍ਛਤੋ ਵਾ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਾ, ਪਸ੍ਸਤੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੮੯) ਸਤ੍ਥੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਦਿਂ ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਾਬਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਓਰਞ੍ਚ ਪਾਰਞ੍ਚ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਥਪਰਿਹਾਰੋਵ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਅਥ ਗਾਮੇ ਵਾ ਨਦਿਯਾ ਵਾ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਟ੍ਠੋ, ਗਾਮਪਰਿਹਾਰੋ ਚੇਵ ਨਦਿਪਰਿਹਾਰੋ ਚ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸਚੇ ਵਿਹਾਰਸੀਮਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਸੀਮਾਯ ਚ ਚੀਵਰਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਹਾਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਬਹਿਸੀਮਾਯ ਚੀਵਰਂ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਥਸਮੀਪੇਯੇਵ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਕਟੇ ਵਾ ਭਗ੍ਗੇ, ਗੋਣੇ ਵਾ ਨਟ੍ਠੇ ਅਨ੍ਤਰਾ ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਚੀਵਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ।

ਖੇਤ੍ਤੇਪਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੯੦) ਸਚੇ ਏਕਕੁਲਸ੍ਸ ਖੇਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਅਨ੍ਤੋਖੇਤ੍ਤੇ ਚੀਵਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਖੇਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਹਤ੍ਥਪਾਸਾ ਚੀਵਰਂ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਨਾਨਾਕੁਲਸ੍ਸ ਖੇਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਅਨ੍ਤੋਖੇਤ੍ਤੇ ਚੀਵਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਮੂਲੇ ਵਾ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਾਸਾ ਵਾ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਚੀਵਰਂ ਹਤ੍ਥਪਾਸਾ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਧਞ੍ਞਕਰਣਾਰਾਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ। ਵਿਹਾਰੇ ਪਨ ਨਿਵੇਸਨੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ।

ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਪਨ ਯਂ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਛਾਯਾ ਫਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਅਵਿਰਲੇ ਪਦੇਸੇ ਤਸ੍ਸ ਛਾਯਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਯੇਵ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਵਿਰਲ਼ਸਾਖਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਆਤਪੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸੇ ਠਪੇਤਿ, ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨੇ ਚ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਾਸੇ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਤਸ੍ਸ ਛਾਯਾਯਪਿ ਹੋਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਨਾਨਾਕੁਲਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ, ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਾਸਾ ਨ ਵਿਜਹਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੇ ਪਨ ਵਿਞ੍ਝਾਟਵਿਆਦੀਸੁ ਅਰਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਸਮੁਦ੍ਦਮਜ੍ਝੇ ਮਚ੍ਛਬਨ੍ਧਾਨਂ ਅਗਮਨਪਥਦੀਪਕੇਸੁਪਿ ਚੀਵਰਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਪਦੇਸੇ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਸਨ੍ਤੋ ਵਿਪ੍ਪਵੁਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਸ੍ਸ ਇਧ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ**ਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **“ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ‘‘ਤਿਚੀਵਰੇਨ ਵਿਪ੍ਪਵਸੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ। **ਸਙ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਵਣ੍ਣਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ (ਪਾਰਾ॰ ੪੭੭) ‘‘ਗਾਮੋ ਏਕੂਪਚਾਰੋ ਨਾਨੂਪਚਾਰੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਮਾਤਿਕਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਪਿ ਗਾਮਨਿਵੇਸਨਉਦੋਸਿਤਖੇਤ੍ਤਧਞ੍ਞਕਰਣਆਰਾਮਵਿਹਾਰਾਨਂ ਏਕੂਪਚਾਰਨਾਨੂਪਚਾਰਤਾ ‘‘ਗਾਮੋ ਏਕੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮ ਏਕਕੁਲਸ੍ਸ ਗਾਮੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਚ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਚਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੪੭੮) ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਅਟ੍ਟਮਾਲ਼ਪਾਸਾਦਹਮ੍ਮਿਯਨਾਵਾਸਤ੍ਥਰੁਕ੍ਖਮੂਲਅਜ੍ਝੋਕਾਸਾਨਂ ਪਨ ਏਵਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਕਕੁਲਸ੍ਸ ਅਟ੍ਟੋ ਹੋਤਿ, ਨਾਨਾਕੁਲਸ੍ਸ ਅਟ੍ਟੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੪੮੪) ਨਯੇਨ ਏਕਕੁਲਨਾਨਾਕੁਲਵਸੇਨ ਚ ਅਨ੍ਤੇ ‘‘ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੋ ਏਕੂਪਚਾਰੋ ਨਾਮ ਅਗਾਮਕੇ ਅਰਞ੍ਞੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾ ਏਕੂਪਚਾਰੋ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨਾਨੂਪਚਾਰੋਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੯੪) ਚ ਏਵਂ ਏਕੂਪਚਾਰਨਾਨੂਪਚਾਰਤਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਗਾਮਾਦੀਸੁ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਏਕੂਪਚਾਰਂ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਨਾਨੂਪਚਾਰਨ੍ਤਿ ਚ, ਅਟ੍ਟਾਦੀਸੁ ਯਂ ਏਕਕੁਲਸ੍ਸ, ਤਂ ਏਕੂਪਚਾਰਂ, ਯਂ ਨਾਨਾਕੁਲਸ੍ਸ, ਤਂ ਨਾਨੂਪਚਾਰਨ੍ਤਿ ਚ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਉਪਚਾਰੋ**ਤਿ ਹਿ ‘‘ਗਾਮੋ ਏਕੂਪਚਾਰੋ ਨਾਨੂਪਚਾਰੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਦ੍ਵਾਰਂ, ‘‘ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੋ ਏਕੂਪਚਾਰੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਙ੍ਘੇਨ ਦਿਨ੍ਨਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿ **ਭਿਕ੍ਖੁਸਮ੍ਮੁਤਿ,** ਤਂ ਵਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਂ ਸਙ੍ਘੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਦੇਤੀ**ਤਿ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਾਯ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿ **ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸਮ੍ਮੁਤਿ,** ਤਂ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਨ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰੇਨਾਤਿ **"ਅਨ੍ਤਰ"**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, **"ਉਤ੍ਤਰ"**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੋ, ਸਹ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਉਤ੍ਤਰਂ **ਸਨ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਂ,** ਤੇਨ ਸਨ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰੇਨ, ਸਹ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕੇਨ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨ੍ਤੋਅਰੁਣੇ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਟੇ**ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਿਤੁਮਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਠਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਅਰੁਣੇ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਟੇ। **ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਰੋਗੋ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਤਥਾ ਪੁਨ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਠਪਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਆਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਸਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ''ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਆਭੋਗਂ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵਟ੍ਟਤਿ। ''ਨ ਦਾਨਿ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਨ ਧੁਰਨਿਕ੍ਖੇਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਂ ''ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਟ੍ਠਾਨੇ ਠਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਾ ਠਿਤੇਨ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਦਿਨ੍ਨਾ, ਸੋ ਰੋਗੋ। **ਲਦ੍ਧਕਪ੍ਪਿਯਮੇ**ਵ ਪੁਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦਾਨਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਤਾਤਿ ਤਿਚੀਵਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਨਯੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਤਾ। **ਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ** ਨਾਮ ਯਦਿ ਬਦ੍ਧਸੀਮਾਯਂ ਚੀਵਰਂ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਬਹਿ ਅਰੁਣੁਟ੍ਠਾਪਨਂ। ਅਥ ਅਬਦ੍ਧਸੀਮਾਯਂ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗਾਮਾਦੀਨਂ ਬਹਿ ਹਤ੍ਥਪਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਅਰੁਣੁਟ੍ਠਾਪਨਂ। ਬਦ੍ਧਸੀਮਾਯਂ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਚੀਵਰਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਸੀਮਾਯਮੇਵ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਸਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਧ ਅਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਣਂ ਅਕਿਰਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਉਦੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਕਾਲਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪੁਰਿਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵਿਯ ਏਤ੍ਥਾਪਿ **ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਨਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ''ਅਕਾਲਚੀਵਰਂ ਨਾਮ ਅਨਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਏਕਾਦਸਮਾਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਅਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਸਤ੍ਤਮਾਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਕਾਲੇਪਿ ਆਦਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਏਤਂ ਅਕਾਲਚੀਵਰਂ ਨਾਮਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੦੦) ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਯ੍ਵਾਯਂ ਅਨਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਚੀਵਰਕਾਲੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਉਤੁਨੋ। **ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਮਾਸੋ** ਨਾਮ ਚੀਵਰਮਾਸੋ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਨਤ੍ਥਤੇਪਿ ਕਥਿਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚੀਵਰਂ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਅਵਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਠਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਪਞ੍ਚ ਮਾਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸੋ, ਹੇਮਨ੍ਤਿਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਾਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਾਸਾ। **ਅਞ੍ਞਦਾ**ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਏਕਾਦਸਮਾਸੇ, ਅਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਸਤ੍ਤਮਾਸੇ। **ਕਾਲੇਪੀ**ਤਿ ''ਅਨਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਚੀਵਰਮਾਸੋ, ਅਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਪਞ੍ਚ ਮਾਸਾ''ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚੀਵਰਕਾਲੇਪਿ। **"ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਦਦਾਮਿ ਦਜ੍ਜਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਨਂ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੬੯) ਸਙ੍ਗਹੋ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚੇਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ''ਅਕਾਲਚੀਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਥਾਪਿ ਪਿਟ੍ਠਿਸਮਯੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ''ਅਕਾਲਚੀਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ।

"ਕਾਲੇ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਇਦਂ ਅਕਾਲਚੀਵਰ"ਨ੍ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਅਕਾਲਚੀਵਰਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਪਿਟ੍ਠਿਸਮਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚੀਵਰਂ ਵੁਟ੍ਠਵਸ੍ਸੇਹਿ, ਸੇਸੇਹਿ ਚ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤੇਹਿ ਭਾਜੇਤੁਂ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਕਾਲਚੀਵਰਂ ਨਾਮ ਜਾਤਂ, ਤਥੇਵਿਦਮ੍ਪੀਤਿ ਤਦਿਦਂ ਅਕਾਲਚੀਵਰਸਾਮਞ੍ਞਂ। ਯਦਿ ਏਵਂ ''ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ ਇਦਂ ਤੁਯ੍ਹਂ 'ਦਮ੍ਮੀ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਆਦਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਕੇਨਚਿ ਭਾਜਨੀਯਂ ਹੋਤੀਤਿ? ਨਾਯਂ ਵਿਰੋਧੋ, ਆਦਿਸ੍ਸ ਦਾਨਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਧਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਪ੍ਪਾਸਸੁਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਧਨੇਨ। ਇਮਸ੍ਸ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **"ਸੀਮਾਯ ਦੇਤੀ"**ਤਿਆਦਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸੀਮਾਯ ਦਾਨਂ ਏਕਾ ਮਾਤਿਕਾ, ਕਤਿਕਾਯ ਦਾਨਂ ਦੁਤਿਯਾ...ਪੇ॰... ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਦਾਨਂ ਅਟ੍ਠਮਾ।

"**ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨੇਨਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਧੁਵਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨਾਦਿਤੋ ਪਠਮਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਦੁਤਿਯਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਸ੍ਸਪਿ ਅਨ੍ਤੋ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਧੁਵਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਸੀਮਾਪਰਿਯਨ੍ਤਗਤਮੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਆਵਾਸੇ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੇ ਵਡ੍ਢਤੀ**ਤਿ ਸਚੇ ਉਪਚਾਰਤੋ ਅਬਹਿਭੂਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਵਾਸੋ ਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯਂ** ਪਨ ''ਭਿਕ੍ਖੂਸੁਪਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੇਸੁ ਵਡ੍ਢਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਸਚੇ ਵਿਹਾਰੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਸਤਮ੍ਪਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਯੋਜਨਸਤਮ੍ਪਿ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਵ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਲਾਭੋ ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭੯) **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਆਰਾਮਪਵੇਸਨਸੇਨਾਸਨਾਪੁਚ੍ਛਨਾਨੀ**ਤਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਗਮਿਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਆਰਾਮਪਵੇਸਨਾਪੁਚ੍ਛਨਂ, ਸੇਨਾਸਨਾਪੁਚ੍ਛਨਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਆਰਾਮਪਵੇਸਨਂ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਗਮਿਕਾਯ ਸਙ੍ਘਿਕਂ ਦਸਵਿਧਂ ਸੇਨਾਸਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਗਮਿਕਸ੍ਸ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸਾਪਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸੀਮਾਯ ਵਸੇਨ ਸੇਨਾਸਨਾਪੁਚ੍ਛਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਰਿਵਾਸਮਾਨਤ੍ਤਾਰੋਚਨਨ੍ਤਿ ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਮਾਨਤ੍ਤਚਾਰੀਨਂ ਪਰਿਵਾਸਾਰੋਚਨਂ, ਮਾਨਤ੍ਤਾਰੋਚਨਞ੍ਚ। **ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਨਿਸ੍ਸਯਸੇਨਾਸਨਗ੍ਗਾਹਾਦਿਵਿਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਵਿਧਾਨਂ, ਨਿਸ੍ਸਯਗ੍ਗਾਹਵਿਧਾਨਂ, ਸੇਨਾਸਨਗ੍ਗਾਹਵਿਧਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ, ਲਾਭਗ੍ਗਾਹੋ ਆਗਨ੍ਤੁਕਵਤ੍ਤਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਆਰਾਮਪਵੇਸਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਇਮਿਸ੍ਸਾਵ ਸੀਮਾਯ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਯੇਵਾਤਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਅਨ੍ਤੋ, ਬਹਿ ਚ ਇਮਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਠਪਿਤਾ ਸੀਮਾ **ਲਾਭਸੀਮਾ** (ਮਹਾਵ॰ ੩੭੯), ਸਾ ਚ ਖੋ ਨੇਵ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ, ਨ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਥੇਰੇਹਿ ਠਪਿਤਾ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਲਾਭਦਾਯਕੇਹਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਂ ਰਾਜਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾਦਯੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਙ੍ਕਸਸ੍ਸਾਦਿ। ''ਸੀਮਂ ਠਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ। **ਏਕਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜੇ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਲ਼ਭੋਗੋ ਕੇਰਲ਼ਭੋਗੋਤਿ ਏਵਂ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜੇ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਦ੍ਵਿਧਾ ਆਪੋ ਗਤੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਦੀਪੋ,** ਓਘੇਨ ਅਨਜ੍ਝੋਤ੍ਥਤੋ ਭੂਮਿਭਾਗੋ, ਸੋਵ ਸੀਮਾ **ਦੀਪਸੀਮਾ**। ਤੇਨਾਹ **ਸਮੁਦ੍ਦਨ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸੀਮਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੇਨੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ ਆਹ "**ਏਕਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਪਰਿਕ੍ਖੇਪਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸੀਮਾ**"ਤਿ।

ਸੇਸਾਤਿ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਦਯੋ। **ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯ ਦੇਮਾਤਿ ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯ ਕੇਨਚਿ ਕਮ੍ਮੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਂ ਸਙ੍ਘਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦੇਮਾ''ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਂ। ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯ ਠਿਤੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤੇ ਵਾ ਠਿਤੋਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਾ ਪਥਵਿਵੇਮਜ੍ਝਗਤੋਪਿ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯੇਵ ਠਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਸੀਮਾਯ ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਸੀਮਾਯ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਖਣ੍ਡਸੀਮਾ ਸੀਮਨ੍ਤਰਿਕਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ** ਤਤ੍ਥ ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਸੀਮਾਯ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਸੁ ਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਇਦਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ – ''ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸੀਮਾਯ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਂ ਗਾਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੧੪੪) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ । ''ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਸੀਮਾਯ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਗਾਮੇ ਠਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ। **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸੀਮਾਉਦਕੁਕ੍ਖੇਪਸੀਮਾਸੁ ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪੋਸਥਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸੀਮਾਯ ਦੇਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਿਨ੍ਨਂ। ਜਨਪਦਰਟ੍ਠਰਜ੍ਜਦੀਪਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸੀਮਾਸੁਪਿ ਗਾਮਸੀਮਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ ਆਹ "**ਜਨਪਦਸੀਮਾਦੀਸੂ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਕੋਪਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਲਭਤੀ**ਤਿ ਏਕੋਪਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਇਧ ਵਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਭਾਜੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤੁਂ ਲਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕੋ**ਤਿ ਸਭਾਗੋ ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਭਾਗਮੇਵ ਗਹੇਤੁਂ ਲਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਭਾਗਾਨਂ ਭਾਗਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**"ਤਿ।

ਏਵਂ ਤਾਵ ਯੋ ਸੀਮਂ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਾਨੇ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯੋ ''ਅਸੁਕਸੀਮਾਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਕੇਵਲਂ ''ਸੀਮਾ''ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਹਾਰਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਸੀਮਾਯ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਸੀਮਟ੍ਠਕਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਭਣਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯੋ ਪਨ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਤਰਸੀਮਂ।

ਅਹਮੇਤੰ ਭੇਦੰ ਨ ਜਾਨਾਮੀਤਿ ਅਹੰ ''ਅਸੁਕਾ ਸੀਮਾ''ਤਿ ਏਤੰ ਵਿਭਾਗੰ ਨ ਜਾਨਾਮਿ। **ਉਪਚਾਰਸੀਮਟ੍ਠੇਹਿ ਭਾਜੇਤਬ੍ਬੰ** ਲਾਭਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਾ**ਤਿ ਸਮਾਨਲਾਭਕਤਿਕਾ।

ਯਤ੍ਥ ਮਯ੍ਹੰ ਧੁਵਕਾਰਾ ਕਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭੯) ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਿੰ ਵਿਹਾਰੇ ਤਸ੍ਸ ਚੀਵਰਦਾਯਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੰ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਾਕਵਤ੍ਤੰ ਵਾ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਵਿਹਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਦਾ ਗੇਹੇ ਭੋਜੇਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਅਨੇਨ ਆਵਾਸੋ ਵਾ ਕਾਰਿਤੋ, ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਵਾ ਨਿਬਦ੍ਧਾਨਿ, ਇਮੇ **ਧੁਵਕਾਰਾ** ਨਾਮ। ਯੇਨ ਪਨ ਸਕਲੋਪਿ ਵਿਹਾਰੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਵਤ੍ਤੰ ਵਾ ਵਤ੍ਤਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਾਕਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਵਤ੍ਤੰ। **ਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਯਤੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਹਾਰਾ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਵਿਹਾਰੇ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਵਿਹਾਰੇਸੁ। **ਮਾਤਿਕੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਵਿਹਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਬਹੁਤਰਾ, ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਥੋਕਤਰਾ, ਏਕਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੰ, ਧੁਵਕਾਰਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਬਹੁਕੰ, ਕਤ੍ਥ ਦੇਮਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ, ਯਦਿ ਪਨ ਮਞ੍ਚੋ ਵਾ ਪੀਠੰ ਵਾ ਏਕਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ, ਏਕਵਿਹਾਰੇਪਿ ਵਾ ਯਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਸ੍ਸ ਸੋ ਵਿਚਾਰੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਾਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇਪਿ ''ਅਸੁਕਭਿਕ੍ਖੁ ਗਣ੍ਹਤੂ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਥ ''ਮਯ੍ਹੰ ਧੁਵਕਾਰੇ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾਵ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਪਿ ਵਿਚਾਰੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵੰ ਪਨ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬੰ – ''ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੇ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਤਤ੍ਥ ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਹੋਤਿ, ਯਤ੍ਥ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਾਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਮਯ੍ਹੰ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੇ ਸੇਨਾਸਨਪਰਿਭੋਗਭਣ੍ਡੰ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਦਾਤਬ੍ਬੰ।

ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਮ੍ਮੀਤਿ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ''ਇਮਾਨਿ ਚੀਵਰਾਨਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਦਿਨ੍ਨੰ। **ਤਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਪੀ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਪਿ। **ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਗਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ। **ਏਕਾਬਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ** ਪਰਿਸਾਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਾ ਸੀਮਾ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਗਤਾਨੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਤਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਪਿ ਉਪਚਾਰਸੀਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤੇਹਿ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾਨੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਗਤਾਨੰ, ਤਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ। **ਗਾਹਤੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾਦਿਕੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇ ਸਤਿ। **ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਯੰ ਠਿਤੇਹਿ ਘਣ੍ਟਿੰ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲੰ ਘੋਸੇਤ੍ਵਾ ਲਾਭਭਾਜਨਟ੍ਠਾਨੰ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਯ ਪਵਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਤੇਹਿ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਹਾਰਦ੍ਵਾਰੇ ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਵਿਹਾਰੇਯੇਵ ਵਾ ਠਿਤਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਾਗੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਨਵਕਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੇਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਦੁਤਿਯਭਾਗੇ ਪਨ ਥੇਰਾਸਨੰ ਆਰੁਲ੍ਹੇ ਆਗਤਾਨੰ ਪਠਮਭਾਗੋ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਦੁਤਿਯਭਾਗਤੋ ਵਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬੰ।

ਸਚੇ ਪਨ ''ਬਹਿਉਪਚਾਰਸੀਮਾਯੰ ਠਿਤਾਨੰ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਨ ਦਾਤਬ੍ਬੰ। ਯਦਿ ਪਨ ਵਿਹਾਰੋ ਮਹਾ ਹੋਤਿ, ਥੇਰਾਸਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਦੀਯਮਾਨੇਸੁ ਅਲਸਜਾਤਿਕਾ ਮਹਾਥੇਰਾ ਪਚ੍ਛਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ''ਭਨ੍ਤੇ, ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਾਨੰ ਦੀਯਤਿ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਠਿਤਿਕਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਠਿਤਿਕੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਦਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਠਿਤਿਕਾਯ ਦਾਤਬ੍ਬੰ।

''ਅਸੁਕਵਿਹਾਰੇ ਕਿਰ ਬਹੁਚੀਵਰੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਨ੍ਤਰਿਕਵਿਹਾਰਤੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਾਤਬ੍ਬੰ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ। ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ** ਚੀਵਰਕ੍ਖਨ੍ਧਕਵਣ੍ਣਨਾਯੰ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭੯) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵੰ ਵਿਹਾਰੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ''ਇਮਾਨਿ ਚੀਵਰਾਨਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਦਿਨ੍ਨੇਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਬਹਿਉਪਚਾਰਸੀਮਾਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਦਿਨ੍ਨੇਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਯੰ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਕਾਬਦ੍ਧਪਰਿਸਾਯ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਸਚੇ ਯੋਜਨੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਾ ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਕਾਬਦ੍ਧਾ ਚੇ, ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਾਬਦ੍ਧਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਉਭਤੋਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭੯) ''ਉਭਤੋਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਦਿਨ੍ਨੇ। ''ਦ੍ਵੇਧਾਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਮ੍ਮਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਸਙ੍ਘਾਨੰ ਦਮ੍ਮਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਉਭਤੋਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਉਪਡ੍ਢੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ, ਉਪਡ੍ਢੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਦਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਭਾਗੇ ਸਮੇ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਭਾਗੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ, ਏਕੋ ਭਾਗੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। **ਗਹੇਤੁੰ ਲਭਤਿ** ਉਭਤੋਸਙ੍ਘਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਚੇਤਿਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਥੂਪਾਦਿਨੋ। ਤਞ੍ਹਿ ਧਾਤਾਯਤਨਾਦਿਭਾਵੇਨ ਚਿਤਤ੍ਤਾ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਚ **''ਚੇਤਿਯ''**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਆਹ **''ਇਧ ਪਨ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸਾ''**ਤਿਆਦਿ।

''ਉਭਤੋਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਤੁਯ੍ਹਞ੍ਚ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ, ਦਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ, ਏਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਏਕੋ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਙ੍ਘਤੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਪੁਨ ਗਹੇਤੁੰ ਲਭਤਿ, ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਏਕੋਯੇਵ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਾਰੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਞਾਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਇਧ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯੰ** (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭੯) ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ।

ਨ ਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬੰ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਸੁੰ ਨ ਲਭਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਵਿਸੁੰ ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਕੋਟ੍ਠਾਸੰ ਨ ਲਭਤਿ। **ਪਾਪੁਣਨਟ੍ਠਾਨਤੋ ਏਕਮੇਵ ਲਭਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਤੋ ਏਕਮੇਵ ਕੋਟ੍ਠਾਸੰ ਲਭਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ''ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਞ੍ਚ ਤੁਯ੍ਹਞ੍ਚ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਪਟਿਵੀਸੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਕੰ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਦਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਚ ਗਣੇਤ੍ਵਾ ਭਾਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ **''ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨਾ''**ਤਿਆਦਿ।

ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲਚੇਤਿਯਪਰਾਮਸਨੰ ਅਨਨ੍ਤਰਨਯਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਚ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣੰ ਅਨਨ੍ਤਰਨਯਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਭਿਕ੍ਖੂਨਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਞ੍ਚ ਤੁਯ੍ਹਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਞ੍ਚ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਚ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਞ੍ਚ ਤੁਯ੍ਹਞ੍ਚ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਏਕਪਟਿਵੀਸੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਚ ਗਣੇਤ੍ਵਾਵ ਭਾਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਪਟਿਵੀਸੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਵਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਏਕੋਵ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਪਟਿਵੀਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **''ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''**ਤਿ। ''ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਤੁਯ੍ਹਞ੍ਚ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸੁੰ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। **ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇ**ਵਾਤਿ ''ਭਿਕ੍ਖੂਨਞ੍ਚ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਪਟਿਵੀਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਭਿਕ੍ਖੂਨਞ੍ਚ ਤੁਯ੍ਹਞ੍ਚ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸੁੰ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਏਵਮੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਯੰ ਪਨੇਤਰਹਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭੯) ਪਣ੍ਡਿਤਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸਧਾਤੁਕੰ ਪਟਿਮੰ ਵਾ ਚੇਤਿਯੰ ਵਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਉਭਤੋਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਨੰ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਮਾਯ ਵਾ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਆਧਾਰਕੇ ਪਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੋਦਕੰ ਦਤ੍ਵਾ ''ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਦੇਮਾ''ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਯੰ ਪਠਮੰ ਖਾਦਨੀਯੰ ਭੋਜਨੀਯੰ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਵਿਹਾਰੰ ਵਾ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ''ਇਦੰ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਦੇਮਾ''ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਞ੍ਚ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਾਦੀਨਿ ਚ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਥੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਾਦੀਨਿ ਤਾਵ ਚੇਤਿਯੇ ਆਰੋਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਵਤ੍ਥੇਹਿ ਪਟਾਕਾ, ਤੇਲੇਨ ਪਦੀਪਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦੀਨਿ ਪਨ ਯੋ ਨਿਬਦ੍ਧਚੇਤਿਯਜਗ੍ਗਕੋ ਹੋਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠੋ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਨਿਬਦ੍ਧਜਗ੍ਗਕੇ ਅਸਤਿ ਆਹਟਭਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਉਪਕਟ੍ਠੇ ਕਾਲੇ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਪਿ ਵਤ੍ਤੰ ਕਾਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ।

ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਚ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ''ਇਦੰ ਹਰਿਤ੍ਵਾ ਚੇਤਿਯਪੂਜੰ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੂਰਮ੍ਪਿ ਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪੂਜੇਤਬ੍ਬੰ। ''ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਹਰਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਹਰਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਅਹੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਾਮਿ, ਆਸਨਸਾਲਾਯੰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇ

ਹਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁੱਤੇ ''ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਯ੍ਹਂਯੇਵ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਥ ਪਨ ''ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵ ਕਾਲੋ ਉਪਕਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਵਸ੍ਸਂਵੁੱਟ੍ਠਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਮ੍ਮੀਤਿ ਵਦਤੀਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭੯) ''ਵਸ੍ਸਂਵੁੱਟ੍ਠਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਚੀਵਰਾਨਿ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ। **ਤੇਸਂ ਬਹਿਸੀਮਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੇ ਕਥਿਨੇ ਬਹਿਸੀਮਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਯਾਵ ਕਥਿਨਸ੍ਸ ਉਬ੍ਭਾਰਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦਿਸਾਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇ ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਨਤ੍ਥਤੇ ਪਨ ਕਥਿਨੇ ਅਨ੍ਤੋਹੇਮਨ੍ਤੇ, ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਵਸ੍ਸਂਵੁੱਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। **ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ਯੇਸੁ ਕੇਸੁਚਿ ਵਿਹਾਰੇਸੁ। **ਏਵਂ ਵਦਤੀ**ਤਿ ''ਵਸ੍ਸਂਵੁੱਟ੍ਠਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਪਿਟ੍ਠਿਸਮਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸੇਯੇਵ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਨ੍ਤਾ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਛਿਨ੍ਨਵਸ੍ਸਾ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ। ਚੀਵਰਮਾਸੇ ਪਨ ''ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵੁੱਤੇ ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯ ਵਸ੍ਸੂਪਗਤਾਨਂਯੇਵ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਵਸ੍ਸੂਪਗਤਾਨਞ੍ਚ ਛਿਨ੍ਨਵਸ੍ਸਾਨਞ੍ਚ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਚੀਵਰਮਾਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਹੇਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਦਿਵਸੋ, ਤਾਵ ''ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਿਕਂ ਦੇਮਾ''ਤਿ ਵੁੱਤੇ ਕਥਿਨਂ ਅਤ੍ਥਤਂ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਅਨਤ੍ਥਤਂ ਵਾ, ਅਤੀਤਵਸ੍ਸਂਵੁੱਟ੍ਠਾਨਂਯੇਵ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਠਮਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵੁੱਤੇ ਪਨ ਮਾਤਿਕਾ ਆਰੋਪੇਤਬ੍ਬਾ ''ਅਤੀਤਵਸ੍ਸਾਵਾਸਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਮਾਸਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਅਨਾਗਤੋ ਚਤੁਮਾਸਚ੍ਚਯੇਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਤਰਵਸ੍ਸਾਵਾਸਸ੍ਸ ਦੇਸੀ''ਤਿ। ਸਚੇ ''ਅਤੀਤਵਸ੍ਸਂਵੁੱਟ੍ਠਾਨਂ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਂਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸਂਵੁੱਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਦਿਸਾ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਭਾਗਾ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਲਭਨ੍ਤਿ।

ਸਚੇ ''ਅਨਾਗਤੇ ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਿਕਂ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਦਿਵਸੇ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ''ਅਗੁੱਤੋ ਵਿਹਾਰੋ, ਚੋਰਭਯਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਠਪੇਤੁਂ, ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਆਹਿਣ੍ਡਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੇ ''ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਭਾਜੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਵਦਤਿ ''ਇਤੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸੇ ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਿਕਂ ਨ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸੇ ਵੁੱਟ੍ਠਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਸਚੇ ਤੇ ਦਿਸਾ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਅਞ੍ਞੋ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਏਕੋਯੇਵ ਅਵਸਿਟ੍ਠੋ, ਸੇਸਾ ਕਾਲਙ੍ਕਤਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਸਚੇ ਏਕੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਙ੍ਘਿਕਂ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤੇਹਿ ਭਾਜਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯੇਹਿ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤੇਹਿ ਯਾਗੁ ਪੀਤਾਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭੯) ਨਿਮਨ੍ਤਿਤੇਹਿ ਯੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਯਾਗੁ ਪੀਤਾ, ਯੇਹਿ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵਤ੍ਤੇਨ ਘਰਦ੍ਵਾਰੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੇਹਿ ਵਾ ਯਾਗੁ ਲਦ੍ਧਾ, ਯੇਸਂ ਵਾ ਆਸਨਸਾਲਤੋ ਪਤ੍ਤਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਨੀਤਾ, ਯੇਸਂ ਵਾ ਥੇਰੇਹਿ ਪੇਸਿਤਾ, ਤੇਸਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਬਹੂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਗੇਹਞ੍ਚ ਬਹਿਗੇਹਞ੍ਚ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ, ਦਾਯਕੋ ਚ ਏਵਂ ਵਦਤਿ ''ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਅਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ ਵਾ, ਯੇਸਂ ਮਯਾ ਯਾਗੁ ਦਿਨ੍ਨਾ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਇਮਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯੇਹਿ ਪਨ ਥੇਰਾਨਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਯਾਗੁ ਲਦ੍ਧਾ, ਤੇਸਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਥ ਸੋ ''ਯੇਹਿ ਮਯ੍ਹਂ ਯਾਗੁ ਪੀਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। **ਭਤ੍ਤਖਜ੍ਜਕਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨਪਿ ਚੀਵਰਸੇਨਾਸਨਭੇਸਜ੍ਜਾਨਂ ਗਹਣਂ।

ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭੯) ਸਮ੍ਮੁਖਾਸਮ੍ਮੁਖਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਦਂ ਚੀਵਰ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਇਦਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚੇਵ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾਨਞ੍ਚ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਦਤਿ, ਥੇਰਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾਨਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਗਹੇਤੁਂ ਆਗਤੋ, ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਬਦ੍ਧਚਾਰਿਕਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵੁੱਤੇ ਉਦ੍ਦੇਸਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾਨਂ ਵਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਮਾਤਿਕਾਸੁ। ਯਦਿ ਪਨ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਕਥਾ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਕਥਂ ਞਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ ਵੁੱਤੋ"**ਤਿ। ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ ਚੀਵਰਕ੍ਖਨ੍ਧਕਵਣ੍ਣਨਾਯਂ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭੯) ਵੁੱਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

‘‘ਞਾਤਕੇਹਿ ਵਾ ਮੇ ਚੀਵਰਤ੍ਥਾਯ ਪੇਸਿਤਂ, ਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਪੇਸਿਤਂ, ਤੇ ਆਭਤੇ ਚੀਵਰੇ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਞਾਤਿਤੋ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਤੋ ਵਾ ਪਚ੍ਚਾਸਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਕਪ੍ਪਿਯਭਣ੍ਡੇਨਾ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਾਸਸੁਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਨੇਨ। **ਸਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖੁਮਂ। **ਅਞ੍ਞਂ ਪਚ੍ਚਾਸਾਚੀਵਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਏਵ ਕਾਲਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਮੂਲਚੀਵਰਸਦਿਸਂ ਪਚ੍ਚਾਸਾਚੀਵਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾਯੇਵ ਮਾਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਸਤਿਯਾਯੇਵ ਪਚ੍ਚਾਸਾਯ, ਅਸਤਿਯਾ ਪਨ ਪਚ੍ਚਾਸਾਯ ਮੂਲਚੀਵਰਂ ਦਸਾਹਂ ਚੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ, ਤਦਹੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਚੇ ਨ ਲਭਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪਚ੍ਚਾਸਾਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਤਰਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਥੂਲਪਚ੍ਚਾਸਾਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਮੂਲਚੀਵਰਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਕਾਲਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਪੁਰਾਣਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਅਮ੍ਹਾਕਮੇਵ ਞਾਤੀ’’ਤਿ ਞਾਯਤੀਤਿ **ਞਾਤਿ,** ਸਾਵ **ਞਾਤਿਕਾ,** ਨ ਞਾਤਿਕਾ **ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾ,** ਤਾਯ ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਯ। ਤੇਨਾਹ **“ਨ ਞਾਤਿਕਾਯਾ**”ਤਿ। **ਮਾਤਿਤੋ ਵਾ ਪਿਤਿਤੋ** ਵਾਤਿ ਮਾਤਿਪਕ੍ਖਤੋ ਵਾ ਪਿਤਿਪਕ੍ਖਤੋ ਵਾ। **ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਂ ਯੁਗ**ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੦੩-੫੦੫) ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ, ਸਤ੍ਤਮਾਯ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਯਾਵ ਪਿਤਾਮਹਯੁਗਂ ਪਿਤਾਮਹਿਯੁਗਂ ਮਾਤਾਮਹਯੁਗਂ ਮਾਤਾਮਹਿਯੁਗਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਂ ਯੁਗ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਦ੍ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੁਗ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ‘‘ਯੁਗੋ ਚ ਯੁਗੋ ਚ **ਯੁਗਾ**’’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਨ੍ਦਂ ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਅਸਮ੍ਬਦ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਭਾਤੁਭਗਿਨਿਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯਪੁਤ੍ਤਪਪੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਅਸਮ੍ਬਦ੍ਧਾਯ। ਪਿਤਾ, ਪਿਤੁਪਿਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਪਿਤਾ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਿਤਾਤਿ ਏਵਂ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਯੁਗਾ, ਪਿਤਾ, ਪਿਤੁਮਾਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਿਤਾ ਚ ਮਾਤਾ ਚ ਭਾਤਾ ਚ ਭਗਿਨੀ ਚ, ਪੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਧੀਤਰੋ ਚਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧਞ੍ਚ ਅਧੋ ਚ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਯੁਗਾ, ਪਿਤਾ, ਪਿਤੁਭਾਤਾ, ਪਿਤੁਭਗਿਨੀ, ਪਿਤੁਪੁਤ੍ਤਾ, ਪਿਤੁਧੀਤਰੋ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਪੁਤ੍ਤਧੀਤੁਪਰਮ੍ਪਰਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਯੁਗਾ, ਮਾਤਾ, ਮਾਤੁਮਾਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਮਾਤਾ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਮਾਤਾਤਿ ਏਵਂ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਯੁਗਾ, ਮਾਤਾ, ਮਾਤੁਪਿਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਪਿਤਾ ਚ ਮਾਤਾ ਚ ਭਾਤਾ ਚ ਭਗਿਨੀ ਚ ਪੁਤ੍ਤਾ ਚ ਧੀਤਰੋ ਚਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧਞ੍ਚ ਅਧੋ ਚ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਯੁਗਾ, ਮਾਤਾ, ਮਾਤੁਭਾਤਾ, ਮਾਤੁਭਗਿਨੀ, ਮਾਤੁਪੁਤ੍ਤਾ, ਮਾਤੁਧੀਤਰੋ , ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਪੁਤ੍ਤਧੀਤੁਪਰਮ੍ਪਰਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਯੁਗਾ, ਤਾਵ ਨੇਵ ਮਾਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ, ਨ ਪਿਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਯਾ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਾ, ਸਾ **“ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾ ਨਾਮਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸਾਕਿਯਾਨਿਯੋ ਵਿ**ਯਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸਤਮਤ੍ਤਾ ਸਾਕਿਯਾਨਿਯੋ ਵਿਯ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਲਿਙ੍ਗਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋਪਿ ਇਧ ਸੁਦ੍ਧਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ‘‘ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ’’ ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਉਭਤੋਸਙ੍ਘੇ** ਵਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੇ ਞਤ੍ତਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨਾਤਿ ਏਵਂ ਉਭਤੋਸਙ੍ਘੇ ਵਾ। **ਪੁਰਾਣਚੀਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚੀਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨੁਪਗਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਰਜਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਕਪ੍ਪਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਬਿਨ੍ਦੁਂ ਦਤ੍ਵਾ। ‘‘ਇਮਿਨਾ ਅਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਵਤ੍ਥੁ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀ’’ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੫੦੫) ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਭੋਗਸੀਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗਸੀਸੇਨ। **ਅਂਸੇ**ਤਿ ਜਤ੍ਤੁਮ੍ਹਿ। **ਮਤ੍ਥਕੇ**ਤਿ ਸੀਸਮਤ੍ਥਕੇ। ਸਚੇ ਪਨ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਥਰਣਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਵਾ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਵਿਤਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਸੇਨ ਅਸਮ੍ਫੁਸਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ ਪਰਿਭੋਗੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ।

ਕਾਯਵਿਕਾਰਂ ਵਾ ਕਰੋਤੀਤਿ ਯਥਾ ਸਾ ‘‘ਧੋਵਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕਾਯਵਿਕਾਰਂ ਕਰੋਤਿ। **“ਅਨ੍ਤੋਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥੇ ਓਕਾਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਵਾ ਖਿਪਤੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਚਾਰਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਓਰਤੋ ਖਿਪਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਹਤ੍ਥੇ ਪੇਸੇਤੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥੇ ਓਕਾਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਸਾਮਣੇਰਸਾਮਣੇਰਿਉਪਾਸਕਇਤ੍ਥਿਯਾਦੀਸੁ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਵਾ ਪੇਸੇਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਉਪਾਸਕੋ ਚ ਸਾਮਣੇਰੋ ਚ। **ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਧੋਵਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਾਸਕੋ ਲਿਙ੍ਗੇ

ਪਰਿਵਤ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸੁ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਧੋਵਤਿ, ਸਾਮਣੇਰੋ ਲਿਙ੍ਗੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸੁ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਧੋਵਤੀਤਿ ਯਥਾਯੋਗਂ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਹਤ੍ਥੇ ਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਸਚੇ ਲਿਙ੍ਗੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇ ਧੋਵਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਏਕਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਭਾਵਤੋ ਤੀਣਿਪਿ ਕਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕੇਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਦ੍ਵੇ ਦੁਕ੍ਕਟਾਨਿ। ਦ੍ਵੇ ਕਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕੇਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਧੋਵਨਾਦੀਨਿ ਤੀਣੀ"**ਤਿਆਦਿ। **"ਏਕੇਨ ਵਤ੍ਥੂਨਾ"**ਤਿ ਪਠਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਇਮਂ ਚੀਵਰਂ ਰਜਿਤ੍ਵਾ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਆਨੇਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਪਠਮਂ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਰਜਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇਨ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਵਿਪਰੀਤਵਚਨੇਸੁ ਨਯੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਆਨੇਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਧੋਵਤਿ ਚੇਵ ਰਜਤਿ ਚ, ਧੋਵਾਪਨਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਰਜਨੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਚੇ ਪਨ'ਧੋਵਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਸੇਨ ਏਕਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਧੋਵਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵਤ੍ਥੁਕਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਸਨ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਂ ਪੁਰਾਣਚੀਵਰਂ ਧੋਵਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਸੀਦਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਸਨ੍ਤਕਂ ਨਿਸੀਦਨਞ੍ਚੇਵ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਞ੍ਚ। ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨੁਪਗਸ੍ਸੇਵ ਚ ਇਧ ''ਪੁਰਾਣਚੀਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਨਿਸੀਦਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ ਧੋਵਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ। **ਅਵੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਧੋਵਤੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਾਯ ਵਾ ਓਵਾਦਾਯ ਵਾ ਆਗਤਾ ਕਿਲਿਟ੍ਠਚੀਵਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਠਪਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ''ਦੇਥ ਅਯ੍ਯ, ਧੋਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਧੋਵਤਿ ਚੇਵ ਰਜਤਿ ਚ ਆਕੋਟੇਤਿ ਚ, ਅਯਂ **ਅਵੁਤ੍ਤਾ ਧੋਵਤਿ** ਨਾਮ। ਯਾਪਿ ''ਇਮਂ ਚੀਵਰਂ ਧੋਵਾ''ਤਿ ਦਹਰਂ ਵਾ ਸਾਮਣੇਰਂ ਵਾ ਆਣਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਆਹਰਥਯ੍ਯ, ਅਹਂ ਧੋਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਧੋਵਤਿ, ਤਾਵਕਾਲਿਕਂ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਰਜਿਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ **ਅਵੁਤ੍ਤਾ ਧੋਵਤਿ** ਨਾਮ।

ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਉਪਾਹਨਤ੍ਥਵਿਕਪਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਕਅਂਸਬਦ੍ਧਕਕਾਯਬਨ੍ਧਨਮਞ੍ਚਪੀਠਤਟ੍ਟਿਕਾਦਿਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ। **"ਉਪਚਾਰੇ ਠਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪੇਸਿਤ੍ਵਾ ਧੋਵਨੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਉਪਚਾਰੇ**ਤਿ ਅਨੋਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥੇ ਓਕਾਸੇ।

ਪੁਰਾਣਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਚੀਵਰਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਛਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਖੋਮਾਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਚੀਵਰਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ। **ਉਪਚਾਰਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥੁਪਚਾਰਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ ਚੀਵਰਾਨਿ ਚ ਨਾਨਾਵਿਰਾਗਵਤ੍ਥਾਨਿ ਚ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਾਦਮੂਲੇ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਉਪਚਾਰੇ ਵਾ ਠਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਖਿਪਨ੍ਤਿ, **"ਸਚੇ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵਾ"**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਖਿਪਤੂ**ਤਿ ਦਿਵਾ ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਵਾ ਖਿਪਤੁ। **ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਇਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ, ਇਦਂ ਅਞ੍ਞੇਸ''ਨ੍ਤਿ ਞਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਥਾਪਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਨ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਸਾਮਣੇਰਸਾਮਣੇਰਿਉਪਾਸਕਉਪਾਸਿਕਾਦੀਸੁ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ। **ਠਪਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਠਪਿਤਂ। **ਪਂਸੁਕੂਲਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਂ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਞ੍ਹਿ ''ਪਂਸੁਕੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਮਿਨਾ ''ਅਮ੍ਹਾਕਮਤ੍ਥਾਯ ਠਪਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਾਰਿਵਤ੍ਤਕਾ**ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ **ਪਰਿਵਤ੍ਤਂ,** ਪਰਿਵਤ੍ਤਮੇਵ **ਪਾਰਿਵਤ੍ਤਕਂ,** ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਂ, ਤਂ ਵਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਂ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਹਰੀਟਕਕ੍ਖਣ੍ਡਮ੍ਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਆਭੋਗਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ। ਸਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਦੇਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਟਿਲਾਭੇਨਾਤਿ ਗਹਣੇਨ। **ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਪਰਿਮਾਣਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਿਕਂ,**ਤਿਕਞ੍ਚ ਤਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚਾਤਿ **ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ,** ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਯ ਞਾਤਿਕਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਅਞ੍ਞਾਤਿਕਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਤੋਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਯਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਯ। ਤਾਯ ਹਿ ਹਤ੍ਥਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਾਰਿਵਤ੍ਤਕਾ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਪਨ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਮੇਵ। "**ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਕਾਦਿਮ੍ਹਿ ਚ ਅਨਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭਿਸਿਚ੍ਛਵਿਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਾ ਹਿ ਮਹਨ੍ਤਾਪਿ ਸੇਨਾਸਨਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚੀਵਰਸਙ੍ਖਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗਾ, ਨ ਵਿਕਪ੍ਪਨੁਪਗਾ ਚ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ''ਸਚੇਪਿ ਮਞ੍ਚਪ੍ਪਮਾਣਾ ਭਿਸਿਚ੍ਛਵਿ ਹੋਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੧੪)। ''ਹਤ੍ਥਤੋ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਪੇਸਿਤਗ੍ਗਹਣੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤੋ, ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਾਕਰਣਤੋ ਚ **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯਂ**।

ਚੀਵਰਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਞ੍ਞਾਤਕਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਗੇਹਸ੍ਸ ਪਤਿ ਜੇਟ੍ਠੋਤਿ **ਗਹਪਤਿ,** ਤਂ ਗਹਪਤਿਂ, ਇਧ ਪਨ ਅਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਅਪਬ੍ਬਜਿਤਮਨੁਸ੍ਸ**"ਨ੍ਤਿ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ **ਗਹਪਤਾਨਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। "**ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਯ੍ਯਾ**"ਤਿ ਇਦਂ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਚ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਚ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ "**ਯਾਚੇਯ੍ਯ ਵਾ ਯਾਚਾਪੇਯ੍ਯ ਵਾ**"ਤਿ। **ਯਾਚਾਪਨ**ਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ''ਅਨਾਣਤ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮਯਾ**ਤਿ ਸਮੇਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨ ਵਾ ਸਂਗਚ੍ਛਤਿ ਸਤ੍ਤੋ, ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ ਵਾ ਸਹਜਾਤਾਦੀਹਿ, ਉਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਵਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਕਾਲੋ, ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭੂਤੋਪਿ ਹਿ ਕਾਲੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਕਰਣਂ, ਕਰਣਂ ਵਿਯ ਚ ਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੇਨ ਰੂਪੇਨ ਵੋਹਰੀਯਤਿ, ਤਂ ਸਮਯਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੋ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰੋ ਵਾ ਹੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਰਾਜਾਦੀਸੁ ਯੇਹਿ ਕੇਹਿਚਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਚੀਵਰਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰੋ**। ਯਥਾਹ ''ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰੋ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਚੀਵਰਂ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਰਾਜੂਹਿ ਵਾ ਚੋਰੇਹਿ ਵਾ ਧੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਯੇਹਿ ਕੇਹਿਚਿ ਵਾ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਅਗ੍ਗਿਆਦੀਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਨਟ੍ਠਂ ਚੀਵਰਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਨਟ੍ਠਚੀਵਰੋ**। ਯਥਾਹ ''ਨਟ੍ਠਚੀਵਰੋ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਚੀਵਰਂ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਵਾ ਦਡ੍ਢਂ ਹੋਤਿ, ਉਦਕੇਨ ਵਾ ਵੂਲ੍ਹਂ ਹੋਤਿ, ਉਨ੍ਦੂਰੇਹਿ ਵਾ ਉਪਚਿਕਾਹਿ ਵਾ ਖਾਯਿਤਂ ਹੋਤਿ , ਪਰਿਭੋਗਜਿਣ੍ਣਂ ਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੧੯)। **ਸਮਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਂ ਸਮਯ**"**ਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ।

ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਤਕੇ ਅਞ੍ਞਾਤਕਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਞ੍ਞਾਤਕਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਸਮਯੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰਕਾਲੇ ਚ ਨਟ੍ਠਚੀਵਰਕਾਲੇ ਚ। **ਞਾਤਕਪ੍ਪਵਾਰਿਤੇ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਞਾਤਕੇ, ਪਵਾਰਿਤੇ ਚ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਨ੍ਤਕਂ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਯਾਚਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਏਤ੍ਥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੨੧) ਚ ਸਙ੍ਘਵਸੇਨ ਪਵਾਰਿਤੇ ਪਮਾਣਮੇਵ ਯਾਚਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਵਸੇਨ ਪਵਾਰਿਤੇ ਪਨ ਯਂ ਯਂ ਪਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਮੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਹਿ ਚਤੂਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਕਾਲਾਨੁਕਾਲਂ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਦੇਤਿ, ਏਵਂ ਯੇਨ ਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਂ ਤਂ ਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਯੋ ਪਨ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਬਾਲਤਾਯ ਵਾ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸੇਨ ਵਾ ਨ ਦੇਤਿ, ਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਯੋ ''ਮਯ੍ਹਂ ਗੇਹਂ ਪਵਾਰੇਮੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਗੇਹਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਥਾਸੁਖਂ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਂ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਪਨ ''ਯਂ ਮਯ੍ਹਂ ਗੇਹੇ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਪਵਾਰੇਮੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਿਯਂ, ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਗੇਹੇ ਪਨ ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਵਾ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ''ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾਯ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਨੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਪ੍ਪਿਯਭਣ੍ਡੇਨ ਕਪ੍ਪਿਯਵੋਹਾਰੇਨੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਰਿਵਤ੍ਤਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਵ੍ਵਾਤਕਵਿਵ੍ਵਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਤਤੁਤ੍ਤਰਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਕਤਤ੍ਥਵਚਨੋ। **ਚੇ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ। **ਚੇ**ਤਿ ਵਾ ਯਦੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸ ''ਪਵਾਰੇਯਜਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਵਾਰੇਯਜ ਚੇ**ਤਿ ਯਦਿ ਪਵਾਰੇਯਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਅਭੀਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੋ"**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੫੨੩-੫੨੪) ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਹਰਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਪਵਾਰ**ਸਦ੍ਦੁਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਯੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਾ **"ਇਚ੍ਛਾਪੇਯਜਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਇਚ੍ਛੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯਜਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਇਚ੍ਛੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯਜ। ਉਪਨਿਮਨ੍ਤਨਾਯੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਾਵਤ੍ਤਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ। **ਦਟ੍ਠੁ**ਤਿ ਦਟ੍ਠੰ। ਛਨ੍ਦਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪੋ। **ਖੇਮਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਭਯਤੋ। ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮਨ੍ਤੇਯਜਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਯਥਾ ਚ ਕਾਯੇਨ ਅਭਿਹਰੇਯਜ, ਵਾਚਾਯ ਚ, ਤੰ ਵਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **ਸਅਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕਸਹਿਤੰ। **ਉਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੰ। **ਪਰਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਸਾਨੰ। **ਅਸ੍ਸ ਚੀਵਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਭੂਤਸ੍ਸ ਹਰਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚੀਵਰਸ੍ਸ। ਤਗ੍ਗੁਣਸੰਵਿਞ੍ਞਾਣੋ ਹਿ ਅਯੰ ਬਾਹਿਰਤ੍ਥਸਮਾਸੋ ਯਥਾ ''ਲਮ੍ਬਕਣ੍ਣੋ''ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਵਾਸਨੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇ ਤੰਪਰਮੰਯੇਵ ਗਹੇਤੁੰ ਲਭਨ੍ਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸਬ੍ਬਚੀਵਰੇਨ ਤਿਚੀਵਰਮਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਏਵੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਨ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਵਿਭਾਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਿਚੀਵਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਨਯੇਨ ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਚੋਲ਼ਵਸੇਨ ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਸ, ਇਦਞ੍ਚ ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਨ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਚੀਵਰਸ੍ਸ ਚੀਵਰੇ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਅਯੰ ਵਿਧਿ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਤਿਚੀਵਰਤੋ ਅਧਿਕਮ੍ਪਿ ਚੀਵਰੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇਨਾਪਿ ਤਦਾ ਤਤ੍ਥ ਅਭਾਵਤੋ ਦ੍ਵੇ ਸਾਦਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਪਕਤਿਯਾਵ ਸਨ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰੇਨ ਚਰਤੀ**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੫੨੩-੫੨੪) ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਾਸਙ੍ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਸੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਵਾ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਅਲਾਭੇਨ ਵਾ ਚਰਤਿ। ''ਦ੍ਵੇ ਨਟ੍ਠਾਨੀ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਦ੍ਵੇ ਸਾਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀ"**ਤਿ। **ਏਕੰ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਤਿਣ੍ਣੰ ਚੀਵਰਾਨੰ ਦ੍ਵੀਸੁ ਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕੰ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੇਨ ਸਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਪਰਮਤਾਯ ਅਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਯਸ੍ਸ ਏਕੰਯੇਵ ਹੋਤਿ** ਅਞ੍ਞੇਨ ਕੇਨਚਿ ਕਾਰਣੇਨ ਵਿਨਟ੍ਠਸੇਸਚੀਵਰਤ੍ਤਾ।

ਪਞ੍ਚਸੁ ਨਟ੍ਠੇਸੂਤਿ ਤਿਚੀਵਰੰ ਉਦਕਸਾਟਿਕਾ ਸੰਕਚ੍ਚਿਕਾਤਿ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਚੀਵਰੇਸੁ ਨਟ੍ਠੇਸੁ। ''ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਨਟ੍ਠੇ''ਤਿ ਵਚਨਵਿਪਰਿਣਾਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। **ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਪਰਮਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ।

ਸੇਸਕੰ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਦ੍ਵੇ ਚੀਵਰਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸੇਸਕੰ ਪੁਨ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੇਸਕੰ ਤੁਯ੍ਹੰਯੇਵ ਹੋਤੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਾਨਸਮਯੇ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਸੇਸਕੰ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨਸਮਯੇਪਿ ''ਸੇਸਕੰ ਤੁਯ੍ਹੰਯੇਵ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਲਦ੍ਧਕਪ੍ਪਿਯਮੇਵ। **ਨ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨਟ੍ਠਕਾਰਣਾ ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨ ਦਿਨ੍ਨੰ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਞਾਤਕਪ੍ਪਵਾਰਿਤੇ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਸਮਯੇ ਚ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਞਾਤਕਪ੍ਪਵਾਰਿਤੇ ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

ਤਤੁਤ੍ਤਰਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਪਠਮਉਪਕ੍ਖਟਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਨੇਵ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਨਾ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੋਪਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਪਦਿਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਥੇਤ੍ਵਾ, ਆਰਬ੍ਭਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞਾਤਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਤਕਗਹਪਤਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਇਦਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਚਾਰਿਤਂ। ਚੀਵਰਂ ਚੇਤਾਪੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਚੀਵਰਚੇਤਾਪਨ੍ਨਂ** (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੫੨੮-੫੨੯), ਚੀਵਰਮੂਲਂ, **ਨ**-ਕਾਰੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਗਮੋ, ''ਚੀਵਰਚੇਤਾਪਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਹਿਰਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਹਿਰਞ੍ਞਾਦਿਕ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਹਿਰਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਕਹਾਪਣੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੁਵਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। **ਉਪਕ੍ਖਟ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਂ। ਤਂ ਉਪਕ੍ਖਰਣਂ ਤੇਸਂ ਤਥਾ ਸਜ੍ਜਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਉਪਕ੍ਖਟਂ ਹੋਤੀਤਿ ਸਜ੍ਜਿਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਸਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਂ। ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਞ੍ਚ ਅਕਤਸ੍ਸ ਕਾਰਾਪਨਂ, ਕਤਸ੍ਸ ਕਿਣਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਅਚ੍ਛਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਪਾਰੁਪੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਵੋਹਾਰਵਚਨਮੇਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਵੋਹਾਰਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਉਪਚਾਰਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕੋ ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਆਹ "**ਯਤ੍ਰ ਸੋ ਗਹਪਤਿ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤੋ**ਤਿ ''ਦਸ੍ਸਾਮਿ, ਕੀਦਿਸੇਨ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚੀਵਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਕੀਦਿਸਂ ਤੇ ਚੀਵਰਂ ਚੇਤਾਪੇਮੀ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵੁਤ੍ਤੋ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ **ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**। ਪਦਭਾਜਨੇ ਪਚੁਰਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ''ਘਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੨੯) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪਚੁਰਵੋਹਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵੋਹਾਰਵਸੇਨ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਘਰਸਾਮਿਕਂ ਦਟ੍ਠੁਕਾਮਾ ਤਸ੍ਸ ਘਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਤਥੇਵ ਬਹੁਲਵੋਹਾਰੋ। **ਵਿਕਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਕਪ੍ਪੋ **ਵਿਕਪ੍ਪੋ, ਵਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਸਿਟ੍ਠਕਪ੍ਪ**"ਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਵਚਨਤ੍ਥਮਾਹ। "**ਅਧਿਕਵਿਧਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਂ। **ਯਥਾ ਪਨ ਤਮਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਤਂ ਵਿਕਪ੍ਪਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਆਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ।

"**ਸਾਧੂ**"ਤਿ ਅਯਂ ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਸਮ੍ਪਹਂਸਨਸੁਨ੍ਦਰਾਯਾਚਨਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੬) ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੯; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੪੦) ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇ।

> ''ਸਾਧੁ ਧਮ੍ਮਰੁਚਿ ਰਾਜਾ, ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ ਨਰੋ।
> ਸਾਧੁ ਮਿਤ੍ਤਾਨਮਦ੍ਦੁਬ੍ਭੋ, ਪਾਪਸ੍ਸਾਕਰਣਂ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ॥ (ਜਾ॰ ੨.੧੮.੧੦੧) –

ਸੁਨ੍ਦਰੇ, ''ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੪-੬੮) ਆਯਾਚਨੇ, ਇਧਾਪਿ ਆਯਾਚਨੇਯੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੮੯; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੧੫ ਅਗ੍ਗਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੯) ਆਹ "**ਸਾਧੂਤਿ ਆਯਾਚਨੇ ਨਿਪਾਤੋ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਆਯਾਚਨੇ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖਂ ਯਾਚਨੇ, ਅਭਿਪਤ੍ਥਨਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇ ਨਿਪਾਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਆਲਪਤੀ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤੇਤਿ। **ਆਯਤਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਤ੍ਥਤਅਪ੍ਪਿਤਸਣ੍ਠਾਨਂ ਗਹਣਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨ ਇਮਸ੍ਸ ਆਪਜ੍ਜਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿ ਸੀਸਂ ਏਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਤਸ੍ਸ ਵਚਨੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਯੋਗੇ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯੇਸਨਾਦਿਪਯੋਗੇ।

ਮਹਗ੍ਘਂ ਚੇਤਾਪੇਤੁਕਾਮਂ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘਨ੍ਤਿ ਵੀਸਤਿਅਗ੍ਘਨਕਂ ਚੀਵਰਂ ਚੇਤਾਪੇਤੁਕਾਮਂ ''ਅਲਂ ਮਯ੍ਹਂ ਤੇਨ, ਦਸਅਗ੍ਘਨਕਂ ਵਾ ਅਟ੍ਠਗ੍ਘਨਕਂ ਵਾ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਮਭਾਗਂ, ਇਮਿਨਾ ਸਮਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਅਗ੍ਘਵਸੇਨੇਵ, ਨ ਪਮਾਣਵਸੇਨ। ਅਗ੍ਘਵਡ੍ਢਨਕਞ੍ਹਿ ਇਦਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ।

ਪਠਮਉਪਕ੍ਖਟਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਦੁਤਿਯਉਪਕ੍ਖਟਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਸ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਇਦਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਹੀ**ਤਿ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਕੇਵਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਦੁਤਿਯਉਪਕ੍ਖਟਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਰਾਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਰਾਜਤੋ ਭੋਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਰਾਜਤੋ ਲਦ੍ਧਭੋਗ੍ਗਂ। **ਰਾਜਭੋਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਰਾਜਾਮਤ੍ਤੋ। **ਰਾਜਤੋ ਭੋਗੋ**ਤਿ ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ। **ਇਮਿਨਾਤਿਆਦੀ**ਤਿ ''ਇਮਿਨਾ ਚੀਵਰਚੇਤਾਪਨ੍ਨੇਨ ਚੀਵਰਂ ਚੇਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਚੀਵਰੇਨ ਅਚ੍ਛਾਦੇਹੀ''ਤਿ ਇਦਂ। **ਆਗਮਨਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਮੂਲਸੁਦ੍ਧਿਂ। ਯਦਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਕਪ੍ਪਿਯਨੀਹਾਰੇਨ ਅਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਪੇਸੇਯ੍ਯ, ਸੋਪਿ ਦੂਤੋ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ ''ਇਦਂ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਚੀਵਰਚੇਤਾਪਨ੍ਨਂ ਆਭਤਂ, ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੁ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚੀਵਰਚੇਤਾਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੩੮), ਤਦਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਪਿ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਂ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਤਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਚੇ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਕਪ੍ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਂ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਹਿਰਞ੍ਞਾਦਿਂ ਆਰਬ੍ਭ। **ਈਦਿਸੇਨ ਦੂਤਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੁ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚੀਵਰਚੇਤਾਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪੇਨ ਦੂਤਵਚਨੇਨ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੁਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਸੁਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਰੂਪਂ। **ਰਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਿਯਂ। **ਕਹਾਪਣੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯੋ ਵਾ ਰੂਪਿਯਮਯੋ ਵਾ ਪਾਕਤਿਕੋ ਵਾ ਕਹਾਪਣੋ। **ਮਾਸਕੋ**ਤਿ ਲੋਹਮਾਸਕੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਦਾਰੁਮਾਸਕੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਜਤੁਮਾਸਕੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਯੋ ਯੋ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਜਨਪਦੇ ਯਦਾ ਯਦਾ ਵੋਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਅਟ੍ਠਿਮਯੋਪਿ ਚਮ੍ਮਮਯੋਪਿ ਰੁਕ੍ਖਫਲਬੀਜਮਯੋਪਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਰੂਪੋਪਿ ਅਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਰੂਪੋਪਿ ਸਬ੍ਬੋ ਇਧ ਮਾਸਕੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਰੂਪਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵਕ੍ਖਾਮ।

ਮੁਤ੍ਤਾਤਿ ਹਤ੍ਥਿਕੁਮ੍ਭਜਾਦਿਕਾ ਅਟ੍ਠਵਿਧਾ ਮੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਹਤ੍ਥਿਕੁਮ੍ਭਂ ਵਰਾਹਦਾਠਂ, ਭੁਜਙ੍ਗਸੀਸਂ, ਵਲਾਹਕਂ, ਵੇਲੁ, ਮਚ੍ਛਸਿਰੋ, ਸਙ੍ਖੋ, ਸਿਪ੍ਪੀਤਿ ਅਟ੍ਠ ਮੁਤ੍ਤਾਯੋਨਿਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਾ ਮਚ੍ਛਸਙ੍ਖਸਿਪ੍ਪਿਜਾਤਾ, ਸਾ **ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਾ**, ਭੁਜਙ੍ਗਜਾਪਿ ਕਾਚਿ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਇਤਰਾ **ਅਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਾ**। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਬਹੁਲਂ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਾਵ ਮੁਤ੍ਤਾ ਲੋਕੇ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸਿਪ੍ਪਿਜਾਵ, ਇਤਰਾ ਕਦਾਚਿ। ਤਸ੍ਮਾ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ** ''ਮੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਮੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੭੨) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਣੀ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵੇਲੁਰਿਯਾਦਿਕੇ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਜਾਤਿਫਲਿਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਨੀਲਪੀਤਾਦਿਵਣ੍ਣਭੇਦੋ ਮਣੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਕਤੋ ਪਨ ਕਾਚਮਣਿਯੇਵੇਕੋ ਪਤ੍ਤਾਦਿਭਣ੍ਡਮੂਲਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਵੇਲੁਰਿਯੋ** ਨਾਮ ਵਂਸਵਣ੍ਣਮਣਿ। **ਸਙ੍ਖੋ**ਤਿ ਧਮਨਸਙ੍ਖੋ ਧੋਤਵਿਦ੍ਧੋ ਰਤਨਮਿਸ੍ਸੋ, ਪਾਨੀਯਸਙ੍ਖੋ ਪਨ ਰਤਨਾਮਿਸ੍ਸਕਤੋ, ਸੋ ਚ ਅਞ੍ਜਨਾਦਿਭੇਸਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ, ਭਣ੍ਡਮੂਲਤ੍ਥਾਯ ਚ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਸਿਲਾ**ਤਿ ਧੋਤਵਿਦ੍ਧਾ ਰਤਨਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਮੁਗ੍ਗਵਣ੍ਣਾ ਸਿਲਾ। ਰਤਨੇਨ ਪਨ ਅਮਿਸ੍ਸਾ ਸਤ੍ਥਕਨਿਸਾਨਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **"ਰਤਨਸਂਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਵਾਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਧੋਤਮ੍ਪਿ ਅਧੋਤਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪਵਾਲ਼ਂ। **ਲੋਹਿਤਙ੍ਕੋ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਮਣਿ। **ਮਸਾਰਗਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਬਰਮਣਿ। ਯਂ ''ਮਰਕਤ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸਤ੍ਤ ਧਞ੍ਞਾਨੀਤਿ ਸਾਨੁਲੋਮਾਨਿ ਸਾਲਿਆਦੀਨਿ ਸਤ੍ਤ ਧਞ੍ਞਾਨਿ। ਨੀਵਾਰਾਦਿਉਪਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਨ ਸਾਲਿਆਦਿਮੂਲਧਞ੍ਞਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ''ਸਤ੍ਤ ਧਞ੍ਞਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦਾਸਿਦਾਸਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਪੁਪ੍ਫਾਰਾਮਫਲਾਰਾਮਾਦਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਦਾਸੀ** ਨਾਮ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਧਨਕ੍ਕੀਤਕਰਮਰਾਨੀਤਪ੍ਪਭੇਦਾ। ਤਥਾ **ਦਾਸੋ। ਖੇਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ ਰੁਹਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁ** ਨਾਮ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਪਰਣ੍ਣਂ ਰੁਹਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਰੁਹਤਿ, ਤਂ **ਖੇਤ੍ਤਂ**। ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਅਕਤਭੂਮਿਭਾਗੋ **ਵਤ੍ਥੁ**। ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵਾਪਿਤਲ਼ਾਕਾਦੀਨਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੇਵ। ਵਸ੍ਸਿਕਾਦੀਨਂ ਪੁਪ੍ਫਨਕੋ **ਪੁਪ੍ਫਾਰਾਮੋ**। ਅਮ੍ਬਫਲਾਦੀਨਂ ਫਲਨਕੋ **ਫਲਾਰਾਮੋ**। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵਤ੍ਥਾਯ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸਚੇਪਿ ਕੋਚਿ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਮ੍ਮਿ, ਆਰਾਮਂ ਵਾ ਕਰੋਥ, ਚੇਤਿਯਂ ਵਾ ਭੋਜਨਸਾਲਾਦੀਨਂ ਵਾ

ਅਞ੍ਞਤਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਹਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੩੮-੫੩੯) **ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ **“ਚੇਤਿਯਸਙ੍ਘਗਣਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀ**”ਤਿ।

ਸਚੇ ਪਨ ਸਙ੍ਘੰ ਵਾ ਗਣੰ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਵਾ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਦੰ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣੰ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਦੇਮ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਦੇਮ, ਨਵਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਮਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ‘‘ਇਮੇ ਇਦੰ ਭਣਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਾਨੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ‘‘ਚੇਤਿਯਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਾਯ ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਥਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ‘‘ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਗਹੇਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੰ।

ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰੋਤਿ ਕਿਚ੍ਚਕਰੋ। ਇਧ ਪਨ ਸਬ੍ਬੋ ਕਿਚ੍ਚਕਰੋਵ ‘‘ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰੋ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **“ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ**”ਤਿ। **ਏਸੋ ਖੋ**ਤਿ ‘‘ਅਸੁਕਵੀਥਿਯੰ ਅਸੁਕਘਰੇ ਅਸੁਕਨਾਮੋ’’ਤਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖੰ ਵਦਤਿ। **ਇਤਰਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮ੍ਪਿ। ‘‘ਅਤ੍ਥੋ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਚੀਵਰੇਨਾ’’ਤਿ ਏਤੰ ਚੋਦਨਾਲਕ੍ਖਣਨਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਚੋਦਨਾਲਕ੍ਖਣਨਿਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਚੋਦਨਾਲਕ੍ਖਣਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਤੇਨਾਹ **“ਸਚੇ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਇਦੰ ਵਾ ਵਚਨੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਭਾਸਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ‘‘ਦੇਹਿ ਮੇ ਚੀਵਰੰ, ਆਹਰ ਮੇ ਚੀਵਰੰ, ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਹਿ ਮੇ ਚੀਵਰੰ, ਚੇਤਾਪੇਹਿ ਮੇ ਚੀਵਰ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਪਨ ਵਚਨਾਨਿ ਏਤੇਸੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਭਾਸਾਯ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਦੇਹਿ ਮੇ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸਾਧੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਯ੍ਯ। **ਇਚ੍ਚੇਤੰ ਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਯਾਵਤਤਿਯੰ ਚੋਦਨੇਨ ਤਸ੍ਸ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਯਦੇਤੰ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨੰ, ਏਤੰ ਕੁਸਲੰ ਸਾਧੁ ਸੁਟ੍ਠੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਏਤੰ ਸੁਨ੍ਦਰ**”ਨ੍ਤਿ।

ਛਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਪਰਮੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਛਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੰ**। ਇਦਞ੍ਹਿ ‘‘ਠਾਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਵਿਸੇਸਨੰ, ਛਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੰ ਠਾਨੰ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਵਚਨਮੇਤ**”ਨ੍ਤਿ, ਏਤੰ ਭਾਵੇ ਠਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੇ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਿਸੀਦਥਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਨ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬੰ । **ਨ ਆਮਿਸੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਗੁਖਜ੍ਜਕਾਦਿਭੇਦੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਮਿਸੰ ‘‘ਗਣ੍ਹਥ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਯਾਚਿਯਮਾਨੇਨਾਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬੰ। **ਨ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਸਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੩੮-੫੩੯) ‘‘ਮਙ੍ਗਲੰ ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਨੰ ਵਾ ਭਾਸਥਾ’’ਤਿ ਯਾਚਿਯਮਾਨੇਨਾਪਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਾਸਿਤਬ੍ਬੰ। **ਠਾਨੰ ਭਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਠਿਤਿੰ ਵਿਨਾਸੇਤਿ। ਠਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰੰ ਗਹੇਤੁੰ ਆਗਤੇਨ ਹਿ ਤੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੇਨ ਠਾਤਬ੍ਬਮੇਵ, ਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਕੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਤੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਠਾਨੰ ਵਿਨਾਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਆਗਤਕਾਰਣੰ ਵਿਨਾਸੇਤੀ**”ਤਿ। ‘‘ਆਗਤਕਾਰਣੰ ਨਾਮ ਠਾਨਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਨ ਕਾਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਵਾਰਿਤਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਕਤੇਸੁ ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਏਕੰ ਠਾਨੰ ਭਞ੍ਜਤੀ’’ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੫੩੭-੫੩੯) ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਛਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੰ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੇਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਠਾਤਬ੍ਬੰ। ‘‘ਨ ਅਞ੍ਞੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਇਦੰ ਠਾਨਲਕ੍ਖਣੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਇਦ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਚਤੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ, ਛਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮੰ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੇਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਠਾਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਨਿਸੀਦਨਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ ਪੁਨ ਚੀਵਰੰ ਗਹੇਤੁੰ ਨ ਲਭਤੀ’’ਤਿ ਕੇਚਿ। ‘‘ਦ੍ਵੇ ਠਾਨਾਨਿ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ। ‘‘ਏਕੰ ਠਾਨੰ ਪਰਿਹਾਯਤੀ’’ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਉਭਯੰ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਚੋਦੇਤਿਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿਪਿ।

“ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀ”ਤਿ ਇਦੰ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਠਿਤਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਪਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਚੀਵਰੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਠਾਨੰਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਚੋਦਨਾਟ੍ਠਾਨੇਸੁ।

ਕਿੰ ਪਨ ਸਬ੍ਬਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੇਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੩੮-੫੩੯; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੫) ਏਵੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ ਨਾਮ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦੁਵਿਧੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਚ ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਦੁਵਿਧੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਦੂਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ। ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਪਿ ਦੁਵਿਧੋ ਮੁਖਵੇਵਟਿਕਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ, ਪਰਮ੍ਮੁਖਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋਤਿ। ਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾਸਮ੍ਮੁਖਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਦੂਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਪਿ।

ਕਥਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਚੀਵਰਤ੍ਥਾਯ ਦੂਤੇਨ ਅਕਪ੍ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਂ ਪਹਿਣਤਿ, ਦੂਤੋ ਚ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੇਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਚੀਵਰਤ੍ਥਾਯ ਪਹਿਤਂ, ਗਣ੍ਹਥ ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁ ‘‘ਇਦਂ ਨ ਕਪ੍ਪਤੀ’’ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਦੂਤੋ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰੋ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਪੁਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਚ ਉਪਾਸਕੇਹਿ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਂ ਕਰੋਥਾ’’ਤਿ ਆਣਤ੍ਤਾ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ ਕੇਚਿ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ ‘‘ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰੋ’’ਤਿ । ਦੂਤੋ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਂ ਦਤ੍ਵਾ ‘‘ਥੇਰਸ੍ਸ ਚੀਵਰਂ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਦੇਹੀ’’ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ **ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਮ੍ਮੁਖਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ।**

ਨੋ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੩੭; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੫) ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ ‘‘ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਗਾਮੇ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰੋ’’ਤਿ। ਸੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਂ ਦਤ੍ਵਾ ‘‘ਥੇਰਸ੍ਸ ਚੀਵਰਂ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਦਦੇਯ੍ਯਾਸੀ’’ਤਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਮੇਕੋ **ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਸਮ੍ਮੁਖਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ।**

ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਸੋ ਦੂਤੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਅਞ੍ਞਂ ਪਹਿਣਤਿ ‘‘ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਚੀਵਰਚੇਤਾਪਨ੍ਨਂ, ਚੀਵਰਂ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ, ਅਯਂ ਦੁਤਿਯੋ **ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਸਮ੍ਮੁਖਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ।**

ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਅਞ੍ਞਂ ਪਹਿਣਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਵ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਵਦਤਿ ‘‘ਅਹਂ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਚੀਵਰਚੇਤਾਪਨ੍ਨਂ ਦਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਚੀਵਰਂ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ, ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ **ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਸਮ੍ਮੁਖਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਏਕੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਤਯੋ ਅਸਮ੍ਮੁਖਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਾ** ਨਾਮ। ਏਤੇਸੁ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਰਾਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਪਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਦੂਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ ਵਾ ਅਵਿਚਾਰੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਵਾ ‘‘ਨਤ੍ਥਮ੍ਹਾਕਂ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਖਣੇ ਕੋਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਦੂਤੋ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਂ ਦਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਚੀਵਰਂ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ **ਦੂਤੇਨ ਸਮ੍ਮੁਖਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ।**

ਅਪਰੋ ਦੂਤੋ ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਭਿਰੁਚਿਤਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਹਤ੍ਥੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਆਰੋਚੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਹਿਣਤਿ, ‘‘ਅਹਂ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਹਤ੍ਥੇ ਚੀਵਰਚੇਤਾਪਨ੍ਨਂ ਦਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਚੀਵਰਂ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ ਤਤਿਯੋ **ਦੂਤੇਨ ਅਸਮ੍ਮੁਖਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਏਕੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤਯੋ ਅਸਮ੍ਮੁਖਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਦੂਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਾ** ਨਾਮ। ਏਤੇਸੁ ਮੇਣ੍ਡਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ‘‘ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਾਨਂ ਹਤ੍ਥੇ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ‘ਇਮਿਨਾ ਅਯ੍ਯਸ੍ਸ ਯਂ ਕਪ੍ਪਿਯਂ, ਤਂ ਦੇਥਾ’ਤਿ। ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਂ ਤਤੋ ਕਪ੍ਪਿਯਂ, ਤਂ ਸਾਦਿਤੁਂ, ਨ ਤ੍ਵੇਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਂ ਸਾਦਿਤਬ੍ਬਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੯੯)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਚੋਦਨਾਯ ਪਰਿਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਮੂਲਂ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤੇਨ ਸਹਸ੍ਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਚੋਦਨਾਯ ਵਾ ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਕਪ੍ਪਿਯਭਣ੍ਡਂ ਸਾਦਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਦੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾਪਿ ਆਹਰਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਮੂਲਸਾਮਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ। ਨੋ ਚੇ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਪਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਦੂਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ‘‘ਨਤ੍ਥਮ੍ਹਾਕਂ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਦਞ੍ਞੋ ਸਮੀਪੇ ਠਿਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਆਹਰ, ਭੋ, ਅਹਂ ਅਯ੍ਯਸ੍ਸ ਚੀਵਰਂ ਚੇਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵਦਤਿ। ਦੂਤੋ ‘‘ਹਨ੍ਦ, ਭੋ, ਦਦੇਯ੍ਯਾਸੀ’’ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਦਤ੍ਵਾ

ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਅਨਾਰੋਚੇਤ੍ਵਾਵ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ **ਮੁਖਵੇਵਟਿਕਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ**।

ਅਪਰੋ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੩੮-੫੩੯; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੫) ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕਸ੍ਸ ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਹਤ੍ਥੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਂ ਦਤ੍ਵਾ ''ਥੇਰਸ੍ਸ ਚੀਵਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤੋਵ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਯਂ **ਪਰਮ੍ਮੁਖਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ**ਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ **ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਾ** ਨਾਮ। ਏਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਤਕਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤੇਸੁ ਵਿਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਚੇ ਸਯਮੇਵ ਚੀਵਰਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਨੋ ਚੇ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਚੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੇ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾਸਮ੍ਮੁਖਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਦਾਯਕੋ ਸਯਮੇ**ਵਾ"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਨ ਦੂਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੂਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਪਿ ਯਥਾਰੁਚਿ ਚੋਦੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਮੁਖਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਤ੍ਤਂ ਉਪਗਤੋਤਿ **ਮੁਖਵੇਵਟਿਕਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ। ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ''ਏਸੋ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਆਕਾਰੇਨ। **ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਸਙ੍ਖੇਪਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਵੁ**ਤ੍ਤਚੋਦਨਾਟ੍ਠਾਨਪਰਿਮਾਣਤੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਚੋਦਨਾਪਰਿਮਾਣਤੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਪਰਿਮਾਣਤੋ ਚ। **ਸਨ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੀਪਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥਮਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਹਿ ਇਦਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ । ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ''ਗਙ੍ਗਾਯਂ ਗੋਯੂਥਾਨਿ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਕੂਪੇ ਗਗ੍ਗਕੁਲ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮੀਪਾਧਾਰੇ ਇਦਂ ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। **ਏਵਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਾਮਂ ਵਾ ਅਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ, ਦੂਤਂ ਵਾ ਅਪਾਹੇਨ੍ਤੋ।

ਅਜ੍ਜਣ੍ਹੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਗਮੇਹੀਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਜ੍ਜ ਏਕਦਿਵਸਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਤਿਟ੍ਠ, ਅਧਿਵਾਸੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਰੇਕੇਸੁ ਚੋਦਨਾਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਤਿਰੇਕਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਊਨਕਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਚੋਦਨਾਯ ਛਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਠਾਨੇਨ, ਊਨਕਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਚੋਦਨਾਯ ਊਨਕਚ੍ਛਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਠਾਨੇਨ ਲਦ੍ਧੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਿਤਤਾ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤਾ, ''ਸਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਸੋ ਮਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੫੩੮) ਕਥਿਤਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਰਾਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚੀਵਰਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਏਲ਼ਕਲੋਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕੋਸਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕੋਸਿਯਮਿਸ੍ਸਕਨ੍ਤਿ ''ਕੋਸਕਾਰਕਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਾਨਂ ਪਾਣਕਾਨਂ ਕੋਸਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਅਂਸੁ **ਕੋਸਿਯਂ,** ਤੇਨ ਮਿਸ੍ਸਂ **ਕੋਸਿਯਮਿਸ੍ਸਕਂ**। ਤੇਨ ਪਨ ਕੋਸਿਯੇਨ ਅਪ੍ਪਕੇਨਾਪਿ ਮਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕੋਸਿਯਮਿਸ੍ਸਕਮੇਵ, ਨ ਇਦਂ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਲਬ੍ਭਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਕੇਨਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕੋਸਿਯਂਸੁਨਾ**ਤਿ ਕਿਮਿਕੋਸਸਮ੍ਭਵੇਨ ਅਂਸੁਨਾ। **"ਅਨੁਮਸੋ"**ਤਿਆਦਿਕਂ ਪਨ ਇਮਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਅਚਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਨ੍ਥਤਂ** ਨਾਮ ਸਨ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਕਤਂ ਅਵਾਯਿਮਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਇਮਸ੍ਸੇ**ਵ **ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਨੁਸਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸੇਵ ਪਠਮਸਨ੍ਥਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨਵਚਨਾਨੁਸਾਰੇਨ। **ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਥਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਥਤਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨਂ।

ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕਾਰਾਪਨੇ ਦੁਕ੍ਕਟਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਕਾਰਾਪਨਵਸੇਨ **"ਸਾਣਤ੍ਤਿਕ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਪਰਿਯੋਸਾਪਨਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਂ ਪਰੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਪਰੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਕਤਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਪਰੇਹਿ

ਵਿਪ੍ਪਕਤਂ ਪਰੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੪੫) ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ। **ਵਿਤਾਨਾਦਿਕਰਣੇ**ਤਿ ਵਿਤਾਨਭੂਮਤ੍ਥਰਣਸਾਣਿਪਾਕਾਰਭਿਸਿਬਿਬ੍ਬੋਹਨਕਰਣੇ। ਯਥਾ ਚ ਵਿਤਾਨਾਦਿਕਰਣੇ, ਏਵਂ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪਰਿਭੋਗੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ''ਅਵਾਯਿਮ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੪੪) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਾਯਿਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਕੋਸਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸੁਦ੍ਧਕਾਲ਼ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਾਲ਼ਕਾਨਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵੇਨ ਵਾ ਰਜਨੇਨ ਵਾ ਕਾਲ਼ਕਾਨਂ। ਯਥਾਹ ''ਕਾਲ਼ਕਂ ਨਾਮ ਦ੍ਵੇ ਕਾਲ਼ਕਾਨਿ ਜਾਤਿਯਾ ਕਾਲ਼ਕਂ ਵਾ ਰਜਨਕਾਲ਼ਕਂ ਵਾ''ਤਿ। **ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਮਿਸ੍ਸਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਮਿਸ੍ਸਿਤਕਾਲ਼ਕਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਯਥਾ ਪਠਮੇ 'ਏਕੇਨਾਪਿ ਕੋਸਿਯਂਸੁਨਾ'ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਕੋਸਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਇਧਾਪਿ 'ਏਕੇਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ'ਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਨ ਮਿਸ੍ਸਕਭੋਗੇਪਿ ਅਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਰੂਪਕਂ ਚੇ 'ਸੁਦ੍ਧਕਾਲ਼ਕ'ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਰਾਜਿਕ ੫੪੭) ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਇਦਂ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਦ੍ਧਕਾਲ਼ਕਾਨਂ ਏਲ਼ਕਲੋਮਾਨਂ ਸਨ੍ਥਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੫੪੯) ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਯੋਗਦੁਕ੍ਕਟਚਤੁਕ੍ਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਦਿਕਂ। ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਪਨ **“ਸੁਦ੍ਧਕਾਲ਼ਕਭਾਵੋ”**ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਸੁਦ੍ਧਕਾਲ਼ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਦ੍ਵੇਭਾਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਯਥਾ ਕਾਲ਼ਕਾ ਅਧਿਕਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਲ਼ਕਓਦਾਤੇ ਅਵਸੇਸਾ ਗੋਚਰਿਯੇਸੁਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੫੫੨) ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਦ੍ਵੇ ਭਾਗਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਕਾਲ਼ਕਾਨਂ ਅਧਿਕਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਲ਼ਕਾਨਂ ਭਾਗਦ੍ਵਯਤੋ ਅਧਿਕਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਊਨਕਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਏਕਸ੍ਸਾਪੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ ਕਾਲ਼ਕਲੋਮਸ੍ਸ ਅਤਿਰੇਕਭਾਵੋ**ਤਿ ਤੁਲਾਯ ਧਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੇਸੁ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਵਾਤਵੇਗੇਨਪਿ ਪਹਿਤਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ ਕਾਲ਼ਕਲੋਮਸ੍ਸ ਅਧਿਕਭਾਵੇ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **“ਤਤਿਯਂ ਓਦਾਤਾਨਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਗੋਚਰਿਯਾਨ”**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਤੇਸਂ ਅਧਿਕਗ੍ਗਹਣੇ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਅਧਿਕਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਇਦਂ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਨ੍ਥਤਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਤੁਲੇ ਸੁਦ੍ਧਕਾਲ਼ਕਾਨਂ ਏਲ਼ਕਲੋਮਾਨਂ, ਤੁਲਂ ਓਦਾਤਾਨਂ, ਤੁਲਂ ਗੋਚਰਿਯਾਨਂ ਸਨ੍ਥਤਂ ਕਾਰਾਪਿਤਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੫੪) ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਦਾਯ ਚ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਅਨਾਦਾਯ ਚ ਕਰਣਤੋ **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯਂ**। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਯੋਗਦੁਕ੍ਕਟਚਤੁਕ੍ਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਦਿਕਂ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਤੁਲਂ ਓਦਾਤਾਨਂ ਤੁਲਂ ਗੋਚਰਿਯਾਨਂ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਰਣੇ, ਬਹੁਤਰਂ ਓਦਾਤਾਨਂ ਬਹੁਤਰਂ ਗੋਚਰਿਯਾਨਂ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਰਣੇ , ਸੁਦ੍ਧਂ ਓਦਾਤਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧਂ ਗੋਚਰਿਯਾਨਂ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਰਣੇ ਚ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ।

ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਪਨ ਪਠਮਙ੍ਗਂ ਕਾਲ਼ਕਾਨਂ ਦ੍ਵੇਭਾਗਤੋ ਅਤਿਰੇਕਭਾਵੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੇਵ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਇਮਾਨਿ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। **“ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਦਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਦ੍ਵੇਭਾਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਂ ਸਨ੍ਥਤਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਦੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਵਿਨਾ ਸਨ੍ਥਤਾ ਨ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਚ ਸਨ੍ਥਤਂ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮਿਤੁਂ, ਏਵਂਭੂਤਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। **ਸਨ੍ਥਤਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਦੇਤੀ**ਤਿ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਯਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਿਲਾਨੋ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਸਨ੍ਥਤਂ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੫੬੦) ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਸਨ੍ਥਤਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਦੇਤਿ।

ਸਾਤਿ ਸਨ੍ਥਤਸਮ੍ਮੁਤਿ। **ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਵਾ ਪੁਨ ਕੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਵਾ ਸੋ ਆਬਾਧੋ ਪੁਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਅਨੁਵਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਪੁਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦਾਨਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਰੋਗੇ ਕੁਪ੍ਪਿਤੇ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਰੋਗੇ ਕੁਪ੍ਪਿਤੇਪਿ ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਅਨੁਵਸ੍ਸਂ ਕਾਤੁਂ ਲਭਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ‘‘ਸਚੇ ਅਰੋਗੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਮੂਲਬਜਾਧਿਨਾਵ ਗਿਲਾਨੋ ਹੋਤਿ , ਸੋਯੇਵ ਪਰਿਹਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਞ੍ਞਂ ‘ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਿਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ **ਫੁਸ੍ਸਦੇਵਤ੍ਥੇਰੋ** ਆਹ। **ਉਪਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ** ਪਨ ਸੋ ਵਾ ਬਜਾਧਿ ਪਟਿਕੁਪ੍ਪਤੁ, ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ, ਸਕਿਂ ‘ਗਿਲਾਨੋ’ਤਿ ਨਾਮਂ ਲਦ੍ਧਂ ਲਦ੍ਧਮੇਵ, ਪੁਨ ‘ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥੀ’ਤਿ ਆਹਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੫੭) ਉਪਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਵਾਦੋ ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਇਦਂ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਨ੍ਥਤਂ ਊਨਕਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨਿ ਕਾਰਾਪਿਤਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੬੨) ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **‘‘ਸੇਸਂ ਪਠਮਸਦਿਸਮੇਵਾ’’**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਂ ਪਰੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਕਂ ਅਤਿਦਿਟ੍ਠਂ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੇ ਛਬ੍ਬਸ੍ਸੇ ਵਾ ਅਤਿਰੇਕਛਬ੍ਬਸ੍ਸੇ ਵਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਚ ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਭਾਵੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ।

ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਨਿਸੀਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਸੀਦਨਸਨ੍ਥਤਨ੍ਤਿ ‘‘ਨਿਸੀਦਨਂ ਨਾਮ ਸਦਸਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ (ਪਾਰਾ॰ ੫੬੮) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦਸਂ ਸਨ੍ਥਤਂ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਿਸੀਦਨਗ੍ਗਹਣਂ ਸਨ੍ਥਤੇ ਚੀਵਰਸਞ੍ਞਾਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ, ਯਤੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਮ੍ਬਲਚੀਵਰਸਞ੍ਞਾਯ ਸਨ੍ਥਤਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮਾਦਿਯਿਂਸੁ। ਸਯਨਾਸਨਪ੍ਪਯੋਜਨਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਥਤਸ੍ਸ **‘‘ਪੁਰਾਣਸਨ੍ਥਤਂ ਨਾਮਾ’’**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਥਤੇ। **ਵਿਦਤ੍ਥਿਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਗਤਵਿਦਤ੍ਥਿਮਤ੍ਤਂ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਚਾਯਂ ‘‘ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਲਭਨ੍ਤੋ ਥੋਕਤਰਂ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੭੦) ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਏਕਦੇਸੇ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨਵਸਨ੍ਥਤਸ੍ਸ ਏਕਪ੍ਪਦੇਸੇ। **ਵਿਜਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤ੍ਵਾ। **ਅਨਾਦਾ**ਤਿ **ਯ**-ਕਾਰਲੋਪੇਨਾਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਸਤਿ ਪੁਰਾਣਸਨ੍ਥਤੇ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ’’**ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਇਦਂ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਿਸੀਦਨਸਨ੍ਥਤਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਾਣਸਨ੍ਥਤਸ੍ਸ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਸੁਗਤਵਿਦਤ੍ਥਿਂ ਕਾਰਾਪਿਤਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੬੮) ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਨ੍ਥਤਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਸਨ੍ਥਤਾਨਿ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾਨਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਸਦ੍ਧਾਦੇਯਜਵਿਨਿਪਾਤਨੇ ਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਰਿਭੋਗੁਪਾਯਂ ਨੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੬੬) ਸਨ੍ਥਤਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ। ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ **‘‘ਸੇਸਂ ਤਤਿਯਸਦਿਸਮੇਵਾ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵੇਭਾਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਪੁਰਾਣਸਨ੍ਥਤਸ੍ਸ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਸੁਗਤਵਿਦਤ੍ਥਿਯਾ ਆਦਾਯ ਕਰਣੇ, ਅਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਥੋਕਤਰਂ ਆਦਾਯ ਕਰਣੇ, ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਦਾਯ ਕਰਣੇ ਚ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ। ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਠਮਙ੍ਗਪੁਰਾਣਸਨ੍ਥਤਸ੍ਸ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਸੁਗਤਵਿਦਤ੍ਥਿਅਨਾਦਿਯਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਨਿਸੀਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਏਲ਼ਕਲੋਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਤਿ ਅਦ੍ਧਾਨਮੇਵ ਮਗ੍ਗੋ **ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗੋ,** ਤਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਅਦ੍ਧਾਨਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਨ **"ਦੀਘਮਗ੍ਗ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਸਮਯਸ੍ਸ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਅਦ੍ਧਯੋਜਨਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਪਾਚਿ॰ ੨੧੮) ਅਦ੍ਧਯੋਜਨਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ। ਏਲ਼ਕਲੋਮਾਨਿ ਚੇਤਾਨਿ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ, ਯਤੋ ''ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਸਬ੍ਬਞ੍ਚੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਞ੍ਚੇਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਨੇਵ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਏਲ਼ਕਲੋਮਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਏਤਂ ਸਬ੍ਬਂ। **ਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤਦੀਪਨਮੇ**ਵਾਤਿ ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕੋਸਲੇਸੁ ਜਨਪਦੇ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਏਲ਼ਕਲੋਮਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਂਸੂ''ਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ (ਪਾਰਾ॰ ੫੭੧) ਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੀਪਨਮੇਵ। **ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ਅਦ੍ਧਾਨਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਠਾਨੇਸੁ। **ਸਹਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਹਤ੍ਥੇਨਾ"**ਤਿ। ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਞ੍ਚੇਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਰੀਰਾਵਯਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਤ੍ਤਨਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਅਸਨ੍ਤੇ ਹਾਰਕੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਦਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣਤੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਸਨ੍ਤੇਯੇਵਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਇਮਾਨਿ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਲ਼ਕਲੋਮਾਨਿ ਤਿਯੋਜਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮਿਤਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੫੭੩) ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਰੇਕਤਿਯੋਜਨੇ ਅਤਿਰੇਕਤਿਯੋਜਨਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਊਨਕਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਵਾਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਹਰਣੇ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਗਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਨਂ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਵਾ ਅਲਾਭੇਨ ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਹਰਣੇ, ਤਤੋਪਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜਨਸਤਮ੍ਪਿ ਹਰਣੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ** ਵਾਤਿ ਚੋਰੇਹਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਕਤਂ ਵਾ। **ਕਤਭਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਕਤਂ ਭਣ੍ਡਂ ਕਮ੍ਬਲਕੋਜਵਸਨ੍ਥਤਾਦਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸੁਤ੍ਤਕੇਨ ਬਦ੍ਧਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨ੍ਤਮਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਯੋ ਪਨ ਤਨੁਕਪਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਕਨ੍ਤਰੇ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੭੫) ਵਾ ਆਯੋਗਅਂਸਬਦ੍ਧਕਕਾਯਬਨ੍ਧਨਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇਸੁ ਵਾ ਪਿਪ੍ਫਲਿਕਾਦੀਨਂ ਮਲਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਂ ਸਿਪਾਟਿਕਾਯਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਵਾਤਾਬਾਧਿਕੋ ਕਣ੍ਣਚ੍ਛਿਦ੍ਦੇਪਿ ਲੋਮਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ , ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਸੁਤ੍ਤਕੇਨ ਪਨ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਕਤਭਣ੍ਡਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਵੇਣਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਹਰਤਿ, ਇਦਂ ਨਿਧਾਨਮੁਖਂ ਨਾਮ, ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ।

ਪਠਮਪ੍ਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਏਲ਼ਕਲੋਮਾਨਂ ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾਨੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍**ਵਾਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੭੨) ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਰਥਾਦਿਕੇ ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਪਿਟ੍ਠਿਆਦੀਸੁ ਵਾ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ''ਹਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। ਅਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਰਥਾਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਪਿਟ੍ਠਿਆਦੀਸੁ ਵਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਸਾਰੇਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਚੋਦੇਤਿ, ਪਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੋ ਵਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਾਪੇਤਿ, ''ਅਞ੍ਞਂ ਹਰਾਪੇਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੭੫) ਵਚਨਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾਨੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਯਾਨੇ ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਹਰਾਪੇਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਹਰਣਪਚ੍ਚਾਹਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਹਰਣਪਚ੍ਚਾਹਰਣਾਨਮਭਾਵੋ।

ਏਲ਼ਕਲੋਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਏਲ਼ਕਲੋਮਧੋਵਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਕ੍ਕੇਸੂਤਿ ''ਸਕ੍ਯਾ ਵਤ, ਭੋ ਕੁਮਾਰਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੭) ਉਦਾਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ''ਸਕ੍ਯਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾਨਂ ਨਿਵਾਸੋ ਏਕੋਪਿ ਜਨਪਦੋ ਰੁਲ਼੍ਹਿਸਦ੍ਦੇਨ **"ਸਕ੍ਕਾ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਜਨਪਦੇ। **ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾ** ਨਾਮ ਪਣ੍ਡੁਕਲੋਹਿਤਕਾਦਯੋ ਛਮੂਲਕਾ, ਤੇਸਂ

ਸਿਸ੍ਸਾ ਚ।

ਏਲ਼ਕਲੋਮਧੋਵਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਜਾਤਰੂਪਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਰਜਤਨ੍ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਰੂਪਿਯਮੇਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੋਹਾਰਗਮਨੀਯਂ ਕਹਾਪਣਾਦਿ ਚ ਏਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਹਾਪਣੋ**ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੮੩-੫੮੪) ਸੁਵਣ੍ਣਮਯੋ ਵਾ ਰੂਪਿਯਮਯੋ ਵਾ ਪਾਕਤਿਕੋ ਵਾ। **ਲੋਹਮਾਸਕੋ** ਨਾਮ ਤਮ੍ਬਲੋਹਾਦੀਹਿ ਕਤਮਾਸਕੋ। **ਦਾਰੁਮਾਸਕੋ** ਨਾਮ ਸਾਰਦਾਰੁਨਾ ਵਾ ਵੇਲ਼ੁਪੇਸਿਕਾਯ ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਾਲਪਣ੍ਣੇਨਪਿ ਰੂਪਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਤਮਾਸਕੋ। **ਜਤੁਮਾਸਕੋ** ਨਾਮ ਲਾਖਾਯ ਵਾ ਨਿਯਾਸੇਨ ਵਾ ਰੂਪਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਤਮਾਸਕੋ। "**ਯੇ ਵੋਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਪਦੇਨ ਯੋ ਯੋ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਜਨਪਦੇ ਯਦਾ ਯਦਾ ਵੋਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਅਟ੍ਠਿਮਯੋਪਿ ਚਮ੍ਮਮਯੋਪਿ ਰੁਕ੍ਖਫਲਬੀਜਮਯੋਪਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਰੂਪੋਪਿ ਅਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਰੂਪੋਪਿ ਸਬ੍ਬੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। **ਤਦੇ**ਵਾਤਿ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਮੇਵ। **ਹਿਰਞ੍ਞਂ** ਨਾਮ ਕਹਾਪਣੋ।

''ਸਾਦਿਯਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ "**ਗਣ੍ਹਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਮਨਸਾਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਕਾਯਵਾਚਾਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣਤੋ ਅਕਿਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

ਏਕੋ ਸਤਂ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੫੮੩-੫੮੪) ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਂ ਵਾ ਪਾਦਮੂਲੇ ਠਪੇਤਿ ''ਤੁਯ੍ਹਿਦਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਨਯਿਦਂ ਕਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਉਪਾਸਕੋ ''ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਮਯਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਗਤੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਤਤ੍ਥ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ''ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਦ''ਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਤੇਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੋ ਚੇ ਵਦਤਿ ''ਗੋਪੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਥਾ''ਤਿ, ਸਤ੍ਤਭੂਮਿਕਮ੍ਪਿ ਪਾਸਾਦਂ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ ਗੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ''ਇਧ ਨਿਕ੍ਖਿਪਾਹੀ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਪ੍ਪਿਯਞ੍ਚ ਅਕਪ੍ਪਿਯਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਕ੍ਕਾਯਿਕਭਣ੍ਡਂ ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ''ਇਦਂ ਗਹੇਸ੍ਸਥ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਉਪਾਸਕ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਵਤ੍ਥੁ ਚ ਏਵਰੂਪਂ ਨਾਮ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਸੋ ਵਦਤਿ ''ਅਹਂ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦੇਥਾ''ਤਿ, ਦ੍ਵਾਰਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ ਠਪਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ''ਇਮਂ ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਪ੍ਪਿਯਞ੍ਚ ਅਕਪ੍ਪਿਯਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਚੇਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਿਯਭਣ੍ਡਂ ਦੇਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਅਧਿਕਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ''ਨ ਮਯਂ ਤਵ ਭਣ੍ਡਂ ਗਣ੍ਹਾਮ, ਨਿਕ੍ਖਮਾਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ।

ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਿਯਂ ਨਾਮ ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਗਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਨ ਤੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਪ੍ਪਿਯਭਣ੍ਡਂ ਚੇਤਾਪਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਾਯੇਨ ਪਰਿਭੋਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤੇਲਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। **ਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਗਹਟ੍ਠੋ ''ਸਪ੍ਪਿ ਵਾ ਤੇਲਂ ਵਾ ਵਟ੍ਟਤਿ ਉਪਾਸਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ। **ਅਞ੍ਞੇਨ ਲਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਆਰਾਮਿਕੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਰੁਕ੍ਖਚ੍ਛਾਯਾਪੀ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਵਤ੍ਥੁਨਾ ਆਹਟਬੀਜਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਰੁਕ੍ਖਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਠਿਤਚ੍ਛਾਯਾਪਿ, ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਪਨ ਆਗਨ੍ਤੁਕਤ੍ਤਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਨੋ ਚੇ ਛਡ੍ਡੇਤੀ**ਤਿ ਅਥ ਨੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਛਡ੍ਡੇਤਿ, ''ਕਿਂ ਮਯ੍ਹਂ ਇਮਿਨਾ ਬ੍ਯਾਪਾਰੇਨਾ''ਤਿ ਯੇਨਕਾਮਂ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ** ''ਯੋ ਨ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਨ ਦੋਸਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਨ ਮੋਹਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਨ ਭਯਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਛਡ੍ਡਿਤਾਛਡ੍ਡਿਤਞ੍ਚ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ

(ਪਾਰਾ॰ ੫੮੪) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਪਞ੍ਚਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲੰ, ਸਙ੍ਘੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਰੂਪਿਯਛਡ੍ਡਕੰ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਗੂਥੰ ਵਿਯ ਛਡ੍ਡੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਤਿਤਟ੍ਠਾਨੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਗੂਥੰ ਵਿਯ ਛਡ੍ਡੇਤਬ੍ਬੰ, ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਨਿਮੀਲੇਤ੍ਵਾਵ ਨਦਿਯਾ ਵਾ ਪਪਾਤੇ ਵਾ ਵਨਗਹਨੇ ਵਾ ਗੂਥੰ ਵਿਯ ਅਨਪੇਕ੍ਖੇਨ ਪਤਿਤੋਕਾਸੰ ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਰਨ੍ਤੇਨ ਪਾਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ ‘‘ਗੂਥੰ ਵਿਯ ਛਡ੍ਡੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ। **ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਿਯਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਅਰੂਪਿਯਸਞ੍ਞੀਨੰ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਅਰੂਪਿਯੇ ਰੂਪਿਯਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਖਰਪਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਸੁਵਣ੍ਣਾਦਿਸਞ੍ਞਿਨੋ। **ਰਤਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਨਯੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਅਜ੍ਝਾਰਾਮੇ ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਵਸਥੇ ਵਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੫੦੫) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾ।

ਜਾਤਰੂਪਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਰੂਪਿਯਸੰਵੋਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਤਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਕਤਅਕਤਕਤਾਕਤਵਸੇਨ। ਸੁਵਣ੍ਣਾਦਿਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਵਤ੍ਥੁ ਇਧ ਰੂਪਿਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਪਰਿਵਤ੍ਤਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਪੁਰਿਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਦਿਤਰੂਪਿਯਸ੍ਸ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੰ। **ਪੁਰਿਮਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੰ ਰੂਪਿਯਸੰਵੋਹਾਰੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿੰ, ਇਦੰ ਮੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੫੮੯)।

ਰੂਪਿਯਸੰਵੋਹਾਰਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇ ਦੋਸੰ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ਰੂਪਿਯਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇ। **ਤਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਵਾ। **ਧਨਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੂਲਧਨਸ੍ਸ ਵਾ । ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਹਿ ਅਰੂਪਿਯੇਨ ਪਰਸ੍ਸ ਰੂਪਿਯੰ ਚੇਤਾਪੇਯ੍ਯ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਰੂਪਿਯੇਨ ਪਰਸ੍ਸ ਅਰੂਪਿਯੰ, ਉਭਯਥਾਪਿ ਰੂਪਿਯਸੰਵੋਹਾਰੋ ਕਤੋਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਰੂਪਿਯਸੰਵੋਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਰੂਪਿਯਸੰਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਕਪ੍ਪਿਯਭਣ੍ਡਾਨਮੇਵੇਤ੍ਥ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਚੀਵਰਾਦੀਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚੀਵਰਾਦੀਨੰ ਕਪ੍ਪਿਯਭਣ੍ਡਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਦਸਿਕਸੁਤ੍ਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਯੇਸੰ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਕਪ੍ਪਿਯਭਣ੍ਡਾਨੰ। **ਕਯੰ** ਨਾਮ ਪਰਭਣ੍ਡਸ੍ਸ ਗਹਣੰ। **ਵਿਕ੍ਕਯੰ** ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਣ੍ਡਸ੍ਸ ਦਾਨੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਇਮਿਨਾ ਇਮੰ ਦੇਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੰ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿੰ, ਇਦੰ ਮੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੰ, ਇਮਾਹੰ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੫੯੫) ਨਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਚੀਵਰਧੋਵਨੇ ਵਾ ਕੇਸਚ੍ਛੇਦਨੇ ਵਾ ਭੂਮਿਸੋਧਨਾਦਿਨਵਕਮ੍ਮੇ ਵਾ ਪਰਭਣ੍ਡੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥਗਤੰ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਿੰ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਸਨ੍ਤੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਮੇਵਾ**”ਤਿ। ਯਥਾ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤੇ ਵਾ ਨਟ੍ਠੇ ਵਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਏਵੰ ਇਧਾਪਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਦੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਦੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਤੇਲੰ ਵਾ ਸਪ੍ਪਿ ਵਾ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ। **ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਤਦਞ੍ਞੇਨ ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਕੇਨ ਅਤ੍ਥੋ। “**ਰੂਪਿਯਸੰਵੋਹਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ ਅਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਸਞ੍ਞਿਨੋ ਚ ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮੰ ਨਯਮਤਿਦਿਸਤਿ।

ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਏਲ਼ਕਲੋਮਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਪਤ੍ਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਵਿਕਪ੍ਪਿਤੋਤਿ ''ਇਮਂ ਪਤ੍ਤਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਿਕਪ੍ਪੇਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਵਿਕਪ੍ਪਿਤੋ। **ਅਡ੍ਢਾਲ਼੍ਹਕੋਦਨਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਮਗਧਨਾਲ਼ਿਯਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਤਣ੍ਡੁਲਨਾਲ਼ੀਨਂ ਓਦਨਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **"ਮਗਧਨਾਲ਼ਿ** ਨਾਮ ਅਡ੍ਢਤੇਰਸਪਲਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ **ਅਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਸੀਹਲ਼ਦੀਪੇ ਪਕਤਿਨਾਲ਼ਿ ਮਹਨ੍ਤਾ, ਦਮਿਲ਼ਨਾਲ਼ਿ ਖੁਦ੍ਦਕਾ, ਮਗਧਨਾਲ਼ਿ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਾ, ਤਾਯ ਮਗਧਨਾਲ਼ਿਯਾ ਦਿਯਡ੍ਢਨਾਲ਼ਿ ਏਕਾ ਸੀਹਲ਼ਨਾਲ਼ਿ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੦੨) **ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨੁਤ੍ਤਣ੍ਡੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਕਤੋ ਉਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਤਣ੍ਡੁਲਂ **ਉਤ੍ਤਣ੍ਡੁਲਂ,** ਨ ਉਤ੍ਤਣ੍ਡੁਲਂ **ਅਨੁਤ੍ਤਣ੍ਡੁਲਂ**। **ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਜੀਰਕਾਦਿਸਬ੍ਬਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਤੋ। ਆਲੋਪਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਭਾਗਪ੍ਪਮਾਣਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਆਲੋਪਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ।

ਏਵਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਮਜ੍ਝਿਮੋਮਕਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਤੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋ – ਸਚੇ ਨਾਲ਼ਿਕੋਦਨਾਦਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਹੇਟ੍ਠਿਮਰਾਜਿਸਮਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਯਂ **ਮਜ੍ਝਿਮੋ** ਨਾਮ ਪਤ੍ਤੋ। ਸਚੇ ਤਂ ਰਾਜਿਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਥੂਪੀਕਤਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਯਂ **ਮਜ੍ਝਿਮੋਮਕੋ** ਨਾਮ ਪਤ੍ਤੋ। ਸਚੇ ਤਂ ਰਾਜਿਂ ਨ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਗਧਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ **ਮਜ੍ਝਿਮੁਕ੍ਕਟ੍ਠੋ** ਨਾਮ ਪਤ੍ਤੋ। ਸਚੇ ਪਤ੍ਤੋਦਨਾਦਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਰਾਜਿਸਮਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਯਂ **ਓਮਕੋ** ਨਾਮ ਪਤ੍ਤੋ। ਸਚੇ ਤਂ ਰਾਜਿਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਥੂਪੀਕਤਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਯਂ **ਓਮਕੋਮਕੋ** ਨਾਮ ਪਤ੍ਤੋ। ਸਚੇ ਤਂ ਰਾਜਿਂ ਨ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਗਧਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ **ਓਮਕੁਕ੍ਕਟ੍ਠੋ** ਨਾਮ ਪਤ੍ਤੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤੇਸੁ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਕਪ੍ਪਨਾਨਧਿਟ੍ਠਾਨਾਵਿਕਪ੍ਪਨੁਪਗੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਚ੍ਚੇਤੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੁਕ੍ਕਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਤੋ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ। ਤਤੋ ਹਿ ਸੋ ''ਅਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਓਮਕੋਮਕੋ**ਤਿ ਓਮਕਤੋ ਓਮਕੋ। ਤਤੋ ਹਿ ਸੋ ''ਅਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਤੇ ਪਨ ਭਾਜਨਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗਾ ਨ ਵਿਕਪ੍ਪਨੁਪਗਾ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤ ਪਤ੍ਤਾ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮਾ"**ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤ ਪਤ੍ਤਾ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪੇਨ ਪਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯੋਪਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਾਕੇਹਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੦੮) ਪਕ੍ਕੋ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪੇਨ ਪਕ੍ਕੋ ਹੋਤਿ, ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਤ੍ਤੋ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਾਕੇਹਿ। ਸਚੇ ਏਕੋ ਪਾਕੋ ਊਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗੋ। ਯਥਾ ਚ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪੇਨ ਪਕ੍ਕੋਯੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗੋ, ਤਥਾ ਉਭੋਪਿ ਯਂ ਮੂਲ਼ਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਨ੍ਨੇਯੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗਾ। ਯਦਿ ਪਨ ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਚੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **"ਕਾਕਣਿਕਮਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਦਿਯਡ੍ਢਵੀਹੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਚੇਪਿ ਪਤ੍ਤਸਾਮਿਕੋ ਵਦਤਿ ''ਯਦਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਮੂਲ਼ਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਦਾ ਦਸ੍ਸਥ, ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਥਾ''ਤਿ, ਨੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗੋ ਹੋਤਿ। ਪਾਕਸ੍ਸ ਹਿ ਊਨਤ੍ਤਾ ਪਤ੍ਤਸਙ੍ਖਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਮੂਲਸ੍ਸ ਸਕਲਸ੍ਸ ਵਾ ਏਕਦੇਸਸ੍ਸ ਵਾ ਅਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਕਭਾਵਂ ਨ ਉਪੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਕੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਕੇ ਚ ਮੂਲੇ ਚ ਨਿਟ੍ਠਿਤੇਯੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗੋ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗੋ, ਸ੍ਵੇਵ ਵਿਕਪ੍ਪਨੁਪਗੋ ਚ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਨ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਨ੍ਤੇਨ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਪੁਰਾਣਪਤ੍ਤਂ ਅਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਨ੍ਤੇਨ ਨਵੋ ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਠਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਞ੍ਚਿਸਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਧਞ੍ਞਾਨਂ ਲਾਮਕਧਞ੍ਞਸਿਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕਞ੍ਚਿਸਤ੍ਥਨਿਕ੍ਖਮਨਮਤ੍ਤੇਨ ਛਿਦ੍ਦੇਨਾ"**ਤਿ।

ਪਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤੇਨ ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੇਨ ਪਤ੍ਤੇਨ ਉਪਲਕ੍ਖਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੋ ਹਿ ਪਤ੍ਤੋ ਏਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੇ ਕਰਣਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਪਕਾਰਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਲਕ੍ਖੀਯਤੇ ਅਨੇਨਾਤਿ **ਲਕ੍ਖਣਂ,** ਤਸ੍ਮਿਂ **ਕਰਣਵਚਨਂ,** ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਪਕਾਰੋ"**ਤਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭੇਦਕੋ ਵਿਸੇਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ **ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੇਨ ਪਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨਪਤ੍ਤਭਾਵੋ ਪਕਾਰੋ, ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੋ ਲਕ੍ਖਣਂ। ਯਦਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੋ ਪਤ੍ਤੋ ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ **ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ** ਅਬਨ੍ਧਨੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਾਕ੍ਯੋਪਞ੍ਞਾਸੇ। ਬਨ੍ਧਨੋਕਾਸੇ ਸਤਿ ਵਾ ਅਸਤਿ ਵਾ ਬਨ੍ਧਨਵਿਰਹਿਤੋ ਪਤ੍ਤੋ ਅਬਨ੍ਧਨੋ, ਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨਾਨਂ ਓਕਾਸੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੋਕਾਸੋ। ਅਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਾਕਤਿਕਂ ਕਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨੇ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ"**ਤਿ।

ਬਨ੍ਧਨਞ੍ਚ ਨਾਮੇਤਂ ਯਸ੍ਮਾ ਬਨ੍ਧਨੋਕਾਸੇ ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਅਸਤਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਬਨ੍ਧਨਵਿਧਿਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮੁਖਵਟ੍ਟਿਸਮੀਪੇ ਪਨ ਪਤ੍ਤਵੇਧਕੇਨ ਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨੇ ਕਪਾਲਸ੍ਸ ਬਹਲਤ੍ਤਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਰਿਯਨ੍ਤੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ ਛਿਦ੍ਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਸੁਖੁਮੇ ਛਿਦ੍ਦੇ ਤਿਪੁਪਟ੍ਟਾਦੀਹਿ ਪਯੋਜਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਿਪੁਸੁਤ੍ਤਕਾਦਿਨਾਵ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਫਾਣਿਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਫਾਣਿਤਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਣਚੁਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਸਾਣਚੁਣ੍ਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਫਾਣਿਤਂ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਪਕ੍ਕੇਨ ਪਾਸਾਣਚੁਣ੍ਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ''ਅਯਂ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਤ੍ਤੋ ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੇਨ ਪਤ੍ਤੇਨ ਚੇਤਾਪਿਤੋ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੋ, ਇਮਾਹਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਮੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੧੩) ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਮ੍ਮਤੇਨਾ**ਤਿ –

> ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ਸਙ੍ਘੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਾਪਕਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨੇਯ੍ਯ, ਏਸਾ ਞਤ੍ਤਿ । ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਸਙ੍ਘੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਾਪਕਂ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਤਿ, ਯਸ੍ਸਾਯਸ੍ਮਤੋ ਖਮਤਿ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਾਪਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਸੋ ਤੁਣ੍ਹਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਸ ਨਕ੍ਖਮਤਿ, ਸੋ ਭਾਸੇਯ੍ਯ। ਸਮ੍ਮਤੋ ਸਙ੍ਘੇਨ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਾਪਕੋ, ਖਮਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਣ੍ਹੀ, ਏਵਮੇਤਂ ਧਾਰਯਾਮੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੧੪) –

ਏਵਂ ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਸਮ੍ਮਤੇਨ। **ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਂ ਵਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਤ੍ਤੋ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਥੇਰਾਨੁਰੂਪੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੧੫) ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿਸਂਸਂ ਵਤ੍ਵਾ। **ਪਤ੍ਤਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਪਤ੍ਤੋ। **ਅਦੇਸੇ**ਤਿ ਮਞ੍ਚਪੀਠਚ੍ਛਤ੍ਤਨਾਗਦਨ੍ਤਕਾਦਿਕੇ ਅਦੇਸੇ। ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਦੇਸੋ ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਧਾਰਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਖਨ੍ਧਕੇ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। **ਅਪਰਿਭੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਯਾਗੁਰਨ੍ਧਨਰਜਨਪਚਨਾਦਿਨਾ ਅਯੁਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗੇਨ। ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਪਨ ਬ੍ਯਾਧਿਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਭਾਜਨੇ ਅਸਤਿ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਯਾਗੁਂ ਪਚਿਤੁਂ, ਉਦਕਂ ਵਾ ਤਾਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦੇਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕੋ ਵਾ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਰਪਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਮਯ੍ਹਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪੋ, ਅਯਂ ਥੇਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਤ੍ਤਂ ਦੇਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ''ਮਯ੍ਹਮੇਵ ਪਤ੍ਤਂ ਆਹਰਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ।

ਞਾਤਕਪ੍ਪਵਾਰਿਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਵਸੇਨ ਪਵਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੇਨੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਪਨ ਪਵਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨੇਨਾਪਿ। **ਅਕਤਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ ''ਵਦ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਚ੍ਚਯੇਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਕਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।

ਊਨਪਞ੍ਚਬਨ੍ਧਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਭੇਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਉਗ੍ਗਹਿਤਕਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸਯਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤ੍ਤਾਹਾਤਿਕ੍ਕਮੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਕਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨਜ੍ਝੋਹਰਣੀਯਤਂ ਆਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਏਤੇਨ ਇਦਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਤਾਨਿ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਭਿਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਤੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾਤਿ **ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ,** ਯੇਸਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਪ੍ਪਾਯਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਭੇਸਜ੍ਜਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੋਨ੍ਤੁ ਵਾ, ਮਾ ਵਾ, ਏਵਂ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰਾਨੀ**”ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਸਪ੍ਪਿਨਵਨੀਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸਪ੍ਪਿ ਨਾਮ ਗਵਾਦੀਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਜਿਕਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। “**ਯੇਸਂ ਮਂਸਂ ਕਪ੍ਪਤੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਾਕਟੇਹਿ ਗੋਅਜਿਕਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਮਿਗਰੋਹਿਤਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯੇਸਞ੍ਹਿ ਖੀਰਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਪ੍ਪਿਪਿ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਿਯੇਵ। ਤਂ ਪਨ ਸੁਲਭਂ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਦੁਲ੍ਲਭਂ ਵਾ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਕ੍ਖਿਕਾਮਧੁਮੇਵਾ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਭਮਰਮਧੁਕਰੀਹਿ ਤੀਹਿ ਮਕ੍ਖਿਕਾਹਿ ਕਤਂ ਮਧੁਮੇਵ। **ਉਚ੍ਛੁਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧੋਦਕਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਉਚ੍ਛੁਰਸਂ। ‘‘ਅਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਗੁਲੋਦਕ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੮੪) ਪਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਉਦਕਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨੋ ਅਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਤਿ। “**ਅਵਤ੍ਥੁਕਪਕ੍ਕਾ ਵਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਵਤ੍ਥੁਕਪਕ੍ਕਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯਂ** ਪਨ ‘‘ਏਤਂ ਸਵਤ੍ਥੁਕਪਕ੍ਕਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨੋ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਛੁਫਾਣਿਤਂ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਨੋਵਟ੍ਟਨਕਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੨੩) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਚ੍ਛੁਵਿਕਤੀ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੁਮ੍ਹਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਰਸਲਸਿਕਾਦਿਕਾ। ਪਕਤਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਤ੍ਤਾ **ਤਂ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤੇਨ ਪਕਤਾਨਂ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਂ ਏਵ ਗਹਣਂ, ਨ ਤੇਸਂ ਵਤ੍ਥੂਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਤਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਤੇਸਂ ਵਤ੍ਥੂਨੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਨਂ ਕਾਰਣਾਨਿ ਖੀਰਾਦੀਨਿ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਸਾਤੇਲਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੨੩) ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਸਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਅਚ੍ਛਵਸਂ ਮਚ੍ਛਵਸਂ ਸੁਸੁਕਾਵਸਂ ਸੂਕਰਵਸਂ ਗਦ੍ਰਭਵਸ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੬੨) ਏਵਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਵਸਾਨਂ ਤੇਲਂ। **ਯਾਨੀ**ਤਿ ਯਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ। ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਸਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਅਚ੍ਛਵਸਂ ਮਚ੍ਛਵਸਂ ਸੁਸੁਕਾਵਸਂ ਸੂਕਰਵਸਂ ਗਦ੍ਰਭਵਸਂ ਕਾਲੇ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਾਲੇ ਨਿਪ੍ਪਕ੍ਕਂ ਕਾਲੇ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਤੇਲਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤੇਲਤ੍ਥਂ ਵਸਾਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ “**ਵਸਾਤੇਲਂ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਾਲੇ**ਤਿ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਂ। **ਸਂਸਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਿਤਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ। ‘‘ਅਚ੍ਛਵਸ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਵਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਮਂਸਾਨਂ ਵਸਾਯ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ “**ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਵਸ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਾਮਂ ਪਚਿਤ੍ਵਾਤਿ ਕਾਲੇਯੇਵ ਸਾਮਂ ਪਚਿਤ੍ਵਾ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਤੇਲਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਕਾਲੇਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਵੇਚਿਤਤੇਲਮ੍ਪਿ। ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਕਾਲੇਯੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ‘‘ਕਾਲੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਾਲੇ ਨਿਪ੍ਪਕ੍ਕਂ ਕਾਲੇ ਸਂਸਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਚੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਵਾ ਕਾਤੁਂ ਵਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ‘‘ਵਿਕਾਲੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਵਿਕਾਲੇ ਨਿਪ੍ਪਕ੍ਕਂ ਵਿਕਾਲੇ ਸਂਸਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਚੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ। ਕਾਲੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਵਿਕਾਲੇ ਨਿਪ੍ਪਕ੍ਕਂ ਵਿਕਾਲੇ ਸਂਸਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਚੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ। ਕਾਲੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਾਲੇ ਨਿਪ੍ਪਕ੍ਕਂ ਵਿਕਾਲੇ ਸਂਸਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਚੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੬੨)। “**ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਨਿਰਾਮਿਸਪਰਿਭੋਗੇਨ ਵਟ੍ਟਤੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ‘‘ਕਾਲੇ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਾਲੇ ਨਿਪ੍ਪਕ੍ਕਂ ਕਾਲੇ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਤੇਲਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਰਾਮਿਸਪਰਿਭੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੨੩) ਸੁਖੁਮਰਜਸਦਿਸਂ ਮਂਸਂ ਵਾ ਨ੍ਹਾਰੁ ਵਾ ਅਟ੍ਠਿ ਵਾ ਲੋਹਿਤਂ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਤਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਵਸਾਯ ਤੇਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ, ਤਂ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤਦਹੂ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਹਨਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਤਦਹੁ। ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਨਿਰਾਮਿਸਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਂ

ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਮੇਵ। ਯਾਵਕਾਲਿਕਵਤ੍ਥੁਨੰ ਅਵ੍ਵੇਸੰ ਵਤ੍ਥੁੰ ਪਚਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਯਾਵਕਾਲਿਕਵਤ੍ਥੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਵਕਾਲਿਕੰ ਵਤ੍ਥੁ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਯਾਵਕਾਲਿਕਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਤੇਸੰ, ਯਾਵਕਾਲਿਕਵਤ੍ਥੂਮਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵ੍ਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਸਾਤੇਲਤੋ ਅਵ੍ਵੇਸੰ ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਨੰ। **ਵਤ੍ਥੂ**ਨ੍ਤਿ ਖੀਰਾਦਿਕੰ ਯਾਵਕਾਲਿਕਭੂਤੰ ਵਤ੍ਥੁੰ, ਪਚਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ, ਸਾਮੰਪਾਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਸਪ੍ਪਿੰ ਵ◌ਾਤਿ ਯਾਵਕਾਲਿਕਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵ◌ਿਵ◌ੇਚਿਤਸਪ੍ਪਿੰ ਵ◌ਾ। ਯਥਾ ਤਤ੍ਥ ਦਧਿਗਤੰ ਵ◌ਾ ਤਕ੍ਕਗਤੰ ਵ◌ਾ ਖਯੰ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵ◌ੰ ਞਾਪਿਤੰ ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਵਨੀਤੰ** ਵ◌ਾਤਿ ਤਕ੍ਕਬਿਨ੍ਦੂਨਿਪਿ ਦਧਿਗੁਲ਼ਿਕਾਯੋਪਿ ਅਪਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸੁਧੋਤਨਵਨੀਤੰ ਪਚਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ ਸਾਮੰਪਕ੍ਕਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਦਿ ਸਯੰਪਚਿਤਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਆਮਿਸੰ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਆਮਿਸੰ ਸਯੰਪਚਿਤਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕੇਨ ਮਿਸ੍ਸਿਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਾਵਕਾਲਿਕਭਾਵ◌ੰ ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕੇਨ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਯਾਵਕਾਲਿਕੰ ਅਪਕ੍ਕਮ੍ਪਿ ਸਯੰਪਕ੍ਕਭਾਵ◌ੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ "**ਤੰ ਪਨ ਤਦਹੁਪੁਰੇਭਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਮਿਸੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਸਯੰਪਕ੍ਕਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕੰ ਵਸਾਤੇਲੰ, ਸਯੰਭਜ੍ਜਿਤਸਾਸਪਾਦਿਯਾਵਜੀਵ◌ਿਕਵਤ੍ਥੁਨੰ ਤੇਲਞ੍ਚ ਸਾਮਿਸੰ ਤਦਹੁਪੁਰੇਭਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਥਾ ਨਵਨੀਤਸਪ੍ਪੀਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

''ਯਾਵਕਾਲਿਕਆਦੀਨਿ , ਸੰਸਟ੍ਠਾਨਿ ਸਹਤ੍ਤੁਨਾ।
ਗਾਹਾਪਯਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਚ।
''ਤੇਹੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਤ੍ਤੰ, ਕਪ੍ਪਤੇ ਯਾਵਜੀਵ◌ਿਕੰ।
ਨਿਰਾਮਿਸੰਵ ਸਤ੍ਤਾਹੰ, ਸਾਮਿਸੇ ਸਾਮਪਾਕਤਾ''ਤਿ ਚ॥

ਖੀਰਾਦਿਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਿਲਾਦੀਨੰ ਗਹਣੰ। **ਸਾਮਿਸਾਨਿਪੀ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲੰ ਨਿਰਾਮਿਸਾਨੇਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਤੋ ਪਨ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਸਤ੍ਤਾਹਾਤਿਕ੍ਕਮੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਸਵਤ੍ਥੁਕਾਨੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ''ਤਾਨਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੨੨) ਹਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਕੇਹਿ ਕਤੰ ਪਨ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਨਾਦੀਸੁ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬੰ, ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚ ਉਗ੍ਗਹਿਤਕੇਹਿ ਕਤੰ। ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਹਾਤਿਕ੍ਕਮੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਅਨ੍ਤੋਸਤ੍ਤਾਹੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ। **ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਨਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਮੁਦ੍ਧਨਿਤੇਲਅਰੁਮਕ੍ਖਨਘਰਧੂਪਨਾਦੀਨੰ ਗਹਣੰ। **ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍**ਵ◌ਾਤਿ ''ਇਦਾਨਿ ਨ ਮਯ੍ਹੰ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਤ੍ਥਾਯ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਦੰ ਸਪ੍ਪਿ ਚ ਤੇਲਞ੍ਚ ਵਸਾ ਚ ਮੁਦ੍ਧਨਿਤੇਲਤ੍ਥੰ ਵ◌ਾ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜਨਤ੍ਥੰ ਵ◌ਾ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਧੁ ਅਰੁਮਕ੍ਖਨਤ੍ਥੰ ਵ◌ਾ ਫਾਣਿਤੰ ਘਰਧੂਪਨਤ੍ਥੰ ਵ◌ਾ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵ◌ੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ।

ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਾਵਕਾਲਿਕਯਾਵਜੀਵ◌ਿਕਵਤ੍ਥੂਸੁ ਵ◌ਿਸੇਸੋਤਿ ਆਹ "**ਯਾਵਜੀਵ◌ਿਕਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਯਾਵ ਅਰੁਣਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਮਨਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਮਦਿਵਸੇ ਕਤਤੇਲੰ ਸਚੇ ਯਾਵ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਅਨਾਗਤਸਪ੍ਪਿਆਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਮਿਗਰੋਹਿਤਾਦੀਨੰ ਸਪ੍ਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਅਨਾਗਤਸਪ੍ਪਿ, ਤਥਾ ਨਵਨੀਤੰ, ਨਾਲ਼ਿਕੇਰਨਿਮ੍ਬਕੋਸਮ੍ਬਕਰਮਨ੍ਦਾਸਾਸਪਆਦੀਨੰ ਤੇਲੰ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਅਨਾਗਤਤੇਲੰ, ਤਥਾ ਮਧੁਕਪੁਪ੍ਫਫਾਣਿਤੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਅਨਾਗਤਫਾਣਿਤਨ੍ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਨ ਸਬ੍ਬੰ ਮਧੁਕਪੁਪ੍ਫਫਾਣਿਤੰ ਫਾਣਿਤਗਤਿਕਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸੀਤੁਦਕੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸੀਤੁਦਕੇਨ ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਧੁਕਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਸੀਤੁਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਪ੍ਫਰਸੇ ਉਦਕਗਤੇ ਸਤਿ ਤੰ ਉਦਕੰ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਚਿਤ੍ਵ◌ਾ ਕਤੰ। "**ਫਾਣਿਤਗਤਿਕਮੇਵ◌ਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਵਤ੍ਥੁਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮਯਤੋ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯੰ** ਸੀਤੁਦਕੇਨ ਕਤੰ ਮਧੁਕਪੁਪ੍ਫਫਾਣਿਤੰ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਸਾਮਿਸੰ ਵਟ੍ਟਤਿ , ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਨਿਰਾਮਿਸਮੇਵ, ਸਤ੍ਤਾਹਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਵਤ੍ਥੁਗਣਨਾਯ ਦੁਕ੍ਕਟ''ਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਖੀਰੰ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਕਤੰ, ਯਾਵਕਾਲਿਕੰ। ਖਣ੍ਡਸਕ੍ਖਰੰ ਪਨ ਖੀਰਜਲ੍ਲਿਕੰ ਅਪਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸੋਧੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਮ੍ਬਜਮ੍ਬੁਪਨਸਕਦਲਿਖਜ੍ਜੁਰਿਚਿਞ੍ਚਾਦੀਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਯਾਵਕਾਲਿਕਫਲਾਨੰ ਫਾਣਿਤੰ ਯਾਵਕਾਲਿਕਮੇਵ◌ਾਤਿ ਆਹ "**ਅਮ੍ਬਫਾਣਿਤਾਦੀਨਿ ਯਾਵਕਾਲਿਕਾਨੀ**"ਤਿ।

ਕਾਯਿਕਪਰਿਭੋਗਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਯੇ ਅਰੁਨੋ ਵਾ ਮਕ੍ਖਨਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤੁਂ ਪਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ। **ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਦਤ੍ਵਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਲਦ੍ਧਭੇਸਜ੍ਜਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਦਿਨ੍ਨਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਸਚੇ ਸੋ ਸਾਮਣੇਰੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਤ੍ਥੁਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਕਞ੍ਚਿ ਪਰਿਭੋਗਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ"**ਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ ਬਾਲੋ ਹੋਤਿ, ਦਾਤੁਂ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ''ਅਤ੍ਥਿ ਤੇ, ਸਾਮਣੇਰ, ਭੇਸਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿ, ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ। ''ਆਹਰ, ਥੇਰਸ੍ਸ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁਗਣਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪਿਆਦਿਵਤ੍ਥੁਗਣਨਾਯ ਚੇਵ ਸਪ੍ਪਿਪਿਣ੍ਡਾਦਿਵਤ੍ਥੁਗਣਨਾਯ ਚ। ਮਿਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਪਨ ਏਕਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਇਦਂ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਸਤ੍ਤਾਹਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ, ਇਮਾਹਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਮੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੨੩) ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਾਧਾਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਪਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਚੇਵ ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋਪਿ ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸਪਿ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਮੇਵ, ਤਥਾ ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਾਨਟ੍ਠਾਵਿਨਟ੍ਠਾਦਡ੍ਢਾਵਿਲੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਾਦਿਸਞ੍ਞਿਨੋ। ਅਨ੍ਤੋਸਤ੍ਤਾਹਂ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੇ, ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇ, ਨਟ੍ਠੇ, ਵਿਨਟ੍ਠੇ, ਦਡ੍ਢੇ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ, ਵਿਸ੍ਸਾਸੇਨ ਗਹਿਤੇ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਆਚਾਰਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਤਾ, ਗਣਨੁਪਗਤਾ, ਸਤ੍ਤਾਹਾਤਿਕ੍ਕਮੋਤਿ ਇਮਾਨੇਤ੍ਥ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ। ਕਥਿਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਕਿਰਿਯਂ, ਨੋਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਂ, ਅਚਿਤ੍ਤਕਂ, ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਂ, ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ, ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ, ਤਿਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਿਵੇਦਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੇਸਂ ਚੀਵਰਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਕਥਿਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ)।

ਭੇਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਚ੍ਛਿਮਮਾਸਸ੍ਸ ਪਠਮਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਜੇਟ੍ਠਮੂਲਪੁਣ੍ਣਮਾਸਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਤਾਵਾ**ਤਿ ਤਾਵ ਪਰਿਮਾਣੇ ਕਾਲੇ। ਜੇਟ੍ਠਮੂਲਪੁਣ੍ਣਮਾਸਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਞ੍ਚਮਾਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਲੋ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਯਾਤਿਆਦਿਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਸਮਯੋ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਯ, ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਚੀਵਰਂ ਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੨੮) ਇਮੇਸਂ ਗਹਣਂ। **ਦੇਥ ਮੇ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਚੀਵਰਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ''ਆਹਰਥ ਮੇ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਚੀਵਰਂ, ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਥ ਮੇ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਚੀਵਰਂ, ਚੇਤਾਪੇਥ ਮੇ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਚੀਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਗਹਣਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਞ੍ਞਾਤਕਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤੇਸੁ ਤਦੁਭਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਞ੍ਞਾਤਕਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨੇ"**ਤਿਆਦਿ। **"ਵਤ੍ਤਭੇਦੇ ਦੁਕ੍ਕਟ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਦੇਨ੍ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੇ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਵਤ੍ਤਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ''ਯੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਚੀਵਰਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਸਚੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਞ੍ਞਾਤਕਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਤ੍ਤਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸੁ ਸਤੁਪ੍ਪਾਦਕਰਣਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੨੮)। **ਅਞ੍ਞਾਤਕਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ''ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਾਤਕਂ ਗਹਪਤਿਂ ਵਾ ਗਹਪਤਾਨਿਂ ਵਾ ਚੀਵਰਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਯ੍ਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮਯਾ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੫੧੮) ਇਮਿਨਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਇਦਂ ਪਨ ਪਕਤਿਯਾ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਦਾਯਕੇਸੁਪਿ ਹੋਤਿਯੇਵ।

ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਦ੍ਧਮਾਸਸ੍ਸ ਪਠਮਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜੇਟ੍ਠਮੂਲਕਾਲਪਕ੍ਖੁਪੋਸਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਆਸਾਲ੍ਹਿਪੁਣ੍ਣਮਾ, ਅਯਮਦ੍ਧਮਾਸੋ ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਦ੍ਧਮਾਸੋ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਦ੍ਧਮਾਸਸ੍ਸ ਪਠਮਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਵਸੋ** ਨਾਮ ਪਚ੍ਛਿਮਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਸ੍ਸ

ਪੁਣ੍ਣਮਾ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ''ਮਾਸੋ ਸੇਸੋ ਗਿਮ੍ਹਾਨਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਚੀਵਰਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਦ੍ਧਮਾਸੋ ਸੇਸੋ ਗਿਮ੍ਹਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਸੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਗਣਨੇਨ। **ਪਰਿਯੇਸਨਕ੍ਖੇਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨਸ੍ਸ ਖੇਤ੍ਤਂ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਮਾਸੇ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਅਲਦ੍ਧਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਕਰਣਨਿਵਾਸਨਕ੍ਖੇਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਕਰਣਕ੍ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਨਿਵਾਸਨਕ੍ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਚ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਿਯੇਸਨਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਦ੍ਧਮਾਸੇ ਪਰਿਯੇਸਿਤੁਂ, ਕਾਤੁਂ, ਨਿਵਾਸੇਤੁਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਂਯੇਵ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਯਂ ਪਨ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇ ''ਜੇਟ੍ਠਮੂਲਪੁਣ੍ਣਮਾਸਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਕਾਲਪਕ੍ਖੁਪੋਸਥੋ, ਅਯਮੇਕੋ ਅਦ੍ਧਮਾਸੋ ਪਰਿਯੇਸਨਕ੍ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਕਰਣਕ੍ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਅਲਦ੍ਧਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤੁਂ , ਲਦ੍ਧਂ ਕਾਤੁਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨਿਵਾਸੇਤੁਂ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਞ੍ਚ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੨੮) ਵਚਨਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਪਮਾਦਲਿਖਿਤਂ ਮਾਤਿਕਾਯ ਵਿਰੋਧਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ''ਅਦ੍ਧਮਾਸੋ ਸੇਸੋ ਗਿਮ੍ਹਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਸੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੨੭) ਹਿ ਪਾਲ਼ਿ। **ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨਂ, ਕਰਣਂ, ਨਿਵਾਸਨਂ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ। ਇਮਿਨਾ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸਾ ਪਰਿਯੇਸਨਕਰਣਨਿਵਾਸਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਖੇਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਚਤੂਸੁ ਮਾਸੇਸੁ ਅਲਦ੍ਧਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤੁਂ, ਲਦ੍ਧਂ ਕਾਤੁਂ, ਨਿਵਾਸੇਤੁਂ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਵਸ੍ਸਂ ਉਕ੍ਕਡ੍ਢੀਯਤੀਤਿ ਸਂਵਚ੍ਛਰਂ ਉਦ੍ਧਂ ਕਡ੍ਢੀਯਤਿ ਵਡ੍ਢੀਯਤਿ, ਆਰੁਯ੍ਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਪਠਮਮਾਸਂ ਉਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਮਾਸਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਦਿਵਸੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਯੇਵ ਦਸਾਹਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਦਿਵਸੇਯੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਦਿਵਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸੇ ਪਨ ਲਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸੇ ਲਦ੍ਧਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਸਾਹਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਾ, ਦਸਾਹਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਪਨ ਤਦਹੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਾ। ਦਸਾਹੇ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ ਚੀਵਰਕਾਲਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਕਤਾਯ ਪਰਿਹਾਰੋ। ਅਕਤਾਯ ਪਨ ਕੋ ਪਰਿਹਾਰੋਤਿ ਆਹ **“ਸਚੇ”**ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਾਹਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਤਿ** ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਰਸ੍ਸਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸੋ ਕੁਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਯਾਵ ਹੇਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਦਿਵਸੋ”**ਤਿ, ਜੇਟ੍ਠਮੂਲਪੁਣ੍ਣਮਾਸਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾਸਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੋ, ਤਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਪਿਟ੍ਠਿਸਮਯਮਾਸੇਸੂ**ਤਿ ਪਟਿਲੋਮਕ੍ਕਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾਸਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਟਿਪਦਾਦੀਸੁ ਜੇਟ੍ਠਮੂਲਪੁਣ੍ਣਮਾਸਾਵਸਾਨੇਸੁ ਏਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਪਿਟ੍ਠਿਸਮਯਨਾਮਕੇਸੁ ਮਾਸੇਸੁ। **ਸਤੁਪ੍ਪਾਦਕਰਣੇਨਾ**ਤਿ ''ਕਾਲੋ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਤੁਪ੍ਪਾਦਕਰਣੇਨ। **ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਦੇਥ ਮੇ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਚੀਵਰ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੬੨੮) ਨਯੇਨ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਤਕਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਅਸਮਯਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਭਦਨ੍ਤਬੁਦ੍ਧਦਤ੍ਤਾਚਰਿਯੇਨ** –

''ਕਤ੍ਵਾ ਪਨ ਸਤੁਪ੍ਪਾਦਂ, ਵਸ੍ਸਸਾਟਿਕਚੀਵਰਂ।
ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ, ਸਮਯੇ ਪਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮਤੇ॥

''ਹੋਤਿ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਾਪਤ੍ਤਿ, ਞਾਤਕਾਞ੍ਞਾਤਕਾਦਿਨੋ।
ਤੇਸੁਯੇਵ ਚ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ, ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨੇ ਤਥਾ''ਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਇਦਂ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਚੀਵਰਂ ਅਤਿਰੇਕਮਾਸੇ ਸੇਸੇ ਗਿਮ੍ਹਾਨੇ ਪਰਿਯਿਟ੍ਠਂ ਅਤਿਰੇਕਦ੍ਧਮਾਸੇ ਸੇਸੇ ਗਿਮ੍ਹਾਨੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦਹਿਤਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੬੨੮) ਨਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਪਰਿਯੇਸਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਪਰਿਯੇਸਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ। **ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਰੇਕਮਾਸਦ੍ਧਮਾਸੇਸੁ ਅਤਿਰੇਕਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਊਨਕਸਞ੍ਞੀਨਂ ਪਰਿਯੇਸਨਨਿਵਾਸਨਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ, ਏਕਸੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚਾਯਂ, ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ। **ਊਨਕਮਾਸਦ੍ਧਮਾਸੇਸੂ**ਤਿ ਊਨਕਮਾਸੇ ਚੇਵ ਊਨਕਦ੍ਧਮਾਸੇ ਚ। **ਅਤਿਰੇਕਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਪਰਿਯੇਸਨਨਿਵਾਸਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ''ਊਨਕਮਾਸੇ ਸੇਸੇ

ਗਿਮ੍ਹਾਨੇ ਅਤਿਰੇਕਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਊਨਕਦ੍ਧਮਾਸੇ ਸੇਸੇ ਗਿਮ੍ਹਾਨੇ ਚ ਅਤਿਰੇਕਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਵਾਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟ''ਨ੍ਤਿ। "**ਤਥਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਉਦਕਫੁਸਿਤਗਣਨਾਯ ਅਕਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨਵਸੇਨ ਪਯੋਗੇ ਪਯੋਗੇ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਵਿਵਟਙ੍ਗਣੇ ਆਕਾਸਤੋ ਪਤਿਤਉਦਕੇਨੇਵ ਨ੍ਹਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਨ ਨ੍ਹਾਨਕੋਟ੍ਠਕਵਾਪਿਆਦੀਸੁ ਘਟੇਹਿ ਆਸਿਤ੍ਤੁਦਕੇਨ ਨ੍ਹਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਸਤਿਯਾ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾਦੀਸੁ ਪਨ ਨਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨ੍ਹਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾਦੀਸੁ ਪਨ ਸਤਿਯਾਪਿ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਾਯ ਨਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨ੍ਹਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਕਟਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵਂ ਅਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇਨ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸੇਸਚੀਵਰਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਸਮਯੇ ਨਿਵਾਸਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ **ਨਟ੍ਠਚੀਵਰਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਵਾਸੇਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਮਹਗ੍ਘਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੋਰੂਪਦ੍ਦਵੋ ਆਪਦਾ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ "**ਅਨਿਵਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਆਪਦਾਸੁ ਵਾ ਨਿਵਾਸਯਤੋ**ਤਿ ਆਪਦਾਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਸੁ ਅਸਮਯੇ ਨਿਵਾਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਯਂ ਪਨ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ''ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤਂ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਨਗ੍ਗਾਨਂ ਕਾਯੋਵਸ੍ਸਾਪਨੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਮਹਗ੍ਘਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੋਰੂਪਦ੍ਦਵੋ ਆਪਦਾ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰਾਦਿਨੋ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇਨ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਨਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨ੍ਹਾਯਤੋ ਦੁਕ੍ਕਟੇਨੇਵ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਤਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਹਿ ਮੂਲਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਆਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਵਾਰੋ ਆਰਭੀਯਤਿ, ਨ ਅਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਚੀਵਰਤਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੇਹਿ ਸਚੀਵਰਤਾ।

ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਚੀਵਰਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

"**ਦਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਮਾਨਸ੍ਸੇਵ ਦਾਨਮਿਹ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਦਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਾਦੀਨੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਕਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ''ਸਕ''ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ। ਇਮਿਨਾ ਪਾਰਾਜਿਕਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਕਸਞ੍ਞਾਯ ਗਣ੍ਹਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। **ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕਤੋ ਅਬਦ੍ਧਾਨਿ, ਵਿਸੁਂ ਠਪਿਤਾਨਿ ਚ ਬਹੂਨਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤੋ, ''ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਆਹਰ, ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਆਹਰਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਹਰਾਪਯਤੋ ਚ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਤ੍ਥੁਗਣਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ**"ਤਿ। ''ਮਯਾ ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਆਹਰਾ''ਤਿ ਵਦਤੋਪਿ ਏਕਵਚਨੇਨੇਵ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਏਕਂ ਚੀਵਰਂ ਪਨ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਬਹੂਨਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤੋ ਏਕਾ ਆਪਤ੍ਤਿ। "**ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਾ"ਤਿ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ''ਮਯਾ ਦਿਨ੍ਨਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਆਣਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਂ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਪਨ ਏਕਵਚਨੇਨੇਵ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਵਤ੍ਥੁਗਣਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ''ਤਿ। **ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੂ**ਤਿ ਤੇਨਾਣਤ੍ਤੇਨ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਚੀਵਰੇਸੁ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ "**ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਯਤ੍ਤਕਾਨਿ ਆਣਤ੍ਤਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਗਣਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ**"ਤਿ ਪਾਠੋ, ਤਤ੍ਥ **ਯਤ੍ਤਕਾਨਿ ਆਣਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕਾਨਿ ਚੀਵਰਾਨਿ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਆਣਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਂ ਪਨ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ''ਚੀਵਰਂ 'ਗਣ੍ਹਾ'ਤਿ ਆਣਾਪੇਤਿ, ਏਕਂ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਆਣਤ੍ਤੋ ਬਹੂਨਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਕਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੩੩) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਏਕਾਬਦ੍ਧਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਇਮਾਯ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਰੋਧੋ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਗਣ੍ਹ, ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਆਣਾਪੇਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਵਾਚਾਯ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਵਤ੍ਥੁਗਣਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਇਦਂ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚੀਵਰਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਾਮਂ ਦਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੩੩) ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਅਞ੍ਞਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਤਾਦਿਂ ਅਞ੍ਞਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ, ਅਨੁਮਸੋ ਸੂਚਿਮ੍ਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚੀਵਰਂਯੇਵ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤੋ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਪਤ੍ਤਾਦਿ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਵਾ। **ਤਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਾਸਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਾਸੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ ਚੇਤਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਸਮਯੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੋ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੋ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ,** ਮਾਤਿਕਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ ਦਾਨਗ੍ਗਹਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਚੀਵਰਂ ਦਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਕਾਲੇਯੇਵ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਚੀਵਰਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਸੁਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਛਬ੍ਬਿਧਂ ਖੋਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਨ੍ਤਿ ‘‘ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਛ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਖੋਮਂ ਕਪ੍ਪਾਸਿਕਂ ਕੋਸੇਯਜਂ ਕਮ੍ਬਲਂ ਸਾਣਂ ਭਙ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੩੮) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਛਬ੍ਬਿਧਂ ਖੋਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਂ। ਤਤ੍ਥ **ਖੋਮ**ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੩੬-੩੮) ਖੋਮਵਾਕੇਹਿ ਕਤਸੁਤ੍ਤਂ। **ਕਪ੍ਪਾਸਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਕਪ੍ਪਾਸਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ। **ਕੋਸੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਸਿਯਂਸੂਹਿ ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਕਤਸੁਤ੍ਤਂ। **ਕਮ੍ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਲ਼ਕਲੋਮਸੁਤ੍ਤਂ। **ਸਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਣਵਾਕੇਨ ਕਤਸੁਤ੍ਤਂ। **ਭਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਟੇਕ੍ਕਂ ਵਾਕਸੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਏਕੇ। ਪਞ੍ਚਹਿਪਿ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਤਸੁਤ੍ਤਂ ਪਨ ‘‘ਭਙ੍ਗ’’ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤੇਸਂ ਅਨੁਲੋਮ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਖੋਮਾਦੀਨਂ ਅਨੁਲੋਮਂ ਦੁਕੂਲਂ ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣਂ ਸੋਮਾਰਪਟ੍ਟਂ ਚੀਨਪਟ੍ਟਂ ਇਦ੍ਧਿਜਂ ਦੇਵਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਛਬ੍ਬਿਧਂ ਸੁਤ੍ਤਂ।

ਤੁਰੀਤਿ ਵਾਯਨੂਪਕਰਣੋ ਏਕੋ ਦਣ੍ਡੋ, ਵੀਤਵੀਤਟ੍ਠਾਨਂ ਯਤ੍ਥ ਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤਿ। **ਵੇਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਯਨੂਪਕਰਣੋ ਏਕੋ ਦਣ੍ਡੋ, ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਆਕੋਟੇਨ੍ਤੋ ਘਨਭਾਵਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਯੋਗੇਸੁ ਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਤਵਾਯਸ੍ਸ ਯੇ ਤੇ ਤੁਰਿਵੇਮਸਜ੍ਜਨਾਦਿਕਾ ਪਯੋਗਾ, ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਪਯੋਗੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਨ੍ਤਵਾਯਸ੍ਸ ਪਯੋਗੇ ਪਯੋਗੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੁਰਿਆਦੀਨਂ ਅਭਾਵੇ ਤੇਸਂ ਕਰਣਤ੍ਥਂ ਵਾਸਿਫਰਸੁਆਦੀਨਂ ਮਗ੍ਗਨਨਿਸਾਨਰੁਕ੍ਖਚ੍ਛੇਦਨਾਦਿਸਬ੍ਬਪ੍ਪਯੋਗੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਨ੍ਤੁਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਵੀਤਵੀਤਟ੍ਠਾਨਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਪਟਿਲਾਭੇਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤੀ”**ਤਿ, ਵਿਕਪ੍ਪਨੁਪਗਪਚ੍ਛਿਮਚੀਵਰਪ੍ਪਮਾਣੇ ਵੀਤੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਦੀਘਤੋ ਵਿਦਤ੍ਥਿਮਤ੍ਤੇ, ਤਿਰਿਯਞ੍ਚ ਹਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇ ਵੀਤੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਇਦਂ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚੀਵਰਂ ਸਾਮਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਨ੍ਤਵਾਯੇਹਿ ਵਾਯਾਪਿਤਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਤਨ੍ਤਵਾਯੇਨੇਵ। **ਏਵਂ ਇਧ ਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਤਨ੍ਤਵਾਯੇਨੇਵ ਦੀਘਤੋ ਵਿਦਤ੍ਥਿਮਤ੍ਤੇ, ਤਿਰਿਯਂ ਹਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇ ਵੀਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਕਪ੍ਪਿਯਸੁਤ੍ਤਮਯੇ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਸੁਤ੍ਤਮਯੇ। **ਇਤਰਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਮਯੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ। **ਤਤੋ ਚੇ ਊਨਤਰਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਚੇ ਊਨਤਰਾ, ਅਨੁਮਸੋ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੩੬-੬੩੮) ਅਚ੍ਛਿਮਣ੍ਡਲਪ੍ਪਮਾਣਾਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਪ੍ਪਿਯਤਨ੍ਤਵਾਯੇਨਪਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸੁਤ੍ਤਂ ਵਾਯਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ, ਏਵਮਿਧ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਤੇਨੇਵ ਕਪ੍ਪਿਯਞ੍ਚ ਅਕਪ੍ਪਿਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਾਯਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਚੇ ਪਚ੍ਛਿਮਚੀਵਰਪ੍ਪਮਾਣਾ ਵਾ ਊਨਕਾ ਵਾ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਗਣਨਾਯ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਕਪ੍ਪਿਯਸੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਸੁ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਥ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕੇਨ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ, ਦੀਘਤੋ ਵਾ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਤਿਰਿਯਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਤਂ ਹੋਤਿ, ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ।

ਯਦਿ ਪਨ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੩੬-੬੩੮) ਦ੍ਵੇ ਤਨ੍ਤਵਾਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਏਕੋ ਕਪ੍ਪਿਯੋ ਏਕੋ ਅਕਪ੍ਪਿਯੋ, ਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ, ਤੇ ਚੇ ਵਾਰੇਨ ਵਿਨਨ੍ਤਿ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਤਨ੍ਤਵਾਯੇਨ ਵੀਤੇ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ, ਊਨਤਰੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਇਤਰੇਨ ਵੀਤੇ ਉਭਯਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਸਚੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਵੇਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਤੋ ਵਿਨਨ੍ਤਿ, ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਅਥ

ਸੁਤ੍ਤੰ ਕਪ੍ਪਿਯੰ, ਚੀਵਰਞ੍ਚ ਕੇਦਾਰਬਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਤਨ੍ਤਵਾਯੇਨ ਵੀਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਦੁਕ੍ਕਟੰ, ਇਤਰੇਨ ਵੀਤੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਏਕਤੋ ਵਿਨਨ੍ਤਿ, ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। ਅਥ ਸੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪਿਯਞ੍ਚ ਅਕਪ੍ਪਿਯਞ੍ਚ, ਤੇ ਚੇ ਵਾਰੇਨ ਵਿਨਨ੍ਤਿ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਤਨ੍ਤਵਾਯੇਨ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸੁਤ੍ਤਮਯੇਸੁ ਪਚ੍ਛਿਮਚੀਵਰਪ੍ਪਮਾਣੇਸੁ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਸੁ ਵੀਤੇਸੁ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਗਣਨਾਯ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ, ਊਨਤਰੇਸੁ ਕਪ੍ਪਿਯਸੁਤ੍ਤਮਯੇਸੁ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। ਕਪ੍ਪਿਯਤਨ੍ਤਵਾਯੇਨ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸੁਤ੍ਤਮਯੇਸੁ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਵਾ ਊਨਕੇਸੁ ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ, ਕਪ੍ਪਿਯਸੁਤ੍ਤਮਯੇਸੁ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਅਥ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕੇਨ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ, ਦੀਘਤੋ ਵਾ ਅਕਪ੍ਪਿਯੰ ਤਿਰਿਯੰ ਅਕਪ੍ਪਿਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਨਨ੍ਤਿ, ਉਭੋਪਿ ਵਾ ਤੇ ਵੇਮੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਤੋ ਵਿਨਨ੍ਤਿ, ਅਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਚੀਵਰੇ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਦੁਕ੍ਕਟੰ, ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਕਟਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਤਨ੍ਤਵਾਯੋ ਤਾਵ ਅਞ੍ਞਾਤਕਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤਤੋ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਲਦ੍ਧੋ ਅਕਪ੍ਪਿਯੋ, ਸੇਸੋ ਕਪ੍ਪਿਯੋ। ਸੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤੰ ਅਕਪ੍ਪਿਯੰ, ਸੇਸੰ, ਞਾਤਕਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਕਪ੍ਪਿਯਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਯਾਪਿਤੇ ਵਾਯਾਪਿਤਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਅਵਾਯਾਪਿਤਸਞ੍ਞੀਨੰ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਚੀਵਰਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਚੀਵਰਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਸੁਤ੍ਤੰ । ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਸਾਮੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਥਾਪਿ ਇਧ ''ਚੀਵਰਤ੍ਥਾਯ ਸਾਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਸੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲੰ ''ਚੀਵਰਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਸੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਚੀਵਰਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪਿਤਸੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਕਪ੍ਪਿਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ''ਚੀਵਰੰ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਵਾਯਥਾ''ਤਿ ਏਵਂਭੂਤਾਯ ਅਕਪ੍ਪਿਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ।

ਸੁਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਮਹਾਪੇਸਕਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਚੀਵਰਸਾਮਿਕੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ''ਕੀਦਿਸੇਨ ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚੀਵਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਕੀਦਿਸੰ ਤੇ ਚੀਵਰੰ ਵਾਯਾਪੇਮਿ, ਵਦ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਦਿਚ੍ਛਸੀ''ਤਿ ਚੀਵਰਸਾਮਿਕੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਯਤਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਸੁਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਾਕਾਰੇਨ ਸਹ ਵਾਯਨਾਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸੁਵੀਤਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਵਾਯਨਾਕਾਰਮੇਵ। "**ਕਿਞ੍ਚਿਮਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਦਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਾਰਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੰ, ਨ ਪਨ ਅਙ੍ਗਦਸ੍ਸਨੰ ਸੁਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨੇਵ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ "**ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਦਾਨਮਤ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਇਦੰ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚੀਵਰੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪ੍ਪਵਾਰਿਤੇਨ ਅਞ੍ਞਾਤਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਕਸ੍ਸ ਤਨ੍ਤਵਾਯੇ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰੇ ਵਿਕਪ੍ਪੰ ਆਪਨ੍ਨੰ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੪੩) ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਤਕੇ ਅਞ੍ਞਾਤਕਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਞਾਤਕਸਞ੍ਞੀਨੰ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ।

ਮਹਾਪੇਸਕਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਠਮਪਦਸ੍ਸਾਤਿ ''ਦਸਾਹਾਨਾਗਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗਵਸੇਨੇਵ। **ਤਾਨਿ ਦਿਵਸਾਨੀ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਦਿਵਸੇਸੁ। **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਮੇਵ, ਤੇਸੁ ਦਸਾਹੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦਿਵਸੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਪਵਾਰਣਾਮਾਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਸ੍ਸ। ਸੋ ਹਿ ਇਧ ਪਠਮਪਵਾਰਣਾਯੋਗਤੋ ''ਪਵਾਰਣਾਮਾਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਜੁਣ੍ਹਪਕ੍ਖਪਞ੍ਚਮਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਪਞ੍ਚਮਿੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਵਾਰਣਾਮਾਸਸ੍ਸ ਜੁਣ੍ਹਪਕ੍ਖਪਞ੍ਚਮਿਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਪਵਾਰਣਾਮਾਸਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤੋ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ

ਜੁਣ੍ਹਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਕਾਮਞ੍ਚੇਸ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੬੫੦) 'ਦਸਾਹਪਰਮਂ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਂ ਧਾਰੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੬੩) ਇਮਿਨਾਵ ਸਿਦ੍ਧੋ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਨ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਵਿਯ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਠਪਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਪਮਾਦਪਾਠੋ ''ਦਸਾਹਾਨਾਗਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਰੋਧਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਿਞ੍ਚ ''ਜੁਣ੍ਹਪਕ੍ਖਪਞ੍ਚਮਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੇਵ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਿਰੋਧੋਪਿ ਸਿਯਾ।

ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਾਯਿਕਚੀਵਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਚ ਅਚ੍ਚਾਯਿਕਭਾਵੋ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਗਮਿਕਾਦਿਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਗਮਿਕਗਿਲਾਨਗਬ੍ਭਿਨਿਅਭਿਨਵੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦ੍ਧਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨ**''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਗਮਿਕੋ** ਨਾਮ ''ਸੇਨਾਯ ਵਾ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਵਾਸਂ ਵਾ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੪੯) ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ''ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਿਕਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਮਿਕਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਗਮਨਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਦਾਤੁਕਾਮੇਨ ਦੂਤਂ ਵਾ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ, ਸਯਂ ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਵਸ੍ਸਾਵਾਸਿਕਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਚੀਵਰਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਇਦਂ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਂ ਚੀਵਰਕਾਲਸਮਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮਿਤਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੪੯) ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸੇਸਨ੍ਤਿ ''ਸਾਧਾਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਂ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਤਤ੍ਥ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰੇ ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਸਞ੍ਞਿਆਦਿਨੋ ਦਸਾਹਾਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਇਧ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰੇ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸਞ੍ਞਿਆਦਿਨੋ ਚੀਵਰਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਮੋ। ਤਥਾ ਅਨਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰੇ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਜਾਤਿਪ੍ਪਮਾਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਤਾ, ਦਸਾਹਾਨਾਗਤਾਯ ਕਤ੍ਤਿਕਤੇਮਾਸਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੋ, ਅਨਧਿਟ੍ਠਿਤਅਵਿਕਪ੍ਪਿਤਤਾ, ਚੀਵਰਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਮੋਤਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਭਾਵੋਵ ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ।

ਅਚ੍ਚੇਕਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਸਾਸਙ੍ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ''ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੦੮) ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬੇ ''ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਟਂ। ਤਦਿਹ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤਂ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ''ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦੀਨਂ (ਪਾਚਿ॰ ੧੧੧, ੧੧੫) ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸਤ੍ਥਮਾਹ। **ਵਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਕ੍ਖਣ੍ਡਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ। ''ਯੇਨ ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਦੂਰਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਚ ਤਸ੍ਸ ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ **''ਇਮਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਉਪਵਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ। ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਰਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਂ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਪਾਰਾਜਿਕੇ ਆਗਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਗਾਮਾ ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਾ ਵਾ''ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਅਵਹਾਰਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਤਦੁਭਯਂ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਾਮਞ੍ਚਾ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਗਾਮੂਪਚਾਰੋ ਹਿ ਲੋਕੇ ਗਾਮਸਙ੍ਖਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ''ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕਂ ਪਚ੍ਛਿਮ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੫੪) ਆਗਤਂ ਆਰਞ੍ਞਕਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਯਿਕੇ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਸਨ੍ਤੋ ''ਆਰਞ੍ਞਕੋ ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੧) ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਮੇਵ ਲਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਆਰੋਪਿਤੇਨ ਆਚਰਿਯਧਨੁਨਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **''ਆਚਰਿਯਧਨੁ** ਨਾਮ ਪਕਤਿਹਤ੍ਥੇਨ ਨਵਵਿਦਤ੍ਥਿਪਮਾਣਂ। ਜਿਯਾਯ ਪਨ ਆਰੋਪਿਤਾਯ ਚਤੁਹਤ੍ਥਪਮਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਗਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ। **ਇਨ੍ਦਖੀਲਤੋ**ਤਿ ਉਮ੍ਮਾਰਤੋ। **ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤਘਰਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪਠਮਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਤੋ। ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਮਿਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਸਚੇ''**ਤਿਆਦਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ''ਵਿਹਾਰਸ੍ਸਾਪਿ ਗਾਮਸ੍ਸੇਵ ਉਪਚਾਰਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਮਿਨਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚੋਰਾਨਂ ਨਿਵਿਟ੍ਠੋਕਾਸਾਦਿਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਆਰਾਮੇ, ਆਰਾਮੂਪਚਾਰੇ ਚ ਚੋਰਾਨਂ ਨਿਵਿਟ੍ਠੋਕਾਸਾਦਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਭੁਤ੍ਤੋਕਾਸਟ੍ਠਿਤੋਕਾਸਨਿਸਿਨ੍ਨੋਕਾਸਨਿਪਨ੍ਨੋਕਾਸਾਨਂ ਗਹਣਂ। **ਚੋਰੇਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਹਤਵਿਲੁਤ੍ਤਾਕੋਟਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ**ਤਿ ਆਰਾਮੇ, ਆਰਾਮੂਪਚਾਰੇ ਚ ਹਤਵਿਲੁਤ੍ਤਾਕੋਟਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ।

ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਅਨ੍ਤਰੇ ਘਰਾਨਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ**, ਗਾਮੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਪੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਆਰਞ੍ਞਕਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਞ੍ਚ। “**ਮਹਾਪਵਾਰਣਾਯ ਪਵਾਰਿਤੋ ਹੋਤੀ**”ਤਿ ਇਦਂ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਪਵਾਰਣਾਯ ਅਙ੍ਗਭਾਵਂ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੫੩-੬੫੪) ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਸਚੇ ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯ ਵਾ ਉਪਗਤੋ ਹੋਤਿ ਛਿਨ੍ਨਵਸ੍ਸੋ ਵਾ, ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨ ਲਭਤੀ’’ਤਿ। ਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸੋ ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਸ੍ਸ ਕਾਲਪਕ੍ਖਪਾਟਿਪਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਅਪਰਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾ, ਤਾਵ ਏਕੂਨਤਿਂਸ ਰਤ੍ਤਿਯੋ। **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਤੋ ਪਰਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਊਨਪ੍ਪਮਾਣੇ ਤਾਵ ਅਰਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਾਯੋਗਤੋ ਨ ਲਭਤੁ, ਕਸ੍ਮਾ ਗਾਵੁਤਤੋ ਅਤਿਰੇਕਪ੍ਪਮਾਣੇ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਆਹ “**ਯਤ੍ਰ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਨਿਮਨ੍ਤਿਤੋ ਪਨ ਅਦ੍ਧਯੋਜਨਮ੍ਪਿ ਯੋਜਨਮ੍ਪਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਸਿਤੁਂ ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਇਦਮਪ੍ਪਮਾਣਂ। **ਸਾਸਙ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਯਮੇਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਾਸਙ੍ਕਞ੍ਚੇਵ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਾਸਙ੍ਕਅਪ੍ਪਟਿਭਯੇਪਿ ਅਙ੍ਗਯੁਤ੍ਤੇਪਿ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਸਨ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਖਣ੍ਡਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਵਸ੍ਸੋ ਯਂ ਗਾਮਂ ਗੋਚਰਗਾਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਧਨੁਸਤਿਕਪਚ੍ਛਿਮੇ ਆਰਞ੍ਞਕਸੇਨਾਸਨੇ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਚੀਵਰਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਕਲਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਂ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸੇਨਾਸਨੇ ਤੇਨ ਚੀਵਰੇਨ ਵਿਨਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਨੁਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਹਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਛਾਰਤ੍ਤਂ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸਂ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ “**ਸਿਯਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਸਮਾਦਾਨਚਾਰਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਤਕਥਿਨਾ ਏਵ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਨੇਤਰੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਦਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ **ਛਾਰਤ੍ਤਪਰਮਂ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨ ਚੀਵਰੇਨ ਵਿਪ੍ਪਵਸਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਨ੍ਤੋ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਮਨਕਿਚ੍ਚੇ ਸਤਿ ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ ਚੀਵਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨ ਚੀਵਰੇਨ ਛਾਰਤ੍ਤਪਰਮਂ ਵਿਪ੍ਪਵਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਛ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਹਾਰਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਭਦਨ੍ਤੇਨ **ਬੁਦ੍ਧਦਤ੍ਤਾਚਰਿਯੇਨ** –

‘‘ਯਂ ਗਾਮਂ ਗੋਚਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਞ੍ਞਕੇ ਵਸੇ।
ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਠਪੇਤੁਂ ਤਂ, ਮਾਸਮੇਕਂ ਤੁ ਵਟ੍ਟਤਿ॥

‘‘ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇਵ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਛਾਰਤ੍ਤਪਰਮਂ ਮਤਂ।
ਅਯਮਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਪਕਾਸਿਤੋ’’ਤਿ॥

ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਤਤੋ ਚੇ ਉਤ੍ਤਰਿ ਵਿਪ੍ਪਵਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਛਾਰਤ੍ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੇਨਾਸਨੇ ਸਤ੍ਤਮਂ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤਥਾ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਗਤਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਦੂਰਤਾਯ ਸੇਨਾਸਨਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਮਂ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਠਿਤੇਨ ਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਰਿਤਬ੍ਬਂ ‘‘ਅਤਿਰੇਕਚੀਵਰਟ੍ਠਾਨੇ ਠਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। **ਵਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ। ਭਿਕ੍ਖੁਸਮ੍ਮੁਤਿ ਉਦੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਾਵ।

ਸੇਸਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਕਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਯਂ ਰਤ੍ਤਿਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ ਚਤੁਤ੍ਥਮਙ੍ਗਂ, ਤਂ ਇਧ ਛਾਰਤ੍ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ।

ਸਾਸਙ੍ਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਪਰਿਣਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਰਿਣਤੋ, ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੋ, ਅਥ ਕਥਂ ਸਙ੍ਘਸਨ੍ਤਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸੋ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸੋ**ਤਿ ਲਾਭੋ। **ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਣਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। “**ਲਭਿਤਬ੍ਬ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ **ਲਾਭ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਮਾਹ। **ਚੀਵਰਾਦਿਵਤ੍ਥੂ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਚੁਣ੍ਣਪਿਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਦਸਿਕਸੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ। **ਪਰਿਣਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪੋਣਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਬ੍ਭਾਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਨ ਪਨ ਕਾਰਣੇਨ ਸੋ

ਪਰਿਣਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਦਸ੍ਸਾਮ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਮੇਨ੍ਤੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਇਦੰ ਮਯ੍ਹੰ ਦੇਹੀ’’ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਰਿਣਤਭਾਵੰ ਞਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਯੋਗੇ**ਤਿ ਪਰਿਣਾਮਨਪ੍ਪਯੋਗੇ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਇਦੰ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਨੰ ਸਙ੍ਘਿਕੰ ਲਾਭੰ ਪਰਿਣਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਮਿਕੰ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਿਧਾਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਙ੍ਘਚੇਤਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸੁਨਖੰ ਉਪਾਦਾਯ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਤੋ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਞ੍ਞਸਙ੍ਘਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਸਙ੍ਘਚੇਤਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ‘‘ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਰਿਣਤੰ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ, ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਪਰਿਣਤੰ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਰਿਣਤੰ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਰਿਣਾਮੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟ’’ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਪਰਿਣਤਸਞ੍ਞਿਨੋ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਰਿਣਤੇ, ਅਪਰਿਣਤੇ ਚ ਅਪਰਿਣਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਚਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਪਰਿਣਤੇ, ਅਪਰਿਣਤੇ ਚਾਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ‘‘ਪਰਿਣਤੇ ਅਪਰਿਣਤਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਮੇਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਪਰਿਣਤੇ ਅਪਰਿਣਤਸਞ੍ਞੀ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੬੦)। **ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਰੰ ਵਾ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸ, ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸੀਦਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਦੇਥਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੬੬੧) ਵਚਨਾਨੰ ਗਹਣੰ। ਸਚੇ ਪਨ ਦਾਯਕਾ ‘‘ਮਯੰ ਸਙ੍ਘਭਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਾ, ਚੇਤਿਯਪੂਜੰ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਾ, ਏਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਦਾਤੁਕਾਮਾ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਰੁਚਿਯਾ ਦਸ੍ਸਾਮ। ਭਣਥ, ਕਤ੍ਥ ਦੇਮਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੬੦) ਵਦਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘‘ਯਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਥ, ਤਤ੍ਥ ਦੇਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ।

ਪਰਿਣਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਤ੍ਤਵਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯੰ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯੰ

ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਕਣ੍ਡੰ

੧. ਮੁਸਾਵਾਦਵਗ੍ਗੋ

੧. ਮੁਸਾਵਾਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮੁਸਾ**ਤਿ ਅਭੂਤੰ ਅਤਚ੍ਛੰ ਵਤ੍ਥੁ, **ਵਾਦੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭੂਤਤੋ ਤਚ੍ਛਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨੰ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦੋ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੋ,** ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਪੁਬ੍ਬੇ**”ਤਿਆਦਿ। ਸੋ ਚ ਪਨ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਕ੍ਖਣੇ, ਤਙ੍ਖਣੇ ਚ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ‘ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ’ਨ੍ਤਿ, ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ‘ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ’’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੪) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ “**ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਵਚਨਕ੍ਖਣੇਪਿ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। ਏਤਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਯੰ ਅਙ੍ਗਭੂਤੰ, ਇਤਰੰ ਪਨ ਹੋਤੁ ਵਾ, ਮਾ ਵਾ, ਅਕਾਰਣਮੇਤੰ। ਨਨੁ ਚੇਤੰ ਭਣਨਮੇਵ ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ “**ਭਣਨਞ੍ਚ ਨਾਮਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਭੂਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤਚ੍ਛਸ੍ਸ।

ਹਤ੍ਥਕੰ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹਤ੍ਥਕੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਾਮੰ। ਸਕ੍ਯਾਨੰ ਪੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ**। ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਕਿਰ ਸਕ੍ਯਕੁਲਤੋ ਅਸੀਤਿ ਪੁਰਿਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪਬ੍ਬਜਿੰਸੁ, ਤੇਸੰ ਸੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ। **ਅਵਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਜਾਨਨਾਦਿਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਵਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਜਾਨਨੰ** ਨਾਮ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦੇ ਕਞ੍ਚਿ ਦੋਸੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਨਾਯੰ ਮਮ ਵਾਦੋ’’ਤਿ ਅਵਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਮਮੇਵ ਅਯੰ ਵਾਦੋ’’ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਅਵਜਾਨਨੰ, ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞੰ ਪਟਿਚਰਣੰ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਭਾਸਨੰ, ਸਙ੍ਕੇਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸੰਵਾਦਕਰਣਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਆਪਤ੍ਤਿਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ “**ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਰੋਚਨਤ੍ਥਾ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਅਨੁਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਹਸਾ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ ਵੇਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ‘‘ਅਦਿਟ੍ਠੰ ਮੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ । “**ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਿਸ੍ਸਾਮੀ”ਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋ ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਾ ਮੋਮੂਹਤ੍ਤਾ ਪਕ੍ਖਲਨ੍ਤੋ ‘‘ਚੀਵਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ‘‘ਚੀਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਭਣਤਿ, ਅਯੰ ‘‘ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਤਿ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਸਾਮਣੇਰੇਨ ‘‘ਅਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਯ੍ਹੰ ਉਪਜ੍ਝਾਯੰ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਕੇਲ਼ਿੰ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ‘‘ਤਵ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਦਾਰੁਸਕਟੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵਾ ਸਿਙ੍ਗਾਲਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਸ੍ਸਾਯੰ ਸਦ੍ਦੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ‘‘ਮਾਤੁਯਾ ਤੇ ਯਾਨੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ ਕਦ੍ਦਮੇ ਲਗ੍ਗਚਕ੍ਕੰ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤਾਨੰ ਅਯੰ ਸਦ੍ਦੋ’’ਤਿ ਵਾ ਏਵੰ ਨੇਵ ਦਵਾ, ਨ ਰਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਭਣਤਿ, ਸੋ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿਯੇਵ। ਅਞ੍ਞਾ ਪੂਰਣਕਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ – ਏਕੋ ਗਾਮੇ ਥੋਕੰ ਤੇਲੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੰ ਆਗਤੋ ਸਾਮਣੇਰੰ ਭਣਤਿ ‘‘ਤ੍ਵੰ ਅਜ੍ਜ ਕੁਹਿੰ ਗਤੋ, ਗਾਮੋ ਏਕਤੇਲੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ ਵਾ, ਪਚ੍ਛਿਕਾਯ ਠਪਿਤੰ ਪੂਵਖਣ੍ਡੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਜ੍ਜ ਗਾਮੇ ਪਚ੍ਛਿਕਾਹਿ ਪੂਵੇ ਚਾਰੇਸੁ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਅਯੰ ਮੁਸਾਵਾਦੋਵ ਹੋਤਿ। **ਵਿਸੰਵਾਦਨਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾ**ਤਿ ਵਿਸੰਵਾਦੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਿਸੰਵਾਦਨੰ,** ਵਞ੍ਚਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾ **ਵਿਸੰਵਾਦਨਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾ,** ਵਿਸੰਵਾਦਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਕਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮੁਸਾਵਾਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਓਮਸਵਾਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਓਮਸਵਾਦੇਤਿ ਖੁੰਸਨਗਰਹਣਵਚਨੇ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੰ ਨੇਵ ਕਣ੍ਣਸੁਖੰ, ਨ ਹਦਯਸੁਖੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਕਣ੍ਣਞ੍ਚੇਵ ਹਦਯਞ੍ਚ ਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਆਹ “**ਓਵਿਜ੍ਝਨਵਚਨੇ**”ਤਿ, ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਘਟੇਤ੍ਵਾ ਵਚਨੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਜਾਤਿਨਾਮਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਜਾਤਿ** ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ ਚੇਵ ਚਣ੍ਡਾਲਾਦਿ ਹੀਨਾ ਚ ਜਾਤਿ। **ਨਾਮੰ** ਨਾਮ ਅਵਕਣ੍ਣਕਾਦਿ ਹੀਨਞ੍ਚੇਵ ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤਾਦਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਨਾਮੰ। **ਗੋਤ੍ਤੰ** ਨਾਮ ਕੋਸਿਯਾਦਿ ਹੀਨਞ੍ਚੇਵ ਗੋਤਮਾਦਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਗੋਤ੍ਤੰ। **ਕਮ੍ਮੰ** ਨਾਮ ਪੁਪ੍ਫਛਡ੍ਡਕਾਦਿ ਹੀਨਞ੍ਚੇਵ

ਕਸਿਵਣਿਜ੍ਜਾਦਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਂ। **ਸਿਪ੍ਪਂ** ਨਾਮ ਨਲ਼ਕਾਰਾਦਿ ਹੀਨਞ੍ਚੇਵ ਮੁਦ੍ਦਾਗਣਨਾਦਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਸਿਪ੍ਪਂ। **ਆਬਾਧੋ** ਨਾਮ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਰੋਗੋ ਹੀਨੋਯੇਵ। ਅਥ ਵਾ ਮਧੁਮੇਹੋ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ, ਸੇਸੋ ਹੀਨੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਲਿਙ੍ਗਂ** ਨਾਮ ਅਤਿਦੀਘਾਦਿ ਹੀਨਞ੍ਚੇਵ ਨਾਤਿਦੀਘਾਦਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਲਿਙ੍ਗਂ। **ਕਿਲੇਸੋ** ਨਾਮ ਰਾਗਾਦਿਕੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਕਿਲੇਸੋ। **ਆਪੱਤਿ** ਨਾਮ ਸੋਤਾਪੱਤ੍ਯਾਦਿਕਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ ਚੇਵ ਪਾਰਾਜਿਕਾਦਿ ਅਨੁਕ੍ਕਟ੍ਠਾ ਚ ਆਪੱਤਿ। **ਅਕ੍ਕੋਸੋ** ਨਾਮ ''ਓਟ੍ਠੋਸੀ''ਤਿਆਦਿਕੋ ਹੀਨੋ ਚੇਵ ''ਪਣ੍ਡਿਤੋਸੀ''ਤਿਆਦਿਕੋ (ਪਾਚਿ॰ ੧੫) ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ ਚ ਅਕ੍ਕੋਸੋ।

ਯਥਾ ਤਥਾਤਿ ਪਾਲ਼ਿਆਗਤਾਨਾਗਤਪਦਾਨਂ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਆਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸੱਤਾ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਾਤਿ ਆਹ **"ਇਧ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਦਵਕਮ੍ਯਤਾ** ਨਾਮ ਕੇਲ਼ਿਹਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤਾ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚੇਵ ਪਾਲ਼ਿਆਗਤਾਨਾਗਤਪਦੇਸੁ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਅੱਥਧਮ੍ਮਅਨੁਸਾਸਨਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਚਣ੍ਡਾਲੋਸੀ''ਤਿਆਦਿਕਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅੱਥਂ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ **ਅੱਥਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ** ਨਾਮ। ਪਾਲ਼ਿਂ ਵਾਚੇਨ੍ਤੋ **ਧਮ੍ਮਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ** ਨਾਮ। ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਯਂ ਠਤ੍ਵਾ ''ਇਦਾਨਿਪਿ ਚਣ੍ਡਾਲੋਸਿ, ਪਾਪਂ ਮਾ ਅਕਾਸਿ। ਮਾ ਤਮੋਤਮਪਰਾਯਣੋ ਅਹੋਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੫) ਨਯੇਨ ਕਥੇਨ੍ਤੋ **ਅਨੁਸਾਸਨਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਓਮਸਵਾਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪੇਸੁਞ੍ਞਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਭਿਕ੍ਖੁਪੇਸੁਞ੍ਞੇਤਿ ਪਿਸਤੀਤਿ **ਪਿਸੁਣਾ,** ਯਾਯ ਵਾਚਾਯ ਸਮਗ੍ਗੇ ਸੱਤੇ ਅਵਯਵਭੂਤੇ ਵਗ੍ਗੇ ਭਿਨ੍ਨੇ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ ਵਾਚਾ ਪਿਸੁਣਾ, ਪਿਸੁਣਾ ਏਵ **ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ,** ਤਾਯ ਵਾਚਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਪਿਸੁਣੋ,** ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ **ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ,** ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ **ਭਿਕ੍ਖੁਪੇਸੁਞ੍ਞਂ,** ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਪੇਸੁਞ੍ਞੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ, ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਸਂਹਟਪੇਸੁਞ੍ਞੇਤਿ ਅੱਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਜਾਤਿਆਦੀਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਉਪਸਂਹਰਤੀਤਿ ਆਹ **"ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ। ਤੱਥ **ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਭਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ''ਏਵਮਹਂ ਏਤਸ੍ਸ ਪਿਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅੱਤਨੋ ਪਿਯਭਾਵਂ ਪੱਥਯਮਾਨਤਾਯ। **ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਏਵਮਯਂ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਪਰੇਨ ਭੇਦਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਪਿਯਸੁਞ੍ਞਕਰਣਤੋ **ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ** (ਸਾਰੱਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿੱਤਿਯ ੩.੩੬) ਨਿਰੁੱਤਿਨਯੇਨ, ਯਾਯ ਵਾਚਾਯ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਭਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਹਦਯੇ ਅੱਤਨੋ ਪਿਯਭਾਵਂ, ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਸੁਞ੍ਞਭਾਵਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ ਵਾਚਾ, ''ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਪੇਸੁਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਵਮ੍ਪੇੱਥ ਅੱਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **"ਵੁੱਤਨਯੇਨੇ**ਵਾ"ਤਿ ''ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਵੱਥੂਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁੱਤਨਯੇਨ।

ਪਾਲ਼ਿਮੁੱਤਕਅਕ੍ਕੋਸੂਪਸਂਹਾਰੇਤਿ ''ਚੋਰੋਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਕ੍ਕੋਸਸ੍ਸ ਉਪਸਂਹਾਰੇ। ''ਅਨਕ੍ਕੋਸਵੱਥੁਭੂਤਂ ਪਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞਕਰਂ ਤਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਂ, ਵਚਨਂ ਵਾ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਮਿਨਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਆਪੱਤਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਸਾਰੱਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿੱਤਿਯ ੩.੩੬) ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਾਪਗਰਹਿਤਾਯ** ਵ**ਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕਂ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਂ, ਏਕਞ੍ਚ ਖਮਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਹੋ ਨਿਲ੍ਲਜ੍ਜੋ, ਈਦਿਸਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਭਵਨ੍ਤਂ ਪੁਨ ਵੱਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਕੇਵਲਂ ਪਾਪਗਰਹਿਤਾਯ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਪੇਸੁਞ੍ਞਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਪਦਸੋਧਮ੍ਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਦਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਵ◌ਾ**ਚੇਯਜਾ**ਤਿ ਏਕਤੋ ਪਦਂ ਪਦਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵ◌ਾਚੇਯ਼ਜ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਵ◌ਾਚੇਯਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯੋ ਆਰੁਲ਼੍ਹਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਦਸੋ ਵ◌ਾਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਸਙ੍ਗੀਤਿਤ੍ਤਯਂ ਅਨਾਰੁਲ਼੍ਹਮ੍ਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਆਦਿ-**ਸਦ੍ਦੇਨ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੫) ਸੀਲੂਪਦੇਸ ਧੁਤਙ੍ਗਪਞ੍ਞਾਰਮ੍ਮਣਕਥਾ ਬੁਦ੍ਧਿਕਦਣ੍ਡਕਞ੍ਞਾਣਵਤ੍ਥੁਅਸੁਭਕਥਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। ਮੇਣ੍ਡਕਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹੇਸੁ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਕਪ੍ਪਟਿਭਾਨੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਯਂ ਰਞ੍ਞੋ ਸਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਵਣ੍ਣਪਿਟਕਅਙ੍ਗੁਲਿਮਾਲਪਿਟਕਰਟ੍ਠਪਾਲਗਜ੍ਜਿਤਆਲ਼ਵਕਗਜ੍ਜਿਤਗੂਲ਼੍ਹਮਗ੍ਗਗੂਲ਼੍ਹਵ◌ੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਗੂਲ਼੍ਹਵ◌ਿਨਯਵ◌ੇਦਲ੍ਲਪਿਟਕਾਦੀਨਿ ਪਨ ਅਬੁਦ੍ਧਵਚਨਾਨਿਯੇਵ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਂ ਪਦਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਦਾਨੁਪਦਅਨ੍ਵਕ੍ਖਰਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੂ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੋ ਗਾਥਾਪਾਦੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਅਨੁਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਪਾਦੋ। **ਅਨ੍ਵਕ੍ਖਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੇਕਂ ਅਕ੍ਖਰਂ। **ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਸਦਿਸਂ ਪਚ੍ਛਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵ◌ਾ ਏਕਂ ਅਕ੍ਖਰਂ **ਅਨ੍ਵਕ੍ਖਰਂ**। ਅਕ੍ਖਰਸਮੂਹੋ **ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ**। ਅਕ੍ਖਰਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮੂਹੋ **ਪਦਂ**। ਪਠਮਂ ਪਦਂ ਪਦਮੇਵ, ਦੁਤਿਯਂ **ਅਨੁਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤੇਸੁ ਪਦਾਦੀਸੁ ਯਂ ਕਞ੍ਚਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਭਿਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਵਸੇਸਪੁਗ੍ਗਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਦਾਦਿਗਣਨਾਯ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਏਤ੍ਥ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧੇਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੫) ਤਾਵ ''ਮਨੋਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧, ੨) ਏਕਮੇਕਂ ਪਦਂ ਸਾਮਣੇਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਆਰਭਿਤ੍ਵ◌ਾ ਏਕਤੋਯੇਵ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਪਦਗਣਨਾਯ** ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਥੇਰੇਨ ''ਮਨੋਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਤਂ ਪਦਂ ਅਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵ◌ਾ ''ਮਨੋਸੇਟ੍ਠਾ ਮਨੋਮਯਾ''ਤਿ ਵਚਨਕਾਲੇ ਪਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਣੇਰੇਨ ਏਕਤੋ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਅਨੁਪਦਗਣਨਾਯ**। ''ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੫੩, ੩੫੬) ਵਚਨਕਾਲੇ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ''ਰੂ'' ਕਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵ◌ਾਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਅਨ੍ਵਕ੍ਖਰਗਣਨਾਯ**। ਏਸ ਨਯੋ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧੇਪਿ। ''ਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਵ◌ੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੫੩, ੩੫੬) ਇਮਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵ◌ਾਚਯਮਾਨੋ ਥੇਰੇਨ ''ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਸਾਮਣੇਰੋ ਸੀਘਪਞ੍ਞਤਾਯ ''ਵ◌ੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਇਮਂ ਅਨਿਚ੍ਚਪਦਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ''ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਪਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਭਣਨ੍ਤੋ ਵ◌ਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਵ◌ਾਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗਣਨਾਯ** ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਿਵ◌ੇਮਤਿਕਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਉਦ੍ਦੇਸਗ੍ਗਹਣੇ ਏਕਤੋ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਸ ਨਯੋ **"ਸਜ੍ਝਾਯਕਰਣੇ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਦ੍ਦੇਸਗ੍ਗਹਣੇ"**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਯੋ – ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵ◌ਾ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਆਚਰਿਯੋ ''ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਵਦਤਿ, ਆਚਰਿਯਸ੍ਸੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਦ੍ਵ◌ੇਪਿ ਠਿਤਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ, ਸਾਮਣੇਰੋ ਠਿਤੋ, ''ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ ਭਣਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਦਹਰੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਇਤਰੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ''ਠਿਤਸ੍ਸ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ ਭਣਤੋਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਬਹੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਕੋ ਸਾਮਣੇਰੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਪਦਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਵ◌ਾਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਚਿਤ੍ਤਕਾ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਸਾਮਣੇਰੋ ਉਪਚਾਰਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵ◌ਾ ਠਿਤੋ ਵ◌ਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵ◌ਾ ਹੋਤਿ, ਯੇਸਂ ਵ◌ਾਚੇਤਿ, ਤੇਸੁ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਏਕੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨ ਪਲਾਯਨਕਗਨ੍ਥਂ ਨਾਮ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਸਜ੍ਝਾਯਕਰਣੇਤਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਸਜ੍ਝਾਯਕਰਣੇ। **ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਦ੍ਦੇਸਗ੍ਗਹਣੇ**ਤਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਦ੍ਦੇਸਗ੍ਗਹਣੇ। **ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਗੁਣਗਨ੍ਥਂ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਚੇ ਏਕਗਾਥਾਯ ਏਕੋ ਪਾਦੋ ਨਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਗੁਣਗਨ੍ਥੋ ਨਾਮ। ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇਪਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਂ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਓਸਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ ਪਰਿਸਾਮਜ੍ਝੇ ਸੁਤ੍ਤਂ ਉਚ੍ਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ।

ਪਦਸੋਧਮ੍ਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਠਮਸਹਸੇਯ੍ਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਧ ''ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸੋ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੫੨) ਵਚਨਤੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੋਪਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਯੇਵ, ਸੋ ਚ ਖੋ ਨ ਸਬ੍ਬੋ, ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤੋਵਾਤਿ ਆਹ **"ਅਨੁਮਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਦਿਰਤ੍ਤਤਿਰਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਿਰਤ੍ਤਵਚਨੇਨ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਕੇਵਲਂ ਲੋਕਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਬਜਵ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ, ਮੁਖਾਰੁਲ੍ਹਤਾਯ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾ ਰਤ੍ਤੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤ੍ਥਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਿਰਨ੍ਤਰਤਿਰਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵਾ ਦਿਰਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸਹਸੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਤੋ ਸੇਯ੍ਯਂ। **ਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਚ ਕਾਯਪ੍ਪਸਾਰਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਯਨਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਸਯਨਂ ਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸੇਨਾਸਨੇ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ''ਸਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਇਧ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ, ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ"**ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਉਪਰਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਛਦਨੇਹਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੧), ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਵਤ੍ਥੇਨਾਪਿ ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਭੂਮਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਛਦਨਂ ਆਹਚ੍ਚ, ਅਨਾਹਚ੍ਚਾਪਿ ਵਾ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਦਿਯਡ੍ਢਹਤ੍ਥੁਬ੍ਬੇਧੇਨ ਪਾਕਾਰੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਵਤ੍ਥੇਨਾਪਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ **ਸਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਨਸਬ੍ਬਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ** ਨਾਮ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪਰਿ ਬਹੁਤਰਂ ਠਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ, ਅਪ੍ਪਂ ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਂ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਚ ਬਹੁਤਰਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਅਪ੍ਪਂ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ **ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਛਨ੍ਨਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ** ਨਾਮ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਛਨ੍ਨਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਵਾ।

ਵਿ**ਦਹੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯਾ"**ਤਿ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ ''ਸੇਨਾਸਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸੇਯ੍ਯਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਪ੍ਪਸਾਰਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਵਿਦਹੇਯ੍ਯ ਸਮ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। **ਦਿਯਡ੍ਢਹਤ੍ਥੁਬ੍ਬੇਧੋ** ਵਡ੍ਢਕਿਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਏਕੂਪਚਾਰੋ**ਤਿ ਵਲਞ੍ਜਨਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਤਗਬ੍ਭਂ ਵਾ ਚਤੁਸਾਲਂ ਏਕੂਪਚਾਰਂ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਤ੍ਥ** ਵਾਤਿ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਦਿਵਸੇ ਯਤ੍ਥ ਵੁਟ੍ਠਂ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਾ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਾ ਤਾਦਿਸੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵੁਟ੍ਠਸੇਨਾਸਨੇ ਵਾ। **ਤੇਨ** ਵਾਤਿ ਯੇਨ ਸਹ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਦਿਵਸੇ ਵੁਟ੍ਠਂ, ਤੇਨ ਵਾ। **ਅਞ੍ਞੇਨ** ਵਾਤਿ ਯੇਨ ਸਹ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ ਵੁਟ੍ਠਂ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ। **ਸਙ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਵਣ੍ਣਨਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਕਥਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਉਪਡ੍ਢਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਦੀਸੂਤਿ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਸਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਚੂਲ਼ਕਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਛਨ੍ਨੇ ਚੂਲ਼ਕਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਸਬ੍ਬਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਚੂਲ਼ਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਚੂਲ਼ਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਦੁਕ੍ਕਟ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੩) ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਗਹਣਂ। **ਤਤਿਯਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਰਾਰੁਣਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਤਿਯਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਰੁਣਤੋ ਪੁਰੇਤਰਮੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਰੁਣਂ ਬਹਿ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਦਿਵਸੇ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੇ ਸੂਰਿਯੇ ਪੁਨ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਨਸਬ੍ਬਾਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਸਬ੍ਬਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਸਬ੍ਬਅਚ੍ਛਨ੍ਨੇ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੫੪) ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾਨਂ, ''ਉਪਡ੍ਢਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਚੂਲ਼ਕਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਉਪਡ੍ਢਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਚੂਲ਼ਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਚੂਲ਼ਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਚੂਲ਼ਕਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੩) ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਆਗਤਾਨਞ੍ਚ ਗਹਣਂ।

ਪਠਮਸਹਸੇਯ੍ਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਦੁਤਿਯਸਹਸੇਯ੍ਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਯਾਤਿ ਜੀਵਮਾਨਕਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਯਾ। ''ਮਤਿਤ੍ਥੀ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਾਰਾਜਿਕਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਪਕ੍ਖੇ ਪਨ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸਹਸੇਯ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿਂ ਨ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੫੫) ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨਰੂਪਾਹਿ ਪਨ ਯਕ੍ਖਿਪੇਤੀਹਿ, ਮੇਥੁਨਸ੍ਸ ਅਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾਯ ਚ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਪਠਮਦਿਵਸੇਪੀ**ਤਿ ਪਠਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਯ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਨ ਚਤੁਤ੍ਥੇਯੇਵ ਦਿਵਸੇ, ਅਥ ਖੋ

ਇਧ ਪਠਮਦਿਵਸੇਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਇਧ ਦਿਵਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਪਨ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਵਤ੍ਥੁਕਸੇਨਾਸਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਹ ਨਿਪਜ੍ਜਨਂ, ਸੂਰਿਯਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਦੁਤਿਯਸਹਸੇਯ੍ਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਛਪ੍ਪਞ੍ਚਵਾਚਾਹੀਤਿ ਛਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਾਚਾਹਿ। ਵਾਚਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਥਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਉਤ੍ਤਰਿ ਛਪ੍ਪਞ੍ਚਵਾਚਾਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ। ਸਚੇ ਅਟ੍ਠਕਥਂ, ਧਮ੍ਮਪਦਂ, ਜਾਤਕਾਦਿਵਤ੍ਥੁਂ ਵਾ ਕਥੇਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਛਪ੍ਪਦਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਥੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਏਕਂ ਪਦਂ ਪਾਲ਼ਿਤੋ, ਪਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋਤਿ ਏਵਂ ਛ ਪਦਾਨਿ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਵ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋ। **ਪੁਰਿਸੇਨਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਗ੍ਗਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਮਾਤੁਗਾਮੇ ਮਾਤੁਗਾਮਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਅਮਾਤੁਗਾਮਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਸ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਪੁਨ ਆਗਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਪਨ ਏਕਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਨ ਮਾਤੁਗਾਮਸਤਸ੍ਸਾਪਿ ਦੇਸੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ । ''ਵਿਞ੍ਞੁਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਯਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਅਵਿਞ੍ਞਿਤ੍ਥਿਯਾਪਿ ਦੇਸਯਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਇਰਿਯਾਪਥਪਰਿਵਤ੍ਤਾਭਾਵੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਵਾ ਇਰਿਯਾਪਥਪਰਿਵਤ੍ਤਾਭਾਵੋ। **ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਸ੍ਸਾਭਾਵੋ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਸ੍ਸਾਭਾਵੋ, ਦੁਤਿਯਾਨਿਯਤੇ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਰਿ ਛਪ੍ਪਞ੍ਚਵਾਚਾਹਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ **ਕਿਰਿਯਾ,** ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਂ **ਅਕਿਰਿਯਾ**ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਭੂਤਾਰੋਚਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨਾਤਿ ''ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੭੧) ਉਜੁਕਮੇਵ। **ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਆਰੋਚਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਯੋ ਤੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਿ, ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੭੫) ਅਞ੍ਞਾਪਦੇਸੇਨ ਭਣਿਤਂ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਕਾਲੇ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੭), ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਾ ਵਾ ਅਤਿਕਡ੍ਢਿਯਮਾਨੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭੂਤਂ ਆਰੋਚੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਨਤਿਕਡ੍ਢਿਯਮਾਨੇਨਾਪਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੭੭) ਤਥਾਰੂਪੇ ਕਾਰਣੇ ਸਤਿ ਆਰੋਚੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਤੇਨੇਵ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਉਪਵਦਿਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਥੇਰੋ ''ਆਵੁਸੋ, ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਾਮਂ ਮਾ ਅਕਾਸਿ, ਖੀਣਾਸਵੋ ਤਯਾ ਉਪਵਦਿਤੋ''ਤਿ ਆਹ। ਥੇਰੇਨ ਚ ''ਅਤ੍ਥਿ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁ ''ਆਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਆਹ''ਨ੍ਤਿ ਅਵੋਚ। ''ਕਾਰਕੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾਪਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਮੋਘਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਨਾਯ, ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾਯ ਚ ਅਰਿਯਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਥਾਰੂਪੇ ਕਾਰਣੇ ਸਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਰੋਚਯਤੋ"**ਤਿ। ਸੁਤਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸੀਲਗੁਣਂ ਪਨ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਪਿ ਆਰੋਚੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਇਧ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾਤਿ ਆਹ **"ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਵੇਦਨਾਟ੍ਟਾਨਂ ਗਹਣਂ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤੀ**ਤਿ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਦਿਭਾਵੇ ਸਤਿ। **ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ ਨ ਗਹਿਤਾ। **ਅਚਿਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਜਾਨਨਚਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨ ਅਚਿਤ੍ਤਕਂ। **ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਦ੍ਵਿਚਿਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ ਝਾਨਲਾਭਿਨੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਲੋਭਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਨ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ **"ਦ੍ਵਿਵੇਦਨ"**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਭੂਤਾਰੋਚਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਰੋਚਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ 'ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ। **ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ''ਏਵਮੇਸ ਪਰੇਸੁ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨਾਪਿ ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਤ੍ਥਾਯ। **ਆਪਤ੍ਤੀਨਞ੍ਚ ਕੁਲਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵਾ**ਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਾ, ਏਤ੍ਤਕੇਸੁ ਕੁਲੇਸੁ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਪਤ੍ਤੀਨਞ੍ਚ ਕੁਲਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਕਤ੍ਵਾ ਵਾ।

ਅਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਯਾਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਪਞ੍ਚਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਅਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਅਵਸੇਸੇ ਛ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਵਜ੍ਜਿਤੇ ਸੇਸੇ ਛ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ। **ਪੁਰਿਮਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਵੇਰਮਣਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ। **ਇਤਰਂ ਅਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾਦਿਕਪਞ੍ਚਕਂ, ਸੁਕ੍ਕਵਿਸਟ੍ਠਿਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਅਤ੍ਤਕਾਮਞ੍ਚੇਤਿ ਅਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰਂ। **ਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਯਂ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ, ਅਤ੍ਤਕਾਮਂ, ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਂ ਆਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਆਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਯਂ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ, ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ, ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ, ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਂ, ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਂ ਆਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਰੋਚਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ। **ਸਵਤ੍ਥੁਕੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਸਹ ਘਟਿਤੋ।

ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਰੋਚਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਪਥਵੀਖਣਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਾਸਾਣਸਕ੍ਖਰਕਥਲਮਰੁਮ੍ਬਵਾਲੁਕਾਦੀਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਉਪਰਿ **ਪਾਸਾਣਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਮੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮਾਣਾ **ਸਕ੍ਖਰਾ। ਕਥਲਾ**ਤਿ ਕਪਾਲਖਣ੍ਡਾਨਿ। **ਮਰੁਮ੍ਬਾ**ਤਿ ਕਟਸਕ੍ਖਰਾ। **ਵਾਲੁਕਾ** ਵਾਲਿਕਾਯੇਵ। **ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਤਤਿਯਭਾਗੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਤਿਯੋ ਭਾਗੋ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਤੋ ਪਂਸੁਂ ਵਾ ਮਤ੍ਤਿਕਂ ਵਾ ਆਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਕਤੇ ਦ੍ਵੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਪਂਸੁ ਵਾ ਮਤ੍ਤਿਕਾ ਵਾ ਏਕੋ ਪਾਸਾਣਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ **ਮਿਸ੍ਸਕਪਥਵੀ** ਨਾਮਾਤਿ। **ਓਵਟ੍ਠੋ** ਨਾਮ ਦੇਵੇਨ ਓਵਟ੍ਠੋ (ਪਾਚਿ॰ ੮੬)। **ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ, ਸੀਹਲਟ੍ਠਕਥਾਯਮੇਵ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ । **ਅਧਿਕਤਰਪਾਸਾਣਾਦਿਮਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਧਿਕਤਰਪਾਸਾਣਾਦੀਹਿ ਮਿਸ੍ਸਾ, ਅਦਡ੍ਢਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਅਧਿਕਤਰਪਾਸਾਣਾਦਿਮਿਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਊਨਕਚਤੁਮਾਸੋਵਟ੍ਠਪਥਵਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੁਦ੍ਧਪਾਸਾਣਾਦਿਭੇਦਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਾ ਪਾਸਾਣਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸੁਦ੍ਧਪਾਸਾਣਾ,** ਸਾ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਭੇਦਸ੍ਸ ਸੋ **ਸੁਦ੍ਧਪਾਸਾਣਾਦਿ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੁਦ੍ਧਸਕ੍ਖਰਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। ਸੁਦ੍ਧਪਾਸਾਣਾਦਿਭੇਦੋ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾ **ਸੁਦ੍ਧਪਾਸਾਣਾਦਿਭੇਦਾ,** ਤਾਯ ਸੁਦ੍ਧਪਾਸਾਣਾਦਿਭੇਦਾਯ, ਸੁਦ੍ਧਪਾਸਾਣਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਯਂ ਖਣਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੋ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਪਾਦਙ੍ਗੁਟ੍ਠਕੇਨਪਿ ਖਣਤਿ, ਉਦਕਮ੍ਪਿ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਪਾਦਙ੍ਗੁਟ੍ਠਕੇਨਪਿ ਵਿਲਿਖਤਿ, ਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਚਨ੍ਤੋ ਦਹਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬੋ ਖਣਤਿਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਖਣਨਭੇਦਨਵਿਲੇਖਨਪਚਨਾਦੀਹਿ ਵਿਕੋਪੇਤੀ**ਤਿ। ਪਤ੍ਤਂ ਪਚਨ੍ਤੇਨ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੭) ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਕ੍ਕਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਪਚਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਦਡ੍ਢਾਯ ਪਥਵਿਯਾ ਅਗ੍ਗਿਂ ਠਪੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਤ੍ਤਪਚਨਕਪਾਲਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪਰਿ ਅਗ੍ਗਿਂ ਠਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਦਾਰੂਨਂ ਉਪਰਿ ਠਪੇਤਿ, ਸੋ ਅਗ੍ਗਿ ਤਾਨਿ ਦਹਨ੍ਤੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਂ ਦਹਤਿ, ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਇਟ੍ਠਕਪਾਸਾਣਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹਿ ਇਟ੍ਠਕਾਦੀਨਂਯੇਵ ਉਪਰਿ ਠਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤੇਸਂ ਅਨੁਪਾਦਾਨਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਨਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸੁਕ੍ਖਖਾਣੁਰੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁਪਿ ਅਗ੍ਗਿਂ ਦਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਪਥਵਿਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਦੇਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ''ਖਣਨਭੇਦਨਵਿਲਿਖਨਪਚਨਾਦੀਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ। **ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਇਤਰੋ**ਤਿ ਆਣਾਪਕੋ।

‘‘ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਖਣਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੬) ਵਦਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ਖਤਾਯੇਵ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਕਪ੍ਪਿਯਵੋਹਾਰੋ। ਏਸ ਨਯੋ ‘‘ਵਾਪਿਂ, ਤਲ਼ਾਕਂ, ਆਵਾਟਂ ਖਣਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। ‘‘ਇਮਂ ਓਕਾਸਂ ਖਣ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਖਣਾ’’ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ‘‘ਕਨ੍ਦਂ ਖਣ ਮੂਲਂ ਖਣਾ’’ਤਿ ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ‘‘ਇਮਂ ਵਲ੍ਲਿਂ ਖਣ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ ਕਨ੍ਦਂ ਵਾ ਮੂਲਂ ਵਾ ਖਣਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਓਕਾਸਂ ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’**ਤਿ। ਆਤਪੇਨ ਸੁਕ੍ਖਕਦ੍ਦਮੋ ਚ ਫਲਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਥਵਿਯਾ ਅਸਮ੍ਬਦ੍ਧੋ, ਤਮੇਵ ਅਪਨੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਗੋਕਣ੍ਟਕੇਪਿ । ਤੇਨਾਹ **‘‘ਆਤਪੇਨ...ਪੇ॰... ਅਸਮ੍ਬਦ੍ਧ’’**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਗੋਕਣ੍ਟਕੇ** (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੬) ਨਾਮ ਗਾਵੀਨਂ ਖੁਰਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਦ੍ਦਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤਲੇਨ ਭੂਮਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਵਿਕੋਪੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਤਨਦਿਤਟ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਦਿਸਾਮਨ੍ਤਾ ਪਤਿਤਂ ਓਮਕਚਾਤੁਮਾਸਂ ਓਵਟ੍ਠਂ ਨਦਿਤਟਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕੇਯੇਵ ਪਤਤਿ, ਦੇਵੇ ਅਤਿਰੇਕਚਾਤੁਮਾਸਂ ਓਵਟ੍ਠੇਪਿ ਉਦਕੇਯੇਵ ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਤਿਤਤ੍ਤਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਮਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਙ੍ਗਲਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਸਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਥਵਿਯਾ ਅਸਮ੍ਬਦ੍ਧਂ ਨਙ੍ਗਲਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡਂ। **ਏਵਮਾਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕੂਟਾਸਿਵ੍ਹਨਯੋਗ੍ਗਤਨੁਕਕਦ੍ਦਮਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। **ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਪਵਟ੍ਟਨੇਨ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਸਾਣਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਵਾ ਪਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਤ੍ਤਰਦਣ੍ਡੇਨ ਵਾ ਆਹਚ੍ਚ ਆਹਚ੍ਚ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਥਵੀ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਸਾ ‘‘ਤੇਨ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਅਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਭਿਨ੍ਨਾ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਇਤਿ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਪ੍ਪਵਟ੍ਟਨੇਨ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਅਸਤਿਯਾ ਪਾਦਙ੍ਗੁਟ੍ਠਕਾਦੀਹਿ ਵਿਲਿਖਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋ ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤੋ ਕੇਨਚਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਪਾਦਙ੍ਗੁਟ੍ਠਕੇਨ ਵਾ ਕਤ੍ਤਰਯਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਪਥਵਿਂ ਵਿਲਿਖਨ੍ਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਅਸਤਿਯਾ ਪਾਦਙ੍ਗੁਟ੍ਠਕਾਦੀਹਿ ਵਿਲਿਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਪਥਵੀਖਣਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮੁਸਾਵਾਦਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਭੂਤਗਾਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਭੂਤਗਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਭਵਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੯੦) ਇਮਿਨਾ ਵਿਰੁਲ਼੍ਹਮੂਲੇ ਨੀਲਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਮਾਨਕੇ ਤਰੁਣਗਚ੍ਛੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **‘‘ਅਹੇਸੁ’’**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇ ਮਹਨ੍ਤੇ ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਾਦਿਕੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਜਾਯਨ੍ਤੀ’’**ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਭਵਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਂ **‘‘ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ’’**ਤਿ, ‘‘ਅਹੇਸੁ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ **‘‘ਜਾਤਾ ਵਡ੍ਢਿਤਾ’’**ਤਿ। **ਗਾਮੋ**ਤਿ ਸਮੂਹੋ। **ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਹਰਿਤਤਿਣਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਹਰਿਤਤਿਣਸ੍ਸ ਚੇਵ ਹਰਿਤਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਞ੍ਚ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਓਸਧਿਗਚ੍ਛਲਤਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਚ ਭੁਮ੍ਮਂ। ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਮਾਹ **‘‘ਭੂਤਗਾਮਪਾਤਬ੍ਯਤਾਯਾ’’**ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਨਨੁ ਚ ਰੁਕ੍ਖਾਦਯੋ ਚਿਤ੍ਤਰਹਿਤਤਾਯ ਨ ਜੀਵਾ, ਚਿਤ੍ਤਰਹਿਤਤਾ ਚ ਪਰਿਫਨ੍ਦਾਭਾਵਤੋ, ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਵਿਰੁਹਨਤੋ, ਵਿਸਦਿਸਜਾਤਿਕਭਾਵਤੋ, ਚਤੁਯੋਨਿਯਂ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਵੁਡ੍ਢਿ ਪਨ ਪਵਾਲ਼ਸਿਲਾਲਵਣਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਨ ਤੇਸਂ ਜੀਵਭਾਵੇ ਕਾਰਣਂ, ਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਂ ਸੁਪਨਂ ਵਿਯ ਚਿਞ੍ਚਾਦੀਨਂ, ਤਥਾ ਦੋਹਲ਼ਾਦਯੋ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਭੂਤਗਾਮਸ੍ਸ ਪਾਤਬ੍ਯਤਾਯ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਇਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤਿ? ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਤੋ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸਤ੍ਤਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤੋ ਚ। ਤੇਨੇਵਾਹ ‘‘ਜੀਵਸਞ੍ਞਿਨੋ ਹਿ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਾਚਿ॰ ੮੯)। **ਸਾਸਪਬੀਜਕਸੇਵਾਲਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਸਾਸਪਬੀਜਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸੇਵਾਲਮ੍ਪਿ, ਸਾਸਪਸੇਵਾਲਂ, ਬੀਜਕਸੇਵਾਲਮ੍ਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਸਪਸੇਵਾਲੋ** ਨਾਮ ਸਾਸਪਮਤ੍ਤੋ ਖੁਦ੍ਦਕਸੇਵਾਲੋ। **ਬੀਜਕਸੇਵਾਲੋ** ਨਾਮ ਉਪਰਿ ਖੁਦ੍ਦਕਪਤ੍ਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਖੁਦ੍ਦਕਮੂਲੋ ਸੇਵਾਲੋ।

ਮੂਲਬੀਜਖਨ੍ਧਬੀਜਫਲ਼ੁਬੀਜਅਗ੍ਗਬੀਜਬੀਜਬੀਜਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮੂਲਮੇਵ ਬੀਜੰ **ਮੂਲਬੀਜੰ**। ਏਵ◌ੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮੂਲਬੀਜੰ** ਹਲਿਦ੍ਦਿਆਦਿਕੰ। **ਖਨ੍ਧਬੀਜੰ** ਅਸ੍ਸਤ੍ਥਾਦਿਕੰ। **ਫਲ਼ੁਬੀਜੰ** ਉਚ੍ਛੁਆਦਿਕੰ। **ਅਗ੍ਗਬੀਜੰ** ਹਿਰਿਵ◌ੇਰਾਦਿਕੰ। **ਬੀਜੰਬੀਜੰ** ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਦਿਕੰ। **ਭਾਜਨਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਰਾਵ◌ਾਦਿਭਾਜਨਗਤੰ। ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੁੰ ਮੂਲਮਤ੍ਤੁੰ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੁਮੂਲਮਤ੍ਤੁੰ। ਮਤ੍ਤੁ** ਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖਮਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ **ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੁਅਙ੍ਕੁਰਮਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਮੂਲਞ੍ਚ ਪਣ੍ਣਞ੍ਚ ਨਿਗ੍ਗਤੰ, ਭੂਤਗਾਮਸਙ੍ਖੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਵ◌ਿਦਤ੍ਥਿਮਤ੍ਤਾ ਪਤ੍ਤਵ◌ਟ੍ਟਿ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਵ◌ਿਦਤ੍ਥਿਮਤ੍ਤਾ ਅਨੀਲਵਣ੍ਣਾ ਪਤ੍ਤਵ◌ਟ੍ਟਿ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਹਰਿਤੋ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਨੀਲਵਣ੍ਣੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਮੁਗ੍ਗਾਦੀਨੰ ਪਨ ਪਣ੍ਣੇਸੁ ਉਟ੍ਠਿਤੇਸੁ, ਵ◌ੀਹਿਆਦੀਨੰ ਵ◌ਾ ਅਙ੍ਕੁਰੇ ਹਰਿਤੇ ਭੂਤਗਾਮਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਿਆਦੀਸੁ।

ਭੂਤਗਾਮਬੀਜਗਾਮੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭੂਤਗਾਮਤੋ ਵ◌ਿਯੋਜਿਤੰ ਵ◌ਿਰੁਹਨਸਮਤ੍ਥਮੇਵ ਮੂਲਬੀਜਾਦਿਕੰ ਬੀਜਗਾਮੋ ਨਾਮਾਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਉਭਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਭੂਤਗਾਮਬੀਜਗਾਮੇਸੁ। **ਅਤਥਾਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਭੂਤਗਾਮਾਬੀਜਗਾਮਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ। ਕੋ ਪਨ ਵ◌ਾਦੋ ਅਭੂਤਗਾਮਾਬੀਜਗਾਮੇਸੁ ਅਭੂਤਗਾਮਾਬੀਜਗਾਮਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ। **ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਾਸਾਣਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਵ◌ਾ ਪਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਸਾਖੰ ਵ◌ਾ ਕਡ੍ਢਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਤ੍ਤੁਰਦਣ੍ਡੇਨ ਵ◌ਾ ਭੂਮਿੰ ਪਹਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਿਣਾਨਿ ਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਤੇਨ ''ਵ◌ਿਕੋਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵ◌ੰ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਅਵ◌ਿਕੋਪਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਵ◌ਿਕੋਪਿਤਾਨਿ** ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਵ◌ਿਕੋਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਅਸਤਿਯਾਤਿ ਅਞ੍ਞਵ◌ਿਹਿਤੋ ਕੇਨਚਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਪਾਦਙ੍ਗੁਟ੍ਠਕੇਨ ਵ◌ਾ ਹਤ੍ਥੇਨ ਵ◌ਾ ਤਿਣੰ ਵ◌ਾ ਲਤੰ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਕੋਪੇਨ੍ਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵ◌ੰ ਅਸਤਿਯਾ ਵ◌ਿਕੋਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਅਜਾਨਿਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ''ਬੀਜਗਾਮੋ''ਤਿ ਵ◌ਾ ''ਭੂਤਗਾਮੋ''ਤਿ ਵ◌ਾ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ''ਵ◌ਿਕੋਪੇਮੀ''ਤਿ ਪਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਏਵ◌ੰ ਤਿਣੇ ਵ◌ਾ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜੇ ਵ◌ਾ ਖਣਿਤ੍ਤਿੰ ਵ◌ਾ ਕੁਦਾਲੰ ਵ◌ਾ ਸਙ੍ਗੋਪਨਤ੍ਥਾਯ ਠਪੇਤਿ, ਡਯ੍ਹਮਾਨਹਤ੍ਥੋ ਵ◌ਾ ਅਗ੍ਗਿੰ ਪਾਤੇਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਤਿਣਾਨਿ ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ ਡਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾ, ਏਵ◌ੰ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਕੋਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਗ੍ਗਿਨਾਤਿ ਕਟ੍ਠਗ੍ਗਿਗੋਮਯਗ੍ਗਿਆਦੀਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਗ੍ਗਿਨਾ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਲੋਹਖਣ੍ਡੇਨਪਿ ਆਦਿਤ੍ਤੇਨ। **"ਕਪ੍ਪਿਯ"ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾਵ◌ਾ**ਤਿ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਭਾਸਾਯ ''ਕਪ੍ਪਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾਵ। **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਠਮੰ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਫੁਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਚ੍ਛਾ ''ਕਪ੍ਪਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਪਠਮੰ ਅਗ੍ਗਿੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਤੰ ਅਨੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵ◌ਾਵ 'ਕਪ੍ਪਿਯ'ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੯੩) ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਤਥੇਵ◌ਾ**ਤਿ 'ਕਪ੍ਪਿਯ'ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾਵ। ਅਸ੍ਸਮਹਿੰਸਸੂਕਰਮਿਗਗੋਰੂਪਾਨੰ ਪਨ ਖੁਰਾ ਅਤਿਖਿਣਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਕਤਮ੍ਪਿ ਅਕਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਗੋਮਹਿੰਸਾਦੀਨੰ ਖੁਰੇ"**ਤਿ। ਹਤ੍ਥਿਨਖਾ ਪਨ ਖੁਰਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਦੀਪਿਮਕ੍ਕਟਾਨੰ, ਸਕੁਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਨਖਾ ਤਿਖਿਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। **"ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵ◌ਾ ਆਹਟੇਨਪੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯੇਹਿ ਕਾਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤੇਹਿ ਤਤ੍ਥਜਾਤਕੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **"ਸਤ੍ਥੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ◌ਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਛੇਦੰ ਵ◌ਾ ਵ◌ੇਧੰ ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ''ਕਪ੍ਪਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾਵ◌ਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮਤਿਦਿਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਕਪ੍ਪਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾਵ ਕਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਪ੍ਪਿਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਾਰਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤੰ, ਤਥਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ''ਕਪ੍ਪਿਯੰ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇਯੇਵ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ''ਕਪ੍ਪਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਅਗ੍ਗਿਪਰਿਜਿਤਾਦਿ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਵਚਨੰ ਪਨ ''ਪੁਨਪਿ ਕਪ੍ਪਿਯੰ ਕਰੋਹੀਤਿ ਕਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾਵ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਮੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਏਕਸ੍ਮਿੰ...ਪੇ॰... ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਤੇ ਸਬ੍ਬੰ ਕਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਏਕੰਯੇਵ ''ਕਪ੍ਪਿਯੰ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਪਿ ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਤੇ ਏਕਾਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੰ ਕਤੰ ਹੋਤਿ। **ਦਾਰੁਕੰ ਵ◌ਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਜ੍ਝਤਿ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਜ੍ਝਾਪੇਤਿ ਵ◌ਾ, ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। **ਭਤ੍ਤੁਸਿਤ੍ਥੇ ਵ◌ਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤੰ ਵ◌ਿਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਵਲ੍ਲਿਆਦੀਨੰ ਭਾਜਨਗਤਿਕਤ੍ਤਾਤਿ

ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਭਿਨ੍ਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਬੀਜਤੋ ਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਟਾਹਸ੍ਸ ਭਾਜਨਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਬੀਜ**ਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਕੁਰਜਨਨਸਮਤ੍ਥਬੀਜਰਹਿਤਤਰੁਣਮ੍ਬਫਲਾਦਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਂ ਪਨ ਫਲਂ ਤਰੁਣਂ ਹੋਤਿ, ਅਬੀਜ"**ਨ੍ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਬੀਜਂ ਨਾਮ ਬੀਜਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ ਅਮ੍ਬਪਨਸਾਦਿਫਲਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਬੀਜਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਿਯਕਰਣਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਯਮੇਵ ਕਪ੍ਪਿਯਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਭੂਤਗਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਞ੍ਞਵਾਦਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ''ਤ੍ਵਂ ਕਿਰ ਦੁਕ੍ਕਟਾਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਂ। **ਤਤੋ ਅਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਤੋ ਅਞ੍ਞਮਤ੍ਥਂ। **ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਨਯਧਰੇਨ ਯਂ ਵਚਨਂ ਦੋਸਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਚਨੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਸ੍ਸ। ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥੋਪਿ ਹਿ ਚਰਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨਂ। **ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਾਵਸੇਸਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਸੇਸਾ ਸਾਵਸੇਸਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਤਂ ਆਪਨ੍ਨੋ। **ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੋ**ਤਿ ''ਕਿਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋਸੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਯਮਾਨੋ। **ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਕੋ ਆਪਨ੍ਨੋ? ਕਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ? ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ? ਕਥਂ ਆਪਨ੍ਨੋ? ਕਂ ਭਣਥ? ਕਿਂ ਭਣਥਾ''ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਚਨੇਨ। **ਅਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਿਂ ਤ੍ਵਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋਸੀ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਕਵਚਨਂ। **ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਸੋ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੪) ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਆਵੁਸੋ, ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋਸੀ''ਤਿ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ''ਕੋ ਆਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤੋ ''ਤ੍ਵ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਹਂ ਕਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਅਥ ''ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਹਂ ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤੋ ''ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਹਂ ਕਥਂ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਕਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਪਨ੍ਨੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਅਥ ''ਇਦਂ ਨਾਮ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਕਂ ਭਣਥਾ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤੋ ''ਤਂ ਭਣਾਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਕਿਂ ਭਣਥਾ''ਤਿ ਏਵਮਨੇਕੇਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਵਸੇਸਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ, ਤਂ ਨ ਕਥੇਤੁਕਾਮੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ ਵਿਹੇਸੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਵਿਹੇਸੇਤੀ**ਤਿ ਚਿਰਨਿਸਜ੍ਜਾਚਿਰਭਾਸਨੇਹਿ ਪਿਟ੍ਠਿਆਗਿਲਾਯਨਤਾਲੁਸੋਸਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘਂ ਵਿਹੇਸੇਤਿ, ਪਰਿਸ੍ਸਮਂ ਤੇਸਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਸ੍ਸਮੋ** ਹਿ ਵਿਹੇਸਾ ਨਾਮ। **ਅਞ੍ਞਵਾਦਕਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਵਾਦਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਞ੍ਞਵਾਦਕਾਰੋਪਨਤ੍ਥਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਂ। **ਵਿਹੇਸਕਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਙ੍ਘੇਨ ਕਤੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਞ੍ਞਵਾਦਕਕਮ੍ਮੇ ਚ ਵਿਹੇਸਕਕਮ੍ਮੇ ਚ ਸਙ੍ਘੇਨ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਕਤੇ। **ਤਥਾ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਪਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ, ਅਞ੍ਞਵਾਦਕਞ੍ਚ ਵਿਹੇਸਕਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਵਿਹੇਸਕੇਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਵਚਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ''ਆਪਤ੍ਤਿਕਰਾ ਚ ਹੋਤਿ ਅਞ੍ਞਵਾਦਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਦੀਸੁ ਵਿਯਾ''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਯੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਉਪਰਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। **ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮੇ ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮੇ ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਅਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਅਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮੇ ਤਿਕਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਨਾਰੋਪਿਤੇ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਅਨਾਰੋਪਿਤੇ, ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗੇਲਞ੍ਞੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਕਥੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਮੁਖੇ ਤਾਦਿਸੇਨ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ। **ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡਨਾਦੀਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਕਥਿਤੇ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡਨਂ ਵਾ ਕਲਹੋ ਵਾ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਵਾ ਵਿਵਾਦੋ ਵਾ ਸਙ੍ਘਭੇਦੋ ਵਾ ਸਙ੍ਘਰਾਜਿ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਨ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਭੂਤੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾ।

“**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸਦਿਸਾਨੀ**”ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੰ ਅਤਿਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਇਦੰ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਿਯਾ ਕਿਰਿਯੰ** ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞੰ ਪਟਿਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਿਯਾ ਅਕਿਰਿਯੰ** ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ ਵਿਹੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਅਞ੍ਞਵਾਦਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਉਜ੍ਝਾਪਨਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਯੇਨ ਵਚਨੇਨਾਤਿ ‘‘ਛਨ੍ਦਾਯ ਇਤ੍ਥੰਨਾਮੋ ਇਦੰ ਨਾਮ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਕੇਨ ਯੇਨ ਵਚਨੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਛਨ੍ਦਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਛਨ੍ਦਾਯਾ**ਤਿ ਛਨ੍ਦੇਨ ਪਕ੍ਖਪਾਤੇਨ। ‘‘ਅਕ੍ਖਰਾਯ ਵਾਚੇਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੪੬) ਵਿਯ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਏਸ। **ਇਦੰ ਨਾਮ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾਨੰ ਪਣੀਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਵਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਭਤ੍ਤਾਦਿਕੰ ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੇਨਾਸਨਪਞ੍ਞਾਪਕਾਦਿਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਭਤ੍ਤੁਦ੍ਦੇਸਕਯਾਗੁਭਾਜਕਫਲਭਾਜਕਾਦੀਨੰ ਗਹਣੰ। ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨੰ **ਝੇ**-ਸਦ੍ਦੋ ਓਲੋਕਨਤ੍ਥੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਵਞ੍ਞਾਯ ਓਲੋਕਾਪੇਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਚਿਨ੍ਤਨਤ੍ਥੋਯੇਵ ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ “**ਲਾਮਕਤੋ ਵਾ ਚਿਨ੍ਤਾਪੇਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। **ਤਥੇ**ਵ **ਵਦਨ੍ਤਾ**ਤਿ ‘‘ਛਨ੍ਦਾਯ ਇਤ੍ਥੰਨਾਮੋ ਇਦੰ ਨਾਮ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤਾ। **ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। “**ਖਿਯ੍ਯਨਕੇ**”ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੫) ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ।

ਅਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਙ੍ਘੇਨ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਅਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ। ਕੇਵਲੰ ‘‘ਤਵੇਸੋ ਭਾਰੋ’’ਤਿ ਸਙ੍ਘੇਨ ਆਰੋਪਿਤਭਾਰਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਵਾ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਤ੍ਥਾਯ ਸਯਮੇਵ ਭਾਰੰ ਵਹਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਯਤ੍ਰ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਤਾਦਿਸੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚੀ**ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ। **ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੬) ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤੇਰਸ ਸਮ੍ਮਤਿਯੋ ਦਾਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਯੋ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲੇ ਲਦ੍ਧਸਮ੍ਮੁਤਿਕੋ ਪਚ੍ਛਾ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇ ਠਿਤੋ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਬਜ੍ਝਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਕੇਵਲੰ ਸਙ੍ਘੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਮਤੇਨ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘‘ਤ੍ਵੰ ਇਦੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਹੀ’’ਤਿ ਭਾਰੋ ਕਤੋ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਅਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਉਜ੍ਝਾਪਨਞ੍ਚ ਖਿਯ੍ਯਨਞ੍ਚ ਮੁਸਾਵਾਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਇਮਿਨਾਵ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦੇਨ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਉਜ੍ਝਾਪਨਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਪਠਮਸੇਨਾਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਮਞ੍ਚੰ ਵਾਤਿ ਮਸਾਰਕੋ, ਬੁਨ੍ਦਿਕਾਬਦ੍ਧੋ, ਕੁਲ਼ੀਰਪਾਦਕੋ, ਆਹਚ੍ਚਪਾਦਕੋਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਞ੍ਚੰ ਵਾ। **ਪੀਠੰ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਭਿਸਿੰ** ਵਾਤਿ ਉਣ੍ਣਭਿਸਿ, ਚੋਲ਼ਭਿਸਿ, ਵਾਕਭਿਸਿ, ਤਿਣਭਿਸਿ, ਪਣ੍ਣਭਿਸੀਤਿ ਇਮਾਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਭਿਸੀਸੁ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਿਸਿੰ ਵਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਮਞ੍ਚਾਦੀਸੂ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ “**ਮਞ੍ਚਸਙ੍ਖੇਪੇਨਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੀਠਸਙ੍ਖੇਪੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਕਪ੍ਪਿਯਚਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਮਿਗਾਜੇਲ਼ਕਚਮ੍ਮੇਨ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਮਿਗਚਮ੍ਮੇ ਏਣਿਮਿਗੋ, ਵਾਤਮਿਗੋ, ਪਸਦਮਿਗੋ, ਕੁਰੁਙ੍ਗਮਿਗੋ, ਮਿਗਮਾਤੁਕੋ, ਰੋਹਿਤਮਿਗੋਤਿ ਏਤੇਸਂਯੇਵ ਚਮ੍ਮਾਨਿ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਪਨ –

> ਮਕ੍ਕਟੋ ਕਾਲ਼ਸੀਹੋ ਚ, ਸਰਭੋ ਕਦਲੀਮਿਗੋ।
> ਯੇ ਚ ਵਾਲ਼ਮਿਗਾ ਕੇਚਿ, ਤੇਸੰ ਚਮ੍ਮੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ॥ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੫੯)।

ਤਤ੍ਥ **ਵਾਲ਼ਮਿਗਾ**ਤਿ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਅਚ੍ਛਤਰਚ੍ਛਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਏਤੇਯੇਵ, ਯੇਸੰ ਪਨ ਚਮ੍ਮੰ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਗੋਮਹਿਂਸਸਸਬਿਲ਼ਾਰਾਦਯੋਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ‘‘ਵਾਲ਼ਮਿਗਾ’’ਤ੍ਵੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਤੇਸਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸੰ

ਚਮ੍ਮਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਤਾਲੀਸਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਂ ਤਮਾਲਪਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਮਿਸ੍ਸਂ ਪਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਿਣਵਾਕਚੋਲੇਸੁ ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਬਿਬ੍ਬੋਹਨੇ ਵਿਯ ਨਿਸੀਦਿਤੁਞ੍ਚ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁਞ੍ਚ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ "**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚੇਦਮੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਪਮਾਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ, ''ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਭਿਸਿਯਾ ਪਮਾਣਨਿਯਮੋਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਞ੍ਚਭਿਸਿਪੀਠਭਿਸਿਭੂਮਤ੍ਥਰਣਭਿਸਿਚਙ੍ਕਮਨਭਿਸਿਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਭਿਸੀਤਿ ਏਤਾਸਂ ਪਨ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਵਸੇਨ ਪਮਾਣਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। **ਅਨ੍ਤੋ ਸਂਵੇਲ੍ਲਿਤ੍ਵਾ ਬਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਮਜ੍ਝੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਬਦ੍ਧਂ।

ਯੇ ਅਟ੍ਠ ਮਾਸਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ''ਅਵਸ੍ਸਿਕਸਙ੍ਕੇਤਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਵਰਣਂ "**ਵਸ੍ਸਾਨਮਾਸਾਤਿ ਏਵਂ ਅਪਞ੍ਞਾਤਾ**"ਤਿ, ਅਪ੍ਪਤਿਤਾ ਅਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। "**ਅਸਞ੍ਞਿਤਾ**"ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਟ੍ਠ ਮਾਸਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹੇਮਨ੍ਤਿਕਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗਿਮ੍ਹਿਕਾ ਮਾਸਾਤਿ ਅਟ੍ਠ ਮਾਸਾ। **ਓਵਸ੍ਸਕਮਣ੍ਡਪੇ**ਤਿ ਸਾਖਾਮਣ੍ਡਪਪਦਰਮਣ੍ਡਪਾਨਂ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਓਵਸ੍ਸਕੇ ਮਣ੍ਡਪੇ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ । **ਕਾਕਾਦੀਨਂ ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਧੁਵਨਿਵਾਸੇਨ ਕਾਕਾ ਵਾ ਕੁਲਾਲਾ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵਾ ਸਕੁਨ੍ਤਾ ਕੁਲਾਵਕੇ ਕਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਕਾਕਾਦੀਨਂ ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਗੋਚਰਪ੍ਪਸੁਤਾ ਸਕੁਨ੍ਤਾ ਵਿਸ੍ਸਮਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। "**ਕਦਾਚਿਪੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ਵਸ੍ਸਿਕਸਙ੍ਕੇਤੇਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ। **ਯਦਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ।

ਸੋਤਿ ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਸਨ੍ਥਤੋ, ਸੋ। **ਪਕਤਿਸਨ੍ਥਤੇ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾਵ ਸਨ੍ਥਤੇ, ਯਂ ਨੇਵਤ੍ਤਨਾ ਸਨ੍ਥਤਂ, ਨ ਪਰੇਨ ਸਨ੍ਥਰਾਪਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਲਜ੍ਜੀ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਲਜ੍ਜਨਸੀਲੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਵਿਨਾਸਨੇ ਭੀਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਲਿਬੋਧਂ ਵਿਯ ਮਞ੍ਞਤੀ**"ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਅਲਜ੍ਜਿਂ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ**ਤਿ ''ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾਰਹਿਤੋ, ਇਮਿਨਾ ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ ਚੇ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਵਾਰੇ ''ਓਤਾਪੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੧੩) ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੂਪਚਾਰਤੋ ਬਹਿ ਠਿਤਤ੍ਤਾ "**ਪਾਦੁਦ੍ਧਾਰੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਪਾਦੁਦ੍ਧਾਰੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਦੁਤਿਯਪਾਦੁਦ੍ਧਾਰੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਸਙ੍ਘਿਕੇ ਸਙ੍ਘਿਕਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਪੁਗ੍ਗਲਿਕਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ **ਤਿਕਦੁਕ੍ਕਟ**ਮ੍ਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਚਿਮਿਲਿਕਾ**ਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਦੁਤਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਦਸ੍ਸਿਤੋਵ। **ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨੀ** (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੨) ਨਾਮ ਰਜ੍ਜੁਕੇਹਿ ਵਾ ਪਿਲੋਤਿਕਾਹਿ ਵਾ ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਤ੍ਥਂ ਕਤਾ। **ਫਲਕਪੀਠਂ** ਨਾਮ ਫਲਕਮਯਂ ਪੀਠਂ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਚਿਮਿਲਿਕਾਦੀਨਿਯੇਵ ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯਂ ਵਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਾਰੁਭਣ੍ਡਂ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਤ੍ਤਿਕਾਭਣ੍ਡਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। "**ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਪਤ੍ਤਾਧਾਰਕਮ੍ਪੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਾਲਵਣ੍ਟਬੀਜਨਿਪਤ੍ਤਪਾਨੀਯਉਲ੍ਲਙ੍ਕਪਾਨੀਯਸਙ੍ਖਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਰਞ੍ਞੇ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੦) ਪਣ੍ਣਕੁਟੀਸੁ ਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਨਿ ਦੇਨ੍ਤਿ ''ਸਙ੍ਘਿਕਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਥਾ''ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਂ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਆਰਞ੍ਞਕੇਨ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸਤਿ ਅਨੋਵਸ੍ਸਕੇ**ਤਿ ਪਬ੍ਭਾਰਾਦਿਅਨੋਵਸ੍ਸਕਟ੍ਠਾਨੇ ਅਸਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਂ ''ਸਭਾਗਾਨਂ ਅਭਾਵੇ''ਤਿ ਚ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਆਰਞ੍ਞਕੇਨ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਸਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸਭਾਗਾਨਂ ਅਭਾਵੇ ਅਨੋਵਸ੍ਸਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਨੋਵਸ੍ਸਕੇ ਅਸਤਿ ਰੁਕ੍ਖੇ ਲਗ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਨ ਕੇਵਲਂ ਇਦਂਯੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ "**ਯਥਾ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਯਥਾ ਵਾ ਉਪਚਿਕਾਹਿ ਨ ਖਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਠਪਿਤੇ ਉਪਚਿਕਾਹਿ ਸੇਨਾਸਨਂ ਨ ਖਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਤਥਾ ਪਾਸਾਣਾਨਂ ਉਪਰਿ ਠਪਨਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਚਤੂਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੬) ਪਾਸਾਣੇਸੁ ਮਞ੍ਚਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਚੇ ਅਵਸੇਸਮਞ੍ਚਪੀਠਾਨਿ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਭਿਸਿਆਦਿਕਂ ਰਾਸਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਾਰੁਭਣ੍ਡਂ ਮਤ੍ਤਿਕਾਭਣ੍ਡਂ ਪਟਿਸਾਮੇਤ੍ਵਾ ਗਮਿਕਵਤ੍ਤਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕੇਨਾਪਿ ''ਅਹਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕੋ''ਤਿ ਚੀਵਰਕੁਟਿਮ੍ਪਿ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਸਮਯੇ ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੇ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਵਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਚਤੁਗ੍ਗੁਣੇਨਪਿ ਚੀਵਰੇਨ ਕਤਕੁਟਿ ਅਤੇਮੇਨ੍ਤੁਂ ਰਕ੍ਖਿਤੁਂ ਨੇਵ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਸਤ੍ਤਾਹਵਦ੍ਦਲਿਕਾਦੀਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਯਾਨੁਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਸ੍ਸਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸ੍ਸਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਰੁਹਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਮਿਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕਪੁਗ੍ਗਲਿਕੇ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਵਿਸ੍ਸਾਸੋ ਨ ਰੁਹਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੇ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ। **ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਯਕ੍ਖੋ ਵਾ ਪੇਤੋ ਵਾ। **ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤਂ ਹੋਤਿ।

ਪਠਮਸੇਨਾਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਦੁਤਿਯਸੇਨਾਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚਮ੍ਮਂ। ਨਨੁ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਚਮ੍ਮਾਨਿ ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨਿ ਸੀਹਚਮ੍ਮਂ ਬਜਗ੍ਘਚਮ੍ਮਂ ਦੀਪਿਚਮ੍ਮਂ, ਯੋ ਧਾਰੇਯ੍ਯ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੫੫) ਖਨ੍ਧਕੇ ਸੀਹਚਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਕਤੋਤਿ ਆਹ **"ਸੀਹਚਮ੍ਮਾਦੀਨਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਿਹਰਣੇਯੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤਂ ਵਿਹਾਰਂ ਹਰਿਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੇਯੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੇਨਾਸਨਸਨ੍ਤਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭੂਮਤ੍ਥਰਣਵਸੇਨ ਪਨ ਪਰਿਭੋਗੇ ਨੇਵਤ੍ਥਿ ਦੋਸੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੇਨਾਸਨਪਰਿਭੋਗੇ ਪਨ ਅਕਪ੍ਪਿਯਚਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ। ਪਾਵਾਰੇਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਾਵਾਰੋ**। **ਕੋਜਵ**ੋਤਿ ਉਦ੍ਦਲੋਮਿਏਕਨ੍ਤਲੋਮਿਆਦਿਕੋਜਵਤ੍ਥਰਣਂ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਸਿ ਨਿਸੀਦਨਂ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰੋ ਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰੋਤਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਸੇਨਾਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਭਿਸੀ**ਤਿ ਮਞ੍ਚਕਭਿਸਿ ਵਾ ਪੀਠਕਭਿਸਿ ਵਾ। **ਨਿਸੀਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦਸਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰੋ**ਤਿ ਯੇਸਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਤਿਣਾਨਂ ਸਨ੍ਥਾਰੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰੇ**। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਭਿਸਿ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟਾ। **ਨਿਸੀਦਨਂ** ਨਿਸੀਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨੇਵ (ਪਾਚਿ॰ ੫੩੧ ਆਦਯੋ) ਪਾਕਟਂ। **ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰਾਨਿ** ਪਨ ਲੋਕਪਸਿਦ੍ਧਾਨਿਯੇਵ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਪਾਕਟਮੇਵਾ"**ਤਿ।

ਨੇਵ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ, ਨ ਉਦ੍ਧਰਾਪੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਰੂਪੇ ਠਾਨੇ ਨ ਠਪੇਯ੍ਯ, ਪਰੇਨ ਵਾ ਤਥਾ ਨ ਕਾਰੇਯ੍ਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਥਾ ਠਪਿਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਂ ਠਪੇਨ੍ਤੇਨ ਚ ''ਚਤੂਸੁ ਪਾਸਾਣੇਸੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੬) ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗੇਹੇ ਅਨੋਵਸ੍ਸਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨਂ ਓਵਸ੍ਸਤਿ, ਛਦਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਤਿਣਂ ਵਾ ਇਟ੍ਠਕਾ ਵਾ ਆਨੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਉਸ੍ਸਹਤਿ, ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਂ। ਨੋ ਚੇ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਯੋ ਓਕਾਸੋ ਅਨੋਵਸ੍ਸਕੋ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਓਵਸ੍ਸਤਿ, ਉਸ੍ਸਹਨ੍ਤੇਨ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਘਰੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਤੇਪਿ ''ਸਙ੍ਘਿਕਂ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਾਰਿਯਂ, ਅਗ੍ਗਿਦਾਹਾਦੀਨਂ ਭਾਯਾਮਾ''ਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੇ ਪਾਸਾਣਾਨਂ ਉਪਰਿ ਮਞ੍ਚਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਿਣੇਹਿ ਚ ਪਣ੍ਣੇਹਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਪਕਾਰਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। **ਉਪਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਸੇਨਾਸਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਾ।

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਨਾਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ – (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੮) ਯਾ ਤਾਵ ਭੂਮਿਯਂ ਦੀਘਸਾਲਾ ਵਾ ਪਣ੍ਣਸਾਲਾ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਤ੍ਥਮ੍ਭੇਸੁ ਕਤਗੇਹਂ ਉਪਚਿਕਾਨਂ ਉਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੇਨ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਵ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਕਤਿਪਯਾਨਿ ਦਿਵਸਾਨਿ ਅਜਗ੍ਗਿਯਮਾਨੇ ਵਮ੍ਮਿਕਾਵ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਪਾਸਾਣਪਿਟ੍ਠਿਯਂ ਵਾ ਪਾਸਾਣਤ੍ਥਮ੍ਭੇਸੁ ਵਾ ਕਤਸੇਨਾਸਨਂ ਸਿਲੁਚ੍ਚਯਲੇਣਂ ਵਾ ਸੁਧਾਲਿਤ੍ਤਸੇਨਾਸਨਂ ਵਾ, ਯਤ੍ਥ ਉਪਚਿਕਾਸਙ੍ਕਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤੋ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਪਿ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਪਿ ਗਨ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਤ੍ਥ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਚੇ ਤਾਦਿਸੇਪਿ ਸੇਨਾਸਨੇ ਏਕੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਉਪਚਿਕਾ ਆਰੋਹਨ੍ਤਿ, ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਵ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਆਪੁਚ੍ਛਨਂ ਪਨ ਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਪੁਚ੍ਛਨਂ ਗਮਿਕਵਤ੍ਤਂ। ਇਦਞ੍ਚ ਇਤਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਵਤ੍ਤਭੇਦਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੧੧੮) ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ

ਵਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਾਯ ''ਯਂ ਪਾਸਾਣਪਿਟ੍ਠਿਯਂ ਵਾ ਪਾਸਾਣਤ੍ਥਮ੍ਭੇਸੁ ਵਾ ਕਤਸੇਨਾਸਨਂ, ਯਤ੍ਥ ਉਪਚਿਕਾਨਾਰੋਹਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੬੦) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੬) ਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਸਾਮਣੇਰੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਆਰਾਮਿਕੋ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਸਤਿ ਯੇਨ ਵਿਹਾਰੋ ਕਾਰਾਪਿਤੋ, ਸੋ ਵਿਹਾਰਸਾਮਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਕੁਲੇ ਯੋ ਕੋਚਿ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ।

"ਉਪਚਾਰੇ"ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਵਰਣਂ **"ਬਹਿ ਆਸਨ੍ਨੇ"**ਤਿ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਬਹਿ ਆਸਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾਯ** ਵਾਤਿ ਭੋਜਨਸਾਲਾਯਂ ਵਾ। **ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਞ੍ਹਿ ਦਸਵਿਧਂ ਸੇਯ੍ਯਂ ਅਨ੍ਤੋਗਬ੍ਭਾਦਿਮ੍ਹਿ ਗੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਸ੍ਮਾ ਸੇਯ੍ਯਾਪਿ ਸੇਨਾਸਨਮ੍ਪਿ ਉਪਚਿਕਾਹਿ ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਵਮ੍ਮਿਕਰਾਸਿਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਬਹਿ ਪਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਗੁਤ੍ਤਤਾਯ, ਨ ਸੇਨਾਸਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਹਸਾ ਉਪਚਿਕਾਹਿ ਖਾਯਿਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਵਿਹਾਰੇਪਿ ਸਨ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਹਾਰੂਪਚਾਰੇ ਪਨ ਤਂ ਵਿਹਾਰਚਾਰਿਕਂ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤਾ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਪਟਿਸਾਮੇਨ੍ਤਿ।

ਉਦ੍ਧਰਣਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਮਞ੍ਚਪੀਠਕਵਾਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੮) ਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਵਂਸੇ ਲਗ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਪਚ੍ਛਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਸਨਕਭਿਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਪੁਨ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਵਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਸਯਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਤਥੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਅਨ੍ਤੋਕੁਟ੍ਟਤੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਬਹਿਕੁਟ੍ਟੇ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤੇਨ ਗਮਨਕਾਲੇ ਪੁਨ ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਪਟਿਸਾਮੇਤਬ੍ਬਂ। ਉਪਰਿਪਾਸਾਦਤੋ ਓਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾਪਾਸਾਦੇ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾਪਿ ਗਮਨਕਾਲੇ ਪੁਨ ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਉਦ੍ਧਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ ਪਨ ''ਭਿਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਸਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੬) ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਦੁਤਿਯਸੇਨਾਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਨੁਪਖਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

''ਜਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਨੁਟ੍ਠਾਪਨੀਯੋ 'ਅਯ'ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਕੁਤੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **"ਤੇਨੇਵਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਨਨੁ ਪਦਭਾਜਨੇਪਿ ਵੁਡ੍ਢਭਾਵਾਦਿਜਾਨਨਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤੁ ਅਨੁਟ੍ਠਾਪਨੀਯਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਵੁਡ੍ਢੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਬਹੂਪਕਾਰਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਤ੍ਤਾਦਿਬਹੁਉਪਕਾਰਭਾਵਂ''। ਨ ਕੇਵਲਂ ਇਦਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਤਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ, ਤੇਨ ਬਹੂਪਕਾਰਤ੍ਤੇਪਿ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾਭਾਵੇ, ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਤ੍ਤੇਪਿ ਬਹੂਪਕਾਰਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਦਾਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਸ੍ਸ ਬਹੂਪਕਾਰਤਂ, ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਦੀਨਂ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਤਞ੍ਚ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੧੧੯-੧੨੧) ਕੇਚਿ। **ਧੁਵਵਾਸਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਵਾਸਤ੍ਥਾਯ। **ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਪਲੋਕਨੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਗਿਲਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸਙ੍ਘੋਯੇਵ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਦੇਤਿ, ਗਿਲਾਨੋ ਪਨ ਅਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਸੇਨਾਸਨੋਪਿ ਨ ਪੀਲ਼ੇਤਬ੍ਬੋ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਸਮਨ੍ਤਾ ਦਿਯਡ੍ਢੋ ਹਤ੍ਥੋਤਿ ਮਜ੍ਝੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਕਪਸ੍ਸੇਨ ਚੇ ਪਹੋਨਕਦਿਸਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਪਾਦਧੋਵਨਪਾਸਾਣਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਾਦਧੋਵਨਪਾਸਾਣਤੋ। **ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਸੀਦਨਮਤ੍ਤੇਨ, ਨਿਪਜ੍ਜਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਵਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਟ੍ਠਾਯੁਟ੍ਠਾਯ ਨਿਸੀਦਤੋ ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਤੋ ਵਾ।

ਸਙ੍ਘਿਕੇ ਸਙ੍ਘਿਕਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਪੁਗ੍ਗਲਿਕਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ **ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਿਕਦੁਕ੍ਕਟਂ** ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲਿਕੇ ਸਙ੍ਘਿਕਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਅਞ੍ਞਪੁਗ੍ਗਲਿਕਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ। **ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬਹਿ ਆਸਨ੍ਨਪ੍ਪਦੇਸੇ।

ਅਨੁਪਖਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨੇਕਕੋਟ੍ਠਕਾਨੀਤਿ ਅਨੇਕਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਾਨਿ। ''ਨਿਕ੍ਖਮਾਤਿ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਚੇ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੧੨੬) ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਨੇਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨਧਮ੍ਮਕਰਣਮਞ੍ਚਪੀਠਭਿਸਿਬਿਬ੍ਬੋਹਨਾਦਿਭੇਦਂ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਰਜਨਛਲ੍ਲਿਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਨੇ। **ਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਪਰਾਮਸਤਿ। **ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਾਪਨੇ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਗਾਲ੍ਹਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੇਸੁ ਪਨ ਏਕਾਵ ਆਪਤ੍ਤਿ।

ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕਕਲਹਕਾਰਕਮੇਵ ਸਕਲਸਙ੍ਘਾਰਾਮਤੋ ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤੁਂ ਲਭਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਪਕ੍ਖਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਮ੍ਪਿ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ। ਅਲਜ੍ਜਿਆਦਯੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਤੋਯੇਵ ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਕਲਸਙ੍ਘਾਰਾਮਤੋ ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਕਲਸਙ੍ਘਾਰਾਮਤੋਪੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਵੇਹਾਸਕੁਟਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਪਰਿਵੇਹਾਸਕੁਟਿਯਾਤਿ ਉਪਰਿਮਤਲੇ ਅਸਨ੍ਥਤਪਦਰਾਯ ਕੁਟਿਯਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਪਰਿ ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਤਲਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਾ ਹਿ ਕਾਚਿ ਉਪਰਿ ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਤਲਾ ਦ੍ਵਿਭੂਮਿਕਕੁਟਿਕਾ ਵਾ ਤਿਭੂਮਿਕਾਦਿਕੁਟਿਕਾ ਵਾ, ਸਾ ''ਵੇਹਾਸਕੁਟੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਵੇਹਾਸਕੁਟਿਲਕ੍ਖਣਂ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਪਦਭਾਜਨੇ ''ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਸੀਸਘਟ੍ਟਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੩੧) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਦਭਾਜਨੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਕੁਟਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਵੇਹਾਸਕੁਟਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। **ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਮਾਣਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ। ਸਬ੍ਬਹੇਟ੍ਠਿਮਾਹਿ ਤੁਲਾਹਿ ਸੀਸਂ ਨ ਘਟ੍ਟੇਤੀਤਿ **ਅਸੀਸਘਟ੍ਟਾ। ਅਞ੍ਞੇ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਟਨਿਯੋ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। **ਪਵੇਸਿਤਪਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਵੇਸਿਤਪਾਦਸਿਖਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ''ਭੂਮਤ੍ਥੇ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਆਹਚ੍ਚਪਾਦਕਾਦੀਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸਹਸਾਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ। **ਅਵੇਹਾਸਕੁਟਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਭੂਮਿਯਂ ਕਤਪਣ੍ਣਸਾਲਾਦੀਸੁ, ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਾ ਕਾਤੁਂ। **ਸੀਸਘਟ੍ਟਾਯਾ**ਤਿ ਯਾ ਸੀਸਂ ਘਟ੍ਟਾ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਤਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾਪਾਸਾਦੇ ਅਨੋਣਤੇਨ ਵਿਚਰਿਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਞ੍ਚਰਣਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਪਰਪੀਲ਼ਾ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਉਪਰਿਤਲਂ ਵਾ ਪਦਰਸਞ੍ਚਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿਮਤਲਂ ਦਾਰੁਫਲਕੇਹਿ ਘਨਸਨ੍ਥਤਂ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ** ਵਾਤਿ ਉਪਰਿ ਨਾਗਦਨ੍ਤਕਾਦੀਸੁ ਲਗ੍ਗਿਤਂ ਚੀਵਰਾਦਿਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਵਾ। **ਲਗ੍ਗੇਤਿ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ ਆਣਿ **ਪਟਾਣਿ**। ਯਸ੍ਸਾ ਦਿਨ੍ਨਾਯ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੇਪਿ ਪਾਦਾ ਨ ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਂਭੂਤਾ ਆਣਿ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਨਂ ਪਾਦਸਿਖਾਸੁ ਦਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਾਦਸੀਸਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਵੇਹਾਸਕੁਟਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਮਹਲ੍ਲਕਵਿਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਿਟ੍ਠਸਙ੍ਘਾਟਸ੍ਸਾਤਿ ਦ੍ਵਾਰਬਨ੍ਧਸ੍ਸ। **ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਹਤ੍ਥੋ ਪਦੇਸੋ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੫) ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਦ੍ਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਉਪਰਿਭਾਗੇ ਚ ਉਚ੍ਚਾ ਭਿਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਹਤ੍ਥੋ ਪਦੇਸੋ। ਖੁਦ੍ਦਕਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਯਂ ਭਿਤ੍ਤਿਂ ਵਿਵਰਿਯਮਾਨਂ ਕਵਾਟਂ ਆਹਨਤਿ, ਸਾ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੂਪਚਾਰਾਪਿ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਅਧੋਭਾਗੇਪਿ ਲੇਪੋਕਾਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਲਿਮ੍ਪਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਅਗ੍ਗਲ਼ਟ੍ਠਪਨਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਗ੍ਗਲ਼**ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਦ੍ਵਾਰਫਲਕਸਹਿਤਂ ਦ੍ਵਾਰਬਨ੍ਧਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਕਵਾਟਕਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। "**ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਠਪਨਂ ਇਧ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋਤਿ ਆਹ "**ਕਵਾਟਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕਮ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਚਲਤਿ। **ਯਾਵ ਦ੍ਵਾਰਕੋਸਾ ਅਗ੍ਗਲ਼ਟ੍ਠਪਨਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਲਿਮ੍ਪਿਤਬ੍ਬੋ** ਵਾ **ਲੇਪਾਪੇਤਬ੍ਬੋ** ਵਾਤਿ ਅਗ੍ਗਲ਼ਟ੍ਠਪਨਤ੍ਥਾਯ ਯਾਵ ਦ੍ਵਾਰਕੋਸਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਲਿਮ੍ਪਿਤਬ੍ਬੋ ਵਾ, ਪਰੇਹਿ ਲੇਪਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਨੁ ਚਾਯਮਤ੍ਥੋ ਨੇਵ ਮਾਤਿਕਾਯਂ, ਨ ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਥ ਕੁਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ। **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨੇ। **ਅਧਿਕਾਰਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਆਲੋਕਂ ਸਨ੍ਧੇਤਿ ਪਿਧੇਤੀਤਿ **ਆਲੋਕਸਨ੍ਧਿ**। ਤੇਨਾਹ "**ਆਲੋਕਸਨ੍ਧੀਤਿ ਵਾਤਪਾਨਕਵਾਟਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵਾਤਪਾਨਕਵਾਟਕਾ**ਤਿ ਵਾਤਪਾਨਫਲਕਾ। ਅਨੁਦ੍ਦਾਤਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਪਨ ਅਦ੍ਦਤ੍ਥ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਿਲਿਮ੍ਪਿਤੁਂ ਵਾ ਵਿਲਿਮ੍ਪਾਪੇਤੁਂ ਵਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ''ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਚਤੁਤ੍ਥਲੇਪੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੧੩੫) ਕੇਚਿ। ''ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਲੇਪਦਾਨਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਅਦ੍ਦਤ੍ਥ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਕਟ''ਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ।

ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਂਵਿਧਾਤਬ੍ਬਂ। **ਅਪ੍ਪਹਰਿਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਪ੍ਪ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੨, ੩੩੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੮) ਵਿਯ ਅਭਾਵਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਅਹਰਿਤੇ**"ਤਿ। ਸਾਲਿਵੀਹਿਆਦਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੨.੩੦) **ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ** ''ਪੁਰਕ੍ਖਤਂ ਸਸ੍ਸਫਲ''ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਮੁਗ੍ਗਮਾਸਾਦਿ **ਅਪਰਣ੍ਣਂ।** **ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਪਿਤਂ। "**ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਤ੍ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਦੀਨਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰੋ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਾਪੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਥੇਵਾਤਿ** ਮੁਖਵਟ੍ਟਿਅਨ੍ਤੇਨ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਤਬ੍ਬਂ** ਪਤਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਅਪਤਨੋਕਾਸਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਪਰਿ ਨ ਪਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਓਕਾਸਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਤਨ੍ਤਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਪ੍ਪਹਰਿਤੇਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਤ੍ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਹਰਿਤੇਪਿ ਠਾਤੁਂ ਨ ਲਭਤੀ**"ਤਿ।

ਤਤੋ ਚੇ ਉਤ੍ਤਰੀਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਾ ਪਰਿਯਾਯਾਨਂ ਵਾ ਉਪਰਿ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਮਗ੍ਗੇ ਵਾ ਪਰਿਯਾਯੇ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਮਗ੍ਗੇਨ ਛਾਦਿਯਮਾਨੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮਗ੍ਗੇਨ ਛਾਦਿਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਕਮੇਵ ਛਾਦਿਯਮਾਨੇ। **ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗੇਨ ਛਾਦਨਂ ਇਟ੍ਠਕਸਿਲਾਸੁਧਾਹਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਛਾਦਨਂ ਤਿਣਪਣ੍ਣੇਹੀਤਿ ਆਹ "**ਇਟ੍ਠਕਸਿਲਾਸੁਧਾਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਥਾ ਦ੍ਵੇ ਮਗ੍ਗੇ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਯਾਯੇ ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤਤਿਯਂ ਮਗ੍ਗਂ ਵਾ ਪਰਿਯਾਯਂ ਵਾ ''ਏਵਂ ਛਾਦੇਹੀ''ਤਿ ਆਣਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਨ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ ਠਾਤਬ੍ਬਂ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਛਦਨਂ ਛਦਨੂਪਰਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਉਪਰੂਪਰਿਛਨ੍ਨੋ ਹਿ ਵਿਹਾਰੋ ਚਿਰਂ ਅਨੋਵਸ੍ਸਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਮਦ੍ਦਮਾਨਾ ਏਵਂ ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਤਿਣਮੁਟ੍ਠਿਗਣਨਾਯਾ**ਤਿ ਤਿਣਕਰਲ਼ਗਣਨਾਯ।

ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤਿਰੇਕਦ੍ਵਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੇ ਅਤਿਰੇਕਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਊਨਕਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਸੇਤਵਣ੍ਣਾਦਿਕਰਣੇ**ਤਿ ਸੇਤਵਣ੍ਣਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਗੇਰੁਕਪਰਿਕਮ੍ਮਮਾਲਾਕਮ੍ਮਲਤਾਕਮ੍ਮਮਕਰਦਨ੍ਤਕਪਞ੍ਚਪਟਿਕਾਨਂ ਕਰਣੇ।

ਲੇਣਗੁਹਾਤਿਣਕੁਟਿਕਾਦੀਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਲੇਣ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਬਦ੍ਧਂ। **ਗੁਹਾ**ਤਿ ਕੇਵਲਾ ਪਬ੍ਬਤਗੁਹਾ। **ਤਿਣਕੁਟਿਕਾ** ਪਾਕਟਾ ਏਵ।

ਮਹਲ੍ਲਕਵਿਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸਪ੍ਪਾਣਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਘਟੇ ਏਕਾਵ ਆਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਉਦਕਘਟੇ ਏਕਾਵ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਭਾਜਨੇਸੁ । **ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਧਾਰਂ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਏਕੇਕਂ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕੇਕਂ ਤਿਣਂ ਵਾ ਪਣ੍ਣਂ ਵਾ ਮਤ੍ਤਿਕਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਕਟ੍ਠਗੋਮਯਾਦਿਂ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਰਿਯਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਖਯਂ।

''ਪਦੀਪੇ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੧੪੦) ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਪਟਙ੍ਗਾਦਿਪਾਣਕਾ ਮਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਦੀਪੁਜ੍ਜਲਨਂ ਵਿਯ ''ਸਿਞ੍ਚਨੇਨ ਪਾਣਕਾ ਮਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ''ਇਦਂ ਜਲਂ ਸਿਞ੍ਚਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵਿਨਾ ਵਧਕਚੇਤਨਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **"ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਿਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਵਸੇਨ ਤਿਚਿਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਿਞ੍ਚਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨ ਹੋਤਿ, ''ਆਸਨਂ ਧੋਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਧੋਵਨ੍ਤਞ੍ਚ ਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਿਞ੍ਚਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨ ਹੋਤਿ, ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਅਜਾਨਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਿਞ੍ਚਨਾਦਿਕਰਣੇ ਅਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸਪ੍ਪਾਣਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਭੂਤਗਾਮਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਓਵਾਦਵਗ੍ਗੋ

੧. ਓਵਾਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ''ਸੀਲਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੪੭) ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ। **ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨੇ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ । **"ਵਸ੍ਸਸਤੂਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਅਟ੍ਠਗਰੁਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਦਾਨਬੀਜਨਪਾਨੀਯਾਪੁਚ੍ਛਨਾਦਿਕਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਵਤ੍ਤਂ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ –

> ''ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਖੁਕੇ ਆਵਾਸੇ ਵਸ੍ਸਂ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਨ੍ਵਦ੍ਧਮਾਸਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਤੋ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਿਤਬ੍ਬਾ ਉਪੋਸਥਪੁਚ੍ਛਕਞ੍ਚ ਓਵਾਦੂਪਸਙ੍ਕਮਨਞ੍ਚ, ਵਸ੍ਸਂਵੁਟ੍ਠਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਉਭਤੋਸਙ੍ਘੇ ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪਵਾਰੇਤਬ੍ਬਂ ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਰਿਸਙ੍ਕਾਯ ਵਾ, ਗਰੁਧਮ੍ਮਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਉਭਤੋਸਙ੍ਘੇ ਪਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਂ ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਦ੍ਵੇ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਛਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਿਤਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾਯ ਉਭਤੋਸਙ੍ਘੇ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਕ੍ਕੋਸਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰਿਭਾਸਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਓਵਟੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਵਚਨਪਥੋ, ਅਨੋਵਟੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸੁ ਵਚਨਪਥੋ''ਤਿ (ਚੂਲਵ॰ ੪੦੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੫੧) –

ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਗਰੁਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਗਰੁਕੇ ਧਮ੍ਮੇ। ਤੇ ਹਿ ਗਾਰਵਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ''ਗਰੁਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠ ਗਰੁਧਮ੍ਮੇ ਅਞ੍ਞੇਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਧਮ੍ਮੇਨ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸੁ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਓਵਦਤੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸੁ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੰ ਗਰੁਧਮ੍ਮੇਨ ਓਵਦਤੋ ਵਾ। ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਯਥਾਵਤ੍ਥੁਕਮੇਵ। **"ਅਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮੇ"**ਤਿਆਦੀਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦਸਮ੍ਮੁਤਿਕਮ੍ਮੰ ''ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵਗ੍ਗੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੇ ਓਵਦਤੋ ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਗ੍ਗੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੇ ਓਵਦਤੋ ਵਗ੍ਗਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਸਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞੀਨੰ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਤਥਾ ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ ਅਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮੇ ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ਚ ਵਗ੍ਗੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੇ ਓਵਦਤੋ ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਨੋ ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਯਥਾ ਚ ਵਗ੍ਗੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੇ ਓਵਦਤੋ ਨਵ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ, ਏਵੰ ਅਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮੇ ਅਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਨੋ ਸਮਗ੍ਗੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੇ ਓਵਦਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਙ੍ਘੇ ਵਗ੍ਗਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਸਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞੀਨੰ ਵਸੇਨ ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਨੋ ਚਾਤਿ ਨਵ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮਗ੍ਗੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੇ ਨਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮੇ ਪਨ ਅਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵਗ੍ਗੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੰ ਓਵਦਤੋ ਤਿਕਦੁਕ੍ਕਟੰ, ਤਥਾ ਵੇਮਤਿਕਸ੍ਸ, ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਨੋ ਚਾਤਿ ਨਵ ਦੁਕ੍ਕਟਾਨਿ। ਸਮਗ੍ਗੰ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੰ ਓਵਦਤੋ ਅਟ੍ਠਾਤਿ ਸਤ੍ਤਰਸ ਦੁਕ੍ਕਟਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਚੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਞ੍ਞੰ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮੰ ਵਾ। ''ਸਮਗ੍ਗਾਮ੍ਹਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਹਿ ਓਵਾਦੰ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਓਵਾਦੰ ਅਞ੍ਞੰ ਧਮ੍ਮੰ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। **ਓਵਾਦਞ੍ਚ ਅਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਏਸੋ ਭਗਿਨਿ ਓਵਾਦੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ। **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛੰ ਦੇਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਪਗੁਣਾਯ ਗਰੁਧਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥੰ ਭਣਤਿ। **ਓਸਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰੇਹਿ, ਕਥੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਓਸਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਗਰੁਧਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿੰ ਵਦਤਿ। **ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਗਰੁਧਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵਾ ਪਞ੍ਹੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਪੁਟ੍ਠੋ।

ਓਵਾਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਕਤੋਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੰ। ਇਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਚ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ''ਏਕਤੋਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਯਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੰਵਾਸਾਯਾਤਿ ਉਪੋਸਥਾਦਿਅਤ੍ਥੰ। **ਇਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਭਤੋਸਙ੍ਘੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ।

ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਆਮਿਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਆਮਿਸੰ,** ਚੀਵਰਾਦਿ, ਆਮਿਸਮੇਵ ਹੇਤੁ **ਆਮਿਸਹੇਤੁ**। ਤੇਨਾਹ **"ਚੀਵਰਾਦੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਹੇਤੂ"**ਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਸਕ੍ਕਾਰਗਰੁਕਾਰਮਾਨਨਵਨ੍ਦਨਪੂਜਨਾਨੰ ਗਹਣੰ। **ਅਵਣ੍ਣਕਾਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਯਸਕਾਮਤਾਯੇਵ।

ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮੇਤਿਆਦੀਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਵਾਦਸਮ੍ਮੁਤਿਕਮ੍ਮੰ ''ਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ **ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮੇ ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਅਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞੀਨੰ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। ਤਥੇਵ **ਅਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮੇ ਤਿਕਦੁਕ੍ਕਟੰ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਸਮ੍ਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਤੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਘੇਨ ਵਾ ਭਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੰ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ। ਨਨੁ ਓਵਾਦਸਮ੍ਮੁਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਦੀਯਤਿ,

ਨ ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ "**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਸਮ੍ਮਤੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਘੇਨ ਵਾ ਠਪਿਤੋ ਪਨ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਸਾਮਣੇਰੋ ''ਅਸਮ੍ਮਤੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਕਤਿਯਾ ਚੀਵਰਾਦਿਹੇਤੁ ਓਵਦਨ੍ਤੰ ਪਨ ਏਵੰ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਚੀਵਰਾਦਿਹੇਤੁ ਓਵਦਨ੍ਤੰ ''ਏਸ ਚੀਵਰਾਦਿਹੇਤੁ ਓਵਦਤੀ''ਤਿ ਸਵ੍ਵਾਯ ਏਵੰ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ। ''ਨ ਚੀਵਰਾਦਿਹੇਤੁ ਓਵਦਤੀ''ਤਿ ਸਵ੍ਵਾਯ ਪਨ ਏਵੰ ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। **ਅਨਾਮਿਸਨ੍ਤਰਤਾ**ਤਿ ਆਮਿਸਚਿਤ੍ਤਭਾਵੋ, ''ਆਮਿਸਹੇਤੁ ਓਵਦਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਅਜ੍ਝਾਸਯਾਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋ ਹੇਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤਰ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਯਸ੍ਸਨ੍ਤਰਤੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਕੋਪਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੦) ਵਿਯ।

ਆਮਿਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਚੀਵਰਦਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਞ੍ਚਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਚੀਵਰਦਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਚੀਵਰਸਿਬ੍ਬਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੂਚਿੰ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਣੇਤਿ ਆਰਾਪਥੇ ਆਰਾਪਥੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ। ''ਸਿਬ੍ਬਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਨ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। **ਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਸਕਿੰ ਨੀਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਕਲਸੂਚਿੰ ਅਨੀਹਰਨ੍ਤੋ ਦੀਘਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਵੇਸਨਤ੍ਥੰ ਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਸਕਿੰ ਨੀਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। "**ਸਿਬ੍ਬਾ"ਤਿ** ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਕਿੰ ''ਚੀਵਰੰ ਸਿਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਸੂਚਿਕਮ੍ਮੰ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਆਰਾਪਥੇ ਆਰਾਪਥੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਣਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੂਚਿੰ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਣੇ ਏਕਮੇਕੰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ।

ਉਦਾਯਿਤ੍ਥੇਰਨ੍ਤਿ ਲਾਲੁਦਾਯਿਤ੍ਥੇਰੰ। ਵ**ੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ ਸਿਬ੍ਬਨੰ ਵਾ ਸਿਬ੍ਬਾਪਨੰ** ਵਾਤਿ ''ਸੂਚਿੰ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ ਸਿਬ੍ਬਨੰ ਵਾ ਸਿਬ੍ਬਾਪਨੰ ਵਾ।

ਚੀਵਰਸਿਬ੍ਬਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸੰਵਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੰਵਿਦਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ''ਏਹਿ, ਅਸੁਕਗਾਮੰ ਗਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਸ੍ਵੇ ਅਹੰ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਵਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਖੋ ਸੰਵਿਦਹਨੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਙ੍ਕੇਤਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਗਮਨਕਾਲੇ ਸਙ੍ਕੇਤੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਅਕਪ੍ਪਿਯਭੂਮਿਯੰ ਸੰਵਿਦਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਉਪਸ੍ਸਯਦ੍ਵਾਰੇ, ਰਥਿਕਾਯ, ਅਵ੍ਵੇਸੁ ਵਾ ਚਤੁਕ੍ਕਸਿਙ੍ਘਾਟਕਹਤ੍ਥਿਸਾਲਾਦੀਸੁ ਠਤ੍ਵਾ ਸੰਵਿਦਹਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਆਸਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪੀ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ, ਰਤਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਰਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਵ੍ਵਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਤਤੋ ਅਵ੍ਵਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ। **ਤੰ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੰ ਅਨ੍ਤਰਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੰ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਸਚੇ ਦੂਰੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਗਾਮੂਪਚਾਰਗਣਨਾਯ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤੇ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤੇ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਤਿ ਗਾਮੂਪਚਾਰੋਕ੍ਕਮਨਗਣਨਾਯ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨੀ**"ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਗਾਮਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਗਾਮੇ ਅਸਤੀ**ਤਿ ਅਦ੍ਧਯੋਜਨਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਗਾਮੇ ਅਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਗਾਮੇ ਸਤਿ ਗਾਮਨ੍ਤਰਗਣਨਾਯੇਵ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਅਦ੍ਧਯੋਜਨਗਣਨਾਯ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਧਯੋਜਨੇ ਅਦ੍ਧਯੋਜਨੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ, ਏਕਮੇਕੰ ਅਦ੍ਧਯੋਜਨੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਇਦਾਨਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਠਮਪਾਦੇ ਦੁਕ੍ਕਟੰ, ਦੁਤਿਯਪਾਦੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਨਯੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨੇ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਓਕ੍ਕਮਨੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਵ**ਿਸङ੍ਕੇਤੇਨਾ**ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮੫) ਏਤ੍ਥ ‘‘ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ‘‘ਅਜ੍ਜ ਵਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਸ੍ਵੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਕਾਲਵਿਸङ੍ਕੇਤੇਯੇਵ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਦ੍ਵਾਰਵਿਸङ੍ਕੇਤੇ, ਪਨ ਮਗ੍ਗਵਿਸङ੍ਕੇਤੇ, ਵਾ ਸਤਿਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। **ਆਪਦਾਸੂ**ਤਿ ਰਟ੍ਠਭੇਦੇ ਚਕ੍ਕਸਮਾਰੁਲ੍ਹਾ ਜਾਨਪਦਾ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਾਸੁ ਆਪਦਾਸੁ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਚਕ੍ਕਸਮਾਰੁਲ੍ਹਾ**ਤਿ ਚ ਇਰਿਯਾਪਥਚਕ੍ਕੰ ਵਾ ਸਕਟਚਕ੍ਕੰ ਵਾ ਸਮਾਰੁਲ੍ਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਾਤੁਗਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨਾ**ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੪੧੩ ਆਦਯੋ) ਸਪ੍ਪਾਣਕਵਗ੍ਗੇ ਸਤ੍ਤਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ।

ਸੰਵਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਨਾਵਾਭਿਰੁਹਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕੀਲ਼ਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋਤਿ ਲੋਕਸ੍ਸਾਦਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਥਵਵਸੇਨ ਕੀਲ਼ਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ। **ਤਥੇ**ਵਾਤਿ ਕੀਲ਼ਾਵਸੇਨੇਵ। **ਅਗਾਮਕਤੀਰਪਸ੍ਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਦ੍ਧਯੋਜਨਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਗਾਮਾਨੰ ਅਭਾਵਤੋ ਅਗਾਮਕਤੀਰਪਸ੍ਸੇਨ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ‘‘ਉਦ੍ਧੰਗਾਮਿਨਿੰ ਵਾ ਅਧੋਗਾਮਿਨਿੰ ਵਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੮੬) ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਵਾਪਿਸਮੁਦ੍ਦਾਦੀਸੁ ਕੀਲ਼ਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾਯਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਪਨ ਯਥਾਸੁਖੰ ਗਨ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀ"**ਤਿ। ਵ**ਿਸङ੍ਕੇਤੇਨਾ**ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਕਾਲਵਿਸङ੍ਕੇਤੇਨੇਵ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਿਤ੍ਥਵਿਸङ੍ਕੇਤੇਨ, ਪਨ ਨਾਵਾਵਿਸङ੍ਕੇਤੇਨ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ।

ਸੇਸਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਹਿ ਅਵਸੇਸੰ, ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਕੀਲ਼ਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ‘ਸੰਵਿਦਹਿਤ੍ਵਾ’ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੧੮੮) ਵਚਨਤੋ ਇਮੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੰ ਲੋਕਵਜ੍ਜੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੇਸੰ ਨਾਮ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ‘ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜੰ ਤਿਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਦ੍ਵਯੰ ਅਵਸੇਸ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਕੀਲ਼ਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾਯ ਹਿ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾਪਿ ਗਾਮਨ੍ਤਰੋਕ੍ਕਮਨੇ, ਅਦ੍ਧਯੋਜਨਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਵਾ ਸੰਵੇਗੰ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯ, ਨਿਦ੍ਦੰ ਵਾ ਓਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕੁਤੋ ਚਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮङ੍ਗਿਤਾ, ਯੇਨਿਦੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੰ, ਲੋਕਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਸਿਯਾਤਿ।

ਨਾਵਾਭਿਰੁਹਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਪਰਿਪਾਚਿਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਰਿਪਾਚਿਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਾਕਮਾਪਾਦਿਤੰ, ਯਥਾ ਲਭਤਿ, ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨੇਵ ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। **ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਗੁਣੰ ਪਕਾਸੇਤ੍**ਵਾਤਿ ‘‘ਅਯ੍ਯੋ ਭਾਣਕੋ, ਅਯ੍ਯੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੧੯੫) ਗੁਣੰ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ । **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਭੋਜਨਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੰ। ਕਮ੍ਮਸਾਧਨੋਯੰ **ਸਮਾਰਮ੍ਭ**ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ **"ਸਮਾਰਦ੍ਧ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਯਾਦਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਮਾ ਞਾਤਕਪ੍ਪਵਾਰਿਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਸਮਾਰਦ੍ਧੋਪਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਰਦ੍ਧੋਵ ਹੋਤਿ ਯਥਾਸੁਖੰ ਹਰਾਪੇਤਬ੍ਬਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਞਾਤਕਪ੍ਪਵਾਰਿਤਾਨੰ ਵਾ ਸਨ੍ਤਕ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਉਭਯਤ੍ਥਾਤਿ ਪਰਿਪਾਚਿਤਾਪਰਿਪਾਚਿਤੇਸੁ। **ਅਵਸੇਸੇ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਪਰਿਪਾਚਿਤੇਪਿ ਯਾਗੁਖਜ੍ਜਕਫਲਾਫਲਾਦਿਕੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਨਿਮਿਤ੍ਤੋਭਾਸਪਰਿਕਥਾਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਨ ਅਵਸੇਸੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਤੋ ਨ ਮੁਚ੍ਚਤਿ।

ਪਰਿਪਾਚਿਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਪਰੀਤਿ ਅਚੇਲਕਵਗ੍ਗੋ। **ਉਪਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ (ਪਾਚਿ॰ ੨੮੪ ਆਦਯੋ)। ਤਞ੍ਹਿ ਉਪਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਭਾਵਤੋ ''ਉਪਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਸਿਕ੍ਖਾਪਦ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਏਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਵਿਸੁਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਨ ਵਿਸੁਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਵ ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਹੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਚਤੁਤ੍ਥਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਤ੍ਥੁਤੋ ਇਮਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਏਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਪਿ ਇਦਂ ਪਠਮਂ ਵਿਸੁਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਓਵਾਦਵਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਭੋਜਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਆਵਸਥਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

''ਅਗਿਲਾਨੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਮਸੋ ਦ੍ਵਿਗਾਵੁਤਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਅਦ੍ਧਯੋਜਨਮ੍ਪਿ ਗਨ੍ਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋਨਾ"**ਤਿ। **ਆਵਸਥਪਿਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਆਵਸਥੇ ਪਿਣ੍ਡੋ, ਸਾਲਾਦੀਸੁ ਅਨੋਦਿਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭੋਜਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਭੋਜਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਮੇਸਂ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮੇਸਂ ਵਾ**ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਾਸਣ੍ਡਾਨਂ ਵਾ। **ਏਤ੍ਤਕਾਨਂ ਵਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਸਣ੍ਡੇ ਏਤ੍ਤਕਾਨਂ ਪਾਸਣ੍ਡਾਨਂ ਵਾ। **ਪਾਸਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਨਵੁਤਿਵਿਧਂ ਸਮਣਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦਿਂ। ਤੇ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਪਾਸਞ੍ਚੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਪਾਸਞ੍ਚ ਡੇਨ੍ਤਿ ਓਡ੍ਡੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਾਸਣ੍ਡਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਅਨੋਦਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ, ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਲਾਦੀਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ਸਾਲਾਰੁਕ੍ਖਮੂਲਅਬ੍ਭੋਕਾਸਾਦੀਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਠਾਨੇਸੁ। **ਏਕਦਿਵਸਮੇਵ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਏਕਦਿਵਸਂ ਸਕਿਂਯੇਵ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਦੁਤਿਯਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਭੁਤ੍ਤਦਿਵਸਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਅਜ੍ਝੋਹਾਰੇ ਅਜ੍ਝੋਹਾਰੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਲੋਪੇ ਆਲੋਪੇ ਕਬਲ਼ੇ ਕਬਲ਼ੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਨਾਨਾਕੁਲੇਹਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੦੬) ਪਨ ਨਾਨਾਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਏਕਦਿਵਸਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਪਟਿਪਾਟਿਂ ਪਨ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਕਪੂਗਨਾਨਾਪੂਗਏਕਗਾਮਨਾਨਾਗਾਮੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯੋਪਿ ਏਕਕੁਲਸ੍ਸ ਵਾ ਨਾਨਾਕੁਲਾਨਂ ਵਾ ਏਕਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਤਣ੍ਡੁਲਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵੇਨ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਸੋਪਿ ਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਨ ਸਕ੍ਕੋਮ ਦਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਕਲ੍ਯਾਣਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਦਾਤੁਂ ਆਰਭਨ੍ਤਿ, ਏਤਂ ਪੁਨ ਏਕਦਿਵਸਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਅਗਿਲਾਨੇ ਅਗਿਲਾਨਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਗਿਲਾਨਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ''ਗਿਲਾਨੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਿਨੋ ਅਨੁਵਸਿਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਸਕਿਂ ਭੁਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਕਦਿਵਸਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। **"ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਅਦ੍ਧਯੋਜਨਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ **"ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ"**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੨੦੮) ਇਦਮ੍ਪੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕੇਨਚਿ ਉਪਦ੍ਦਵੇਨਾ**ਤਿ ਨਦਿਪੂਰਚੋਰਭਯਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਉਪਦ੍ਦਵੇਨ। **ਅਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਗੁਖਜ੍ਜਕਫਲਾਫਲਾਦਿਭੇਦਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਞ੍ਞਂ। **ਅਨੁਵਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਨ ਵਸਿਤ੍ਵਾ।

ਆਵਸਥਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਗਣਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਗਣਭੋਜਨੇਤਿ ਗਣੇਨ ਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਗਣਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੇ ਭੋਜਨੇ। ਤੇਨਾਹ "**ਗਣਸ੍ਸ ਭੋਜਨੇ**"ਤਿ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ''ਗਣਸ੍ਸ ਭੋਜਨੇ''ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਚ ਖੋ ਗਣੋ ''ਕਤ੍ਥਚਿ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਤੀਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਧਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਇਧ ਕਤਿਹੀਤਿ ਆਹ "**ਇਧ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਗਣਭੋਜਨਂ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਸਵਤਿ ਨਿਮਨ੍ਤਨਤੋ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਵ◌ਾਤਿ ਆਹ "**ਤੇਸਂ ਨਿਮਨ੍ਤਨਤੋ ਵ◌ਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਮਨ੍ਤਨਤੋ ਵ◌ਾ**ਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਨਿਮਨ੍ਤਨਤੋ ਵ◌ਾ। **ਓਦਨਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਦਨਸਤ੍ਤੁਕੁਮ੍ਮਾਸਮਚ੍ਛਮਂਸਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ।

''ਓਦਨੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤੇਮਿ, ਓਦਨਂ ਮੇ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵ◌ੇਵਚਨੇਨ ਵ◌ਾ ਭਾਸਨ੍ਤਰੇਨ ਵ◌ਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭੋਜਨਾਨਂ ਨਾਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਵ◌ਾ ਨਾਨਾਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਵ◌ਾ ਠਿਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ। ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਞ੍ਚੇਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵ◌ਾ ਤਤੋ ਵ◌ਾ ਅਧਿਕੇ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵ◌ੇਵਚਨੇਨ ਵ◌ਾ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਅਨ੍ਨਾਦਿਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦੇਨ ਵ◌ਾ। **ਭਾਸਨ੍ਤਰੇਨ ਵ◌ਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਧਦਮਿਲਾਦਿਭਾਸਨ੍ਤਰੇਨ ਵ◌ਾ। **ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭੋਜਨਾਨਂ ਨਾਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭੋਜਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਓਦਨੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤੇਮੀ**ਤਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਨ੍ਤੇ ਓਦਨੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤੇਮਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਆਕਙ੍ਖਥ ਓਲੋਕੇਥ ਅਧਿਵ◌ਾਸੇਥ ਪਟਿਮਾਨੇਥ, ਸਤ੍ਤੁਨਾ ਨਿਮਨ੍ਤੇਮਿ, ਸਤ੍ਤੁਂ ਮੇ ਗਣ੍ਹਥ ਆਕਙ੍ਖਥ ਓਲੋਕੇਥ ਅਧਿਵ◌ਾਸੇਥ ਪਟਿਮਾਨੇਥਾ''ਤਿਆਦੀਨਂ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੧੭-੨੧੮) ਗਹਣਂ। **ਏਕਤੋ ਵ◌ਾ**ਤਿ ਏਕਤ੍ਥ ਠਿਤੇ ਵ◌ਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਵ◌ਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ''ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਓਦਨੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤੇਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਵ◌ਂ ਏਕਤੋ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ। **ਨਾਨਾਤੋ ਵ◌ਾ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਰਿਵ◌ੇਣਾਨਿ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਹਾਰੇ ਵ◌ਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਨਾਨਾਤੋ ਵ◌ਾ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ। ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤੇਸੁਯੇਵ ਵ◌ਾ ਏਕੋ ਪੁਤ੍ਤੇਨ, ਏਕੋ ਪਿਤਰਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ ਨਾਨਾਤੋਯੇਵ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਏਕਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦ੍ਵ◌ਾਦਸਹਤ੍ਥੂਪਚਾਰੇ ਠਿਤਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨਾਨਾਤੋ ਭੁਤ੍ਤੇਪਿ ਗਣਭੋਜਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਮੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਪਮਾਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵ◌ਂ ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਾਲਿਯਂ ''ਗਣਭੋਜਨਂ ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭੋਜਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਭੋਜਨੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਤਂ ਗਣਭੋਜਨਂ ਨਾਮਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੧੮) ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ? ਤਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਨਿਯਮਨਤ੍ਥਮੇਵ । ਨ ਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਕਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ''ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਦਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਨਿਯਮਵਚਨਂ ਹੋਤਿ। **ਏਕਤੋ ਵ◌ਾ ਨਾਨਾਤੋ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਕਤੋ ਠਿਤਾ ਵ◌ਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਵ◌ਾ ਉਪਾਸਕਂ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਭਤ੍ਤਂ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਵ◌ਾ ਪਾਟੇਕ੍ਕਂ ਪਵ◌ਿਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ''ਮਯ੍ਹਂ ਭਤ੍ਤਂ ਦੇਹਿ, ਮਯ੍ਹਂ ਭਤ੍ਤਂ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਵ◌ਾ ਏਕਤੋ ਵ◌ਾ ਨਾਨਾਤੋ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਤਸ੍ਸ ਦੁਵ◌ਿਧਸ੍ਸਾਪੀ**ਤਿ ਯਞ੍ਚ ਨਿਮਨ੍ਤਨਤੋ ਲਦ੍ਧਂ ਗਣਭੋਜਨਂ, ਯਞ੍ਚ ਵ◌ਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਲਦ੍ਧਂ, ਤਸ੍ਸ ਦੁਵ◌ਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਗਣਭੋਜਨਸ੍ਸ। **ਏਵ◌ਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ**ਤਿ ਏਕਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ।

ਪਾਦਾਨਮ੍ਪਿ ਫਲਿਤਤ੍ਤਾਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੧੭-੨੧੮) ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਪਾਦਾਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾ ਮਹਾਚਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਮਂਸਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਫਲਿਤਤ੍ਤਾ। **ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਾਲਿਕਾਯ ਵ◌ਾ ਸਕ੍ਖਰਾਯ ਵ◌ਾ ਫੁਟ੍ਠਮਤ੍ਤੇ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਚੀਵਰੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਸਾਟਕਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਲਭਿਤ੍ਵ◌ਾ ਚੀਵਰੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚੀਵਰੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਵ◌ਿਚਾਰਣਛਿਨ੍ਦਨਮੋਘਸੁਤ੍ਤਾਰੋਪਨਾਦਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚੀਵਰੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸੂਚਿਵ◌ੇਧਨਮ੍ਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। "**ਅਦ੍ਧਯੋਜਨਮ੍ਪੀ**"ਤਿਆਦਿ ਅਵਕਂਸਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਯੋ ਪਨ ਦੂਰਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਧਯੋਜਨਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਗਾਵ◌ੁਤੇਪਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਲਭਤਿ, ਗਤੋ ਪਨ ਏਕਦਿਵ◌ਸਂ। ਯਦਾ ਨਾਵ◌ਂ ਅਭਿਰੁਹਿਤੁਕਾਮੋ ਵ◌ਾ ਹੋਤਿ ਆਰੁਲ੍ਹੋ ਵ◌ਾ ਓਰੁਲ੍ਹੋ ਵ◌ਾ, ਅਯਂ ਨਾਵ◌ਾਭਿਰੁਹਨਸਮਯੋ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ "**ਨਾਵ◌ਾਭਿਰੁਹਨਸਮਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਵ◌ਿਸੇਸੋ – ਅਭਿਰੁਲ੍ਹੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾਪਿ ਯਾਵ ਨ ਓਰੋਹਤਿ, ਤਾਵ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਸਤਂ ਵ◌ਾ ਸਹਸ੍ਸਂ ਵ◌ਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਦਿਸੇ ਕਾਲੇ ''ਮਹਾਸਮਯੋ''ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। **ਯੋ ਕੋਚਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ**ਤਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਸੁ ਵ◌ਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਸੁ ਵ◌ਾ ਅਞ੍ਞਤਰੋ।

ਯੇ ਚ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਏਕਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਯੇਪਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਸਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤਯੋ ਵਾ ਏਕਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਪਣੀਤਭੋਜਨਸੂਪੋਦਨਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤੀਹਿ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। **ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤੇ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤੇ ਪਕ੍ਖਿਕੇ ਉਪੋਸਥਿਕੇ ਪਾਟਿਪਦਿਕੇ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਧੁਵਭਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ , ਬਹੂਨਮ੍ਪਿ ਏਕਤੋ ਗਹੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਗਣਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਰਮ੍ਪਰਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਗਣਭੋਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ''ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਓਦਨੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤੇਮਿ, ਓਦਨਂ ਮੇ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੧੭-੨੧੮) ਨਯੇਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵੇਵਚਨੇਨ ਵਾ ਭਾਸਨ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭੋਜਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ । **ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਨਿਮਨ੍ਤਨੇਨ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਸ੍ਸ। **ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾਸਮ੍ਮੁਖਵਸੇਨ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ, ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਭਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਨਾ ਨਾਮ ਸਮ੍ਮੁਖਾਪਰਮ੍ਮੁਖਾਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਸੂ**"ਤਿਆਦਿ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨਿਮਨ੍ਤਨਭੋਜਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਠਮਂ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਨ੍ਤਨੇ ਭੁਞ੍ਜਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ। ਯਦਿ ਤਿਵਿਧਾ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਰਿਵਾਰੇ ''ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਰਿਵਾਰੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਕਪ੍ਪਨਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨਾਨੁਜਾਨਨਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮਾਨਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਏਕਸਂਸਟ੍ਠਾਨੀ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਮਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੨੯) – ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਕੁਲਾਨਿ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤਂ ਆਕਿਰਨ੍ਤਿ, ਸੂਪਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਆਕਿਰਨ੍ਤਿ, ਏਕਮਿਸ੍ਸਕਂ ਹੋਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਮੂਲਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਉਪਰਿ, ਤਂ ਉਪਰਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਹਤ੍ਥਂ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਨਿਮਨ੍ਤਨਤੋ ਏਕਮ੍ਪਿ ਕਬਲ਼ਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਭੁਤ੍ਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਨਿਮਨ੍ਤਨਾਨਿ ਏਕਤੋ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਨਿਮਨ੍ਤਨਾਨਿ ਏਕਤੋ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। "**ਸਕਲੇਨ ਗਾਮੇਨ ਵਾ**"ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਕਲੇਨ ਗਾਮੇਨ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਸ੍ਸੇਵ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਭੁਞ੍ਜਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਪੂਗੇ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਨਿਮਨ੍ਤਿਯਮਾਨੋ ਵਾ "ਭਿਕ੍ਖਂ ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ"ਤਿ ਵਦਤੀ**ਤਿ ''ਭਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਨਿਮਨ੍ਤਿਯਮਾਨੋ ''ਨ ਮਯ੍ਹਂ ਤਵ ਭਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਭਿਕ੍ਖਂ ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਭਣਤਿ। **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭੋਜਨਂ ਕਿਰਿਯਂ, ਅਵਿਕਪ੍ਪਨਂ ਅਕਿਰਿਯਂ।

ਪਰਮ੍ਪਰਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਕਾਣਮਾਤਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਹੇਣਕਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰਤ੍ਥਾਯ। **ਪਾਥੇਯਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ। **ਸਤ੍ਤੁ**ਤਿ ਬਦ੍ਧਸਤ੍ਤੁ, ਅਬਦ੍ਧਸਤ੍ਤੁ ਚ। **ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤਪੂਰੇ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮੁਖਵਟ੍ਟਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਲੇਖਾਯ ਸਮਂ ਪੂਰੇ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤਪੂਰੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਏਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਏਕਪਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਪਤ੍ਤਂ। ਸਚੇ ਤਯੋ ਪਤ੍ਤਪੂਰਾ ਗਹਿਤਾ ਦ੍ਵੇ, ਸਚੇ ਦ੍ਵੇ ਗਹਿਤਾ, ਏਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਗਮਨੇ ਵਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੇਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਉਪਦ੍ਦਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਅਨਤ੍ਥਿਕਤਾਯ ਵਾ ''ਮਯਂ ਇਦਾਨਿ ਨ ਪੇਸਿਸ੍ਸਾਮ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਗਮਨੇ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਦੇਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੫. ਪਠਮਪਵਾਰਣਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਭੁਤ੍ਤਵਾਤਿ ਕਤਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚੋ। **ਸਾਸਪਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਭੋਜਨਂ ਸਙ੍ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਗਿਲਿਤਂ। **ਪਵਾਰਿਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਿਤੋ। ਯੋ ਹਿ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪਰਿਵੇਸਕੇਨ ਉਪਨੀਤਂ ਭੋਜਨਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਪਵਾਰਿਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਬਜਞ੍ਜਨਂ ਪਨ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕਤਪ੍ਪਵਾਰਣੋ ਕਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋਪਿ ਚ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਸੇਨ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਪਦਭਾਜਨੇ ''ਅਸਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੩੯) ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਭੋਜਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭੋਜਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਵਾਰਣਪ੍ਪਹੋਨਕਂ ਚੇ ਭੋਜਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਾਲੀ**ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੮-੨੩੯) ਅਨੁਮਸੋ ਨੀਵਾਰਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਾਲਿਜਾਤਿ। **ਵੀਹੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਵੀਹਿਜਾਤਿ। **ਯਵਗੋਧੁਮੇਸੁ** ਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਕਙ੍ਗੂ**ਤਿ ਸੇਤਰਤ੍ਤਕਾਲ਼ਭੇਦਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਕਙ੍ਗੁਜਾਤਿ। **ਵਰਕੋ**ਤਿ ਅਨੁਮਸੋ ਵਰਕਚੋਰਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸੇਤਵਣ੍ਣਾ ਵਰਕਜਾਤਿ। **ਕੁਦ੍ਰੂਸਕੋ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਕੋਦ੍ਰਵੋ ਚੇਵ ਸਾਮਾਕਾਦਿਭੇਦਾ ਚ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਿਣਧਞ੍ਞਜਾਤਿ।

ਨੀਵਾਰਵਰਕਚੋਰਕਾ ਚੇਤ੍ਥ ''ਧਞ੍ਞਾਨੁਲੋਮਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਯਾਗੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਬਿਲਯਾਗੁਖੀਰਯਾਗੁਆਦਿਭੇਦਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਯਾਗੁਂ। ਇਮਿਨਾਵ ਪਾਯਾਸਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਅਮ੍ਬਿਲਪਾਯਾਸਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪਚਾਮਾਤਿ ਵਾ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਵਾਰਣਂ ਜਨੇਤੀ**ਤਿ ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਭੋਜਨਾਪਤ੍ਤਿਨਿਬਨ੍ਧਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਂ ਸਾਧੇਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਓਧਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਯਾਗੁਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਵਾਰਣਂ ਨ ਜਨੇਤਿ। **ਪੁਨ ਪਵਾਰਣਂ ਜਨੇਤਿ** ਘਨਭਾਵਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭੋਜਨਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਉਦਕਕਞ੍ਜਿਕਖੀਰਾਦੀਨਿ ਆਕਿਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਉਦਕਞ੍ਚੇਵ ਕਞ੍ਜਿਕਞ੍ਚ ਖੀਰਾਦੀਨਿ ਚ ਆਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤਮਿਸ੍ਸਕੇ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਾਗੁਂ ਗਣ੍ਹਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਭਤ੍ਤੇ ਉਦਕਕਞ੍ਜਿਕਖੀਰਾਦੀਨਿ ਆਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ''ਯਾਗੁਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਪਵਾਰਣਾ ਨ ਹੋਤਿ। **ਯਾਗੁਯਾਪੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਯਾਗੁਸਙ੍ਗਹਂ ਗਤਾਯ ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਯ ਵਾ ਯਾਗੁਯਾਪਿ। ਸੁਦ੍ਧਰਸਕੋ, ਪਨ ਰਸਕਯਾਗੁ ਵਾ ਨ ਜਨੇਤਿ।

ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭੋਜਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਵਸੇਨ ਵਿਪ੍ਪਕਤਭੋਜਨਭਾਵਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **"ਦ੍ਵੇਪਿ ਖਾਦਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਨ ਪਵਾਰੇਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਕਪ੍ਪਿਯਮਂਸਂ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੮-੨੩੯), ਅਕਪ੍ਪਿਯਭੋਜਨਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਪਟਿਕੁਟ੍ਠਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੋ ਪਵਾਰਣਾਯ ਅਵਤ੍ਥੁਤਾਯ ਨ ਪਵਾਰਣਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਯੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਖਾਦਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਂ ਏਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੋ ਪਵਾਰਣਾ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਪਨ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਕਪ੍ਪਿਯਤ੍ਤਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਅਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਪਵਾਰੇਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਕਪ੍ਪਿਯਮਂਸਂ ਖਾਦਨ੍ਤੋ ਕਪ੍ਪਿਯਮਂਸਂ ਵਾ ਭੋਜਨਂ ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪਵਾਰੇਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵਤ੍ਥੁਤਾਯ। ਯਞ੍ਹਿ ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਵਾਰਣਾਯ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਂ ਪਨ ਖਾਦਤਿ, ਤਂ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਂ, ਖਾਦਿਯਮਾਨਂ ਪਨ ਮਂਸਭਾਵਂ ਨ ਜਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਵਾਰੇਤਿ। ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਕਪ੍ਪਿਯਮਂਸਂ ਖਾਦਤੋ ਕਪ੍ਪਿਯਮਂਸਭੋਜਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ। ਏਸ ਨਯੋ ਅਕਪ੍ਪਿਯਭੋਜਨਂ ਖਾਦਤੋ ਕਪ੍ਪਿਯਭੋਜਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ।

ਭੋਜਨੇ ਸਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਭੋਜਨੇਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਭੋਜਨੇ ਸਤਿ। **ਅਞ੍ਞਂ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ ਭੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਤਾਦਿਗਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ ਪਞ੍ਚਸੁ ਭੋਜਨੇਸੁ ਏਕਮ੍ਪਿ ਭੋਜਨਂ। ''ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਵਰਣਂ **"ਯਂ ਪਤ੍ਤਾਦੀਸੂ"**ਤਿਆਦਿ। ਨ ਕੇਵਲ਼ਂ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਵਾਤਿ ਆਹ **"ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਪਵਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਚੇ ਅਨ੍ਤਰੇ ਅਞ੍ਞਂ ਭੋਜਨਂ ਅਭਿਹਟਂ, ਤਂ ਸੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਪਵਾਰੇਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵਿਪ੍ਪਕਤਭੋਜਨਭਾਵਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ।

"ਉਪਨਾਮੇਤੀ"ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੮-੨੩੯) ਇਮਿਨਾ ਕਾਯਾਭਿਹਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਹਤ੍ਥੇ ਵਾ ਆਧਾਰਕੇ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ''ਊਰੂਸੁ ਵਾ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਦੂਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੰ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ''ਇਤੋ ਓਦਨੰ ਗਣ੍ਹਾਹੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਗਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੋ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਦੂਰਭਾਵਤੋ, ਦੂਤਸ੍ਸ ਚ ਅਨਭਿਹਰਣਤੋ। ਸਚੇ ਪਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਇਮੰ ਭਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੋ ਪਵਾਰਣਾ ਹੋਤਿ। **ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ''ਭਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ।

ਭਤ੍ਤਪਚ੍ਛਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਿਸਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਭਤ੍ਤਪਚ੍ਛਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਕਟਚ੍ਛੁੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਿਸਨੁਸ੍ਸ। **ਅਞ੍ਞੋ "ਅਹੰ ਧਾਰੇਸ੍ਸਾਮੀ"ਤਿ ਗਹਿਤਮਤ੍ਤਕਮੇਵ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਅਹੰ ਪਚ੍ਛਿੰ ਧਾਰੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤ੍ਵੰ ਓਦਨੰ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਮਤ੍ਤਕਮੇਵ ਕਰੋਤਿ। **ਅਭਿਹਟਾਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਵੇਸਕੇਨੇਵ ਅਭਿਹਟਾਵ ਹੋਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਅਸਤਿ ਤਸ੍ਸ ਦਾਤੁਕਾਮਾਭਿਹਾਰੇ ਗਹਣਸਮਯੇਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸਚੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਦ੍ਧਟੇ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਟੇ ਭਤ੍ਤੇ। ਕਟਚ੍ਛੁਅਭਿਹਾਰੋਯੇਵ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਹਾਰੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਭਤ੍ਤੇ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ। **ਕਾਯਵਿਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਙ੍ਗੁਲਿੰ ਵਾ ਹਤ੍ਥੰ ਵਾ ਮਚ੍ਛਿਕਬੀਜਨਿੰ ਵਾ ਚੀਵਰਕਣ੍ਣੰ ਵਾ ਚਾਲੇਤਿ, ਭਮੁਕਾਯ ਵਾ ਆਕਾਰੰ ਕਰੋਤਿ, ਕੁਦ੍ਧੋ ਵਾ ਓਲੋਕੇਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੮-੨੩੯) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਅਙ੍ਗੁਲਿਚਲਨਾਦਿਨਾ ਕਾਯਵਿਕਾਰੇਨ। **"ਅਲੰ ਮਾ ਦੇਹੀ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਚੀਵਿਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਨ ਗਣ੍ਹਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਮਾ ਆਕਿਰਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਅਪਗਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਵਾ ਏਵੰ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਚੀਵਿਕਾਰੇਨ।

ਅਭਿਹਟੇ ਪਨ ਭਤ੍ਤੇ ਪਵਾਰਣਾਯ ਭੀਤੋ ਹਤ੍ਥੇ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਪਤ੍ਤੇ ਓਦਨੰ ਆਕਿਰਨ੍ਤੰ ''ਆਕਿਰ ਆਕਿਰ, ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਪੂਰੇਹੀ''ਤਿ ਵਦਤੋ ਪਵਾਰਣਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਭਤ੍ਤੰ ਅਭਿਹਰਨ੍ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ''ਕਿੰ, ਆਵੁਸੋ, ਇਤੋਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਸਿ, ਦਮ੍ਮਿ ਤੇ ਕਿਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਵਦਤੋਪਿ।

"ਰਸੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਥਾ"ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਾਰਣਾਜਨਕਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੋ ਪਵਾਰਣਾ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਮੰਸਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਨ ਕੇਵਲੰ ਮੰਸਸ੍ਸ ਰਸੰ ''ਮੰਸਰਸ''ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਮੰਸਞ੍ਚ ਰਸਞ੍ਚ ਮੰਸਰਸਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਾਰਣਾਜਨਕਨਾਮਵਸੇਨਾਪਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੋ ਪਵਾਰਣਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਮੰਸਰਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੋ ਪਵਾਰਣਾ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਪਰਤੋ **ਮਚ੍ਛਮੰਸੰ ਬਜਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਯਸ੍ਮਿੰ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਪਵਾਰੇਤਿ, ਤੰ ਅਵਿਕੋਪੇਨ੍ਤੇਨੇਵ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੮-੨੩੯) ਪਵਾਰੇਤਿ, ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨੇਵ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਕਦ੍ਦਮੰ ਵਾ ਉਦਕੰ ਵਾ ਪਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇਨ ਅਤਿਰਿਤ੍ਤੰ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ ਅਨ੍ਤਰਾ ਨਦੀ ਪੂਰਾ ਹੋਤਿ, ਨਦਿਤੀਰੇ ਗੁਮ੍ਬੰ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਨਾਵਾ ਵਾ ਸੇਤੁ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੰ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾਪਿ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇਨੇਵ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ, ਗਮਨੰ ਨ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁਪਿ। ਤੰ ਤੰ ਇਰਿਯਾਪਥੰ ਕੋਪੇਨ੍ਤੇਨ ਅਤਿਰਿਤ੍ਤੰ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੰ। ਯੋ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕੋਵ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰੇਤਿ, ਤੇਨ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕੇਨੇਵ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਲਾਲਪੀਠੰ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਾ ਨਿਸੀਦਨੰ ਦਾਤਬ੍ਬੰ। ਪੀਠਕੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰਿਤੇਨ ਪਨ ਆਸਨੰ ਅਚਾਲੇਤ੍ਵਾਵ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਮਞ੍ਚੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰਿਤੇਨ ਇਤੋ ਵਾ ਏਤ੍ਤੋ ਵਾ ਸੰਸਰਿਤੁੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਸਹ ਮਞ੍ਚੇਨ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨੇਨ੍ਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ। ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਵਾਰਿਤੇਨਾਪਿ ਨਿਪਨ੍ਨੇਨੇਵ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇਨ ਯੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਨਿਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਠਾਨੰ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮੇਤਬ੍ਬੰ।

ਅਲਮੇਤੰ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਅਲੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤੰ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤੇ ਅਧਿਕੰ, ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਨ ਲਚ੍ਛਸੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯੋ ਅਤਿਰਿਤ੍ਤੰ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਯੋ ''ਅਲਮੇਤੰ ਸਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਰਿਤ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ। **ਪਟਿਪਕ੍ਖਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਕਪ੍ਪਿਯਕਤੰ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਕਤੰ, ਉਚ੍ਚਾਰਿਤਕਤੰ, ਹਤ੍ਥਪਾਸੇ ਕਤੰ, ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਨਾ ਕਤੰ, ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਨਾ ਪਵਾਰਿਤੇਨ ਆਸਨਾ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਕਤੰ 'ਅਲਮੇਤੰ ਸਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੩੯) ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਾਕਾਰੇਹਿ ਯੰ ਅਤਿਰਿਤ੍ਤੰ ਕਪ੍ਪਿਯੰ ਕਤੰ, ਯਞ੍ਚ ਗਿਲਾਨਾਤਿਰਿਤ੍ਤੰ, ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਅਤਿਰਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵੰ

ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਪਕ੍ਖਨਯੇਨ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਅਲਮੇਤਂ ਸਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ, ਅਯਂ ਕਿਰ ਆਚਿਣ੍ਣੋ। ਵ◌ਿਨਯਧਰਾ ਪਨ ''ਸਕਿਂ ਏਵ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਤਂ ਸੋ ਪੁਨ ਕਾਤੁਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਆਹ **"ਯਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯਞ੍ਹਿ ਅਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਪਠਮਂ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਕਤਂ, ਤੇਨ ਯਂ ਅਕਤਂ, ਤਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਪਠਮਭਾਜਨੇ ਪਨ ਕਾਤੁਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਯੇਨ ਚ ਅਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਯੇਨ ਪਠਮਂ ਨ ਕਤਂ, ਤੇਨ ਚ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ◌ੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਸੀਹਲਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਭਾਜਨੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਭਾਜਨੇ ਪਠਮਂ ਕਤਂ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਪਤ੍ਤੇ ਵ◌ਾ ਕੁਣ੍ਡੇ ਵ◌ਾ ਪਚ੍ਛਿਯਂ ਵ◌ਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੁਰਤੋ ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਓਨਾਮਿਤਭਾਜਨੇ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਭੁਞ੍ਜਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਭੁਤ੍ਤਾਵ◌ਿਨਾ ਪਵ◌ਾਰਿਤੇਨ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਭੁਞ੍ਜਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ। **ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤੇ ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਵ◌ੇਮਤਿਕਅਤਿਰਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਨਂ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਅਜ੍ਝੋਹਰਤੋ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਹਰਤੋ ਅਜ੍ਝੋਹਾਰੇ ਅਜ੍ਝੋਹਾਰੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਆਮਿਸਸਂਸਟ੍ਠਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਹਾਰਤ੍ਥਾਯਪਿ ਅਨਾਹਾਰਤ੍ਥਾਯਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਮੇਵ। **ਤੇਸਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਾਮਕਾਲਿਕਾਦੀਨਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ, ਯਾਮਕਾਲਿਕਂ ਪਿਪਾਸਾਯ ਸਤਿ ਪਿਪਾਸਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਂ, ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕਂ ਯਾਵਜੀਵ◌ਿਕਞ੍ਚ ਤੇਨ ਤੇਨ ਉਪਸਮੇਤਬ੍ਬਕੇ ਆਬਾਧੇ ਸਤਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਤੋ **ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ,** ਵ◌ਾਚਾਯ ''ਅਤਿਰਿਤ੍ਤਂ ਕਰੋਥ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਅਕਾਰਾਪਨੇਨ **ਵਚੀਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਠਮਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨੇਵ◌ਾ"**ਤਿ। **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਭੁਞ੍ਜਨਂ **ਕਿਰਿਯਂ**। ਅਤਿਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ **ਅਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਠਮਪਵ◌ਾਰਣਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਦੁਤਿਯਪਵ◌ਾਰਣਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵ◌ਾ ਤੇਨੇਵ ਵ◌ਾ ਆਰੋਚਿਤਂ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ। ''ਭੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੪੩) ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਭੋਜਨਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**"ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ।

ਦੁਤਿਯਪਵ◌ਾਰਣਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਵ◌ਿਕਾਲਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਵ◌ਿ**ਕਾਲੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੋ, ਅਯਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣੋ ਭੋਜਨਸ੍ਸ **ਕਾਲੋ** ਨਾਮ। ਤਦਞ੍ਞੋ ਵ◌ਿ**ਕਾਲੋ** ''ਵ◌ਿਗਤੋ ਕਾਲੋ''ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਵ◌ਿਗਤੇ ਕਾਲੇ"**ਤਿਆਦਿ। ਠਿਤਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੋਪਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੪੮-੨੪੯) ਕਾਲਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਨ ਖਾਦਿਤੁਂ ਵ◌ਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵ◌ਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਸਹਸਾ ਪਿਵ◌ਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯ, ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਕੇਨ ਪਨ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਜਾਨਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਕਾਲਤ੍ਥਮ੍ਭੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਾਲਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਵ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। **"ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ... ਪੇ॰... ਖਾਦਨੀਯਂ** ਵ◌ਾ"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਂ ਤਾਵ ਸਕ੍ਖਲਿਮੋਦਕਾਦਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਪਰਣ੍ਣਮਯਂ, ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਭੋਜਨੀਯਂ** ਨਾਮ ਪਞ੍ਚ ਭੋਜਨਾਨਿ।

ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਤਿ ਪਿਪਾਸਾਦਿਕਾਰਣੇ ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨੇ। **ਰੋਮਟ੍ਠਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰੋਮਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਉਗ੍ਗਿਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਮੁਖੇਵ ਠਪਿਤੋ ਬਹਿ ਮੁਖਦ੍ਵ◌ਾਰਾ ਵ◌ਿਨਿਗ੍ਗਤੋ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਾ ਬਹਿ ਨਿਗ੍ਗਤੋ ''ਰੋਮਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਪਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਉਗ੍ਗਿਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਮੁਖੇਵ ਠਪਿਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ"**ਤਿਆਦਿ। ਠਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਰੋਮਟ੍ਠਕਂ ਸੇਸਾਨਂ ਆਗਤਂ ਉਗ੍ਗਾਰਂ ਮੁਖੇ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਗਿਲਨ੍ਤਾਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਸਨ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤਮੇਵ ਪਰਗਲਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

“**ਕਾਰੋ ਕਰਣੰ ਕਿਰਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕ**”ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ **ਕਾਰ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭਾਵਤ੍ਥਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਧਾਨੰ ਠਪਨੰ **ਸਨ੍ਨਿਧਿ**। “**ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਰਤ੍ਤੰ ਵੀਤਿਨਾਮਿਤਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਰਤ੍ਤੰ ਵੀਤਿਨਾਮਿਤੇ ਇਮਸ੍ਸ ਦੁਦ੍ਧੋਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਯਾਮਕਾਲਿਕੰ ਖਾਦਨੀਯੰ, ਭੋਜਨੀਯੰ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ, ‘‘ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਯਾਮਕਾਲਿਕੰ ਯਾਮੇ ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਯਾਮਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਚ੍ਚਯਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ “**ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਯਾਵਕਾਲਿਕੰ ਵਾ ਯਾਮਕਾਲਿਕੰ ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਦਾਨਿ ਦੁਦ੍ਧੋਤਭਾਵਮੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ “**ਯੰ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਯੰ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਘੰਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਲੇਖਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਯੰ ਪਤ੍ਤੰ ਧੋਤੰ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਘੰਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਲੇਖਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਸੋ **ਪਤ੍ਤੋ ਦੁਦ੍ਧੋਤੋ** ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਲਵਣ੍ਣਪਤ੍ਤੇ ਪਨ ਅਙ੍ਗੁਲਿਲੇਖਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਸਾ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾ। **ਸ੍ਨੇਹੋ**ਤਿ ਤੇਲੰ। **ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਯਾਗੁਯਾ ਉਪਰਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਤਾਦਿਸੇ ਪਤ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਯੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਭੋਜਨੰ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਧੋਤੇ ਪਤ੍ਤੇਪਿ। **ਪੁਨਦਿਵਸੇ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਤੇ ਲਗ੍ਗੰ ਅਵਿਜਹਿਤਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ। ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਪਨ ਪਤ੍ਤੇ ਪੁਨਦਿਵਸੇ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਯੰ ਪਨਾਤਿ ਯੰ ਭੋਜਨੰ ਪਨ। **ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਮੇਵ ਹੀ**ਤਿ ਅਨਪੇਕ੍ਖਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਵਾ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਦਾਨੇਨ ਵਾ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਮੇਵ। **ਕਪ੍ਪਿਯ ਭੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਏਕਸਿਤ੍ਥਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪਿਯਭੋਜਨੰ। **ਅਕਪ੍ਪਿਯੇਸੂ**ਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਮੰਸੇਸੁ। **ਸੇਸੇਸੂ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਮੰਸਤੋ ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਸੁਨਖਅਹਿਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਦੀਪਿਅਚ੍ਛਤਰਚ੍ਛਮੰਸੇਸੁ ਚੇਵ ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਕ੍ਖਿਤੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤਮੰਸੇ ਚ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ‘‘ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕੰ ਯਾਵਜੀਵਿਕੰ ਆਹਾਰਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੨੫੫) ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕਯਾਵਜੀਵਿਕੇਸੁ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਤ੍ਥਾਯ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਾਮਕਾਲਿਕੇਪਿ ਆਹਾਰਤ੍ਥਾਯ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣੇਪਿ ਵਿਸੁੰ ਦੁਕ੍ਕਟੇਨਾਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਆਹਾਰਤ੍ਥਾਯ ਅਜ੍ਝੋਹਰਤੋ ਦੁਕ੍ਕਟੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**”ਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਵਿਕਪ੍ਪੇਸੂ**ਤਿ ‘‘ਕਪ੍ਪਿਯਭੋਜਨੰ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ ਵਡ੍ਢਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੫੩) – ਕਪ੍ਪਿਯਭੋਜਨੇ ਦ੍ਵੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਮੰਸੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਦ੍ਵੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ, ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਪਨ ਅਕਪ੍ਪਿਯਮੰਸੇਸੁ ਦੁਕ੍ਕਟੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਦ੍ਵੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। ਯਾਮਕਾਲਿਕੰ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਾਮਿਸੇਨ ਮੁਖੇਨ ਅਜ੍ਝੋਹਰਤੋ ਦ੍ਵੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ, ਨਿਰਾਮਿਸੇਨ ਏਕਮੇਵ। ਆਹਾਰਤ੍ਥਾਯ ਅਜ੍ਝੋਹਰਤੋ ਵਿਕਪ੍ਪਦ੍ਵਯੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ।

ਅਵਸੇਸੇਸੂਤਿ ਯਾਮਕਾਲਿਕਾਦਿਤੋ ਅਵਸੇਸੇਸੁ। **ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ ਵਡ੍ਢਤਿਯੇ**ਵਾਤਿ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ ਵਡ੍ਢਤਿਯੇਵ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਸਚੇ ਵਿਕਾਲੇ ਅਜ੍ਝੋਹਰਤਿ, ਪਕਤਿਭੋਜਨੇ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦ੍ਵੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਮੰਸੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਮੰਸੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਦ੍ਵੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ, ਅਵਸੇਸੇਸੁ ਦੁਕ੍ਕਟੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਦ੍ਵੇਤਿ।

ਬੇਲਟ੍ਠਸੀਸੋ ਨਾਮ ਜਟਿਲਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਏਕੋ ਮਹਾਥੇਰੋ। **ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕੇ ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਸਞ੍ਞਿਵੇਮਤਿਕਅਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਸਞ੍ਞੀਨੰ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ। **ਸੰਸਟ੍ਠਾਨੀ**ਤਿ ਸੰਸਟ੍ਠਰਸਾਨਿ। ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਰਸੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਵ ਹਿ ‘‘ਤਦਹੁਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਕਾਲੇ ਕਪ੍ਪਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਮਿਸ੍ਸਿਤਰਸੰ। ਇਦਞ੍ਚ ਸੀਤਲਪਾਯਾਸਾਦਿਨਾ ਸਹ ਲਦ੍ਧੰ ਸਪ੍ਪਿਪਿਣ੍ਡਾਦਿਕੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। “**ਸੁਧੋਤੰ ਵਾ**”ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਲਦ੍ਧੰ ਤਕ੍ਕੋਲਜਾਤਿਫਲਾਦਿੰ, ਯਾਗੁਆਦੀਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਸਿਙ੍ਗੀਵੇਰਾਦਿਕਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤੇਨਾਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕੇਨ। ਤਦਹੁ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਦਹੁਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ,** ਤੇਨ ਤਦਹੁਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੇਨ। ਏਸ ਨਯੋ **"ਦ੍ਵੀਹਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਕਪ੍ਪਤੀਤਿ** ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ''ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਜੀਵਿਕਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਕਪ੍ਪਤਿ, ਸਤ੍ਤਾਹਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਨ ਕਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੩੦੫) **ਭੇਸਜ੍ਜਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮੁਖੇ ਏਕਰਤ੍ਤਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਪਿ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵ ਯਸ੍ਮਾ ਸਨ੍ਨਿਧਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਮੁਖਸਨ੍ਨਿਧੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਚਤਸ੍ਸੋ ਕਪ੍ਪਿਯਭੂਮਿਯੋਤਿ ਉਸ੍ਸਾਵਨਨ੍ਤਿਕਾ, ਗੋਨਿਸਾਦਿਕਾ, ਗਹਪਤਿ, ਸਮ੍ਮੁਤੀਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਕਪ੍ਪਿਯਕੁਟਿਯੋ। ਤਤ੍ਥ **ਉਸ੍ਸਾਵਨਨ੍ਤਿਕਾ** (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੯੫) ਨਾਮ ਗੇਹੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ ਸਮ੍ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇਹਿ ''ਕਪ੍ਪਿਯਕੁਟਿਂ ਕਰੋਮ, ਕਪ੍ਪਿਯਕੁਟਿਂ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਕਪ੍ਪਿਯਕੁਟਿ ਕਪ੍ਪਿਯਕੁਟੀ''ਤਿ ਵਾ ਵਦਨ੍ਤੇਹਿ ਠਪਿਤਪਠਮਿਟ੍ਠਕਥਮ੍ਭਾਦਿਕਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਏਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਾ ਕੁਟਿ। ਯੋ ਪਨ ਆਰਾਮੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਵਾ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਕਲੋਪਿ ਵਾ , ਸੋ **"ਗੋਨਿਸਾਦੀ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਗਹਪਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸੇਸੇਹਿ ''ਕਪ੍ਪਿਯਕੁਟਿਂ ਦੇਮਾ''ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਾ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਸਨ੍ਤਕਾ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿ** ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਕਤਾ। ਕਥਂ ਪਨੇਤਾਸਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਤਾਸਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ।

ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਪਣੀਤਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

"ਪਣੀਤਭੋਜਨਾਨੀ"ਤਿ ਇਦਂ ਮਜ੍ਝੇ ਪਦਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਣੀਤਸਂਸਟ੍ਠਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬੋਪਿ "ਓਦਕੋ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੋ ਮਚ੍ਛੋ**ਤਿ ''ਮਚ੍ਛੋ ਨਾਮ ਓਦਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੬੦) ਏਵਂ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੋ, ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਮਚ੍ਛੋ ਏਵ। ਯੋ ਕੋਚਿ ਉਦਕੇ ਜਾਤੋ ਮਚ੍ਛੋ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਮਹਾਨਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨਾ**ਤਿ –

> ''ਅਗਿਲਾਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਚਤੁਮਾਸਪਚ੍ਚਯਪਵਾਰਣਾ ਸਾਦਿਤਬ੍ਬਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪੁਨਪਵਾਰਣਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨਿਚ੍ਚਪਵਾਰਣਾਯ। ਤਤੋ ਚੇ ਉਤ੍ਤਰਿ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯ, ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ –

ਇਮਿਨਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ (ਪਾਚਿ॰ ੩੦੬)। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਸਙ੍ਘਵਸੇਨ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਪਵਾਰਣਾਯ ਪਵਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਚੇ ਤਤ੍ਥ ਰਤ੍ਤੀਹਿ ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਕਤੋ ਹੋਤਿ ''ਏਤ੍ਤਿਕਾਯੇਵ ਰਤ੍ਤਿਯੋ, ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ, ਤਤੋ ਰਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤਤੋ ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਯਨ੍ਤਤੋ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਭੇਸਜ੍ਜਕਰਣੀਯੇਨ ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਂ, ਅਞ੍ਞਭੇਸਜ੍ਜਕਰਣੀਯੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਗਿਲਾਨੋ ਗਿਲਾਨਸਞ੍ਞੀਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ ਨਭੇਸਜ੍ਜਕਰਣੀਯੇਨ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ''ਮਹਾਨਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯੋ ਪਨ ਨਭੇਸਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭੁਞ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ, ਸੋ ਸੂਪੋਦਨਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਯੇਵ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ''ਸੁਦ੍ਧਾਨਿ ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ , ਸੇਖਿਯੇਸੁ ਸੂਪੋਦਨਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੫੯)। **ਸੂਪੋਦਨਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ''ਨ ਸੂਪਂ ਵਾ ਓਦਨਂ ਵਾ ਅਗਿਲਾਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੬੧੩) ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋ, ਦੁਕ੍ਕਟੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਣੀਤਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ।

''ਸਪ੍ਪਿਭਤ੍ਤਂ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਿਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਪ੍ਪਿਭਤ੍ਤਂ 'ਦੇਹੀ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸੂਪੋਦਨਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਆਹ **"ਯਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਯਥਾ ''ਪਣੀਤਭੋਜਨਾਨੀ''ਤਿ, ਏਵਂ ''ਸਪ੍ਪਿਭਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ

ਇਦਮ੍ਪਿ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਚੇ? ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਪਣੀਤਭੋਜਨਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਪਣੀਤਸਂਸਟ੍ਠਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਪਣੀਤਭੋਜਨਾਨੀ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ''ਸਪ੍ਪਿਭਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ''ਸਪ੍ਪਿਮਯਂ ਭਤ੍ਤਂ ਸਪ੍ਪਿਭਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ 'ਸਪ੍ਪਿਸਂਸਟ੍ਠਂ ਭਤ੍ਤਂ ਸਪ੍ਪਿਭਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ''ਨਵਨੀਤਭਤ੍ਤਂ ਦੇਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ।

ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵਾਤਿ ''ਭਤ੍ਤਂ ਦਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਾ''ਤਿ ਪੁਰਿਮੇਨੇਵ ਨਯੇਨ। ਸਚੇ ਪਨ ''ਸਪ੍ਪਿਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕੇਵਲਂ ਸੇਸੇਸੁ ਨਵਨੀਤਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੇਤਿ, ਵਿਸਙ੍ਕੇਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਸਙ੍ਕੇਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਾਹਿਯੇਵ ਆਪਤ੍ਤੀਹਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਪਯੋਗੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕਪ੍ਪਿਯਸਪ੍ਪਿਨਾ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਿਯਮਂਸਸਪ੍ਪਿਨਾ। ਏਸ ਨਯੋ **ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਪ੍ਪਿਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਤਾ ਹਿ ਮਂਸਾਨਂਯੇਵ, ਨ ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਨਂ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਮਨੁਸ੍ਸਵਸਾਤੇਲਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਖੀਰਦਧਿਸਪ੍ਪਿਨਵਨੀਤਵਸਾਤੇਲੇਸੁ ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ।

ਪਰਿਭੋਗੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ ਇਧ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਚੇ ਅਸਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਪ੍ਪਿਮ੍ਹਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਅਕਪ੍ਪਿਯਨਵਨੀਤਾਦੀਨਿ ਦੇਤਿ ''ਸਪ੍ਪਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਾ''ਤਿ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਪ੍ਪਿਨਾਵ ਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ''ਕਪ੍ਪਿਯਸਪ੍ਪਿਨਾ ਦੇਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਪ੍ਪਿਨਾ ਦੇਤਿ, ਵਿਸਙ੍ਕੇਤਂ, ਏਵਂ '''ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਪ੍ਪਿਨਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਪ੍ਪਿਯਸਪ੍ਪਿਨਾ ਦੇਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਏਕਮੇਕਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਪਿ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ, ਸੋ ਚ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯੇਨ ਯੇਨ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਮੂਲੇ ਵਾ ਲਦ੍ਧੇ ਤਂ ਤਂ ਲਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਞ੍ਞਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਆਗਤਂ ਵਾ ਅਨਾਗਤਂ ਵਾ ਦੇਤਿ, ਵਿਸਙ੍ਕੇਤਨ੍ਤਿ। **ਨਾਨਾਟ੍ਠਾਨੇ** ਵਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਘਰੇ ਸਪ੍ਪਿਂ, ਇਤਰਸ੍ਮਿਂ ਨਵਨੀਤਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਾਨਾਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ।

ਪਣੀਤਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਦਨ੍ਤਪੋਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਾਯੇਨਾਤਿ ਹਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਰੀਰਾਵਯਵੇਨ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਪਾਦਙ੍ਗੁਲਿਯਾਪਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਕਾਯੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦਾਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਸਰੀਰਸਮ੍ਬਦ੍ਧੇਨ ਉਪਕਰਣੇਨ। ਦਾਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕਟਚ੍ਛੁਆਦੀਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਉਪਕਰਣੇਨ ਦਿਨ੍ਨਂ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਦਿਨ੍ਨਂਯੇਵ ਹੋਤਿ। **ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇਨ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇਨਾ**ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੬੫) ਕਾਯਤੋ ਚ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਤੋ ਚ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਪਾਸੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਵਾ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇ ਵਾ ਪਾਤਿਯਮਾਨਞ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇਨ ਪਯੋਗੇਨ ਦਿਨ੍ਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਕਸ੍ਸ। **ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਂ ਕਾਯਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਤਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਾਮਾਤਿ।

ਸਂਹਾਰਿਮੇਨਾਤਿ ਥਾਮਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨ ਸਂਹਾਰਿਮੇਨ, ਇਮਿਨਾ ਅਸਂਹਾਰਿਮੇ ਫਲਕੇ ਵਾ ਪਾਸਾਣੇ ਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਨ ਰੁਹਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਧਾਰੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਯੋਗ੍ਗੇਨ, ਇਮਿਨਾ ਸੁਖੁਮੇਸੁ ਤਿਨ੍ਤਿਣਿਕਾਦਿਪਣ੍ਣੇਸੁ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਨ ਰੁਹਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਤਤ੍ਥਜਾਤਕਰੁਕ੍ਖਪਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਜਾਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਚੁਤੇਨ ਪਦੁਮਿਨਿਪਣ੍ਣਾਦਿਨਾ, ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਮਹਨ੍ਤੇਪਿ ਤਤ੍ਥਜਾਤਕੇ ਪਦੁਮਿਨਿਪਣ੍ਣੇ ਵਾ ਕਿਂਸੁਕਪਣ੍ਣਾਦਿਮ੍ਹਿ ਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਤਤ੍ਥਜਾਤਕੇ, ਏਵਂ ਖਾਣੁਕੇ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਮਞ੍ਚਾਦਿਮ੍ਹਿਪਿ। ਨਨੁ ਪਟਿਬਦ੍ਧਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨਾਪਿ ਪਤ੍ਤਾਧਾਰਾਦਿਨਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਰੁਹਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਕਾਯਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਹਿਯੇਵ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਟਿਬਦ੍ਧਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨਾਪੀਤਿ ਆਹ

“**ਪਟਿਬਦ੍ਧਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੰ ਨਾਮ ਇਧ ਨਤ੍ਥੀ**”ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਆਧਾਰਕੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤੰ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਕਲ੍ਲਕੋਤਿ ਗਿਲਾਨੋ। **ਮੁਖੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਸਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਮੁਖੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਭਿਹਟਭਾਜਨਤੋ ਪਤਿਤਰਜਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਅਭਿਹਟਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਤਸ੍ਮਿੰ ਠਤ੍ਵਾਤਿ ਤਾਦਿਸੇ ਹਤ੍ਥਪਾਸੇ ਠਤ੍ਵਾ। **ਯਨ੍ਤਿ** ਯੰ ਭਾਰੰ। **ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਥਾਮਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸੋ। ਵਿਨਯੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਦੁਕ੍ਕਟੰ ਵ**ਿਨਯਦੁਕ੍ਕਟੰ। ਤੰ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੰ ਵਾ ਆਸਨਸਾਲੰ ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੰ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਤ੍ਵਾ, ਇਦਞ੍ਚ ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੰ ‘‘ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨ ਤੰਸਨ੍ਤਕੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਦਾਨਾਦਿੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਅਸ੍ਸੁਖੇਲ਼ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾਦੀਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਸੁ** ਨਾਮ ਅਕ੍ਖਿਜਲੰ। **ਖੇਲ਼ੋ** ਨਾਮ ਲਾਲਾ। **ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਸੀਸਤੋ ਪੂਤਿਸੇਮ੍ਹਭਾਵੰ ਆਪਨ੍ਨੰ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗੰ ਗਲਿਤ੍ਵਾ ਤਾਲੁਮਤ੍ਥਕਵਿਵਰੇਨ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਨਾਸਾਪੁਟੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਸੇਮ੍ਹਦਨ੍ਤਮਲਅਕ੍ਖਿਗੂਥਕਣ੍ਣਗੂਥਕਾਨੰ, ਸਰੀਰੇ ਉਟ੍ਠਿਤਲੋਣਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣੰ। **ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪਾਦਿਤੋ। ਅਨ੍ਤਰਾ ਚੇ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਕਿੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਉਗ੍ਗਹਿਤਕੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀ**”ਤਿ, ਦੁਟ੍ਠੁ ਗਹਿਤਕੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਫਲਿਨਿ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਵਨ੍ਤੰ। **ਤਤ੍ਥਜਾਤਕਫਲਿਨਿਸਾਖਾਯ** ਵਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਰੁਕ੍ਖੇ ਜਾਤਾਯ **ਫਲਿਨਿਸਾਖਾਯ** ਵਾ**। ਦੁਰੁਪਚਿਣ੍ਣਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾਰਿਤਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਦੁਟ੍ਠੁ ਆਚਿਣ੍ਣੰ ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ **ਦੁਰੁਪਚਿਣ੍ਣੰ,** ਤਸ੍ਮਿੰ ਦੁਕ੍ਕਟੰ ਦੁਰੁਪਚਿਣ੍ਣਦੁਕ੍ਕਟਞ੍ਚ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਹਰੀਯਤੀਤਿ **ਆਹਾਰੋ,** ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤਬ੍ਬੰ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਇਧ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕਾਲਿਕਾਨਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨੀਤਿ ਆਹ “**ਯੰ ਕਿਞ੍ਚੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਤੋ ਯਾਵ ਠਿਤਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਯਾਵ ਕਾਲੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਯਾਵਕਾਲਿਕੰ**। ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਤੋ ਯਾਵ ਯਾਮਾਵਸਾਨਾ ਪਿਪਾਸਾਯ ਸਤਿ ਪਿਪਾਸਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥੰ ਪਾਤਬ੍ਬਤੋ ਯਾਮੋ ਕਾਲੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਯਾਮਕਾਲਿਕੰ**। ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਕਾਲੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕੰ**। ਯਾਵਜੀਵਮ੍ਪਿ ਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਯਾਵ ਜੀਵੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਯਾਵਜੀਵਿਕੰ**। ਤੇਨਾਹ “**ਤਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਵ**ਨਮੂਲਪਤ੍ਤਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ **ਮੂਲੰ** ਨਾਮ ਮੂਲਕਖਾਰਕਚਚ੍ਚੁਤਮ੍ਬਕਾਦੀਨੰ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਪਕਤਿਆਹਾਰਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਖਾਦਨੀਯਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਭੋਜਨੀਯਤ੍ਥਞ੍ਚ ਫਰਣਕੰ ਸੂਪੇਯਪਣ੍ਣਮੂਲੰ। **ਪਤ੍ਤੰ** ਨਾਮ ਮੂਲਕਖਾਰਕਚਚ੍ਚੁਤਮ੍ਬਕਾਦੀਨੰ ਤਾਦਿਸੰਯੇਵ ਪਤ੍ਤੰ। **ਪੁਪ੍ਫੰ** ਨਾਮ ਮੂਲਕਖਾਰਕਾਦੀਨੰ ਤਾਦਿਸੰਯੇਵ ਪੁਪ੍ਫੰ। **ਫਲੰ** ਨਾਮ ਪਨਸਲਬੁਜਾਦੀਨੰ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਪਕਤਿਆਹਾਰਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਖਾਦਨੀਯਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਭੋਜਨੀਯਤ੍ਥਞ੍ਚ ਫਰਣਕੰ ਫਲੰ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਨ੍ਦਮੂਲਾਦੀਨੰ ਗਹਣੰ।

ਅਮ੍ਬਪਾਨਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੦੦) ਆਮੇਹਿ ਵਾ ਪਕ੍ਕੇਹਿ ਵਾ ਅਮ੍ਬੇਹਿ ਕਤਪਾਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਮੇਹਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਅਮ੍ਬਤਰੁਣਾਦੀਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਆਤਪੇ ਆਦਿਚ੍ਚਪਾਕੇਨ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਤਦਹੁਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੇਹਿ ਮਧੁਸਕ੍ਕਰਕਪ੍ਪੂਰਾਦੀਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਕਤੰ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਮੇਵ ਕਪ੍ਪਤਿ। ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਕਤੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਸਾਮਿਸਪਰਿਭੋਗੇਨਾਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਨਿਰਾਮਿਸਪਰਿਭੋਗੇਨ ਯਾਵ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਪਾਨੇਸੁ।

ਤੇਸੁ ਪਨ **ਜਮ੍ਬੁਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਫਲੇਹਿ ਕਤਪਾਨੰ। **ਚੋਚਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਕੇਹਿ ਕਦਲਿਫਲੇਹਿ ਕਤਪਾਨੰ। **ਮੋਚਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਟ੍ਠਿਕੇਹਿ ਕਦਲਿਫਲੇਹਿ ਕਤਪਾਨੰ। **ਮਧੁਕਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਧੁਕਾਨੰ ਜਾਤਿਰਸੇਨ ਕਤਪਾਨੰ। ਤੰ ਪਨ ਉਦਕਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਸੁਦ੍ਧੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਮੁਦ੍ਦਿਕਾਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਦ੍ਦਿਕਾ ਉਦਕੇ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਬਪਾਨੰ ਵਿਯ ਕਤਪਾਨੰ । **ਸਾਲੂਕਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤੁਪ੍ਪਲਨੀਲੁਪ੍ਪਲਾਦੀਨੰ ਸਾਲੂਕੇ

ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਤਪਾਨਂ। **ਫਾਰੁਸਕਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਫਾਰੁਸਕੇਹਿ ਅਮ੍ਬਪਾਨਂ ਵਿਯ ਕਤਪਾਨਂ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਵੇਤ੍ਤਪਾਨਾਦੀਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਏਤਾਨਿ ਚ ਪਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪਾਨਾਨਿ ਅਗ੍ਗਿਪਾਕਾਨਿ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਸੀਤੋਦਕੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਵਸੇਸੇਸੁਪਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਫਲਪਤ੍ਤਪੁਪ੍ਫਰਸੇਸੂ**ਤਿ ਧਞ੍ਞਫਲਪਕ੍ਕਸਾਕਮਧੁਕਪੁਪ੍ਫਰਸਤੋ ਅਵਸੇਸੇਸੁ ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਂ ਫਲਰਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਧਞ੍ਞਫਲਰਸ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੩੦੦) ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਕੇਸੁ ਫਲਪਤ੍ਤਪੁਪ੍ਫਰਸੇਸੁਪਿ।

ਖਾਦਨੀਯਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਖਾਦਨੀਯੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ। **ਨੇਵ ਫਰਤੀ**ਤਿ ਨ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ। **ਅਨਾਹਾਰੇਪਿ ਉਦਕੇ ਆਹਾਰਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ‘‘ਆਹਾਰਂ ਆਹਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਪਦਭਾਜਨੇ (ਪਾਚਿ॰ ੨੬੫) ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਮਾ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਆਹਰੀਯਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ’’ਤਿ ਅਨਾਹਾਰੇਪਿ ਉਦਕੇ ਆਹਾਰਸਞ੍ਞਾਯ **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਨ੍ਤਾਨਂ। ਦਨ੍ਤਪੋਨੇ ਚ “ਮੁਖਦ੍ਵਾਰਂ ਆਹਟਂ ਇਦ”ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਮੁਖਦ੍ਵਾਰਂ ਅਨਾਹਟਮ੍ਪਿ ਦਨ੍ਤਪੋਨਂ ‘‘ਮੁਖਦ੍ਵਾਰਂ ਆਹਟਂ ਇਦਂ ਦਨ੍ਤਪੋਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾਯ **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਨ੍ਤਾਨਂ। ਯਥਾਸੁਖਂ ਪਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਯਥਾਕਾਮਂ ਪਾਤੁਂ। **ਦਨ੍ਤਪੋਨਪਰਿਭੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਪਰਿਭੋਗੇਨ, ਦਨ੍ਤਧੋਵਨਾਦਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਰਸਂ ਗਿਲਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਹਾਵਿਕਟਾਨੀਤਿ ਗੂਥਂ, ਮੁਤ੍ਤਂ, ਛਾਰਿਕਾ, ਮਤ੍ਤਿਕਾ (ਮਹਾਵ॰ ੨੬੮) ਚ ‘‘ਆਸਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਰੂਪਾਨਿ ਜਾਤਾਨੀ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਵਿਕਟਾਨੀ**ਤਿ ਵਾ ਅਪਕਤਿਭੋਜਨਤ੍ਤਾ **ਵਿਕਟਾਨਿ** ‘‘ਵਿਰੂਪਾਨਿ ਜਾਤਾਨੀ’’ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇ**ਤਿ ਕਾਰਣੇ ਸਤਿ, ਸਪ੍ਪਦਟ੍ਠੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧੂਮਾਦਿਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾਭਾ**ਵੇਤਿ ਧੂਮਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧਦਨ੍ਤਖਯਾਦਿਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾਭਾਵੇ।

ਦਨ੍ਤਪੋਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਭੋਜਨਵਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਅਚੇਲਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਚੇਲਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਚੇਲਕਸ੍ਸਾਤਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਗ੍ਗਸ੍ਸ। **ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਸਾਮਣੇਰਞ੍ਚ ਅਵਸੇਸਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ। **ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ, ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਂ, ਸਾਮਣੇਰਿਞ੍ਚ ਅਵਸੇਸਾਯ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਮਾਪਨ੍ਨਾਯ। ਏਤੇ ਚ ਸਬ੍ਬੇ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਏਤੇਸਂ ਅਚੇਲਕਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨ**”ਨ੍ਤਿ।

ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ। **ਭਾਜਨਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਮਿਸਭਰਿਤਂ ਭਾਜਨਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। **ਬਾਹਿਰਾਲੇਪ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਲਾਦਿਂ।

ਅਚੇਲਕਾਦਯੋ ਯਸ੍ਮਾ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਵ ਮਤਾ ਇਧ।
ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਨਾਮੇਨ, ਤਿਕਚ੍ਛੇਦੋ ਕਤੋ ਤਯੋ॥

ਅਤਿਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਨਗ੍ਗਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਲਿਙ੍ਗਿਨੋ।
ਗਹਟ੍ਠਸ੍ਸਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ, ਕਪ੍ਪਤੀਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ॥

ਅਤਿਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਚ ਲਿਙ੍ਗਿਨੋ।
ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਿਨੋ ਦਾਤੁਂ, ਕਪ੍ਪਤੀਤੀਧ ਨੋ ਮਤਿ॥

ਅਚੇਲਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਉਯ੍ਯੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਗਰਮ੍ਪਿ ਗਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ, ਅਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਭਾਵਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਾ ''ਏਹਾਵੁਸੋ, ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਮਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਗੁਆਦਿਕਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਮਿਸਂ। **ਉਯ੍ਯੋਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੀਲ਼ਾਨੁਰੂਪਂ ਇਤ੍ਥਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਯ੍ਯੋਜੇਯ੍ਯ ਪਹਿਣੇਯ੍ਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **"ਗਚ੍ਛਾ"ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਗਚ੍ਛਾਵੁਸੋ, ਨ ਮੇ ਤਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਾ ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਵਾ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਏਕਕਸ੍ਸ ਮੇ ਕਥਾ ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਵਾ ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੭੫) ਵਤ੍ਵਾ। **ਏਤਂ ਅਨਾਚਾਰਮੇ**ਵਾਤਿ ਏਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਹਸਨਾਦਿਅਨਾਚਾਰਮੇਵ। **ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਪਤਿਰੂਪਂ ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਅਨਾਚਾਰਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਏਕਤੋ ਨ ਯਾਪਨਾਦਿਂ ਅਞ੍ਞਂ ਪਤਿਰੂਪਕਾਰਣਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਯ੍ਯੋਜਕਸ੍ਸ। **ਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਉਯ੍ਯੋਜਿਤੋ, ਸੋ।

ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਤਿ ਸਾਮਣੇਰੇ। ਸੋਵ ਇਧ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ। **ਕਲਿਸਾਸਨਾਰੋਪਨੇ**ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੭੭) **ਕਲੀ**ਤਿ ਕੋਧੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨਂ ਆਣਂ **ਕਲਿਸਾਸਨਂ** , ਤਸ੍ਸਾਰੋਪਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ''ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਿਨਾਪਿ ਉਬ੍ਬਾਲ਼੍ਹੋ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਕੋਧਵਸੇਨ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਪਸ੍ਸਥ ਭੋ ਇਮਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਆਲੋਕਿਤਂ ਵਿਲੋਕਿਤਂ, ਖਾਣੁ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸੁਨਖੋ ਵਿਯ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਮਕ੍ਕਟੋ ਵਿਯ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਲੋਕੇਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਮਨਾਪਵਚਨਸ੍ਸ ਭਣਨੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਨੇਵਂ ਭਣਨੇ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਏਵਮਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਮਹਗ੍ਘਂ ਭਣ੍ਡਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਲੋਭਧਮ੍ਮਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਉਯ੍ਯੋਜੇਤਿ, ''ਮਾਤੁਗਾਮਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਿਰਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਉਯ੍ਯੋਜੇਤਿ, ''ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਓਹਿਯ੍ਯਕਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਹਾਰਪਾਲਸ੍ਸ ਵਾ ਯਾਗੁਂ ਵਾ ਭਤ੍ਤਂ ਵਾ ਖਾਦਨੀਯਂ ਵਾ ਨੀਹਰਾ''ਤਿ ਉਯ੍ਯੋਜੇਤਿ, ''ਨ ਅਨਾਚਾਰਂ ਆਚਰਿਤੁਕਾਮੋ ਸਤਿ ਕਰਣੀਯੇ ਉਯ੍ਯੋਜੇਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੭੮) ਏਤੇਸਂ ਗਹਣਂ।

ਉਯ੍ਯੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

"ਸਭੋਜਨੇ"ਤਿ ਬਾਹਿਰਤ੍ਥਸਮਾਸੋਯਂ, ਉਭਸਦ੍ਦੇ ਉਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਲੋਪੋਤਿ ਆਹ **"ਸਹ ਉਭੋਹਿ ਜਨੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਭੋਹਿ ਜਨੇਹੀ**ਤਿ ਜਾਯਾ ਚ ਪਤਿ ਚਾਤਿ ਉਭੋਹਿ ਜਨੇਹਿ। ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਭੋਜਨਂ,** ਇਤ੍ਥੀ ਚ ਪੁਰਿਸੋ ਚ, ਤੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਭੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਥ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮੇਥੁਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ। **ਸਯਨਿਘਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਨੀਯਘਰਂ, ਵਾਸਗੇਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਹਲ੍ਲਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਹਲ੍ਲਕਸ੍ਸ ਸਯਨਿਘਰਸ੍ਸ। **ਪਿਟ੍ਠਸਙ੍ਘਾਟਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਬਾਹਤੋ **ਖੁਦ੍ਦਕਸ੍ਸ** ਵਾਤਿ ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਾ ਕਤਸ੍ਸ ਖੁਦ੍ਦਕਸ੍ਸ ਸਯਨਿਘਰਸ੍ਸ। **ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਿਵਂਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ। ਖੁਦ੍ਦਕਂ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੨੮੦) ਨਾਮ ਸਯਨਿਘਰਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਞ੍ਚਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਿਟ੍ਠਸਙ੍ਘਾਟਤੋ ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਦਿਸੇ ਸਯਨਿਘਰੇ ਪਿਟ੍ਠਸਙ੍ਘਾਟਤੋ ਹਤ੍ਥਪਾਸਂ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਪਿਟ੍ਠਿਵਂਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਚ ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਪਿਟ੍ਠਿਵਂਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੨੮੧)। **ਸਚਿਤ੍ਤਕ**ਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਸਭੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪-੫. ਰਹੋਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਨਿਯਤਦ੍ਵਯੇ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਸੇਸੋ ਕਥਾਨਯੋ ਅਨਿਯਤਦ੍ਵਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ।

ਰਹੋਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਰਹੋਨਿਸਜ੍ਜਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਚਾਰਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨ੍ਤੋਉਪਚਾਰਸੀਮਾਯ ਦਸ੍ਸਨੂਪਚਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਸ੍ਸ ਕੁਲਾਨਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੋਉਪਚਾਰਸੀਮਾਯ ਦਸ੍ਸਨੂਪਚਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਸ੍ਸੇ ਵਾ ਅਭਿਮੁਖੇ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਪਕਤਿਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਯਂ ਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਿਤੇਨ ਸੋਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਾਦਿਸੇਨ ਵਚਨੇਨ, ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚਨਕਿਚ੍ਚਂ ਪਨ ਨਤ੍ਥਿ। ਯੋ ਹਿ ਏਵਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬੋ, ਸੋ ਅਸਨ੍ਤੋਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਾਦਿਸ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨਾਰੋਚੇਤ੍ਵਾ।

ਅਨ੍ਤਰਾਰਾਮਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯਤਿਤ੍ਥਿਯਸੇਯ੍ਯਪਟਿਕ੍ਕਮਨਭਤ੍ਤਿਯਘਰਾਨੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤਰਾਰਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਵਿਹਾਰੋ। **ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਸਨਸਾਲਾ। **ਭਤ੍ਤਿਯਘਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਘਰਂ ਵਾ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਾਦਿਦਾਯਕਾਨਂ ਵਾ ਘਰਂ। **ਆਪਦਾਸੂ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯੇਸੁ। **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੁਲੇਸੁ ਚਾਰਿਤ੍ਤਾਪਜ੍ਜਨਂ **ਕਿਰਿਯਂ,** ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਨਂ **ਅਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਚਾਰਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਮਹਾਨਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਬ੍ਬਞ੍ਚੇਤਂ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ''ਅਗਿਲਾਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਚਤੁਮਾਸਪਚ੍ਚਯਪਵਾਰਣਾ ਸਾਦਿਤਬ੍ਬਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪੁਨਪਵਾਰਣਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨਿਚ੍ਚਪਵਾਰਣਾਯਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੦੬) ਏਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਨਿਦਾਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਮਹਾਨਾਮੇਨ ਸਕ੍ਕੇਨ ''ਇਚ੍ਛਾਮਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘਂ ਚਤੁਮਾਸਂ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਪਵਾਰੇਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੩੦੩) ਉਸ੍ਸਨ੍ਨੁਸ੍ਸਨ੍ਨੇਨ ਚ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਚਤੁਮਾਸਂ ਪੁਨ ਨਿਚ੍ਚਂ ਪਵਾਰਣਾ ਕਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪੁਨਪਵਾਰਣਾਯਾ**ਤਿ ਯਦਿ ਪੁਨਪਵਾਰਣਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨਿਚ੍ਚਪਵਾਰਣਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਦਿ ਪਨ ਤਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਾਦਿਤਬ੍ਬਾਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸਂ ਪਵਾਰਣਾਯਂ। **ਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਕਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ''ਸਪ੍ਪਿ ਤੇਲ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਾਮਵਸੇਨ ਵਾ ''ਪਤ੍ਥੇਨ ਨਾਲ਼ਿਯਾ ਆਲ਼੍ਹਕੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਮਾਣਵਸੇਨ ਵਾ ''ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ ਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਕਤੋ ਹੋਤਿ। **ਨਭੇਸਜ੍ਜਕਰਣੀਯੇ**ਤਿ ਮਿਸ੍ਸਕਭਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਚੇ ਯਾਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਨਭੇਸਜ੍ਜਕਰਣੀਯਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਅਞ੍ਞਂ ਭੇਸਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਿਨਾ ਪਵਾਰਿਤੋ ਤੇਲਂ, ਆਲ਼੍ਹਕੇਨ ਪਵਾਰਿਤੋ ਦੋਣਂ।

ਯਥਾਭੂਤਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾਤਿ ''ਇਮੇਹਿ ਤਯਾ ਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ ਪਵਾਰਿਤਮ੍ਹਾ, ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਾਸੁ ਤਯਾ ਰਤ੍ਤੀਸੁ ਪਵਾਰਿਤਮ੍ਹਾ, ਤਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾ, ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਗਿਲਾਨੋਵ ਲਭਤਿ, ਨ ਇਤਰੋ।

ਮਹਾਨਾਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਉਯਜੁਤ੍ਤਸੇਨਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਰਥਪਤ੍ਤੀਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨੀ,** ਤੰ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿੰ। ''ਦ੍ਵਾਦਸਪੁਰਿਸੋ ਹਤ੍ਥੀ, ਤਿਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸੋ, ਚਤੁਪੁਰਿਸੋ ਰਥੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਰਿਸਾ ਸਰਹਤ੍ਥਾ ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੧੪) ਅਯੰ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਟਿਯਾ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ **ਸੇਨਾ** ਨਾਮ, ਈਦਿਸੰ ਸੇਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੰ ਪਨ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਅਨ੍ਤਰਿਤਾ ਵਾ ਨਿਨ੍ਨੰ ਓਰੂਲ੍ਹਾ ਵਾ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਧ ਠਤ੍ਵਾਨ ਸਕ੍ਕਾ ਦਟ੍ਠੁਨ੍ਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸਨੂਪਚਾਰੰ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਠਾਨੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ।

ਸੇਨਾਦਸ੍ਸਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਸੇਨੰ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਮਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ। ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਸੁ ਏਕਮੇਕ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਏਕਮੇਕੰ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਏਕਪੁਰਿਸਾਰੂਲ੍ਹਹਤ੍ਥਿਮ੍ਪਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਸਰਹਤ੍ਥੰ ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਯਜੁਤ੍ਤਾ** ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਉਯਜਾਨੰ ਵਾ ਨਦਿੰ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵੰ ਅਨੁਯਜੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। **ਤਥਾਰੂਪਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ**ਤਿ ''ਮਾਤੁਲੋ ਸੇਨਾਯ ਗਿਲਾਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਕੇ (ਪਾਚਿ॰ ੩੧੨) ਅਨੁਰੂਪਕਾਰਣੇ ਸਤਿ। **ਆਪਦਾਸੂ**ਤਿ ਜੀਵਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯੇਸੁ ''ਏਤ੍ਥ ਗਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਗਚ੍ਛਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਉਯਜੁਤ੍ਤਸੇਨਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਸੇਨਾਵਾਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਟਿਸੇਨਾਰੁਦ੍ਧਾਯਾਤਿ ਯਥਾ ਸਞ੍ਚਾਰੋ ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਏਵੰ ਪਟਿਸੇਨਾਯ ਰੁਦ੍ਧਾਯ ਸੇਨਾਯ। **ਕੇਨਚਿ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੇਰਿਕੇਨ ਵਾ ਇਸ੍ਸਰੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ।

ਸੇਨਾਵਾਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਉਯਜੋਧਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮ੍ਪਹਾਰਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਯੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯਾ। **ਬਲਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗੰ ਜਾਨਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਹਤ੍ਥੀ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਅਸ੍ਸਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਰਥਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੨੪) ਬਲਸ੍ਸ ਕੋਟ੍ਠਾਸੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਹਾਰਗ੍ਗੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੧੮) ਵਿਯ ਕੋਟ੍ਠਾਸਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ **ਅਗ੍ਗ**ਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਬਲਗਣਨਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਸੇਨਾਯ ਵਿਯੂਹ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਤੋ ਹਤ੍ਥੀ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਇਤੋ ਅਸ੍ਸਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਇਤੋ ਰਥਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਇਤੋ ਪਤ੍ਤੀ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੨੪) ਸੇਨਾਯ ਠਪਨੰ, ਰਾਸਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੇਨਾਸਨ੍ਨਿਵੇਸਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮ"**ਨ੍ਤਿ। **ਦ੍ਵਾਦਸਪੁਰਿਸੋ ਹਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਰੋਹਕਾ, ਏਕੇਕਪਾਦਰਕ੍ਖਕਾ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇਤਿ ਏਵੰ ਦ੍ਵਾਦਸਪੁਰਿਸੋ ਹਤ੍ਥੀ। **ਤਿਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਏਕੋ ਆਰੋਹਕੋ, ਦ੍ਵੇ ਪਾਦਰਕ੍ਖਕਾਤਿ ਏਵੰ ਤਿਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸੋ। **ਚਤੁਪੁਰਿਸੋ ਰਥੋ**ਤਿ ਏਕੋ ਸਾਰਥਿ, ਏਕੋ ਯੋਧੋ, ਦ੍ਵੇ ਆਣਿਰਕ੍ਖਕਾਤਿ ਏਵੰ ਚਤੁਪੁਰਿਸੋ ਰਥੋਤਿ।

ਉਯਜੋਧਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਚੇਲਕਵਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਸੁਰਾਪਾਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸੁਰਾਪਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਿਟ੍ਠਾਦੀਹਿ ਕਤੰ ਮਜ੍ਜੰ ਸੁਰਾਤਿ ਪਿਟ੍ਠਪੂਵਓਦਨਕਿਣ੍ਣਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਕਤੰ ਮਜ੍ਜੰ ਸੁਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਪਿਟ੍ਠਸੁਰਾ, ਪੂਵਸੁਰਾ, ਓਦਨਸੁਰਾ, ਕਿਣ੍ਣਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਸਮ੍ਭਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤਾਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੨੮) ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਸੁਰਾ ਨਾਮਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਿਟ੍ਠੰ ਭਾਜਨੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਜ੍ਜੰ ਉਦਕੰ ਦਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾ **ਪਿਟ੍ਠਸੁਰਾ** (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੩੨੬-੩੨੮)। ਏਵੰ ਸੇਸਾਸੁਪਿ। **ਕਿਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਸੁਰਾਯ ਬੀਜੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯੇ ''ਸੁਰਾਮੋਦਕਾ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾ **ਕਿਣ੍ਣਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ**। ਹਰੀਤਕਿਸਾਸਪਾਦਿਨਾਨਾਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਸੰਯੋਜਿਤਾ **ਸਮ੍ਭਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤਾ**।

ਪੁਪ੍ਫਾਦੀਹਿ ਕਤੋ ਆਸਵੋ ਮੇਰਯਨ੍ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਫਲਮਧੁਗੁਲ਼ਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਕਤੋ ਚਿਰਪਰਿਵਾਸਿਤੋ ਮੇਰਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਪੁਪ੍ਫਾਸਵੋ, ਫਲਾਸਵੋ, ਮਧ੍ਵਾਸਵੋ, ਗੁਲ਼ਾਸਵੋ, ਸਮ੍ਭਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਪਞ੍ਚਮੇਰਯੰ ਨਾਮਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਧੁਕਤਾਲਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦਿ ਪੁਪ੍ਫਰਸੋ ਚਿਰਪਰਿਵਾਸਿਤੋ **ਪੁਪ੍ਫਾਸਵੋ**। ਪਨਸਾਦਿਫਲਰਸੋ **ਫਲਾਸਵੋ**। ਮੁਦ੍ਦਿਕਾਰਸੋ **ਮਧ੍ਵਾਸਵੋ। ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯੰ ਪਨ** ''ਫਲਾਸਵੋ ਨਾਮ ਮੁਦ੍ਦਿਕਾਫਲਾਦੀਨਿ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਰਸੇਨ ਕਤੋ। ਮਧ੍ਵਾਸਵੋ ਨਾਮ ਮੁਦ੍ਦਿਕਾਨੰ ਜਾਤਿਰਸੇਨ ਕਤੋ, ਮਕ੍ਖਿਕਾਮਧੁਨਾਪਿ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੨੮) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਉਚ੍ਛੁਰਸੋ **ਗੁਲ਼ਾਸਵੋ**। ਹਰੀਤਕਾਮਲਕਕਟੁਕਭਣ੍ਡਾਦਿਨਾਨਾਸਮ੍ਭਾਰਾਨੰ ਰਸੋ ਚਿਰਪਰਿਵਾਸਿਤੋ **ਸਮ੍ਭਾਰਸੰਯੁਤ੍ਤੋ**। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੁਰਾਯ, ਮੇਰਯਸ੍ਸ ਚ ਸਮਾਨੇਪਿ ਸਮ੍ਭਾਰਸੰਯੋਗੇ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾ **ਸੁਰਾ**, ਚਿਰਪਰਿਵਾਸਿਤਮਤ੍ਤੇਨ **ਮੇਰਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਿਮੇਸੰ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਬੀਜਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਭਾਰੇ ਪਟਿਯਾਦੇਤ੍ਵਾ ਚਾਟਿਯੰ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾਲਤੋ ਚੇਵ ਤਾਲਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦੀਨੰ ਪੁਪ੍ਫਰਸਸ੍ਸ ਅਭਿਨਵਕਾਲਤੋ ਚ ਪਟ੍ਠਾਯ।

ਲੋਣਸੋਵੀਰਕੰ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤੰ ਵਾਤਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਨੇਕੇਹਿ ਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਾ ਆਸਵਵਿਸੇਸਾ। **ਵਾਸਗ੍ਗਾਹਾਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਗਨ੍ਧਭਾਵਗਾਹਾਪਨਤ੍ਥੰ। ਵਤ੍ਥੁੰ ਅਜਾਨਨਤਾਯ ਚੇਤ੍ਥ **ਅਚਿਤ੍ਤਕ**ਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਕੁਸਲੇਨੇਵ ਪਾਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਲੋਕਵਜ੍ਜੰ**। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਸੁਰਾਪਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਤੋਦਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਹਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸਾਤਿ ਖਿਡ੍ਡਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ, ਇਮਿਨਾ ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਮ੍ਪਿ ਹਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਫੁਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟੰ। ਤਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁਮ੍ਪਿ ਫੁਸਨ੍ਤਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾਤਿ ਆਹ **"ਇਧ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ**ਪਿ **ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਏਵਾ"**ਤਿ। **ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਕਾਯੇਨ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇ, ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਕਾਯੇ, ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇਨ ਕਾਯੇ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇਨ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇ, ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੩੨) ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। **ਸਤਿ ਕਰਣੀਯੇ ਆਮਸਤੋ**ਤਿ ਸਤਿ ਕਰਣੀਯੇ ਪੁਰਿਸੰ ਆਮਸਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਇਤ੍ਥਿੰ ਪਨ ਸਤਿ ਕਰਣੀਯੇਪਿ ਆਮਸਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਤੋਦਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਹਸਧਮ੍ਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਪਰਿਗੋਪ੍ਫਕੇਤਿ ਗੋਪ੍ਫਕਾਨੰ ਉਪਰਿਭਾਗਪ੍ਪਮਾਣੇ। **ਹਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**ਤਿ ਕੀਲ਼ਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯੇਨ ਯੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਯੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨ। **ਤਥਾ ਨਾਵਾਯ ਕੀਲ਼ਤੋ**ਤਿ ਫਿਯਾਰਿਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਨਾਵੰ ਪਾਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਤੀਰੇ ਉਸ੍ਸਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਹਸਧਮ੍ਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਨਾਦਰਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਵਿਧਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਾਦਰਿਯਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਾਦਰਿਯਞ੍ਚਾਤਿ ਆਹ “**ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ** ਵਾ”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ‘‘ਅਯਂ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੋ ਵਾ ਵਮ੍ਭਿਤੋ ਵਾ ਗਰਹਿਤੋ ਵਾ, ਇਮਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਅਕਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੪੨) ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ‘‘ਕਥਾਯਂ ਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਵਾ ਵਿਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯੇਯ੍ਯ ਵਾ’’ਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਨਸਿਕ੍ਖਿਤੁਕਾਮੋ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਇਦਂ ਨ ਸਲ੍ਲੇਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਕਿਲੇਸੇ ਲਿਖਤੀਤਿ **ਸਲ੍ਲੇਖੋ,** ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ, ਤਦਤ੍ਥਂ ਨਯਿਦਂ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਇਦਂ ਨ ਧੁਤਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਪਾਸਾਦਿਕਤਾਯ, ਨ ਅਪਚਯਾਯ, ਨ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੪੩) ਇਦਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਵਾ ਆਗਤੇਨ। **ਪਵੇਣਿਆਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਿਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਆਗਤਂ। ਸਚੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਉਚ੍ਛੁਰਸੋ ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਸਟੋ ਯਾਵਜੀਵਿਕੋ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂਯੇਵ ਸਮਵਾਯੋ ਉਚ੍ਛੁਯਟ੍ਠਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਕਾਲੇ ਉਚ੍ਛੁਯਟ੍ਠਿਂ ਖਾਦਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਗੁਲ਼ਹਰੀਤਕਂ ਵਿਯਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਗਾਰਯ੍ਹਾਚਰਿਯੁਗ੍ਗਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਵਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਉਗ੍ਗਹੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ’’ਤਿ ਭਣਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ।

ਅਨਾਦਰਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਭਿਂਸਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਰੂਪਾਦੀਨੀਤਿ ਭਯਾਨਕਾਨਿ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। **ਭਯਾਨਕਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਰਕਨ੍ਤਾਰਵਾਲ਼ਕਨ੍ਤਾਰਪਿਸਾਚਕਨ੍ਤਾਰਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਕਥਂ।

ਭਿਂਸਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਜੋਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਗਿਲਾਨੋਤਿ ਯਸ੍ਸ ਵਿਨਾ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਇਧ ਅਗਿਲਾਨੋ ਨਾਮ। **ਜੋਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਂ।

ਭਗ੍ਗੇਸੂਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕੇ ਜਨਪਦੇ। **ਭਗ੍ਗਾ**ਨਾਮ ਜਾਨਪਦਿਨੋ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ, ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸੋ ਏਕੋਪਿ ਜਨਪਦੋ ਰੁਲ਼੍ਹਿਸਦ੍ਦੇਨ “**ਭਗ੍ਗਾ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਭਗ੍ਗੇਸੂਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕੇ ਜਨਪਦੇ’’ਤਿ। **ਤਥਾ ਪਤਿਲਾਤਂ ਉਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਡਯ੍ਹਮਾਨਂ ਅਲਾਤਂ ਪਤਿਤਂ ਉਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਪਰਾਮਸਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਝਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਬ੍ਬੁਤਾਲਾਤਂ। **ਪਦੀਪਜੋਤਿਕਜਨ੍ਤਾਘਰੇ**ਤਿ ਪਦੀਪੁਜ੍ਜਲਨਪਤ੍ਤਪਚਨਸੇਦਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਜੋਤਿਕਰਣੇ ਅਗ੍ਗਿਸਾਲਾਯਞ੍ਚ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਥਾਰੂਪਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਦੀਪਾਦੀਨਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਪਚ੍ਚਯੇ। **ਆਪਦਾਸੂ**ਤਿ ਦੁਟ੍ਠਵਾਲ਼ਮਿਗਅਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਦ੍ਦਵੇਸੁ।

ਜੋਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਨਹਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

“ਦਿਯड्ढੋ ਮਾਸੋ ਸੇਸੋ ਗਿਮ੍ਹਾਨ”ਨ੍ਤਿ “ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਮਾਸੋ”ਇਚ੍ਚੇਤੇ ਅड्ਢਤੇਯ੍ਯਮਾਸਾ ਉਣ੍ਹਸਮਯੋ, ਪਰਿਲ਼ਾਹਸਮਯੋਤਿ ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਸੇਸੋ ਦਿਯड्ਢੋ ਮਾਸੋ ਉਣ੍ਹਸਮਯੋ, ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਮਾਸੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਸਮਯੋਤਿ ਏਵਂ ਏਤੇ ਅड्ਢਤੇਯ੍ਯਮਾਸਾ ਕਮੇਨ ਉਣ੍ਹਸਮਯੋ, ਪਰਿਲ਼ਾਹਸਮਯੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਤੇਨੇਵ **ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ** ‘‘ਉਣ੍ਹਸਮਯੋ ਨਾਮ ਦਿਯड्ਢੋ ਮਾਸੋ ਸੇਸੋ ਗਿਮ੍ਹਾਨ’’ਨ੍ਤਿ, ‘‘ਪਰਿਲ਼ਾਹਸਮਯੋ ਨਾਮ ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਮਾਸੋ’’ਤਿ ਵੁੱਤਂ। ਯਦਾ ਵਿਨਾ ਨਹਾਨੇਨ ਨ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ **ਗਿਲਾਨਸਮਯੋ**। **ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ** (ਪਾਚਿ॰ ੩੬੪) ਪਨ ਗਿਲਾਨੇ ਨਿਚ੍ਛਿਤੇ ਗਿਲਾਨਕਾਲੋ ਨਿਚ੍ਛਿਤੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ‘‘ਯਸ੍ਸ ਵਿਨਾ ਨਹਾਨੇਨ ਨ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ, ‘ਗਿਲਾਨਸਮਯੋ’ਤਿ ਨਹਾਯਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤਂ। **ਪਰਿਵੇਣਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਪਰਿਵੇਣਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ।

ਵਾ**ਲੁਕਂ ਉਕ੍ਕਿਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਖਾਯ ਨਦਿਯਾ ਵਾਲਿਕਂ ਉਤ੍ਤਿਰਿਤ੍ਵਾ। **ਆਵਾਟੇਸੁਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਦਿਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਆਪਦਾਸੂ**ਤਿ ਭਮਰਾਦੀਹਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧੇਸੁ।

ਨਹਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਕਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਲਾਭਸਦ੍ਦੋਯਂ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨੋ ‘‘ਕੋ ਭਵਤਾ ਲਾਭੋ ਲਦ੍ਧੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕੋਤਿ ਆਹ **“ਅਲਬ੍ਭੀਤਿ ਲਭੋ”**ਤਿ , ਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **“ਲਭੋ ਏਵ ਲਾਭੋ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਕਤ੍ਥੇ ਣਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕਿਂ ਅਲਬ੍ਭੀ**ਤਿ ਕਿਂ ਲਦ੍ਧਂ। **ਨ**ਵਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਵਂ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਨਵਞ੍ਚ ਤਂ ਚੀਵਰਞ੍ਚਾਤਿ **ਨਵਚੀਵਰਂ,** ਨਵਚੀਵਰਂ ਲਾਭੋ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਵਚੀਵਰਲਾਭੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮਾਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ‘‘ਨਵਂ ਚੀਵਰਲਾਭੇਨਾ’’ਤਿ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਇਤਿ ਨਵਚੀਵਰਲਾਭੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਵਿਕਪ੍ਪਨੁਪਗਂ ਪਚ੍ਛਿਮ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁੱਤਤ੍ਤਾ **ਚੀਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤੁਂ ਵਾ ਪਾਰੁਪਿਤੁਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ, ਤਦੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨੁਪਗਂ ਚੀਵਰ”**ਨ੍ਤਿ। **“ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਕਰਣਂ ਆਦਾਤਬ੍ਬ”**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਕਪ੍ਪਬਿਨ੍ਦੁਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤਂ, ਨ ਨੀਲਾਦੀਹਿ ਸਕਲਚੀਵਰਂ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਕਰਣਂ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਕਪ੍ਪਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤੇਨ ਚੀਵਰਂ ਰਜਿਤ੍ਵਾ ਚਤੂਸੁ ਵਾ ਕੋਣੇਸੁ, ਤੀਸੁ ਵਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਕੋਣੇ ਮੋਰਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਿਮਣ੍ਡਲਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਮਙ੍ਕੁਲਪਿਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਆਦਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਤਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਕਂਸਨੀਲੇਨਾ**ਤਿ ਚਮ੍ਮਕਾਰਨੀਲੇਨ। **ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯਂ ਪਨ** ‘‘ਅਯੋਮਲਂ ਲੋਹਮਲਂ, ਏਤਂ ਕਂਸਨੀਲਂ ਨਾਮਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੬੮) ਵੁੱਤਂ । **ਪਤ੍ਤਨੀਲੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਨੀਲਵਣ੍ਣੇਨ ਪਣ੍ਣਰਸੇਨ। **ਕਪ੍ਪਬਿਨ੍ਦੁਂ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਂ ਏਕਂ ਕਪ੍ਪਬਿਨ੍ਦੁਂ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ।

ਪਾਲ਼ਿਕਪ੍ਪਕਣ੍ਣਿਕਕਪ੍ਪਾਦਯੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਾ। ਅਗ੍ਗਲ਼ਾਦੀਨਿ ਕਪ੍ਪਕਤਚੀਵਰੇ ਪਨ ਪਚ੍ਛਾ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਕਰਣਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **“ਪਚ੍ਛਾ ਆਰੋਪਿਤੇਸੂ”**ਤਿਆਦਿ। **ਅਗ੍ਗਲ਼ਅਨੁਵਾਤਪਰਿਭਣ੍ਡੇਸੂ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਅਲ੍ਲਿਯਾਪਨਕਖਣ੍ਡਪਿਟ੍ਠਿਅਨੁਵਾਤਕੁਚ੍ਛਿਅਨੁਵਾਤੇਸੁ। **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਤੋ, ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਨਾਦਾਨਤੋ ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯਂ।

ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਕਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਵਿਕਪ੍ਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮ੍ਮੁਖੇਨ ਵਿਕਪ੍ਪਨਾ **ਸਮ੍ਮੁਖਵਿਕਪ੍ਪਨਾ**। ਪਰਮ੍ਮੁਖੇਨ ਵਿਕਪ੍ਪਨਾ **ਪਰਮ੍ਮੁਖਵਿਕਪ੍ਪਨਾ। ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਾਸਨ੍ਨਿਹਿਤਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਦੂਰਭਾਵਂ। ਆਸਨ੍ਨਦੂਰਭਾਵੋ ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਮਿਤ੍ਤੋਤਿ ਦਲ਼੍ਹਮਿਤ੍ਤੋ। **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੋ ਨਾਤਿਦਲ਼੍ਹਮਿਤ੍ਤੋ। **ਅਕਤਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਾਰ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਮਯ੍ਹਂ ਸਨ੍ਤਕਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜ ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਹਿ ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਕਤਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਾਰਂ। **ਯੇਨ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਂ ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ।

ਪਰਿਭੋਗੇਨ **ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ**, ਅਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਾਰਾਪਨੇਨ **ਵਚੀਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਠਮਕਥਿਨਸਦਿਸਾਨੇ**ਵਾ”ਤਿ। **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਂ **ਕਿਰਿਯਂ**। ਅਪਚ੍ਚੁਦ੍ਧਾਰਾਪਨਂ **ਅਕਿਰਿਯਂ**।

ਵਿਕਪ੍ਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਅਪਨਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗਨ੍ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਯੋਗ੍ਗਂ ਅਯੋਪਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਤ੍ਤਞ੍ਚ। **ਸੂਕਰਨ੍ਤਕਂ** ਨਾਮ ਕੁਞ੍ਚਿਕਾਕੋਸੋ ਵਿਯ ਅਨ੍ਤੋ ਸੁਸਿਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਟਿਤਂ।

ਅਞ੍ਞਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਨਾਗਤਪਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਕਾਦਿਂ। **ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਸਮਣੇਨ ਨਾਮ ਅਨਿਹਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਭਵਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ‘‘ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਅਪਨਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸੁਰਾਪਾਨਵਗ੍ਗੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਸਪ੍ਪਾਣਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਮਸੋ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ ਮਙ੍ਗੁਲਬੀਜਕੇਪਿ ਪਾਣਸਞ੍ਞੀ ਨਿਕ੍ਕਾਰੁਞ੍ਞਿਕਤਾਯ ਤਂ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਅਪਨੇਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੮੨), ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਂ ਖੁਦ੍ਦਕਮ੍ਪੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਉਪਕ੍ਕਮਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਅਕੁਸਲਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਬਹੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਵਤ੍ਤੁਜਵਨੇਹਿ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਾਯ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਯ ਵਸੇਨ ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਕੁਸਲਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਪ੍ਪਾਣਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਟਙ੍ਗਪਾਣਕਾਨਂ ਪਤਨਂ ਞਤ੍ਵਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਪਦੀਪੁਜ੍ਜਲਨੇ ਵਿਯ ਸਪ੍ਪਾਣਕਭਾਵਂ ਞਤ੍ਵਾਪਿ ਉਦਕਸਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜ**ਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਪ੍ਪਾਣਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਉਕ੍ਕੋਟਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਤਿ ਯੇਨ ਯੇਨ ਵੂਪਸਮਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। **“ਅਕਤਂ ਕਮ੍ਮ”ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਅਕਤਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਪੁਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਨਿਹਤਂ ਦੁਨ੍ਨਿਹਤਂ ਪੁਨ ਨਿਹਨਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੯੪) ਵਦਨ੍ਤੋ। **ਯਥਾਠਿਤਭਾਵੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਦਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿ ਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਧਿਕਰਣਂ ਨਿਹਤਂ, ਤਂ ਸੁਨਿਹਤਮੇ**ਵਾ”ਤਿ।

ਉਕ੍ਕੋਟਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੀਤਿ ਆਹ **"ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਉਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਸਾਮਂ ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਵਾ ਆਰੋਚੇਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੯੯) ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਉਪਾਯੇਨ। **ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ** ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਯੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਚੇ ਪਚ੍ਛਾਪਿ ਆਰੋਚੇਤਿ, ਧੁਰਨਿਕ੍ਖੇਪਨੇ ਆਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਚੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਮਣਸਤਮ੍ਪਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿਯੇਵਾ**ਤਿ ਸਮਣਸਤਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਯਦਿ ਛਾਦੇਤਿ, ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੇਨਸ੍ਸ ਆਰੋਚਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਸ੍ਸ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਆਰੋਚਿਤਂ। **ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸੇਵ। **ਆਰੋਚੇਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਮੇਵ ''ਮਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਰੋਚੇਸੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ। **ਕੋਟਿਛਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੩੯੯) ਯਸ੍ਮਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਪਚ੍ਚਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਵ ਦੁਤਿਯੇਨ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਆਰੋਚਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਪੁਨ ਤੇਨ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕੋਟਿ ਛਿਨ੍ਨਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਆਦਿਪਦੇਤਿ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞੀ, ਵੇਮਤਿਕੋ, ਅਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞੀਤਿ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ''ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞੀ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੪੦੦) ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਠਮਪਦੇ। **ਇਤਰੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੂ**ਤਿ ''ਵੇਮਤਿਕੋ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਅਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞੀ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੀ''ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਪਦੇਸੁ। **ਅਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਯਾ**ਤਿ ਅਵਸੇਸਪਞ੍ਚਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ। **ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੇ ਵਾ ਅਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੇ ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੇ**ਤਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤੇ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੇ ਵਾ ਇਤਰਸ੍ਮਿਂ ਅਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੇ ਵਾ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੇ। ਯਂ ਪਨ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** ''ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸਟ੍ਠਿ ਚ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗੋ ਚਾਤਿ ਅਯਂ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਅਜ੍ਝਾਚਾਰੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੦੦) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਾਰੋਚਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਟ੍ਠਕਥਾਯ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੮ ਆਦਯੋ) ਨ ਸਮੇਤਿ, ਨ ਚਾਪਿ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ''ਆਰੋਚਨੇ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨੇ ਅਞ੍ਞਥਾ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੪੦੦) ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਸ੍ਸਾਨੁਪਲਬ੍ਭਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਊਨਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਗਬ੍ਭਵੀਸੋਪਿ ਹਿ ''ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵੀਸੋ'' ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਯਂ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਪਠਮਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਠਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਾਤੁਭੂਤਂ, ਤਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਊਨਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੋ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਿਤੋ, ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਅਞ੍ਞਂ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਵਾ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਚਰਿਯੋ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਊਨਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ। **ਸੀਮਂ ਵਾ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਤੀ**ਤਿ ਨਵਂ ਸੀਮਂ ਬਨ੍ਧਤਿ।

ਊਨਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਥੇਯ੍ਯਸਤ੍ਥਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਰਾਜਾਨਂ ਵਾ ਵਞ੍ਚੇਤ੍ਵਾਤਿ ਰਾਜਾਨਂ ਥੇਨੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ''ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਨ ਦਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ **ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਅਕਤਕਮ੍ਮਾ ਚੇਵ ਕਤਕਮ੍ਮਾ ਚ ਚੋਰਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ **ਸੁਙ੍ਕਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਕਾਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ।

ਕਾਲਵਿਸਙ੍ਕੇਤੇਨਾਤਿ ਕਾਲਸ੍ਸ ਵਿਸਙ੍ਕੇਤੇਨ, ਦਿਵਸਵਿਸਙ੍ਕੇਤੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਮਗ੍ਗਵਿਸਙ੍ਕੇਤੇਨ, ਪਨ ਅਟਵਿਵਿਸਙ੍ਕੇਤੇਨ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤੋ ਆਪੱਤਿਯੇਵ।

ਥੇਯ੍ਯਸਤ੍ਥਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸੰਵਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਮਾਤੁਗਾਮੇਨਾਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯਾ। ਏਕਤੋਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾ, ਸਾਮਣੇਰੀ ਚਾਤਿ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਇਧ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਇਮਾਸੰ ਪਨ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਸਮਯੋ ਰਕ੍ਖਤਿ। ਅਯਮੇਤਾਸੰ, ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸੰਵਿਧਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਰਿਟ੍ਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤੰਤੰਸਮ੍ਪੱਤਿਯਾ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿੱਤਿਯ ੩.੪੧੭) ਵਿਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਸੱਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰੇ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਏਤਿ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ,** ਦਿਟ੍ਠਧੱਮਿਕਾਦਿਅਨੱਤ੍ਥੋ, ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੱਟ੍ਠੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇ ਨਿਯੁੱਤਾ, ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਵਾ ਫਲੰ ਅਰਹਨ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਸ੍ਸ ਵਾ ਕਰਣਸੀਲਾਤਿ **ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ**। ਤੇਨਾਹ **"ਸੱਗਮੋਕ੍ਖਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ"**ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੩੪)। **ਤੇ ਕੱਮਕਿਲੇਸਵਿਪਾਕਉਪਵਾਦਪਣ੍ਣੱਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਞ੍ਚਾਨਨ੍ਤਰਿਯਕੱਮੰ **ਕੱਮਨ੍ਤਰਾਯਿਕੰ** ਨਾਮ, ਤਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਦੂਸਕਕੱਮੰ। ਤੰ ਪਨ ਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਸੱਗਸ੍ਸ। ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਧੱਮਾ **ਕਿਲੇਸਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ** ਨਾਮ। ਪਣ੍ਡਕਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਉਭਤੋਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਨੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਧੱਮਾ **ਵਿਪਾਕਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ** ਨਾਮ। ਅਰਿਯੂਪਵਾਦਾ **ਉਪਵਾਦਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ** ਨਾਮ। ਤੇ ਪਨ ਯਾਵ ਅਰਿਯੇ ਨ ਖਮਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਵਦੇਵ, ਨ ਤਤੋ ਪਰੰ। ਸਞ੍ਚਿੱਚ ਆਪਨ੍ਨਾ ਆਪੱਤਿਯੋ **ਪਣ੍ਣੱਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ** ਨਾਮ। ਤਾਪਿ ਯਾਵ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੰ ਵਾ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਵਾ ਨ ਦੇਸੇਤਿ ਵਾ, ਤਾਵਦੇਵ, ਨ ਤਤੋ ਪਰੰ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੩੪; ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੧੭) ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਧੱਮਕਥਿਕੋ ਸੇਸਨ੍ਤਰਾਯਿਕੇ ਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਨਯੇ ਪਨ ਅਕੋਵਿਦੱਤਾ ਪਣ੍ਣੱਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਰਾਯਿਕੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਹੋਗਤੋ ਏਵੰ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ''ਇਮੇ ਆਗਾਰਿਕਾ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਪਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋਪਿ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂਪਿ ਮਨਾਪਿਕਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਪੱਸਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਫੁਸਨ੍ਤਿ, ਮੁਦੁਕਾਨਿ ਅੱਤ੍ਥਰਣਪਾਵੁਰਣਾਦੀਨਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਤੰ ਸੱਬ੍ਬੰ ਵੱਟਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਾ...ਪੇ॰... ਇਤ੍ਥਿਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਏਵ ਨ ਵੱਟਨ੍ਤਿ, ਏਤੇਪਿ ਵੱਟਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਰਸੇਨ ਰਸੰ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗਞ੍ਚ ਨਿੱਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗਞ੍ਚ ਏਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਥੂਲਵਾਕੇਹਿ ਸੱਧਿੰ ਅਤਿਸੁਖੁਮਸੁੱਤੰ ਘਟੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ, ਸਾਸਪੇਨ ਸੱਧਿੰ ਸਿਨੇਰੁੰ ਉਪਸੰਹਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ''ਕਿੰ ਭਗਵਤਾ ਮਹਾਸਮੁੱਦੰ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਮਹਤਾ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕੰ ਪਞ੍ਞੱਤੰ, ਨੱਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਦੋਸੋ''ਤਿ ਸੱਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸੱਧਿੰ ਪਟਿਵਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਭੱਬ੍ਬਪੁੱਗਲਾਨੰ ਆਸੰ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਜਿਨਸ੍ਸ ਆਣਾਚੱਕ੍ਕੇ ਪਹਾਰਮਦਾਸਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ।

ਤੱਤ੍ਥ **ਤੇਸੂ**ਤਿ ਯਥਾਵੁੱਤੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਸੁ। **ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੰ** (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿੱਤਿਯ ੩.੪੧੭) ਨਾਮ ਉਰਟ੍ਠਿ ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੰ ਵਾ ਸੀਸਟ੍ਠਿ ਵਾ। ਤਞ੍ਹਿ ਨਿੱਮੰਸੱਤਾ ''ਕਙ੍ਕਲ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਵਿਗਤਮੰਸਾਯ ਹਿ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਲਿਕਾਯ ਏਕਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਵਾ **ਕਙ੍ਕਲ**ਸੱਦੋ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ , ਤੰਸਦਿਸਾ ਕਾਮਾ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ। **ਆਦਿ**ਸੱਦੇਨ ''ਮੰਸਪੇਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ, ਤਿਣੁੱਕ੍ਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ, ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ, ਸੁਪਿਨਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ, ਯਾਚਿਤਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ, ਰੁਕ੍ਖਫਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ,

ਅਸਿਸੂਨੂਪਮਾ ਕਾਮਾ, ਸਤ੍ਤਿਸੂਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ, ਸਪ੍ਪਸਿਰੂਪਮਾ ਕਾਮਾ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੪, ੨੩੬; ੨.੪੩-੪੮; ਪਾਚਿ॰ ੪੧੭; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੬੫) ਏਤੇਸਂ ਗਹਣਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਮਂਸਪੇਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ** (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੧੭) ਬਹੁਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ। **ਤਿਣੁਕ੍ਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ** ਅਨੁਦਹਨਟ੍ਠੇਨ। **ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ** ਮਹਾਭਿਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ। **ਸੁਪਿਨਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ** ਇਤ੍ਤਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ। **ਯਾਚਿਤਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ** ਤਾਵਕਾਲਿਕਟ੍ਠੇਨ। **ਰੁਕ੍ਖਫਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ** ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਪਲਿਭਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ। **ਅਸਿਸੂਨੂਪਮਾ** ਅਧਿਕੁਟ੍ਟਨਟ੍ਠੇਨ। **ਸਤ੍ਤਿਸੂਲੂਪਮਾ** ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ। **ਸਪ੍ਪਸਿਰੂਪਮਾ** ਸਾਸਙ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਯਟ੍ਠੇਨ।

ਤਥੇਵਾਤਿ ‘‘ਮਾ ਆਯਸ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦੀਹਿ। **ਇਤਰੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝਂ ਆਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਯੇਹਿ ‘‘ਮਾ ਆਯਸ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਸੁਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ। **ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਰੂਪਂ ਪਾਪਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੪੨੦) ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ।

ਅਰਿਟ੍ਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਮ੍ਭੋਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਕਤਾਨੁਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਨੋਸਾਰਿਤੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਨੁਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਧਮ੍ਮੋਤਿ ਓਸਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਉਕ੍ਖੇਪਨੀਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾਨੁਰੂਪੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮੋਤਿ **ਅਨੁਧਮ੍ਮੋ। ਅਨੁਲੋਮਵਤ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਨ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿਆਦਿਕਂ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੭੦) ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧਂ ਵਤ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਏਤੇਸੁ ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਅਨੁਲੋਮਵਤ੍ਤੇਸੁ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਆਮਿਸਸਮ੍ਭੋਗਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਭੋਗਂ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਮਿਸਸ੍ਸ ਦਾਨਂ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ **ਆਮਿਸਸਮ੍ਭੋਗੋ**। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਸਨਂ, ਉਦ੍ਦਿਸਾਪਨਞ੍ਚ **ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਭੋਗੋ**। **ਸਂਵਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ‘‘ਉਪੋਸਥਂ ਵਾ ਪਵਾਰਣਂ ਵਾ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਂ ਵਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੪੨੫) ਏਵਂ ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਿਵਿਧਂ ਸਂਵਾਸਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਪੋਸਥਪਵਾਰਣਾਪਿ ਸਙ੍ਘੇਹਿਯੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਾਨਿ**ਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਉਪੋਸਥਾਦਿਕਂ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਯੋਗੇ ਪਯੋਗੇ**ਤਿ ਦਾਨੇ ਦਾਨੇ, ਗਹਣੇ ਗਹਣੇ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਅਰਹਤਾਪਿ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ “**ਤਿਚਿਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਮ੍ਭੋਗਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਕਣ੍ਟਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਿਰੇਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੪੨੮) ਨਿਪਾਤਪਦਂ ਸਮ੍ਬੋਧਨੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਪਰਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਪਰ ਅਮਾਮਕਾ**”ਤਿ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਿਰੇ**ਤਿ ਵਾ ‘‘ਪਰਤੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ਨਿਪਾਤਪਦਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਚਰ ਪਿਰੇ**ਤਿ ਪਰਤੋ ਗਚ੍ਛ, ਮਾ ਇਧ ਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਕਣ੍ਟਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਪ੍ਪਾਣਕਵਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋਤਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ। ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਚੇਤਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। ''ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਹਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਸਨ੍ਤਕਤ੍ਤਾ **'ਸਹਧਮ੍ਮਿਕ'**ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਨ ਬੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਦੁਬ੍ਬਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ; ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੨੫-੪੨੬) ਦੁਬ੍ਬਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋਤਿ ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਦੁਬ੍ਬਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨਾਦਰਿਯਭਯਾ**ਤਿ ਅਨਾਦਰਕਰਣੇ ਭਯਾ, ਤਤ੍ਥ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਭਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੇਸੇਨ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਜੁਕਂ ''ਨ ਸਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਯਾਵ ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਲੇਸੇਨ ਵਦਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਵਿਲੇਖਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਖੁਦ੍ਦਕੇਹਿ ਚ ਅਨੁਖੁਦ੍ਦਕੇਹਿ ਚਾਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾਦੀਹਿ ਖੁਦ੍ਦਕੇਹਿ ਚੇਵ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਾਦੀਹਿ ਅਨੁਖੁਦ੍ਦਕੇਹਿ ਚ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿ ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਚ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਪਞ੍ਚਸਤਿਕਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੪੧) –

> ''ਕਤਮਾਨਿ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀਤਿ? ਏਕਚ੍ਚੇ ਥੇਰਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ'ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਥੇਰਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਰਸ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ'ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਥੇਰਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਰਸ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਅਨਿਯਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ'ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਥੇਰਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ''ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਰਸ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਅਨਿਯਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਿਂਸ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ'ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਥੇਰਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਰਸ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਅਨਿਯਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਿਂਸ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇਨਵੁਤਿਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ'ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਥੇਰਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ 'ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਰਸ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਅਨਿਯਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਿਂਸ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇਨਵੁਤਿਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾਨਿ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ'''ਤਿ।

ਯਂ ਪਨ ਨਾਗਸੇਨਤ੍ਥੇਰੇਨ ਮਿਲਿਨ੍ਦਰਞ੍ਞਾ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ, ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਂ ਅਨੁਖੁਦ੍ਦਕ''ਨ੍ਤਿ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੪.੨.੧), ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਿਮਕੋਟ੍ਟਾਸਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਵਾਦਪਥੋਪਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਸਂਵਤ੍ਤਨਮਰਿਯਾਦਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਚਨਨ੍ਤਿ ਸਂਵਤ੍ਤਨਸ੍ਸ ਮਰਿਯਾਦਾ ਅਵਧਿ **ਸਂਵਤ੍ਤਨਮਰਿਯਾਦਾ,** ਤਾਯ ਨਿਯਮਵਸੇਨ ਯੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਂ **ਸਂਵਤ੍ਤਨਮਰਿਯਾਦਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਚਨਂ**। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਮਰਿਯਾਦਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ। **ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਂ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ**ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ। **ਵਿਹੇਸਾਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਮਨੋਵਿਲੇਖਾ**ਤਿ ਵਿਹੇਸਾਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਮਨੋਵਿਲੇਖਾ। **ਗਰਹਣੇ**ਤਿ ਨਿਨ੍ਦਨੇ।

ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਵਣ੍ਣਨੇਤਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਿਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਮਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਵਿਨਯਵਿਵਣ੍ਣਨੇ।

ਵਿਲੇਖਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਮੋਹਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਾਚਾਰੇਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਾਚਾਰੇ ਆਚਿਣ੍ਣੇ। **ਮੋਕ੍ਖੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮੋਕ੍ਖੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਤਸ੍ਸ ਤੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਵ। **ਅਲਾਭਾ**ਤਿ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇ ਸਾਧੁਕਂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿਕਰਣਸ੍ਸ ਆਨਿਸਂਸਭੂਤਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾ ਚ ਲਾਭਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਲਾਭਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਵਿਸੇਸੇਨ ਲਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਂ। **ਸਾਧੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ। **ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਿਕਭਾਵਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੪੪੬) ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਮੋਹਾਰੋਪਨਕੇਨ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ।

ਅਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮੋਹਾਰੋਪਨਕਮ੍ਮਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ।

ਮੋਹਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਪਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਹਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਨੁਮਸੋ ਉਪ੍ਪਲਪਤ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਕਾਯਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਪਹਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਪਨ ਪਹਾਰੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਹਤ੍ਥੋ ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਤੁ, ਪਾਦੋ ਵਾ ਸੀਸਂ ਵਾ, ਮਰਤੁ ਵਾ, ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਹਰਿਤੁਕਾਮਤਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਤਿ ਗਹਟ੍ਠੇ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਾ ਪੁਰਿਸੇ ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇਪਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥਿਂ ਪਹਰਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ। **ਕੇਨਚਿ ਵਿਹੇਠਿਯਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਨ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇਨ ਵਾ ਵਿਹੇਠਿਯਮਾਨਸ੍ਸ। **ਮੋਕ੍ਖਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੋਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸ। ਸਚੇਪਿ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੫੩) ਚੋਰਂ ਵਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਂ ਵਾ ਵਿਹੇਠੇਤੁਕਾਮਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਉਪਾਸਕ, ਏਤ੍ਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠ, ਮਾ ਆਗਮਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਵਚਨਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ''ਗਚ੍ਛ ਰੇ''ਤਿ ਮੁਗ੍ਗਰੇਨ ਵਾ ਸਤ੍ਥਕੇਨ ਵਾ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਯਾਤਿ, ਸੋ ਚੇ ਤੇਨ ਪਹਾਰੇਨ ਮਰਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਵਾਲਮਿਗੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਪਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਤਲਸਤ੍ਤਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਲਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਤਲਮੇਵ ਤਲਸਤ੍ਤਿਕਂ। ''ਪੋਥਨਸਮਤ੍ਥਟ੍ਠੇਨ ਸਤ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੪੫੬) ਏਕੇ। **ਉਚ੍ਚਾਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ। **ਨਪਹਰਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਕਟ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਹਰਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਪਹਰਿਤੇ ਪੁਰਿਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਉਚ੍ਚਾਰੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਕੇਵਲਂ ਉਗ੍ਗਿਰਣਮਤ੍ਤੇ ਕਤੇ ਇਮਿਨਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਹਾਰੋ ਦਿਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਕਟਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਦੀਨਂ ਅਸੁਚਿਕਰਣਾਦੀਨਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾਪਿ ਉਗ੍ਗਿਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੋਕ੍ਖਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋਯੇਵਾ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੪੭੧) ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤਲਸਤ੍ਤਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਮੂਲਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਛਟ੍ਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਅਮੂਲਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੪੬੮) ਸੰਸਯੰ ਜਨੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਪਰੋ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁ ਵਾ, ਮਾ ਵਾ, ਤੰ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ। **ਮਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਤਕ੍ਕਯਾਮਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਵਿਕਾਲੇ ਮਞ੍ਞੇ ਤਯਾ ਭੁਤ੍ਤੰ, ਮਜ੍ਜੰ ਮਞ੍ਞੇ ਤਯਾ ਪੀਤੰ, ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਰਹੋ ਮਞ੍ਞੇ ਤਯਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨੰ (ਪਾਚਿ॰ ੪੬੬) ਗਹਣੰ। **ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਸਾਮਣੇਰੇ।

ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਉਪਸ੍ਸੁਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੁਯ੍ਯਤੀਤਿ **ਸੁਤਿ,** ਸਦ੍ਦੋ, ਸੁਤਿਯਾ ਸਮੀਪੰ **ਉਪਸ੍ਸੁਤੀ**ਤਿ ਆਹ **"ਸੁਤਿਸਮੀਪ"**ਨ੍ਤਿ, ਸਦ੍ਦਸਮੀਪਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਠਿਤੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਦੰ ਸੋਤੁੰ , ਤਤ੍ਥ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਸਮੀਪੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਯਤ੍ਥ ਠਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਵਾ ਉਪੇਚ੍ਚ ਸੁਯ੍ਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਉਪਸ੍ਸੁਤਿ,** ਠਾਨੰ, ਯੰ ਠਾਨੰ ਉਪਗਤੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਾਨੰ ਸਦ੍ਦੰ ਸੋਤੁੰ, ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤੁਰਿਤਗਮਨੇਪੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨੰ ਸਦ੍ਦਸਵਨਤ੍ਥੰ ਸੀਘਗਮਨੇਪਿ। **ਓਹੀਯਮਾਨੇਪੀ**ਤਿ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨੰ ਵਚਨਸਵਨਤ੍ਥੰ ਓਹੀਯਮਾਨੇਪਿ।

ਵੂਪਸਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਉਪਸਮੰ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਲਹੰ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਮੋਚੇਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਮਮ ਅਕਾਰਕਭਾਵੰ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਮੋਚੇਸ੍ਸਾਮਿ। **ਸਿਯਾ ਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਦਾਚਿ ਸੋਤੁਕਾਮਤਾਯ ਗਮਨਵਸੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ ਸਿਯਾ ਕਿਰਿਯੰ। **ਸਿਯਾ ਅਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਦਾਚਿ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਨ੍ਤਯਮਾਨਾਨੰ ਅਜਾਨਾਪਨਵਸੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ ਸਿਯਾ ਅਕਿਰਿਯੰ।

ਉਪਸ੍ਸੁਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਬਾਹਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਧਮ੍ਮਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਿਨਯੇਨ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇਨ ਕਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਏਤੇਸੁ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਿਕਾਨਿ,** ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਿਕਾਨੰ। **ਕਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਾਨੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਧਮ੍ਮੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਭੂਤੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। **ਵਿਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ਚੇਵ ਸਾਰਣਾਯ ਚ। **ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਞਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਵਨਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ। **ਸਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੀਮਟ੍ਠਕਸਙ੍ਘੰ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਛਨ੍ਦਾਰਹਾਨੰ ਛਨ੍ਦੰ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕਾਯੇਨ ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਏਕੀਭੂਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ। **ਤੰ ਤੰ ਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਣ੍ਣਭਣਨਾਦਿੰ ਤੰ ਤੰ ਵਤ੍ਥੁੰ।

ਓਸਾਰੇਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੰ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਓਸਾਰਣੰ**। ਨਿਸ੍ਸਾਰੇਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਮ੍ਹਾ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੰ**। **ਭਣ੍ਡੁਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਣ੍ਡਕਰਣੰ, ਕੇਸਚ੍ਛੇਦਨਾਪੁਚ੍ਛਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਲਕ੍ਖਣੰ **ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣੰ**। ਓਸਾਰਣਾਦਯੋ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਨਾਮੰ ਨ ਲਭਤਿ, ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਲਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਓਸਾਰਣੰ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ (ਪਰਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੯੫-੪੯੬) ਚੇਤ੍ਥ ਪਦਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਠਮੰ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਾ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਓਸਾਰਣਾਤਿ ਆਹ **"ਤਤ੍ਥ ਕਣ੍ਟਕਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਕਣ੍ਟਕਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਨਾਸਨਾ ਵਿਯ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਾਤਿ ਯਥਾ ਕਣ੍ਟਕਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮਨਾਸਨਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਾ, ਤਥਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਣਤੋ, ਅਕਪ੍ਪਿਯੰ ''ਕਪ੍ਪਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾਪਿ ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ –

> ''ਸਙ੍ਘੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ 'ਅਯੰ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਸਾਮਣੇਰੋ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਅਵਣ੍ਣਵਾਦੀ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਯੰ ਅਞ੍ਞੇ ਸਾਮਣੇਰਾ ਲਭਨ੍ਤਿ ਦਿਰਤ੍ਤਤਿਰਤ੍ਤੰ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਹਸੇਯ੍ਯੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਲਾਭਾਯ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਾ ਰੁਚ੍ਚਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ 'ਅਯੰ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਸਾਮਣੇਰੋ...ਪੇ॰... ਰੁਚ੍ਚਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ'ਤਿ, ਚਰ ਪਿਰੇ ਵਿਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੯੫-੪੯੬) –

ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਨਾਸਨਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਾਦਿਸੰਯੇਵ ਸਮ੍ਮਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਵੇਸਨਾ ਓਸਾਰਣਾ**ਤਿ ਤਾਦਿਸੰਯੇਵ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ''ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬਾਲਤਾਯ ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਤਾਯ ਅਲਕ੍ਖਿਕਤਾਯ ਏਵੰ ਅਕਾਸਿੰ, ਸ੍ਵਾਹੰ ਸਙ੍ਘੰ ਖਮਾਪੇਮੀ''ਤਿ ਖਮਾਪੇਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯਾਵਤਤਿਯੰ ਯਾਚਾਪੇਤ੍ਵਾ –

> ''ਸਙ੍ਘੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ 'ਅਯੰ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਸਾਮਣੇਰੋ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਅਵਣ੍ਣਵਾਦੀ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਯੰ ਅਞ੍ਞੇ ਸਾਮਣੇਰਾ ਲਭਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਦਿਰਤ੍ਤਤਿਰਤ੍ਤੰ ਸਹਸੇਯ੍ਯੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਲਾਭਾਯ ਨਿਸ੍ਸਾਰਿਤੋ, ਸ੍ਵਾਯੰ ਇਦਾਨਿ ਸੋਰਤੋ ਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿ ਲਜ੍ਜਿਧਮ੍ਮੰ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਕਤਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮੋ ਅਚ੍ਚਯੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਯਥਾ ਪੁਰੇ ਕਾਯਸਮ੍ਭੋਗਸਾਮਗ੍ਗਿਦਾਨੰ ਰੁਚ੍ਚਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ...ਪੇ॰... ਰੁਚ੍ਚਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੯੫-੪੯੬) –

ਪਵੇਸਨਾ ਓਸਾਰਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕੇਸਚ੍ਛੇਦਨਾਪੁਚ੍ਛਨਨ੍ਤਿ ਸੀਮਾਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਪੇਕ੍ਖੰ ਤਤ੍ਥ ਨੇਤ੍ਵਾ ''ਸਙ੍ਘੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡੁਕਮ੍ਮੰ ਆਪੁਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵਾ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵਾ ਸਕਿੰ ਵਾ ਵਚਨੰ। ਇਧ ਚ ''ਇਮਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਭਣ੍ਡੁਕਮ੍ਮੰ ਆਪੁਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿਪਿ ''ਇਮਸ੍ਸ ਸਮਣਕਰਣੰ ਆਪੁਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿਪਿ ''ਇਮਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਾਜਨੰ ਆਪੁਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿਪਿ ''ਅਯੰ ਸਮਣੋ ਹੋਤੁਕਾਮੋ''ਤਿਪਿ ''ਅਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਕਾਮੋ''ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ।

ਮੁਖਰਸ੍ਸਾਤਿ ਮੁਖੇਨ ਖਰਸ੍ਸ। ਯੰ ਅਵਨ੍ਦਿਯਕਮ੍ਮੰ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਊਰੁੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਤ੍ਥੂਸੂ**ਤਿ –

> ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਕਦ੍ਦਮੋਦਕੇਨ ਓਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ 'ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਸਾਰਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ, ਕਾਯੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਊਰੁੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਅਙ੍ਗਜਾਤੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਓਭਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਪਯੋਜੇਨ੍ਤਿ 'ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਸਾਰਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ'''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੧੧) –

ਇਮੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ।

ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰਕਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਚੀਵਰਜਿਣ੍ਣਚੀਵਰਨਟ੍ਠਚੀਵਰਗਿਲਾਨਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸਙ੍ਘਭਾਰਨਿਤ੍ਥਰਕਾਦੀਨੰ। **ਚੀਵਰਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਚੀਵਰਭੇਸਜ੍ਜਸੇਨਾਸਨਾਦੀਨਿ। **ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਮੂਲਤਚਪਤ੍ਤਅਙ੍ਕੁਰਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦੀਨਿ। **ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਵਤ੍ਥੂਨੀ**ਤਿ ਆਵਾਸਕਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥੰ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿਪਿ

ਛਾਯੂਪਗਫਲੂਪਗਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਿ। **ਤਥਾਰੂਪਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਕਤਿਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਹੀ**ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਤ੍ਥਾਯ ਦਿਨ੍ਨਤੋ ਆਵਾਸਜਗ੍ਗਨਾਦਿਕਂ ਤਾਦਿਸਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਕਤਿਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਹਿ।

ਨੇਵ ਸੁਤ੍ਤਂ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨ ਮਾਤਿਕਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। **ਨੋ ਸੁਤ੍ਤਵਿਭਙ੍ਗੋ**ਤਿ ਵਿਨਯੋਪਿ ਨ ਪਗੁਣੋ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਚ੍ਛਾਯਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਟਿਬਾਹਤੀ**ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੩) ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤਿ। ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਦੀਸੁ ਵਿਨਯਧਰੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਿਯਮਾਨੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਇਮੇ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰੇਥ, ਨਨੁ 'ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤੀ'ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦, ੧੯੪) ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਟਿਵਿਰਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਆਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਅਪਰੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਓਲਮ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਸੇਨ੍ਤਾਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰੋਪਿਯਮਾਨਾਯ ''ਕਿਂ ਇਮੇਸਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਪੇਥ, ਨਨੁ 'ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਂ ਨਿਵਾਸੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾ ਕਰਣੀਯਾ'ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੫੭੬) ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਾਕਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਆਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ। **ਉਬ੍ਬਾਹਿਕ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ**ਤਿ ਸਮਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ ਵੁਤ੍ਤਉਬ੍ਬਾਹਿਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ''ਸੀਲਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਕਾਯ ਹਿ ਦਸਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ **ਉਬ੍ਬਾਹਿਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ**ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਪਵਾਰਣਪ੍ਪਚ੍ਚੁਕ੍ਕਡ੍ਢਨਾਤਿ ਪਵਾਰਣਾਯ ਉਕ੍ਕਸ੍ਸਨਾ, ਉਦ੍ਧਂ ਕਡ੍ਢਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕਸਮਥੇ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਞਤ੍ਤਿ ਚਾ**ਤਿ ''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੋ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਣ੍ਡਨਜਾਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਿਹਿਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੧੨-੨੧੩) ਏਵਂ ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕਸਮਥੇ ਕਤਾ ਸਬ੍ਬਪਠਮਾ **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਞਤ੍ਤਿ** ਚ।

ਅਲਾਭਾਯ ਪਰਿਸਕ੍ਕਨਾਦਿਕੇਹੀਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਅਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਪਯੋਗਕਰਣਾਦਿਕੇਹਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਸਕ੍ਕਨਂ, ਅਨਾਵਾਸਾਯ ਪਰਿਸਕ੍ਕਨਂ, ਅਕ੍ਕੋਸਨਪਰਿਭਾਸਨਂ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਭੇਦਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਭਣਨਂ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਭਣਨਂ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਭਣਨ''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੬੫) ਅਵਸੇਸਂ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਟ੍ਠਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਚੇਵ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਏਕੇਕੇਨਪਿ ਅਙ੍ਗੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ। **ਅਸਮ੍ਭੋਗਕਰਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ। **ਪਤ੍ਤਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਪਤ੍ਤਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ, ਨ ਅਧੋਮੁਖਟ੍ਠਪਨਵਸੇਨ। **ਪਤ੍ਤੁਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਯੋ ਪਤ੍ਤਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਕਤਨਿਸ੍ਸਾਰਣੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਮਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੁਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਂ, ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ। **ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਾ, ਓਸਾਰਣਾ ਚ।

ਸੂਚਿਯਾਦਿਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਤਂਤਦਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ ਦੇਤੀਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਕੋ। ਸਾਟਿਯਗ੍ਗਾਹਾਪਕੋ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਯਗ੍ਗਾਹਾਪਕੋ। ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇ ਆਰਾਮਿਕੇ ਪੇਸਨਤ੍ਥਾਯ ਦਾਤਬ੍ਬਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿ **ਆਰਾਮਿਕਪੇਸਕਸਮ੍ਮੁਤਿ**। ਏਸ ਨਯੋ **ਸਾਮਣੇਰਪੇਸਕਸਮ੍ਮੁਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ।

ਤਜ੍ਜਨੀਯਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਤਜ੍ਜਨੀਯਂ, ਨਿਯਸਂ, ਪਬ੍ਬਾਜਨੀਯਂ, ਪਟਿਸਾਰਣੀਯਂ, ਤਿਵਿਧਞ੍ਚ ਉਕ੍ਖੇਪਨੀਯਨ੍ਤਿ ਤਜ੍ਜਨੀਯਾਦੀਨਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ। **ਅਟ੍ਠਯਾਵਤਤਿਯਕਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ ਅਟ੍ਠ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾ।

ਞਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਞਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥਕਮ੍ਮਵਸੇਨ। ''ਕਰਿਯਮਾਨਂ ਦਲ੍ਹਤਰਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਨ ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਸਙ੍ਕਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਕ੍ਖਰਪਰਿਹੀਨਂ ਵਾ ਪਦਪਰਿਹੀਨਂ ਵਾ ਦੁਰੁਤ੍ਤਪਦਂ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਦਂ ਅਕੁਪ੍ਪਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਹੋਤਿ, ਕੁਪ੍ਪਕਮ੍ਮੇ ਕਮ੍ਮਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਸਕਲਕ੍ਖਣੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਞਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯੋ ਸਾਵੇਤ੍ਵਾਵ। **ਨ ਸੇਸਕਮ੍ਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਪਲੋਕਨਕਮ੍ਮਾਦਿਨਾ ਅਵਸੇਸਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ।

ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਬਾਹਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਛਨ੍ਦੰਅਦਤ੍ਵਾਗਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਰੋਚਿਤੰ ਵਤ੍ਥੁ ਅਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤਿ ਆਰੋਚਿਤਵਤ੍ਥੁ ਆਪਤ੍ਤਿਕਭਾਵੇਨ ਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਚੋਦਕੇਨ ਚ ਚੁਦਿਤਕੇਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਥਾ ਕਥਿਤਾ, ਅਨੁਵਿਜ੍ਜਕੋ ਸਮ੍ਮਤੋ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਵਤ੍ਥੁਮੇਵ ਆਰੋਚਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਛਨ੍ਦੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ''ਕਥੰ ਇਦੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕੁਪ੍ਪੰ ਅਸ੍ਸ, ਵਗ੍ਗੰ ਅਸ੍ਸ, ਨ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੪੮੧) ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਛਨ੍ਦੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਸਨਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੂ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਮਨੰ **ਕਿਰਿਯੰ,** ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਦਾਨੰ **ਅਕਿਰਿਯੰ**।

ਛਨ੍ਦੰਅਦਤ੍ਵਾਗਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਦੁਬ੍ਬਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਨ੍ਤਿ ਯਥਾਮਿਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੋ ਯੋ"**ਤਿ ਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਸਮ੍ਭਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾਨੰ ਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ **ਮਿਤ੍ਤਾ** ਮਿਤ੍ਤਾਵ। **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਾ** ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਾ ਨਾਤਿਦਲ੍ਹਮਿਤ੍ਤਾ। **ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਤ੍ਤਾ ਸਿਨੇਹਵਨ੍ਤੋ ਦਲ੍ਹਮਿਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਪਞ੍ਚ ਗਰੁਭਣ੍ਡਾਨੀਤਿ ਰਾਸਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚ ਗਰੁਭਣ੍ਡਾਨਿ, ਸਰੂਪਵਸੇਨ ਪਨੇਤਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਰਾਸਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚ ਗਰੁਭਣ੍ਡਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀ"**ਤਿ। **ਆਰਾਮੋ** (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੨੧; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੨੭) ਨਾਮ ਪੁਪ੍ਫਾਰਾਮੋ ਵਾ ਫਲਾਰਾਮੋ ਵਾ। **ਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁ** ਨਾਮ ਤੇਸਂਯੇਵ ਆਰਾਮਾਨੰ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤੋਕਾਸੋ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਆਰਾਮੇਸੁ ਵਿਨਟ੍ਠੇਸੁ ਤੇਸੰ ਪੋਰਾਣਕਭੂਮਿਭਾਗੋ । **ਵਿਹਾਰੋ** ਨਾਮ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਸਾਦਾਦਿਸੇਨਾਸਨੰ। **ਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੁ** ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੋਕਾਸੋ। **ਮਞ੍ਚੋ** ਨਾਮ ਮਸਾਰਕੋ ਬੁਨ੍ਦਿਕਾਬਦ੍ਧੋ, ਕੁਲ਼ੀਰਪਾਦਕੋ, ਆਹਚ੍ਚਪਾਦਕੋਤਿ ਇਮੇਸੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਮਞ੍ਚਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ। **ਪੀਠੰ** ਨਾਮ ਮਸਾਰਕਾਦੀਨਂਯੇਵ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪੀਠਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੰ। **ਭਿਸਿ** ਨਾਮ ਉਣ੍ਣਭਿਸਿਆਦੀਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਭਿਸੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ। **ਬਿਬ੍ਬੋਹਨੰ** ਨਾਮ ਰੁਕ੍ਖਤੂਲਲਤਾਤੂਲਪੋਟਕਿਤੂਲਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਪੁਣ੍ਣੰ। **ਲੋਹਕੁਮ੍ਭੀ** ਨਾਮ ਕਾਲ਼ਲੋਹੇਨ ਵਾ ਤਮ੍ਬਲੋਹੇਨ ਵਾ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਲੋਹੇਨ ਕਤਾ ਕੁਮ੍ਭੀ। **ਲੋਹਭਾਣਕਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਭਾਣਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਞ੍ਜਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਾਰਕੋ**ਤਿ ਘਟੋ। **ਕਟਾਹੰ** ਕਟਾਹਮੇਵ। **ਵਾਸਿ**ਆਦੀਸੁ, **ਵਲ੍ਲਿ**ਆਦੀਸੁ ਚ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਏਵੰ –

> ਦ੍ਵਿਸਙ੍ਗਹਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤਿਯੰ ਚਤੁਸਙ੍ਗਹੰ।
> ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਨਵਕੋਟ੍ਠਾਸੰ, ਪਞ੍ਚਮੰ ਅਟ੍ਠਭੇਦਨੰ॥
>
> ਇਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਰਾਸੀਹਿ, ਪਞ੍ਚਨਿਮ੍ਮਲਲੋਚਨੋ।
> ਪਞ੍ਚਵੀਸਵਿਧੰ ਨਾਥੋ, ਗਰੁਭਣ੍ਡੰ ਪਕਾਸਯਿ॥ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੨੧; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੨੭)।

ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁੰ ਵਾ ਵਿਭਜਿਤੁੰ ਵਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਮੂਲਚ੍ਛੇਜ੍ਜਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁੰ ਵਾ ਵਿਭਜਿਤੁੰ ਵਾ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਪਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ, ਵਿਭਜਨਸ੍ਸ ਚ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਥਾਵਰੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਥਾਵਰੇਨ ਥਾਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਾਮਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁਵਿਹਾਰਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੁਨਾ ਆਰਾਮੰ ਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁੰ ਵਿਹਾਰੰ ਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੁੰ। **ਇਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਅਥਾਵਰੇਨ, ਪਚ੍ਛਿਮਰਾਸਿਤ੍ਤਯੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਕਪ੍ਪਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯਮਞ੍ਚਾਦਿਨਾ ਚੇਵ ਅਕਪ੍ਪਿਯਭਿਸਿਬਿਬ੍ਬੋਹਨੇਹਿ ਚ। **ਮਹਗ੍ਘਕਪ੍ਪਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਦਨ੍ਤਮਯਮਞ੍ਚਾਦਿਨਾ ਚੇਵ ਪਾਵਾਰਾਦਿਨਾ ਚ। **ਇਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਥਾਵਰੰ। **ਕਪ੍ਪਿਯਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਅਕਪ੍ਪਿਯੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੁੰ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਨਯੋ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੨੧; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੨੮) – ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਰਾਮੋ ਦੂਰੇ ਹੋਤਿ, ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕਾਵ ਬਹੁਤਰਂ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਯਮ੍ਪਿ ਨ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਸਕਟਵੇਤਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਮੇਵ ਆਹਰਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾਰਾਮਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰੇ ਗਾਮਵਾਸੀਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ ਆਰਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਸਙ੍ਘਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਕੇਨ ਆਰਾਮੇਨ ਤਂ ਆਰਾਮਂ ਯਾਚਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਘੇਨ ''ਰੁਚ੍ਚਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਰੁਕ੍ਖਸਹਸ੍ਸਂ ਹੋਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਸਤਾਨਿ, ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਆਰਾਮੋ ਖੁਦ੍ਦਕੋ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਯਂ ਖੁਦ੍ਦਕੋ, ਅਥ ਖੋ ਇਤਰਤੋ ਬਹੁਤਰਂ ਆਯਂ ਦੇਤਿ। ਸਚੇਪਿ ਸਮਕਮੇਵ ਦੇਤਿ , ਏਵਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਸਚੇ ਪਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬਹੁਤਰਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ''ਨਨੁ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਬਹੁਤਰਾ ਰੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ''ਅਤਿਰੇਕਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਹੋਤੁ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦੇਮਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਰੁਕ੍ਖਾ ਫਲਧਾਰਿਨੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਰੁਕ੍ਖਾ ਨ ਤਾਵ ਫਲਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਚਿਰੇਨ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਰੁਕ੍ਖਾ ਫਲਧਾਰਿਨੋ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਰੁਕ੍ਖਾ ਨ ਤਾਵ ਫਲਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ''ਨਨੁ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਰੁਕ੍ਖਾ ਫਲਧਾਰਿਨੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ''ਗਣ੍ਹਥ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਂ ਆਰਾਮੇਨ ਆਰਾਮੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁਪਿ ਵਿਹਾਰੋਪਿ ਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੁਪਿ ਆਰਾਮੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ। ਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁਨਾ ਚ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕੇਨ ਵਾ ਆਰਾਮਂ ਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਹਾਰਂ ਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੁਨ੍ਤਿ।

ਕਥਂ ਵਿਹਾਰੇਨ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੨੧; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੨੮) ਵਿਹਾਰੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ? ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਗੇਹਂ ਹੋਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇ ਪਾਸਾਦੋ, ਉਭੋਪਿ ਅਗ੍ਘੇਨ ਸਮਕਾ। ਸਚੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤੇਨ ਪਾਸਾਦੇਨ ਤਂ ਗੇਹਂ ਯਾਚਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਚੇ ਮਹਗ੍ਘਤਰਂ ਗੇਹਂ ਹੋਤਿ, ''ਮਹਗ੍ਘਤਰਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਗੇਹ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮਹਗ੍ਘਤਰਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਂ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤਤ੍ਥ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਵਸਿਤੁਂ, ਇਦਂ ਪਨ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ, ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਮਹਗ੍ਘਂ ਹੋਤਿ ''ਨਨੁ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਗੇਹਂ ਮਹਗ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ''ਹੋਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਾਰੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੁਪਿ ਆਰਾਮੋਪਿ ਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁਪਿ ਵਿਹਾਰੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ। ਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੁਨਾ ਚ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਵਾ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੇਨ ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੁਂ ਆਰਾਮਂ ਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁਂ। ਏਵਂ ਤਾਵ **ਥਾਵਰੇਨ ਥਾਵਰਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਤਰੇਨ ਇਤਰਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇ ਪਨ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਵਾ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੨੧; ਵਿ॰ ਸਙ੍ਗ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੨੮), ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਪਾਦਕਂ ਗਾਮਦਾਰਕੇਹਿ ਪਂਸ੍ਵਾਗਾਰਕੇਸੁ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤੇਹਿ ਕਤਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ ਹੋਤਿ। ਸਚੇਪਿ ਰਾਜਾ ਵਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾਦਯੋ ਵਾ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਮਞ੍ਚਸਤਂ ਵਾ ਮਞ੍ਚਸਹਸ੍ਸਂ ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਕਪ੍ਪਿਯਮਞ੍ਚਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵੁਡ੍ਢਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ''ਸਙ੍ਘਿਕਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਥਾ''ਤਿ ਦਾਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਪਰਿਭੋਗੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬਾ। ਅਤਿਰੇਕਮਞ੍ਚੇ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਬਹਿਸੀਮਾਯ ''ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦੇਮਾ''ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਮਞ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੇ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਚੇ ਬਹੂ ਮਞ੍ਚਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਞ੍ਚੇਨ ਕਮ੍ਮਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੇ ਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ''ਸਙ੍ਘਿਕਪਰਿਭੋਗੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਥਾ''ਤਿ ਦਾਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਭੋਗੇਨ। ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਸਤਗ੍ਘਨਕੇਨ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਗ੍ਘਨਕੇਨ ਵਾ ਮਞ੍ਚੇਨ ਅਞ੍ਞਂ ਮਞ੍ਚਸਤਂ ਲਭਤਿ, ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਮਞ੍ਚੇਨ ਮਞ੍ਚੋਯੇਵ, ਆਰਾਮਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁਵਿਹਾਰਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੁਪੀਠਭਿਸਿਬਿਬ੍ਬੋਹਨਾਨਿਪਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ **ਪੀਠਭਿਸਿਬਿਬ੍ਬੋਹਨੇਸੁ**ਪਿ। ਵ**ਰਸੇਨਾਸਨਾਦੀਨਂ ਸਂਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਚੇ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਂ ਹੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ ਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਰਾਜਰੋਗਚੋਰਭਯਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਹਾਰਾ ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਲਨਾਲ਼ਿਕੇਰਾਦਿਕੇ ਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਸੇਨਾਸਨਪਚ੍ਚਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਯਾਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਰੂਪੇ ਕਾਲੇ ਵਰਸੇਨਾਸਨਾਦੀਨਂ ਸਂਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਂ। **ਲਾਮਕਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਮਕਂ ਲਾਮਕਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁਂ, ਲਾਮਕਕੋਟਿਯਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਲਦ੍ਧਯਾਗੁਭਤ੍ਤਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ

ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਕਾਲ਼ਲੋਹਤਮ੍ਬਲੋਹਕੰਸਲੋਹਵਟ੍ਟਲੋਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕੰਸਲੋਹੰ, ਵਟ੍ਟਲੋਹਞ੍ਚ** ਕਿਤ੍ਤਿਮਲੋਹੰ। ਤੀਣਿ ਹਿ ਕਿਤ੍ਤਿਮਲੋਹਾਨਿ ਕੰਸਲੋਹੰ, ਵਟ੍ਟਲੋਹੰ, ਆਰਕੂਟਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਿਪੁਤਮ੍ਬੇ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਤੰ **ਕੰਸਲੋਹੰ,** ਸੀਤਤਮ੍ਬੇ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਤੰ **ਵਟ੍ਟਲੋਹੰ,** ਰਸਕਤਮ੍ਬੇ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਤੰ **ਆਰਕੂਟੰ**। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਕੰਸਲੋਹੰ, ਵਟ੍ਟਲੋਹਞ੍ਚ ਕਿਤ੍ਤਿਮਲੋਹ''ਨ੍ਤਿ। **ਤਤੋ ਅਤਿਰੇਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਅਤਿਰੇਕਗ੍ਘਨਕੋ।

ਸਰਕੋਤਿ ਮਜ੍ਝੇ ਮਕੁਲੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਮੁਖਵਟ੍ਟਿਵਿਤ੍ਥਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਿਟ੍ਟਿਤੋ ਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਏਕੰ ਭਾਜਨੰ। ''ਸਰਾਵ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਞ੍ਚਨਕਾਦੀਨੰ ਗਿਹਿਉਪਕਰਣਾਨੰ ਗਹਣੰ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿਪਿ ਗਰੁਭਣ੍ਡਾਨੇਵ ਗਿਹਿਉਪਕਰਣਤ੍ਤਾਤਿ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਗੇਵ ਮਹਨ੍ਤਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਭਾਜਨੀਯਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਪਕਰਣਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਥਾ ਚ ਏਤਾਨਿ, ਏਵੰ ਕੁਣ੍ਡਿਕਾਪਿ ਭਾਜਨੀਯਾ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਯਥਾ ਚ ਮਤ੍ਤਿਕਾਭਣ੍ਡੇ, ਏਵੰ ਲੋਹਭਣ੍ਡੇਪਿ ਕੁਣ੍ਡਿਕਾ ਭਾਜਨੀਯਕੋਟ੍ਠਾਸਮੇਵ ਭਜਤੀ''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਦੁਬ੍ਬਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ)। **ਸਙ੍ਘਿਕਪਰਿਭੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਨੰ ਵੁਡ੍ਢਤਰਾਨੰ ਦਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੇਨ। **ਗਿਹਿਵਿਕਟਾ**ਤਿ ਗਿਹੀਹਿ ਵਿਕਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਸਨ੍ਤਕਕਰਣੇਨ ਵਿਰੂਪੰ ਕਤਾ। **ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਪਰਿਭੋਗੇਨ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਨੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੰ ਵਿਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਪਿਪ੍ਫਲਿਕੋ**ਤਿ ਕਤ੍ਤਰਿ। **ਆਰਕਣ੍ਟਕੰ** ਸੂਚਿਵੇਧਕੰ। **ਤਾਲ਼ੰ** ਯਨ੍ਤੰ। **ਕਤ੍ਤਰਯਟ੍ਠਿਵੇਧਕੋ** ਕਤ੍ਤਰਯਟ੍ਠਿਵਲਯੰ। **ਯਥਾ ਤਥਾ ਘਨਕਤੰ ਲੋਹ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਹਵਟ੍ਟਿ ਲੋਹਗੁਲ਼ੋ ਲੋਹਪਿਣ੍ਡਿ ਲੋਹਚਕ੍ਕਲਿਕਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਘਨਕਤੰ ਲੋਹੰ। **ਖੀਰਪਾਸਾਣਮਯਾਨੀ**ਤਿ ਮੁਦੁਕਖੀਰਵਣ੍ਣਪਾਸਾਣਮਯਾਨਿ।

ਗਿਹਿਵਿਕਟਾਨਿਪਿ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਅਨਾਮਾਸਤ੍ਤਾ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਗੇਵ ਸਙ੍ਘਿਕਪਰਿਭੋਗੇਨ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਿਕਪਰਿਭੋਗੇਨ ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੇਨਾਸਨਪਰਿਭੋਗੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਕਪ੍ਪਿਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਜਾਤਰੂਪਾਦਿਮਯਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸੇਨਾਸਨਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਆਮਾਸਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੇਨਾਸਨਪਰਿਭੋਗੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਸੇਸਾਤਿ ਤਤੋ ਮਹਤ੍ਤਰੀ ਵਾਸਿ। **ਯਾ ਪਨਾ**ਤਿ ਯਾ ਕੁਦਾਰੀ ਪਨ। **ਕੁਦਾਲੋ** ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤੋਪਿ ਗਰੁਭਣ੍ਡਮੇਵ। **ਨਿਖਾਦਨੰ** ਚਤੁਰਸ੍ਸਮੁਖੰ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਦੋਣਿਮੁਖੰ ਵਾ ਵਙ੍ਕੰ ਵਾ ਉਜੁਕੰ ਵਾ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸਮ੍ਮੁਞ੍ਜਨਿਦਣ੍ਡਕਵੇਧਨਮ੍ਪਿ ਦਣ੍ਡਬਨ੍ਧੰ ਚੇ, ਗਰੁਭਣ੍ਡਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਕੁਦਾਲੋ ਦਣ੍ਡਬਨ੍ਧਨਿਖਾਦਨੰ ਵਾ ਅਗਰੁਭਣ੍ਡੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। **ਸਿਪਾਟਿਕਾ** ਨਾਮ ਖੁਰਕੋਸੋ। ਸਿਖਰੰ ਪਨ ਦਣ੍ਡਬਨ੍ਧਨਿਖਾਦਨੰ ਅਨੁਲੋਮੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਿਖਰਮ੍ਪਿ ਨਿਖਾਦਨੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਤਮ੍ਪਿ ਪਨ ਅਦਣ੍ਡਕੰ ਫਲਮਤ੍ਤੰ, ਭਾਜਨੀਯੰ। **ਉਪਕ੍ਖਰੇ**ਤਿ ਵਾਸਿਆਦਿਭਣ੍ਡਾਨਿ।

ਪਤ੍ਤਬਨ੍ਧਕੋ ਨਾਮ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਣ੍ਠਿਕਾਦਿਕਾਰਕੋ। ''ਪਟਿਮਾਸੁਵਣ੍ਣਾਦਿਪਤ੍ਤਕਾਰਕੋ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਿਪੁਚ੍ਛੇਦਨਕਸਤ੍ਥੰ, ਸੁਵਣ੍ਣਚ੍ਛੇਦਨਕਸਤ੍ਥੰ, ਕਤਪਰਿਕਮ੍ਮਚਮ੍ਮਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਕਖੁਦ੍ਦਕਸਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਤੀਣਿ ਪਿਪ੍ਫਲਿਕੰ ਅਨੁਲੋਮੇਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਇਤਰਾਨੀ**ਤਿ ਮਹਾਕਤ੍ਤਰਿਆਦੀਨਿ।

ਅਡ੍ਢਬਾਹੁਪ੍ਪਮਾਣਾਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਚੂਲ਼ਵਗ੍ਗ ੩.੩੨੧) ਕਪ੍ਪਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਅੰਸਕੂਟਪ੍ਪਮਾਣਾ, ਵਿਦਤ੍ਥਿਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਪ੍ਪਮਾਣਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਤਤ੍ਥਜਾਤਕਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਿਕਭੂਮਿਯੰ ਜਾਤਾ। ਆਰਕ੍ਖਸੰਵਿਧਾਨੇਨ ਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਰਕ੍ਖਿਤਾ ਚ ਸਾ ਮਞ੍ਜੂਸਾਦੀਸੁ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਵਿਯ ਯਥਾ ਤੰ ਨ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਗੋਪਨਤੋ ਗੋਪਿਤਾ ਚਾਤਿ **ਰਕ੍ਖਿਤਗੋਪਿਤਾ**। ਤਤ੍ਥਜਾਤਕਾਪਿ ਪਨ ਅਰਕ੍ਖਿਤਾ ਗਰੁਭਣ੍ਡਮੇਵ ਨ ਹੋਤਿ। "**ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮੇ ਚ ਚੇਤਿਯਕਮ੍ਮੇ ਚ ਕਤੇ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਙ੍ਘਸਨ੍ਤਕੇਨ ਚੇਤਿਯਸਨ੍ਤਕੰ ਰਕ੍ਖਿਤੁੰ, ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤੁਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਸੁਤ੍ਤੰ ਪਨਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਿਤਞ੍ਚੇਵ ਅਵਟ੍ਟਿਤਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ।

ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਸੂਚਿਦਣ੍ਡਮਤ੍ਤੋਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਦੀਘਸੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤੋ, ਪਰਿਣਾਹਤੋ ਸੀਹਲ਼ਪਣ੍ਣਸੂਚਿਦਣ੍ਡਮਤ੍ਤੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵੇਲ਼ੁਭਣ੍ਡੇ। ਦਡ੍ਢੰ ਗੇਹੰ ਯੇਸੰ ਤੇਤਿ **ਦਡ੍ਢਗੇਹਾ। ਨ ਵਾਰੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ''ਮਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਥਾ''ਤਿ ਨ ਨਿਸੇਧੇਤਬ੍ਬਾ। ਦੇਸਨ੍ਤਰਗਤੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਹਾਰੇ ਸਙ੍ਘਿਕਾਵਾਸੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ।

ਅਵਸੇਸਞ੍ਚ ਛਦਨਤਿਣਨ੍ਤਿ ਮੁਞ੍ਜਪਬ੍ਬਜੇਹਿ ਅਵਸੇਸਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਛਦਨਤਿਣਂ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਤਿਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਣ੍ਣੇਹਿ ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੨੧)। ਤਸ੍ਮਾ ਪਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਤਿਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਛਦਨਤਿਣਸਙ੍ਖੇਪਗਤੇਸੂ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਪ੍ਪਮਾਣੋਪੀ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਪ੍ਪਮਾਣੋ। ਲਿਖਿਤਪੋਤ੍ਥਕੋ ਪਨ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ ਨ ਹੋਤਿ।

ਵੇਲ਼ੁਮ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣੋਤਿ ‘‘ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਸੂਚਿਦਣ੍ਡਕਮਤ੍ਤੋਪੀ’’ਤਿ ਵੇਲ਼ੁਭਣ੍ਡੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣੋ। **ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੋ** ਵਾਤਿ ਦਾਰੁਦੁਲ੍ਲਭਟ੍ਠਾਨੇ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੋ ਵਾ। ਕੁਰੁਨ੍ਦਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਕ੍ਕਮੇਨ ਦਾਰੁਭਣ੍ਡਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਕ੍ਕਮੇਨ ਵਤ੍ਤੁਂ “**ਅਪਿਚਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਸਨ੍ਦਿਕਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਸਨ੍ਦਿਕੋ**ਤਿ ਚਤੁਰਸ੍ਸਪੀਠਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਉਚ੍ਚਕਮ੍ਪਿ ਆਸਨ੍ਦਿਕ’’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਏਕਤੋਭਾਗੇਨ ਦੀਘਪੀਠਮੇਵ ਹਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਪਾਦਕਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਚਤੁਰਸ੍ਸਾਸਨ੍ਦਿਕੋ ਪਨ ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਸਤ੍ਤਙ੍ਗੋ, ਭਦ੍ਦਪੀਠਕਂ, ਏਲ਼ਕਪਾਦਕਪੀਠਂ, ਆਮਲਕਵਟ੍ਟਕਪੀਠਂ, ਫਲਕਂ, ਕੋਚ੍ਛਂ, ਪਲਾਲਪੀਠਕ’’ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੨੧) ਇਮੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਨੁਮਸੋ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪਣ੍ਣੇਹਿ** ਵਾਤਿ ਕਦਲਿਪਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਵਾ। ਬਜਗ੍ਘਚਮ੍ਮੋਨਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਵਾਲ਼ਰੂਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਰਤਨਪਰਿਸਿਬ੍ਬਿਤਂ ਕੋਚ੍ਛਕਂ ਗਰੁਭਣ੍ਡਮੇਵ।

ਘਟ੍ਟਨਫਲਕਂ ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਰਜਿਤਚੀਵਰਂ ਹਤ੍ਥੇਨ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ। **ਘਟ੍ਟਨਮੁਗ੍ਗਰੋ** ਨਾਮ ਅਨੁਵਾਤਾਦਿਘਟ੍ਟਨਕੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਦਣ੍ਡਮੁਗ੍ਗਰੋ** ਨਾਮ ਯੇਨ ਰਜਿਤਚੀਵਰਂ ਪੋਥੇਨ੍ਤਿ। **ਅਮ੍ਬਣ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਕੇਹਿ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਵਿਯ ਕਤਂ ਪਾਨੀਯਭਾਜਨਂ। **ਰਜਨਦੋਣੀ**ਤਿ ਪਕ੍ਕਰਜਨਂ ਆਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਠਪਨਭਾਜਨਂ।

ਅਕਪ੍ਪਿਯਚਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਸੀਹਾਦੀਨਂ ਚਮ੍ਮਂ। “**ਭੂਮਤ੍ਥਰਣਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ**”ਤਿ ਇਦਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਚਮ੍ਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। “**ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਗਤਿਕ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਞ੍ਚਪੀਠੇਪਿ ਅਤ੍ਥਰਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਪਾਵਾਰਾਦਿਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਮ੍ਪਿ ਗਰੁਭਣ੍ਡਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। ਨੋਤਿ ਅਪਰੇ। ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਕਪ੍ਪਿਯਚਮ੍ਮਾਨੀ**ਤਿ ਮਿਗਾਦੀਨਂ ਚਮ੍ਮਾਨਿ।

ਸਬ੍ਬਂ ਚਕ੍ਕਯੁਤ੍ਤਯਾਨਨ੍ਤਿ ਰਥਸਕਟਾਦਿਕਂ ਸਬ੍ਬਚਕ੍ਕਯੁਤ੍ਤਯਾਨਂ। ਵਿਸਙ੍ਖਰਿਤਚਕ੍ਕਂ ਪਨ ਯਾਨਂ ਭਾਜਨੀਯਂ। **ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਵਾਸਿ** ਨਾਮ ਯਾ ਸਿਪਾਟਿਕਾਯ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਮੁਟ੍ਠਿਪਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਲਪਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਮੁਟ੍ਠਿਨਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ‘‘ਮੁਟ੍ਠਿਪਣ੍ਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਮੁਟ੍ਠਿਪਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਛਤ੍ਤਚ੍ਛਦਨਪਣ੍ਣਮੇਵਾਤਿ ਕੇਚਿ। **ਅਰਣਿਸਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਣਿਯੁਗਲ਼ਂ, ਉਤ੍ਤਰਾਰਣੀ, ਅਧਰਾਰਣੀਤਿ ਅਰਣਿਦ੍ਵਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਫਾਤਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਨੁਮਸੋ ਤਂਅਗ੍ਘਨਕਵਾਲਿਕਾਯਪਿ ਥਾਵਰਂ ਵਡ੍ਢਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਫਾਤਿਕਮ੍ਮਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਲਞ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਗਮਨਕਾਲੇ ਸਙ੍ਘਿਕੇ ਆਵਾਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਸਤਿਯਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਤੇਨ ਪਹਿਣਿਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬੋ। ਦੇਸਨ੍ਤਰਗਤੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਹਾਰੇ ਸਙ੍ਘਿਕਾਵਾਸੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਮਤ੍ਤਿਕਾਭਣ੍ਡੇ। **ਕੁਣ੍ਡਿਕਾ**ਤਿ ਅਯੋਕੁਣ੍ਡਿਕਾ ਚੇਵ ਤਮ੍ਬਲੋਹਕੁਣ੍ਡਿਕਾ ਚ। **ਭਾਜਨੀਯਕੋਟ੍ਠਾਸਮੇਵ ਭਜਤੀ**ਤਿ ਭਾਜਨੀਯਪਕ੍ਖਮੇਵ ਸੇਵਤਿ, ਨ ਤੁ ਗਰੁਭਣ੍ਡਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਞ੍ਚਨਕੋ ਪਨ ਗਰੁਭਣ੍ਡਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਗਰੁਭਣ੍ਡਂ।

ਦੁਬ੍ਬਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਪਰਿਣਾਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦ੍ਵਾਦਸਮੇ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਿ।

ਪਰਿਣਾਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਰਤਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਰਾਜਕੇ ਅਨਿਗ੍ਗਤਰਤਨਕੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸਯਨਿਘਰੇ''ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਅਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਰਾਜਾ ਇਤੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਤੋ**ਤਿ ਸਯਨਿਘਰਤੋ। **ਸਯਨਿਘਰੇ**ਤਿ ਸਯਨੀਯਘਰੇ। ਯਤ੍ਥ ਰਞ੍ਞੋ ਸਯਨੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸਾਣਿਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ **ਰਤਨੰ,** ਹਤ੍ਥਿਆਦਿ। ਇਧ ਪਨ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਰਤਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਹੇਸੀ**"ਤਿ।

ਉਭੋਸੂਤਿ ਰਾਜਮਹੇਸੀਸੁ। **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾਤਿਕ੍ਕਮੋ **ਕਿਰਿਯੰ,** ਅਪ੍ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤੰ **ਅਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਰਤਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਮੁਤ੍ਤਾਦਿਦਸਵਿਧਨ੍ਤਿ ''ਮੁਤ੍ਤਾ ਮਣਿ ਵੇਲੁਰਿਯੋ ਸਙ੍ਖੋ ਸਿਲਾ ਪਵਾਲਂ ਰਜਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਲੋਹਿਤਙ੍ਕੋ ਮਸਾਰਗਲ੍ਲ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੫੦੬) ਦਸਵਿਧੰ ਰਤਨੰ। **ਅਜ੍ਝਾਵਸਥੇ**ਤਿ ਗੇਹੇ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਵਸਥਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਵਸਥੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਗੇਹੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਆਰਾਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਗੇਹੰ ਪਨ ਅਜ੍ਝਾਰਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤੰ। "**ਆਵਸਥੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੋਆਰਾਮੇ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੫੦੬) ਕੇਚਿ। **ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਯ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਤੇਸੰ ਸਙ੍ਘਾਦੀਨੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾਯ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ। ਸਚੇ ਪਨ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨੰ ਸਨ੍ਤਕੰ ਅਵਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸਾਮੇਤਬ੍ਬੰ ਕਪ੍ਪਿਯਭਣ੍ਡੰ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਾਮੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਾਦਿਸੰ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਾਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨੰ ਸਨ੍ਤਕੰ ਅਵਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸਾਮੇਤਬ੍ਬੰ ਕਪ੍ਪਿਯਭਣ੍ਡੰ, ਤਾਦਿਸੰ। **ਛਨ੍ਦੇਨਪਿ ਭਯੇਨਪੀ**ਤਿ ਵਡ੍ਢਕਿਆਦੀਸੁ ਛਨ੍ਦੇਨਪਿ, ਰਾਜਵਲ੍ਲਭੇਸੁ ਭਯੇਨਪਿ।

ਤਾਦਿਸੇ ਠਾਨੇਤਿ ਮਹਾਵਿਹਾਰਸਦਿਸਸ੍ਸ ਮਹਾਰਾਮਸ੍ਸ ਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਵੇਣੇ। **ਸਞ੍ਞਾਣੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਕਹਾਪਣਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਰੂਪੇਨ ਵਾ ਲਞ੍ਛਨਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਣੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਤਿਰੂਪਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਹਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਲਜ੍ਜੀਨੰ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਕਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਹਤ੍ਥੇ। ਲੋਲਜਾਤਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਹਤ੍ਥੇ ਠਪੇਤੁੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਨੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਨੇਵ ਤਮ੍ਹਾ ਆਵਾਸਾ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। "**ਥਾਵਰੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚੀਵਰਾਦਿਮੂਲੰ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੦੬) ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯੰ ਥਾਵਰਸੇਨਾਸਨਾਦਿ ਕਤੰ, ਤੰ ਉਪਾਸਕ ਤਵ ਸਨ੍ਤਕੇਨ ਇਦੰ ਨਾਮ ਕਤਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ। **ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ, ''ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਰਿਯਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਏਸਾ ਅਰਿਯਾਨ ਯਾਚਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਅਜ੍ਝਾਰਾਮਅਜ੍ਝਾਵਸਥੇ। **ਆਮਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਪਟਿਸਾਮੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥਾਦਿ।

ਰਤਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਵਿਕਾਲਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਚਾਰਿਤ੍ਤੇਤਿ ਚਾਰਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ। **ਉਪਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਂ। **ਅਵ੍ਵਂ ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਨ ਆਪੁਚ੍ਛਨਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਅਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤ੍વਾ ਅਵ੍ਵਂ ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਗਾਮਸਤਮ੍ਪਿ ਹੋਤੁ, ਪੁਨ ਆਪੁਚ੍ਛਨਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਚੇ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਉਸ੍ਸਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਮਪ੍ਪવਿਸਨੁਸ੍ਸਾਹਂ। **ਅਨ੍ਤਰਾਰਾਮਾਦੀ**ਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੧੫) ਨ ਕੇવਲਂ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸੇવ, ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਂ ਅਬਨ੍ਧਿਤ੍વਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਅਪਾਰੁਪਿਤ੍વਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **ਆਪਦਾਸੂ**ਤਿ ਸੀਹੋ વਾ ਬਜਗ੍ਘੋ વਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੇਘੋ વਾ ਉਟ੍ਠੇਤਿ, ਅਵ੍ਵੋ વਾ ਕੋਚਿ ਉਪਦ੍ਦવੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ , ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਏવਰੂਪਾਸੁ ਆਪਦਾਸੁ ਬਹਿਗਾਮਤੋ ਅਨ੍ਤੋਗਾਮਂ ਪવਿਸਿਤੁਂ વਟ੍ਟਤਿ।

વਿਕਾਲਗਾਮਪ੍ਪવੇਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦવਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸੂਚਿਘਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦવਣ੍ਣਨਾ

ਤਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੫੧੭) ਪਠਮਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍વਾ ਪਚ੍ਛਾ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਤਂ ਭੇਦਨਕਂ ਅਸ੍ਸ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

ਅਰਣਿਕੇਤਿ ਅਰਣਿਧਨੁਕੇ। **વਿਧੇ**ਤਿ વੇਧਕੇ। **વਾਸਿਜਟੇ**ਤਿ વਾਸਿਦਣ੍ਡਕੇ ਚ।

ਸੂਚਿਘਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦવਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਮਞ੍ਚਪੀਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦવਣ੍ਣਨਾ

ਅਟ੍ਟਙ੍ਗੁਲਪਾਦਕਨ੍ਤਿ ਭਾવਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। “**ਛੇਦਨਕਂ ਭੇਦਨਕਸਦਿਸਮੇ**વਾ”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਛੇਦਨਮੇવ ਛੇਦਨਕਂ, ਤਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਛੇਦਨਕ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

ਯਥਾ ਪਮਾਣਮੇવ **ਉਪਰਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏ**વਂ **ਨਿਖਣਿਤ੍**વਾ વਾਤਿ ਸਚੇ ਪਨ ਨ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਯਥਾ ਪਮਾਣਮੇવ ਉਪਰਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏવਂ ਭੂਮਿਯਂ ਨਿਖਣਿਤ੍વਾ વਾ। **ਅਟ੍ਟਕਂ** વ**ਾ ਬਨ੍ਧਿਤ੍**વਾਤਿ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍વਾ ਤੁਲਾਸਙ੍ਘਾਤੇ ਠਪੇਤ੍વਾ ਅਟ੍ਟਂ ਕਤ੍વਾ।

ਮਞ੍ਚਪੀਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦવਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਤੂਲੋਨਦ੍ਧਸਿਕ੍ਖਾਪਦવਣ੍ਣਨਾ

ਚਿਮਿਲਿਕਂ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍વਾ **ਤੂਲਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍**વਾਤਿ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਨਂ ਉਪਰਿ ਚਿਮਿਲਿਕਂ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍વਾ ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਤੂਲਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍વਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਰਿ ਚਿਮਿਲਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਭਾਗੇ ਚਿਮਿਲਿਕਾਯ।

ਸੀਸਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼વ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੯੭; ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਚੂਲ਼વਗ੍ਗ ੩.੨੯੭) ਯਤ੍ਥ ਗਲવਾਟਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਬ੍ਬਸੀਸਂ ਉਪਦਹਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸੀਸਪ੍ਪਮਾਣਂ। ਤਞ੍ਚ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਤਿਰਿਯਂ ਮੁਟ੍ਠਿਰਤਨਂ ਹੋਤਿ, ਦੀਘਤੋ ਦ੍વਿਰਤਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਯਸ੍ਸ વਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਤੀਸੁ ਕੋਣੇਸੂ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਦ੍**વ**ਿਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਤਰਂ** વ**ਿਦਤ੍ਥਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦ੍વਿਨ੍ਨਂ ਕੋਣਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਂ ਮਿਨਿਯਮਾਨਂ વਿਦਤ੍ਥਿ ਚੇવ ਚਤੁਰਙ੍ਗੁਲਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। **ਮਜ੍ਝੇ ਮੁਟ੍ਠਿਰਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਿਬ੍ਬੋਹਨਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਂ ਤਿਰਿਯਤੋ ਮੁਟ੍ਠਿਰਤਨਪ੍ਪਮਾਣਂ ਹੋਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਸੀਸਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਨ વਟ੍ਟਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ વਟ੍ਟਤਿ। ਅਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਸੀਸੂਪਧਾਨਞ੍ਚ ਪਾਦੂਪਧਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍વਯਮੇવ વਟ੍ਟਤਿ। ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਬਿਬ੍ਬੋਹਨਾਨਿ ਸਨ੍ਥਰਿਤ੍વਾ ਉਪਰਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ ਦਤ੍વਾ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤੁਮ੍ਪਿ વਟ੍ਟਤਿ।

ਤੂਲੋਨਦ੍ਧਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਨਿਸੀਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਤ੍ਤਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਨਿਸੀਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਕਣ੍ਡੁਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਧੋਨਾਭਿਉਬ੍ਭਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਨ੍ਤਿ ਨਾਭਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਾਨਂ ਉਪਰਿ। **ਕਣ੍ਡੁਪੀਲ਼ਕਅਸ੍ਸਾਵਥੁਲ੍ਲਕਚ੍ਛਾਬਾਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਣ੍ਡੂ**ਤਿ ਕਚ੍ਛੁ। **ਪੀਲ਼ਕਾ**ਤਿ ਲੋਹਿਤਤੁਣ੍ਡਿਕਾ ਸੁਖੁਮਪੀਲ਼ਕਾ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਵੋਤਿ ਅਰਿਸਭਗਨ੍ਦਲਮਧੁਮੇਹਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਸੁਚਿਪਗ੍ਘਰਣਂ। **ਥੁਲ੍ਲਕਚ੍ਛਾਬਾਧੋ**ਤਿ ਮਹਾਪੀਲ਼ਕਾਬਾਧੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਕਣ੍ਡੁਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯-੧੦. ਵ**ਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਨਨ੍ਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ**

ਨਵਮਂ ਦਸਮਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਵਸ੍ਸਿਕਸਾਟਿਕਨਨ੍ਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਰਤਨਵਗ੍ਗੋ ਨਵਮੋ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਕਣ੍ਡਂ

੧. ਪਠਮਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਰਥਿਕਂ ਬ੍ਯੂਹਂ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠਾਯ। **ਅਸਪ੍ਪਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਾਨਂ ਅਹਿਤਂ ਅਨਨੁਕੂਲਂ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਦਦਮਾਨਾਯ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਆਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਵਚਨਤੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਨ੍ਤਰਾਰਾਮਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਰਾਮਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯਤਿਤ੍ਥਿਯਸੇਯ੍ਯਾਪਟਿਕ੍ਕਮਨੇਸੁ। **ਰਥਿਯਾਬ੍ਯੂਹਸਿਙ੍ਘਾਟਕਘਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਰਥਿਯਾ**ਤਿ ਰਚ੍ਛਾ। **ਬ੍ਯੂਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਰਚ੍ਛਾ। **ਸਿਙ੍ਘਾਟਕ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕੋਣਂ ਵਾ ਤਿਕੋਣਂ ਵਾ ਮਗ੍ਗਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠਾਨਂ। **ਘਰ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਲਘਰਂ। ਯਥਾ ਚ ਰਥਿਯਾਦੀਸੁ ਠਤ੍ਵਾ ਦਦਮਾਨਾਯ ਗਣ੍ਹਤੋ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਹਤ੍ਥਿਸਾਲਾਦੀਸੁਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

"**ਯਾਮਕਾਲਿਕਾਦੀਸੁ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਪਿ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟ**"ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਆਮਿਸੇਨ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨੇ ਪਨ ਏਕਰਸੇ ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਮੇਵ। **ਏਕਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਯਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਯ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਪਨ ਯਥਾਵਤ੍ਥੁਕਮੇਵ।

ਞਾਤਿਕਾਯ ਵਾ ਦਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾਤਿ ਸਯਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਞਾਤਿਕਾਯ ਦਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ, ਅਞ੍ਞਾਤਿਕਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਦਦਮਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਭੂਮਿਯਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ, ਅਯ੍ਯ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਦਦਮਾਨਾਯ। ਏਵਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ''ਸਾਧੁ, ਭਗਿਨੀ''ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਏਵ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਪਠਮਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਯੋ ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਭਤ੍ਤਂ ਦਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਚੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਤ੍ਤਂ ਦੇਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਪੁਰਿਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿ। **ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਵਾ ਭਤ੍ਤਂ ਦੇਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਚੇ ਦਾਪੇਯ੍ਯ, ਇਮਿਨਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਦੇਨ੍ਤਿਯਾ ਪਨ ਨੇਵ ਇਮਿਨਾ, ਨ ਪੁਰਿਮੇਨ ਆਪਤ੍ਤਿ।

ਦੁਤਿਯਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਤਿਯਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਲਦ੍ਧਸੇਕ੍ਖਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਨੀਤਿ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਲਦ੍ਧਸੇਕ੍ਖਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਨਿ। ਯਞ੍ਹਿ ਕੁਲਂ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਭੋਗੇਨ ਹਾਯਤਿ, ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਸੇਕ੍ਖਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਘਰਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਘਰਤੋ ਆਸਨਸਾਲਂ ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਵਾ ਆਨੇਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਸਨਸਾਲਾਦੀਸੁ** ਵਾ"ਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ''ਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਦ੍ਵਾਰਮੂਲੇ ਵਾ ਠਪਿਤਂ ਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਮੂਲੇ ਠਪਿਤਂ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਨ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਗੇਹਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਕੇ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਕੇ। **ਸਲਾਕਭਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਸਾਰਮਯਾਯ ਸਲਾਕਾਯ ਵਾ ਵੇਲੁਵਿਲੀਵਤਾਲਪਣ੍ਣਾਦਿਮਯਾਯ ਪਟ੍ਟਿਕਾਯ ਵਾ ''ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਕ੍ਖਰਾਨਿ

ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤੁ। **ਪਕ੍ਖਿਕੇ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਏਕਦਿਵਸੇ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤੁ। **ਉਪੋਸਥਿਕੇ**ਤਿ ਉਪੋਸਥੇ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤੁ। **ਪਾਟਿਪਦਿਕੇ**ਤਿ ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤੁ।

ਤਤਿਯਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਬਹੁਕਮ੍ਪੀਤਿ ਯਾਗੁਯਾ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਸੁਦ੍ਧਾਯ ਯਾਗੁਯਾ ਦਿਨ੍ਨਾਯ, ਪੂਵਭਤ੍ਤਾਦੀਨਿਪਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਯਾਗੁਯਾ ਪਰਿਵਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਦਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਖਾਦਨੀਯਸ੍ਸ ਵਾ ਭੋਜਨੀਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਰਿਵਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਬਹੁਕਮ੍ਪਿ ਆਹਰੀਯਤੁ। **ਖਾਦਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ''ਭੋਜਨੀਯਂ ਵਾ''ਤਿਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਹਰਨ੍ਤੂ**ਤਿ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਆਹਰਨ੍ਤੁ। ''ਯਾਗੁਯਾ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੂਵਂ ਵਾ ਭਤ੍ਤਂ ਵਾ ਆਹਰਨ੍ਤਿ, ਏਤਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੭੩) **ਕੁਰੁਨ੍ਦਿਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਗਿਲਾਨਾਵਸੇਸਕਂ ਵਾਤਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਞ੍ਚ ਗਿਲਾਨੋ ਚ **ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਗਿਲਾਨਾ,** ਤੇਸਂ ਅਵਸੇਸਕਂ, ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਸ੍ਸ ਚ ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਸਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹਟਂ, ਤਸ੍ਸ ਸੇਸਕਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾਪਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਾ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਹੂਨਂ ਆਹਟਂ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਦਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਸੇਸਕਮੇਵ, ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਥ ਅਧਿਕਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਂ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਗਿਲਾਨਸ੍ਸਾਹਟਾਵਸੇਸੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਆਭਤਂ, ਤਂ ਬਹਿਆਰਾਮਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਆਹਰਾਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਮ੍ਪਿ ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਾ ਵਨਚਰਕਾਦਯੋ ਵਾ ਵਨਤੋ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਂ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ''ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹਟਂ ਵਾ ਗਿਲਾਨਾਵਸੇਸਕਂ ਵਾ''ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਤਤ੍ਥਜਾਤਕਮੇ**ਵ ਵਾਤਿ ਆਰਾਮੇ ਜਾਤਕਮੇਵ। **ਮੂਲਫਲਾਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਮੂਲਫਲਤਚਪਤ੍ਤਾਦਿਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਤਂ ਗਾਮਂ ਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਆਹਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਂ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸੇਖਿਯਕਣ੍ਡੰ

੧. ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ’’ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **‘‘ਆਰਾਮੇਪਿ ਅਨ੍ਤਰਘਰੇਪਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਰਾਮੇਪੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧੁਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਕਾਲੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ‘‘ਤਤ੍ਰਿਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਰਾਜਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਦ੍ਦੇਸੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਕਤੋ, ਏਵਮੇਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਤਤ੍ਰਿਮੇ ਪਞ੍ਚਸਤ੍ਤਤਿ ਸੇਖਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਦ੍ਦੇਸੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨ ਕਤੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਏਤ੍ਥ ਚਾ’’**ਤਿਆਦਿ। **ਵਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ ਵੁਤ੍ਤਵਤ੍ਤਾਨਿਪੀ**ਤਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਵਾਸਿਕਗਮਿਕਾਨੁਮੋਦਨਭਤ੍ਤਗ੍ਗਪਿਣ੍ਡਚਾਰਿਕਾਰਞ੍ਞਸੇਨਾਸਨਜਨ੍ਤਾਘਰਵਚ੍ਚਕੁਟਿਉਪਜ੍ਝਾਚਰਿਯਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਵਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧਕਵਤ੍ਤਾਨੰ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਸੇਖਿਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ **ਵਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਕਾ**ਦੀਸੁ (ਚੂਲਵ॰ ੩੫੬ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਵਤ੍ਤਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **‘‘ਸੇਖਿਯਾ’’**ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਮਾਤਿਕਾਯੰ ਪਾਰਾਜਿਕਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਸੇਖਿਯਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨ ਕਤੋਤਿ। ਨ ਕੇਵਲੰ **ਵਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਕਾ**ਦੀਸੁ (ਚੂਲਵ॰ ੩੫੬ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਵਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਗਹਣਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **‘‘ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਿਨਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚਾ’’**ਤਿ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨ ਕਤੋ**ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਮਾਤਿਕਾਯ ‘‘ਦੁਕ੍ਕਟ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤੇ ਕਥੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **‘‘ਯੋ ਪਨਾ’’**ਤਿਆਦਿ।

ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਕਤਙ੍ਗੁਲੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਮਤ੍ਤੰ। ਯੋ ਪਨ ਸੁਕ੍ਖਜਙ੍ਘੋ ਵਾ ਮਹਾਪਿਣ੍ਡਿਕਮੰਸੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਾਰੁਪ੍ਪਤ੍ਥਾਯ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਾਧਿਕਮ੍ਪਿ ਓਤਾਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਸੇਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਪਾਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਾਸਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੰ, ਦਸਾਮੂਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਪਰਿਮਣ੍ਡਲੰ ਨਿਵਾਸੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ‘‘ਪੁਰਤੋ ਵਾ ਪਚ੍ਛਤੋ ਵਾ ਓਲਮ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵੰ **ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ**। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੰ ਨਿਵਾਸੇਤੁੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਨਿਵਾਸਨਵਤ੍ਤੰ ਸਾਧੁਕੰ ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵ। ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਅਨੁਗ੍ਗਹਣਞ੍ਹਿ ਅਨਾਦਰਿਯੰ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ **‘‘ਅਪਿਚ ਨਿਵਾਸਨਵਤ੍ਤੰ ਉਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’**ਨ੍ਤਿ।

ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਪਰਿਮਣ੍ਡਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਗਿਹਿਪਾਰੁਤਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਖਨ੍ਧਕੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਗਿਹਿਪਾਰੁਤੰ। ਇਦਾਨਿ ‘‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚੂਲਵ॰ ੨੮੦-੨੮੧) ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਮੇਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **‘‘ਤਤ੍ਥਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਾਰੁਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸੇਤਪਟਪਾਰੁਤਾਦਿ ਗਿਹਿਪਾਰੁਤੰ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਸੇਤਪਟਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਵਰਣੰ। **ਅਡ੍ਢਪਾਲਕਨਿਗਣ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਡ੍ਢੰ ਪਾਲੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਡ੍ਢਪਾਲਕਾ,** ਅਡ੍ਢਪਾਲਕਾ ਚ ਤੇ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਚਾਤਿ **ਅਡ੍ਢਪਾਲਕਨਿਗਣ੍ਠਾ**। ਤੇ ਹਿ ਉਪਰਿ ਏਕਮੇਵ ਸੇਤਵਤ੍ਥੰ ਉਪਕਚ੍ਛਕੇ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦਹਨ੍ਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਗ੍ਗਾਪਿ ਅਡ੍ਢਮੇਵ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ**ਤਿ ਗਿਹਿਬਨ੍ਧਨੰ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਤਾ। **ਉਰੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹਦਯਮਜ੍ਝੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ। **ਅਕ੍ਖਿਤਾਰਕਾਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਿਮਤ੍ਤੰ। **ਆਰਾਮੇ** ਵਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੁਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਕਾਲੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ** ਵਾਤਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਘਰਾਨਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **‘‘ਅਨ੍ਤਰਘਰ’’**ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇ ਗਾਮੇ।

ਦੁਤਿਯਪਰਿਮਣ੍ਡਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੪. ਸੁਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋਤਿ ਜਤ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਉਰਮ੍ਪਿ ਅਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੇ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ, ਨ ਸੀਸਪਾਰੁਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਗਣ੍ਠਿਕੰ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਗਣ੍ਠਿਕੰ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗਣ੍ਠਿਕੰ ਪਾਸਕੇ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ। **ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ** ਵਾਤਿ ਗੋਚਰਗਾਮੇ। ਏਕਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਵਾਸੂਪਗਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਯਥਾਸੁਖੰ ਗਨ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਚਤੁਪ੍ਪਞ੍ਚਾਹੰ ਵਾਸਮਧਿਟ੍ਠਾਯ ਵਸਿਤਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ ਲਿਖਿਤੰ।

ਵਾ**ਸੂਪਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਵਾਸਤ੍ਥਾਯ ਉਪਗਤਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਵਾ ਦਿਵਸਭਾਗੇ ਵਾ ਕਾਯੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਤੋ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਸੁਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੬. ਸੁਸੰਵੁਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੁਸੰਵੁਤੋਤਿ ਸੁਸੰਯਤੋ। ਯਥਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਸੰਵੁਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਹਤ੍ਥੰ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਸੁਸੰਵੁਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੮. ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਪਨ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਯੁਗਮਤ੍ਤੰ ਭੂਮਿਭਾਗੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**"ਤਿ। ਯੁਗਯੁਤ੍ਤਕੋ ਹਿ ਦਨ੍ਤੋ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯੋ ਯੁਗਮਤ੍ਤੰ ਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਪੁਰਤੋ ਚਤੁਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣੰ ਭੂਮਿਭਾਗੰ, ਇਮਿਨਾਪਿ ਏਤ੍ਤਕੰ ਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਯੋ ਅਨਾਦਰਿਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤੰ ਤੰ ਦਿਸਾਭਾਗੰ ਪਾਸਾਦੰ ਕੂਟਾਗਾਰੰ ਵੀਥਿੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸ। **ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵਾ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਨਟ੍ਠੇਨ, ਅਭਿਭਵਨਟ੍ਠੇਨ, ਵਿਹੇਠਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾ **ਪਰਿਸ੍ਸਯੋ**, ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਯੇਵ ਪਰਿਸ੍ਸਯੋ **ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯੋ**, ਤਸ੍ਸਾਭਾਵੰ, ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿ ਉਪਦ੍ਦਵਾਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਯਥਾ ਚ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ, ਏਵੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵੰ ਓਲੋਕੇਤੁੰ ਲਭਤਿਯੇਵ, ਤਥਾ ਗਾਮੇ ਪੂਜ''ਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੫੮੨) ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯-੧੦. ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨ੍ਤੋਇਨ੍ਦਖੀਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਉਮ੍ਮਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਦੁਤਿਯਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨ ਏਵੰ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧-੧੨. ਉਜ੍ਜਗ੍ਘਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਹਸਨੀਯਸ੍ਮਿੰ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮੰ, ਹਸਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਕਾਰਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਜ੍ਜਗ੍ਘਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩-੧੪. ਉਚ੍ਚਸਦ੍ਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਦ੍ਦਮੇਵ ਸੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਅਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਕ੍ਖਰੰ ਸਦ੍ਦਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸੁਣਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਥੰ ਨ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੀ**"ਤਿ।

ਉਚ੍ਚਸਦ੍ਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੫-੨੦. ਕਾਯਪ੍ਪਚਾਲਕਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

''ਕਾਯਾਦੀਨਿ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਵਰਣਂ **"ਨਿਚ੍ਚਲਾਨਿ ਉਜੁਕਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ **ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਸਮੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ। ਕਾਯਪ੍ਪਚਾਲਕਾਦਿਯੁਤ੍ਤਂ ਛਕ੍ਕਂ।

ਕਾਯਪ੍ਪਚਾਲਕਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੬. ਪਲ੍ਲਤ੍ਥਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਸ੍ਸਪਲ੍ਲਤ੍ਥਿਕਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਯੋਗਪਲ੍ਲਤ੍ਥਿਕਾਪਿ ਦੁਸ੍ਸਪਲ੍ਲਤ੍ਥਿਕਾਯੇਵ।

ਪਲ੍ਲਤ੍ਥਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਛਬ੍ਬੀਸਤਿਸਾਰੁਪ੍ਪਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੭. ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਛਡ੍ਡੇਤੁਕਾਮੋ ਵਿਯ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ, ''ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ।

ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੮. ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਪਨਿਬਦ੍ਧਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਦੇਨ੍ਤੇ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਹਂ ਤਹਂ ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤੇ ਆਭੋਗਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ।

ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੯. ਸਮਸੂਪਕਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮਸੂਪਕਨ੍ਤਿ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਂ ਸੂਪਵਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚਾਯਂ। ਬਜਞ੍ਜਨਂ ਪਨ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਮਸੂਪਕੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸੂਪੇਯਜਬਜਞ੍ਜਨਵਿਕਤੀ**ਤਿ ਓਲੋਣਿਸਾਕਸੂਪੇਯਜਮਚ੍ਛਮਂਸਰਸਾਦਿਕਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸੂਪੇਯਜਬਜਞ੍ਜਨਵਿਕਤਿ।

ਸਮਸੂਪਕਪਟਿਗ੍ਗਹਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩੦-੩੨. ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮਞ੍ਞੇਸੁਪਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਮਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੬੦੫) ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਮੁਖਵਟ੍ਟਿਲੇਖਾਸਮਪੁਣ੍ਣਂ। **ਸਮਭਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗਪਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ, ਨੇਤਰਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਰਚਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਤਂ, ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਪੂਰਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਯਾਵਕਾਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਫਲਾਫਲਾਦਿਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਮਿਸਜਾਤਿਕਂ। **ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚੀਤਿ** ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗੋ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਅਨਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗੋ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਤ੍ਤੇ ।

ਥੂਪੀਕਤਾਨੀਤਿ ਥੂਪਂ ਵਿਯ ਕਤਾਨਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੁਪਗਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਮੁਖਵਟ੍ਟਿਲੇਖਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਞ੍ਚ ''ਯਾਮਕਾਲਿਕਾਦੀਨੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਯਾਵਕਾਲਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਵਸੇਨ ਵਚਨਬਜ੍ਜਤ੍ਤਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਥੂਪੀਕਤਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਥੂਪੀਕਤਾਨਿ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥਾਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਓਰੋਹਤੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਓਕਾਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਚਾਲਿਯਮਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਭਸ੍ਸਤਿ । **ਤਕ੍ਕੋਲਵਟਂਸਕਾਦਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਤ੍ਥਕੇ ਠਪਿਤਤਕ੍ਕੋਲਮੇਵ ਵਟਂਸਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਤਕ੍ਕੋਲਵਟਂਸਕਂ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੁਪ੍ਫਵਟਂਸਕਕਟੁਕਫਲਾਦਿਵਟਂਸਕਾਨਂ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੦੫) ਗਹਣਂ, ਨ ਤਂ ਥੂਪੀਕਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਪਾਟੇਕ੍ਕਂ ਭਾਜਨਤ੍ਤਾ ਪਣ੍ਣਾਦੀਨਂ।

ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩੩-੩੪. ਸਪਦਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਪਦਾਨਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੬੦੮) ਏਤ੍ਥ **ਦਾਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਵਖਣ੍ਡਨਂ, ਅਪੇਤਂ ਦਾਨਤੋ **ਅਪਦਾਨਂ,** ਅਨਵਖਣ੍ਡਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਹ ਅਪਦਾਨੇਨ **ਸਪਦਾਨਂ,** ਅਵਖਣ੍ਡਨਵਿਰਹਿਤਂ, ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਓਧਿਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਯਾ"**ਤਿ।

ਸਪਦਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩੬. ਓਦਨਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਮਾਘਾਤਸਮਯਾਦੀਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ''ਪਾਣੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਰਾਜਾਨੋ ਭੇਰਿਂ ਚਰਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ **ਮਾਘਾਤਸਮਯੋ** ਨਾਮ। **ਬਜਞ੍ਜਨਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ।

ਓਦਨਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩੭. ਸੂਪੋਦਨਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਕਾਦਸਮੇਤਿ ਸੂਪੋਦਨਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਸ੍ਸ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪੁਨ ਉਗ੍ਗਿਰਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾਪਿ ਸਚੇ ਸਹਸਾ ਪਵਿਸਤਿ, ਅਯਂ **ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ** ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਠਿਤਂ ਸਹਸਾ ਅਨੁਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਅਯਂ **ਅਸਤਿਯਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ** ਨਾਮ।

ਸੂਪੋਦਨਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩੮. ਉਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞੀਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਜ੍ਝਾਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਉਜ੍ਝਾਨਂ,** ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਞ੍ਞਾ **ਉਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਆਹ **"ਉਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਪਤ੍ਤਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਉਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞੀਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩੯. ਕਬਲ਼ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

''ਮਯੂਰਣ੍ਡਂ ਅਤਿਮਹਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਮਯੂਰਣ੍ਡਪ੍ਪਮਾਣੋਪਿ ਕਬਲ਼ੋ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਮਯੂਰਣ੍ਡਤੋ ਮਹਨ੍ਤੋਵ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨ ਮਯੂਰਣ੍ਡਪ੍ਪਮਾਣੋ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। **ਕੁਕ੍ਕੁਟਣ੍ਡਂ ਅਤਿਖੁਦ੍ਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ, ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤਿਖੁਦ੍ਦਕਂ ਕਬਲ਼ਂ ਕਰੋਤੋਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਕਬਲ਼ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪੧-੪੨. ਅਨਾਹਟਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਕਲਂ ਹਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਸਕਲਾ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ। **ਹਤ੍ਥ**ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਤਦੇਕਦੇਸੇਸੁ ਅਙ੍ਗੁਲੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ‘‘ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਗ੍ਗਹਣਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਕਲਂ ਹਤ੍ਥਂ ਮੁਖੇ ਪਵੇਸੇਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਗ੍ਗਹਣਮਸਮਤ੍ਥਿਤਮੇਵ ਸਿਯਾ। ਸਮੁਦਾਯੇ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਅਵਯਵੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਏਕਙ੍ਗੁਲਿਮ੍ਪਿ ਤਤੋ ਏਕਦੇਸਮ੍ਪਿ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਅਨਾਹਟਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪੩. ਸਕਬਲ਼ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਤ੍ਤਕੇ ਸਤਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਤਤ੍ਤਕੇ ਮੁਖਮ੍ਹਿ ਸਤਿ ਕਥੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਸਕਬਲ਼ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫੦-੫੧. ਚਪੁਚਪੁਕਾਰਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਚਪੁ ਚਪੂ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸਦ੍ਦਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ‘‘ਚਪੁ ਚਪੂ’’ਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਕਰਣਸਦ੍ਦਂ ਕਤ੍ਵਾ। **‘‘ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਮੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ’’**ਤਿ ਇਮਿਨਾ **‘‘ਸੁਰੁਸੁਰੁਕਾਰਕ**ਨ੍ਤਿ ‘ਸੁਰੂ ਸੁਰੂ’ਤਿ ਏਵਂ ਸਦ੍ਦਂ ਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਮਤਿਦਿਸਤਿ।

ਚਪੁਚਪੁਕਾਰਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਿਂਸਭੋਜਨਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫੭. ਛਤ੍ਤਪਾਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਛਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਕਿਲਞ੍ਜਚ੍ਛਤ੍ਤਪਣ੍ਣਚ੍ਛਤ੍ਤੇਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਛਤ੍ਤਂ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥਜਾਤਕਦਣ੍ਡਕੇਨ ਕਤਂ ਏਕਪਣ੍ਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਛਤ੍ਤਮੇਵ। **ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਰੀਰਾਵਯਵੇ**ਤਿ ਅਂਸਊਰੁਆਦਿਕੇ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਰੀਰਾਵਯਵੇਤਿ।

ਛਤ੍ਤਪਾਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬੦. ਆਵੁਧਪਾਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਧਨੁਵਿਕਤੀਤਿ ਚਾਪਕੋਦਣ੍ਡਾਦਿਭੇਦਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਧਨੁਵਿਕਤਿ। **ਚਾਪੋ**ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੬੩੭) ਮਜ੍ਝੇ ਵਙ੍ਕਾ ਕਾਜਦਣ੍ਡਸਦਿਸਾ ਧਨੁਵਿਕਤਿ। **ਕੋਦਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਲਦਣ੍ਡਾ ਧਨੁਵਿਕਤਿ। **ਪਟਿਮੁਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਵੇਸਿਤਂ ਲਗ੍ਗਿਤਂ। **ਯਾਵ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਯਾਵ ਹਤ੍ਥੇਨ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਤਾਵ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਤਾਵ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਆਵੁਧਪਾਣਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬੧-੬੨. ਪਾਦੁਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕੇਵਲਂ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਕੇਵਲਂ ਪਾਦੁਕਂ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ। **ਪਟਿਮੁਕ੍ਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਠਾਨਵਸੇਨਾ’’**ਤਿ।

ਪਾਦੁਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬੩. ਯਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਾਨਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ''ਯਾਨਂ ਨਾਮ ਵਯ੍ਹਂ, ਰਥੋ, ਸਕਟਂ, ਸਨ੍ਦਮਾਨਿਕਾ, ਸਿਵਿਕਾ, ਪਾਟਙ੍ਕੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੪੦, ੧੧੮੭) ਵੁੱਤੰ ਯਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਅਨੁਮਸੋ ਹਤ੍ਥਸਙ੍ਘਾਟਮ੍ਹਿ ਗਤਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਚੇਪਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਜਨੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵਯ੍ਹਾਦਿਕੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿ ਮਣ੍ਡਪਸਦਿਸਂ ਪਦਰਚ੍ਛਦਨਂ, ਸਬ੍ਬਪਾਲਿਗੁਣ੍ਠਿਮਂ ਵਾ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕਤਂ ਸਕਟਵਿਸੇਸਂ ''ਵਯ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਰਥਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ।

ਯਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭੫. ਉਦਕੇਉਚ੍ਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਕਿਣ੍ਣਕਨ੍ਤਿ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਨਯਂ। **ਸਚਿਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੫੭੬) ਵਤ੍ਥੁਵਿਜਾਨਨਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਿਜਾਨਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਸਚਿਤ੍ਤਕਂ। ''ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੫੪) ਵੁੱਤਤ੍ਤਾ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨਾਦਰਿਯਵਸੇਨੇਵ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਇਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਕੇਵਲਂ ਅਕੁਸਲਮੇਵ, ਤਞ੍ਚ ਪਕਤਿਯਾ ਵਜ੍ਜਂ, ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਞ੍ਚ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਕਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਲੋਕਵਜ੍ਜਂ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਸੇਖਿਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਧਿਕਰਣਸਮਥਵਣ੍ਣਨਾ

ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਅਧਿਕਰੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਧਿਕਰਣਾਨਿ**। ਕੇ ਅਧਿਕਰੀਯਨ੍ਤਿ? ਸਮਥਾ। ਕਥਂ ਅਧਿਕਰੀਯਨ੍ਤਿ? ਸਮਨਵਸੇਨ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਤੇਸਂ ਸਮਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਧਿਕਰਣਾਨਿ ਸਮੇਨ੍ਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਉਟ੍ਠਿਤਾਨਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਧਿਕਰਣਟ੍ਠੇਨ ਏਕਵਿਧਂ, ਤਥਾਪਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਨਾਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ''ਅਧਿਕਰਣਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਂ ਕਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਨਾਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਵਿਵਾਦੋਯੇਵ ਅਧਿਕਰਣਂ **ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣਂ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਸਮਥਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨਤ੍ਥਂ।

ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵਿਨਯਨਤੋ **ਸਮ੍ਮੁਖਾਵਿਨਯੋ**। ਦਬ੍ਬਮਲ੍ਲਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸਦਿਸਸ੍ਸ ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸੇਵ ਦਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਯੋ **ਸਤਿਵਿਨਯੋ**। ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਗਗ੍ਗਭਿਕ੍ਖੁਸਦਿਸਸ੍ਸ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਯੋ **ਅਮੂਲ੍ਹਵਿਨਯੋ**। ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਕਰਣਂ **ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਕਰਣਂ**। ਅਥ ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੇ ਆਪਨ੍ਨਭਾਵਾਦਿਕੇ ਕਰਣਂ ਕਿਰਿਯਾ, ''ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ ਪਰਿਵਾਸਦਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਕਰਣਂ। ਯਸ੍ਸਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਧਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਬਹੁਤਰਾ, ਏਸਾ **ਯੇਭੁਯ੍ਯਸਿਕਾ** ਨਾਮ। ਯੋ ਪਾਪੁਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ **ਪਾਪਿਯੋ**, ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਉਪਵਾਲ਼ਭਿਕ੍ਖੁਸਦਿਸਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ **ਤਸ੍ਸਪਾਪਿਯਸਿਕਾ**, ਅਲੁਤ੍ਤਸਮਾਸੋਯਂ। ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕੋ**। ਯਥਾ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੧੨) ਹਿ ਗੂਥਂ ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਘਟ੍ਟਿਯਮਾਨਂ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਤਾਯ ਬਾਧਤਿ, ਤਿਣੇਹਿ ਅਵਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤਸ੍ਸ ਪਨਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧੋ ਨ ਬਾਧਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਮੂਲਾਨੁਮੂਲਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੂਪਸਮਿਯਮਾਨਂ ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਾਯ ਵਾਲ਼ਤ੍ਤਾਯ ਭੇਦਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਂ ਇਮਿਨਾ ਕਮ੍ਮੇਨ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਗੂਥਂ ਵਿਯ ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਸੁਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁੱਤੰ ''ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕੋ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਧਿਕਰਣਸਮਥੇਸੁ। **"ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹੀ"**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਮੇਤਂ ''ਯਦਿ ਮੇ ਬਜਾਧਿਕਾ ਭਵੇਯਜੁਂ, ਦਾਤਬ੍ਬਮਿਦਮੋਸਧ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੩੯-੪੨) ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਿਵਦਨ੍ਤਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਿਵਾਦੋ**ਤਿ ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਵਾਦੋ। **ਉਪਵਦਨਾ**ਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸੋ। **ਚੋਦਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ। **ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਦ੍ਵੇ। **ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਰਣਂ।

ਏਵਂ ਅਧਿਕਰਣਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇਸੁ ਇਦਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਏਤ੍ਤਕੇਹਿ ਸਮਥੇਹਿ ਸਮ੍ਮਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ , ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਾ ਸਮ੍ਮਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਤਤ੍ਥ **ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਮਯ੍ਹਂ ਇਮਿਨਾ ਪਤ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋ, ਚੀਵਰਂ ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਰਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੪੧) ਨਯੇਨ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਾ ਸਮ੍ਮਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇਯੇਵ ਆਵਾਸਿਕੇਹਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ''ਅਲਂ, ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਲਿਮੁਤ੍ਤਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇਨੇਵ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਮਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਤਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਨੇਵਾਸਿਕਾ ਵੂਪਸਮੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਅਥਞ੍ਞੋ ਵਿਨਯਧਰੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਕਿਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਉਪੋਸਥੋ ਵਾ ਪਵਾਰਣਾ ਵਾ ਠਿਤਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਹਿ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਰਣੇ ਕਥਿਤੇ ਤਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਖਨ੍ਧਕਤੋ ਚ ਪਰਿਵਾਰਤੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵੂਪਸਮੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਮ੍ਮਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵੂਪਸਮੇਤੁਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਵਾ ਸਮ੍ਮਤੀਤਿ ''ਨ ਮਯਂ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਤਿਟ੍ਠਾਮ, ਨਾਯਂ ਵਿਨਯੇ ਕੁਸਲੋ, ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਗਾਮੇ ਵਿਨਯਧਰਾ ਥੇਰਾ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਵਾ ਕਾਰਣਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੇਹਿ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਨ੍ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਮਤਿ। ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਪਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਸਭਾਗਭਿਕ੍ਖੁਨਿਜ੍ਝਾਪਨੇਨ ਵਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਟਿਪਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਏਕੋ ਵਿਨਯਧਰੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਤ੍ਥਾਵੁਸੋ, ਗਚ੍ਛਥਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਅਮੁਕਂ ਨਾਮ ਗਾਮਂ ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਕਰਣੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਲਂ, ਆਵੁਸੋ, ਕਿਂ ਤਤ੍ਥ ਗਤੇਨਾ''ਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਿਨਯੇਨ ਤਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਵੂਪਸਮੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ ਨਾਮ।

ਯਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਯਜਾਤਿਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘੇਨ ਵਾਤਿ ਸਚੇ ਪਨ ''ਅਲਂ, ਆਵੁਸੋ, ਕਿਂ ਤਤ੍ਥ ਗਤੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਪਿ ''ਮਯਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਪਾਪੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ (ਪਰਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੪੧) ਵਿਨਯਧਰਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਭਾਗਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਂ ਨਿਯਜਾਤਿਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘੇਨ ''ਅਲਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਙ੍ਘਸਨ੍ਨਿਪਾਤਂ ਨਾਮ ਗਰੁਕ''ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਂ ਸਮ੍ਮਤਿ। ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਪਨ ਸਭਾਗਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਸਙ੍ਘਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚਿਤਂ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਵਿਨਯਧਰਾ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਂ ਸਮ੍ਮਤਿ ਨਾਮ।

ਉਬ੍ਬਾਹਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਤਪੁਗ੍ਗਲੇਹਿ ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤਿ ਅਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਖਨ੍ਧਕੇ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਸਮ੍ਮਤੇਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇਹਿ ਵਿਸੁਂ ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਵਾ ਪਰਿਸਾਯ ''ਅਞ੍ਞੇਨ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੧) ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਂ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਸਮ੍ਮੁਖਤਾ।

ਕਾਰਕਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾਤਿ ਵੂਪਸਮੇਤੁਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਸ੍ਸ ਕਾਰਕਸਙ੍ਘਸ੍ਸ। **ਸਙ੍ਘਸਾਮਗ੍ਗਿਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੋ**ਤਿ ''ਯਾਵਤਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਆਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਛਨ੍ਦਾਰਹਾਨਂ ਛਨ੍ਦੋ ਆਹਟੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾ ਨ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੨੮) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸਙ੍ਘਸਾਮਗ੍ਗਿਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੋ, ਏਤੇਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਪਧਾਨਕਾਰਕਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਮ੍ਮੁਖਤਾਮਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਘਸਮ੍ਮੁਖਤਾ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਭੂਤਤਾ**ਤਿ ਤਚ੍ਛਤਾ। ਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਯੋ ਹਿ ਇਧ **ਧਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੯, ੧੯੪) ਵਿਯ। ਵਿਨੇਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵਿਨਯੋ,** ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਨਾਯ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਤਾ **ਵਿਨਯਸਮ੍ਮੁਖਤਾ**। ਤੇਨਾਹ **"ਯਥਾ ਤਂ...ਪੇ॰... ਵਿਨਯਸਮ੍ਮੁਖਤਾ"**ਤਿ। **ਯੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ। **ਅਤ੍ਥਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਚੂਲ਼ਵਗ੍ਗ ੩.੨੨੮) ਵਿਵਾਦਵਤ੍ਥੁਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨਂ। **ਸਙ੍ਘਸਮ੍ਮੁਖਤਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ** ਸਮ੍ਮਤਪੁਗ੍ਗਲੇਹੇਵ ਵੂਪਸਮਨਤੋ।

ਨਨ੍ਤਿ ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣੰ। **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੩੪) ‘‘ਨ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦੋਸਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੋਹਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਭਯਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਗਹਿਤਾਗਹਿਤਂ ਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ। **ਗੂਲ਼੍ਹਕਵਿਵਟਕਸਕਣ੍ਣਜਪ੍ਪਕੇਸੁ ਤੀਸੁ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੇਸੂ**ਤਿ ‘‘ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਤਯੋ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹਕੇ ਗੂਲ਼੍ਹਕਂ, ਵਿਵਟਕਂ, ਸਕਣ੍ਣਜਪ੍ਪਕ’’ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੩੫) **ਸਮਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੇਸੁ। **ਸਲਾਕਂ ਗਾਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀਨਞ੍ਚ ਅਧਮ੍ਮਵਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਲਾਕਾਯੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਭੋਗੇ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ **ਵੁਤ੍ਤਂ** –

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗੂਲ਼੍ਹਕੋ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤਿ? ਤੇਨ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹਾਪਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਲਾਕਾਯੋ ਵਣ੍ਣਾਵਣ੍ਣਾਯੋ ਕਤ੍ਵਾ ਏਕਮੇਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋ ‘ਅਯਂ ਏਵਂਵਾਦਿਸ੍ਸ ਸਲਾਕਾ, ਅਯਂ ਏਵਂਵਾਦਿਸ੍ਸ ਸਲਾਕਾ, ਯਂ ਇਚ੍ਛਸਿ, ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਹੀ’ਤਿ। ਗਹਿਤੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ‘ਮਾ ਚ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਸ੍ਸੇਹੀ’ਤਿ। ਸਚੇ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਅਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਬਹੁਤਰਾ’ਤਿ, ‘ਦੁਗ੍ਗਹੋ’ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਬਹੁਤਰਾ’ਤਿ , ‘ਸੁਗ੍ਗਹੋ’ਤਿ ਸਾਵੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗੂਲ਼੍ਹਕੋ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਵਟਕੋ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤਿ? ਸਚੇ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਬਹੁਤਰਾ’ਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠੇਨੇਵ ਵਿਵਟੇਨ ਗਾਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਵਟਕੋ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕਣ੍ਣਜਪ੍ਪਕੋ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤਿ? ਤੇਨ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹਾਪਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਪਕਣ੍ਣਕੇ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ ‘ਅਯਂ ਏਵਂਵਾਦਿਸ੍ਸ ਸਲਾਕਾ, ਅਯਂ ਏਵਵਾਦਿਸ੍ਸ ਸਲਾਕਾ, ਯਂ ਇਚ੍ਛਸਿ, ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਹੀ’ਤਿ। ਗਹਿਤੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ‘ਮਾ ਚ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਰੋਚੇਹੀ’ਤਿ। ਸਚੇ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਅਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਬਹੁਤਰਾ’ਤਿ, ‘ਦੁਗ੍ਗਹੋ’ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਜਾਨਾਤਿ ‘ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਬਹੁਤਰਾ’ਤਿ, ‘ਸੁਗ੍ਗਹੋ’ਤਿ ਸਾਵੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕਣ੍ਣਜਪ੍ਪਕੋ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਲਜ੍ਜੁਸ੍ਸਨ੍ਨਾਯ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੫) ਪਰਿਸਾਯ ਗੂਲ਼੍ਹਕੋ ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਲਜ੍ਜੁਸ੍ਸਨ੍ਨਾਯ ਵਿਵਟਕੋ, ਬਾਲੁਸ੍ਸਨ੍ਨਾਯ ਸਕਣ੍ਣਜਪ੍ਪਕੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਧਮ੍ਮਵਾਦੀਨਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯਤਾਯਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀਨਂ ਏਕੇਨਪਿ ਅਧਿਕਤਾਯ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਦ੍ਵੀਹਿ ਤੀਹਿ।

“**ਚਤੂਹਿ ਸਮਥੇਹਿ ਸਮ੍ਮਤੀ**”ਤਿ ਇਦਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਏਵ ਵੂਪਸਮਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਏਵਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਚੇ ਆਪਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਉਭੋ ਖਮਾਪੇਤ੍ਵਾ, ਅਥ ਅਤ੍ਥਿ, ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਰੋਪਨਵਸੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਂ। ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਸਮਥੇ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਨ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਂ **ਅਸ੍ਸਾਮਣਕਂ,** ਸਮਣੇਹਿ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ। **ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੇ** ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਸਤਿ।

ਪਾਰਾਜਿਕਸਾਮਨ੍ਤੇਨ ਵਾਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟੇਨ ਵਾ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੇਨ ਵਾ। ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇ ਹਿ ਪਾਰਾਜਿਕਸਾਮਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਸੁ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ। **ਪਟਿਚਰਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਅਨਾਪਨ੍ਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੀਲਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ। **ਓਸਾਰਣਂ ਲਭਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਲਭਿਸ੍ਸਤਿ।

ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਮੁਖਾਵਿਨਯੇਨੇਵ ਵੂਪਸਮੋ ਨਤ੍ਥਿ** ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ, ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਵਿਨਾ ਅਵੂਪਸਮਨਤੋ। ਯਾ ਪਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਦੇਸਨਾਯਂ। **ਸਿਯਾ**ਤਿ ਅਵਸ੍ਸਂ। **ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਾਯ ਵਾਲ਼ਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਕਕ੍ਖਲ਼ਭਾਵਾਯ ਚੇਵ ਵਾਲ਼ਭਾਵਾਯ ਚ। **ਥੁਲ੍ਲਵਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਞ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਞ੍ਚ। **ਗਿਹਿਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਿਹੀਨਂ ਹੀਨੇਨ ਖੁਂਸਨਵਮ੍ਭਨਧਮ੍ਮਿਕਪ੍ਪਟਿਸ੍ਸਵੇਸੁ ਆਪਨ੍ਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ।

ਯਥਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ‘‘ਦ੍ਵੀਹਿ ਸਮਥੇਹਿ, ਤੀਹਿ, ਚਤੂਹਿ, ਏਕੇਨਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਮਥਾਧਿਕਾਰੇ। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨਯੋ**ਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨਯਮਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਸ੍ਸ। **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਨਾਮ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਏਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਏਤਂਪਰਮਂ, ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ।

ਅਧਿਕਰਣਸਮਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਭਿਕ੍ਖੁਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਾਰਾਜਿਕਕਣ੍ਡੰ

ਨਾਥੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਹਿਤਤ੍ਥਾਯ ਯੰ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਕਾਸਯੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਪਕਾਸਯੀ**ਤਿ ਦੇਸਯਿ, ਪਞ੍ਞਾਪਯੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਾਧਾਰਣਪਾਰਾਜਿਕੰ

੧. ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਭਿਲਾਪਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤੰ, ਨ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਲਿਙ੍ਗਭੇਦਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗੰ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤੰ। **ਵਿਸੇਸੋ**ਤਿ ਨਾਨਾਤ੍ਤੰ। **ਛਨ੍ਦੇਨ ਚੇ**ਵਾਤਿ ਪੇਮੇਨ ਚੇਵ, ਸਿਨੇਹੇਨ ਚੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਰੁਚਿਯਾ ਚਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਯ ਚ। **ਪਧੰਸਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਦੂਸਿਤਾਯ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾ **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੂਪਸਮ੍ਪਦਾ,** ਉਭਤੋਸਙ੍ਘੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਸਾਧਾਰਣਪਾਰਾਜਿਕੰ

੫. ਉਬ੍ਭਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਬ੍ਭਕਪ੍ਪਰਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਮਹਾਸਨ੍ਧਿਤੋ ਉਦ੍ਧੰ। **ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਞ੍ਚਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਾ ਤਿਰਿਯੰ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਞ੍ਚਰਣੰ।

ਏਕਤੋਅਵਸ੍ਸੁਤੇਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੬੨) ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਅਵਸ੍ਸਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਰਾਗੇਨ ਅਵਸ੍ਸੁਤਭਾਵੇ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਵਸੇਨੇਵ ਚ ਏਕਤੋਅਵਸ੍ਸੁਤਭਾਵੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯੰ** (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੬੨) –

> ''ਏਕਤੋਅਵਸ੍ਸੁਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ 'ਏਕਤੋ'ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਥਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਏਵ ਅਵਸ੍ਸੁਤੇ ਸਤਿ ਅਯੰ ਆਪਤ੍ਤਿਭੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਾਯਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਯੰ। **ਉਭਤੋਅਵਸ੍ਸੁਤੇਪੀ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਚੇਵ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਰਾਗੇਨ ਅਵਸ੍ਸੁਤਭਾਵੇ ਸਤਿਪਿ। **ਕਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯੇਨ। **ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੰ। **ਅਵਸੇਸਕਾਯੇਨ** ਵਾਤਿ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਯਤੋ ਅਵਸੇਸੇਨ ਕਾਯੇਨ, ਉਬ੍ਭਕ੍ਖਕਅਧੋਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਅਧੋਕਪ੍ਪਰਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਾਯੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਯੰ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਯੰ ਆਮਸਨ੍ਤਿਯਾ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੰ, ਏਵੰ ਤਸ੍ਸ ਆਮਸਨੰ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਿਯਾਪੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਰਾਗੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮੇਥੁਨਰਾਗੋ, ਗੇਹਸਿਤਪੇਮੰ, ਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੰ ਵਾ। **ਅਵਸੇਸੇ**ਤਿ ਪਾਰਾਜਿਕਖੇਤ੍ਤਤੋ ਅਵਸੇਸੇ। **ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਦਿਭੇਦੇ**ਤਿ ''ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੰ ਆਮਸਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਕੇ (ਪਾਚਿ॰ ੬੫੯, ੬੬੨) ਸਬ੍ਬਵਾਰੇ। **''ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚਾ''**ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਆਮਸਨ੍ਤਿਯਾ, ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤਾਯ ਵਾ, ''ਅਯੰ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਇਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਾ ਅਜਾਨਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ, ਤੇਨ ਫੁਟ੍ਠਾਯਪਿ ਤੰ ਫਸ੍ਸੰ ਅਸ੍ਸਾਦਯਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਆਮਸਨੇਪਿ ਸਤਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਉਬ੍ਭਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਵਜ੍ਜਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਹਿ ਸਾਧਾਰਣਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ, ਅਸਾਧਾਰਣਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮਞ੍ਞਤਰਂ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਂ। ਇਦਞ੍ਚ ਪਾਰਾਜਿਕਂ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੬੬) ਪਚ੍ਛਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਕਾਚਰਿਯੇਹਿ ਪਨ ਪੁਰਿਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੬੬) ਵਚਨਤੋ ਪਨ ਵਜ੍ਜਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਂ ਯਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਿ, ਸਾਪਿ ਵਜ੍ਜਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵਜ੍ਜਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਂ ਪੇਮਵਸੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵੀਤਿਕ੍ਕਮਚਿਤ੍ਤਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਹੋਤੀਤਿ "**ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ…ਪੇ॰… ਸੇਸਂ ਤਾਦਿਸਮੇਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵਜ੍ਜਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੁਵਤ੍ਤਿਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇਨਾਤਿ ਞਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ। ਇਧ ਪਨ ਚੋਦਨਾਸਾਰਣਾਪੁਬ੍ਬਕਮੇਵ ਞਤ੍ਤਿਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਇਧਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਤਿਟ੍ਠਪਨਞ੍ਚੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਾਵਚਨਞ੍ਚ। **ਅਨਾਦਰ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਆਦਰਵਿਰਹਿਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਗਣੇ** ਵਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਙ੍ਘੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਸਮ੍ਬਹੁਲਪੁਗ੍ਗਲਸਙ੍ਖਾਤੇ ਗਣੇ ਵਾ। "**ਸਮ੍ਮਾਵਤ੍ਤਨਾਯ ਅਵਤ੍ਤਮਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਏਕਕਮ੍ਮਾਦਿਕੇ**ਤਿ ਏਕਕਮ੍ਮਏਕੁਦ੍ਦੇਸਸਮਸਿਕ੍ਖਾਤਾਯ। **ਸਹ ਅਯਨਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਸਹ ਵਤ੍ਤਨਭਾਵੇਨ। ਸਮਾਨੋ ਸਂਵਾਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਾ**।

ਇਦਾਨਿ ਯੇਨ ਸਂਵਾਸੇਨ ਤੇ ''ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੬੯) ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਸਂਵਾਸੋ ਤਸ੍ਸ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਹਿ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਸਂਵਾਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਤੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਹਾਯਾ ਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ **ਅਕਤਸਹਾਯੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਸ੍ਸ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਪਦਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕਭਾਵਂ ਅਨੁਪਗਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਂ ਤਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਸਙ੍ਕਾ ਸਿਯਾਤਿ ਤਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯਂਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਸੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੋ, ਸੋ।

ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੁਵਤ੍ਤਿਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਲੋਕਸ੍ਸਾਦਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਥਵਵਸੇਨਾਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੬੭੫) ਲੋਕਸ੍ਸਾਦਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਥਵਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। ਕਿਂ ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਰਾਗੇਨਾ**"ਤਿ। ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਰਾਗੇਨੇਵ ਤਿਨ੍ਤਾ ਇਧ ਅਵਸ੍ਸੁਤਾ ਨਾਮ, ਨ ਮੇਥੁਨਰਾਗੇਨਾਤਿ। ਕਥਮੇਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਯਮੇਵ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ ਪਨਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਤਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਿਚਾਰਣਾ – ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗੋਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ। ਨ ਹਿ ਮੇਥੁਨਸ੍ਸ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ ਹੋਤਿ। ''ਵਿਞ੍ਞੂ ਪਟਿਬਲੋ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੭੬) ਵਚਨਮ੍ਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਧਕਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਯੇਨ ਕਤਂ, ਤਂ ਤਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤੀਤਿ। **ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਾਮਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਂ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਹਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥੋ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚੇਤ੍ਥ **ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ''ਹਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਕਪ੍ਪਰਂ ਉਪਾਦਾਯ ਯਾਵ ਅਗ੍ਗਨਖਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੭੬) ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ, ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਪਿ ਅਪਾਰਾਜਿਕਖੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ **ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਣ੍ਣਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ, ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਪਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਚੀਵਰਪ੍ਪਦੇਸਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਏਤ੍ਥ ਚ**

ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚੀ’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਂ ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕਂ ਠਾਨਂ। “**ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ** ਵਾ **ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ** ਵਾ **ਪੂਰੇਤ੍ਵ**ਾ”ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਵਾ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਵਾ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਵਾ ਯੇਨ ਤੇਨ ਨਯੇਨ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਤਾ ਆਪਨ੍ਨਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਯਥਾ ਚੇਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਏਵਂ ਵੀਸੁਂ ਵੀਸੁਂ ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁ ਤਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। **ਗਣਨੂਪਿਕਾ**ਤਿ ਦੇਸਿਤਗਣਨਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। **ਧੁਰਨਿਕ੍ਖੇਪਂ ਕਤ੍ਵ**ਾਤਿ ‘‘ਅਦ੍ਧਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ।

ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਕਣ੍ਡਂ

੧. ਉਸ੍ਸਯਵਾਦਿਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਮਾਨੁਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਕੋਧੁਸ੍ਸਯਵਸੇਨਾਤਿ ਬਾਹੁਲ੍ਲਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਤਿਵੇਦਨ''ਨ੍ਤਿ। **ਅਡ੍ਡਕਰਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਡ੍ਡੋ**ਤਿ ਵੋਹਾਰਿਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ''ਅਧਿਕਰਣ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਵੋਹਾਰਿਕਵਿਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਕ੍ਖਣੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਜਙ੍ਞਾਚਾਰਕ੍ਖਣੇਯੇਵ, ਨ ਤਤਿਯਾਯ ਸਮਨੁਭਾਸਨਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਸਙ੍ਘਤੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਆਪਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘਮ੍ਹਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰੇਤਿ। ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਚਾਯਂ ਕਤ੍ਤੁਵੋਹਾਰੋ ''ਨਿਸ੍ਸਾਰਣਹੇਤੁਭੂਤਧਮ੍ਮੋ 'ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯੋ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਾਯਾਤਿ ਉਪਸ੍ਸਯਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਮਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ਯਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਠਿਤਾਯ। **ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵੋਹਾਰਿਕਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ। **ਦੁਤਿਯੇ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਾਰੋਚਨੇ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਾਸਕੇਨ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ''ਮਮ ਚ ਤਵ ਚ ਕਥਂ ਤ੍ਵਂਯੇਵ ਆਰੋਚੇਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਯ। **ਅਦ੍ਵੇਨ ਕਥਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੇਨ ਕਥਾਪੇਤਿ। **ਯਥਾ ਵਾ ਤਥਾ ਵਾ ਹਿ ਆਰੋਚਿਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਕਥਂ ਪਠਮਂ ਆਰੋਚੇਤੁ, ਇਤਰੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਥਂ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੭੯)। ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ ਵਾ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਥਂ, ਇਤਰੋ ਵਾ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਥਂ ਆਰੋਚੇਤੂਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾ ਤਥਾ ਆਰੋਚਿਯਮਾਨੇ। **ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਾ ਆਰੋਚਿਤਂ ਪਨ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ।

ਆਕਡ੍ਢਿਯਮਾਨਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਵੋਹਾਰਿਕਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ''ਤਸ੍ਸਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਰਕ੍ਖਂ ਯਾਚਤੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਰਕ੍ਖਂ ਯਾਚਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾ ਯਾਚਿਤਾ ਰਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਉਪਸ੍ਸਯੇ ਅਦ੍ਵੇਹਿ ਕਤਂ ਅਨਾਚਾਰਂ ਅਨੋਦਿਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਤੀਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਅਤ੍ਥਿ ਓਦਿਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੭੯), ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੋਦਿਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ, ਅਨਾਗਤਂ ਆਰਬ੍ਭਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਓਦਿਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੋਦਿਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ।

ਕਥਂ **ਅਤੀਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਓਦਿਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ** ਹੋਤਿ? ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯੇ ਗਾਮਦਾਰਕਾ, ਧੁਤ੍ਤਾਦਯੋ ਵਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਨਾਚਾਰਂ ਵਾ ਆਚਰਨ੍ਤਿ, ਰੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਫਲਾਫਲਂ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਵੋਹਾਰਿਕੇ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਉਪਸ੍ਸਯੇ ਇਦਂ ਨਾਮ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। ''ਕੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਸੁਕੇਨ ਚ ਅਸੁਕੇਨ ਚਾ''ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ। ਏਵਂ ਅਤੀਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਓਦਿਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਞ੍ਚੇ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤੇ ਵੋਹਾਰਿਕਾ ਤੇਸਂ ਦਣ੍ਡਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਗੀਵਾ ਹੋਤਿ। ''ਦਣ੍ਡਂ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਪਿ ਸਤਿ ਗੀਵਾਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ''ਦਣ੍ਡਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਪਞ੍ਚਮਾਸਕਮਤ੍ਤੇ ਗਹਿਤੇ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਹੋਤਿ।

ਤੇਹਿ ''ਕੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ''ਅਸੁਕੇਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤੁਮ੍ਹੇਯੇਵ ਜਾਨਿਸ੍ਸਥ। ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਮਯਂ ਰਕ੍ਖਂ ਯਾਚਾਮ, ਤਂ ਨੋ ਦੇਥ, ਅਵਹਟਭਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਆਹਰਾਪੇਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ **ਅਨੋਦਿਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ** ਹੋਤਿ, ਸਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਚੇਪਿ ਤੇ ਵੋਹਾਰਿਕਾ ਤੇ ਕਾਰਕੇ ਗਵੇਸਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਦਣ੍ਡਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਨੇਵ ਗੀਵਾ, ਨ ਆਪਤ੍ਤਿ।

ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਹਰਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਤਾਯ ''ਚੋਰੋ ਚੋਰੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਹਿ ਯਂ ਤੇਸਂ ਦਣ੍ਡਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਗੀਵਾ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਕਰਂ ਪਨ ''ਇਮਿਨਾ ਮੇ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਗਹਿਤੋ, ਤਂ ਆਹਰਾਪੇਹਿ, ਮਾ ਚਸ੍ਸ ਦਣ੍ਡਂ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਦਾਸਦਾਸਿਵਾਪਿਆਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਡ੍ਡਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਅਡ੍ਡੋ ਨਾਮ, ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਨਾਗਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਓਦਿਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ** ਹੋਤਿ? ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਰੇਹਿ ਅਨਾਚਾਰਾਦੀਸੁ ਕਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਵੋਹਾਰਿਕੇ ਏਵਂ ਵਦਤਿ ''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਉਪਸ੍ਸਯੇ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਰਕ੍ਖਂ ਨੋ ਦੇਥ ਆਯਤਿਂ ਅਕਰਣਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ। ''ਕੇਨ ਏਵਂ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਸੁਕੇਨ ਚ ਅਸੁਕੇਨ ਚਾ''ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ। ਏਵਂ ਅਨਾਗਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਓਦਿਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ ਹੋਤਿ, ਸਾਪਿ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਦਣ੍ਡੇ ਕਤੇ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਗੀਵਾ। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵ।

ਸਚੇ ਪਨ ਵੋਹਾਰਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯੇ ਏਵਰੂਪਂ ਅਨਾਚਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ''ਇਮਂ ਨਾਮ ਦਣ੍ਡਂ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ ਭੇਰਿਂ ਚਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਣਾਯ ਅਤਿਟ੍ਠਮਾਨੇ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਨੇਵ ਗੀਵਾ, ਨ ਆਪਤ੍ਤਿ।

ਯੋ ਚਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਮ੍ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਪਿ ਹਿ ਓਦਿਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਯਂ ਤਥਾ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤੇ ਤੇਸਂ ਦਣ੍ਡਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਗੀਵਾ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਦਣ੍ਡਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਰਾਜਿਕਂ। ਯੋ ਪਨ ''ਦਣ੍ਡਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਅਨੋਦਿਸ੍ਸ ਕਥੇਤਿ, ਤੇ ਚ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਨ ਦੋਸੋ। ਵਿਹਾਰਸੀਮਾਯ ਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵਾਸਿਫਰਸੁਆਦੀਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਣੇ ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਸਚੇ ਧਾਰਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਾ। ਉਪਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਥੇਯ੍ਯਚੇਤਨਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਮੂਲਚ੍ਛੇਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ।

ਉਸ੍ਸਯਵਾਦਿਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਚੋਰਿਵੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਮਲ੍ਲਗਣਭਟਿਪੁਤ੍ਤਗਣਾਦਿਕਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੬੮੩) **ਮਲ੍ਲਗਣੋ** ਨਾਮ ਨਾਰਾਯਨਭਤ੍ਤਿਕੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਾਨੀਯਟ੍ਠਪਨਪੋਕ੍ਖਰਣਿਖਣਨਾਦਿਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਕਾਰਕੋ ਗਣੋ। **ਭਟਿਪੁਤ੍ਤਗਣੋ** ਨਾਮ ਕੁਮਾਰਭਤ੍ਤਿਕਗਣੋ। **ਧਮ੍ਮਗਣੋ**ਤਿ ਸਾਸਨਭਤ੍ਤਿਕੋ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਕਾਰਕੋ ਗਣੋ। **ਗਨ੍ਧਿਕਸੇਣੀ**ਤਿ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਸੁਗਨ੍ਧਿਵਿਕਤਿਕਾਰਕੋ ਗਣੋ। **ਦੁਸ੍ਸਿਕਸੇਣੀ**ਤਿ ਦੁਸ੍ਸਵਾਣਿਜਸਮੂਹੋ, ਪੇਸਕਾਰਗਣੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿਯਾ। ਕੇਨਚਿ ਕਰਣੀਯੇਨ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਸੁ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਖਣ੍ਡਸੀਮਂ ਯਥਾਨਿਸਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕਪਰਿਸਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੮੩), ਅਞ੍ਞਂ ਸੀਮਂ ਵਾ ਨਦਿਂ ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਆਹ "**ਚੋਰਿਵੁਟ੍ਠਾਪਨਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਵੁਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯਂ**। ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ ਅਰਿਯਾਪਿ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਵਿਪਾਕਾਬ੍ਯਾਕਤਸਮਙ੍ਗਿਤਾਵਸੇਨ ਵਾ **ਤਿਚਿਤ੍ਤਂ**।

ਚੋਰਿਵੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਏਕਗਾਮਨ੍ਤਰਗਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਞ੍ਞੋ ਗਾਮੋ **ਗਾਮਨ੍ਤਰਂ। ਨਦਿਪਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਦਿਯਾ ਪਾਰਿਮਤੀਰਂ। ''ਗਾਮਨ੍ਤਰਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੮੭, ੬੯੧) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇਯੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਸਕਗਾਮੇਤਿ ਆਹ "**ਸਕਗਾਮਤੋ ਤਾਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇ ਵਾ ਉਪਚਾਰੇ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇ ਵਾ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ। **ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਾਦੇਨ ਇਤਰਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇ ਵਾ ਉਪਚਾਰੇ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ। ਯੇਸੁ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ''ਏਕੇਨ ਪਾਦੇਨ ਇਤਰਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ, ਉਪਚਾਰੇ ਵਾ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ, ਦੁਤਿਯੇਨ

ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ, ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ''ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ''ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇ, ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਵਾ''ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ''ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੯੨) ਹਿ ਪਾਲ਼ਿ। ਤਥਾ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਪਿ** ਵਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ –

> ''ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਂ ਏਕੇਨ ਪਾਦੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ। ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਸਕਗਾਮਤੋ...ਪੇ॰... ਏਕੇਨ ਪਾਦੇਨ ਇਤਰਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇ ਵਾ ਉਪਚਾਰੇਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਂ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ''ਤਿ –

ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਪਠਮਂ ਪਾਦਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਪਾਚਿ॰ ੬੯੨) ਪਦਸਾ ਗਮਨਮੇਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਦਸਾ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਸਚੇਪਿ ਹਤ੍ਥਿਪਿਟ੍ਠਿਆਦੀਹਿ ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਪਵਿਸਤਿ, ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ** (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੯੨) ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਨਦਿਪਾਰਗਮਨੇ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾਯ ਨਦਿਯਾਤਿ ''ਨਦੀ ਨਾਮ ਤਿਮਣ੍ਡਲਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕੋ ਤੇਮਿਯਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੯੨) **ਨਦਿਪਾਰਗਮਨਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾਯ ਨਦਿਯਾ। ਨਦਿਪਾਰਗਮਨਵਿਭਙ੍ਗੇ ਹਿ ਇਧ **ਨਦਿਪਾਰਗਮਨ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਪੁਨ ਓਰਿਮਤੀਰਮੇਵ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿਯਾ** ਵਾਤਿ ਪਰਤੀਰਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਤਾਯ ਓਤਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰਿਸ੍ਸਾ ਪਨ ਅਯਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਤੀਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਵਾ ਪਧਾਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ''ਪੁਰੇ ਅਰੁਣੇਯੇਵ ਦੁਤਿਯਿਕਾਯ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੯੨) ਆਭੋਗਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਜਾਨਨ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਤਸ੍ਸਾ ਅਰੁਣੋ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ , ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪੁਰੇ ਅਰੁਣੇਯੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਪਨ ''ਯਾਵ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਾ ਇਧੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਅਨਾਭੋਗੇਨ ਵਾ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੇ ਅਚ੍ਛਤਿ, ਦੁਤਿਯਿਕਾਯ ਹਤ੍ਥਪਾਸਂ ਨ ਓਤਰਤਿ, ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨੇ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੋ। ਹਤ੍ਥਪਾਸੋਯੇਵ ਹਿ ਇਧ ਪਮਾਣਂ। ਹਤ੍ਥਪਾਸਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਏਕਗਬ੍ਭੋਪਿ ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਏਕਗਬ੍ਭੇ...ਪੇ॰... ਆਪਤ੍ਤੀ**"ਤਿ।

ਦਸ੍ਸਨੂਪਚਾਰਂ ਵਾ ਸਵਨੂਪਚਾਰਂ ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਦਸ੍ਸਨੂਪਚਾਰੋ** ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਂ ਦੁਤਿਯਿਕਾ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਸਵਨੂਪਚਾਰੋ** ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਾ ਮਗ੍ਗਮੂਲ਼੍ਹਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਯ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਰੋਚਨਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਯ ਚ ''ਅਯ੍ਯੇ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਓਹੀਯਨਂ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸਨੂਪਚਾਰਸਵਨੂਪਚਾਰਾਨਮਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਵਿਜਹਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ। ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਪਨ ਓਹੀਯਨਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ "**ਇਨ੍ਦਖੀਲਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**"ਤਿ ਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਨ੍ਦਖੀਲਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ**ਤਿ ਉਮ੍ਮਾਰਾਤਿਕ੍ਕਮਤੋ। **ਬਹਿਗਾਮੇ**ਤਿ ਗਾਮਸ੍ਸ ਬਹਿਪਦੇਸੇ। ਮਗ੍ਗਮੂਲ਼੍ਹਾ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮਗ੍ਗਮੂਲ਼੍ਹਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਯਾ**"ਤਿ। ਮਗ੍ਗਮੂਲ਼੍ਹਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਯਾਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯਾ। "**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਵਨਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦਸ੍ਸਨੂਪਚਾਰੋ ਏਵਰੂਪੇ ਸਵਨੂਪਚਾਰੇ ਵਿਜਹਿਤੇ ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਜਹਿਤਮਤ੍ਤੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਏਕਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਪੁਰਿਮਾਯੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਨਂ ਏਕਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ ''ਗਚ੍ਛਤੁ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਓਹੀਯਤਿ, ਇਤਰਾਪਿ ''ਓਹੀਯਤੁ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਸੁ ਪੁਰਿਮਾਪਿ ਅਞ੍ਞਂ ਮਗ੍ਗਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਪਿ ਅਞ੍ਞਂ, ਏਕਾ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

"**ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾ ਚਤੁਰੋ**"ਤਿ (ਪਰਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੮੯) ਅਯਂ ਪਞ੍ਹੋ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨੇ ਗਾਮਨ੍ਤਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਨਦਿਪਾਰਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਾ ਹਿ ਸਕਗਾਮਤੋ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਨਦਿਪਾਰਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਮਤ੍ਤਾਵ ਰਤ੍ਤਿਵਿਪ੍ਪਵਾਸਗਾਮਨ੍ਤਰਨਦਿਪਾਰਗਮਨਗਣਮ੍ਹਾਓਹੀਯਨਲਕ੍ਖਣੇ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਚਤੁਰੋ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸੇ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

ਪਕ੍ਖਸਙ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਵਾਤਿ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਾਯ। **ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਮੋਚਨਾਦਿਅਨ੍ਤਰਾਯਂ ਵਿਨਾ।

ਏਕਗਾਮਨ੍ਤਰਗਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਓਸਾਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਾਰਕਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾਤਿ ਯੋ ਉਕ੍ਖੇਪਨੀਯਕਮ੍ਮਕਾਰਕੋ ਗਣੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਾਰਕਸਙ੍ਘਸ੍ਸ। **ਵਤ੍ਤੇ ਵਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਪ੍ਪਭੇਦੇ ਨੇਤ੍ਥਾਰਵਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਂ।

ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਓਸਾਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਭੋਜਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਠਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਕਤੋਅਵਸ੍ਸੁਤੇਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਵਾ ਅਵਸ੍ਸੁਤੇ। **ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯਂ** ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਅਵਸ੍ਸੁਤਭਾਵੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੦੧) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ''ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੀ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੭੦੩) ਇਮਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਨ ਸਮੇਤਿ। ਯਦਿ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸੁਤਭਾਵੋ ਨਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਕਿਂ ''ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ, ''ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਉਭਤੋਅਨਵਸ੍ਸੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਵਸ੍ਸੁਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। **ਉਭੋਸੁ ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੇਸੂ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਚਾਤਿ ਉਭੋਸੁ ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। **"ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ"ਤਿ ਵਾ ਞਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਯਂ ਅਨਵਸ੍ਸੁਤਾ ਸਮਾਨਾ ਅਵਸ੍ਸੁਤੇਪਿ ''ਅਨਵਸ੍ਸੁਤੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿਯਾ। ਅਥ ਸਯਂ ਅਨਵਸ੍ਸੁਤਾਪਿ ਅਞ੍ਞਂ ਅਵਸ੍ਸੁਤਂ ਵਾ ਅਨਵਸ੍ਸੁਤਂ ਵਾ ''ਅਵਸ੍ਸੁਤੋ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਅਨਨ੍ਤਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ** ''ਕਿਸ੍ਸ ਤ੍ਵਂ, ਅਯ੍ਯੇ, ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਸੀਤਿ, ਅਵਸ੍ਸੁਤਾ, ਅਯ੍ਯੇਤਿ, ਤ੍ਵਂ ਪਨ, ਅਯ੍ਯੇ, ਅਵਸ੍ਸੁਤਾਤਿ, ਨਾਹਂ, ਅਯ੍ਯੇ, ਅਵਸ੍ਸੁਤਾ''ਤਿ।

ਭੋਜਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਠਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਭੋਜਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਦੁਤਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਕ੍ਕਟਾਦਿਕਾ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਇਮਿਨਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨ ਉਯ੍ਯੋਜਿਕਾਯੇਵ, ਇਤਰਿਸ੍ਸਾ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਿਭੇਦੋ ਪਠਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਸਾ ਏਵਂ ਉਯ੍ਯੋਜਨੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਕੁਲਾਨੁਦ੍ਦਯਤਾਯਾਤਿ ਕੁਲਾਨੁਕਮ੍ਪਕਤਾਯ।

ਭੋਜਨਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਦੁਤਿਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੧੩. ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਤ੍ਤਮਾਦੀਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਸਞ੍ਚਰਿਤ੍ਤਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪-੧੭. ਸਙ੍ਘਭੇਦਕਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਸਙ੍ਘਂ ਨ ਭਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਭੇਦੋ, ਸੋ ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਸਙ੍ਘਂ ਨ ਭਿਨ੍ਦਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਪਰਿਵਾਸਾਭਾਵੋਯੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਛਾਦਨਪਚ੍ਚਯਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **"ਛਾਦਨਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਨ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ ਪਾਠੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਛਾਦਨਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਨ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ –

''ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਗਰੁਕਂ ਸਾਵਸੇਸਂ।
ਛਾਦੇਤਿ ਅਨਾਦਰਿਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ।
ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਨੋ ਚ ਫੁਸੇਯ੍ਯ ਵਜ੍ਜਂ।
ਪਞ੍ਹਾਮੇਸਾ ਕੁਸਲੇਹਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤਾ''ਤਿ॥ (ਪਰਿ॰ ੪੮੧) –

ਏਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਨਿਸੇਧੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਯੇਸੁ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ''ਛਾਦਨਪਚ੍ਚਯਾ ਪਨ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਿਨਾ **ਨ**-ਕਾਰਂ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਪਮਾਦਲੇਖੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਿਵਾਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਮਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਸੀਮਾਯ** ਵਾਤਿ ਵਿਹਾਰੇ ਬਦ੍ਧਸੀਮਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੋਧੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਹੀ**ਤਿ ਵਿਹਾਰਸੀਮਂ ਸੋਧੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਹਿ।

ਮੁਖਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਪਵੇਸੋਪਾਯਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁਮਾਨਤ੍ਤਕਥਾਯ ''ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਗਮਨਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਮਵਤ੍ਵਾ **"ਗਾਮੂਪਚਾਰਤੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਿਹਾਰੂਪਚਾਰਤੋ ਚ ਦ੍ਵੇ ਲੇਡ੍ਡੁਪਾਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਤਤ੍ਰ ਚੇਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਪਦੇਸਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗਾਮੇਪਿ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਪਨ ਗਾਮੇ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ''ਭਿਕ੍ਖੂਨਮ੍ਪਿ ਗਾਮੇ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਵਿਹਾਰੋ ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬੇਯੇਵ ਗਾਮੂਪਚਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ , ਤਸ੍ਮਾ ਗਾਮਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੂਪਚਾਰਮੇਵ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਪਨ ਵਿਹਾਰੋ ਗਾਮੇਯੇਵ, ਨ ਬਹਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਾਮੂਪਚਾਰਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰੂਪਚਾਰਞ੍ਚ ਉਭਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਾਨਾਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ। ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਯਞ੍ਞੇਤ੍ਥ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਆਰੋਚਿਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ।

ਸਙ੍ਘਭੇਦਕਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਕਣ੍ਡਂ

੧. ਪਤ੍ਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਚਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਠਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਪਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਚਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਅਕਾਲਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਲਦ੍ਧਂ, ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤੀਤਿ ਯਂ ਚੀਵਰਂ ਭਾਜਾਪਿਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾ ਲਦ੍ਧਂ, ਤਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾਪੀ**ਤਿ ''ਅਯ੍ਯਾਯ, ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾਪਿ। **ਯਥਾਦਾਨੇਯੇਵ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਦਾਯਕੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਤਥੇਵ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਂ, ਅਕਾਲਚੀਵਰਪਕ੍ਖੇਯੇਵ ਠਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਕਾਲਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਚੀਵਰਪਰਿਵਤ੍ਤਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਮੇਤਨ੍ਤਿ ਮੇ ਏਤਂ। ਸਕਸਞ੍ਞਾਯ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕ੍ਕਟਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਤਰਥਾ ਭਣ੍ਡਗ੍ਘੇਨ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਚੀਵਰਪਰਿਵਤ੍ਤਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਞ੍ਞਵਿਞ੍ਞਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਟਿਲਾਭੇਨਾਤਿ ਪਠਮਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਊਨਤਰਸ੍ਸਾਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੇਨ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ ਪੁਨ ਤਞ੍ਞੇਵਾਤਿ ਯਂ ਪਠਮਂ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਥੋਕਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ ਪੁਨ ਤਞ੍ਞੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞੇਨ**ਪਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤੀ ਤਿ ਪਠਮਂ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤਿ। **ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਞ੍ਞਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਯਂ ਪਠਮਂ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਸਚੇ ਪਠਮਂ ਸਪ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ''ਯਮਕਂ ਪਚਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੇਜ੍ਜੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇਲੇਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ''ਤੇਲੇਨਾਪਿ ਮੇ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਸਚੇ ਕਹਾਪਣਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਿ ਆਭਤਂ ਹੋਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਮੂਲੇਨ ਦ੍ਵਿਗੁਣਂ ਤੇਲਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੇਲੇਨਾਪਿ ਚ ਇਦਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਨਿਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਲਂ ਆਹਰਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ।

ਅਞ੍ਞਵਿਞ੍ਞਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਅਞ੍ਞਚੇਤਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਚੇਤਾਪੇਯਜਾਤਿ ਪਠਮਂ ਚੇਤਾਪਿਤਤੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਞ੍ਞਂ ਚੇਤਾਪੇਯ੍ਯ।

ਅਞ੍ਞਚੇਤਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਪਠਮਸਙ੍ਘਿਕਚੇਤਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਦਿਨ੍ਨੇਨਾਤਿ ਯਂ ਚੇਤਾਪੇਤਿ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਦਿਨ੍ਨੇਨ। **ਅਞ੍ਞਦ੍ਦਿਸਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਦੀਪਨਂ।

ਸੇਸਕਂ ਉਪਨੇਨ੍ਤਿਯਾਤਿ ਯਦਤ੍ਥਾਯ ਦਿਨ੍ਨੋ, ਤਂ ਚੇਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਉਪਨੇਨ੍ਤਿਯਾ। **ਸਾਮਿਕੇ ਅਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਾਯਕੇ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ। **ਏਵਰੂਪਾਸੁ ਆਪਦਾਸੁ ਉਪਨੇਨ੍ਤੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਉਪਦ੍ਦਵੇਸੁ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤ੍ਥਾਯ ਉਪਨੇਨ੍ਤੀਨਂ।

ਪਠਮਸਙ੍ਘਿਕਚੇਤਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਦੁਤਿਯਸਙ੍ਘਿਕਚੇਤਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਨ ਕੇਵਲਂ ਤੇਨੇਵ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਸਯਂ ਯਾਚਿਤਕੇਨਾਪੀ"**ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਤੇਨ ਚ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਸਯਮ੍ਪਿ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਚੇਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਂਸੂ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੭੬੩)। ਮਾਤਿਕਾਯਂ ਪਨ ਗਮਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਨਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਗਮਜਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਹਿ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਯੋਗਂ ਪਤਿ ਕਾਮਚਾਰੋਤਿ ਯੁਤ੍ਤਿ।

ਦੁਤਿਯਸਙ੍ਘਿਕਚੇਤਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮-੯-੧੦. ਪਠਮਗਣਿਕਚੇਤਾਪਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਟ੍ਠਮਨਵਮਦਸਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਪਠਮਗਣਿਕਚੇਤਾਪਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਤ੍ਤਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਚੀਵਰਵਗ੍ਗੋ

੧੧. ਗਰੁਪਾਵੁਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਸ੍ਮਾ ਪਵਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨ ਪਟਿਸੇਧੇਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਨਿਮਨ੍ਤਨਵਸੇਨ ਪਵਾਰਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ''ਵਦੇਥਾਯ੍ਯੇ, ਯੇਨਤ੍ਥੋ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੭੮੪) ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਚਤੁਕ੍ਕਂਸਪਰਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਵ **"ਚੇਤਾਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇ ਚ ਞਾਤਕਪ੍ਪਵਾਰਿਤੇ ਚ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਗੁਣੇ ਪਰਿਤੁਟ੍ਠੇਨ 'ਵਦੇਥਾਯ੍ਯੇ, ਯੇਨਤ੍ਥੋ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਰਾਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਸੇਨਦਿਕੋਸਲਰਾਜਾਨਂ।

ਗਰੁਪਾਵੁਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਲਹੁਪਾਵੁਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਤਿਯਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਲਹੁਪਾਵੁਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚੀਵਰਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਕਣ੍ਡੰ

੧. ਲਸੁਣਵਗ੍ਗੋ

੧. ਲਸੁਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

“**ਲਸੁਣ**”ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਥਾਪਿ ਮਗਧੇਸੁ ਜਾਤੰ ਲਸੁਣਮੇਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਤਮ੍ਪਿ ਭਣ੍ਡਿਕਲਸੁਣਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **ਮਗਧਰਟ੍ਠੇ ਜਾਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਭਣ੍ਡਿਕਲਸੁਣਨ੍ਤਿ ਪੋਟ੍ਟਲਿਕਲਸੁਣਮੇਵ, ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਮਿਞ੍ਜਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਨ ਏਕਦ੍ਵਿਤਿਮਿਞ੍ਜਕ**”ਨ੍ਤਿ। **ਅਜ੍ਝੋਹਾਰੇ ਅਜ੍ਝੋਹਾਰੇ**ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੯੫) ਏਤ੍ਥ ਸਚੇ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਭਣ੍ਡਿਕੇ ਏਕਤੋਯੇਵ ਸਙ੍ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਤਿ, ਏਕੰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ। ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਕੇਕਮਿਞ੍ਜਕੰ ਖਾਦਨ੍ਤਿਯਾ ਪਨ ਪਯੋਗਗਣਨਾਯ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾਨਿ।

ਪਲਣ੍ਡੁਕਾਦੀਨੰ ਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਮਿਞ੍ਜਾਯ ਵਾ ਨਾਨਾਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ – ਵਣ੍ਣੇਨ ਤਾਵ **ਪਲਣ੍ਡੁਕੋ** ਨਾਮ ਪਣ੍ਡੁਵਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ, **ਭਞ੍ਜਨਕੋ** ਲੋਹਿਤਵਣ੍ਣੋ, **ਹਰਿਤਕੋ** ਹਰਿਤਪਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋ। ਮਿਞ੍ਜਾਯ ਪਨ ਪਲਣ੍ਡੁਕਸ੍ਸ ਏਕਾ ਮਿਞ੍ਜਾ ਹੋਤਿ, ਭਞ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ, ਹਰਿਤਕਸ੍ਸ ਤਿਸ੍ਸੋ। **ਚਾਪਲਸੁਣੋ** ਅਮਿਞ੍ਜਕੋ। ਅਙ੍ਕੁਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ। **ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯਾ**ਦੀਸੁ ਪਨ ‘‘ਪਲਣ੍ਡੁਕਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਮਿਞ੍ਜਾਨਿ, ਭਞ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ, ਹਰਿਤਕਸ੍ਸ ਏਕ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੯੭) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਤੇ ਪਲਣ੍ਡੁਕਾਦਯੋ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ। ਸੂਪਸਮ੍ਪਾਕਾਦੀਸੁ ਪਨ ਮਾਗਧਕਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਮਾਨੇਸੁ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਾਦੀਸੁ ਵਾ ਮਚ੍ਛਮੰਸਵਿਕਤਿਯਾ ਵਾ ਤੇਲੇ ਵਾ ਬਦਰਸਾਲ਼ਵਾਦੀਸੁ ਵਾ ਅਮ੍ਬਿਲਸਾਕਾਦੀਸੁ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿਭਙ੍ਗੇਸੁ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤੇਪਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਬਦਰਸਾਲ਼ਵੰ** (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੭੯੩-੭੯੭) ਨਾਮ ਬਦਰਫਲਾਨਿ ਸੁਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਚੁਣ੍ਣੇਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਖਾਦਨੀਯਵਿਕਤਿ।

ਲਸੁਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਮ੍ਬਾਧਲੋਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋਕਾਸੇ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ “**ਉਪਕਚ੍ਛਕੇਸੁ ਚ ਮੁਤ੍ਤਕਰਣੇ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਆਬਾਧਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਕਣ੍ਡੁਕਚ੍ਛੁਆਦਿਆਬਾਧਪਚ੍ਚਯਾ ਸੰਹਰਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਏਤ੍ਥ ਚ ਲਸੁਣੇ ਚ ਦੁਕ੍ਕਟ’’ਨ੍ਤਿ (ਵਜਿਰ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੮੦੦) ਪੋਰਾਣਾ।

ਸਮ੍ਬਾਧਲੋਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਲਘਾਤਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਲਘਾਤਕੇਤਿ ਮੁਤ੍ਤਕੇ ਪਹਾਰਦਾਨੇ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਤਲੰ ‘‘ਮੁਤ੍ਤਕਰਣੇ ਪਹਾਰੰ ਦੇਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੮੦੪) **ਪਦਭਾਜਨਿਯੰ**ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਮੁਤ੍ਤਕਰਣਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ “**ਮੁਤ੍ਤਕਰਣਸ੍ਸ ਤਲਘਾਤਨੇ**”ਤਿ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਸਾਣਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਅਞ੍ਞੰ ਆਣਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ ਸਾਣਤ੍ਤਿਕੰ।

ਤਲਘਾਤਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਜਤੁਮਟ੍ਠਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ''ਜਤੁਮਟ੍ਠਕੇ''ਤਿ ਏਤਂ ਨਿਦਾਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਨ ਦਣ੍ਡਕਂ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਾਮਰਾਗੇਨ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਜਤੁਮਟ੍ਠਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਉਦਕਸੁਦ੍ਧਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਦਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਵੇਸੇਤਬ੍ਬਂ। **ਅਗ੍ਗਪਬ੍ਬਨ੍ਤਿ** ਕੇਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਗ੍ਗਪਬ੍ਬਂ। **ਤਤਿਯਂ ਪਬ੍ਬਂ ਪਵੇਸੇਤੀ**ਤਿ ਕੇਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤਤਿਯਂ ਪਬ੍ਬਂ ਪਵੇਸੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ** (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੧੨) ''ਗਮ੍ਭੀਰਤੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਬ੍ਬਾਨਂ ਉਪਰਿ ਕੇਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਿਯਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਤਿਗਮ੍ਭੀਰਂ ਉਦਕਸੁਦ੍ਧਿਕਂ ਆਦਿਯਨਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਤਿਅਨ੍ਤੋ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਉਦਕਧੋਵਨਕਰਣਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ। ਉਦਕਸੁਦ੍ਧਿਪਚ੍ਚਯੇਨ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੮੧੨) ਪਨ ਸਤਿਪਿ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸਾਦਿਯਨੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਉਦਕਸੁਦ੍ਧਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਉਪਤਿਟ੍ਠਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਕ੍ਕਾਦੀਸੁ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾਤਿ ਤਕ੍ਕਦਧਿਮਤ੍ਥੁਰਸਖੀਰਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ। **ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਬੀਜਨਿਯਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਚੀਵਰਕਣ੍ਣਂ ਉਪਾਦਾਯ ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਬੀਜਨਿਯਾ।

ਇਮਂ ਪਿਵਥਾਤਿ ਇਮਂ ਪਾਨੀਯਂ ਵਾ ਸੂਪਾਦਿਂ ਵਾ ਪਿਵਥ। **ਇਮਿਨਾ ਬੀਜਥਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਾਲਵਣ੍ਟੇਨ ਬੀਜਥ। **ਦਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਦਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ।

ਉਪਤਿਟ੍ਠਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਆਮਕਧਞ੍ਞਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਚੇਵ ਭੋਜਨਞ੍ਚ ਪਮਾਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਯੇਵ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਅਰਞ੍ਞਤੋ ਆਹਰਣੇਪਿ ਸੁਕ੍ਖਾਪਨੇਪਿ ਵਦ੍ਦਲਿਦਿਵਸੇ ਭਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ ਉਦ੍ਧਨਸਜ੍ਜਨੇਪਿ ਕਪਲ੍ਲਸਜ੍ਜਨੇਪਿ ਦਬ੍ਬਿਸਜ੍ਜਨੇਪਿ ਦਾਰੂਨਿ ਆਦਾਯ ਅਗ੍ਗਿਕਰਣੇਪਿ ਕਪਲ੍ਲਮ੍ਹਿ ਧਞ੍ਞਪਕ੍ਖਿਪਨੇਪਿ ਦਬ੍ਬਿਯਾ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨੇਸੁਪਿ ਕੋਟ੍ਟਨਤ੍ਥਂ ਉਦੁਕ੍ਖਲਮੁਸਲਾਦਿਸਜ੍ਜਨੇਸੁਪਿ ਕੋਟ੍ਟਨਪਪ੍ਫੋਟਨਧੋਵਨਾਦੀਸੁਪਿ ਯਾਵ ਮੁਖੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਤ੍ਥਂ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਦਤਿ, ਤਾਵ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਯੋਗੇਸੁ ਦੁਕ੍ਕਟਾਨੀਤਿ ਆਹ "**ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਸਂਖਾਦਨਂ, ਤਾਵ ਪੁਬ੍ਬਪ੍ਪਯੋਗੇਸੁ ਦੁਕ੍ਕਟਾਨੀ**"ਤਿ।

ਆਮਕਧਞ੍ਞਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਪਠਮਉਚ੍ਚਾਰਛਡ੍ਡਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟੇਤਿ ਘਰਕੁਟ੍ਟਸ੍ਸ ਪਰਭਾਗੇ। **ਤਿਰੋਪਾਕਾਰੇ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਤਿਰੋਭਾਗੇ, ਤੇ ਚ ਖੋ ਕੁਟ੍ਟਪਾਕਾਰਾ ਇਟ੍ਠਕਸਿਲਦਾਰੂਨਂ ਵਸੇਨ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰਾਤਿ ਆਹ "**ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕੁਟ੍ਟਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਵਾ ਪਰਤੋ**"ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਨਿਪੇਤਾਨਿ ਏਕਤੋ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਏਕਤੋ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿਯਾ। ਪਾਟੇਕ੍ਕਂ ਪਨ ਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਗਣਨਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਆਣਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਟਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਕਟਂ।

ਪਠਮਉਚ੍ਚਾਰਛਡ੍ਡਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਦੁਤਿਯਉਚ੍ਚਾਰਛਡ੍ਡਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾਪੀਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ। ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਬੀਜੇਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੩੦) ਪਨ ਖੇਤ੍ਤੇਸੁ ਕੋਣਾਦੀਸੁ ਵਾ ਅਸਞ੍ਜਾਤਰੋਪਿਮੇਸੁ ਖੇਤ੍ਤਮਰਿਯਾਦਾਦੀਸੁ ਵਾ ਛਡ੍ਡੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਕਚਵਰਛਡ੍ਡਨਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। **ਛਡ੍ਡਿਤਖੇਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਸਸ੍ਸਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਗਤੇਸੁ ਛਡ੍ਡਿਤਖੇਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ''ਲਾਯਿਤਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਦਿ ਪੁਨ ਉਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਵਤ੍ਥੁਕਮੇਵ। **ਸਾਮਿਕੇ ਅਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਖੇਤ੍ਤਪਾਲਕਾ, ਆਰਾਮਾਦਿਗੋਪਕਾ ਚ ਸਾਮਿਕਾਵ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਸਙ੍ਘਸਨ੍ਤਕੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਛਡ੍ਡੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਸਙ੍ਘਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ। ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਨ੍ਤਕੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਸਾਰੁਪ੍ਪਵਸੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ।

ਦੁਤਿਯਉਚ੍ਚਾਰਛਡ੍ਡਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਨਚ੍ਚਗੀਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨਟਾਦਯੋ ਵਾ ਨਚ੍ਚਨ੍ਤੁ, ਸੋਣ੍ਡਾ ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਮੋਰਸੁਵਮਕ੍ਕਟਾਦਯੋਪਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਨਚ੍ਚਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਮੋਰਨਚ੍ਚਮ੍ਪੀ**"ਤਿ । **ਗੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਟਾਦੀਨਂ ਵਾ ਗੀਤਂ ਹੋਤੁ, ਅਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਕਾਲੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣੂਪਸਂਹਿਤਂ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਿਤਗੀਤਂ ਵਾ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ''ਦਨ੍ਤਗੀਤਮ੍ਪਿ ਗਾਯਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਓਕੂਜਨ੍ਤਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਗੀਤਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਗੀਤਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਧਮ੍ਮਭਾਣਕਗੀਤਮ੍ਪੀ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਭਾਣਕਗੀਤਂ** ਨਾਮ ਅਸਞ੍ਞਤਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਤਂ ਤਂ ਵਤ੍ਤਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗੀਤਸ੍ਸਰੇਨ ਧਮ੍ਮਭਣਨਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਨੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ **ਖੁਦ੍ਦਕਟ੍ਠਕਥਾਯ** (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.ਪਚ੍ਛਿਮਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) ''ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਗੀਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਗੀਤੂਪਸਂਹਿਤੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਭਣਨ੍ਤੇਨ ਜਾਤਕਵਤ੍ਤਾਦਿਂ ਤਂ ਤਂ ਵਤ੍ਤਂ ਅਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਰਸ੍ਸੇਨ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੪੯) ਵਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਾਨਿ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਵਾਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਤਿਬਦ੍ਧਾਦਿਵਾਦਨੀਯਭਣ੍ਡਵਾਦਿਤਂ ਵਾ ਹੋਤੁ, ਕੁਟਭੇਰਿਵਾਦਿਤਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਉਦਕਭੇਰਿਵਾਦਿਤਮ੍ਪਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਵੇਤਂ ਵਾਦਿਤਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਾਦਿਤਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਉਦਕਭੇਰਿਵਾਦਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਨਿਟ੍ਠਭਨ੍ਤੀ ਵਾ ਸਾਸਙ੍ਕੇ ਵਾ ਠਿਤਾ ਅਚ੍ਛਰਿਕਂ ਵਾ ਫੋਟੇਤਿ, ਪਾਣਿਂ ਵਾ ਪਹਰਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਵਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਵਿਰੂਪੇਕਸੇਸਨਯੇਨ। ਆਲੋਚਨਸਭਾਵਤਾਯ ਵਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਯਪਿ ਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖੇਪਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ''ਦਸ੍ਸਨਾਯ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਏਤੇਸੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ**"ਤਿ। **ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਠਿਤਾ।

ਨਨੁ ਚ ਸਯਂਨਚ੍ਚਨਾਦੀਸੁ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਕਥਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਪਮਾਣੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਏਲ਼ਕਲੋਮਸਦਿਸਾਨੀ**ਤਿ ਪਨ

ਮਾਤਿਕਾਗਤਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਵਸੇਨ ਪਨ ਛਸਮੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। “**ਆਰਾਮੇ ਠਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਇਦੰ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ ਸੇਸਇਰਿਯਾਪਥੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾਯ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਇਤਰਥਾ ਹਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਪਿ ਪਸ੍ਸਿਤੁੰ ਨ ਲਭੇਯ੍ਯ। ‘‘ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵਿਹਾਰਤੋ ਵਿਹਾਰੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਆਸਨਸਾਲਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ‘‘ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਵੀਥਿਯੰ ਠਤ੍ਵਾ ਗੀਵੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿਯਾਪਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵ। ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ, ਆਪਤ੍ਤਿਭੇਦੋਵ ਨਾਨੰ।

ਨਚ੍ਚਗੀਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਲਸੁਣਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰਵਗ੍ਗੋ

੧. ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਰਹੋਪੇਕ੍ਖਾਯਾਤਿ ਨਰਹੋਅਸ੍ਸਾਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ। **ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਰਹੋਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤਾਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਞਾਤਿੰ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ, ਦਾਨੇ ਵਾ ਪੂਜਾਯ ਵਾ ਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿਯਾ।

ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨-੩. ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋਕਾਸਅਜ੍ਝੋਕਾਸਸਲ੍ਲਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋਕਾਸਅਜ੍ਝੋਕਾਸਸਲ੍ਲਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਦੁਤਿਯਿਕਉਯ੍ਯੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

“**ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ “**ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ** ਵਾਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਸੇ ਠਿਤਮਤ੍ਤਾਯ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯੰ, **ਸਲ੍ਲਪੇਯ੍ਯ** ਵਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਠਤ੍ਵਾ ਗੇਹਸਿਕਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤਿਯਾਪਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਮੇਵ, **ਨਿਕਣ੍ਣਿਕੰ ਵਾ ਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਣਮੂਲੇ ਜਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿਯਾਪਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਮੇਵਾ’’ਤਿ ਇਮੰ ਨਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਦੁਤਿਯਿਕਉਯ੍ਯੋਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾਪਕ੍ਕਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਸੀਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਆਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਸ੍ਸੋਕਾਸਭੂਤੇ**”ਤਿ, ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨਸ੍ਸ ਓਕਾਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੋਵਸ੍ਸਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਕੋਕਾਸੰ। **ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੇ ਉਪਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣੰ ਪਦੇਸੰ। **ਗਿਲਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਯਾ ਤਾਦਿਸੇਨ ਗੇਲਞ੍ਞੇਨ ਆਪੁਚ੍ਛਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ । **ਆਪਦਾਸੂ**ਤਿ ਘਰੇ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਉਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਚੋਰੋ ਵਾ, ਏਵਰੂਪੇ ਉਪਦ੍ਦਵੇ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾਪਕ੍ਕਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾਅਭਿਨਿਸੀਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਧੁਵਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਨਿਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ।

ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾਅਭਿਨਿਸੀਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾਸਨ੍ਥਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕੁਲਾਨੀਤਿ ਕੁਲਸ੍ਸ ਘਰਾਨਿ।

ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾਸਨ੍ਥਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਪਰਉਜ੍ਝਾਪਨਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਟ੍ਠਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਪਰਉਜ੍ਝਾਪਨਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਪਰਅਭਿਸਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਮਨੁਸ੍ਸਦੋਭਗ੍ਗੇਨ ਵਾਤਿ ''ਕਾਣਾ ਹੋਮਿ, ਕੁਣੀ ਹੋਮਿ, ਇਤਰਾ ਵਾ ਈਦਿਸਾ ਹੋਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਰੂਪਭਾਵੇਨ। **ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਅਨੁਸਾਸਨਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾਯਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿਯਾ। **ਧਮ੍ਮਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾਯਾ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਂ ਵਾਚੇਨ੍ਤਿਯਾ। **ਅਨੁਸਾਸਨਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾਯਾ**ਤਿ ''ਇਦਾਨਿਪਿ ਤ੍ਵਂ ਏਦਿਸਾ, ਸਾਧੁ ਵਿਰਮਸ੍ਸੁ, ਨੋ ਚੇ ਵਿਰਮਸਿ, ਅਦ੍ਧਾ ਪੁਨ ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਰਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਸਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੭੮) ਏਵਂ ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਂ ਠਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿਯਾ।

ਪਰਅਭਿਸਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਰੋਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦਸਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਰੋਦਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਰਤ੍ਤਨ੍ਧਕਾਰਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਨਗ੍ਗਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਨਗ੍ਗਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਉਦਕਸਾਟਿਕਚੀਵਰਂ।

ਦੁਤਿਯਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਨਗ੍ਗਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਚੀਵਰਸਿਬ੍ਬਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਵਿ**ਸਿਬ੍ਬੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਜਟੇਤ੍ਵਾ। **ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁਮਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਧੁਰੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੁਮਤ੍ਤੇ, ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਚੇਪਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਿਬ੍ਬਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚੀਵਰਸਿਬ੍ਬਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਸਙ੍ਘਾਟਿਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

''ਇਦਂ ਮੇ ਚੀਵਰਂ ਮਹਗ੍ਘਂ ਈਦਿਸੇ ਚੋਰਭਯੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਧਾਰੇਤੁਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪਾਸੁ ਆਪਦਾਸੂ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਠੋ। ਸੋ ਪਨ ਕਾਕਪਦਸਞ੍ਜਨਿਤਮੋਹੇਹਿ ਲੇਖਕੇਹਿ ਉਪਰਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਲਿਖਿਤੋ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਲਿਖਿਤੋ, ਏਤ੍ਥੇਵ ਪਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸਙ੍ਘਾਟਿਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਚੀਵਰਸਙ੍ਕਮਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਪਦਾਸੁ ਵਾ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਸਚੇ ਅਪਾਰੁਤਂ ਵਾ ਅਨਿਵਤ੍ਥਂ ਵਾ ਚੋਰਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਾਸੂ ਆਪਦਾਸੁ ਧਾਰੇਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਚੀਵਰਸਙ੍ਕਮਨੀਯਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਗਣਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਤਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਥਾਲਕਾਦੀਨਂ ਵਾ ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਾਦੀਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ। **''ਸਮਗ੍ਘਕਾਲੇ ਦਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ''ਕਿਤ੍ਤਕਂ ਅਗ੍ਘਨਕਂ ਦਾਤੁਕਾਮਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੦੯) ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਆਗਮੇਥ ਤਾਵ, ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਥਂ ਮਹਗ੍ਘਂ, ਕਤਿਪਾਹੇਨ ਕਪ੍ਪਾਸੇ ਆਹਟੇ ਸਮਗ੍ਘਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਦਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿਯਾ।

ਗਣਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੧੦. ਪਟਿਬਾਹਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤਿਯਾਤਿ ''ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਏਕਂ ਸਾਟਕਂ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਆਗਮੇਥ ਤਾਵ, ਕਤਿਪਾਹੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਭਾਜੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੧੫) ਏਵਂ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਅਟ੍ਠਮਨਵਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਸੇਸਨ੍ਤਿ ‘‘ਧਮ੍ਮਿਕੇ ੑੇਮਤਿਕਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਕਂ ਅੑਸੇਸਂ। ਤਤ੍ਥ **ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ੑਾ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਸਙ੍ਘੋ ਜਿਣ੍ਣਚੀੑਰੋ, ਕਥਿਨਾਨਿਸਂਸਮੂਲਕੋ ਮਹਾਲਾਭੋ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੩੧) ਏੑਰੂਪਂ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ੑਾ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਪਟਿਬਾਹਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੑਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਗ੍ਗੑਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਤੁੑਟ੍ਟੑਗ੍ਗੋ

੧-੩. ਏਕਮਞ੍ਚਤੁੑਟ੍ਟਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੑਣ੍ਣਨਾ

ਪਠਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇੑ।

ੑ**ੑਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ੑਾ**ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੪੦) ਮਜ੍ਝੇ ਕਾਸਾਯਂ ੑਾ ਕਤ੍ਤਰਯਟ੍ਠਿਂ ੑਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਮ੍ਪਿ ਠਪੇਤ੍ੑਾ ਨਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਨਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤਿਯਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇੑ।

ਏਕਮਞ੍ਚਤੁੑਟ੍ਟਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੑਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪-੯. ਨਉਪਟ੍ਠਾਪਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੑਣ੍ਣਨਾ

ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ੑਾ ਅਲਭਨ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਾਯਿਕਂ ਅਲਭਨ੍ਤਿਯਾ। **ਗਿਲਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਯਂ ਗਿਲਾਨਾਯ। **ਆਪਦਾਸੂ**ਤਿ ਤਥਾਰੂਪੇ ਉਪਦ੍ਦੑੇ ਸਤਿ।

ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮ ਅਟ੍ਠਮਨੑਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇੑ।

ਨਉਪਟ੍ਠਾਪਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦੑਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਚਾਰਿਕਨਪਕ੍ਕਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੑਣ੍ਣਨਾ

ਧੁਰੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਤਿ ਸਚੇ ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ੑਾ ਪਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿਯੇੑਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨ੍ਤਰਾਯੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਦਸੑਿਧੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ। ‘‘ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ, ਨਦੀ ੑਾ ਪੂਰਾ, ੑਨਦਾਹੋ ੑਾ ਆਗਤੋ, ਚੋਰਾ ੑਾ ਮਗ੍ਗੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮੇਘੋ ੑਾ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਨਿੑਤ੍ਤਿਤੁਂ ੑਟ੍ਟਤਿ।

ਚਾਰਿਕਨਪਕ੍ਕਮਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੑਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤੁੑਟ੍ਟੑਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਚਿਤ੍ਤਾਗਾਰੑਗ੍ਗੋ

੧. ਰਾਜਾਗਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕੀਲ਼ਨਚਿਤ੍ਤੁਸਾਲਨ੍ਤਿ ਨ ਰਞ੍ਞੋਵ ਕੀਲ਼ਨਚਿਤ੍ਤੁਸਾਲਂ, ਅਥ ਖੋ ਯੇਸਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਕੀਲ਼ਨਤ੍ਥਂ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਤਸਾਲਂ। ਏਸ ਨਯੋ "**ਕੀਲ਼ਨਉਪਵਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। ਯਥਾਹ ''ਰਾਜਾਗਾਰਂ ਨਾਮ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਰਞ੍ਞੋ ਕੀਲ਼ਿਤੁਂ ਰਮਿਤੁਂ ਕਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਕੋ (ਪਾਚਿ॰ ੯੮੯) ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। ਤਤ੍ਥ **ਕੀਲ਼ਨਉਪਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੀਲ਼ਨਤ੍ਥਂ ਅਨ੍ਤੋਨਗਰੇ ਕਤਂ ਆਰਾਮਂ। **ਕੀਲ਼ਨੁਯ੍ਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਥੇਵ ਬਹਿਨਗਰੇ ਕਤਂ ਉਯ੍ਯਾਨਂ।

ਰਾਜਾਗਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਆਸਨ੍ਦਿਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਾਤਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਪਾਦਕਾ। **ਵੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਦਭਾਜਨਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਅਕਪ੍ਪਿਯਰੂਪਾਕੁਲੋ ਅਕਪ੍ਪਿਯਮਞ੍ਚੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੋ''ਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੩.੨੫੪) **ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯੋ**।

ਆਸਨ੍ਦਿਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਸੁਤ੍ਤਕਨ੍ਤਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਜ੍ਜਵੁਜ੍ਜਵੇਤਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਿਰਿਤ੍ਵਾ ਵੇਠਨੇ। **ਕਨ੍ਤਿਤਸੁਤ੍ਤਂ ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਦਸਿਕਸੁਤ੍ਤਾਦਿਂ ਸਙ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿਯਾ, ਦੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿਤਂ ਵਾ ਪਟਿਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿਯਾ।

ਸੁਤ੍ਤਕਨ੍ਤਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਗਿਹਿਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਸਚੇਪਿ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਬੀਜਨਿਂ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਞ੍ਜਨਿਦਣ੍ਡਕਂ ਵਾ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਾ ਪਚਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਗਿਹਿਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫-੬. ਅਧਿਕਰਣਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨਨ੍ਤਰਾਯਿਕਿਨੀਤਿ ਦਸਵਿਧੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇਸੁ ਏਕੇਨਾਪਿ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯਿਕਿਨੀ। ਧੁਰਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਨ੍ਤੀ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਾਤਿ।

ਛਟ੍ਠਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਅਧਿਕਰਣਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਆਵਸਥਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਪਦਾਸੂਤਿ ਮਹਗ੍ਘਚੀਵਰੰ ਸਰੀਰਤੋ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਸਾਮਿਤਮ੍ਪਿ ਚੋਰਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਾਸੁ ਆਪਦਾਸੁ ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਸੇਨ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਆਵਸਥਚੀਵਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਆਵਸਥਵਿਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਵਾਟਬਦ੍ਧਵਿਹਾਰਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਬਦ੍ਧਵਿਹਾਰੰ। **ਗਿਲਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਵਚੀਭੇਦੰ ਕਾਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਾਯ। **ਆਪਦਾਸੂ**ਤਿ ਰਟ੍ਠੇ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇ ਆਵਾਸੇ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਰੂਪਾਸੁ ਆਪਦਾਸੁ।

ਆਵਸਥਵਿਹਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਯਾਪੁਣਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਸੁਪਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੧੦੧੫) **ਸਿਪ੍ਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਤਥਾ **ਆਥਬ੍ਬਣਾ**ਦੀਸੁ **ਮਨ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ। ਤਤ੍ਥ **ਥਰੂ**ਤਿ ਖਗ੍ਗਮੁਟ੍ਠਿ। **ਆਥਬ੍ਬਣਮਨ੍ਤੋ** ਨਾਮ ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦਵਿਹਿਤੋ ਪਰੂਪਘਾਤਕਰੋ ਮਨ੍ਤੋ। **ਖਿਲਨਮਨ੍ਤੋ** ਨਾਮ ਦਾਰੁਸਾਰਖਿਲੰ ਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਯੰ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਮਾਰਣਮਨ੍ਤੋ। **ਅਗਦਪ੍ਪਯੋਗੋ** ਨਾਮ ਵਿਸਯੋਜਨੰ।

ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਯਾਪੁਣਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਵਿਜ੍ਜਾਵਾਚਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਲੇਖੇਤਿ ਲਿਖਸਿਪ੍ਪੇ। **ਧਾਰਣਾਯ** ਵਾਤਿ ਧਾਰਣਸਤ੍ਥੇ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਬਹੂਨਿਪਿ ਗਨ੍ਥਾਨਿ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ। **ਨਾਗਮਣ੍ਡਲਾਦਿਕੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨਾਗਮਣ੍ਡਲੰ** ਨਾਮ ਸਪ੍ਪਾਨੰ ਪਵੇਸਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥੰ ਮਣ੍ਡਲਬਦ੍ਧਮਨ੍ਤੋ।

ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਵਿਜ੍ਜਾਵਾਚਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਿਤ੍ਤਾਗਾਰਵਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਆਰਾਮਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਆਰਾਮਪਵਿਸਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੀਸਾਨੁਲੋਕਿਕਾਯਾਤਿ ਸੀਸੰ ਅਨੁਲੋਕੇਨ੍ਤਿਯਾ। **ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਪਠਮਤਰੰ ਸਜ੍ਝਾਯਨਚੇਤਿਯਵਨ੍ਦਨਾਦਿਅਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ। **ਆਪਦਾਸੂ**ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਉਪਦ੍ਦੁਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਰੂਪਾਸੁ ਆਪਦਾਸੁ ਪਵਿਸਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਦੁਤਿਯੰ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਆਰਾਮਪਵਿਸਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੪. ਗਣਪਰਿਭਾਸਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੇਸਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਅਨੁਸਾਸਨਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਕਂ ਅਵਸੇਸਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਸਾਸਨਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾਯਾ**ਤਿ ‘‘ਇਦਾਨਿਪਿ ਤ੍ਵਂ ਬਾਲਾ ਅਬਜਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੩੬) ਨਯੇਨ ਅਨੁਸਾਸਨਿਪਕ੍ਖੇ ਠਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਗਣਪਰਿਭਾਸਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਨੀਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਕੁਲੇ ਮਚ੍ਛਰੋ ਕੁਲਮਚ੍ਛਰੋਤਿ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਸਕਤ੍ਥੇ **ਇਨੀ**ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਂ ਕੁਲਂ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਕੁਲਸ੍ਸ ਅਗੁਣਂ, ਅਯਸਂ ਵਾ ਭਾਸਨ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ‘‘ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦੪੩) ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਅਗੁਣਂ, ਅਯਸਂ ਵਾ ਭਾਸਨ੍ਤਿਯਾ।

ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਆਦੀਨਵਨ੍ਤਿ ਕੁਲਸ੍ਸ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵਾ ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਅਗੁਣਂ।

ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਨੀਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬-੮. ਅਭਿਕ੍ਖੁਕਾਵਾਸਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਮਨੁਪਾਸਾਦਿਕਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮਨੁਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਓਵਾਦਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪੪) ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਅਭਿਕ੍ਖੁਕਾਵਾਸਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯-੧੦. ਓਵਾਦੂਪਸਙ੍ਕਮਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਪੋਸਥਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਨਂ **ਉਪੋਸਥਪੁਚ੍ਛਾ,** ਸਾਵਕਪਚ੍ਚਯਂ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **“ਉਪੋਸਥਪੁਚ੍ਛਕ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **“ਉਪੋਸਥਪੁਚ੍ਛਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਓਵਾਦਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਓਵਾਦਯਾਚਨਤ੍ਥਾਯ।

ਦਸਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਓਵਾਦੂਪਸਙ੍ਕਮਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਰਾਮਵਗ੍ਗੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਗਬ੍ਭਿਨੀਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਗਬ੍ਭਿਨੀਆਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਠਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਥਨੇ ਭਵਂ **ਥਵ੍ਵਂ,** ਖੀਰਂ। **ਯਂ ਪਾਯੇਤੀ**ਤਿ ਯਂ ਦਾਰਕਂ ਪਾਯੇਤਿ।

ਗਬ੍ਭਿਨੀਆਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਪਠਮਸਿਕ੍ਖਮਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾਤਿ ‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਂ ਦ੍ਵੇ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਮਾਦਾਨਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮਿ…ਪੇ॰… ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾ ਵੇਰਮਣਿਂ ਦ੍ਵੇ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਮਾਦਾਨਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੦੭੯) ਪਦਭਾਜਨਸਮੀਪੇ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। ਇਮਾ ਪਨ ਛ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਾਯਪਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਯ ਦਾਤਬ੍ਬਾਯੇਵ, ਨ ਏਤਾਸੁ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਾ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ।

ਪਠਮਸਿਕ੍ਖਮਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪-੫. ਦੁਤਿਯਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਦਭਾਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਸਮ੍ਮੁਤਿ ਨ ਦਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਪਦਭਾਜਨਸਮੀਪੇ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਸਮ੍ਮੁਤਿ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾਯ ਨ ਦਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ।

ਪਞ੍ਚਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਦੁਤਿਯਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬-੧੦. ਦੁਤਿਯਗਿਹਿਗਤਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦਸਵਸ੍ਸਾਯ ਗਿਹਿਗਤਾਯ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਂ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਸਤ੍ਤਮਅਟ੍ਠਮਨਵਮਦਸਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਦੁਤਿਯਗਿਹਿਗਤਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਗਬ੍ਭਿਨੀਵਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਕੁਮਾਰਿਭੂਤਵਗ੍ਗੋ

੧-੫. ਪਠਮਕੁਮਾਰਿਭੂਤਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਬ੍ਬਪਠਮਾ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾਤਿ ਗਬ੍ਭਿਨਿਵਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾ। **“ਸਿਕ੍ਖਮਾਨਾ”ਇਚ੍ਚੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। **“ਗਿਹਿਗਤਾ”ਤਿ ਵਾ “ਕੁਮਾਰਿਭੂਤਾ”ਤਿ ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਸਚੇ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮਂ ਕੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਪਠਮਕੁਮਾਰਿਭੂਤਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬-੮. ਖੀਯਨਧਮ੍ਮਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਵੁਟ੍ਠਾਪਨਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਯਾਚਿਤਾਯਾਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਯਾਚਿਤਾਯ।

ਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਖੀਯਨਧਮ੍ਮਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਸੋਕਾਵਾਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਗਚ੍ਛਮਾਨਾਤਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ।

ਸੋਕਾਵਾਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤਿਯਾਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੧੬੩) ਤੇਸੰ ਮਾਤਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤਿਯਾ। **ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਵਾਚਤੋ, ਕਾਯਵਾਚਤੋ, ਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ, ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤੰ ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ। ਕਥੰ? ਅਬ੍ਭਾਨਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ ਖਣ੍ਡਸੀਮਾਯੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ‘‘ਪਕ੍ਕੋਸਥ ਸਿਕ੍ਖਮਾਨੰ, ਇਧੇਵ ਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਏਵੰ ਵਾਚਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। ‘‘ਉਪਸ੍ਸਯਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਖਣ੍ਡਸੀਮੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ ਕਾਯਵਾਚਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ, ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਤੋ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਨਨੁਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ **ਕਿਰਿਯਾਕਿਰਿਯੰ**।

ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਦਾਰੁਣਨ੍ਤਿ ਪਾਪੰ। **ਪਤਿਮਾਨੇਨ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੁੰ।

ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਅਨੁਵਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਨ੍ਤਿ ਏਕੇਨ ਵਸ੍ਸੇਨ ਅਨ੍ਤਰਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ।

ਅਨੁਵਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਏਕਵਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਮਾਤਿਕਾਯਂ **ਏਕਂ ਵਸ੍ਸਂ ਦ੍ਵ**◌ੇਤਿ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕੇ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਸਂਵਚ੍ਛਰੇ ਦ੍ਵ◌ੇ। **ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਂ ਵ**◌ੁ**ਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਸ੍ਸੇ ਏਕਂ, ਪੁਨ ਏਕਨ੍ਤਰਿਕਂ ਏਕਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਵ◌ੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ।

ਏਕਵਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਕੁਮਾਰਿਭੂਤਵਗ੍ਗੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਛਤ੍ਤੁਪਾਹਨਵਗ੍ਗੋ

੧-੨. ਛਤ੍ਤੁਪਾਹਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਵ◌ੁ**ਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ ਛਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਛਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਤੀਣਿ ਛਤ੍ਤਾਨਿ – ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ, ਕਿਲਞ੍ਜਚ੍ਛਤ੍ਤਂ, ਪਣ੍ਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਮਣ੍ਡਲਬਦ੍ਧਂ, ਸਲਾਕਬਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੧੮੧) ਏਵ◌ਂ ਪਦਭਾਜਨੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ ਛਤ੍ਤਂ। **ਤਾਦਿਸਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਵ**◌ਾਤਿ ਗਚ੍ਛਕਦ੍ਦੂਮਾਦੀਸੁ ਤਂ ਤਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਵ◌ਾ।

ਛਤ੍ਤੁਸ੍ਸੇਵ◌ਾਤਿ ਕਦ੍ਦੂਮਾਦੀਨਿ ਪਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪਾਹਨਾ ਓਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵ◌ਾ ਛਤ੍ਤੁਸ੍ਸੇਵ ਧਾਰਣਂ। **ਉਪਾਹਨਾਨਂਯੇਵ** ◌ਾਤਿ ਗਚ੍ਛਾਦੀਨਿ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਛਤ੍ਤਂ ਅਪਨਾਮੇਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪਾਹਨਾਨਂਯੇਵ ਧਾਰਣਂ।

ਦੁਤਿਯਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਛਤ੍ਤੁਪਾਹਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩-੫. ਸਙ੍ਘਾਣਿਆਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਙ੍ਘਾਣਿਨ੍ਤਿ ਕਟਿਯਂ ਅਨੁਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਂ ਆਭਰਣਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਟੂਪਗ"**ਨ੍ਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਾਨਿ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਾਨੇਵ।

ਸਙ੍ਘਾਣਿਆਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਵ◌ਾਸਿਤਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਗਨ੍ਧਵ◌ਾ**ਸਿਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਗਨ੍ਧਪਰਿਭਾਵ◌ਿਤੇਨ।

ਵ◌ਾਸਿਤਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭-੧੦. ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਉਮ੍ਮਦ੍ਦਾਪਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਗਿਲਾਨਾਯਾਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੨੦੮) ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਮਗ੍ਗਗਮਨਪਰਿਸ੍ਸਮੇਨਾਪਿ ਆਬਾਧਿਕਾਯ। **ਆਪਦਾਸੂ**ਤਿ ਚੋਰਭਯਾਦਿਨਾ ਸਰੀਰਕਮ੍ਪਨਾਦੀਸੁ।

ਅਟ੍ਠਮਨਵਮਦਸਮੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ।

ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਉਮ੍ਮਦ੍ਦਾਪਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੧. ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਉਪਚਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥੂਪਚਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ।

ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੨. ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਨੋਦਿਸ੍ਸਾਤਿ ''ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਠਾਨੇ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਂ ''ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਅਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਤ੍ਵਾ।

ਪਞ੍ਹਾਪੁਚ੍ਛਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩. ਅਸਂਕਚ੍ਚਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਂ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ **ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯਾ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਂ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਪਦਾਸੂ**ਤਿ ਮਹਗ੍ਘਂ ਸਂਕਚ੍ਚਿਕਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਰੂਪਾਸੁ ਆਪਦਾਸੁ।

ਅਸਂਕਚ੍ਚਿਕਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਛਤ੍ਤੁਪਾਹਨਵਗ੍ਗੋ ਨਵਮੋ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਸਾਧਾਰਣਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਚਿਤ੍ਤਕਾਨੀਤਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ ੩.੧੨੧੪) ''ਨਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯਾ ਆਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ ਵਤ੍ਥੁਅਜਾਨਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਚਿਤ੍ਤਕਾਨਿ। **ਲੋਕਵਜ੍ਜਾਨੀ**ਤਿ ''ਨਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯਾ ਅਕੁਸਲੇਨੇਵ ਆਪਜ੍ਜਨਤੋ ਲੋਕਵਜ੍ਜਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ **''ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ''**ਤਿਆਦਿ **ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ''ਚੋਰੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਕਰਣੇਯੇਵ ਆਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਨਿ। ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨਂ ਏਕਨ੍ਤਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜਾਨਿ**। ''ਇਧ ਸਚਿਤ੍ਤਕਾਚਿਤ੍ਤਕਤਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਜਾਨਨਾਜਾਨਨਤਾਯ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਜਾਨਨਾਜਾਨਨਤਾਯ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਅਸਾਧਾਰਣਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਕਣ੍ਡਂ

੨. ਤੇਲਵਿਞ੍ਞਾਪਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਨਾਗਤੇਸੁ ਪਨ ਅਟ੍ਠਸੁਪੀਤਿ ਪਾਲ਼ਿਮੁਤ੍ਤਕੇਸੁ ਸਪ੍ਪਿਆਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁਪਿ।

ਤੇਲਵਿਞ੍ਞਾਪਨਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਾਟਿਦੇਸਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੇਖਿਯਾਨਿ ਚੇਵਾਤਿ ਪਞ੍ਚਸਤ੍ਤਤਿ ਸੇਖਿਯਾਨਿ ਚੇਵ। “**ਭਿਕ੍ਖੁਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਸ੍ਮਾ ਤਾਦਿਸਂਯੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਵਿਦੂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਸੁਂ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਇਧਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾਯਂ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ

ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਗਮਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਂ ਆਰਭਿਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। “**ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨ**”ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਪਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ, ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਹਿ ਵਾਤਿ ਚ। **ਪਾਲ਼ਿਯਤ੍ਥਞ੍ਚ ਕੇਵਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲਂ ਪਾਲ਼ਿਅਤ੍ਥਞ੍ਚ, ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਞ੍ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਂ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਯਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਹਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਦਂ। **ਸੀਹਲ਼ਟ੍ਠਕਥਾਨਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਹਲ਼ਮਾਤਿਕਟ੍ਠਕਥਾਨਯਂ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਹਲ਼ਮਾਤਿਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਅਤ੍ਥਸਾਰਂ, ਅਥ ਵਾ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਅਤ੍ਥਸਾਰਂ। ਤੇਨੇਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਸੀਹਲ਼ਮਾਤਿਕਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਅਤ੍ਥਸਾਰਂ ਆਦਾਯ ਇਮਂ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਸੁਪਿ ਇਧ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਯੋਗਕ੍ਖਮਂ ਅਤ੍ਥਸਾਰਂ ਆਦਾਯੇਵ ਅਕਾਸਿਨ੍ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖਾਧਿਗਮਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਰਿਣਾਮੇਨ੍ਤੋ “**ਯਥਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ**”ਤਿਆਦਿਗਾਥਾਦ੍ਵਯਮਾਹ। **ਕਲ੍ਯਾਣਨਿਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। **ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਭੇਦਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ।

ਨਿਗਮਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਗਮਨਕਥਾ

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

੧. ਲਙ੍ਕਿਸ੍ਸਰੋ ਯੋ ਵਿਜਿਤਾਰਿਰਾਜੋ।
ਰਾਜਾ **ਪਰਕ੍ਕਨ੍ਤਭੁਜੋ** ਯਸਸ੍ਸੀ।
ਤਿਧਾਗਤੰ ਸੀਹਲ਼ਮੇਕਰਜ੍ਜੰ।
ਅਕਾ ਨਿਕਾਯਞ੍ਚ ਤਥਾ ਸਮਗ੍ਗੰ॥

੨. ਪੁਰੇ **ਪੁਲਤ੍ਥਿਮ੍ਹਿ** ਵਰੇ ਪੁਰਾਨੰ।
ਮਜ੍ਝਮ੍ਹਿ ਨਾਨਾਰਤਨਾਕਰਾਨੰ।
ਅਨਨ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਰਾਭਿਰਾਮੇ।
ਵਰਾਚਲੁਤ੍ਤੁਙ੍ਗਘਰਾਭਿਰਾਮੇ॥

੩. ਅਭੇਜ੍ਜਪਾਕਾਰਸੁਗੋਪੁਰਸ੍ਮਿੰ ।
ਨਿਰਾਕੁਲਾਨੇਕਕੁਲਾਕੁਲਸ੍ਮਿੰ।
ਮੁਨਿਨ੍ਦਦਾਠਙ੍ਕੁਰਵਾਸਭੂਤੇ।
ਯੋ ਲੋਚਨਾਨਨ੍ਦਵਹੇ ਵਸਨ੍ਤੋ॥

੪. ਸੁਫੁਲ੍ਲਿਤਬ੍ਭੋਰੁਹਸਾਦੁਸੀਤ
ਪਸਨ੍ਨਨੀਰੇਹਿ ਜਲਾਸਯੇਹਿ।
ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤਾਨੇਕਕਦਮ੍ਬਜਮ੍ਬੁ-
ਪੁਨ੍ਨਾਗਨਾਗਾਦਿਹਿ ਵਾਭਿਰਮ੍ਮੇ॥

੫. ਸੁਧਾਵਦਾਤੇਹਿ ਮਨੋਹਰੇਹਿ।
ਪਾਕਾਰਪਨ੍ਤੀਹਿ ਚ ਗੋਪੁਰੇਹਿ।
ਵਿਕਿਣ੍ਣਮੁਤ੍ਤਾਫਲਸਨ੍ਨਿਭੇਹਿ।
ਵਿਲੋਕਨੀਯੇਹਿ ਸੁਧਾਤਲੇਹਿ॥

੬. ਕਤ੍ਵਾਨ ਪਾਸਾਦਸਹਸ੍ਸਰਮ੍ਮੇ।
ਤਹਿੰ ਤਹਿੰ ਪੀਤਿਕਰੇ ਵਿਹਾਰੇ।
ਮਹਾਦਯੋ ਜੇਤਵਨਾਦਯੋਪਿ।
ਸੁਸੰਯਮਾਨੰ ਯਤਿਨੰ ਅਦਾਸਿ॥

੭. ਯੋ ਸਾਦੁਭੂਤੰ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ।
ਗੁਣਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਸਮਣੇਸੁ ਤੇਸੁ।
ਨਿਚ੍ਚੰ ਮਹੋਘੰ ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਯਨ੍ਤੋ।

ਯੋਜੇਤਿ ਤੇ ਗਨ੍ਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁ॥

੮. ਕਾਰਿਤੇਸੁ ਵਿਹਾਰੇਸੁ, ਤੇਨ ਤੇਸੁ ਯਸਸ੍ਸਿਨਾ।
ਰਮ੍ਮੋ ਯੋ ਪਚ੍ਛਿਮਾਰਾਮੋ, ਪੁਪ੍ਫਾਰਾਮਾਦਿਸੋਭਿਤੋ॥

੯. ਪਰਿਵੇਣਮ੍ਹਿ ਨਾਮੇਨ, ਤਹਿਂ **ਚੋਲ਼ਕੁਲਨ੍ਤਿਕੇ**।
ਪਾਸਾਦੇ ਦਸ੍ਸਨੀਯਮ੍ਹਿ, ਵਸਨ੍ਤੋ ਕਰੁਣਾਪਰੋ॥

੧੦. ਸਿਸ੍ਸੋ ਸਸੀਕਰਸ੍ਵਚ੍ਛ-ਸੀਲਾਚਾਰਸ੍ਸ ਧੀਮਤੋ।
ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮਹਾਥੇਰ-ਮਹਾਸਾਮਿਸ੍ਸ ਤਾਦਿਨੋ॥

੧੧. ਧੀਰਾਨੇਕਗੁਣੋਘੇਨ, ਥੇਰੇਨ ਸੁਚਿਵੁਤ੍ਤਿਨਾ।
ਵਿਨਯਟ੍ਠਿਤਿਕਾਮੇਨ, **ਸੁਮੇਧੇਨਾ**ਭਿਯਾਚਿਤੋ॥

੧੨. ਸੋ **ਬੁਦ੍ਧਨਾਗਤ੍ਥੇਰੋ**ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਰਮਂ ਹਿਤਂ।
ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ, ਯਤੀਨਂ ਸਮਯਾਨੁਗਂ॥

੧੩. ਵਿਨਯਤ੍ਥਾਦਿਮਞ੍ਜੂਸਂ , ਲੀਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਿਂ।
ਮਾਤਿਕਟ੍ਠਕਥਾਯੇਮਂ, ਅਕਾਸਿਂ ਸਾਧੁ ਵਣ੍ਣਨਂ॥

੧੪. ਸਾਯਂ ਸੁਬੋਧਾ ਬੁਧਵਣ੍ਣਨੀਯਾ।
ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਸਤ੍ਤੁਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਾ।
ਨਿਰਾਕਰੋਨ੍ਤੀ ਵਿਨਯਮ੍ਹਿ ਮੋਹਂ।
ਤਮਂ ਚਰਨ੍ਤੀ ਸਸਿ ਖੇਵ ਭਾਤੁ॥

੧੫. ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੇਨ ਪਰਤ੍ਥਮਿਟ੍ਠਂ।
ਮਹਤ੍ਥਸਾਰਂ ਸੁਵਿਨਿਚ੍ਛਯਞ੍ਚ।
ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਸਾਧੁ ਪਕੁਬ੍ਬਤਾ ਯਂ।
ਚਿਤਂ ਮਯਾ ਪੁਞ੍ਞਮਨਪ੍ਪਭੂਤਂ॥

੧੬. ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਤੇਨਾਚਿਤਦਾਨਸੀਲ-
ਮਯਾਦਿਨਾਨੇਕਵਿਧੇਨ ਚੇਵ।
ਸਤ੍ਤਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖਿਨੋ ਅਵੇਰਾ।
ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤੁ ਸਬ੍ਬੇ ਸੁਗਤਿਂ ਸਿਵਞ੍ਚ॥

੧੭. ਸਦ੍ਧਿਂ ਯਥੋਪਦ੍ਦਵਮਨ੍ਤਰੇਨ।
ਗਤਾ ਹਿ ਲੀਨਤ੍ਥਪਦੀਪਨੀਯਂ।
ਤਥਾ ਜਨਾਨਂ ਅਪਿ ਧਮ੍ਮਯੁਤ੍ਤਾ।
ਮਨੋਰਥਾ ਸਿਦ੍ਧਿਮੁਪੇਨ੍ਤੁ ਨਿਚ੍ਚਂ॥

੧੮. ਕਾਲੇ ਪਵਸ੍ਸਨ੍ਤੁ ਸਦਾ ਪਯੋਦਾ।
ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਾਲੇਨ੍ਤੁ ਮਹਿਂ ਮਹਿਨ੍ਦਾ।
ਸਤ੍ਤਾ ਪਸਨ੍ਨਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਮਿਂ।
ਦਾਨਾਦਿਪੁਞ੍ਞਾਭਿਰਤਾ ਭਵਨ੍ਤੁਤਿ॥

ਵਿਨਯਤ੍ਥਮਞ੍ਜੂਸਾ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨੀਨਾਮਿਕਾਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੀਅਭਿਨਵਟੀਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।